

47

47

no. 47.

UVA BHEC

Small decorative paper label on the spine with illegible markings.

Small paper label on the spine with some illegible text.

49

250

Ioannis de Puga et Feijod, Primarii Sal-
manticensis Iur. Civil. methodica Comment.
ad

355 I

¶ Tit. ff. de Condiçionib. Institutionum. pag. 1.
Cap. 1.

Vtrum sub Condiçione, et sub quibus possibilibus condiçionib. extranei, aut ne-
cessarii, aut sui et necessarij heredes utiliter instituantur? pag. 1.
Cap. 2.

Quo tempore adiecta institutioni condiçio debeat existere, vel impleri? Et quan-
do extitisse, vel defecisse casualis condiçio intelligatur? pag. 24.
Cap. 3.

Quando heredis institutioni adscripta potestativa, mixtaue condiçio impleta
fuisse, vel defecisse credatur? pag. 30.

¶ Tit. ff. de vulgari et pupillari Substitutione. pag. 49.
Cap. 1.

In quo generalia Substitutionum elementa quasi per indicem demonstrantur; et de
Origine, natura, speciebus, et formulis pupillaris Substitution. differtur. pag. 49.
Cap. 2.

De his quæ, ad pupillarem Substitutionem iure conficiendam, requiruntur. pag. 60.
Cap. 3.

De modis quibus pupillaris extinguitur Substitutio. pag. 67.
Cap. 4.

De pupillaris Substitutionis effectibus. pag. 76.

¶ Academica Disputatio de falsis demonstrationib. et causis legato adiectis, vel ins-
titutionib. et ad Tit. Cod. de falsa causa adiecta legato vel fideicommissio. pag. 91.
Cap. 1.

De falsis demonstrationibus. pag. 91.

UVA. BHSC

Cap. 2.

De supervacuis demonstrationib. adjectis institutionib. legat. et fideicommissis. pag. 107.

Cap. 3.

De falsis causis institutionib. legatis, et fideicommissis adductis. pag. 108.

Ad titulum ff. de Conditionibus Institutionum.

Novus, et academicus Commentarius Proæmium.

Celeberrimus de Libero, et Porthumii titulus, quæ Primarijs Antecessoribus exponendus Academicæ leges designant, præter alios Iuris Interpretes, diffusi adeo, atque eruditè, tam manuscriptè, quàm prælo datè, Commentarijs, tot, tantique Antecessores nostri illustrarunt, ut quisquis ad ejus deinceps interpretationem calamus audaciter admoveat, vix nisi ab alijs dicta transcribere, et in pulchriorè forsàn methodus redigere possit. Nos, qui hunc scribendi modum, quibusdam gratè n. minus quàm familiarè, nec Salamantinè Præceptoribus dignè, nec Vobis (exceptores nobilissimè) proficuum existimamus, subtilissimè præfecti titulus de Conditionibus Institutionum, a nullo hætenus justo Commentario præhensum suscipimus illustrandum; nec ab Academico præscripto recedemus, cuius et mentè nostraque muneri satisfacimus plenius, dum et difficiliora nobis, et utiliora Vobis assumamus explicanda, et Verbi magna ex parte subservire conamur, cum de Libero, et Porthumii tituli nobilitati, jucundiorque pars illa, quæ ad suorum hæredum sub Institutione præceptarum Institutionem spectat, propriorè in nostro titulo sedem Obtineat, cuius integram, absolutamque Commentarijs Exhibere n. derogamus. Labores istos Vestra utilitati mancipari libenter excipite Auditores, et quo operis effectus non excuset, notæ excuset affectus.

Caput. I.

Vtrum sub Conditione, et sub quibus possibilibus conditionibus extranei, aut necessarii, aut sui, et necessarii hæredes utiliter instituantur ~ ~ ~ antur ~ ~ ~

Conditio, ut nominè derivatione, et varia, quæ in Iure nostro passim occurrunt, significaciones, omittat, de quibus præter Lexicographos Donell. lib. 8. Comment. cap. 3. Accacium Ripol ad Rubricam de Cond. et Dem. cap. 1. in p. nihil est aliud, quàm adfectio, quæ in futurum eventus actus suspendit, aut resolvit, prout ferè docet D. Retes de Donat. cap. 16. n. 1. et in M. S. de V. O. 2. p. tract. 2. n. 2. pluribus definitionibus, sive, ut propriè loquar, descriptionibus omittitur, quæ post Antiquiores tradunt Mantica de Conjectur. vlt. Volume. lib. 10. tit. 5. n. 2. Donell. ubi supra. Anton. Gomez lib. 4. Var. Resolut. cap. 12. n. 59. Espino de Testam. glou. 14. n. 4. Ripol de Cond. et Dem. d. cap. 1. n. 1. et 8. Castillo de Vrsu. cap. 81. aver. 145. Duplex hæc, ut superior demonstrat definitio, Conditioni species est, initiativa videlicet, et Resolutiva: Initiativa illa dicitur, quæ actu inveniunt, seu originè in futurum aliquem eventum suspendit. S. Sub dicitur. 1. Init. de V. O. cuius innumera sane exempla frequenter in Iure comparuerunt; Resolutiva illa dicitur, quæ prius, sive perfectus actus in futurum aliquem eventum resolvit, et ad non causam præcedentem causam reducit, cuius vulgarè extant exempla in l. 1. et 2. et per tot. tit. de In dicitur addit. l. 1. et per tot. tit. de leg. Commis. l. Si fundum. 8. l. Stichus 2. de leg. 1. Quibus vulgaribus Elementis breviter pro terminorum explicatè prædictis, siquidem illud quæritur, Vtrum scilicet hæredum institutio, id est Universalis successio designatio concepti sub initiativa dicitur rectè possit?

Num. 1.

Securè dicendum est, heredi institutionem recipi sub iniunctiva dicitur quam optime posse, ut dicitur eo
integro nostro tit. et ex S. H. XXI. et pure. I. In re. de hered. instit. et ex innumeris Lxxi locis, in
quibus heredi institutio sub dicitur, et utiliter decreta proponitur. Verissima tamen hæc resolutio ex
sequentibus videtur eversa. Heredi institutio legitima, actu est, nam et olim directa, solemnita-
que verba desiderabat ante novam Constantinam sanctionem in l. Quoniam. 16. C. de Testam. et caput,
atque fundamentum totius testamenti est. l. 5. qui nec legaturus. 3. de hered. instit. S. Ante heredi. 34.
In re. de Legatu, quod si formam, et quibus indiget, solemnitates attendamus, ex civili Iure profici-
entia in veriori sententia, quam tenet cum pluribus Valentia lib. 3. Illust. tract. 5. cap. 1. n. 3. Sed legitimi
actus non modo dationem non admittunt, verum et per dationem adjectionem omnino vitiantur, ut pro regu-
la docet Papius in l. Actus legitimi. 11. de R. I. heredi institutio non modo iniunctiva dationem
non recipit, verum et per dationem adjectionem proxima vitatur. Rursus, si heredi institutio
iniunctiva dationem reciperet, et dies utique certum admitteret, sed fieri ex die certo non poterit. l. Ha-
redita. 34. de hered. instit. d. S. I. In re. eodem. q. nec sub iniunctiva dicitur recte recipitur. Maior pro-
batur Actus, qui dationem recipiunt, et dies utique certum admittunt, qui vero dationem sequuntur, et
quæ per certum diem adjectionem vitantur. d. l. 11. de R. I. Si institutio heredi institutio iniunctiva
dationem reciperet, et diem utique certum admitteret. Hoc ipsum sequenti, et nova quidem dicitur.
fortius videtur: Dies certus heredi institutioni adscriptus dationem vicem gerit: quod si dies certus
heredi institutio non admittit, nec magis dationem recipit. Ans. pub. Dies certus huius omnibus ad-
jectus, quæ ad heredes transmitti non possunt, dationem vicem gerit, nec eorum dumtaxat executio-
nes, sed et substantias, ad instar dationis suspendit, ut in terminis usufructus ex die certo legati-
tutela in diem certum mandata, et libertatis ex die certo relicta. dicitur plane totum in l. Vnic. S. I. Reg
s. 3. et S. Vlt. q. dies usufructus leg. ced. l. Si post diem. S. S. Vlt. n. 1. fore. q. dies leg. l. Si quis sub
dicitur de testam. tutel. S. I. In re. de Atil. tut. junct. l. Tutela. 16. S. 1. de Tutela. l. Sed si non
S. 36. S. Vlt. ad leg. Falid. l. Testamento. 23. S. 1. de manum. test. l. 1. S. Si ex die. S. de fi-
dei comm. libert. juncti, quæ latius dixi in academicis ad tit. quando dies leg. ced. cap. 2. n.
6. cum seq. et n. 9. cum seq. Sed non dum adita hereditas ad heredes transmitti non potest.
l. Vnic. S. In novissimo. S. Vlt. Hereditate. C. de Caduc. toll. ut plenissime docui in academicis. de
transmiss. heredit. cap. 1. per totum. Ergo dies certus heredi institutioni adscriptus dationem vicem
gerit, nec ejus solum executionem, sed et substantias, ad instar dationis suspendit, ac proinde si
certum diem heredi institutio non admittit, nec magis dationem recipit.

N. 2.

Ex his difficultatibus prior facile resp. eorum dumtaxat
actus iniunctiva non admittit dationem, quia ab executione, et implemento substantiam
capunt, et præsentem effectum sortiuntur, sive legitimi sint, sive non; implicat enim, q. execu-
tivi sint, et quod eorum executio per dationem suspendatur, ut ecce servitus institutio, quæ
iusto aliquo titulo præcedente per quam traditionem inducitur, quia executivus, nec tamen legi-
timus actus est, fieri sub dicitur non poterit. l. 1. de Servitute. et legitimus eorum actus, quos in d. l. 11.
de R. I. Papius enumerat, non ideo dationem non admittit, q. legitimi, sed potius q. executivi
sunt, ut per eorum singulos dicentem patet. Hinc et legitimi etiam actus, qui execu-
tivi non sunt, id est qui ex suo genere præsentem executionem non petunt, sed potius aliquid aliud
ad sui perfectionem expectant, dationem, et dationem recipiunt, ut in tutela videtur est,
cujus datio sive in testamento, sive à Magistratu fiat, indistincte legitimus actus est,
quidquid dicitur dicitur Alciati lib. 3. par. 8. quem merito caput Oualdus
lib. 3. Comm. Donell. cap. 7. tit. K. et quamvis à Magistratu fieri sub dicitur non potest, q.
tunc executivus est actus. l. Muto. 6. S. 1. de Tutela. totum. ne intelligi in d. l. 11. Vlt. Datio
tutela de Reg. Iur. in testamento tamen sub dicitur recte fit. l. Tutor. 8. S. 1. et 2. de Testam.
tutel. S. ad certum. 3. In re. qui testam. tut. dar. poss. q. tunc, quamvis legitimus actus sit,
executivus tamen est, imò in futurum dicitur, et aliquid aliud, sui videlicet
hæc

heredi existentiā, aut hereditariā adiōnez ad sui perfeccionē expectat, prout in legatis,
 alijsque fere omnibus testamentarijs dispositionibus dicitur, quæ cum presentibus n̄ petant exe-
 cutiōnez, sed in futurum tempus referantur, et hereditariā adiōnez adhuc expectent. l. Si ne-
 mo. 2. de testam. tut. dilatiōnez, et dicitur n̄. Responunt, quæ præfata Iura in eise concili-
 andi ratio præferenda omnino est alijs, quæ excogitantur Donell. d. lib. 3. Comm. cap. 7. Ant.
 Faber in Papin. tit. 13. de Tutel. p̄. 1. illat. 13. et alijs, quos refert Onaldus ad Donell. d. cap. 7.
 lit. I. et M. Similiter et in Vindicta Manumissio, quæ legitimus, et executivus est actus, recipere
 ditionem n̄. ponit. ex Reg. t̄. in d. l. 7. de R. I. testamentaria tamen libertas, quæ licet legiti-
 mus, n̄. tamen executivus est actus, cum in futurum tempus referatur, recte sub dicitur relinquitur,
 ut notus est. Stipulatio quoque, quæ tanquam à civili Iure originē ducens, et plures solemnitates
 requirit, legitimus actus est, q̄. presentibus n̄. petit executionē, ditionē admittit. S. Omni. 2. ubi
 notat Pichard. n̄. 2. cum l. seqq. Inst. de V. O. Idem sane in heredi institutione Iuris est, quæ
 et si legitimus actus est, q̄. tamen n̄. à presentibus executionē substantiā capere, sed in futurum referatur,
 potest in ditionē recipere. Nec dicat aliquis huic differentiæ expresse Papin. Obs-
 tere, qui in d. l. 7. legitimos actus per ditionē adiōnez vitari nulla adhibita distincti-
 onē vitari, sed solum legitimos illos actus, qui tanquam executivi ditionē n̄. recipiunt, per diti-
 onē adiōnez omnino vitari, idque Cuius sententiæ contra Proverbia est, si vulgaris nega-
 tivæ lectiōnez sequamur, quam præferunt Donell. lib. 6. Comm. cap. 18. Duaren. in paraph. ad
 tit. de Acquir. hered. cap. 3. Petri. Faber, et Jacob. Gothofr. in d. l. 7. de R. I. et alijs ab On-
 aldo relati d. lib. 6. cap. 18. tit. f. Sed et si affirmativæ Florentinæ lectiōnez, quam recitat
 Cujac. lib. 15. observ. cap. 16. et Revardus in d. l. 7. amplectemur, eandem adhuc esse Papinianū sen-
 tentiā existimo, cuius illa Verba Actus legitimi, qui recipiunt dicitur, vel ditionē dicitur. n̄. illud
 significat, q̄. scilicet legitimi omnes actus, quibus dicitur, vel dicitur expresse adiōnez, in totum vi-
 tari per temporū, vel ditionē adiōnez, sed potius debent ad legitimos executivos actus
 referri, ut probatur tum ex eo, quod actus illi, quos Papin. recenset, executivi omnino sunt,
 Exemplis vero, et n̄. nunquam restringant, Regulam tamen declarant; tum ex eo, q̄. Papin.
 dum superiorū regulā limitatiōnez subiungit, sic ait: Non nunquam tamen actus supra scripti
 tacite recipiunt, quæ aperte prehensa vitari afferunt. Quibus Verbis satis ostendit, quam
 in ditionē tradiderat Regulam n̄. ad legitimos omnes actus, sed ad eos, quos supra scripserat, vel ali-
 os eis similes, executivos videlicet pertinere.

Secunda difficultati respondeo, non idcirco heredis
 institutionē fieri ex certo die n̄. posse, q̄. ex eis actibus sit, qui nullas suspensiones admittunt, a-
 lioquin cum maiore longē suspensionem conditio, quæ diei certus secum afferat; condi-
 tiōnez minus, quæ diei certus, heredi admitteret institutio, alioquin etiam per temporū ad-
 iōnez institutionis vitaretur ex Reg. d. l. 7. q̄. tamen n̄. ita est d. l. 34. de hered. instit. Sed imo
 quoad hanc Iuris partem inter ditionē, et certum diem illud vitari dicitur, q̄. heredi
 institutionis, quæ tanquam actus n̄. executivus, sed potius in ditionē, et ad hereditariā adi-
 tiōnez prævis, suspensiones admittit, et in ditionē n̄. recipit, fieri ex die certo
 non potest. Huius autem et n̄. notissima differentiæ ratio non statim occurrit, adeo ut
 Onanus lib. 10. Comment. cap. 6. dignas Iuris arte differentiæ ratio reddi n̄. posse dicere n̄. Re-
 ceat. Gothofr. in d. l. 34. de hered. instit. n̄. 4. Cujac. lib. 1. definit. Papin. in eod. tit. et tract.
 2 ad African. in l. Si marci. 33. de Vulgar. Anton. Fab. de errorib. Pragmat. deced. 2. ex. 4. et
 lib. 15. Conject. cap. 7. Onald. d. lib. 6. Tract. cap. 18. lit. C. Valerius lib. 3. illu. tract. 1. cap. 1. n̄.
 25. cum seq. Bellon. de Iure accens. cap. 7. quæ. 16. ex n̄. 34. quibus et sub cubicis egræius notat Pra-
 ceptor, et Antecessor D. D. Didacus de la Serna in Academic. de Acquir. hered. illat. 25. n̄. 5.
 cum seq. ex eo diffra ratio demunt, q̄. heredi successio, quæ continua esse debet, nec ullo

N. 3.

Temporū spatio interrupta. l. Hæc, quando cunque. 54. de acquir. hæred. per adjectaz inveni-
oni Fditionez n̄. interrupta, aut enim Fditio existit, et testator semper Patrifam. creditur
decedere; nam et existens Fditio ad tempus mortis testatoris retrahitur. l. Quod dicitur. 38.
in p̄. de testam. milit. 5. Sed hæc enu. 3. Veri. quid ḡ. In iur. eod. et quæ Fditioni existentiam
subsequitur, hæreditariæ aditio ad idem mortis testatoris tempus retrahitur. d. l. 54. de acquir.
hæred. l. Si ex re. 28. 5. Vlt. de stipul. seruo. l. Omnia. 138. l. Omnia. 193. de Reg. Iur. aut Fditio
deficit, et intestatus semper Patrifam. decedere intelligitur, q̄. cum ex Fditioni defectu aditio
hæreditariæ ex testamento n̄. potest, intestati causa succedit, et legitimis hæreditibus ab intestato hæ-
reditas defertur. l. t. de injur. Turp. cum similib. qui quando cunque adierunt, tunc ex mortis
tempore ab intestato hæredes existunt, seu defuncto successione creduntur ex dictis Iuribus; at
diei certis hæredū institutioni adscriptis successioni Fditionez interruptæ, et nisi Rej-
ceretur, efficeret, ut pro temporis parte, post diem scilicet Venientez testatoris, et intestati pro
parte, ante diem videlicet adventum patrifam. decederet Ita Reg. eod. in l. Iur. nostrum. 7. de
Reg. Iur. junct. l. Miles. ita. 44. in p̄. de testam. milit. Nec enim sicuti existentis Fditioni, sic
et certi diei Venientis retrahitio potest admitti, siue quia tempus continuū fuit, nec ad præ-
cedentia potest instantia recurrere, ut ubi supra disputat Anton. Faber siue q̄. quæ ratio exis-
tentis Fditioni retrahitioez inducit, eadem Venientis certi diei retrahitioez excludit,
Fditioni retrahitioez testatoris Voluntas n̄. obviat, qui quem sub Fditione hæredes instituit,
statim instituere voluisse censetur, si modo Fditio existat: Cum ergo Fditio nec ad certum aliquod
tempus referatur, nec se habeat per modum principij, ejus postea existentis retrahitioez tes-
tatoris Voluntas n̄. excludit; certus vero dies tanquam institutioni initium adscribitur, et
testator, quæ ex certo die hæredes instituit, ex tunc, nec ante hæredes esse vult, et antecedens
tempus excludit. arg. tōi. in l. 1. 5. t. de Cond. et Dem. manifesta itaque testatoris Voluntas
diei Venientis ad mortis tempus retrahitioez excludit, ne aliquis ex mortis die hæres
existere credatur, quæ testator n̄. ex tunc, sed ex die demum adscripto succedere voluit;
Porro deficiente retrahitioez remedio illo tempore, quod inter testatoris mortem, et certi
diei adventum excurrebat, spes nulla ex testamento deferenda hæreditariæ subesse, et
interim intestati causa succedente, Ita notissimaz Iuris regulaz pro parte temporis testatoris,
pro parte intestati patrifam. decederet, q̄. metui in Fditionali stipulat. n̄. potest, nam futura
Retrahitioez spes efficit, ut medio etiam illo tempore inspecto, q̄. inter testatoris mortem, et
Fditioni existentiaz intercedit, spes ex testam. deferenda hæreditariæ superent, quæ interim,
dum pendet Fditio, intestati causaz submovet. ex reg. tōi. in l. Quando. 39. de acquir. hæred.
l. Antequam. 8. C. Communia de Succes. prout ex antiquioribus n̄. nulli subtiliter discurrunt Be-
llonus d. cap. 7. quæ re. 16. n̄. 42. cum 2. seqq.

N. 4.

Hæc differe Ratio, et si prima, ut aiunt, facit subtilis,
et communis Scholæ nostra plura hucusque recepta, displicet ex seqq. Nam Verū est, ut ex
Antonij Fabri lib. 15. Conject. cap. 6. et Ouard. lib. 9. Comm. cap. 6. l. 1. c. cum seq. sententia dicebat
ad tit. quando dies leg. ced. cap. 3. n̄. 2. nullaz in Iure n̄. Fditioni retrahitioez admitti; nu-
quaz enī Truisti docuerunt, q̄. existens Fditio ad Testatoris, aut mortis tempus retrahitur, quam
jam tunc existens, sed solum q̄. actus quilibet sub Fditioez tempore ejus existentiaz, et sic post
obitulum puritatis sublatus, perinde habetur, ac si pure, et sine Fditioez tempore ab initio fuisset, ut
de Retrahitioez dicitur sunt tōi. in l. Necessario. 8. in p̄. Veri. quod n̄. pendente. de peric. et mod.
Ter. vend. et in l. Potior. 11. 5. t. qui potior. in pign. Et in terminis hæredis institutionis probant
tōi. in l. Vlt. 5. t. Veri. Sed n̄. existens. de Vulgar. et in l. Si pupillus. 26. h. tit. tōi. etiaz sic
intellig. in d. l. 38. in p̄. de testam. milit. et in d. 5. 3. Veri. Quid ḡ. In iur. eodem; Hæc autem Iuris
fictio

3

fictio, qua circa Testatorum institutionem post existentiam Testatorum inducitur, si necessaria ad
Successionem foret Testatorum, in institutione ex certo die facta, post dies Venientes induci quam
Optime possit, nec quidquam impediret ex die certo factam institutionem, perinde post diem
Venientes haberi, ac si pure, et sine temporum adfectione Decepta ab initio fuisset; quod etiam in
Testamentis ex die certo celebratis, aut in legatis ex die certo relicti etiam post dies Venientes
locus hujusmodi fictioni non sit, ex eo fortassis descendit, quod fictiones earum duntaxat Ius
inducit, quatenus necessitas exigat, ut ad rem aliam docent Valens lib. 4. illu. tract. 3.
cap. 1. n. ult. et Oroz lib. 4. de agris. cap. 8. n. 17. nulla vero circa Testatorum, et legata adhuc post
diem Venientes ejus fictionis inducenda necessitas videtur, cum etiam omni fictione seclwa
venit sit, diem certum nec obligationum subitanearum, nec legatum conditionem, sed solum petitionis
effectum remozari. l. Centesimi. 46. in prin. de V. O. d. l. 5. §. 1. l. Si dies. 21. quando dies leg. ced.
cum similibus: Si igitur aliqua Iuris necessitas circa institutionem ex certo die factam supe-
riorum fictionem exponeret, post diem Venientes pure, et sine ulla temporum adfectione ab initio
Decepta institutio Iuris cuncta crederetur, ad instar Testatorum institutionis, qua post Testa-
torum existentiam perinde haberi, ac si pure Decepta ab initio fuisset, ac per Deceptionem quemad-
modum posita Testatorum institutione futura illius fictionis spes, dum pender Testatorum, inter-
tati causam submovet, et post Testatorum existentiam fictio illa successionis Testatorum indu-
cit, sic et in institutione ex certo die facta, et si dies expectaretur, et ejusdem fictionis spes
ante dies Venientes intestati causam excluderet, et post diem Venientes fictio eadem succesi-
onis Testatorum induceret. Rursum, et si maxime adscriptum institutioni dies expectaretur, non
eo magis successionis Testatorum interrumperet; Nam Retractiva illa fictio, per quam aditio-
nis hereditatis tempus ad mortis tempus retrahitur, qua in Testatorum institutione succesi-
onis salvat Testatorum, eadem in institutione ex certo die facta, post diem Venientes et que
Successionis Testatorum salvaret. Et denique si in conditionali institutione summe fallibilis,
et stringens exitura Testatorum spes, interim dum pender Testatorum, spem medio etiam illo tem-
pore ex testamento deferenda hereditatis servat, et intestati causam excludit, postquam Iure
in institutione ex certo die facta, et si maxime dies expectaretur, certa omnino, et infallibi-
li certi diei spes ante diem Venientes, medio etiam illo tempore subtraheret ex testamento
deferenda hereditatis spem, et interim in intestati causam excluderet: falsa igitur omnino est
superior diffixa ratio inter diem certum, et Testatorum quoad hanc Iuris partem assignata.

Sed nec verum magis illud est, §. Bellonius d. cap.

N. 5.

quart. 16. n. 42. cum l. segg. et notis: Antecedentes precipue movit, ut in superiori dicimus
non Testatorum perirent, testatorum scilicet, quem ex die certo heredes instituit, ex tunc nec
ante heredes esse Velle, et antecedenti tempore excludere, nec nisi Testatorum expressum testatorum iudici-
um, si dies expectaretur, ex mortis die exitura retrahere, quem ante diem institutio-
nis expressum heredes existere expressum testatorum voluit, ad ejus deferentiam, qui sub Testatorum instituta,
quem a mortis tempore heredes existere, si modo Testatorum iam existerent, nulla testatorum vo-
luntas impedit, et qui id circa, ubi post existentem Testatorum hereditatem adierit, Testatorum a mor-
tali tempore Iuris cuncta defuncto credita successione; Nam una, eademque quoad propor-
tionem, meo quidem iudicio, ejus, qui sub Testatorum, et ejus, qui ex die certo heredes instituit,
voluntas est, uterque, quem sic instituit, ex quo Testatorum existerent, vel dies Venientes, neuter ante
dies Venientes, aut Testatorum existentem, heredes existere vult, quod sic evidenter, nisi fallor,
demonstrat: Ideo in eorum Interpretum sententia, cum quibus licet nunc nobis est, qui sub Testatorum insti-
tuta, ubi post existentem Testatorum hereditatem adierit, post iura testatorum iudicium a mortis
tempore successione retro credit, §. quem sic testatorum instituit, statim etiam a mortis tempore heredes

Existere Voluit, si modo Fictio iam tunc existit, sed pariter quem ex die certo testator ha-
 redem instituit, statim etiam ex mortis tempore heredem existere vult, si modo dies iam tunc Venit.
 Quod iura ponit, etiam dies expectaretur iuxta testatoris iudicium, ubi post diem Venientem heredi-
 tatem adiret, iam certo intelligi ex mortis tempore succedere. Minorem sic probat: Quem ex die
 certo heredem testator instituit, post diem Venientem heredem existere vult; sed quo tempore testa-
 tor decedit, potest dies institutioni praefixus iam Venire, si cui et potest iam existere Fictio, et no-
 tum omnibus est: q. quem ex certo die heredem testator instituit, ad ejus iuram, quae sub Fictio.
 instituit, statim etiam a mortis tempore vult heredem existere, si modo iam tunc dies Venit, et
 una, eademque ejus, qui sub Fictio, et ejus, qui ex die certo heredem instituit, quoad proportionem Vo-
 luntatis est, quae si in Fictionali institutione non impedit, ut Fictio existenti subiecta ha-
 reditatis aditio ad mortis tempus retrocurat, nec in institutione ex certo die facta, et si ma-
 xime die expectaretur, ponit hereditatis aditioni post diem Venientem factae ad mortis tem-
 pus retroactionem impedire. Hoc idem sic explicatur: Fictio non minus quam certus dies tanquam
 initium institutionis adhibetur, cum ante Fictio existenti nec defertur, nec acquiritur heredi-
 tatis possessio. l. I. qui haer. B. in p. Veri. Ceterum, junct. l. I. potest. ff. de acquit. heredit. et ta-
 men hereditatis aditio post existentem Fictio facta ad mortis tempus retroahitur: q. q.
 certus dies, tanquam institutionis initium, adhibetur, dato, q. expectari deberet, aditionis
 post diem Venientem factae ad mortis tempus retroactionem impedire non potest.

N. 6.

Nec voluntarius aliam notam hic dicitur Vi-
 deatur, in cuius confirmatione plures, et expressae Civitatis decisiones insistant, ex quibus evincitur
 q. etiam testator eum, quem heredem instituit, non ex mortis, sed ex alio postea tempore heredem
 vult existere, veluti si sub ea Fictio institutionem receperit, qua mortis tempore impleta iam esse,
 vel existere non possit, et quam post testatoris mortem existere, vel adimpleri opus sit, institutio et-
 iam non rejecta Fictio iure subsistit, et Fictio impleta, aut existentia subiecta her-
 editatis aditio ad mortis tempus retroahitur, tum q. non ideo futuram retroactionem
 impedire, sed potius iuris dispositioni se conformare voluntate testator censendus est. arg. etiam
 in l. si duo. 38. de acquit. heredit. Tum q. nec futuram retroactionem, et si maxime vellet,
 impedire testator potest. ex generali ref. etiam in l. nemo. 55. de leg. 1. Et v. sub potestativa Fictio.
 heredi institutio iure recipitur, nec hereditas ante ejus impleta institutionem heredi defertur.
 l. Si quis. 4. l. Si quis institutus. 23. ff. de heredit. instit. l. 3. l. Si quis. ff. l. Et qui. 13. h. et.
 Cum tamen nihil post mortem testatoris potestativa Fictio vellet adimpleri explorari
 iuris est. l. 2. l. Si iam facta. ff. de Cond. et Dem. 2. potest quam optime testator, dum sub Fictio
 heredem instituit, Fictio impleta, aut existentia intra certum temporis spatium cir-
 cumscribere. l. 3. ff. de minorib. l. Sed si Fictio. 6. in p. l. Si ber homo. 59. ff. de Si ita
 scriptus. 6. de heredit. instit. l. Si quis haer. 22. de acquit. heredit. l. 3. ff. de Fictio. 31. ad Syllan.
 3. expendo elegantem, et singularem ad rem eam in l. 4. in p. h. et. ubi testator quosdam
 heredes sic instituit: Si socij vna bonorum meorum permanserint vique ad annos sexdecim
heredes sunt, et cum circa institutionis validitatem quaestio esset, Marcellus iuxta Verborum
 significationem inutilem institutionem esse aserebat, tanquam sub perpleta Fictio facta, cum nec
 instituti heredes adire prius hereditatem possint, quam bonorum testatoris societatem creentur,
 nec xurus ante bonorum testatoris societatem coire, quam hereditatem adierint, et adepti bo-
 norum dominus fuerint. Iulianus ex opposito, cui et Vlp. subscribit, vult idem esse insti-
 tutionem respondit, q. cum ante actum etiam hereditatem, bonorum testatorum, quae se habi-
 turus

4

turos post additionem sperant, quam rei futurae, instituti heredes coe societatez porine, nulla
data additionis perplexitas, qua inuicem institutiones destruat, ut explicat Duaren. in paraphr.
ad num. tit. cap. 4. Tunc sic, et ubi testator, qui sic heredes instituit, n. a mortis tempore, imo
post sexdecim annorum postea transcurruz heredes voluit existere, cum nec ante post aditio institu-
tioni impleri; et tamen et aditio expectatur, et qua ejus implementuz subiequitur, heredi-
tari aditio ad mortis tempus retrahitur: q. d. testator cum, quem heredes instituit, n. nisi
post certum temporis spatium post ejus mortem elapsum, heredes velit existere, aditioni heredi-
tari postea subiecta ad mortis tempus impedire retractionem n. poterit. Si dicat, imo in d.
l. 4. h. tit. instituti heredes statim ac post mortem testatoris societatem coeant, etiam sexde-
cim annorum spatium n. expectato, Mutiana oblata cautione, de qua in l. Mutiana. 7. et in
l. 1. cui. 18. de Cond. et Dem. adire hereditatem n. prohiberi; nam affirmativa illa aditio
Si socij una bonorum meorum permanserint sique ad annos sexdecim negatiua illa habet
implicitaz: Si a tracta societate sique ad annos sexdecim n. discesserint, in affirmatiua vero
aditione, que n. facienda negatiua habet implicitaz, Mutiana cautionis locus est, ut a Traiano Sen-
su prob. ex tou. in l. Pater. tot. 5. Socia. 3. eod. tit. et docet Gothofr. in d. l. 7. n. 9. Facile respondebo,
q. d. affirmatiua illa aditio, de qua in d. l. 4. h. tit. et si negatiua habeat implicitaz, longe potest an-
te institutorum mortem adimpleri, quod etiam ultra tempus aditioni praefixum vivere possibile est,
et id citio ut in d. l. 4. cum iudicio Goffredo advenit, Mutianaz cautionez n. admittit, qua
in illis dimittat negatiua aditionibus, aut affirmatiua, qua non facienda negatiua habent im-
plicitas, locus habet, qua n. nisi morientibus instituta adimpleri dici possunt. l. Cum tale 22. 5.
Titul. 2. d. l. tot. 5. 3. l. Hoc genus. 106. de C. et D. Mutiana vero cautione cessante, n. ante potest
adimpleri aditio, quam elapsum sit tempus ipsi aditioni praefixum. 4. induco tom. in l. Si quis
ita. 6. h. tit. ubi si quis sic sit institutus: Si monumentum post mortem testatoris in tri duo pro-
ximo mortis ejus fecerit, cum monumentuz intra tri duos perfici n. possit, aditio tanquam im-
possibili evanescit: Si igitur tri duos temporis spatium exoriente monumento testator de-
signauerit, omnino foret expectanda aditio, qua tamen n. nisi post mortem testatoris, et intra
certum temporis spatium potest adimpleri. Expendo denique tom. in l. Si mater. 33. in p. de
Vulgar. ubi si impubes filius a matre sic heres instituat: Cum exire annorum quatuordecim
institutio subicit, nec prius potest filius maternaz hereditatez adire, quam ad eam aetatem
peruenierit, cum tamen matre ex eo demum tempore filium heredes existeri voluerit.

N. 7

Ex quibus omnibus Consultorum decisionibus
aperire deducitur, q. d. et si testator euz, quem heredes instituit, non ex mortis, sed ex alio postea tem-
pore heredes velit existeri, institutio Iure subicit, et qua aditioni exortentiaz, aut imple-
mentuz subiequitur, hereditari aditio ad mortis testatoris tempus retrahitur: q. d. et si dare-
mus testatorem, cum, quem ex die certo heredes instituit, n. ex mortis, sed ex adscripto demum die
omnino heredes existeri voluit, q. d. tamen negandum e. ex dicto num. 5. potest adhuc dies expectari,
et qua ejus adventuz hereditari aditio sequeretur, ad mortis testatoris tempus retrocurreret, ac per
inequens fallia ex omni parte superior diffra ratio e, qua inter diem certum, et aditionez Vulgo
circunfertur. Nec notia hujus discussus vim eludet, qui cum Goffredo in d. l. Si quis heres. 22. de Acquis.
hered. n. 2. cum 2. regg. dixerit, q. d. in Iuribus anteriori num. expensis n. heredi institutioni, sed
aditioni certis diei adscriptis a testatore proponitur, qui aditioni implementuz, aut exortentiaz
intra certuz temporis spatium circunscriptis, quo casu institutio, tanquam aditionali, subicit,
et aditio temporis adjectionez absorbet, nec certus dies tollitur, cum eo etiaz sublato aditiona-
li adhuc maneret institutio; Nam haec solutio probat quidez aditionales esse institutionez in
praedictis Iuribus, quod et Nos libenter admittimus, nec negare quisquaz audebit, notiaz tamen
Imuni opinionis impugnationez n. exeret, q. d. et si aditionali sit institutio, certo temporis spatio

Aditio circumscriptura, quæ in omnibus præfatis Iuris, quo tempore testator decedit, im-
pleta jam esse, vel exercitum n. potest, sed omnino debet post mortem testatoris existere, vel impleri;
quem vero sic hæredes testator instituit, manifeste n. ex mortui, sed ex alio postea tempore, existens
videlicet, aut adimpleta Aditione, vult hæredes existere, et tamen etiam n. Rejuncta Aditione insti-
tutio Iure subintrat, nec ea testatoris Voluntas impedit, ut Aditionis existentia, aut implementum
subsecuta hæreditatis aditio retrotrahatur ad tempus mortis testatoris: q. pariter, et si testator, quæ
ex die certo hæredes instituit, non ex mortui, sed ex adscripto demum die expresse hæredes vo-
let existere, adhuc dies ponet expectari, nec ea testatoris Voluntas post diem facta hæreditatis ad-
itionis ad mortui tempus retrotrahationem impedit: defendi igitur n. potest Imuni præfata diffin-
tatio inter diem certum, et Aditionem, sive ex Aditionis, sive ex aditioni hæreditatis retrotra-
sumpta.

N. 8.

Hæc, quæ advenit Imuni illam opinionem ex propria observatione fundamenta Tersi-
mus, difficultates profecto reddunt supra traditam inter diem certum, et Aditionem diffin-
tionem, genuinamque Ratio ex diversa certi diei, et Aditionis natura dimanat. Condicio hæredi institutionis,
sicuti et ceteros, quibus adscriptus, actus, omnino suspendit, et sive existens, instituto hæredi ex tes-
tamento, sive defecerit, legitimis hæredibus hæreditas ab intestato deferatur, et sive institutum post
Aditionis existentiam, sive post ejus defectum legitimis hæredibus adscribitur, Ratio ex mortui tempore,
vel ex testamento, vel ab intestato defuncto succedere creduntur. ex reg. t. in d. l. 54. de Acquir.
hæred.; Certus vero dies dispositioni adscriptus n. Iuris effectus, seu dispositionis substantiam,
sed exercitum, seu executionem suspendit. d. l. 24. quando dies leg. ced. d. l. 46. de V. O. l. Cedere
diem. 213. de V. S. et tunc solum expectatur, cum in gratiam alicujus adscriptus, ut ecce in Traditionibus
Regulariter in gratiam debitoris apponitur. l. Stipulatio. 38. §. Inter incertum. 16. de V. O. l. Cum tempus.
de R. I. aliquando in favorem Creditoris adscriptus. l. 1. §. Si deponere. 45. cum §. Seq. Depositi, et in
legati, et fideicommissi, sive Universalibus, sive particularibus plerumque in hæredi gratiam adscri-
bitur. d. l. 11. de R. I. §. In primis. 2. in fine. Instit. de fideicommissi. hæred. Nunquam in legatarij, seu
fideicommissarij favorem. l. Iavolenus. 15. de ann. leg. arg. t. in l. 3. §. Cum Pollidius. 3. de Nuzi. l.
Si ita relicto. 43. §. Popani. 2. de leg. 2.; at ubi in testamento in nullius gratiam, et sic ob nullam cau-
sam adscriptus, n. expectatur, imò tanquam nudus testatoris præceptus negligitur. ex reg. t. generali
in l. filiusfam. 114. §. Divi. 14. de leg. 1. junct. Val. lib. 3. Illius. tract. 6. cap. 1. per tot., et idcirco hære-
di institutioni adscriptus n. expectatur, sed insuper habetur, q. in nullius gratiam, et sic ob nu-
llam causam adscriptus, ut ex eo Titus, q. aditionis hæreditatis dilatio, quam solum inducere dies cer-
tus ponit, nulli esse utilis, imò omnibus, ad quos aditio pertinet, Veluti instituto hæredi, hære-
ditarij creditoribus, et legatarij, aut fideicommissarij, maxime novia; instituto hæredi, q. inte-
rim hæreditaria Imoda n. sentiet; hæreditarij creditoribus, q. eorum vel maxime interesse Ista-
tis hæreditatem adiri, ut habeant, cum quo Igredianter. l. 1. in pi. de Succes. Ceter. §. Cum igitur plu-
res. 1. Inst. de Bonor. possen. legatarij, aut fideicommissarij, q. aditionis hæreditatis dilatio lega-
torum, aut fideicommissorum petitioni moras facit. l. Hæredi. 7. in pi. quando dies leg. ced. Solum
in gratiam legitimorum hæredum ab intestato venientium dies institutioni censei potest adjectus,
ut scilicet interim ante diem venientem ipsi hæredes acquirant, Verum nec hoc inveni ex-
pectari dies venit, seu debet, ne aliquin Ista Vulgare Iuris regulam, quæ extat in d. l. 1. de
R. I. junct. d. l. 41. de terram. milit. pro parte temporis testatoris, et intestatoris pro parte filiusfam.
decedat. Hæc inter diem certum, et Aditionem differens Ratio, quæ et si n. sic illustravit, subti-
liter præstitit Donell. d. lib. 6. Imene. cap. 18. Sequenti, nec Vulgari, nec ad rem ab alio adducta, pa-
ritate Ifirmatur: Hæc in diem certum hæreditatem restituere rogatus, siquidem sponte adierit,
ante diem hæreditatem restituere n. tenetur, potest tamen ante diem, si velit, restituere, cum
dies in ejus gratiam fuerit adscriptus. ex generali reg. t. in d. l. 38. §. 16. de V. O. l. 1. §. 4. de C. et D.
quin Itrarius probet t. in l. Sed et n. 10. ad Trebell. quem de hærede in diem incertum, qui Ad-
itionis vicem gerat, hæreditatem restituere rogatus, accipiunt et recte Donell. lib. 7. Comm. cap. 20. et cap. 22. et
Illustr.

Illustrat. Ramos in M. S. ad l. t. de Vulgar. n. 22; Si vero suspecta hereditate dixerit, eaz adire, et statim, n. expectato die, fideicommissario copituz restitueret. Exponitur tunc in l. t. Sed et quoties. l. l. Recurre. 6. S. Vlt. l. l. Copi. 16. S. Cum quidam. l. ad Trebell. Bellon. de Iure accroc. cap. 7. quare. 18. n. 64. et 65. quippe cum haeres, qui, quam suspecta dicit, hereditate coactu adit, nullum ex testam. Immoduz sentiat, utpote qui suprema defuncti precei destituit. l. Nam q. 44. S. qui com-pulsus. l. l. Ita tamen. 27. S. qui suspectam. l. l. Si patroni. 55. S. Quid ergo. 3. Vex. Cui enim. eod. tit. Testitutiōis dilatio nulluz haeredi dependuz, fideicommissario autuz dependuz affert n. leve, et cum dies ab initio in haeredi gratiaz adscriptus post coactaz hereditatis aditionez in nulliuz favoruz adjectus iam ex port facto reperitur, n. nisi frustra expectaretur. arg. tōi in l. Ali- quando. 13. S. Vlt. ad Vellejan. Similiter q. certus dies, qui haeredi institutioni in nulliuz gratiam adjectus, n. expectatur, sed tanquaz nudum preceptuz testatoris negligituz, idque sibi voluisse Iusti- nianuz crediderim, qui in d. S. 9. Inst. de haered. instit. sic ait: Denique diem adjectuz haberi pro supervacuo placet. Supervacuuz, et merito, diem institutioni adscriptuz appellans, tanquaz in nulliuz favoruz apposituz, cum supervacuuz, vel, Catepino teste, proprie illud sit, q. nec necessa- riuz, nec alicujus usus ē, et dies institutioni in nulliuz favoruz adscriptus nec necessariuz, nec alicujus usus, aut utilitati sit, quem id circō, ad ditioni dicitur, n. expectari, sed negligi Iustin. n. obicuz significat.

N. 9

Sed tunc graves, et ab Interpretibus pretermittenda difficultates occu- rrent. 1. ex eo, q. si dies certus haeredi institutioni adscriptus, tanquam in nulliuz gratiaz adjec- tus, et nudum testatoris preceptuz n. expectaretur, id sine ulla proximi Reverentia, stricto adhuc Iure attento, admittuz ab omnibus Consultis fuerit, cum expeditum sit, diem, qui in nulliuz gratiam adjectus, n. expectari, sed negligi. d. l. 1. S. 9. d. l. 6. S. Vlt. d. l. 16. S. 7. ad Trebell. argui diem certuz institutioni adscriptuz n. expectari, sed rejici, n. nisi post Certuz Reverentiaz, et iuxta Equitatez potius, quaz stricti Iuris disciplinaz, tandem obtinuit, ut denotat Verbuuz illud Placet, quo utitur Iustin. in d. S. 9. de haered. instit. q. q. dies institutioni adscriptus n. expectetur, n. ex eo provenit q. adjectus in nulliuz favoruz censetur = 2. ex eo, q. aditioni hereditatis dilatio, et instituto haeredi, et haereditariis debitoribus potest esse proficua; instituto haeredi, ut super adenda, vel Repudianda hereditate deliberet, et vel amplius forsan tempozis spaciuz obtineat, quam q. a Praetore, vel a Principe potest impetrare, de quo in l. t. S. Vlt. l. 2. de Iure deliber. l. l. S. Et hac quidem. 13. C. eod. tit. Vel saltauz ab impetrationi molestiis sit immunus; haereditarii autuz debitoribus, ut interuz ad solutionez n. Vageant, sed tempozis Imodo fruantur, q. n. leve esse dicit ex l. Non solum. 8. S. 1. et 2. l. Aureliu. 28. S. Centum. 8. de Liber. leg. S. Si quis debitor suo. 13. in fin. Inst. de Leg. junct. S. fidei iurores. S. in fin. Inst. de fidei iuro. q. adscriptus haeredi instituti- oni dies, nec supervacuuz omnino, nec nuduz testatoris preceptum ē = 3. Nam ubi ex die certo fit institutio, aditioni hereditatis dilatio utili summe est venientibus ab intestato, n. quidez ut interuz ad hereditatez Vocentur, q. Iuris regula prohibet, sed ad hoc, ut si forsan institutuz haeredez ante diez venientez, et sic ante aditaz hereditatez facti munus implere tēgat, ab intestato ad hereditatez admittantur, q. Iuris Reguli quam optime dixerit, iuxta quaz per mortez inventuri haeredi ante hereditari aditionez tēgentez testamentuz deservituz, et le- gitimi ad hereditatez Vocantur. S. Posteriorē. 2. Inst. quib. mod. testam. infirm. q. dies institutioni adjectus, tanquaz ab intestato venientibus utili, debet expectari. Prob. Conseq. Sicuti dies, qui in nulliuz gratiaz adjectus, n. expectatur, sed negligituz, sic nec dicitur expectari, ubi nihil eius eventus operatur. d. l. 13. S. Vlt. ad Vellejan. et tamen adscripta institutioni dicitur idēo expectatur, q. in venientuz ab intestato favorez adjectus, n. quidez, ut interuz ad heredita- tez Vocentur, sed ad hoc, ut si institutus haeres ante ditioni existeriaz, aut implementuz, et sic ante aditaz hereditatez decedat, ab intestato haeredez existant q. et certus dies, qui insti- tutiōni adjectus eundez in venientuz ab intestato gratiam potest effectuz operari, debet, ditioni adinstat, expectari =

Verissimaz tamen ad hoc, quia dicitur inter diez certuz, et ditionez

N. 10.

Legatus statim a morte testatoris cedit, et ante diem etiam ad legatarij heredes transmittitur d. l. Et. quando dies leg. cum similib. juncti, quae dicitur in Academ. ad eundem tit. cap. 1. n. 25. et cap. 1. n. 1. Unde nec Traditionis exemplum recipiatur, quae n. ex eo q. institutionis ponit ante ejus existentiam, vel implementum decidere, sed q. incertitudines tenet, et se habet ad esse, vel n. esse, cum vel exire possit, vel deficere, et institutionis substantiam suspendit, et in id adscribitur a testatore, n. ut interius legitimi admittantur, sed ut interius hereditas jaceat, et sive exierit, testamentaria, sive defecerit, intertata successioni sit locus, ut vel ex eo Titat, q. et in militari testamento, cuius sola voluntas in testando spectatur, adscripta institutioni Traditio eundem effectum operatur, et id circa indistincte in ab intertato venientibus graas expectatur, ut si defecerit, ad hereditatem ipsi admittantur.

N. 13

Sed tunc doctrinam hanc pungit acriter 3^a difficultas supra expensa num. 4. cui sine duce resp., q. certus dies usufructus legato, tutela, aut libertati adscriptus a testatore ideo expectari, q. nunquam supervacuo, sed in alicujus graas, et utilitatez, Iure permittente semper adicitur, ut ecce quoties usufructus ex die certo relinquitur, dies in heredis gratiaz adscribitur, qui plenaz interius obtinet proprietatez d. l. Vult. 5. Item si ex die 3. quando dies usufr. leg. ced. arg. eo. in l. si sub Traditione. 16. quib. mod. usufr. amitt. et ubi ex certo die testamento tutor datur, dies manifeste in tutori favorez adicitur, qui ab administrationi incommodu interius relevatur d. l. ff. de testam. tut. et denique quoties servus ex die certo liber esse jubetur, dies in heredi gratiaz apponitur, qui interius plenus servi dominuz obtinet, ut vel ex eo apparet, q. servus ex die certo liber esse sumus, statuliber interim est. l. 4. in pi. de statutib. Statuliberi vero dominuz medio tempore pleno Iure heredi est. l. n. ideo minus. 66. de rei vindic. l. Et post libert. 12. 5. Ut in fin. famil. excus. l. 4. 5. Servi. 4. in fine. ad Syllaniam. l. Generaliter. 29. 5. 4. Qui, et a quib.; hoc autem ipso, q. dies usufructus legato, libertati, aut tutela in testamento adscriptus debeat, aut in heredi gratiaz, aut in tutoris favorez expectari, n. potest n. Traditionis vicem gerere, et substantiaz etiam ipsam dispositionis suspendere; Nam hoc ipso, q. ex die relicto usufructus ante diem in exercitio Titat n. potest, et licet ante diem certum, seu quoad substantiaz Titatur dici ponet, n. eo magis ad heredem transmittetur. l. 35. Ut. quib. mod. usufr. amitt. et precipuus certionis effectus in transmissione Titat. l. Sempion. 26. de usufr. leg. n. nisi fructus ante diem cedere, seu quoad substantiaz certum diceretur, ut arguit Vlp. in l. 2. et 3. quando dies leg. ced. quod idem ex rationis identitate de libertate ex die certo relicta dicendum e, et ad tutelaz ex certo die testam. mandataz expectat; quippe cum tutela in exercitio, seu onere administrationi Titat, et tanquaz personali ad heredes transmitti n. possit, exercitio, seu administrationi incommodo per diem certum suspensio, n. nisi fructus tutela Ius ante diem certum, seu quoad substantiaz Titatur diceretur, quae singula diligentius sui prosecutus in academici de Die certo dicept. 2. ex n. 8. et ad tit. quando dies leg. ced. cap. 2. n. 6. cum plurib. seqq.; at certus dies institutioni adscriptus q. utilis in nullius graam adicitur, n. expectari, sed rejicitur. Si dicas, diem hu omnibus adjectuz, quae ad heredes transmitti n. possunt, Traditionis vicem gerere; Resp. Regulaz illam in hu dumtaxat procedere, quae etiam in actu exercitio Titatur ad heredes transmitti n. possunt, veluti usufructu, libertate, et tutela, et quorum ideo substantiaz certus dies ad instar Traditionis suspendit, q. eorum executione suspensa, n. nisi fructus, et sine ullo Iuruz effectuz substantia, seu Ius ante diem de presenti exire diceretur, ad heredes autem institutionez n. pertinere; nec eniz hereditas ante diem fructus defertur, quae licet n. dum adita ad heredes transmitti non possit, semel tamen per aditionez acquisita ad quemcunque successorez transmittitur. l. Si quis filium. 7. 5. Ut. de acquir. hered. cum similib. Certus igitur dies institutioni adscriptus Traditionis vicem n. gerit, nec in id adscribitur, ut interius hereditas jaceat, sed potius ut interim inter-

7
intertata successioni sit locus, q. q. Iuxta regula prohibet, vitio temporu sublato pura remanet institutio =

habemus jam q. haredi institutio recte sub ditione dicitur. Hinc provenit, q. et sub incerto die recte fit, cum incertus dies in testamento ditionez faciat. iuxta generalem Papin. sent. in l. Diei incertus. D. de C. et D. Et quidem si dies incertus omnino sit, id est, si an futurus sit, proximi ignoratur, a ditione n. differt. d. l. 21. Veri. Res incerta. quando dies leg. ced. imo et ditione appellatur in l. Tali. 30. D. Sed et si sub ditione. l. de leg. 1. l. 5. Vt. Vt legat. nom. Cav. l. Cum testator. 8. C. de testam. manumiss. ut ecce si aliqui sic hares instituat. Cum exit annorum quatuordecim, Vel Cum ad pubertatem pervenerit, perinde est ac si nec institutus esset. Si annorum exit quatuordecim, Vel si ad pubertatem pervenerit. Et sic intelligi in d. l. 33. in prin. de Vulgar. junct. l. Si cui legetur. 49. 51. cum 2. reg. de leg. 1. d. l. 21. quando dies leg. ced. Similiter et sub hac formula: Cum capere poterit recte qui hares instituitur. l. In tempus. 62. in prin. de hared. instit. q. in capienda hareditatu tempus, cum, an venturus sit, proximi ignoratur, incertus omnino e, et a ditione n. distat. Sed quando in difficilem, quamvis vulgarem, eam incidimus, euz licet obiter iubat noviter explicare: At Modestinus: In tempus capienda hareditatu institutu haredes posse benevolentia est. Sentit q. q. sub incerto die proximi die, Vel sub ditione concepta institutio sola Equitatu ratione defenditur, nec quidquam refert, an certus, incertusve dies institutioni fuerit adscriptus. Rursum, Vel Modestini decisio ad eum refertur, cum quo testamenti factio non est, Veluti de portatuz, aut peregrinuz, ut falsio post plures ex antiquioribus existimantur Donell. 6. Comm. cap. 17. et lib. 8. cap. 6. Oviard. ad eundez d. lib. 8. cap. 13. l. 2. f. Molina de Hup. primog. lib. 2. cap. 7. n. 40. Valentia. 3. illust. tract. 4. cap. 2. n. 11. quibus et Decime minor in omnibus diligenter sumuz, et in hac re nulli secundum Illustr. Ramos. 4. ad leg. Iul. et Pap. Telig. 32. n. 49. et tunc, sive stricti Iuxta, sive Equitatu ratioz intueamur, inutili omnino institutio e, cum certi Iuxta sit, eum, qui passiva testamenti factionis e expeis, sub ditione n. minus, quam pure, inutiliter haredes institui. ex Reg. et in l. Si alienum. 49. 51. l. Liber homo. 59. 5. Si hares. 4. de hared. instit. 5. In extraneis. 4. Veri. medio autem tempore. Inst. de hared. qual. et differ. Gothofred. in d. l. 49. 51. ex n. 43. Anton. Fab. 12. Conject. cap. 19. Oviard. ad Donell. 6. Comment. cap. 17. duplici tit. BB. et lib. 8. cap. 13. l. 2. C. cum reg. Valentia sibi quodam modo Triarius. 3. tract. 4. cap. 3. n. 5. Cherius. l. incertuz. cap. 1. n. 7. cum 2. reg. et cap. 3. ex n. 30. Omnino vidend. pro explicat. et in l. Placet. 4. de reg. Caron. cuius precipui auctores decipere Triarius tenuere Cuiac. 4. observ. cap. 4. et lib. 15. quare. Papin. in l. 3. de Reg. Caron. et Orz lib. 4. de apicib. cap. 9. n. 22. cum seq. Vel ad eum, qui cum passiva gaudeat testamenti factione, aut soliduz, aut partez capere ex testam. n. potest, Veluti Coelibez, Vel orbum, spectat, et tunc stricto etiam Iure subnitere debuit institutio, quin opus esset ad benevolentia, seu Equitatu auxiluz fugere, nam qui passivaz testamenti factionez habuerunt, et si aut soliduz, aut partez capere n. possent, stricto Iure etiaz pure haredes institui olim potuerunt. Vlp. in fragm. tit. 22. qui hared. institui poss. 5. Cum quo. 2. in fin. et sic intelligi in l. Si servus ejus. 82. de acquir. hared. fortiori igitur ratioz sub ditione, et in incertum capienda hareditatu tempus stricto etiam Iure haredes institui potuerunt.

N. 14.

Quibus difficultatibus resp. q. d. et regulatuz sub incerto die, aut sub ditione dcepta institutio stricto Iure subnitar, incapaci tamen institutio in incertum capienda hareditatu tempus collata in terminu et in d. l. 62. in prin. de hared. instit. que stricto Iure subnitere, tanquam dditionali n. poterat, sola benevolentia, seu Equitatu ratioz defenditur. Cuius Veri, ut Veram, propriazque Ratioz ditionez, suppono, eam in d. l. 62. n. quidem de eo, qui passiva testamenti factionis est expeis, accipi debere, ex anteriori num. dictu, imo ad eos, qui cum passivaz testamenti factionez

N. 15.

habent, aut soliduz, aut partez capere ex testam. n. poterant, Testanduz, ut cum iudicio ani-
madvertunt Gohofz. in d. l. 62. Ceteruz d. lib. t. cap. ex n. 10. Arnold! Vinn. in d. 5. 9. In r. de hared. in r.
n. 6. et Praeceptor meuz D. D. Didaci de la Serna in M. S. de acquir. hared. d. illac. 5. n. 8. hi quidez
stricto etiam Iure, sive pure, sive sub Traditione, haredes olim poterant institui, et siquidem
intra dies 100. ceterionis legibus paruerunt, veluti si Caesibz nuptias dextrasset, aut filiuqz Orbi su-
cepisset, cum effectu integraz hareditarez capiebant; si vero intra ceterionis terminuz legibus n. pa-
ruerunt, aut hareditatis semu in caduci causa dextrabatur, et fisci Iuribus vindicabatur. Hinc
si in incertum capiendae hareditatis tempus fuerint instituti, temporis adiectio, seu, quam
incertuz illud tempus importat, Traditio pro n. scripta haberi debere videbatur, ita ut perinde
maneret institutio, ac si pure decepta fuerint, illa namque temporis adiectio, seu Traditio et cadu-
carias leges offendit, et in fisci fraudez adiectura, dum laxiorez praestituit terminuz, intra
quem, si legibus incapaces paruerint, integraz cum effectu possunt hareditarez percipere, ut ex
eo dignoscitur, q. tota legibus obtemperandi, et hareditatis cum effectu capiendae facultas, qua,
si abique illa temporis adiectione decepta institutio fuerit, 100. dieruz spatio dextraretur,
sub ea temporis adiectione institutio decepta per integrum incapaciuqz vita tempus perseverat,
nec ante eoruz obitum terminari, q. et caducarij legibus, et fisci simul commodi adveniat;
Traditionis vero, qua sua leges institutionibus adieciunt, pro n. scriptis habent. l. Conditione. 14.
h. tit. Veruz Traditionez n. detrahendaz, imo tanquaz Traditionalez institutionez subistere, benevo-
lenti, seu equitati ratio subnixi Modestini respondit, qua n. ex eo provenit, q. Traditiona-
li hujusmodi institutio sic; ceterum vero dieruz spatio caducarij legibus praestituz in pure
dextraret institutionibus locum habuit, n. in Traditionibus, in quibus, testamenti facitione supponi-
ta, ante Traditionis existenciam de capacitate, vel incapacitate n. discrepata, et si Caesibz, vel Orbi
haredes sub Tradit. instituti, ante Traditionis existenciaz, aut nuptias dextrasset, aut filium suscepisset,
hareditarez capere cum effectu possunt, ut mihi probat tot. in l. non oportet. 52. de leg. 2. ubi q. lib. 3.
ad leg. Jul. et Pap. scribit Terent. Clemen. n. prius oportere de Traditione, seu capacitate cujuscumque
quasi, quam hareditas, aut legatuz ad eum pertineat, quamvis proprius ad Latium Iuriazuz
spectet, ad Caesibz etiam, et orbem aequi pertinet arg. tot. sic intelligi qui ejusdem Terentij
Clementi e, derumpi ex lib. 5. ad leg. Jul. et Pap. in l. De lara. 15. de V. S. prout agnovit Illu-
stris Ramos d. lib. 4. Vel q. 32. n. 15. nec negat D. Retes de Interd. et Vel q. n. 30; atqui ex Traditio-
natis institutionis causa ante Traditionis existenciaz hareditas n. defectuz. d. l. 13. in pri. de
acquir. hared. ergo in Traditionali institut. n. prius erit de haredi capacitate quaerenduz, quaz
Traditio existent; Nam haec doctrina in incapaci institutione sub quacunque alia Traditione
decepta, qua in fraudez legum adiecta dici n. possit, locum habet, n. in institut. in incertuz ca-
piendae hareditatis tempus collata, qua in leguz, et fisci fraudez decepta videtur; sed ex eo po-
tius, Omissis Charisio d. lib. t. cap. t. n. ult. derivatur, q. et si caducariae leges 100. dieruz spatum
praestituerint, n. tamen ideo testatoris laxiorem terminuz, intra quez capax institutus haredes
posset fieri, praefigere prohibuere benigna interpretat. credunt; quippe cum tota caducoruz obvia-
tio, tanquaz odiosa, Iuris Consultis displicuisset, ut Iustin. praefatur in l. Vnic. in pri. C. de
Caduc. et Modestino praecipue, qui eo forsitan respexit in l. non puto. 10. de Iur. fic. Caducariae
leges eoruz interpretat. restringi potui, quaz adjuvari solebant. Hinc in incertuz capiendae
hareditatis tempus incapaci collata institutio in d. l. 62. tanquaz Traditionali, benigne a Mo-
destino defenditur, eo effectu, ut quando cunque sic institutus haredes capere possit, cum effectu ha-
reditarez acquirat. arg. tot. in l. Si ita qui. St. in pri. et St. de leg. 2. quaz Traditio illa n. in leguz
fraudez cenietur adiecta, qua legibus expresse improbara n. fuit, et quasi qui sic haredes instituit
testator, legibus potius obtemperare, quaz fraudez irrogare voluere cenietur, ut suadent à simili

Elegantius ad Reg. tot. in l. Si locuple. 57. circa fin. de Manumiss. 2. et in l. Cum heredita. 5. §. 1. Qui. et à quib. quos felicium meo quidez iudicio exposuit Anton. Faber in Papin. tit. 6. p. 2. ill. 2. quam D. Reter. 2. opusc. sect. 4. cap. 10. ex n. 12.

N. 46.

Ad eandem sub incerto die Decepta institutionis classem spectat difficultas n. minus quaz vulgaris tot. in l. Quoties. 9. §. Si servus. 11. de hered. inst. ubi docet Vlp. q. si servus ex die certo liber esse iuratus, et pure heres institutus sit, siquidem in eadem causa permanerit, id est, si nec alienatus fuerit, nec manumissus, veniente die libertatis, qua hereditatem moratur, liber, et necessarius heres exiit. Quae Vlpiani ss. evincere ad verum superius dicta videntur, certum diez institutioni adscripuz n. minus quaz ditionez expectari. Nec difficultati satisfacet, qui cum Cujacio tract. 2. ad Afric. in d. l. 33. de Vulg. Pichard. in d. §. Marci. 9. Inst. de hered. inst. n. 23. et alij, quos referunt, et sequuntur Omuald. d. lib. 6. cap. 18. lit. B. et Bellon. de Iur. accret. d. cap. 7. §. 16. n. 4. cum seq. dixerit certuz diez in d. l. 9. §. 1. n. expresse, sed tacite, et per frequentiaz adiectuz institutioni fuisse, et id circò expectari debere. arg. tot. in l. n. nunquam. 52. de C. et D. Nam una, eademque ratio late in superioribus illustrata diem certum sive tacite, sive expresse institutioni adscripuz, n. expectanduz, sed negligenduz evincit. Dicenduz itaque potius est cum h. p. in d. l. 22. de acquir. hered. n. 4. et Valeria d. lib. 3. tract. 4. cap. 1. n. 28. circa fin. n. sub certo, imò sub incerto proximi in d. l. 9. §. 1. institutionez fuisse Deceptaz; tum q. cum servus exiit n. prius heres ponit, quam libertatez fuerit adeptus, quoties ex die certo liber esse iubetur, et pure heres instituitur, perinde habetur, ac si sic fuisset institutus, Cum liber exit, vel Cum capax erit, et sic sub incerto die. arg. tot. in d. l. 62. de hered. inst.; Tum q. certuz diez libertati adscripuz, ut supra dixi, pro incerto habetur, et ditioni vicem gerit, et servus post Kalendas, ponamus, liber esse iuratus, perinde habetur, ac si, Cum ad Kalendas pervenerit, liber esse iuratus esset. d. l. 36. §. Vt ad leg. Falci.; Sed dies eodem sensu, quo libertati adscribitur, etiam adscripuz institutioni convenit, quae nec vtilis aliter esse potest, quam si in d. p. libertati tempus differatur. l. 3. §. 1. l. qui filio. 38. §. Si qui servus. 2. de hered. inst. §. quoties servus ex die certo liber esse iubetur, et pure heres instituitur, quemadmodum sic liber esse iubetur Cum ad diem pervenerit, sic etiaz heres instituitur intelligitur, Tunc sic: Sed quae sub hac formula fit institutio, sub incerto tempore, et sic sub d. d. Decepta arg. tot. in d. l. 33. de Vulg. ut dixi n. 11. §. in d. l. 9. §. 1. n. sub certo, sed sub incerto potius die Decepta fuit institutio, qui ad instar ditioni expectari. Si quare, in cuius gratiaz incertus ille dies institutioni substantiaz remoratur, facile respondebo in ab intestato venientuz gratiaz institutionez per incertum illius diei adjectionez suspendi, qui, si ante diem servus decesserit, poterunt ad legitimaz successionez admitti, et tam libertati, quaz acquirenda hereditari dilacionez forsitan posse hereditarij creditoribus esse proficiuz, si hereditas intestuz ex quavis causa, per servuz ipsum, tanquam hereditariuz, augetur ex reg. tot. in l. Eius, qui in provincia. 4. de reb. cred. l. Servus. 35. de singular. servoz. p. 1. Inst. eod. tit. qui alioquin, si pure, et liber esse iuratus, et heres fuisset institutus, ea omnia, quae post domini mortez acquirisset, ab hereditarij bonis separare, et sibi reservare ex Praetori ponet beneficio, de quo in l. 4. §. de Separat. et in p. Inst. de hered. qual. et differ. Donell. d. Comm. cap. 1. Anton. Faber de error. decad. 2. ex. 2. et in Papin. tit. 6. p. 5. illat. 3. quamvis, ut q. sentio, dicam, n. in hereditariuz creditoruz, de quibus forsitan testator n. cogitavit, sed solum in ab intestato venientuz gratiaz, incertus ille dies, qui adscripuz institutioni censetur, ejus substantiaz ad instar ditioni suspendat.

N. 47.

Sed et sub die, qui n. simpliciter, sed secundum quid incertus sit, id est, qui venturus necessarius sit, sed an vivo eo, qui heres institutus est, venturus sit, ignoretur, utiliter heredi dicitur institutio, veluti Cum certus aliquis morietur, vel post ejus mortem. d. l. qui filio. 38. in p. de hered. inst. l. Idem est. 19. de Vulg. l. Ab omnibus. 104. §. Cum quidam. 6. de leg. 1. Nam diei eo sensu incertus, n. certum ditioni vicem gerit. l. Si pecunia. 12.

S. 4. de leg. 2. l. Quiquis. 4. S. Quidam. 2. de C. et D. cum similibus. Hinc Antonij Fabri emendat. e. Tejecta lib. 3. Conject. cap. 15. facile intelligitur tot. in l. filius a Patre. 28. in fin. princip. de Liber. et posth. ubi si filius ex parte patris sit institutus, post ejus mortem coheredes recte instituentur, q. sic Testa coheredes institutio fidei commissa omnino e. d. l. 104. S. 6. de leg. 1. quamvis exheredato filio post ejus mortem haeres institui nemo possit. l. Si ita scriptum. 13. S. 1. de Liber. et posth. Cum filius n. nisi post mortem suam, et sic inutiliter, exheredatus inveniat. l. Gallus. 29. S. In omnibus. to. eod. tit. l. 4. S. 1. de hered. instit. juncta Ratione tot. in l. Siquis Sempiternum. 68. Veri. Sic enim. eod. tit. l. filius. 20. in pr. Veri. Sed cum exheredatio. de Bonor. possit. Ita tab. docent Valeria. 3. Illustri. tract. 3. cap. 5. n. 16. circa fin. et n. 17. et Bellon. d. cap. 7. f. 16. n. 80. cum seq. qui et Tulendus esse ex n. 273. usque ad num. 287. pro pleniori explicat. tot. in d. l. 38. in pr. de hered. instit. Hinc etiam explicari potest, q. in l. Si quis instituat. 23. in pr. eod. tit. Pomponij scribitur tam sub certo, quam sub incerto die heredi institutionem Iure Scipi, quam incertum diem illud intelligat, qui incertus omnino sit; cum vero certum appellet, qui in aliquo sensu certus, et incertus in alio sit, qualis est dies mortis tertij, et utrumque fidei commissa reddere doceat. iuxta nuper dicta, nisi cum Accursio, Goffredo, et Curacio in d. l. 23. dicere quis maluerit, eam Pomponij ss. esse, tam sub certo, quam sub incerto die institutionem Iure Scipi, eo tamen servato discrimine, q. ubi ex die certo Scipitica, vitio temporis sublato, pura remanet institutio, sub incerto vero die Testa n. minus quam per fidei commissa suspenditur.

N. 18.

Ex eadem etiam doctrina intelligitur. tot. in l. Extraneus. 9. C. de heredib. instit. cuius diversa lectura in variis etiam ss. Interpretari inducere. Vulgata lectura, qua et Verior, et propior e, sic se habet: Extraneus etiam, cum quis mortuus, heredes scribi sibi placuit, cuius planus sensus e, extraneus n. modo patris, Verum et cum tertius aliquis mortuus, heredes institui posse, ad sui heredi diffinit, qui quemadmodum sub casuali, vel mixta alia fidei commissa eo Iure haeres n. recte instituebatur, nisi fuerit in fidei commissa defectus exheredatus, ut plenius postea dicemus, sic nec sub incerto die mortis tertij, qui in testamento casuali fidei commissa vicem gerit, haeres aliter poterat institui, ut vulgataz illuz lecturaz amplectentes docent post Antiquitates aliquos Connan. lib. 10. Comment. cap. 6. Bellon. d. cap. 7. f. 16. ex n. 72. et Richard. in d. S. Extraneus. 9. Inr. de hered. instit. n. 17. Lectura alia sic se habet: Extraneus etiam cum mortuus, heredes scribi sibi placuit. iuxta quam extraneum etiam, cum ipse mortuus heredes institui posse plures crediturunt, ex quibus Cujac. 3. Obiciv. cap. 34. Giffhan. et Gothofr. in d. l. 9. diem mortis heredi institui n. rejiciendum, sed expectandum, tanquam tacite adjectus, asseverant; Donell. vero in d. l. 9. et cum alijs Anton. Gomez d. tom. 1. Var. cap. 2. n. 11. et Bellon. d. cap. 7. f. 16. ex n. 82. in ea hypothesis vitio temporis sublato puram manere institutionem emittunt; Nam dies mortis heredi institui, cum eo adhuc supervivente n. possit n. Verax, certus e. l. Haeres meus. 19. in pr. de C. et D. juncta l. qui duos. 18. S. 4. de manum. testam. et ut talis, n. expectandum, sed rejiciendum. ex seq. tot. in d. l. 39. de hered. instit. Ex quibus opinionibus 1. duplices; tum q. dies mortis heredi institui iuxta Ruzhan lecturam institutioni expressim adjicitur; Tum q. n. expectaret, inutiliter omnino redderet institutionem, cui sic institui extranei nec ultimo vita momento poterat hereditatem adire. l. Ut quando dies leg. ced. nec eam n. dum aditam ad heredes transmittere. d. l. Nica. 5. S. Veri. hereditatem. C. de Caducis. 2. Veri ex eo difficili reddetur, q. testator ei, quem in ultimum instans vita heredes instituit, animum dandi hereditatis n. habet ex nuper dictis: q. inutiliter debet esse institutio. arg. tot. in l. Titio. 5. de usufr. l. 5. de usufr. leg. d. l. 19. S. quamvis. 3. de C. et D. l. Libertas. 11. l. 1. de manum. testam. l. 1. S. 4. de statutib. juncto Amaya. 2. Obiciv. cap. 11. n. 24. Cui difficultati respondet D. D. Didacus de la Serna in M. S. de acquir. hered. illat. 5. n. 13. q. cum usufructu, et libertate ex die certo utiliter relinquuntur, in ultimo instans vita legatarij, aut servi n. recte Testa, q. nec removere dies potest, nec eo n. sublato possunt hujusmodi dispositiones subire; at cum dies certus institutioni adscriptus rejiciatur, in ultimo instans vita institui heredi institutio Iure Scipitica, et vitio temporis sublato independenter a transmissionis impedimento tanquam pura

DVA. BHSC

qui hinc principio n̄ leviter refragari videntur in l. 1. in p̄io. et in l. Senatus. 43. 5. Legatus. 2. de leg. 4.
 Omnino, que parum felicitate tradit Oroz. 2. de apicib. cap. 9. per tot. Trulenti Donell. et Oviata. 8. Comment.
 cap. 15. per tot. et præcipue omnia, et omnes cumulari, et summa de veritate explicari D. D. Emman. Gonz.
 ad tom. in cap. Cum tibi. 13. de Testam. n. 3. et 4. et n. 10. et 11. Vel nisi cum pure primus fuissent instituti, in
 eodem postea testam. sub dicit. instituantur, quo casu inutilis ditionalis 2a. institutio e. l. Si re solum. 2.
 5. t. de hared. inst. 20. sic intelligi in eadem l. 2. 5. t. et in l. Si plures. 11. h. tit. atroquin pure data hære-
 ditas in defectu ditionis in eodem testam. adempta intelligeretur. Fria Reg. 20. in d. l. 13. 5. t. de Lib. et Posth.
 l. Si certarum. 11. 5. Si eodem testam. 2. de mil. testam. quaz illuxerat eleganter Chenus lib. 1. in terz. cap. 11.
 per tot. quemadmodum et q. Codicilli hareditas nec dari, nec admi. poterit. l. Quod per manus. 10. de Iure Co-
 dicill. l. 2. C. de Codicill. ei, qui pure in testam. fuit institutus, n̄ nisi inutiliter dicitur in Codicilli adici-
 bitur l. Quidam. 2. 5. t. h. tit. l. Divi. 6. in p̄io. de Iure Codicill. 5. Codicilli. 2. Ver. Nec ditiones Inst. de
 Codicill. ne alioquin in defectu ditionis Codicilli adempta hareditas inveniantur, quamvis ex ditione si
 vi, qui sub dicit. primus fuit institutus, pure postea in eodem testam. instituitur, tanquam priori plenior po-
 tior 2a. institutio sit, ut Pompon. scribit in l. Si ita scripserit. 6. de hared. inst. cum nihil prohibeat, ut
 data sub dicit. hareditas pure postea eodem testam. relinquatur, si curi nec repugnat, ut filio adempta
 per nominari facta exheredationis hareditas, eidez filio postea instituto datur. iuxta eundem Pom-
 pon. in l. Si filius. 21. de Lib. et Posth. quod fortan Pompon. ipse repugnat, dum in l. 23. 5. t. eod. tit. idem inu-
 tiles esse 2a. ditionales institutiones scripsit, q. satis plena prior pure decepta fuerit, q. tamen fieri in
 Codicilli n̄ potest, in quibus pure inutiliter instituitur, qui sub dicit. in testam. fuit institutus. 20.
 sic intelligi ex mente Cujac. lib. 3. offus. Iuliani. in d. l. 38. 5. t. de hared. inst. ne alioquin dicit superio-
 rem Iuris ^{am} Codicilli data hareditas reperiri docet Donell. 2. Comment. cap. 19. in fine.

N. 21.

Necessarij similiter haredes, veluti proprij servi cum
 libertate, sub quacunque dicit. veliter instituentur d. l. 3. 5. t. d. l. 38. 5. t. et l. Talez. 5. 5. t. l. Cornelius.
 6. 9. l. Testam. 9. de hared. inst. l. 2. in p̄io. et 5. t. l. Verba hanc. 12. l. Cum servus. 18. h. tit. Finc summe
 difficultu reddetur 20. in l. Trebatius. 21. in p̄io. de hared. inst. ubi sub hac formula. Quiquis mihi
hæres erit, Stichus liber, et hæres esto, n̄ recte servum instituit, liberuz tamen quamvis n̄ haredem
 futuruz, Trebatius existimabat; Sabeo autem, cui et Pompon. subscripsit, sic institutus servus, et liberuz,
 et haredes futuruz respondit. In hujus 20. serie aliuz etiaz haredes institutus fuisse supponendum
 necesse est, n̄ soluz q. alioquin incepta penitus illa institutio clausula foret, ut Gohoz. et Cujac.
 adveniret, sed q. si nullus alius institutus fuisset hæres, n̄ nisi stulte nimis sub ea formula ins-
 titutus servus liberuz, n̄ vero haredes futuruz Trebatius existimaret; nullus namque esset hæres,
 qui testamentuz subiret, quo deservito relicta etiam in eo libertas corrumpet. l. Testam. 23. in
 p̄io. de manum. 2. nec codicillan. clausula n̄ adjecta ab intestato deberet. l. Generaliter. 24. 5. t.
 testam. 11. l. Si parca. 41. 5. t. de fideicom. libert. l. Si Iure. 11. C. de testam. manum. Cujac. lib. 42.
 ff. in Iul. in d. l. 41. 5. t. Anton. Sabeo de error. dec. 35. cas. 7. Amaya. 3. obier. cap. 7. n. 6. D. D. Dida-
 cui de la Sexna in exercit. 6. per tot. Omnino videndus pro expo. 20. in l. In testam. 38. de fideicom.
 libert. Qua suppositione facta in terminis 20. in d. l. 21. ditionalis sine dubio institutio e. l. 3.
 l. Qui liberus. 8. 5. t. de Vulgar. arg. 20. in l. 3. de leg. 4. debuit igitur absque ulla 20. hareditate
 subiret, perinde ac si sub alia fuisset dicit. decepta, cum necessarij haredes sub qualibet dicit.
 veliter instituantur. Crevit difficultas ex eo, q. alio haredes, 20. exempli caa, instituto servi
 institutio sub illa formula facta perinde haberi, ac si sic fuisset decepta: Cum Stichus hæres erit, Sti-
chus liber, et hæres esto, ut, si in re se fierant, probant ab arg. 20. in l. 3. 5. t. filius. 2. Ver. quemad-
 moduz de Lib. et Posth. et in d. l. 68. circa fin. de hared. inst. et colligitur ex d. l. 3. de leg. 4. argui
 alio, 20. exempli caa, haredes instituto Cum Stichus hæres erit servus recte et liber, et hæres esse
 subiret. l. Ex parte. 58. in fin. de acquir. hared. cum et extraneus quilibet instituitur sub ea formula
 ponit. d. l. 35. Si quis ita. 2. l. Ei qui solvendo. 88. de hared. inst. l. Si ita scripserit. 11. h. tit. l. Si in
 testam. 22. in p̄io. Si quis Omni. caa. testam. ergo et sub illa formula, de qua in d. l. 21. in p̄io. de haredib.
 inst. Servus cum libert. recte hæres instituitur, ut ex parte decidit in d. l. 22. 5. t. Siq. Omni. caa. testam. =

instit. sub illa formula Servus n. recte institutus liberus tamen, quamvis n. haeredes, futurus existit, de reo speciosa brevitate Cusac. ad Pandect. in eo tōi. Servus, qui directo liber esse jubetur, nec haeres instituitur, ipso quidem Iure post aditam haereditatem abique ullo haeredi facto liber fit. §. Libertas. 2. Veri. At si qui. Inst. de Singul. reb. per fideicom. Relict. Sed quodam modo ab ipso instituto haerde videtur libertatem accipere, quia n. nisi post ejus additionem potuit firmari; at si cum libertate, sive ex aere, sive ex parte, haeres instituitur, libertatem, et haereditatem, quamvis revera solum a tertio capias, ideo a semet ipso, n. aere a cohaerde accipere dicitur in l. 2. Sed si additione. 6. §. 1. de hered. instit. et in d. l. 58. de acquir. haered. et in l. 2. §. Si primus. 3. de statu lib. q. cohaeredi additione n. expectata ipso Iure a tempore mortis domini liber, et necessarius haeres existit. Hinc alio haerde instituto, sub ea formula: Quiquis mihi haeres erit, Stichus liber, et haeres esto, n. recte servum haeredes instituit, ne aliquin libertatem, et haereditatem a cohaerde accipere intelligatur, liberus tamen, quamvis n. haeredes futurus, Trebatius existimabat, ut sic solas libertatem accipere a cohaerde credatur; Ex adverso tamen, et rectius Sabeo, Pompon. et Julianus. in d. l. 21. de hered. instit. et in d. l. 22. §. Si quis omni. caa. sub ea dicit. Servus veliter instituit, et post ejus existentiam liberus, et haeredes futurus, responderunt; nec enim ideo a cohaerde, sed a semet ipso libertatem, et haereditatem videri accipere, ut probat tōi, juncto tōi Cusac. lib. 3. ff. Julian. in d. l. 22. in pr. et §. pro cuius dicitur. cum l. 2. §. Veri. Plane. de Vulg. Videnda, quae dicitur in academic. de Pupill. sub tit. cap. 3. n. 25.

Sed dicit: Servus ex parte cum libertate instituitur, ideo n. a cohaerde, sed a semet ipso libertatem, et haereditatem accipere dicitur, q. etiam ante cohaeredi additionem liber, et necessarius haeres existit. d. l. 58. de acquir. haered.; sed sub illa ditione, de qua supra, haeres cum libertate instituitur, n. nisi post cohaeredi additionem, liber, et necessarius haeres existit. d. l. 22. §. Si quis omni. caa. p. n. a semet ipso, sed a cohaerde libertatem, et haereditatem accipere creditur, q. et sentit Paulus videtur in d. l. 58. qui postquam dixerat, Servum ex parte cum libertate institutum etiam ante cohaeredi additionem liberum, et necessarium haeredes existere, et rationem illam praestitit, q. n. a cohaerde, sed a semet ipso accipit libertatem, statim limitationem subiunxit in hac Verba: Nisi ita institutus fuerit, cum mihi qui haeres erit, Stichus liber, et haeres esto. Hinc difficultati respondeo, q. tum demum Servus n. a semet ipso, sed ab instituto haerde creditur libertatem accipere, cum ex natura rei, seu Iuris necessitate independentem a tertiorum voluntate n. nisi post aditam ab instituto haereditatem potest libertatem nancisci, veluti si liber solum esse jussus fuerit; at quoties sub illa ditione, de qua supra, haeres cum libertate instituitur, ante cohaeredi quidem additionem n. potest liber, et necessarius haeres existere, nec tamen ideo a cohaerde, sed potius a semet ipso creditur libertatem, et haereditatem accipere; q. enim ante cohaeredi additionem n. potest liber, et necessarius haeres existere, n. rei natura, aut Iuris aliqua necessitas, sed sola tertiorum voluntas efficit. tōi. elegans in d. l. 22. in pr. Veri. haereditatis. Si quis omni. cau. qui sub ea dicit. Servus instituit, quaz prius existere opus e, et post ejus existentiam servus a semet ipso creditur libertatem, et haereditatem accipere, n. minus quaz si sub alia qualibet fuisset dicit. institutus; idque Vlgianus in specie n. dicitur simili rōi Voluisse crediderit, dum docuit in d. l. 3. §. 2. de hered. instit. q. si quis ita scripserit: Si Titius haeres erit, Servus haeres esto, Titius haeres esto, quaz quavis dicitio expectari Titij additio, ut Servus haeres fiat, q. et si Servus ante cohaeredi additionem effici haeres n. potest, n. ideo a cohaerde creditur haereditatem accipere, cum id n. ex aliqua Iuris necessitate, sed ex sola tertiorum voluntate dimanet, qui sub ea ditione institutionem dicit, et post cuius existentiam Servus n. a cohaerde, sed a semet ipso creditur haereditatem accipere, perinde ac si sub alia fuisset ditione institutus. Nec aliud sentit Paulus in d. l. 58. de acquir. haered. cuius supra expensa limitatio ad ditionem e. referenda, n. ad ditionem rationem. Dixerat imatio q. servus ex parte cum libertate instituitur etiam ante cohaeredi additionem liber, et necessarius haeres existit, rationem praestitit, q. n. a cohaerde, sed a semet ipso accipit libertatem; dum q. postea sic ait: Nisi ita institutus dicit. non sic accipiendus e;

N. 24.

quasi dicat, q. sub ea formula ex parte institutus servus n. a semetipso, sed a coherede libertate accipit, sed potius quasi doceat, q. ne institutus servus ante coheredi aditionem, sive q. idem e, ante existentem aditionem nec liber, nec necessarius hæres existit; postea vero n. a coherede, sed a semetipso creditur libertate, et hereditate accipere, ut cum iudicio Gothofredi prævidit in d. l. 58. n. 1. et 2.

Ex præfatto itidem principio difficillimi redduntur noviter nunc explicandi tōi. in l. Servus. 24. et in l. Quia Ratio. 22. h. tit. in quibus docemur, q. proprius servus sub ea formula Cum liber erit inutiliter hæres instituitur, cum tamen sub ea aditione proprius servus institutionem Iure scripti ex se q. probari videatur. Alienus servus sub ea aditione Cum liber erit veritate instituitur, ut Celsus in d. l. 24. faceret, et probari ab arg. tōi. in l. Si hæreditas. to. 5. Pl. de testam. eut. q. proprius recte sub eadem institutione. Nec cum Gaius in d. l. 22. dicat aliqui, q. qui libertate dare poterit, aut presentis die, aut in diem, aut sub aditione debet libertate relinquere, nec potest in canon a quolibet obvenienti libertati servus hæredes instituire, quod enim testator servo potuerit libertate relinquere, in causa esse n. debet, ut institutio n. subvertatur, quæ sub illa aditione ad habile libertati tempus deferatur. arg. tōi. in d. l. 62. in pr. de hæred. instit. Ruus, et proprius etiam servus sub ea aditione Cum liber erit veritate hæredes instituit, peripicue dicitur in d. l. 9. §. Si servus. 11. eod. tit. juncti, quæ pro eju. exponit. d. xi. n. 16. et ex eadem l. 9. §. Si quis ita scripserit. 14. et ex l. Talem. 51. in pr. eod. tit. quemadmodum et sub eadem aditione proprio servo fideicommissum relinquatur. l. Quæritum. 94. §. Cum servus. 4. Veri. Hoc amplius de leg. 1. Ita forsan difficultates Rogerius antiquus Interpretem ab Accursio in d. l. 24. Relatus coeperunt, ut diceret, sub ea aditione Cum liber erit proprium servum n. recte hæredes institui, Verum sic deceptas institutiones, aditione, tanquam impossibili, rejecta, tanquam pueras defendi; impossibile autem illam aditionem esse ideo forsan Rogerius credebat, q. servus hæres institutus, nec testam. liber esse sumus, a nullo unquam possit ex defectu dominij ad libertate perducit. Verum tamen e, impossibile illam aditionem n. esse, nam sic institutus servus ponet inter vivos ab ipso testatore manumittit, aut ipso Iure pro premio libertate nancisci, veluti in terminis tōi. in d. l. 90. de hæred. instit. et in l. 1. et per tot. tit. C. Pro q. caus. Serv. pro prem. libert. accip. et sic ponet adhuc aditione institutionis existere, quamvis ab alio servus n. ponet ex dominij defectu manumittit. Unde Accursius in d. l. 22. h. tit. inutilem ideo esse sub illa aditione deceptas institutiones scripsit, q. in alienus defertur arbitrius dicitur tōi. in d. l. 32. in pr. de hæred. instit. Sed graviter fallitur, tum q. si hæc inutilitatis ratio esset, nec alienus quidem servus sub ea aditione ponet institui, q. tamen n. ita esse dicitur in d. l. 24. h. tit. cum in alienum arbitrius, nec necessarius, nec sui, et necessarius, nec extranei hæredis institutio recte deferatur; tum et præcipue q. aditio illa nec ex alieno quidem omnino penderet arbitrio, ut ex his, quæ de Rogerius nuper disputavi, dignoscitur, et dato, q. ex alieno penderet arbitrio, n. tamen ex expreso, sed ex tacito, et velato penderet arbitrio, ut notum e; sub illa vero aditione, quæ ex tacito, et velato alterius pendet arbitrio, hæredis institutio Iure scriptura. d. l. 68. de hæred. instit. Idem Accursius, et antiquiores alij, et Cujac. ad Pandect. in d. l. 24. quibus et Duaren. dixerunt in paragra. ad n. tit. cap. 1. eam solam rationem afferunt, quæ Gaius utitur in d. l. 22. quæ tamen longiori indiget explicat, ut ex hæcenus disputatis apparet.

N. 25.

Quamobrem dicendum vltima Interpretis existimo, q. proprius servus ideo, ad alieni discrimen, sub ea aditione Cum liber erit hæres inutiliter instituitur, q. dum sic instituitur, n. ideo liber esse iubetur, sed in casum obvenienti aliunde libertati, instituitur, et perinde habetur, ac si sine libertate fuisset sub alia qualibet aditione institutus; profectio vero proprius servus ita demum solum Iure passivus habet testam. factionem, si sit cum libertate institutus, ut dicitur ex Vlp. in fragm. tit. 22. qui hæred. instit. p. 5. Servo. 6. et ex Iustin. in pr. Instit. de hæred. instit. et quemadmodum sine libertate solum Iure passivus instituitur.

inutiliter instituitur, ut pro Anton. Sabro tra Omuald docti fundat Valencia in egi'colic.
 ad eund. Sab. exercit. exercit. 8. per tot. Sic et sub dicitur, cum qui, qui passiva testamenti factio-
 nis e' expeti, sub ditione n. minus, quaz puzi inutiliter instituitur, adeo ut nec possit in id tempus,
 quo testamenti factioez sortiantur, institui, ut ex d. lq. 49. 5. 1. de hered. inst. cum similib. n. 14. dicit,
 nec igitur proprius servus, qui sine libertate passiva testamenti factioez e' expeti, in id tempus, quo
 liber sit, sine libertate vtiliter instituitur; n. idem de alieno servo dici potest, qui cum ex persona
 domini passivaz habeat testamenti factioez. lq. non minus. 3t. in pi. de hered. inst. quemadmodum
 puzi, et sub alia qualibet dicitur, sic et Cum liber erit utiliter instituitur. Hanc vero differenz
 rationez inter proprium, et alienum servum quoad proprium, quamvis obicui, praxitine hujum eni-
 timo, dum in d. lq. 22. h. tit. ideo proprium servum Cum liber erit n. recte heredez institui dicitur, q.
 ratio suadet, ut qui libertatem dare potest, libertatem ipse relinquat, nec in casum obvenerit ab
 alio libertati heredez servum instituat, quam aperte dicitur, q. Iuris ratio, iuxta quaz puzi
 servus sine libertate passiva caret testamenti factioez, efficit, ut n. recte sine libertate instituitur,
 et si in id tempus, quo liber erit, institutio dicitur, quaz in alieno servo cenat, ut potest qui passivaz
 a Dno testamenti factioez mutuetur =

N. 26.

Quam inter proprium, et alienum servum diffiam, et post
 novam Iustiniani sanctionez in lq. Quidam. 5. C. de necess. serv. hered. inst. et in d. pi. Inst. de ha-
 red. inst. adhuc obtinere censere; Nam proprius servus sine libertate instituitur hodie passivaz
 ideo habet testamenti factioez, q. hoc ipso q. heres instituitur, liber etiam esse juri censetur prop-
 ter djecturaz testatoris voluntatez Iustiniani dicitur fulcram; sed ex servi proprii institutione
 sic dcepta Cum liber erit n. potest circa libertatez voluntatez djectura deum, cum imo manifer-
 ta sit djectura testatoris voluntas, qui, dum in casum obvenerit aliunde libertati institutionez
 dcepte, se relinquere libertatez noluisse satis aperte declaravit, nec in clare voluntatez vermine
 vllus djectura locus superit. iuxta Reg. m. in lq. Ille, aut ille. 25. 5. 1. de leg. 3. q. etiam hodie sub
 ea ditione Cum liber erit ex defectu passiva testamenti factioez, proprius servus, ad alieni dicitur
 crimen, inutiliter instituitur. Hoc ipsum ex eo evidenter dicitur, q. cum i. solum testam. tutor
 dari possit, cum quo testamenti factio e'. lq. Tertam. 21. de testam. tut. junctis quaz dicitur ad titul. q.
 dicit leg. ced. cap. 2. n. 14. proprius tamen servus ideo simpliciter sine libertate ffum adhuc Iure tu-
 tor testam. recte datur, q. hoc ipso, q. tutor esse jubetur, ex djectura testatoris voluntate, propter
 pupilli favorez, legi auctoritate adjuvata liber etiam esse juri censetur. lq. Quaxo. 32. 5. 1. de
 testam. tut. pro cuius explicat. videndus D. Petrus de Chavari in v. sua didacalia p. cap. 3. n. 8.
 d. lq. 5. C. de necess. serv. hered. inst. 5. 1. Inst. qui test. tutor dar. pon. docet cum pluribus Amaya
 lib. 1. obier. cap. 2. per tot.; sed proprius servus Cum liber erit inutiliter testam. tutor datur. d.
 5. 1. in fin. Inst. qui testam. tut. dar. pon. q. ex hujusmodi tutela datione n. potest circa libertatem
 voluntatez djectura deum, ut agnoscunt Donell. 3. Comment. cap. 4. et Pichard. in d. 5. 1. n. 3. in fin.
 et sine libertate passiva caret testamenti factioez, ad alieni diffiam, qui cum a Dno testamenti
 factioez mutuetur, quamvis fidei committaraz n. meruerit libertatez, Cum liber erit recte tes-
 tam. tutor datur. lq. 10. 5. 1. de testam. tut. 5. 1. Inst. qui testam. tut. dar. pon. q. ex rationi idem
 proprius servus, adhuc post novam illam Iustiniani sanctionez, ad alieni dicitur crimen, ex
 passiva testamenti factioez defectu, Cum liber erit, inutiliter instituitur.

N. 27.

Nec hi omnibus, quaz circa tui in dicitur
 legib. 21. et 22. h. tit. ex propria obierat. diciturimus, supra expenit n. 24. tui. refragantur;
 Nam tui. in d. lq. 62. in pi. de hered. inst. n. ad eoz, qui passiva carent testam. factioez, sed
 ad eoz potius, qui cum vel puzi, vel sub dicitur. utiliter instituantur, aut soliduz, aut partez ca-
 pere ex testam. n. possunt, e. Referendus, ut late dicit n. 14. cum seq. Nec in d. lq. 9. 5. 1. eod. tit. proprius
 servus sine libertate Cum liber erit proponit instituitur, sed cum ex die certo liber esse juri, et puzi,

Seu simpliciter fuerit institutum, institutio in tempore dependenti libertatis suspenditur, ut dicitur n. 16. Sed et in eadem l. 9. §. 14. et in d. l. 5. in p. eod. tit. proprius servus n. quidem sine libertate cum liber erit, imo expressio cum libertate sub hac formula Stichus liber erit, et posteaquam, vel si liber erit, heres erit, proponitur institutum; Sic autem decreta institutio inutilis ex eo videbatur esse, q. servus cum libertate institutus, nec prius liber, quia heres, nec heres, priusquam liber, sed simul liber, et heres, debet existere, ut subtiliter disputat Gohofred. in l. Si Insulam. 42. in p. soluto mati. n. 54. et n. 7. cum seq. Sub illa autem formula institutus iuxta expressas testatoris voluntates liber prius, quam heres, debet existere, benigna tamen interpretatur, et ex Prudentibus plerisque placuit, quibusdam licet divergentibus, et a Divo Marco fuit postea receptum in textu illo articulo, et posteaquam, vel si liber erit, detracto, perinde institutiones subintere, ac si sic fuerit decreta: Stichus liber, et heres erit, et sic institutus servum liberum simul, et necessarium heredem existere, quam eorum Iurium decisionem esse radeo agnovit Valentia. 3. Illustr. tract. 1. cap. n. 25. quamvis et eius abuteretur, ut funder Vulgare illud inter dicitur, et additionem diffra radeo, quam n. 4. cum 3. seq. impugnavi. Nec solum sub superiori formula in d. l. 9. §. 14. et in d. l. 5. in p. decreta institutio subintere, quoniam testator demonstrationi duntaxat causa sic institutionem decrevit; sed etri eo animo fuerit, ut additionales institutiones efficiet, et sic ut libertas necessarij heredis precederet existentia; Nam et in 2. hoc casu, quamvis stricto Iure inutiliter institutio decreta, q. solum probat Gohofred. qui in d. l. 42. in p. soluto mati. n. 72. cum 2. seq. inutilem omnino esse sic decreta institutiones tendit, ex Divi Marci recepto benignitati radeo defenditur.

N. 28.

Difficilior profecto videri potest eod. in d. l. 9. §. 14. de leg. 1. pro cuius explicat. suppono, q. proprio servo Cum liber erit, n. recte legatus, aut fideicommissus relinquitur, q. cum legari huius duntaxat potest, cum quibus testamenti factio e. §. Legari. 24. In re de leg. proprio servo, qui sine libertate parva caret testamenti factio, inutiliter sine libertate legatum, aut fideicommissum relinquitur. l. Servus. 16. de hered. instit. l. Licet transferam. 20. de adm. leg. l. 4. C. de leg. Nec tunc obstat singulari omnino, nec ad rez animadversum eod. in l. 4. §. 14. de manu. test. ubi legatum proprio servo sub ea dicitur relictum: Si eum vindicta liberavero, si servus inter vivos fuerit a testatore manumissus, quamvis nimia Iuris subtilitate inspecta sit inutile, humanitati ratione subintere: Nam resp. in d. l. 4. §. 14. de servo, cui legatum sub ea ditione fuit, directam libertatem fuisse relictam, ut dicitur ex illi eod. Verbi: Si libertate data sic fuerit legatus, etique, si eum vindicta liberavero, heres meus decem dato, quae prius primum data libertatem, et sub ditione postea relicta legatus ostendunt, quo casu, et si postea servus fuerit inter vivos a testatore manumissus, iuxta nimiam Iuris subtilitatem, tanquam a testam. separatus, inutile legatum videbatur; Nam testator et si libertatem reliquerat, hoc tamen ipso, q. sub illa dicitur legavit, n. in testamento relicta libertati, sed inter vivos imponenda manumissioni intenda, et servo, n. tanquam testam. libero esse iusto, sed tanquam inter vivos manumittendo, perinde legatum relinquere censetur, ac si sine libertate sub illa dicitur legaret, ex humanitate tamen subintere, nam servo, qui dum testamento liber esse iubetur, parvam habet testamenti factionem, sub illa etiam ditione, quae ad inter vivos manumissionem refertur, sicuti et sub alia quacunque recte legatur. Alieno autem servo ex testam. qui parvam a Dno testamenti factionem mutuatur, Cum liber erit, legatus, aut fideicommissus Iure relinquitur. l. Quidam. 25. §. 4. ad Trebell. l. Impuberem. 22. §. Si dominus. 5. ad leg. Cornel. de fals. arg. eod. in d. l. 24. h. tit. Hinc et legato servo recte sub illa dicitur legatur, aut a legatario fideicommissus relinquitur, quae est n. eod. in d. l. 9. §. 4. de leg. 1. q. legatus servus, et si proprius testatoris sit, tanquam alienus iudicatur, et ex legatarij persona parva gaudet testamenti factione, adeo ut alio dato cohæredet, ex parte heredis prius, vel sub dicitur. utiliter instituitur. d. l. 38. in p. de hered. instit. juncto Bellono de Iure accreic. d. cap. 7. §. 46. ex n. 203. Vique ad num. 287. l. 14. §. 4. de Vulgari, pro cuius illustrat. videndi Chesii. 4. Interpret. cp. 14. per tot. et D. Retes. sub lib. 3. opus. ad lib. singular. quæst. Scæv. public. tract. in eo eod. ac proinde et cum liber erit. legato ipse servo, quemadmodum prius, et sub alia quacunque dicitur.

Idem. Recte legatus. l. Servo. 69. in prin. de leg. 1. cum similit. Sic et cum liber erit legatus, aut fidei committitur Iure relinquatur, ut docent, quamvis sic non explicent Gohofred. in d. l. 94. de leg. 1. n. 4. et 2. et Cujac. lib. 39. ff. Julian. in d. l. 25. §. h. ad Trebell.

N. 29.

Sed tunc subtiliter arguet sic aliquis: q. alio herede instituto proprius servus cum liber erit, ex parte heredis institutus Iure poterit. Consequenter sic probabis: Legatus servus ideo alio herede instituto, cum liber erit, recte heres instituitur, q. tanquam alienus iudicatur, quatenus legati ratione legataris acquirendus destinatur, sed pariter alio herede instituto, proprius testatoris servus tanquam alienus debet censei, quatenus institutionis Iure ad instituentis heredes perventurus destinatur: q. similiter alio coherede instituto cum liber erit, heres institui Iure poterit; Contrarius tamen verus est; Nam et quoties proprius servus cum liber est sub ditione testatoris datus, interit dum pendet ditione, pleno Iure heredi est. ex reg. iur. in l. Serviliberum. ff. de leg. 2. cum similib; et tamen cum liber erit, inutiliter testam. tutor datur. d. §. in fin. In re. qui test. tutor. dar. poss. ergo quamvis alius heres institutus sit, proprius servus, cum liber erit, parte heredis inutiliter instituitur, prout ingeniose dicitur Gohofred. in d. l. 94. §. 4. de leg. 1. n. 4. Cuius si. firmare Gaium existimo in d. l. 22. h. tit. quem sic expendo: Docet Cuius, ideo proprium servum institui, cum liber erit, non posse, q. qui libertatem ipse dare poterit, non debet, in casum a quolibet obvenientis libertatis servus heredes instituisse: q. sentit proprium servum nec ex aie, nec ex parte, cum liber erit, utiliter heredes institui. Consequenter sic probo: Servus proprius ex aie sub ea ditione institutus, si quidem in eadem causa permanserit, in casum a quolibet obvenientis libertatis institutus dici non potest; nam et si maxime sic decepta subisteret institutio, a solo testatore, eodemque Domino inter vivos, nec ab alio possit, vel vivo, vel mortuo testatore manumitti; ex parte vero sub ea ditione institutus in casum a quolibet obvenientis libertatis institutus proprius diceretur; posset namque a quolibet, id est, vel ab ipso testatore inter vivos, vel ab herede ex alia parte instituto post ejus obitum manumitti: dum igitur Gaius in casum a quolibet obvenientis libertatis proprius servus inutiliter docet institui, tam ex parte, quam ex aie sic decepta institutionem inutilem proxime esse non obicere significat, imo et difficultiores fortassis casum ex parte decepta institutionis decidit, et faciliores alius ex aie facta institutionis supponit. Nec superior tunc obicit difficultas, cui respondet, et recte Gohofred. ubi sup. d. n. 4. et n. 9. q. cum legatarius particulari successore sit, nec defuncti personam representet. §. Legatarius. ff. de Testam. ordin. legatus servus tanquam alienus iudicatur, et sine libertate, vel pueri, vel cum liber erit, utiliter heres instituitur; ac cum ex parte institutus heres defuncti personam representet, servus, qui apud ipsum est perventurus, non potest tanquam alienus respectu testatoris censei, ac proinde nec sine libertate, aut pueri, aut cum liber erit, institui.

N. 30.

Ex his inferit 1. Gohofred. in d. l. 94. §. 4. de leg. 1. d. n. 9. circa fin. q. heredi servus poterit cum liber erit institui, nam alienus respectu testatoris est, ut dicitur ex l. Servo. 9. C. de Testam. Manum. Quam Gohofredi illationem ex eo verum magis censeo, q. institui heredi servus etiam pueri ex parte poterit heres institui. l. Si socius. 89. in fine. de hered. instit. l. Si ego. 26. l. Si ex sua. 36. de acquir. hered. aut instituto Domino substitui. l. Cui servus. 25. Si quis omnium. caus. testam. q. heredi servus pueri non recte legatur. l. Si legatarius. 85. ff. de leg. 3. §. An servus. 32. In re. de leg. non ex eo provenit, q. institui heredi servus parva careat testamenti factione, cum imo possit ipse, et sub ditione legati d. §. 32. d. l. 89. de hered. instit. q. parvas arguit testamenti factionem ex supra dicti n. 11. cum seq. quae fulcra etiam possent ex l. Eum qui. 104. de C. et D. et fidei committaria libertas relinquunt. d. l. 85. ff. de leg. 3. quae ejus servus cum quo testamenti factio non est, non Iure relinquuntur. l. Alieno. 31. in prin. de fidei comm. libert. Sed potius ex Regula Canon. ut communiter docent Interpretes in d. §. 32. In re. de leg. §. et poterit, cum liber erit institui. Inferit 2. Gohofred. ubi nuper ex n. 10. q. Dominus proprium servum, quem manumittere non potest, veluti in testam. aut tractu manumitti prohibetur, aut in perpetua vincula damnatum iuxta terminum exi. in l. Servus. 9. de Manumission. et in l. Aut damnatum. 85. ff. de Peni, veliter cum liber erit heredes instituit, et institutio subistit, si servus pro premio libertatem meruerit, quae etiam aliquando

Manumitti prohibetur adficiuntur. l. 3. S. H. quoque. l. 5. ad Syllaniam. Sed falsas hanc illationem existimo; Nam cum servus, et si manumitti non potest, in dominio adhuc perstitit. d. l. 8. S. Vlt. de Pœnis, et sine libertate pœna testamenti factioni sit expeti, nec cum liber exit, nec sub alia dicitur potest institui. ex dicitur num. 25. Gohoffredus hanc deceptus in d. l. 22. h. tit. dum dicit, ideo proprius servus inutiliter cum liber exit instituitur, q. qui libertatem ipse dare potest, non debet in casum a quolibet obvenientem libertatem servus heredem instituere, Unde servus, qui manumitti non potest, utiliter sub ea ditione instituitur Gohoffredus existimavit, quasi circa eum decisa illa ratio cenaret, qua motus hanc proprius servus sub ea ditione dicitur institui inutiliter esse respondit. Verum si Consulti mens percipiatur, decisiva ejus ratio resistit potius Gohoffredo, quaz faret, Nam Iuri ratio, quaz iudex Cui scribit, ut qui libertatem dare potest, libertatem ipse relinquat, et quæ ex eo provenit, q. proprius servus sine libertate pœna caret testamenti factione, ut dicitur n. 25, æquè probat, servus, qui manumitti non potest, ex pœna testamenti factioni defectu nec pure, nec sub ditione, ac per frequens nec cum liber exit utiliter heredem instituere.

N. 31.

De sui autem, et necessarij heredibus, quales sunt liberi, qui in parentis sacro existunt, et primum in familia gradus obtinent. S. Sui autem. 2. Instit. de hered. qual. et differ. Si quæramus, sub quibus possibilibus ditionibus utiliter instituantur, sequens exit adhibenda distinctio: Ex sui heredibus, qui præteriti inutile, sive injustus testamentum ipso Iure reddunt, sub potestativa quidem ditione recte instituantur, quamvis in ejus defectu non exheredent, sub casuali vero, vel mixta ditione non aliter utiliter instituantur, quaz si in ejus defectu exheredent; qui vero etiam præteriti inutile ipso Iure non reddunt, valide sub quacunque ditione instituantur, et in ejus defectu non exheredent. Hinc sunt Iure primi gradus masculi filij, qui soli ex sui heredibus præteriti inutile ipso Iure testamentum reddunt. l. Si filius. d. l. Intra carera. 30. de liber. et posth. p. Instit. de exhered. liber. Sub potestativa ditione utiliter instituantur, sub casuali vero, vel mixta, non aliter, quam si in ejus defectu exheredent. l. Si filius heres. 16. circa fin. l. filius a parte. 28. in p. de liber. et posth. l. Sui quoque. 4. in p. et S. Vlt. cum l. Seq. l. Iam dubitari. 86. in p. de hered. inst. l. Vlt. hoc tit. l. Si pater. 1. C. de Institut. et Substit. Sed dices, ideo primi gradus masculi filij sui heredes sub casuali, vel mixta ditione non aliter utiliter instituantur, quam si in ejus defectu exheredent, q. nisi in omnem eventum vel institui, vel nominati sine exheredati, inutile testamentum efficiunt. d. l. 30. de liber. et posth. sub casuali autem, vel mixta ditione institui, nec in ejus defectu nominati exheredati, quamvis et dum pender dicitur, et post ejus existentiam sine institui, in deficienti ditionis casum nec institui ex ditionis defectu, nec nominati exheredati, sed præteriti reperiantur; nec enim exheredatio, quæ fieri nominati debet, potest ex tacita, seu defectu parentis, ejusdemque testatoris voluntate produci. arg. eod. in l. Heredes. Ut qui test. fac. poss. Sed præter sub ditione potestativa institui, nec nominati in ejus defectu exheredati, quamvis et dum pender dicitur, et post ejus implemētum sine institui, in non impleta ditionis casum, nec institui ex defectu ditionis, nec nominati exheredati ex perspicua, solemnique voluntatis defectu, sed præteriti reperiantur: q. nec aliter sub potestativa ditione utiliter instituantur, quaz si nominati in ejus defectu exheredent, alioquin tanquaz in non impleta ditionis casum præteriti injustus ab initio testamentum reddunt.

N. 32.

Nec difficultati satisfacies, qui dixerit, ideo masculos primi gradus filios sui heredes recte sub potestativa ditione institui, quin in ejus defectum exheredent, q. pure institui intelligunt, cum sub potestativa ditione dicitur institui pro pura habeatur, ut dicitur in l. 5. qui sub ditione. 6. Si q. omni. cau. testam. junct. l. Qui potest. 479. in p. de R. I. et probare videtur eod. in l. Si qui instituantur. 23. S. t. de hered. inst. l. facta. 63. S. Si sub ditione. d. ad Trebell. l. Item a substituto. 13. de legari præter. l. Si servus. 1. de reb. aucto. Iud. possid.

13
pouid. l. 1. in p. de Curat. bon. dand. juncta l. In qui hares. 13. in fine princ. de acquir. hared. Naz
imo certuz, indubitaturque e. sub potestativa Idit. Deceptaz institutionez, n. puzaz, sed Iditionalem
eue, ut apparet tuz ex eo q. necessarius hares, qui pure institutus statuz ex potestate, aut domini ex
mortu tempore ipso Iure hares existit, sub potestativa Iditione institutus, n. prius hares existit,
quam Iditioni paruerit. l. Corneliu. 69. d. l. 86. St. de hared. inst. l. Verba hae. 12. hoc tit. l. Condi-
onibus. S. de C. et D. d. l. 4. de Test. aucth. Iudic. pouid. Tum ex eo, q. sub potestativa Iditione institutus,
in reuz dum pendet Iditio, nec adire, nec repudiare hareditates Iure potest. l. 13. in fin. princ. de
acquir. hared. q. potestativa Iditio, qua substantiaz institutioni suspendit, reddit omnino institu-
tionalem. Nec maxium supra adducti tui. evincunt, in quibus Iditionales omnino esse sub potesta-
tiva Idit. Deceptaz institutionez potius supponit; In d. l. 1. S. 8. Si quis omni. caa test. docemus, q. qui
sub potestativa Iditione institutus Iditioni potuit parere, nec paruit, siquidez ab intestato pouideat
hareditates, ex edicto illo Si quis omnia caa testam. relicta in testam. legata, et fideicommissa pra-
tare spellitur, q. licet sic Decepta institutio Iditionalis reuera sit, perinde quoad edictuz illud ha-
betur, ac si pure fuisset Decepta, q. cuz sic institutus hares et Iditioni parere, et ex testam. acquirere
hareditates potuerit, dum Iditione neglecta testamenti causam omittit, et ab intestato pouidet hae-
ditates, fraudem n. minui dimittit, quam si, cum pure fuisset institutus, omnia caa testam. ab intes-
tato pouideret hareditates. ex reg. tui. in d. l. 1. in p. de R. I. Sed gravi ex eo oritur difficultas, q.
quandiu datur testamentaria successioni spes, tandiu locus legitima successioni n. e. l. quando.
39. de acquir. hared. Sed quoties institutio sub potestativa Iditione Idititur, quandiu institutus
hares superest e. datur testamentaria successioni spes, cum potestativa Iditio n. n. ultimo, quo
institutus hares ante ejus implementuz decedit, in reuz, deficere dici pouit. d. l. 1. Ver. ar-
gumentoque e. h. tit. q. sub potestativa Idit. institutus, qui, dum pendet Iditio, ex testam. repudiare
hareditates n. potest. d. l. 13. de acquir. hared. nec etiam potest, dum pendet adhuc Iditio, et datur
testamentaria successioni spes, ab intestato hareditates pouidere, vel si potest. q. Decepta sub potesta-
tiva Idit. institutio pura omnino, nec Iditionalis e. Cui difficultati, post varias rejectas solutio-
nes, Responder Corta. 2. select. cap. 2. n. 11. in d. l. 1. S. 8. Si q. omni. caa test. supponenduz esse potestati-
vaz Iditionez adjectaz institutioni fuisse certo tempori spatio circumscripaz, et sub ea Iditione
institutus post elapuz tempus, intra q. potuit Iditioni parere, et sic post defectuz Iditionez, iam
sibi delataz ab intestato hareditates pouidere. Veruz nec admittenda hujusmodi solutio e. nam
et sub potestativa Iditione certo tempori spatio circumscripaz institutus ante elapuz tempus po-
test ex testamento caam omittere, et hareditates ab intestato pouidere, ut expresse dicitur ex tui
in l. Sed etn. adhuc. 9. junct. l. preced. Si q. omni. cau. test. Sed nec felicis Goffredi in d. l. 8. n. 1. respon-
det, q. licet, dum pendet potestativa Iditio, hareditas repudiari n. pouit, potest tamen testamenti caa
omitti, et ab intestato hareditas pouidere; Nam implicat, ut omnia caa testam. ab intestato hae-
ditas pouideatur, quam repudiata proximim ex testam. intelligatur. l. Illud. 11. de acquir. hared. Si
igitur, dum pendet potestativa Iditio, omnia testamenti caa, ab intestato potest hareditas pouidere,
potest etiam potestativa Iditione pendente, ex testamento hareditas repudiari. Dicenduz itaque po-
tius arbitror circa tui. in d. l. 1. S. 8. d. l. 9. l. Mater. 2. S. 1. Si q. omni. cau. test. q. etn. dum potestativa pen-
det Iditio, repudiari hareditas ex testam. n. pouit, quoties tamen u. qui ab intestato foret alioguin
succensus, sub potestativa Idit. proponit institutus, potest etiam ante transactuz tempus, intra quod
poterat Iditioni parere, testamenti causaz omittere, et hareditates ab intestato pouidere, q. hoc ipso
Iditio credituz deficere, et ex testam. repudiata recte hareditas intelligi, tandiu nimiruz pen-
det potestativa Iditio dici potest, quandiu perseverat ejus adimplenda facultas; Ex quo vero ea
facultas deficit, n. jam pendere, sed deficere Iditio dicitur; profecti autem qui ab intestato alio-
quin succensus sub potestativa Iditione institutus, omnia testam. caa ab intestato pouidet hareditates,

jam potestativa ditione, eo animo, ut ex testam^{to} hereditatem acquirat, adimplere n. poterit; Unde in ipso actu, in quo omnia testamenti ca^{sa} ab intestato hereditas possideri, potestativa ditione deficit, utpote^{re} cuius jam n. amplius datur adimplenda facultas, et ut actu ipse subvertat, intellectus Ordine quam primum potestativa ditioni defectus censetur, et hereditas ex testam^{to} repudiatio ejusdem ab intestato aditione creditur praecursum. Arg. eod. in d. l. 77. de acquir. hered. Nec Terentius pbat eod. in l. In plurius. Do. S. t. eod. tit. ubi q. dicitur, eum, qui ab intestato foret aliquo in successurus, sub diti. institutus, adire legitimam hereditatem n. posse, priusquam dies ditioni transierit, n. ad potestativas, sed ad casuales ditiones, cuius defectus induci ex eo facto n. poterit, Referendus existimo =

N° 33

Rursum in d. l. 23. §. 4. de hered. insti. solum aseritur, q. si sub potestativa ditione institutus, conditioni, cui facile parere poterit, differat impleverit, siquidem hereditarij creditores urgeant, ne longior ipsi mora fiat, Praetori parere sunt, ut Idem tempus praeficiat, intra q. et ditione impleatur, et hereditas adeatur, quod ipsum traditur in d. l. 4. de reb. auct. Iudic. possid. hoc autem ditionale omnino esse sub potestativa diti. Deceptas institutiones supponit, aliquo etiam pendente ditione adiri, vel repudiari hereditas poterit; Unde et in terminis institutionis sub casuali, vel mixta diti. Decepta, si creditores urgeant, n. omnino dissimili Praetori e. providentia. d. l. 23. §. 4. Item si ditioni. 2. de hered. insti. d. l. 4. de reb. auct. Iud. possid. Sed et ex d. l. 63. §. 7. ad Trebell. ditionale esse sub potestativa ditione factas institutiones evincit, dum docetur, q. qui sub potestativa ditione institutus, alij restituere hereditatem rogatus, si suspectas dicat hereditatem, postulante fideicommissario; siquidem nec difficultates, nec impendunt aliquod habeat ditione, et ditioni parere, et hereditatem adire, et aditum cogitur restituere, sicuti et necessarius haeres sub simili levissima ditione institutus, et hereditatem rogatus restituere, in eisdem terminis, et ditioni parere, et hereditatem cogitur restituere. l. Si ejus pupilli. 64. §. 1. eod. tit. Similiter et eod. in d. l. 13. de leg. prae. dum docetur, q. si sub potestativa diti. institutus emancipato filio praeterito metu bonorum possessioni Tra. tab. impleat ditionem omiserit, id e. si ditionem intra tempus a testatore praefixum n. impleverit, tab. impleat ditionem omiserit, id e. si ditionem intra tempus a testatore praefixum n. impleverit, tam ab adire hereditatem noluerit, et emancipari deinde habetur, ac si metu bonorum possessioni Tra. tab. adire hereditatem noluerit, et emancipari de Legatu praestandi spellita, n. minus, quia si pure institutus haeres bonorum possessioni metu hereditatem repudiaverit. l. 4. eod. tit. prout explicat D. Reser. in adversari. ad titul. de Legat. prae. cap. 15. n. 16. ditionale esse sic Deceptas institutiones supponit, cum post ditionis defectum hereditatem adiri n. posse assereret.

N° 34

Magis profecti Urgeat Videtur eod. in d. l. 4. in pr. de Curat. bon. dand. ubi q. dicitur sub potestativa ditione institutus etiam pendente diti. repudiare hereditatem posse, praeterquam q. adversaria regula eod. in d. l. 13. de acquir. hered. puram esse sub potestativa ditione factas institutiones demonstrat. Cui difficultati, ut Occurrant Goshoffred. in d. l. 70. de acquir. hered. n. 2. et ex Antiquioribus alij, quibus et Tenent Cujac. lib. 57. Pauli ad Edict. in d. l. 4. Respondent, q. etiam potestativa ditione pendente, hereditas, tanquam n. dum delata, repudiari simpliciter n. possit. iuxta eom^m sic intellig. in d. l. 13. de acquir. hered. juncta Reg. eod. in l. 4. §. 1. Decretali. 7. de Succen. Edict. in Iure tamen, id e. apud Praetores, Urgentibus creditoribus, sub commemorat. ditionis potest repudiari. Sed cum potestativa ditione pendente n. dum hereditas deferratur, quo pacto apud Praetores repudiari possit, sane n. Video, nec enim periuadeo Praetori auctoritatem efficere, ut inutili aliquo repudiationis actu subvertat. Quare dicendum existimo, Paulum in d. l. 4. de Curat. bon. dand. n. asserere, q. sub potestativa ditione institutus potest pendente ditione hereditatem apud Praetores repudiare, sed solus, q. si Urgentibus creditoribus, ut tempus ad hoc, ut ditioni parceret, a Praetore praeficiatur, se, etiam si ditione extiterit, n. aditum hereditatem responderit, Vendenda erunt bona defuncti, ut creditoribus satisfiat, dum vero Urgentibus creditoribus apud Praetores se, et ditione extiterit, n. aditum hereditatem responderit, n. quidem

hereditatem repudiat, quae, etiam maxime vellet, tanquam non dum sibi delata, repudiare non possit, sed cum creditoribus de hereditate etiam post existentem conditionem non aduenda Iure pacificetur, explorari siquidem Iuris est, quod etiam dum pendet conditio, non recte hereditas repudiatur, pactum tamen de hereditate post conditionem existentiam non aduenda Iure subicitur, et licet solus jam delata recte repudietur, etiam super non dum delata recte pacificetur, ut in conditionali legati termino probantur in l. Et heredi. v. s. Item filius fam. l. de Pacu. l. 3. s. Si quid minorum. d. de minoribus. l. 7. s. Cum proponatur. C. de Pacu. l. De fideicommissis. ff. C. de Transact. juncta l. Si ita sit scriptum. d. s. de leg. 2. Unde et sub casuali conditione institutus, siquidem vigentibus creditoribus apud Praetores, se quamvis conditio existeret, non adueniens hereditatem responderit, censetur hoc ipso cum creditoribus de hereditate post conditionem existentiam non aduenda pacisci, et statim defuncti bona a creditoribus possidentia iuxta eum, quem in casuali conditione termino, sic accipit Cuius in eo lib. 57. Pauli ad edict. in d. l. 70. s. de acquir. hered. Nec aduersarius ejusdem Pauli eod. in d. l. 7. s. de Curat. bon. dand. ubi postquam de instituto sub potestativa conditione tractaverat, per aduersarias conditiones sic ait: quod si nihil facere poterit, Curator boni constituendus est; Nam licet in his verbis de instituto sub casuali conditione loquatur, non ideo docet, quod si institutus se, et non conditio existeret, hereditatem non adueniens respondere non poterit, sed imo in necessarij heredi, serui videlicet proprij sub casuali conditione cum libertate institutus, terminus, quales ab eodem Paulo sub eodem lib. in d. l. 4. de Ver. auct. Iud. possid. ponuntur, debet exaudiri, qui nec conditionem, quae in eji potestate non est, parere spellita, et qui, cum existente conditione necessarij heredi sit existurus, se post conditionem existentiam hereditatem non adueniens non nisi frustra responderet, prout eleganter eum eodem explicat Cuius ibi d. lib. 57. Paul. ad edict.

Ex his, licet conditionalem omnino esse sub potestativa conditione Testatorum institutionem appareat, diluenda est difficultas supra expensa num. 34. et Vera, genuinaque ratio derivatur, propter quae masculi primi gradus filij sui heredes, quamvis debeant in omnes eventus institui, aut nominatim exheredari, ne alioquin si in aliquo casu sint praeteriti, iniustus ab initio patrum testamentum reddant, sub potestativa conditione recte instituti, quoniam in eji defectus exheredandi, quae in eo est, quod ubi sic instituti, in omnem eventum instituti, nec in deficienti potestativa conditioni casum praeteriti reperiantur; Nam quicquid sub potestativa conditione institutus, siquidem implere conditionem omiserit, non ideo praeteritus dici potest, imo perinde habetur, ac si hereditatem ex testam. repudiasset. d. l. 7. s. 8. Si q. Omni. caus. testam. d. l. 13. de leg. praet. q. filij sub potestativa conditione instituti, si implere conditionem omiserint, non ideo in eum casum praeteriti dicendi sunt, sed perinde habendi, ac si ex testam. patrum omni- sient hereditatem, et quemadmodum quamvis puxi instituti, ex Praetori beneficio, de quo in l. Ne- cessarij. s. de acquir. hered. cum similib. possint patrum se hereditate abstinere, nemo ex eo dixe- rit, quod debeant in abstinendi casum nominatim exheredari, cum tunc non praeteriti reperiantur, sed voluntarie patrum boni se abstinere, sic, licet sub potestativa conditione instituti possint implere conditionem, vel omittere, non ex eo debent in deficienti potestativa conditioni casum nomi- natim exheredari, cum, si conditionem parere neglexerint, non praeteriti reperiantur, sed imo Volun- tarie, quam conditionem pariendo acquirere potuerunt, patrum hereditatem omittant. Si dicatur: Mas- culi primi gradus filij sui heredes nec sub potestativa quaedam conditione vel licet exheredantur. l. 3. s. de Lib. et Post. l. Sed sub cond. 18. in pr. de Bonor. possen. l. 3. s. nec sub potestativa conditione utiliter instituti; Omnia nunc differunt, quae tradit notet Valentia. 3. illud. tra- ctat. 3. cap. 5. ex n. 8. et inferius impugnabo, non difficultas resp. illud quoad propositum inter insti- tutionem, et exheredationem interesse, quod scilicet filij sub potestativa conditione instituti in omnem even- tum instituti, nec praeteriti in casum aliquo inveniuntur, ut nuper dicebam; sub potestativa vero conditione exheredari in non implere conditionem casum praeteriti iuxta patrum iudicium inveniuntur, qui nec eos aliter exheredatos voluit, quae si conditionem paruerint, et idcirco iniustus ab initio

N. 35.

paternuz testamentuz dicitur. Hujus autem dicitur rationi Vera ratio ex diver-
sa sub potestativa dicitur instituenti, et exheredanti parenti Voluntate meo iudicio profi-
citur, qui ubi sub potestativa dicitur filius instituit, non tam in id ditionem adhibet, ut fi-
lius in deficienti ditioni eam ab hereditate submoveat, quae, ut filium, qui necessarius
alioquin foret exheredatus, voluntarius heredes dicitur. d. l. 69. de hered. instit. d. l. 12. h. tit.
qui si paterno beneficio suo implere ditionem omiserit, non ideo in eum eam praeritus ju-
dicatur, sed voluntarie paternae hereditatem omnino cenetur; at ubi sub potestativa diti-
tione filius exheredatus scribitur, in eius quidem gratiam potestativam adjicit ditionem, ut si
eam adimplere neglexerit, aut quod idem est, si noluerit, exheres non sit, aut a paterna non exclu-
datur hereditate; Unde non implere ditioni eam exheredatus iuxta parenti Volun-
tatem non est, Naturi nec institutus in eum eam dici potest, cum institutio expressa, solem-
nitateque Verba desideret, nec sit sola Voluntate dicitur. d. l. 21. in pr. qui testam. facer. pos-
sum cum similibus in eum ipsius eam praeritus invenitur, ac per frequens injuruz ab instituo
paternuz testamentuz dicitur.

N. 36.

Hinc (ut potestativa ditioni exempla subjiciam) sub illa
dicitur Si voluerint masculi primi gradus filij utiliter instituentur d. l. 69. de hered. instit.
d. l. 12. h. tit. nec debent in ejus defectuz exheredari d. l. 86. in pr. de hered. instit. ubi do-
cet Marcianus, quod et si ita Iuris esset, ut sub potestativa alia dicitur instituti deberent in
ditioni defectuz exheredari, quod negandum omnino est, adhuc tamen sub ditione illa: Si
voluerint instituti non ideo debent in ejus defectuz exheredari, cum nec potestabilis apta in
ejus ditioni defectuz reperitur exhereditatio, quae imo si Verbi exprimeretur, inepta pe-
nitur foret; hinc enim ditioni: Si Voles, heres esto, nulla alia ponuntur Teraxia Verba Scrip-
tam haec, Si nollet heres esse, exheres esto, sub quibus non nisi ridicule exhereditatio Teri-
peretur, quae cum filij notam dicitur. l. non putavit. d. in pr. l. filium. Co. in pr. Veri. Iulianus.
de Bon. possen. tra. tab. Ridicule sane in ejus Voluntate dicitur. Accedit, quod non institutus
filius, si quidem velit, Patris ex testam. suis heres existit, et ita demum paternae amittit her-
editatem, si heres esse noluerit, quo casu non tanquam exheredatus ab hereditate repellitur,
sed imo tanquam voluntarius heres hereditatem omittit: quod non nisi ridicule in eum eam
filij exheredaretur, in quem voluntarie paternae hereditatem omitteret. Quam, et si gene-
ralem, doctrinam limitationem illam pari recte Goffredus existimat in d. l. 86. num. 4. si sci-
licet infans, furiosusve filius sub ea dicitur institui, qui omnino debet in ejus defectum
exheredari; tunc enim non potestativa, sed mixta illa dicitur est, cum partim ex incerto pende-
at eventu, si scilicet furiosus compos mentis fuerit effectus, aut infans ad eam aetate
pervenierit, in qua potest voluntatem exprimere, partim ex ipsius filij, postquam jam
velle, vel nolle potuerit Voluntate. Extra hunc vero casum potestativa sine dubio illa
dicitur est, et quamvis extranei heredi institutioni fuerit adjiciatur, ut potest qui ea etiam
non adjecta voluntarius heres est, ut ex proximè relatè Iuris dicitur (quod si Iure pro-
cedit securè, post Novas autem Theodorij, et Justiniani sanctiones in l. Vnic. C. de his qui
ante apert. tab. et in l. Cum in antiquioribus. 19. C. de Iure delibet. quae Novae circa Extrane-
os heredes ad eundem hereditarij Iuris transmissioni species induxerunt, de quibus ex
professo tractavi in academic. de Transmiss. hered. cap. 3. per tot. aliter fortitan observatur, et
hodie non fuerit sub illa ditione si voluerit extraneuz heredes institui, imo ditionalem
omnino esse sic dicitur institutionem, ita ut si non institutus extraneus ante declarataz Vo-
luntatez, et sic ante implere potestativam illam ditionem decederit, ad heredes transmittere
ex Novis institutionibus Iuris ad eundem hereditarij non possent, docent Goffred. in d. l. 69. de hered. instit.

instit. et Anton. Gomez. & Nav. cap. 9. n. 33. Circa quam opinionem iudicium nunc suspendo; Nec me lateo Terentium tenere Petrus Barb. in l. 3. de Leg. 1. n. 9. cum seq.) sui heredi institutioni veritate adiecta, et ditionales ita reddat institutiones, ut sic institutus sui non prius heres existat, quam voluerit, et sic ditioni paruerit, ut praeter praedicta Iura probant ab arg. exi. in l. Si ita legatus. 65. S. t. de leg. 1. et in l. Si ita expremus. 69. de C. et D. pro quorum explicat. Videnda, quae dixi ad tit. quando dicit leg. ced. cap. 5. n. 11. Sic itaque institutus sui, qui necessarius aliquando non esset existens, voluntarius heres ditionis, nec tamen ideo poterit hereditatem repudiare, ut potest quae nec ante defertur, quam sui heres voluntatem expremere, et ditionem impleverit, et in ipso declarata voluntatis, sive adimpleta ditionis instanti simul defertur, et acquiritur. d. l. 86. S. t. de Hered. instit. d. l. 5. de C. et D. et sic nec pendente ditione, tanquam non dum declarata, nec post implementum ditionis, tanquam iam acquisita potest repudiari ex reg. exi. in d. l. 45. de Success. edict. Sed et si sic institutus sui expresse heres non esse voluerit (quod necessario denderatur ad hoc, ut iam amplius ditionem impleat, et ex testam. admitti ad paternam successionem non possit) huiusmodi voluntas non quidem paternam hereditatem, ut potest nunquam declarata, repudiationem, sed ditionis defectum inducit, ut mirifica subtilitate docet Goffredus in d. l. 86. de hered. instit. n. 3. et praecipue n. 1. et 8. quamvis sui heres dum impleat illam ditionem omittit, improprie dici potest paternam hereditatem omittere. arg. exi. in d. l. 45. 8. Sig. Omnia. caus. testam. et in d. l. 13. de leg. praet. ut anteriori num. dixi =

N. 37.

Similiter et sub illa ditione Si Capitolium ascenderit filius sui heres veritate instituitur, quin in eius defectum exheredetur, quamvis pater certum aliquo temporis spatium patendi ditioni prefixerit, quae non ideo potestativa esse desinit. l. Sed si ditioni. 6. in pr. de hered. instit. Sic et sub huius ditionibus: Si Alexandriam iret: Si Titio decem dederit. Cum testamentum fecerit, tanquam potestativa, filius recte heres instituitur, nec debet in eorum defectum exheredari. l. 4. in pr. et S. t. cum l. Seq. eod. tit. d. l. 4. Vlt. h. tit. l. Libertus. 20. 5. Si libertus. 4. Veri. Nam si id genus. de Bon. libert. Sed illud non leviter obstat, quod huiusmodi conditiones non merè potestativa, imò mixtae sunt: quod sub eis non aliter filius sui heres veritate instituitur, quam non regulari discussione patebit. Et t. conditio illa Si Alexandriam iret merè potestativa non est, imò partim ex voluntate, partim ex incerto pendet eventu, cum et si maximè filius Alexandriam ire instituat, possit tamen vel ex rigore, vel facultatum defectu, vel advenit temporis ditione detineri, ut Vlt. agnoscit in d. l. 4. S. t. de hered. instit. et ab arg. probari videtur ex d. l. 4. Cod. de Instit. et subit. ubi dicitur, quae potest fortuito aliquo casu deficere, mixta quoad propositum esse dicitur. 2. ditione illa: Si Titio decem dederit, non merè potestativa, imò mixta potius est, cum partim pendeat ex filij potestate, partim ex eius arbitrio, qui ditioni adimplenda causa pecuniarum est accepturus, et licet pro impleta habeatur, si decem filius offerat, eaque Titius accipere renuat. l. 3. hoc tit. juncta reg. exi. in l. Iure civili. 24. de C. et D. non ex eo mixta esse desinit, Nam et ditione Si Titium adoptaverit, siquidem parato filio adoptare, Titius noluisse adoptandum dare, Iuris censura pro impleta habeatur, nec tamen ideo potestativa, sed mixta potius censetur, nec sub ea filius recte aliter instituitur, quam si in eius defectum exheredetur, ut utrumque probat exi. iuncto ibi Curatio lib. 29. ff. Iul. in l. Sig. testam. 11. hoc tit. Rursum ditione illa potest etiam fortuito casu deficere, veluti si Titius, qui pecuniarum erat accepturus, ante eam acceptam decerneret, tunc si libertati fuisset adscripta, propter eius favoris impleta ditione Iure censetur; institutioni vero, vel legato apponita deficere dicitur in l. Cum ita. 94. in pr. Veri. Divoria. de C. et D. Cujus doctrinam, et si ditione illa filij sui heredi institutioni fuerit adscripta, procedere, nec eandem filij institutioni, et libertati esse Tacem inter se collatis

duabus Vlpiani' decisionibus in d. l. 1. §. 1. de hered. inst. et in l. 3. §. non solum. 40. Veri. Sane de Sen. lib. subtiliter docet Costa. 2. select. cap. 9. per tot. mixta igitur potius, quaz meze potestativa, hujusmodi deditio e, ut tenet Accacius Ripol ad l. 2. de C. et D. n. 62. et sensine videri Costa d. cap. 9. num. 4. 3. denique et illa deditio Cum testamentum fecerit n. solum ex filij arbitrio, Veruz et ex testuz, qui et rogati esse debent, et quozuz subscipiones, et obriuationes requirunt, Voluntate dependet, et potest etiam fortuito cam deficere, ut colligitur ex totu in l. 1. qui testam. 25. qui testam. fac. pon. mixta igitur potius, quaz meze potestativa est.

N. 38.

Nonnulli ex his difficultatibus (nec enim omnes praevit) coacti Accacius Ripol in d. l. 2. de C. et D. n. 21. cum 2. seqq. et n. 63. cum aliquibus Antiquioribus asserere aumus e, filium suum heredem sub mixta deditio, qua adimplere facilius potuit, Recte heredem institui, quin in ejus defectum exheredetur, et Vlpianum in d. l. 4. in pr. et §. 1. de hered. inst. dum ait, q. filius sub deditio, quaz in ejus e potestate, utiliter instituitur, n. quidem de potestativa deditio accipiendum, quatenus a casuali, et mixta deditio distinguitur, sed de ea, quaz in potestate filij e, et ab eo potest facilius adimpleri, sive meze potestativa sit, sive mixta, et in summa de facili potius, quam de potestativa deditio tractare, et id significare in illis verbis totu in d. §. 1. ibi. Ene in difficili. Verum falsa haec opinio e, tum q. mixta deditio nec facili, nec in filij potestate e, illud enim facile, et ene in potestate cuiuspiam dicitur, q. ipse sine incommodo, si velit, potest expedire, et nec ex alieno arbitrio, nec ex fortuna casu dependet, ut notum est; mixta igitur deditio, quaz licet partim ex filij voluntate dependeat, partim in incertum fortuna casu defertur, nec facili, nec in filij potestate e, tum q. Vlp. in d. l. 4. in pr. et §. 1. expresse de potestativa deditio pertractat, loquuta enim de deditio, quaz in arbitrio, et potestate filij e; haec Veri nulla alia, quam potestativa ene potest, cum nec alij termini explicari, seu definiti potestativa ponit deditio. Quapropter, ut superioribus difficultatibus satisfaciam, statuo cum Cujacio ad Pandect. in d. l. 4. §. 1. et lib. 14. observ. cap. 2. Dionysio Gothofr. in marginalib. notis a 2. text. in l. Si jam facta. §. 1. de C. et D. Sarmiento. 2. select. cap. 2. n. 14. et Arias de Mea 2. Var. cap. 4. n. 3. q. ubi quaeritur, quanam sit in potestate deditio, facili magis, quam Iuxi, quaerit e, ut in d. l. 4. §. 1. Vlpianus agnoscit, et quamvis Verum generaliter sit, eam potestativam ene deditio, quam, quotiescunque volumus, implere facile possumus, ejus tamen exempla nec perpetuo stant, nec definiti generaliter ponunt, vel saltem n. d. que facile in univ. definiti, quam singula ex deditio genere ponere d. utimur, ut probant ab arg. totu in l. Mora. 32. in pr. fin. de Usur. l. penult. de Impen. in res dot. fact. l. Maria. 13. §. 1. de annui leg. Hinc (si deditioez si voluerit excipiamus) siquidez per singula potestativa deditio exempla dicituramus, speriemus statim nullum in specie ene potestativa deditio exemplum, in quo n. ponit deditio, vel mixta ab initio ene, vel fortuito postea cam deficere, et idcirco potestativas deditioes promiscuas Paulum appellare in d. l. 11. §. 1. de C. et D. q. nulla feci e potestativa deditio, quaz n. ponit n. potestativa ene, q. in casuali secus e, quaz nunquam potestativa ene potest, Cujacius exprimat d. lib. 14. observ. cap. 2. cui et subscipit Mea d. cap. 4. n. 5. quamvis aliter eum totu explicent Donell. 8. Comment. cap. 33. et Ouald. ibi lit. R. Assumptum, praecaqueamq. ex antecionu num. d. dicitur evincitur ex d. l. 4. §. 1. de hered. inst. amplius roboratur, ubi docet Vlp., q. deditio: Si Alexandriam ierit ei, qui a primo Alexandria milliaris agit, apponit, in ejus e potestate, significans, q. ei, qui ab Alexandria longinime dicitur, veluti si Roma Imorena adscripta, in ejus potestate n. e, sed et ei, qui a primo Alexandria milliaris agit, imponit, potest propter hanc deditioez in ejus arbitrio n. ene; et similiter deditio: Si Titus decem dederit, quaz ei, qui decem habet, adscripta, siquidez praesens Titus sit, in ejus e potestate. l. 2. de C. et D. potest tamen ene in difficili, nec ex potestate pendere, si forsan Titus longinquo itinere peregrinetur, propter quaz ad generalem, quam initio apponuerat, definitionem, recurrendum ene d. l. d. ita ut iuxta facti qualiter, et circumstantias, Verum potestativa, vel n. potestativa sit deditio, d. iudicetur.

N. 39.

Ex qua doctrina expenni num. 37. difficultatibus iam respondet, q. siquidez filius a primo Alexandria milliaris agit, et nec d. iudicetur, nec facultatum

tum defectu, nec advenit tempore datione Alexandriam in impediat, sub ea datione: Si Alex-
andriaz ierit, tanquam mere potestativa, recte haeres instituitur, quoniam in eius defectum exherede-
 tur. iuxta tamen sic intelligitur in d. l. 5. de haered. instit. et in d. l. 7. h. tit. Alioquin si potestativa ea datio
 non fuerit, sub ea non aliter filius veliter instituitur, quam si in eius defectum exheredetur, ut satis indi-
 cat Vlp. in d. l. 4. §. 1. de haered. instit. et probat tamen in d. l. 4. C. de Instit. et subtit. hoc ipsum de diti.
Si Titio decem dederit. iuxta praecedentem numerum traditaz distinctionem dicendum est, quod si quidem Ti-
 tium praesens sit, non ex eo potestativa esse dicitur, quod potest ipse oblata sibi decem accipere recusare, cum
 pro impleta Iuris censura tunc habeatur. d. l. 3. h. tit. junctura d. l. 24. de C. et D. Nec refragari tamen in d.
 l. 7. h. tit. Nam respondere non possem, Iulianum ubi de ea datione tractare: Si Titium adrogaverit,
 ut dicitur ex illius tamen verbis: Titius nolit se adrogandum dare, quod licet pro impleta habeatur, si
 parato filio adrogare, Titius nolit se adrogandum dare, potestativa tamen non est; Nam adrogatio ad adop-
 tionis dictionem olim quidem non nisi iure populi fiebat; post Regiam vero legem non nisi privata causa
 cognitione praehabita, in qua diligenter plurima discutuntur, et per Principale Veriscriptum expeditur.
 l. 2. in prin. l. 5. Si paterfam. 15. §. In adrogationibus. 2. et 5. Vlt. l. 7. Nec ei. 11. §. Praeterea 3. de Adoption. Cujus
 inter adoptiones, et adrogationes diffinitio speciosa, non minus, quam Veram rationem praestat Antea Sabinus in
 Papia tit. 11. de Adoption. prin. t. illat. 9. et 10. potestativa vero dicitur non potest dicitur, quod non aliter adimplet,
 quam si Principis Veriscriptum fuerit impetratum, imo difficilius omnino convenit, licet id, quod in datione
 dicitur, dederit Principi solet, alioquin impossibile de Iure intelligitur. arg. tamen in l. Cum servus. 39.
 §. Vlt. de leg. 1. ut ad rem aliam tenent Cora. t. select. cap. 8. n. 4. Molina de Hispan. primog. lib. 2. cap. 13. con. 8.
 Et plures alij, quos ibi ejus additionatores plene cumulantur. C. resp. q. datio Si Titius adop-
taverit, etiam ad specificam adoptionem referat, quae Magistratu auctoritate expeditur, veluti si
 Titius filiusfam. sit, potestativa tamen non est; Nam etiam liberum filio sit Titium adrogare velle, et
 in eam rem Magistratum adire, quod sufficit, ut si Titius nolit se adoptandum dare, pro impleta
 datio habeatur, non ideo in ejus potestate esse datio intelligitur; quippe id duntaxat unguis que
 ponit intelligitur, quod imode potest. l. Nepos. Proculo. 42. de V. S. nec vero filius imode Titium adop-
 tare posse convenit, cum ejus onera, qui in adoptionem datus est, ad adoptivum parentem trans-
 ferantur. l. pen. de Adoptionibus. juncto Sabinus d. tit. 11. de adoption. prin. t. illat. 29. Unde sub illa
 dicitur: Si Titium adrogaverit, sive ad adrogationem, sive ad specificam adoptionem refe-
 rat, cum potestativa non sit, non recte filius haeres instituitur, nisi in ejus defectum exherede-
 tur, ut supponit Iulianus in d. l. 7. h. tit. (de cuius quoad rem aliam dicitur. cum l. Vlt. §. 4.
 §. 1. de leg. 3. consulendus Cora. d. lib. t. select. cap. 13. per tot.) quem sic, quamvis nulla ex
 superioribus rationibus adducta, breviter exaudiant Cujac. d. lib. 29. ff. ejusdem in d. l. 7.
 Chenu. t. interpret. cap. 11. n. 15. Minus obiter infero, quod sub ea datio: Si Mariam uxorem du-
xi, filius non recte instituitur haeres, nisi in ejus defectum exheredetur, quod licet datio illa,
 siquidem filius nuptias inire paratus sit, nec nubere Maria velit, pro impleta habea-
 tur. l. Si post diem. 5. §. Item 5. Veri. Sed et non ita. quand. dicitur leg. ced. propter onera maritimo-
 nij difficilius potius, quam mere potestativa convenit. ex reg. tamen in d. l. 125. de V. S. juncti l. 5. Si
 qui. 21. §. 1. de Donat. inter. et l. Pro oneribus. 20. C. de Iure dot. Non idem de datione Cum
testamentum fecerit; dicendum est, quod imo, si filius ibi daretur, ubi testari imode potest, mere
 potestativa est, tamen sic intelligitur in d. l. 20. §. 1. Veri. Nam si id genus. de Bonis libert. Nec quod
 rogari testes debeant, eorumque subscriptiones, et oblationes ad testamentum Iure conditum
 exigantur, quidquam facit; Nam imo facillime et rogari testes adesse, et solemnia testamenti
 peragere, vel inveterata experientia spectum est, quod sufficit, ut facili, et mere potestativa illa
 datio esse intelligatur =

Sed illud adhuc graviter videtur, quod datione illa: Si Titio decem dederit,
 UVA. BHSC

N. 40.

cum testamentum fecerit, ponunt fortuito casu deficere, prout in terminis dicitur in d. l. 25. qui test.
fac. pot. et in d. l. 9. Vexi. Diversa. de C. et D. minor igitur potius, quam mere potestativa sunt,
ac per frequentem nec sub eis filius haberi instituitur Iure poterit, nisi in eorum defectum exheredat
ne aliquo nisi fortuito casu defecerint, praeteritus inveniatur. Iuris difficultati, quam ab In-
terpretibus praeviam non dum comperui, ut respondeam, fateor equidem, Traditiones illas posse for-
tuito aliquo casu etiam citra, aut contra filij Voluntatez, deficere, nec tamen ideo ab initio po-
testativa non esse inferri crediderim; Nam ubi queritur, Num potestativa Traditio sit, n. futuri,
sed imo praesentis temporis Traditionem haberi oportet. Arg. tunc in l. Continuus. 137. §. Cum qui. 6. in fin.
de V. O. si igitur Traditio facilius initio sit, et ex filij pendeat arbitrio, n. ex eo, q. fortuito postea casu
deficere poterit, ab initio n. potestativa censetur, ac proinde sub ea Traditione Decepta filij institutio
utilis ab initio est, et in ejus defectum adjecta exhereditatio n. fuerit. Ceterum si Traditio, quae
potestativa initio fuit, postea n. potestativa esse ceperit, vel fortuito casu defecerit, an quae sub
ea utiliter initio Decepta filij proponitur institutio, irrita postea fiat, et ex eo paternum testa-
mentum infirmetur, n. ineleganter quaeritur. In qua re ab Interpretibus alio silentio praeter-
missa, sola Iuris Traditione duce multum incertum existimo, an ante, an vero postquam filius
patere Traditioni potuerit, Traditio n. potestativa esse ceperit, aut fortuito casu defecerit? Et
causu, quae vili ab initio fuit, irritam postea fieri filij institutionem, et infirmari paternum
testamentum n. dubito; Nam quae ab initio utiliter Trinitunt, siquidem plene n. dum perfecta, sive
Trinitata sint, ubi ad eum casum perveniunt, a quo incipere n. possunt, et a quo implicat con-
nuari, prout extinguntur. l. pen. §. Vlt. de V. O. sic intelligi, et Tradenda cum l. In ambiguis. 85.
§. 1. de R. I. ex ss. Donelli in d. l. pen. §. Vlt. et Arnoldi Vinnij in §. Ex contrario. 12. Inrit. de
Leg. n. 3; sed sub potestativa Traditione Decepta filij institutio, et in utiliter initio sit, plene tamen per-
fecta, seu Trinitata ante implemenz Traditionis n. est, et siquidem priusquam filius patere condi-
tionem potuerit, Traditio n. potestativa esse ceperit, aut fortuito casu defecerit, ad eum casum per-
venire dignoscitur, a quo nec incipere poterit, nec Trinitari jam poterit; quippe cum n. alia Trad.
filij sub potestativa Traditione instituitur in ejus defectum praeteritus intelligatur, nisi q. dum im-
plexe Traditionez omittit, perinde habetur, ac si Voluntarie paternam omnium hereditatez, ut
dicitur n. 35. Titat, q. si antequam filius potuerit Traditioni patere, Traditio n. potestativa esse ceperit,
vel fortuito casu defecerit, filius, qui Voluntarie tunc paternam hereditatez omittit cense-
ri n. poterit, omnino praeteritus in Traditionis defectuz reperitur: igitur quae ad eum casum filij per-
venit institutio, et in utiliter fuerit, irrita profecto esse incipit, et ex eo paternuz tes-
tamentuz infirmatur. Idque sensisse Marcianuz existimo in difficillimo casu, quem Noviter
hinc intelligo in d. l. 86. in pr. de hered. instit. ubi dum docet Casu, q. et in ita Iuris esset, ut
filij sub potestativa alia Traditione instituitur deberet in ejus defectum exheredari, sub
Traditione Si Voluerit instituitur, n. nisi ridicule in ejus defectum exheredari, n. Obicere
significat, q. filij sub potestativa alia Traditione instituitur, licet in ejus defectum exheredari
necessario n. debeat, poterit tamen n. ridicule, imo aliquo Iuris effectu utiliter exheredari;
haec vero Marciani ss. (q. Interpretes n. advertunt) ex eo difficillima Traditur, q. duplex
illa Iuris Ratio, quam efficere n. 36. supra dixi, ut sub ea Traditione Si Voluerit instituitur fi-
lius, n. nisi ridicule in ejus defectum exheredari, n. minus in potestativa alia quacunque
Traditione Trinitatur, ut Trinitanti Trinitat. §. et sub potestativa alia Traditione instituitur, n. nisi
ridicule in ejus defectum exheredari. Verum elegans decisiva Marciani ratio in eo mea
quidem iudicio est, q. et in filij sub potestativa alia Traditione ab initio utiliter instituitur,
quin in ejus defectum debeat exheredari, q. de praesenti potestativam esse Traditionez rat est,

instituti, nisi in ditionis defectum exheredetur; Nam aliquan in eum casum praeteritum invenitur. d. l. 4. in pr. d. l. 86. in pr. de h.ered. instit. l. Insuper. in pr. h. t. d. l. 4. C. de Instituta. et substit. juncti quae dicitur n. 31. et in hac supposit. intelligendus e. xdi. in l. Sub diti. 2. de Liba. et Port. nisi forsan de institutione sub potestativa ditione decepta intelligatur, quorum Verumque dici modissime potest. Hinc et facile intelligitur xdi. in l. Lucius Titus. 82. de C. et D. ubi filius sub ea ditione: Si filium meum se esse Iudici probaverit inutiliter instituit, Nam ditiio illa in filij potestate n. e.; et n. enim filiationis probatio, quae vulgari illa praesumpt. solet impleri, de qua in l. filium. 6. de hi qui sunt sui, vel alien. Iur. et in l. Si vicinis. 9. C. de Ruptis. facili omnino, et in potestate sit, ditiio illa, de qua in d. l. 83. ex mente patris, ejusdemque testatoris, qui de filiatione dubitavit, Veriorum aliam, et quae evidentioribus djecturii fulcratur, filiationis probatione exponit, quae cum ex testum deponitionibus, et extrinsecis alijs argumentis dependeat, nec facili, nec in potestate filij e., prout aliorum opinionibus omnium, quas impugnat Osiwald. 6. d. ment. Donelli. cp. 19. lit. D. melius docuere Goffred. in d. l. 83. et Cujac. ibi lib. 12. Respons. Pauli. Cora in 5. Et quid n. tantus. 5. parte. n. 42. cum l. seqq. Valentia d. lib. 3. tract. 3. cap. 5. n. ult. in fin. Pichard. in pralud. ad l. Gallus. cp. 3. 5. 3. ex n. 81. Sarnategi d. select. cp. 1. n. 2. et 3. Sed tunc Obviare Videtur difficulte xdi. in l. filius. 28. in pr. de lib. et port. ubi si filius sub casuali diti. instituit, et in ejus defectum exheredatur, tam institutionis, quam exheredationis pendente adhuc diti. decessit, ultimo Vita momento utriusque paternus testamentus ditiuit, et patri ab intestato sui haeres exiit: q. n. recte sub casuali ditione instituitur, et in ejus defectum exheredatur, alioquin nec pendente ditione decedens paternum testamentum ditiueret, cum casuali ditiio ultimo ejus Vita momento potest exiit, exemplo filij sub ea potestativa ditione, quae ultimo ejus Vita momento potest adimpleri, instituit, qui pendente ditione decedens nec ex testam. nec ab intestato haeres exiit, ut praecedenti num. dicit. Omnia Accurij, Barthol. Goffredi, et aliorum antiquorum solutione, qui in d. l. 28. filium ex aie institutum, nec ei datum coheredez, aut substitutum dicebant, et quos solidi Rejicit nos Pichard. in pralud. ad l. Gallus. cap. 3. 5. 1. n. 120. dicendum ex ditiio e. in d. l. 28. filio coheredez, aut substitutum datum fuisse, supponendum necessario e., ut tenent Valentia 3. illux. tract. 3. cap. 5. n. 14. et Sarnategi lib. 7. select. cap. 5. n. 3. quidquid dubitet immerito Cherius. 2. in ex. cap. 2. n. 18. et in ei deq. termin. lib. 7. select. cap. 5. n. 3. quidquid dubitet immerito Cherius. 2. in ex. cap. 2. n. 18. et in ei deq. termin. nisi exaudiendus xdi. omne, qui de filio sub casuali, vel mixta ditione instituto, et in ejus defectum exheredato loquuntur, alioquin nullo dato coherede, vel substituto, per cuius aditionem post exiit exheredationis ditiones substituti testamentum potest, inutili ab initio est Exheredatio, utpote quae firmari nunquam potest, et ab initio inutile paternus testamentum esse, in quo in ditionis defectum inutiliter exheredatur, et sic praeteritum, filius invenitur ex seq. xdi. in l. Non putavit. 8. 5. n. quatuor. 2. de Bon. poss. l. Tra. tal. ut advertit Pichard. d. n. 120; dato Verbo coherede, vel substituto filius sub casuali ditione ab initio recte instituitur, dummodo in ejus defectum exheredetur; caeterum si pendente ditione tam institutionis quam exheredationis, decessit, ultimo Vita momento ides paternus infirmat testamentum, et patri ab intestato sui haeres exiit, q. ut ait Triphonius in d. l. 28. dum Vivit, nec ex testam. haeres, nec exheredatur fuit, quasi apertus diceret, filius sub casuali diti. instituitur, pendente quideq. ditione instituitur dicitur, Verum ita instituitur, ut interim ex testamento haeres exiit n. potest: dum igitur pendente adhuc ditione decedit, certum esse incipit, q. dum Vivit, ex testam. haeres exiit n. potest, et q. exheredatur.

non fuerit, cum n. dum institutionis, aut exheredationis deditio existerit, et irritum paternum testamentum reddat, ex quo nec heres potuit existere, nec exheredatus fuit, ad ejus filij discrimen, qui sub potestativa illa ditione instituitur, quae ultimo etiam ejus vita momento potest adimpleri, ante eam implerem decidit, qui cum, et dum vivit, et ultimo vita momento per alterum patrem ditioni potuisset, potuit vivit, et ultimo adhuc vita momento ex testamento heres existeret, nec ultimo illo instante irritum paternum testamentum dicitur, ut explicant Cujac. ad Pandect. in d. l. 28. Pichard. ubi supra ex n. 114. usque ad n. 132. Valentia d. lib. 3. tract. 3. cap. 5. n. 13. cum 3. seqq. Sarracenz. d. lib. 7. cap. 5. n. 3. melius quae Cherus d. lib. 2. cap. 9. n. 18. cum 1. seqq.

N. 44

Sed opponi superiori doctrina videatur in l. 2. St. de Bon. posses. secund. tab. ubi docet Vlp. q. filius, sive sui heres, sive emancipatus sub casuali ditione institutus, nec in ejus defectum exheredatus, pendente adhuc ditione potest secundum tab. bonorum possessionem agnoscere: q. filius sui heres recte sub casuali ditione instituitur, quin in ejus defectum exheredatus. Prob. deq. Mi demum sub ditione institutus pendente ditione possunt custodia causa secundum tab. bonorum possessionem agnoscere, qui utiliter sunt instituti, ut generaliter Vlp. idem definit in l. Mi demum. 6. eod. tit. q. filius, qui sub casuali ditione instituitur, nec in ejus defectum exheredatus, pendente potest ditione secundum tab. bonorum possessionem agnoscere, recte sub casuali ditione instituitur, quin in ejus defectum exheredatur; Accursum tamen, et Cujacii solutionibus omnium, quas trahit Cherus lib. 1. incipit. cap. 11. ex n. 5. respondeo, generaliter Vlpianum ss. in d. l. 6. adeo pertinere, qui tam Praetorio, quae civili Jure inspecto inutiliter sub ditione instituitur, quales sunt parricidae testamenti factionis expectari. iuxta supra tradita n. 14. et n. 25. qui cum nunquam possunt ditionem hereditatis sentire, nec custodiae causa pendente ditione possunt secundum tab. bonorum possessionem agnoscere; ad filium autem suum heredem sub casuali ditione institutum, nec in ejus defectum exheredatum n. expectare, qui licet civili Jure sit inutiliter institutus, cum praeteritum in ejus defectum invenitur, et intantum praeteritionis vitium ipso Jure nullum ab initio paternum testamentum dicitur, Praetorio tamen Jure n. inutiliter instituitur, et n. in ditionis defectum praeteritum reperitur; nec enim filij praeteritio eo Jure nullum testamentum reddat, ex quo, siquidem septem tertium signis signatus est, Praetor secundum tab. bonorum possessionem dedit, quae aliquando cum re, et sine re aliquando esse solet, in Verionii ss. quam post plures alios egregie fundat doctissimus Praetor, et Antecessor meus D. Franciscus Nuñez de Zamora in M. S. ad tit. de Liber. et Posth. cap. 4. ex n. 8. et cujus praecipua fundamenta praemanibus apud Arnoldum Vinnium haberi in pr. Invent. de hered. liber. n. 6. cum seqq. potest itaque pendente ditione secundum tab. bonorum possessionem agnoscere iuxta ex in d. l. 2. St. de Bon. posses. secund. tab. quem sic fere accipit Cherus d. lib. 1. cap. 11. n. 9. qui tamen tanquam praeteritum, si hoc praetulerit remedium, dea tab. bonorum possessionem perire n. prohibetur, ut tradit D. Retes in adversar. ad tit. de Bonor. posses. dea tab. cap. 5. n. 4. et 2. ubi praefatus Cherus ss. pro explicat. tit. in d. l. 2. St. de Bon. posses. n. omnino videatur. Verum alia emancipati filij causa est, qui civili etiam Jure recte sub casuali ditione instituitur, quin in ejus defectum exheredatus, nec dea, sed secundum tab. solum pendente ditione potest bonorum possessionem agnoscere, quae, si ditione potest defecerit, per Praetori ditionem in dea tab. bonorum possessionem convertitur. l. 3. S. Sed si sub ditione. 12. cum 5. seqq. de Bon. posses. dea tab. d. l. 2. St. l. Si sub ditione. 5. de Bon. posses. secund. tab. Retes ubi supra d. cap. 5. n. 3. et ad tit. de Leg. praet. cap. 11. n. 5. nec tamen fructuaria, imò utiliter in ditionis defectum exheredatus, ad hoc scilicet ut si ditione defecerit, tanquam exheredatus notatus adversum coheredem,

Vel substituentur petere. Ita tab. bonorum possessionem non potest. d. l. 20. §. 1. de Bon. libert. ubi vidend. Cujac. lib. 25. ff. in Julian. junct. d. l. 8. in pr. de Bon. posses. Ita tab. quamvis aliter, nec recte ex. in d. §. 1. acceperit Valeria d. lib. 3. tract. 3. cap. ult. n. 7.

N. 45.

Mac de filij institut. sub ea ditione decreta,

quae secundum esse, id est Veri, et proprie ditionis e, Veluti quae ad futurum tempus refertur, Recte dicuntur; at sub ea ditione, quae talis non e. secundum esse, sed solum secundum dici, id e, quae ditionis habet figuram, sed vim, et potestatem ditionis non obtinet, Veluti quae ad praesens, Vel praeteritum tempus refertur, filius suus haec utiliter instituitur. d. l. 10. §. 1. h. tit. Nam huiusmodi ditione Vel statim ab initio infirmat institutionem, Vel omnino non differt, aut enim Vera jam e testamenti tempore, et prae institutus filius invenitur, aut falsa jam e, et praeteritum filium reperitur, et iniustus paternus testamentus dicitur. argum. t. in l. Cum in §. 16. de Injust. Supt. l. 3. §. 5. Si tamen. §. 13. junct. §. 1. de Bon. libert. Assumptum a simili sic prob. Executivi actus, qui accipere ditionem non possunt, sub ea ditione, quae ad praesens, Vel praeteritum tempus refertur, Iure fiunt, ut mihi probat t. in l. Qui advenit. §. 38. §. 1. de acquir. posses. quem sic Noviter exponit in academi. de acquir. posses. cap. 1. n. 15. ubi n. 16. difficillimum profecto, et qui huius doctrinae, quasi data opera, adversari videntur, t. in l. Cum qui. §. 5. ult. de acquir. haered. nova etiam observatione illustrari: q. et filij institutio, quae casualis ditionem non recipit, sub ea ditione, quae ad praesens, Vel praeteritum tempus refertur, Iure dicitur. Nec dicat aliquis, q. sic institutus filius, cum ad hereditatem admitti non prius potest, quae Veras ditionem esse probaverit, ejusque rei probatio difficilis esse potest, saepe sub ea ditione, quae nec facta, nec in ejus sit potestate, et sic inutiliter institutus invenitur. arg. t. in d. l. 83. de C. et D.; nam imo sic institutus filius, siquidem Vera per rerum naturam ditione sit, statim ipso Iure, quamvis ignorans, patri ex testam. suo haec exiit. arg. t. in l. Cum quidam. §. 30. §. 5. suum haered. 6. de acquir. haered. Et siquidem ex aere fuerit institutus, integram hereditatem statim percipiet, quam in omnes eventus e habiturus, Vel ex testamento, Vel ab intestato, prout Vera, Vel falsa esse ditionem propterea dicitur; si vero ex parte sit institutus, et cohaere ei datus sit, statim, quamvis ignorans, Vel ex testam. ex parte, Vel ab intestato ex aere, iuxta superiorum distinctionem, ipso Iure suus haeres exiit, et quoad an Vera, Vel falsa ditione sit, ignoratur, quamvis stricto Iure propter cohaerentem ditionem nec totam hereditatem, nec ejus partem potest Vel ab intestato, Vel ex testam. vindicare, ex Praetoria tamen aequitate ejus partem, quam in omnes eventus e habiturus, cum effectu possessionem potest accipere. arg. t. in d. l. 84. in fin. de acq. haered. l. 4. §. 1. ult. de Bon. posses. Ita tab. ut docet Costa. t. select. cap. 2. n. 1. cum 3. regg. qui tamen ex n. 5. circa t. in d. l. 10. §. 1. h. tit. falsam quamdam opinionem tractat, quae nec ad rem nostram ducit, et impugnari facile potest ex his quae advenit ignum disputavi in privato tract. de fals. demoniz. cap. 1. ex n. 13. Ceterum sub ea ditione: Si navem in portu testamenti tempore jam retine probaverit, siquidem difficilis probatio erit, cum ad futurum tempus refertur, filius non recte instituetur, nisi in ejus defectus exheredaret. arg. t. in d. l. 83. de C. et D. ut cum iudicio advenit Costa d. lib. 1. cap. 1. n. 2.

N. 46.

Ceteri autem sui haeres, excepto filio, Veluti filius, nepotes, pronepotes, et deinceps, a Parentibus testamenti tempore non praesens, qui ff. Iure praesenti testamentum non evectunt, sed ad certam portionem instituti haeredibus accedunt, ut dicitur ex Vlp. in fragm. tit. 22. qui haered. instit. poss. §. 1. ex nat. §. 15. cum seq. et ex Justiniano in l. Vlt. C. de Liber. prae. et in pr. Injust. Veri. Sed non ita de exheredat. liberor. et docent cum pluribus Valeria d. lib. 3. tract. 3. cap. 3. n. 12. cum 3. regg. et Sarratequi d. lib. 7. select. cap. 12. per tot. eo Iure sub quacunque ditione etiam casuali, Vel mixta utiliter insti-

tuuntur, quoniam in ejus defectu exheredant, ut dixerit probant eod. in d. l. 4. in p. de hered. in iur. et in d. l. 5. Sciendum. 8. Veri. Idem exiit. de Sui, et legitimis, junctis, quae pro eorum explic. et solut. cum d. l. 28. in p. de Liber. et Posth. d. in acad. de transmiss. heredit. d. cap. 2. n. 13. circa fin. Donell. 6. Comment. cp. 12. et ibi Oinnald. lit. C. Corta in 5. Et quid si tantum. 3. p. n. 60. cum 2. seqq. Valeria d. lib. 3. tract. 3. cap. 5. n. 1. et 2. ad quam Iuri partem referri similiter possunt eod. in d. l. 3. 5. Sed et si nepos. 14. de Bon. posses. Tra tab. ut post. Accurruunt sententiae Cujac. ibi ad Pandect. et in l. 1. et 2. de Liber. et Posth. et Corta d. 3. p. n. 62. et in l. Si quis heredes. 7. C. de In iur. et sub iur. ubi filiaz sub miora ditione utiliter insitunt, nec in ejus defectu exheredantur Iustin. proponit, qui non duz noviores illaz ditiones promulgaverat, quae exat in d. l. 1. de Liber. prater. ut docet Corta d. 3. p. n. 42. cum 2. seqq. et tenuisse Donell. Videt. d. lib. 6. cap. 12. quamvis aliter Philippus Decius in d. l. 1. C. de In iur. et sub iur. n. 4. Duaren. ad n. 1. tit. cap. 1. quem refert Oinnald. d. lib. 6. cp. 12. lit. D. et Giphani in d. l. 1. quorum doctrina ita placet, si post promulgataz ditiones eod. in d. l. 1. de Liber. prater. sanctiones alteram eod. in d. l. 7. edictam fuisse ponatur.

N. 47.

Ex his n. minus Veri, quam subtiliter, inferit Corta in d. 5. Et quid si tantum. d. 3. p. n. 73. q. est filius in potestate existens sub ditione adhuc potestativa, ut dixi n. 35. n. recte exheredari, q. prateritus in ejus defectu invenitur, et injurum ab initio paternuz testamentuz reddi. l. 3. 5. t. de Liber. et Posth. quidq. circa potestativa ditione immerito dicitur Goffred. tenent in l. 1. de Veni. in posses. m. n. 6. cum seq. Ceteri tamen sui heredes, prater filiaz, sub quacunque ditione ffrum Iure utiliter exheredant, qui licet prateritus in ditionis defectu inveniantur, nec eo magis eo Iure injuruz paternuz testamentuz ditione; nec eniq. ex eo soluz vitiosa e. exheredatio, q. sub ditione dicitur, sed ex eo potius, q. sub ditione v. exheredatur, qui in defectu ditionis prateritus ab initio paternuz infirmat testamentuz, ut ex eo clare dignoscitur, q. et filius in potestate existens, ubi sub casuali, vel miora ditione insituitur, recte in ditionis defectu exheredatur, ut dixi n. 43. quo sane casu ditionalem esse exheredationem nemo negaverit, quae tamen i. deo sub iur. q. filius, qui in omnem eventuz, vel insituitur, vel exheredatur e. n. potest injurum ab initio paternuz testamentuz reddere. Contrarius tamen post plures alios accute defendunt Valeria d. lib. 3. tract. 3. cap. 5. n. 7. cum 5. seqq. Saxia reg. d. lib. 7. selet. cap. 8. per tot. Et qui ex professo cum Corta d. predict. Richard. in prelud. ad l. Gallus de Liber. et Posth. cp. 3. 5. 4. per tot. et praecipue ex n. 136. Vique ad n. 139. quorum fundamenta majori Verboruz apparatu diffuse ab ipis d. gerta, et breviter nunc sine dispendio veritatis collecta, haec sunt: Quisquis sub ditione exheredatur, prateritus, dum pendet ditione, e. cum ditione sui natura hereditatis ademptione, seu exheredatione suspendat: q. statim a Parentis obitu, tanquaz prateritus, vel testamentuz infirmat, si filius sit, vel ad certaz portiones insituitur hereditibus accrescat, si ex alioruz suorum hereduz numero sit. Vterum: Executivi actus ditione n. admittunt, imo per ejus adfectiones proximi vitiantur, ut pro expoite. eod. in l. Actus. 11. de R. I. supra n. 2. dixi; sed exheredatio executivi e. actu, ab hereditatis ademptione, et sic ab executione substantiaz capiens: q. ditione n. recipit, imo proximi per ditionis adfectiones vitiantur, ac per frequens ex sui hereditibus nulli sub ditione recte exheredatur. Expendunt denique totz et in decisione, et in decisiva ratione summe difficilez in l. Sed sub ditione. 18. in p. de Bon. posses. Tra tab. ubi docet Hermogenianus, q. sub ditione exheredatur Tra tab. bonorum possessione petere jure potest, quamvis sub ditione insituitur a Tra tab. bonorum possessione excludatur, ratione sic praestat: Cetero enim iudicio liberi a parentuz successione removendi sunt: q. sentit, q. exheredatio non recte sub ditione dicitur, et sub ditione exheredatur prateritus iudicari, alioquin si recte, et

recte

Rectè exheredatus censetur, Tria tab. perire bonorum promotiones n̄ potest. ex resp. d. ind. l. g. b. in p. et
 S. 2. de Bon. ponent. Tria tab. Ruzani, n̄. solum de filiis, sed et de his omnibus, quibus dicitur bonorum
 possessio Tria tab. sub ditione exheredati, Hermogenianus tractat. Tria, tum q̄. in d. de ex-
 heredato sub ditione indefinitè, et generaliter loquitur; tum q̄. dum decuriva ratiõ assignat,
 liberorum nomine utitur, quo n̄. masculi duntaxat filij, imò descendentes omnes sine sexu,
 vel gradus diffia dprehendunt. l. Liberorum. No. de V. S. Id ipuz decuriva ratiõ claruõ osten-
 dere videtur, idèõ exheredationez sub ditione n̄. Iure dicitur Hermogenianus decidit, q̄. cetero
 iudicio liberi à parentuz successione removendi sunt, quæ iudicij certitudo deficit in ditione
 nali exheredat, quæ vel in fortuna ludibria, vel in alienuz factuz dferitur, adeo ut insanus
 parens videatur, qui sub ditione liberi à successione submovet; Sed decisiva hæc ratiõ ad qui-
 cunque liberos sub ditione exheredati expectat: q̄. in Hermogenianis s̄. exheredatio generaliter
 ditionez n̄. recipit, et ex liberi nullus sub ditione rectè exheredatur.

Nº 48

Nulluz tamen ex hi fundamentis refra-
 gari, imò ex eorum solutione Cora, quam tuemus, s̄. Veritas clarior foretan apparebit.
 Eorum t̄. resp. q̄. etiã ditioni sui natura hereditatis ademptionez, seu exheredationez suspen-
 dat, n̄. idèõ, qui sub ditione exheredati, præteriti, dum pendet ditione, dici potest; Naz
 et ditione, sub qua dicitur institutio, hereditatis ratiõem remota, nec tamen qui sub ditione
 instituti, præteriti inter dicitur; q̄. etiã masculi primi gradus filij sub ditione n̄. rectè
 instituantur, aut exheredentur, n̄. ex eo provenit, q̄. præteriti, dum pendet ditione, sunt; sed ex
 eo q̄. præteriti in deficienti ditionis casum inveniunt, q̄. sufficit, ut ab initio nulluz pa-
 ternuz testamentuz reddant: ceteri igitur sui heredes, qui præteriti testamentuz n̄. infirmant,
 sub ditione exheredantur, et siquid ditione exhereditati, à parentuz successione tanquaz exheredati
 submoventur; si vero defuerit, tanquaz præteriti, ad certaz portionez instituti hereditibus accres-
 cunt; quaz inter filios, et ceteros suos heredes diffiaz. Vlt. n̄. Obscure tradit in d. l. 3. S. de libe-
 et posth. dum signanter ait, puz filius exheredati debere, quasi n̄. idem in ceteris sui hereditibus
 Iuris sit. Tum vero fundamentuz sic facile in ipio Adversariõ requiescit: Actus omnes, qui execu-
 tivus n̄. sunt, sui natura, si nihil aliud impediãt, ditionez recipiunt, ut à ditione sensu
 prob. ex d. l. 11. de R. I. et ipi fatentur adversarij; sed exheredatio evidenter executivus actus
 n̄. è, cum à præsentis executione n̄. incipiat, imò in futuruz tempus referat, et etiã postquam
 adscripta in testam. è, aliquid aliud, sui videlicet hereditis existentiã, aut hereditatis
 aditionez, ad sui perfectionez, et dfirmationez expectet. l. Si exheredatus. in p. ad Syllan.
 d. l. 20. in p. Veri. Sed cum exheredatio de Bon. ponent. Tria tab. q̄. sui natura, si nihil aliud
 impediãt, ditionez n̄. respuit, quemadmoduz et testamentarij reliqui actus, q̄. executivi non
 sunt, ditionez admittunt, ut n̄. d. dicebam; sed nihil aliud impediãt, ut sui heredes, præter
 filios, sub ditione exheredentur: q̄. sub ditione rectè exheredantur. Nec ex eo, q̄. exheredatio hæ-
 reditatis ademptionez dicitur, executivus è. actus; Nec enim præsentez, sed in futuruz collataz
 dicitur ademptionez, institutioni adinstitaz, quæ etiã hereditatis dationez dicitur, q̄. tamen n̄.
 præsentez, sed in futuruz collataz dicitur dationez, executivus actus n̄. è: quemadmodum igitur
 sui institutio, si nihil aliud impediãt, sui natura ditionez admittit, sic et exheredatio,
 et sui heredes, præter filios, sicuti sub quacunque ditione rectè instituantur, sic et sub
 qualibet ditione utiliter exheredantur.

Nº 49

3m et difficilium superet ditionis opinionis fundamentuz
 derumptuz ex d. l. 18. in p. de Bon. ponent. Tria tab. Cui respondet Cora in S. Et quid si ratiõ d.
 3. p. n̄. 18. q̄. sui heredes, præter filios, sub ditione quidez rectè exheredantur. Verum ita à Parentuz
 successione removenãt, si ante eorum obituõ ditione exheredationi existerit, alioquin si

paterna mortui tempore deditio adhuc pendeat, tanquam praeiudicium, vel ad certam partem instituti haereditibus accedunt, vel ad tria tab. bonorum possessionem admittunt, q. solius docemur in d. l. 18. Verum haec Cora solutio displicet; nam hoc ipso q. sui haeres, prater filius, ab initio sub ditione utitur exheredatione, et si paterna mortui tempore deditio adhuc pendeat, cum praeiudicium in rebus n. sint, n. minus, quaz si fuerint sub ditione instituti, et paterna mortui tempore deditio penderet, ut anteriori n. dicitur, pendente ditione nec ad certam portionem haereditibus instituti accedere, nec ad tria tab. debent bonorum possessionem admitti. Quare dicendum melius arbitror, Hermogenianum in d. l. 18. de masculi demonstrat primi gradus filijs in potestate emittentibus, n. de certis sui haereditibus accipiendum, ita ut masculi filij sui haeres, qui sub dicitur n. recte exheredantur, pendente dicitur ponitur, tanquam praeiudicium, tria tab. bonorum possessionem agnoscere, quamvis sub ditione instituti a tria tab. bonorum possessione excludantur, cum ponitur secundum tab. bonorum possessionem accipere, et sic acceptus Hermogen. impugnat sane opinionem illam D. Rees, quaz circa electionem tria, aut secundum tab. bonorum possessionem in terminis filij sui haereditibus sub dicitur instituti n. 44. Verulimus. Nec quod in initio tot. indefinita, et in decurva ratione de liberi generaliter Hermogen. loquatur, quid quaz facit; nam et indefinita ratio, et generalis alioquin liberorum appellatio debent iuxta subjectam materiam propter supra expensas Iuri rationes ad masculi primi gradus filios fam. restringi. Sed nec decurva tandem Hermogeniani ratio ss. nostra restringit, quaz n. percellunt Adversarios sic coacta Iuri ratio demonstrari. Si ideo inutilis esset exhereditio sub dicitur concepta, q. tanquam in fortuna ludibrium, vel alienum factum collata, certitudine patris iudicij careat, et quasi insanam parentis voluntatem argueret, utique nec institutio, nec legatum, nec fidei commissum, quaz certitudinem iudicij testatoris exposcunt. S. Incertus. 25. Inst. de Leg. sub ditione recte dicitur, cum vel in fortuna ludibrium, vel alienum factum dicitur, q. et Adversarij sine cunctatione negabunt, nec tutor in certam dari sub dicitur ponet, cum certo iudicio debeat qui pro tutela sua potestatem cavere. S. Sed nec huiusmodi. 22. Ven. Turon. Inst. de Leg. q. nemo dicitur, et turis nec filius sub carali, vel minor dicitur institutus ponet in ejus defectu exheredari, nec ita dicitur posthumus exhereditio: Si mihi filius unus natus, exheres esto, utilis esset, quaz tamen utilis dicitur in l. 1. §. quare. 3. de Ven. in pomen. mitt. et denique nec posthumus sub ditione utilis exheredaret, q. tamen n. ita e. d. l. 1. §. Sed et si sub ditione. S. ut statim dicemus. Nec ultimum hinc impugnationis (ceteras aut n. praeviderunt, aut dimulavit) Adversarij satisfaciunt, dum dicunt, q. posthumus ideo sub ditione recte exheredaret, q. in erronea Stoicorum opinione, quaz et anglici Consulti fuerunt, dum in vero e. n. homo, sed animantis spei esse censetur. l. 2. de mortuis infer. cum similib. Hinc enim ratio, si ditionalis exhereditio patris iudicij certitudinis defectu pateretur, sub ditione dicitur posthumus exheredationem utilem efficere n. valeret, alioquin ex eadem ratione incertus tutor posthumus datus, siquidem certus ante posthumum natus foret, recte datus intelligeretur tria generalis res. tot. in d. 5. 22. Ven. Turon. Inst. de Leg. ut, quam Adversariorum effugium praevidisset, acutissime dicitur Cora ubi supra n. 80. cum 2. leg. qui tamen n. 19. ut rejectas supra solutiones subtrineret, parum recte decurvam Hermogeniani rationem accepit, quaz sic explicandaz teor: Dixerat Cui filius suum haeres sub dicitur exheredatur tria tab. bonorum possessionem petere Iure posse, rationem subiungit: Certo enim iudicio d. quaz dicit, ideo filios fam. sub ditione exheredato tria tab. bonorum possessionem. dicitur, q. certo, id e. puro iudicio (q. certum merito ad ditionem li dicitur vocari, ut potest q. propter incertum ditionem, incertum, si puro iudicio opponatur, est) liberi, id e. iuxta subjectam materiam masculi primi gradus filij sui haeres, exheredandi, sive a parentis successionem removendi sunt, alioquin sub ditione exheredati, cum praeiudicium in ditionis defectu inveniantur tanquam n. recte exheredati, et sic tanquam praeiudicium, et nullum ab initio patris

termyz testamentuz Interuunt, et pendente Jure possunt Jura tab. bonorum possessionez agnoscere: Ma-
 neat q. et in Hermogeniani s. sui heredes, prater filius, sub Jdicatione recte exheredari. Quod et
 procedere noviter existimo (quamvis Jranuz Costa crediderit ubi supra n. 16.) in exheredat. sub
 ea Jdicatione Jcepta: Quisquis mihi heres erit, vel Si Titius heres erit, sub qua licet masculus primi
 gradus filius inuoluntate exheredetur, ut probant tot, qui de filio nominatuz loquuntur in d. l. 3.
 §. filius. 2. Veri. Quomodo de Liber. et Posth. l. Si. Sempronius. 68. in fin. de hered. int. q. impo-
 sibile e, ut priusquam filius ab hereditate excludatur, ab extraneo ex eo testam. adiu hereditate po-
 ssit, ut latius prosequuntur Per. Barb. in l. 3. de leg. 1. n. 20. cum 3. seqq. et cum alij Saxiategui lib. 7.
 select. cap. 8. n. 4. Ceteri tamen sui heredes recte exheredantur, cum et antequam ipi a paterna her-
 editate excludantur, ab extraneo hereditatez adiu nihil prohibeat, utpote et quibus prateritis
 extraneo adire hereditatez n. prohibetur =

Sed et posthumi, qui prateriti, nullo sexu, vel gradus

no. 50.

diuinitate habito, ab initio injuruz paternuz testamentuz n. reddunt, sed in lucez editi rumpunt. l. 3. §. Extr. 3. de injur. Tupro. §. t. Inrit. de exhered. liber. cum similib. ab initio quidez etiaz
 sub carnali, vel mixta Jdicatione utiliter instituantur, quin in ejus defectuz exheredent, et riqui-
 dem priusquam in lucem edantur, Jditio extiterit, agnoscendo testamentuz n. rumpunt, in
 quo pure jam instituti Jperiunt; si vero, quo tempore in lucem edentur, Jditio adhuc pendeat
 tanquam in ejus defectuz prateriti, paternuz testamentuz rumpunt. l. Cum posthumi. 22. l.
 Posthuma. 24. de Liber. et Posth. Costa in §. Et quid n. tantuz d. 3. p. n. 42. Cujac. 2. quart. Pauli
 in d. l. 24. Valentia d. lib. 3. tract. 3. cap. 5. n. 12. circa finem. Nec Jranuz sentit Pompon. in l. Com-
 modum. to. est. tit. (cuius decionez Iustinianus abrogavit in l. Vlt. C. de Posthum. hered. int.
 ut docent Cujac. ad Pandect. in d. l. to. Donell. et Silkenius in d. l. Vlt. Pichard ad l. Gallus.
 in pr. cap. 4. n. 200. et in §. Nunc de lege. 8. cap. 2. n. 24. quamvis aliter, nec recte Costa in d. §. Et q.
 si tantuz §. p. n. 94. cum 2. seqq.) ubi dum ait, q. ita institutu posthumi: Si vivo patre nascatur,
 post patri obitu natus rumpit testamentuz, q. nec sub Jdicatione quidez heres scriptus intelligitur,
 n. n. e. intelligendus, quasi dicat, q. si, dum posthumi in lucem editus, sub Jdicatione institutus
 esset, testamentuz n. rumpere, sed imo quasi arguat de minori ad majus in hunc modum. Poi-
 thumi, qui dum nascitur, sub Jdicatione institutus inuenitur, testamentuz rumpit: q. fortiori ratio
 si nec sub Jdicatione institutus inueniatur, testamentum rumpit; sed ubi in specie Jposita post
 patri obitu nascitur, nec sub Jdicatione quidez heres scriptus intelligitur, q. in eum casum nas-
 citus, qui n. e. in testam. Jprehensus: q. sine dubio paternuz testamentuz rumpit. Ex eaduz Tac-
 tituz ab initio sub Jdicatione utiliter exheredant, et riquidez, priusquam nascantur, Jditio
 extiterit, tanquam pure jam exheredati, testamentuz n. rumpunt, imo a paterna hereditate exclu-
 duntur; si vero, dum nascantur, Jditio adhuc pendeat, tanquam in ejus defectuz prateriti, testam.
 statuz infirmant. d. l. 4. §. Sed et si sub Jdit. §. de Venne in poss. mixt. juncti que precedenti num.
 dixi, ad quam Iuri partez referendum existimo tom. in d. l. 3. §. 3. de injur. Tupro, dum docet, q. poi-
 thumi ita testamentuz rumpunt, si nascantur, nec exheredati inueniantur, q. n. soluz procedit, si sint
 prateriti, sed et si sub Jdicatione sint exheredati, et natiuitati tempore Jditio adhuc pendeat.

Nepotes denique testamenti tempore jam nati, et

no. 51.

a patre prateriti, qui prateriti injustum ab initio avi testamentuz n. reddunt, sed si vivo avo Iura
 suitari nascantur, in patri locum succedente, posthuminum in sua, quasi agnoscendo, rumpunt tes-
 tamentuz ex 2. Velleja legi capite, q. ipi posthuminum Iura Jmunicavit, et meliorem Jdicationez, quaz
 negotiis testamenti tempore suitari jure gauderibus tribuit, in Veriori si, quam probant tot. in l.
 Gallus. 29. §. Sequenti. 13. et §. Ille carui. 15. de Liber. et Posth. d. l. 3. §. 4. l. Posthuminum 13. de Injur. Tupro. l.
 Si quis filium. 34. C. de Inoffic. test. §. Posthuminum 2. Inrit. de exhered. liber. et defendunt Costa in d. §.
 Et quid n. tantuz. 1. p. ex n. 33. et Cherui. t. interpret. cap. 49. per integrum Comment. ad ex. in d. l. 29.

S. 13. de Liber. et Posth. quamvis aliter, nec recte. Sum Velleja legi caput explicavit Anton. Taber. 9.
 Jectus. cap. 19. Pichard. ad l. Gallu. cap. 13. per totum. Valentia d. lib. 3. tract. 1. cap. 3. n. 25. et ex alijs Azo. 1.
 Vinn. in d. S. 2. Inst. de exhered. liber. n. 6. ab initio quidem ad posthumorum similitudinem sub casuali
 etiam, vel mixta ditione utiliter instituitur, quin in ejus defectu exheredent, et antequam iustitiam
 Iura nanciantur, ditione extiterit, in patrii locum succedentes, cum pure jam inveniantur in-
 tituti, avi testamentum n. rumpunt; si vero quo tempore in patrii locum succedunt, et iustitiam
 Iura adquirentes, ditione adhuc pendeat, tanquam in ejus defectu praeteriti, avi testamentum rum-
 punt. arg. t. in d. l. 22. et in d. l. 24. de Liber. et Posth. Assumptum praeteriti probant t. in d. l. 13.
 de Injuro Rupto, et in d. S. 2. Inst. de exhered. liber. in quibus docemus, q. d. testamenti tempore a patre
 praeteriti nepotes, sicuti et filius ipse, debent institui, vel nominatim exheredari, ne in patrii lo-
 cum succedentes rumpant testamentum: Eadem igitur institutioni, et exheredationi forma cir-
 ca praeteriti nepotes, ne rumpant, quia circa filium, ne nullus reddat testamentum, exigitur; sed
 filius sub casuali, vel mixta ditione instituitur, nec in ejus defectu exheredatur nullum testam-
 reddat: q. et testamenti tempore a patre praeteriti nepotes, sub casuali, vel mixta ditione institu-
 ti, nec in ejus defectu exheredatur, nisi, quo tempore in patrii locum succedunt, pure jam insti-
 tuti praeterantur, avi testamentum rumpunt, ut docent Costa in d. S. Et quid si tantum. l. p. n. 41.
 cum seq. et n. 45. et Valentia d. lib. 3. tract. 3. cap. 5. n. 2 et 4. Ex eadem ratioe testamenti tempore pra-
 ceteri nepotes, ad iustitiam posthumorum, sub ditione recte exheredantur, et si quidem, priusquam in patrii
 locum succedant, ditione extiterit, tanquam pure jam exheredati, testamentum n. rumpunt; in autem,
 quo tempore iustitiam Iura nanciantur, ditione adhuc pendeat, tanquam in ejus defectu praeteriti,
 avi testamentum rumpunt. arg. t. in d. l. 1. S. 5. de Venere in pover. mitt. ut observat Costa d. l. p. n. 41.

N. 52.

Sed huius doctrinae tradidit Vl. Videtur in l. Sed si ditioni. 6. S. t. de hered. inst. diu
 docet, q. d. nepotes, et deinceps ceteri, qui ex lege Velleja institui n. rumpunt testamentum, sub om-
 ni ditione possunt institui, et si ad filij ditionem redigantur: q. sentit, q. d. testamenti tempore
 praeteriti nepotes sub quacunque ditione institui n. rumpunt testamentum, et si pendente ad-
 huc ditione in patrii locum succedant. Verum omnia emendatione Costa in d. S. Et quid si
 tantum. d. l. p. n. 43. Omnis etiam Valentia, qui d. lib. 3. tract. 3. cap. 5. n. 3. advenit expressaz t. in
 literaz de negotiis duntaxat testamenti tempore ad filij ditionem jam redacti, et iustitiam
 Iure gaudentibus Vl. accipiendum dicitur, Respondendum existimo, q. Cui in prioribus verbis
 t. in d. l. 6. S. t. solus avertit, q. d. testamenti tempore praeteriti nepotes, et deinceps ceteri, qui ex
 lege Velleja institui n. rumpunt testamentum, ab initio quidem sub quacunque ditione utiliter
 instituitur, quin in ejus defectu exheredent, et si. n. rumpunt, sed de effectu institutioni non
 disputat, de quo si disputaret, proculdubio responderet, q. d. si institui nepotes, si quidem pendente
 adhuc ditione in patrii locum succederent, posthumorum iustitiam, testamentum rumpent, et de initio
 solus, n. etiam de effectu institutioni Vl. anuz tractare illa t. Verba demonstrant Institui possunt,
 qua solus testamenti tempore, et initium institutioni docent. Nec posteriora illa Verba: Et
 redigantur ad filij ditionem, aliud suadent, quorum sensu ille meo iudicio e, ut sic institui nego-
 tes, et si postea in patrii locum succedant, et ad ejus ditionem redigantur, n. ideo ab initio inutili-
 ter institui credantur. Cujus rei maximus effectus hic e, ut si eo tempore ditione extiterit, effe-
 tus habeat institutio, qua, si ab initio fuerit inutilis, nec eo quidem casu utilem possit existimari
 sortiri, nam qua ex inaneveca solemnitate defectu inutili ab initio de institui, et si fuerit
 sub ditione dicitur, ex post facto Iure civili valere n. potest, ut probat elegans t. sic intelligi.
 in l. 3. S. Si liberu. 14. de Bon. liber. juncto Anas. de Men. 3. Var. cap. 9. et n. 6. et q. t. n. t. cum S. 149.
 et ab arg. probari ex dicitur n. 44. et n. 25. Ex quibus in rege n. t. in d. l. 6. S. t. haec e. De tam. tempore
 praeteriti nepotes sub qualibet ditione institui ab initio subint, nec ex eo solus reddita in-
 titus, q. d. nepotes postea fuerit ad filij ditionem redacti, sed imo, si ditione jam extiterit, cum effectu
 adhuc subint, et tunc solus inutili reddita, cum pender adhuc ditione, quo tempore nepotes in

Item, quae fuerunt Iure inspecto de iuribus

hæredum sub Fideicommissi institutione hucusque diximus, aliter hodie se habent; nam cum ex nova Justiniani Institutione, quae est in l. Pl. C. de Liber. præterit. et in d. Sed hæc quidem S. Instit. de Exheredat. liber. sui hæredes omnes sine ulla sexus, vel gradu distinctione vel institutione, vel exheredari nominatim debeant, et præteriti ipso Iure nullum paternum testamentum irritant, sub potestativa quidem Fideicommissi institutione, sub casuali vero, vel mixta institutione debent in ejus defectu exheredari. Sed an hodie sui hæredes institutione sub casuali, vel mixta Fideicommissi institutione sit inveniendi, an vero rejecta, et in superhabita Fideicommissi institutione, tanquam pura, subsistat? Summè Provenia questio est, quae nec resolvere auri videnti Costa in d. S. Et quid si tantum. 3. p. n. 105. Valent. d. lib. 3. tract. 3. cap. 5. n. 18. Molina lib. 2. de Irreg. primog. cap. 1. n. 32. In qua re Rodericus Suarez in Reperit. ad tom. in l. quoniam in prioribus. 32. C. de inoff. testam. ampliat. Anton. Gomez t. Var. cap. 11. n. 29. Castillo tom. 5. Controv. cap. 69. ex n. 35. Ovall. ad Donell. 19. Comment. cap. 4. duplici tit. M. M. existimant, quod sui hæredes sub casuali, vel mixta Fideicommissi institutione Justiniane Iure, rejecta, et in superhabita Fideicommissi institutione, tanquam pura, subsistat; moventur ex d. l. 32. et ex l. Scimus. 36. S. C. de Inoffic. testam. ubi noviter Justinianus instituit, ut sub quacunque Fideicommissi institutione, dilacione, vel mora relicta filio legitima, Fideicommissi institutione, vel dilacione rejecta, et in superhabita, tanquam pure relicta intelligatur: quod sui hæredes institutione sub casuali, vel mixta Fideicommissi institutione, post Justinianam illam Fideicommissi institutionem, rejecta, et in superhabita Fideicommissi institutione, tanquam pure Fideicommissi institutione subsistat; Justinianus vero in d. l. 32. n. solum de exheredat. liber. locutum, quibus legitima sub Fideicommissi institutione relinquatur, sed et de præteriti tractante, quibus legitimam sub Fideicommissi institutione parenti relinquat, ac per frequens et de hiis, qui sub casuali, vel mixta Fideicommissi institutione instituantur, et præteriti in ejus defectu inveniantur, sic probant: Constitutionem tamen in d. l. 32. ut Titat ex ejus lit. Justinianus induxit, ut ampliat Fideicommissi institutionem, quae ante induxerat. in l. Omnimodo. 30. C. eod. tit. et in qua jurejurat, ut si hiis, qui subvertunt testam. possent, manus fuisset legitima portio relicta, id est, quod ei defuerit, usque ad legitimam portionem repleatur, quin ex eo testamentum possit impugnari; sed Fideicommissi institutione tamen in d. l. 30. n. modo ad exheredat. sed ad præteriti liber. spectat, quibus manus legitima portio relinquatur, uti ex eo apparet, quod de hiis loquitur, qui vel per inofficium querelaz, vel alio modo, id est, per bonorum possessionem. Titat. primo Iure testamentum poterant impugnare: quod et dicitur tamen in d. l. 32. n. ad exheredat. dumtaxat liber. Verum et ad præteriti, ac proinde ad eos, qui sub casuali, vel mixta Fideicommissi institutione instituantur, est referenda. Hoc ipsum sic amplius explicatur: In eisdem terminis, in quibus liber. Fideicommissi institutione ex lege ad supplementum legitimam portionem deditur, a legitima Fideicommissi institutione rejecta; sed liber. ex minori, quam legitima portio institutione Fideicommissi institutione ex lege ad supplementum legitimam portionem deditur in d. l. 30. g. si liber. sub casuali, vel mixta Fideicommissi institutione instituantur, a legitima Fideicommissi institutione rejecta, et institutione tanquam pure Fideicommissi institutione, defenditur.

Verum tamen est, quod Justiniano etiam Iure sui hæredes sub casuali, vel mixta Fideicommissi institutione institutus ipso Iure nullum paternum testamentum irritat, nisi fuerit in Fideicommissi institutione defectu exheredatus, ut præter antiquiores, quos refert Costa in d. S. Et quod si tantum. 3. p. n. 105. tenent Duaren. ad num. tit. cap. 1. Donell. 6. Inven. cap. 12. et Arnold. Venn. in S. Hæres et pure. 9. Inst. de hæred. instit. n. 2. quorum s. ex leg. probata. Nam Justiniano etiam Iure sui hæredes præteriti ipso Iure nullum paternum testamentum reddunt. d. l. Pl. C. de Liber. præterit. d. S. Inst. de Exheredat. liber.; sed sub casuali, vel mixta Fideicommissi institutione instituti, nec in ejus defectu exheredati, in eorum deficienti portionem, præteriti reperiuntur: quod ab initio ipso Iure nullum paternum testamentum reddunt: 2. nam Fideicommissi institutione tamen in d. l. 32. C. de Inoffic. test. ad exheredat. solum liber. quibus legitima sub Fideicommissi institutione relinquatur, n. ad præteriti, spectat, uti apparet, jam quod de hiis nominatim loquitur, qui ex antiquis legibus paternum testamentum poterant per inofficium querelaz rescindere, ut habent ipsa tamen Verba, ibi: Qui ex antiquis legibus de inoffic. testam. actionem movere

poterant, et ibi: Ne occasione minoris quantitatis testamentum rescindatur, et ibi: Eorum
Iura, qui ad memoratas actiones vocabantur, profecto vero ex heredato, n. etiam praerogati, sui
heredes ex antiquis legibus potuerunt per inofficiam querelam paternum testam^{um} rescindere pluraque
manifestum est, jam quod in id fuit introducta, ut ampliare^t institutionem totam in d. l. 30. C. eod. tit. ut
Iustinianus ipse praefatus in d. l. 32. ubi: Quoniam in prioribus actionibus illud statuiimus, et ibi:
Hoc in praesenti addendum esse censemus; sed institutio, de qua in d. l. 30. ad praerogati sui heredes
n. pertinet, quos et hodie injurum paternum testam^{um} reddere, et si legari, vel fideicommissum ti-
tulo eis aliquid parentes reliquerint, in S. l. ejusdem legis signanter Iustinianus admonuit: g.
nec institutio totam in d. l. 32. ad praerogati sui heredes spectat, quales sine dubio in institutionis
defectibus inveniantur, ubi sub casuali, vel mixta institutione inveniantur, nec in ejus defectibus exhe-
redantur. 3. Nam Iustinianus duabus huius institutionibus, ut eorum verba demonstrant, n. modo
paterni testamenti validitati, sed et liberorum utilitati prospexit; sed sui heredes sub casuali,
vel mixta institutione inveniantur, nec in ejus defectibus exheredati maiores longe utilitates experi-
untur, si ipso Iure nullum paternum testamentum reddant, quam, si institutione rejecta, et in-
perhabita, parentibus, tanquam pure instituti, succedant, cum ab intestato succedentes inae-
quas paternas hereditates percipiant, nec legatorum, seu fideicommissorum praerogati sine ob-
noxii, qui n. ex testam. succederent, hereditatem forsitan partem dumtaxat perciperent, et testam.
velicta legata, et fideicommissa praerogati coparentes: g. institutio totam in d. l. 32. ad sui heredes sub
casuali, vel mixta institutione institutos, nec in ejus defectibus exheredatos, n. pertinet, ne aliquis
in liberorum favore inducta in eorum praesudicium flecteretur. Ita Vulgares Reg^m totam in l. Quod
in favorez. 6. C. de Legib^{us} l. si institutio totam in d. l. 32. ad sui heredes sub casuali, vel mixta
instituti, nec in ejus defectibus exheredatos pertinet, ad institutos, etiam sub potestativa
institutione spectaret, cum ex ea institutione potestativa institutio, n. minus quam casuali, vel mixta,
a liberorum legitima rejiciatur, in quo omnes differunt; sed ad sui heredes sub potestativa
institutione institutos n. pertinet, ut potest qui ex antiquis legibus nec nullum ipso Iure reddere,
nec per bonorum possessionem. Ita tab. aut per inofficiam querelam rescindere paternum testamentum
poterant: g. nec ad sui heredes sub casuali, vel mixta institutione institutos, nec in ejus defectibus
exheredatos spectat. 5. ex d. l. 32. n. solum institutio, sed et dies a legitima rejiciatur: g. ad institu-
tos liberorum n. pertinet; nam quod diei institutioni apponitur rejiciatur, n. ex Iustiniano, sed ex
prisco Iure descendit = 6. et ultimo, sicuti Iustiniano Iure omni quodlibet a liberorum legit-
ima rejiciatur, sic et olim omni quodcumque etiam institutioni a patrone legitima, vel ipso Iure ex
lege Papia, vel ex Praetoris edicto opposita excepte rejiciebatur, prout vel centenarium, vel n. cen-
tenarium fuisse liberum. in praet. in d. l. Cum patroni. 28. de leg. 2. l. Patronus. 60. ad Trebell. l. Si
Patronus. 20. de Donat. cum alij, quos lati, et eleganter explicat Illustri. Ramos lib. 4. ad leg. Jul. et
Pap. Reliq. 1. ex n. 12. Nique ad num. 25. et in institutioni terminis expressis est totam in l. Si Patronus. 21.
S. l. de Iure Patroni. Ramos ubi nuptes n. 14. circa fin. Cui nec de adici est totam in l. Si patronum 44. in
pr. de Bonis libert. pro cuius explicat. Vidend. Cuius ibi lib. 5. quae Paul. in quo melioris institutioni
Patronus, quam liberorum quoad legitima causam fuisse n. mirabilem, quos et in alij melioris Patroni,
quam liberorum, fuisse institutionem n. ignoraverit, ut dicitur ex l. Papian. 85. Quarta. 9. de inoffic. testam.
si defera cum Vlp. in fragm. tit. l. de Libertis. 5. ead. Re. et cum l. Si patronus. 95. Vlt. de liberali caa.
et ex l. 2. Si g. a Parent. fuer. manumiss. juncti, quae tradunt D. Rees in adversar. de inoffic. testam.
cap. 1. n. 2. et Illustri. Ramos d. lib. 4. Reliq. 1. n. 15. cum 2. seqq. et tamen si Patronus ex debita
portione a libero fuerit sub instituti, tanquam in ejus defectibus praerogati, potest penden-
te institutione Ita tabulas liberti bonorum possessionem accipere, nec ab institutione institutio rejiciatur. d.
l. 2. 5. ex duobus. 2. de Iur. patron. l. 3. 5. Si patronus. 11. cum 5. seq. de Bon. libert. in quo dispar longe
sub casuali, vel mixta institutione instituti fuisse causa est, qui, dum pendet institutio, n. defra, sed secundum

inter potestativas, et casuales, Vel mixtas Traditiones dixerim, cum et liberi sub potestativa Traditione instituti, siquidem nec coheredes habeant, nec substitutus, nisi solum quoad legitimam, Verum et quoad excedentes portiones Traditio remittatur: Ut q. quam inter potestativas, et casuales, Vel mixtas Traditiones Regium nostrum Ius induxit, diffini Verificetur, fatendum necessarium est, q. si liberi sub casuali, Vel mixta Traditione instituantur, sive coheredes, sive substitutus acceperint, non a legitima solum, sed et ab eo, q. legitimam superat, Traditio rejiciatur, ut rectius hoc fundamento adducto sentit Gregor. Lopez in d. l. tit. 4. part. 6. gloria 11. cui et subscribunt Molina d. lib. 2. de Hispan. primog. cap. 1. n. 34. Valenta d. lib. 3. tract. 3. cap. 5. n. 18. circa fin. Carrillo d. tom. 5. Contra. cap. 64. n. 44. Respondendum itaque melius est, multum interesse, an liberi ex majori, quam legitima, portione, sub casuali, Vel mixta Traditione, coherede, Vel substituto dato, instituantur, an vero, an vero in legitima sub quacunque Traditione, et deinde ex alia hereditatis parte sub casuali, Vel mixta Traditione, dato coherede, Vel substituto, instituantur, et priori casu nisi solum a legitima, sed et ab excedenti portione, Traditiones prorsus removeantur; nam sub casuali, Vel mixta Traditione Decepta liberorum institutio, quae inutilis olim erat, Regio Iure, Rejcta, et in superhabita Traditione, defenditur; profecto autem si a legitima solum Traditio rejiceretur, pro excedenti portione inutilis omnino esset institutio: Neq. una, eademque institutio pro parte utilis, et inutilis pro parte existeret, merito placuit, ut in totum Rejcta Traditione submittat; secunda vero casu a legitima dumtaxat, nisi ab eo, q. legitimam excedit, Traditiones removeantur; quippe cum duplex sit institutio, nisi implicat, ut prior in legitima facta Rejcta Traditio submittat, et secunda ex eventu Traditionis dependeat; nam liberi, quibus ex priori institutione jam satisfactum est, quasi extranei, quoad id, q. legitimam excedit, consenti, nec inutiliter in secunda institutio sub Traditio instituti rejiciuntur. Unde si in eo, q. legitimam excedit, gravamen, aut Traditionem imponere parens velit, specificè, et separatim in excedenti portione debet gravamen, Vel Traditiones apponere, ut colligitur ex l. 5. tit. 8. part. 6. et in huius termini intelligitur. Et totum in d. l. 20. Tauri; alioquin si in omnibus bonis, Vel majori, quam legitima, portione, liberi sub casuali, Vel mixta Traditio instituerint, in totum Traditio rejiciatur, et pro non scripta habetur ex d. l. 11. tit. 4. part. 6. prout post Gregor. Lopez in d. l. tit. 4. glo. 11. docent Molina d. lib. 2. cap. 1. n. 36. et Carrillo d. tom. 5. cap. 64. n. 63. Haec vero Regij nostri Iuris dispositio, quamvis sit Justinianae Iuris Derivata, iuxta q. non aliter nisi heredes sub casuali, Vel mixta Traditione utilis instituerentur, quam si fuissent in ejus defectu exheredati, ut nuper disputavi, in quo plerique ex laudabanti Interpretibus fallunt, nisi tamen Resignati exui in d. l. 36. §. 1. C. de Inoffic. qui nisi de institutioni Interpretibus fallunt, nisi tamen Resignati exui in d. l. 36. §. 1. C. de Inoffic. qui nisi de institutioni sed de Universalis fideicommissio exheredato filio sub Traditio relicto pertractat; diversa vero fideicommissi, et institutioni est causa; nec enim quidquam impedit, ut fideicommissum quoad legitimam Rejcta Traditione, tanquam prorsus, et quoad excedentes portiones, tanquam Traditionale submittat, cum exheredato filio, et prorsus, et sub Traditione possit fideicommissum relinqui; ac ex majori, quam legitima, portione, sub casuali, Vel mixta Traditione Decepta liberorum institutio, nisi in totum Traditio rejiceretur, pro parte valida, et pro parte inutilis esset, cuius abundantia Evitandi causa, et ut patrum testamenti validitati, et liberorum simul utilitati prospiceret, laudabili profecto providentia Regium nostrum Ius Traditiones in totum Rejciendam, et pro non scripta habendam Instituit.

Caput secundum.

Quo tempore adjecta institutioni conditio debeat existere, vel implexi? Et quando extitisse, vel defecisse casualis conditio intelligatur? ~ ~ ~ ~

Iam porquaz et sub ditione hæredi institutionem Iure dæpi demonstra-
 traximus, et de possibili bus ditionibus, sub quibus extranei, necessarii, et sui, et necessarii
 hæredes utiliter instituuntur, latè disputavimus, recta docendi methodus exigebat, ut de
 impossibilitibus, turpibus, et in fraudem legi adjectis ditionibus, institutionibus apponit, quæ vel
 pro n̄ scriptis habentur, vel à Prætorè remittuntur, disputationes institueremus. Sed quia vulga-
 rez, et diffusaz hanc Iuris partem, quam præter Claricos Interpretes ex Salmantini nri Antec-
 cessoribus illustravit Dn̄s, ac Patris meo D. Fran. de Puga, et Ferris in speciosa manu scripta relectio-
 ne relect. ad tom̄ in l. Antitru. 62. de acquir. hæred. D. Reter in feriata Manu scripta relectio-
 ne ad tom̄ in l. Impossibili. 7. de V. O. et D. D. Iosephus Nuñez de Zamora in extemporanea præ-
 lectione typis mandata ad tom̄ in l. Quæ sub ditione. 8. hoc tit. pro dignitate nunc explicare
 temporis angustia n̄ sinunt, illud soluz breviter admonemus circa veratimaz illaz quæst. 3.
 Verum scilicet filius suus hæres sub impossibili, turpi, aut tria leges adjecta ditione utili-
 ter instituatur, et expositiones difficultatis n̄ minui, quam vulgari tom̄ in l. filius. 15. h. tit. 2.
 ad eundem Goffreduz in eo tom̄, Cujacuz ibi lib. 16. quæst. Papin. Valentiaz. 3. illustr. 2. 3. ep. 5.
 n. 5. et 6. et qui plures referat Saxiatorez. 7. select. cap. 2. n. 2. et cap. 3. per tot. et cap. 4. n. 4. et 6.
 et quo tempore adjecta hæredi institutioni ditione debeat existerè, vel impleri, et quando
 existit, vel defecit casuali ditione intelligatur, quoruz neutruz ab Antecessoribus occupa-
 tum invenimus, assumimus explicandum. Veriusque quæstionis resolutio ex Voluntate tes-
 tatoris dependet, quæ sola regere, et gubernare ditiones dicitur. l. In ditionibus. 19. in
 prin. de C. et D. Et circa primam, siquidèz expressa sit testatoris Voluntas certo aliquo tem-
 pore adimpleri, vel existerè ditiones Volentis, expedata res è, cuius duo facillima exem-
 pla Marcianus apponit in l. ditionuz. 9. eod. tit. Primum è, si sic institutio fuerit dæpi-
 ta: Tertia, si mihi nupserit, hæres esto: quæ ditione sine dubio, n̄ nisi ante testatoris obituz,
 potest adimpleri; Dicitur tamen infinituz tempus dplecti, q. dum superest testator est,
 quancumque nuptis sequatur, utiliter adimpleri. Secundum è, si sic institutio dæpi-
 atuz: Tertius, si ad exequia funeri mei venerit, hæres esto: quæ ditione evidenter n̄ nisi
 post mortem testatoris potest adimpleri, sed n̄ infinituz, imò certuz tempus dplectiva,
 quo scilicet iusta defuncto persolvuntur, seu mortui solemnia peraguntur, de quo exu-
 date Cujac. lib. 2. quæst. Papin. in l. Vlt. de his qui not. infam. Veruz cum plerunq. aperta
 Voluntas testatoris n̄ sit, n̄ immerito quæritur, an post mortem testatoris præcise, an vero
 et superest adhuc testatore, existerè, vel impleri hæredi institutioni adjectaz ditione-
 nez oporteat? Quæstiones brevi, et eleganti dicitur. Paulus resolvit in l. Si iam facta. 11.
 S. 1. de C. et D. dum promissivas ditiones omninò debere post mortem testatoris impleri,
 n̄ promissivas, sive vivo, sive mortuo testatore, existerè posse, docet, et per promissivas po-
 testativas ditiones intelligit, ut dicit ex exemplo, quo videtur, ibi: Veluti si Capitoluz ascende-
 rit, et similia: per n̄ promissivas casuales, vel mixtas ditiones significat, ut illud ostendat
 exemplum: Si Titius Consul factus fuerit: sive q. potestativa, cum ex mero arbitrio institu-
 ti hæredi dependant, ad aliaruz dicitur, indifferenter, et promissive, quocumque tempore
 æquè imode possunt impleri, ut explicant Donell. 8. Comment. cap. 33. et ibi Ouald. lib. 1. c. 1. sive
 q. nulla fore è potestativa ditionis species, quæ n̄ possit n̄ potestativa esse, cum tamen casua-
 lei, vel mixte ditiones nunquaz potestativa esse possint, ut melius explicant Cujac. 14. observ.
 cap. 2. et eum secutus Azia. de Mena. 2. var. cap. 1. n. 4. quibus et subscripsi præced. cap. n. 38.
 Eandem distinctionem exadit Vlp. in l. 2. de C. et D. ubi aserit, quasdam ditiones q. cunque,
 etiam vivo testatore, utiliter adimpleri, et casuales subijcere ditionis exemplum, ibi:

Vt puta, si navi ex Asia Venit: quidam vero adimpleri potest morez testatoris omnino debere, et duplex apponit potestativa Iditionis exemplum, ubi: Si decem dederit, Si Capitolium ascenderit. Hoc ipsum sentit Marcianus, qui in d. l. 31. eod. tit. Iditionez illaz: Si filio meo nupserit, quae mixta e, sive vivo, sive mortuo testatore, utiliter adimpleri posse secure respondet.

Hujus autem inter potestativas, et casuales, mixtaeque Iditiones, differe rationes ex sola aequitate descendere Duaren. eximiat ad num. tit. cap. 6. quippe cum omnia, quae in testam. decernuntur, in id tempus, q. mortez testatoris subsequitur, referant. l. 1. qui testam. fac. poss. Stricti Iuris Ratio exigebat, ut casuales etiam, vel mixtae, n. minus quaz potestativa, Iditiones, post mortez dumtaxat testatoris deberent existere, vel impleri; sed q. ita Iureposito saepe sub Iditione Icepta haeredum institutiones, et testamentariae caetera dispositiones periclitarentur, Tom ita temporandaz ex benignitate prudentibus placuit, ut potestativa quidez Iditiones, quae, sive vivo, sive mortuo testatore, possunt aequae facilliter adimpleri, iuxta stricti Iuris disciplinaz omnino debeant post testatoris obitu adimpleri; casuales autem, vel mixtae, quae nec in arbitrio instituti haeredi, aut legatarij sunt, nec tam mortuo, quam vivo testatore, possunt aequae existere, vel impleri, Utilitati caa possunt, sive vivo, sive mortuo testatore, utiliter existere, vel impleri. Verum haec Duaren. s. displicet; Nam q. dicitur, ea, quae in testam. decernuntur, in id tempus referri, q. testatoris mortez subsequitur, ad haereduz institutiones, et testamentariae reliqua dispositiones, quae ex natura rei, n. nisi post mortez testatoris, obitu possunt sortiri, n. ad Iditiones spectat, ut potest quae testamentariae dispositiones n. sunt, iuxta Vulgare Reg. tit. in l. Si q. sub Idit. 8. Si q. Omni. caa testam. et per se naturaz tam vivo, quaz mortuo testatore, possunt existere, vel impleri. Melius itaque post plures Antiquiores Donell. d. lib. 8. cap. 33. Anton. Gomez. t. Var. cap. 12. n. 67. et 68. Spino in speculo testam. glou. 14. principali n. 13. et Accacui Ripol in d. l. 2. de C. et D. n. 39. cum 3. seqq. praefata inter potestativas, et casuales, mixtaeque Iditiones, differe rationem ex sola testatoris Voluntate derumunt, qui dum sub casuali, vel mixta Iditione haereduz instituit, n. instituti haeredi obsequiuz, in cuius arbitrio Iditio n. e, sed soluz Iditionis existentiaz, aut implementuz desiderat, quaz id circo, sive vivo, sive mortuo testatore, existere, vel impleri sat e; at ubi sub potestativa Iditione haereduz instituit, n. tam meraz Iditionis existentiaz, quaz instituti haeredi, in cuius potestate, et arbitrio Iditio e, obsequiuz, seu Voluntati implementuz desiderat; et id circo sic instituti haeres post mortem dumtaxat testatoris utiliter potestativas adimpleret Iditiones, quaz si vivo adhuc testatore impleverit, ejus iudicio obtemperare dici n. potest. Sin autem quaxatur, cum qui supervivente adhuc testatore potestativas implet Iditiones, ejus iudicio parvane n. intelligatur? Omnia Gomezij Ratione ubi nuper n. 68. quae ex hu, quae advenit Duarenuz proxime disputavi, vincit, Respondet Donell. et Spino ubi sup. et Giphani in l. Si quis haereduz. C. de Inst. et Subst. q. ad hoc, ut qui Iditioni, et testatoris iudicio parvane dicatur, scire prius debet se sub ea Iditione institutum, adeo ut, si fato fecerit, id e. ignoranti Iditiones insertam, circa animi deliberationes impleverit, Voluntati n. obtemperare credatur. d. l. 2. de C. et D. et cum institutus haeres n. nisi post mortez testatoris, possit, sub qua Iditione fuerit institutus, scire, post mortez demum testatoris utiliter potestativas Iditiones implere. Haec tamen Ratio per se sola subtrahenda n. est, tum q. et supervivente adhuc testatore, an, et sub qua fuerit Iditione institutus, scire quis potest, Veluti si dicendo testam. inserta fuerit, vel ejus rei certior factus sit, aut ad eo, qui mysticum testamentum scripserit, aut a testibus, si in nuncupativo fuerit testam. institutus, nec tamen his

N. 2.

Fictio illa debuit omnino post mortem testatoris existere = 5^a hęc Fictio: Si filia mea Titio nup-
ta erit, mixta sine dubio e, quę tamen vivo dumtaxat testatore, Utiliter adimpletur. l. 2. de Regula
 Caton^a mixta igitur Fictio inutiliter post mortem testatoris impletur = 6^a et 7^a. Si pręfatuz inter
 Fictiones dixerim fuerit inter Prudentes Receptuz, falsus Justin^{us} enet, qui in d. l. 7. C. de Inst. et
 subtit. Omni Veterum dubitatione seclwa se noviter illud statuere jactat, ut casuale, et mixta
 Fictiones quancumque, id est tam vivo, quam moriente, vel mortuo testatore, utiliter possint exis-
 tere, vel impleri.

N° 4.

Quibus difficultatibus ut ordine satisfaciām, facili primę Resp^o q^a cum mixta Fictio
 n. omnino ex instituti heredi pendeat arbitrio, sed ex ejus partim Voluntate, partim ex casu, vel
 alterius Voluntate, ad potestativa dixerim, vivo etiam testatore utiliter adimpletur, nec enim qui
 sub ea heredes instituit, instituti heredi obsequiuz, in cuius mere arbitrio Fictio n. e, sed solum
 Fictioni existentiaz, vel implementum desiderat, nec de existentia, aut implementi tempore
 curat, ut Vlp^{ius} Ratiocinari in d. l. 10. in pr. de C. et D. = 2^a Respondet cum iudicio Ripol in d. l. 2. cod.
 tit. n. 54. cum 2. seqq. q^a etia Fictio, Si decez dederit, ultimo etiaq^a vita momento possit per alterum
 adimpleri d. l. 15. de statu homin. d. l. 1. h. tit. n. inde inferitur, q^a ab ignorante circa animi deli-
 berationem possit adimpleri, prout falsis existimabat Costa lib. 2. select. cap. n. 4. Nam supponenduz
 necessario e instituti heredi mandatuq^a pręcessisse, cuius vi extraneus ejus nomine utiliter dandi
 Fictiones adimplet, quę hoc ipso ab instituto herede, et sciente, quamvis moriente, adimpleta
 censetur. arg. tot. in l. Si procurator. 13. de acquir. Ter. dom. juncti quę divi ad tit. de acquir.
 possen. cap. 5. n. 13. et facit pręterea elegantissimuz, et electus ad rem tot. in l. Quidam 5. Veni. Et
 antequam id sciret. de Reb. dub. 3. post alias Rejctas solutiones, cum Spino. d. gloria 14. principali
 n. 4. et Molina de Inst. et Iur. tract. 2. disp. 206. Respondet Ripol in d. l. 2. n. 38. q^a Fictio illa: Si
servum manumiserit, potestativa quidem e, sed q^a semel impletur, nec implera semel Reiter-
 rationez admittit, seu q^a idem e, iteruz adimpleri n. potest. l. 2. C. de Vindict. libert. vivo etiam te-
 statore Utiliter adimpletur, Nam, quę Reiterationem n. admittunt, Fictiones Utiliter possunt vivo
 testatore adimpleri. d. l. 11. in pr. de C. et D. Sed nec ferenda hujusmodi solutio e; Nam supra co-
 ppena Iuri Ratio, propterquaz potestativa Fictiones diximus omnino debere post mortem testa-
 toris impleri, generalis e, et eas etiamprehendit, quę semel implera iterum impleri n. possunt.
 Nec stranz evincit tot. in d. l. 11. qui, ut ex dicendis strabit, extraneus omnino ab hac inspec-
 tione e. Difficilior sane, proprioque videri possit tot. in d. l. 10. in pr. cod. tit. ubi postquaz dixit
 Vlp^{ius} q^a Fictio hęc: Si filia mea nupserit, impleri vivo testatore potest, qui n. tam filia obsequiuz,
 quam nuptiaruz eventum desideravit, eam Rationez adjicit: Pręterim cum Fictio hęc rati e, ut
semel impleri debet (quem loquendi moduz et latinitati, elegantiz Dionum, et Consultu alyi.
 familiaruz adversus Antonij Fabri audaciam in Papin. tit. 9. pr. S. illae. 11. ex l. Quidam. 10. et l.
 Rogo. 21. de fideicom. libert. demonstrat Illust. Ramos. 2. ad leg. Jul. et Pap. cap. 18. n. 4.) quaz sen-
 tiat, quę Reiterationez n. admittit, Fictiones, vivo etiam testatore impleri quam optime poss. Sed
 n. difficulter Resp^o ultimaz illam Rationem, quam ex abundantia Vlpianuz adjecisse ex tot. lit. 2. 1. 1. 1.
 ad mixtas, de qua loquebatur, Fictiones Testinzi, nec extendi ad potestativas debere, quę, etia
 maxime reiterari n. possit, vivo testatore inutiliter adimpletur, cum testatoris iudicio n. pa-
 reatur. Quamobrem ultra Interpretes existimo, q^a Fictio illa, Si servuz manumiserit, siquidez
 proprius servus instituti heredi sit, tanquaz potestativa, quamvis semel dumtaxat impleatur,
 post mortem solum testatoris utiliter adimpletur, et hoc ipsum, ni fallor, sentit Vlpianus, qui
 Interpretes hucique decepit, et niaz ^{am} fulcit in tot. n. Vulgariter nunc (pręcurrentibus tamen)
 Philippo Decio in d. l. 2. C. de Inst. et subit. n. 4. et Ripol in d. l. 2. n. 89.) quoad hanc partez inte-
 lligendo in d. l. 8. 5. 7. h. tit. ubi docet, q^a si stichus, quem institutus heres Fictioni adimplenda ca-
 manumittere sui erat, vivo testatore mortuus, vel manumissus sit, heres n. defectus Fictione
 videtur: q^a sentit per manumissionez ab instituto herede vivo testatore factaz adimpleraz Revera
 illam Fictionem n. esse. Conseq^{am} evidenter probat, tum q^a Vlp^{ius} manumissioni casum cum casu

mortuū conjungit, et Verumque Unica decisione Impletur; sed ubi servus vivo testatore decedit,
 nemo dixerit Verè illam Traditionem impleri: q̄ nec impleta Verè Traditio dici potest, ubi su-
 perstitente adhuc testatore servus ab instituto hærede manumittitur; tum q̄ expressè Vlp̄. Neutro
 ex huius casibus Verè Traditionem impleri, imò in Veroque Verè deficere, sed Iuri censura pro
 impleta haberi fateatur, ut evincunt illa eorū Verba: Non videbitur defecisse Traditio hære: q̄
 quoniam Ratio nitari, et sequenti cap̄ demonstrabo, et Variè interz exponunt Cujac. 11. observ. cap. 22.
 Costa in §. Si arbitrariū. ampliat. ult. et limit. 6. n. 21. Donell. 8. Comment. cap. 34. et ibi Oruald. lit.
 D. Amaya. 2. observ. cap. 12. n. 4. Suarez de Mendoza ad leg. Aquil. lib. 1. cap. 1. sect. 1. n. 26. Ramos d.
 lib. 2. cap. 18. n. 8. et lib. 1. Reliq. 35. n. 28. q̄. in Vlp̄iani ss. potestativa illa Traditio, Si servus manumittitur,
 Verè n̄ nisi post mortem testatoris Utiliter adimpletur. Aliud profectò dicendum censeam, si
 servus, quem institutus hæres Traditioni adimplenda cã manumittere jussus erit, n̄ ejus proprius,
 sed alienus erit; tunc eniz Traditio illa, tanquã n̄ potestativa, ut à Traditio sensu colligitur ex
 d. l. 23. §. 4. de hæred. instit. sed mixta, ex instituti hæredi partiz emendi servi voluntate, et ex
 domini dicitandi servi arbitrio dependens, iuxta nãz Regulas, tam vivo, quã mortuo testa-
 tore, potest & què Utiliter adimpleri.

N. 5.

Quarta difficultati resp̄. Verba illa eorū in d. l. 6. de C. et D. qu-
um est, n̄. Aquitani Rationem advenit stricti Iuri disciplinam denotare, sed sic juxta sub-
 jectam materiã accipienda, quasi dicat Vlp̄, Traditio valde testatoris esse voluntariã, ve Traditio
 illa, Si liberos habuerit, sub qua frequenter maximi moribus legare solebant ex huius, qua tradit Ra-
 moi d. lib. 1. Reliq. 33. per tot. et præcipue n. 13. sive vivo, sive mortuo testatore liberi in luce edantur,
 Utiliter existit dicatur, cum vel carnalis sit, vel saltem mixta, n̄ potestativa = Fortius sanè quinta
 difficultas videt derumpi ex d. l. 2. de Regula Caton. pro cuius solutione suppono, q̄. dicitur, mixtas
 Traditiones, tam vivo, quã mortuo testatore, Utiliter adimpleri, ita procedere, nisi Traditio sit tes-
 tatoris voluntas, qua Traditione gubernat; nam et potestativa Traditione ita demum debent post mor-
 tem testatoris impleri, si in hoc fiant, id est, si in id adhibentur, ut testam. pareatur, ut signanter
 Paulus expressè in d. l. 11. §. 1. de C. et D. indicans, q̄. n̄. in id adhibentur, ut testam. pareatur, vivo
 testatore potestant, imò et aliquando debent adimpleri, veluti si testator ita dixerit: Si
intra centum dies à testamenti tempore computando Capitolium ascenderit, hæres esto. Vel ita:
Si me vivo Capitolium ascenderit: quemadmodum et licet Regulariter possint post mortem testato-
 ris ante aditam hæreditatem impleri, n̄. nunquam propter manifestas testatoris voluntates post
 aditam demum hæreditatem Utiliter adimplentur. l. Quæritur. 9. §. 1. de Veri. Et huiusmodi de leg. 1. Qua sup-
 positione facta, Respondeo, q̄. et si Traditione hæ. si nupta erit, et si nupta erit, mixta sine dubio sint,
 multum tamen inter se differant; Traditio illa, Si nupta erit, ad certum aliquod tempus n̄. Refertur, et
 iuxta testatoris voluntatem, sive vivo, sive mortuo eo, Utiliter adimpletur. d. l. 10. in p̄. l. Si ita lega-
 tum. 68. de C. et D; at Traditio illa, Si nupta erit, ex Verbi proprietate ad certum aliq̄. tempus debet
 Referi, quo testator filiam nuptam iam esse vult, ad hoc ut ad hæreditatem, vel legatum admittatur;
 hoc autem tempus, cum nec præsens Tradendi testamenti esse possit, propter Traditionis naturam, qua
 in futurum Refertur, nec post mortem certò definiti, superest ut n̄. aliud, quã testatoris mortis,
 sit. Hæc doctrina, quã cum alijs, quamvis Ratione n̄. adducta, Costa evocet in §. Si arbitrariū
 limit. 1. n. 6. cum 3. seqq. et limit. ult. n. 9. præcipue prob. ex d. l. 2. de Regula Caton. in l. 4. §. 1. et l.
 eod. tit. duos casus Celus apponere (pro secundi explicat. Trulendus Omnino Marcus Lyctama
 lib. 1. membran. Eclog. 6.) in quibus Traditionale legatum, q̄. n̄. Valeret, si testamenti tempore testator de-
 cederet, q̄. ex eo Traditio deficeret, ex eo subvenir, q̄. dicitur, testator vixerit, et sic Traditio existit,
 q̄. Verba quidem Catoniana Regula offendit, n̄. ejus mentes, et si, ut potest quæ ad Traditionales dispo-
 sitiones n̄. pertinet. l. Cetera. 4. §. 1. de leg. 1. l. 4. de Reg. Caton. Similes aliorum casuum
 in d. l. 2. Paulus subjungit, ut ecce filia testamenti Tradendi tempore adhuc impuberi sub ea
 Tradit. Si in nupta erit, Relictus legatum, Si quidam paterna mortu tempore nupta jam filia repe-
 riaris

riatur, Iuxta subicit, quod tamen ex Traditionis defectu inutile proximo erit, si Patris statim post factum testamentum decederet: g. ex mente Pauli Traditio illa debet ante testatoris obitum adimpleri. In eandem etiam ss. ^{am} expressè Vlp. Dig. rat, qui in d. l. 1. in pr. Veri. Denique de C. et D. de ead. Tradit. pertractans, in ea placuisse inquit n. semper mortui temporis observari, sed voluntate patrocinate tardius produci, quam (Accurij deliramentis omisii) dicat, q. etii regulariter in ea Traditione mortui testatoris tempus expectetur, n. nunquam propter expressas, aut Iecturatas testatoris voluntates tardius produciuntur: g. Regulariter Traditio illa solum ante testatoris mortem utiliter adimpletur. Verum hæc inter Traditiones Si nupta erit, et si nupta erit diffia nimis subtili, et tantum iudicia subvertere Iustiniano Visa fuit, qui id circo in d. l. 7. C. de inest. et subicit. Traditione etiam illam, Si nupta erit, n. solum vivo, aut moriente, Verum et mortuo testatore, utiliter adimpleri, Noviter adveniu Veterum placita Traditio.

N. 6.

Ultima difficultati, quam dissolvere auriu n. fuit subtili Costa. 2. select. cap. 11. Omnisio Giphario in d. l. 7. C. de Inest. et subicit. facile respondeo, Iustinianuz in d. l. 7. Ius quidez novuz Traditioe, n. tamen quatenus casuali, vel mixta Traditione, sive vivo, sive mortuo testatore, affirmat utiliter existere, vel impleri; hoc eniz ssum etiaz Iuxta Receptum inter Prudentes erat, sed quatenus Traditione illam Si nupta erit, a Traditione Si nupta erit, quoad implemendi tempus n. differre, sed similem mixta alijs, et casualibus Traditionibus esse decernit, et præcipue quatenus casualis, vel mixta Traditione semel vivo testatore existit sufficere statuit, quamvis mortui testatoris tempore ejus existentia, vel implementuz n. perseveret. Verum longè ante Iustinianuz hoc ipuz et a Prudentibus receptuz, et ab Imperatoribus firmatus peripicui probant tñ. in l. In subicit. 31. in pr. de Vulg. juncti qua pro esu explicat. dicit in Academi. de Pupill. cap. 1. n. 28. l. 1. Hæredib. 11. in pr. ad Trebell. l. 4. C. quando dies leg. Quam difficultatez ab Interpretib. Omisiam ut expediam, illud ante Iustinianuz Receptuz existimo, ut semel existit, vel impletaz fuisse Traditione sufficere, siquidez sine instituti hæredi, vel legatarij facto, vel culpa esu perseverantia postea defecisset, in quibus terminis expressè nupta adducti tñ loquunt, nisi tali Traditio erit, que ad mortui testatoris tempus referretur, prout in d. l. 31. §. 1. de Vulg. quez exponit d. cap. 1. n. 29. et in l. Ex facto. 11. §. Si qui autez. ad Trebell. qui tñ sic facile Traditio cum d. l. 11. in pr. eod. tit.; at si, que vivo testatore existit, vel impleta fuisse, Traditionis perseverantia instituti hæredi, aut legatarij facto, vel culpa ante mortez testatoris defecisset, hæredes, aut legatariuz, quam testatoris iudiciuz neglexisset, Traditione defectum Veteres crediderunt, quoruz ss. ea fortitan Ratione ductus Iustin. correxit, q. cum in mixta, seu casualibus Traditionibus n. instituti hæredi, aut legatarij obsequium, s. existentiaz dumtaxat, vel implementuz testator desideret, semel existit, vel impletaz Traditione sufficit, nec quidquaz facit, q. hæredi, aut legatarij facto Traditionis perseverantia ante mortez testatoris defecisset. Hanc vero Iustiniani mentem, et ss. esse, mihi, et Invincenter sanè, ipsa tñ Prælitera probat, proponit ibi hærei aliqui sub Traditione instituti: Si Consul factus fuerit, vel Prætor, aut filia sub illa Traditione instituta: Si nupta erit, et q. instituti hærei vivo testatore vel Consul procehit, vel Prætor fuit factus, Verum Trulatus, aut Prætoraz ante mortez testatoris deponit, aut filia, que vivo testatore nupta, ante Patris obitum a marito divexit; hi Invidiosæ illius Institutionis sunt termina, in quibus Traditionis perseverantia hæredi facto ante mortem testatoris defecit, cum instituti hærei Consul, Prætorve factus spontè Trulatus, aut Prætoraz dimiserit, q. Verbum illud Deponere in activa prolatum denotare certum è, et filia, que nupta, a marito spontè divexit, q. idè meo iudicio accuratè Iustin. expressit, q. atioquin si sine hæredi facto ante mortez testatoris Traditionis perseverantia defecisset, veluti n. tranactuz Trulatus, vel Prætor tempus fuisse, aut à Reluctante filia maritus divexit, receptum etiaz inter Veteres erat, ut n. ex eo videretur Traditio defecisse, nec in id Iustiniani Institutione

Opus erat, ut apparet ex d. l. 3. in pr. de Vulg. d. l. 3. ad Trebell. d. l. 4. C. quando dicitur leg. Fallit tamen
hac Institutioni Instructio, si Instructio sui Naturae tractum habeat successivum, Veluti in terminis dicitur
in l. Si q. ita legaverit. 8. de C. et D. cum similib. cuius momentaneus non sufficit implementus, sed per-
severantia requiritur, ut latet, et utiliter ad praxim prosequuntur Per. Barb. in d. l. 3. de Vulgari.
Ex n. 6. et cum pluribus Carrillo tom. 5. Trovesi. cap. 89. ex n. 6.

N. 7.

Illud nunc antequam ad secundam huius capituli par-
tem deveniam, investigandum breviter duxi, Vtrum scilicet, si Instructio heredi institutioni adjecta
testamenti tempore existerit, Vel impleta jam fuerit, debeat iterum, Vel vivo, Vel mortuo testatore, exis-
tere, Vel impleri? Et dicendum cum Paulo est in d. l. 4. in pr. de C. et D. multum interesse, an testator ex-
istit, Vel adimpletae esse Instructio sciat, an vero ignoret, et Vtrum an iterum existeret, Vel impleri Instructio
possit, an Reiterationem non admittat, ita ut si testator jam existit, Vel adimpletam esse Instructio
sciat, siquidem talis Instructio sit, qua reiterationem admittat, debeat iterum existeret, Vel impleri; Naq.
testator, qui jam existit, Vel impletae esse Instructio sciat, iterum eam existeret, Vel impleri Velle cen-
setur; Sin autem testator existit, aut impletae jam esse Instructio ignoret, et si ea sit Instructio, qua
Reiterationem admittat, non debeat iterum existeret, Vel impleri, imo sub ea Instructio heredi institutioni per-
inde habeatur, ac si prae fuerit Instructio. Hinc in illa Instructio: Si navi ex Asia Venierit, qua et si
semel existit, iterum existeret potest, siquidem testamenti tempore jam existit, superior scientia,
Vel ignorantia testatoris servata distinctio. d. l. 10. St. eod. tit. ubi hoc ipsum dicendum Vlpianus
subjungit, si ei, qui pubes jam erat tempore testamenti, sub ea Instructio, Cum pubes erit, Vel hae-
ditate, Vel legatus testator reliquerit; Nam si testator eum jam puberem esse ignoraverit, pro
impleta Instructio habetur; si vero puberem eum esse testator scierit, Instructio iterum debet adimpleri.
Quod quidem summi difficile videtur; Nam Instructio illa Cum pubes erit ei adjecta, qui pubes
jam est, et si testator eum puberem esse scierit, impossibile est; Nec enim qui pubes semel effectus
est, pubescere iterum potest: q. etiam in casu scientia testatoris non iterum adimpleri, imo pro non
scripta debet haberi iuxta generales Reg. in d. l. 4. tit. l. 3. de C. et D. cum similib. Sed resp.
Ex ss. Goffredi in d. l. 10. St. de C. et D. et Cora d. lib. 2. select. cap. 12. n. 2. q. Instructio illa Cum pubes
erit, quamvis ei sit adjecta, qui testamenti tempore pubes jam sit, potest iterum adimpleri, Vel
ut proprius loquar, data scientia ex parte testatoris impleta non dum censetur, donec sub ea
institutus haeres ad plenissimam pubertatem, ad aetatem nimirum 25. annorum, pervenerit; Nam
testator, qui institutus haeres 14. annorum jam esse sciebat, in Instructio illa, Cum pubes erit,
ne aliquam superflua sit, et inani, de plenissima creditur pubertate sensisse. Expressum tamen
in l. Cum filio fam. So. 5. Ego quidem 5. de leg. 3. Caeterum ubi testator eum, quem sub illa Instructio
Cum pubes erit, haeres instituit, testamenti tempore pubes jam esse ignoraverit, praesens
ideo institutio est, q. ignorantia testator creditur non de plenissima, sed de Regulari pubertate sen-
sisse, ad quam qui semel pervenit, iterum pervenire non potest. Nec tunc Testagata tamen in l.
Si cui legetur. 49. St. de leg. 4. ubi non de Instructio Cum pubes erit, sed imo de Instructio Cum 14.
annorum erit, Vlpianus pertractat; Instructio vero Cum ad 14. annos pervenerit, talis est, qua
semel impleta iterum adimpleri non potest, et idcirco nullo scientia, Vel ignorantia testatoris
discrimine habito pro impleta habetur. Ex resp. tamen in d. l. 4. in pr. de C. et D. Discrimen autem,
q. inter casu scientia, et ignorantia testatoris in d. l. 49. St. Vlpianus apponit, non ad Instructio
illam, sed ad temporis Imputationem spectat, quo post illam impletam Instructio legatus praesens
testator fuerat; proponit ibi legatus ita relictus: Cum ad 14. annos pervenerit annua,
prima, tertia die, et ait Vlp. q. si legatus testamenti tempore pubes jam fuerit, sive id
testator scierit, Vel ignoraverit, pro impleta Instructio habetur; Caeterum si quaeratur ex
quo triennium sit Imputandum, multum interesse inter ignorantem, et scientem testatorem
Respondet, ita ut si legatus pubes jam esse testator ignoraverit, iuxta ipsius legatoris
aetatem

Etatez triennium numeretur, et præsens legatum sit, si quo tempore testator deceverit, legataris ad 4. annus pervenerit; si vero puberes jam esse legatarium, aut longe pubertatez exceverit testator sciverit, triennium ad legati prarationez ex die facti testamenti numerandum sit, q. licet dicitur, ut potè que itez adimpleri n. potest, etiam in casu scientia testatoris pro impleta habeatur, triennium tamen ad legati solutionez prarationez excurrere itez potest, et excurrere itez noluisse sciens testator censetur.

N. 8.

Ex eodem principio fluit, quod si ea, quæ testamenti tempore nupta jam erat, sub ea fuerit ditione instituta, Si nupierit, multum refert, an id testator sciverit, an ignoraverit; nam si sciverit, de alijs videtur nuptijs sensisse, nec aliter mulier ad hereditatez potest ex cã institutionis admitti, quam si prioribus dissolutis nuptijs secunda contraxerit; at si ignoraverit, pro impleta ditione habetur, et institutio tanquam præfacta censetur. l. Si ita sit / scriptur 45. S. ult. de leg. 2. l. Si ita legatum. 68. de C. et D. Sed obstat, q. quæ semel implentur, seu quæ impleta reiterationez n. admittunt, ditione, si testamenti tempore impleta jam sint, sine ulla testatoris scientia, vel ignorantia distinctione, pro impleta habentur. d. l. in p. eod. tit.; sed conditio, Si nupierit, semel dumtaxat impletur, seu impleta semel reiterationez postea non admittit. d. l. to in p. eod. tit. q. si testamenti tempore impleta jam fuerit, sive id testator sciverit, sive ignoraverit, pro impleta debet haberi, nec sub ea instituta mulier alterum debet matrimonium expectare. Cui difficultati tamen ab Interpretibus omnia respondendum arbitror, ditionem illam, Si nupierit, sive jam nupta, sive innupta mulieri fuerit adjecta, reiterationez admittere, id est, semel, ac iterum adimpleri quam optimè posse, nam et nupta jam mulier potest, divortio prius facto, vel eidez marito, vel alij itez nubere, et innupta similiter, et si semel nupierit, prioribus soluti nuptijs, alias itez contrahere iure potest, et id circa testatoris scientia, vel ignorantia distinctio in ditione, Si nupierit, n. minui, quam in alijs ditionibus, quæ sui natura reiterationez admittunt, locum habet. Nec in d. l. to. contraxit Vlp. affirmat, ubi q. ditionez illam, Si nupierit, semel impleri debere asserit, ex ejus mente, quam seq. cap. plenius exponemus, et illustrat interij Ramo. d. lib. 2. ad leg. Jul. et Pap. cap. 18. exponendus sic est, quam testator, qui Virgini, vel innupta salte filia cum conditionez adjecta, de primo videtur nuptiali iugo sensisse, n. de secundi nuptijs cogitare, quo sensu ditione impleti semel debet, per primas scilicet, n. per secundas nuptias, quamvis aliòquin si testatoris n. Refragaretur Voluntas, sui natura reiterationez admitteret. Divexum profecto dicendum erit de ditione Si nupta erit, quæ cum ad mortu tempus referatur, ut dixi n. 5. nupta jam mulieri adjecta, sive id testator sciverit, sive ignoraverit, nunquam ad secundas nuptias referatur, sed prioruz perseverantiaz viget ad mortu testatoris desiderat, ut subtiliter advertit Cozza d. lib. 2. select. cap. 11. n. 4. Inde etiam pendet, q. si maritus uxorez, quæ liberos jam habebat, in liberorum tempus, seu sub ditione, Si liberos habuerit, heredes instituerit, de huius libere sensisse n. videtur, quos uxor testamenti tempore habuit, sed de susceptis post factuz testamentuz. l. Solemus. 9. d. l. 9. de C. et D. quod ita procedit, si maritus, idemque testator uxorem testamenti tempore liberos habuisse sciverit, aliòquin si id ignoraverit, prout in terminis dicitur in l. Si quis ita. 16. S. Si quis. 3. de testam. tut. l. Qui iure. 7. de testam. milit. l. 9. et to. C. eod. S. Sed si in expedire. 6. Inst. de exhered. liberor. cum similib. iuxta superiorem Regulaz ditione pro impleta habeatur. Nec huius doctrina Florentinus revivit in l. Si inter Virum. 24. de Pace dotalib. ubi si inter Virum, et uxorez adhibitus pactus fuerit, ut certa pars doti, vel tota ob unum, vel plures liberos intervenientes retineatur, eoruz etiam liberorum nomine, qui antequam doti daretur, aut amplaretur, in lucem editi sunt, ratam esse ditionez accidit. Nam aliorum solutionibus omni facile respondet Goffred. in d. l. 9. de C. et D. n. 2. idem maritus,

ac implexi potuerit, adimplexi Voluñte intelligitur, nec in legatarij arbitrio esse, & ditioni, cui parere facile potuit, implementus differre, qui, si cum primū potuerit Capitolius ascendere, n̄. ascenderit, & ditione defectus intelligitur, nec aliter ponet testatoris Voluntas observari; quamvis enim mortem trahenti legatio ad haredi instantias implenda ditioni terminus praefinire Praetor ponet. arg. tōi. in l. Mancipiorum. 6. de opt. leg. id tamen n̄. nisi stultē nimis institutus hares desideraret, nē oblitus foret legatarij ad ditioni implementus, et legati petitiones excitaret; ac ubi haredi institutioni ditiones illam testator adiecit, Voluñte quidem censetur, ut quā primus ponet, ditioni impleverit, sed n̄. ut sub ea institutus hares, ex eo q̄. quā plurimum eam implere potuerit, n̄. impleverit, defectus ditione dicata, tum q̄. in eum casum intestatus decedere Voluñte facile praesumendum n̄. ē, tum q̄. per Praetori providentias, de qua in d. l. 23. S. 1. de hared. inst. ad creditorum, aut legatariorum instantias, n̄. multum ditionis implementus differendus praevideat, et in dubio Iuris dispositioni se crediti conformare ex vulg. Reg. tōi. in l. Si duo. 38. de acquir. hared. Verum doctrina tōi. in d. l. 29. ad ditiones Si Voluerit, legatarij persona adjecta n̄. pertinet, quia propter manifestas testatoris Voluntatem quocumque tempore utiliter adimpleta, ut indicant tōi. in l. Si ita legatum. 65. S. 1. de leg. 1. et in l. Si ita expremum. 69. de C. et D. Sed nec ad potestativas illas ditiones spectat, in quibus testator aliquid aliud, praeter propria Voluntatis implementus, desiderat, Veluti: Si decem dederit, si Stichus manumiserit, quae legatis etiam adjecta longo etiam post mortem testatoris tempore utiliter adimpleta, ut probant tōi. in l. Cum ita. 94. Veri. Diveria. et in l. pen. S. 1. eod. tit. et docet Costa d. lib. 2. cp. 1. n. 5. cum 3. seqq. =

Quando autem extitisse, vel defecisse adiecitura haredis institutioni casuali ditioni intelligitur (qua 2. e. huius cap. pars) Regulariter definire facile ē; nam si is casus extiterit, qui in ditioneprehensus ē, extitisse ditioni dicatur; si vero casus in ditioneprehensus defecerit, ditioni dicatur defecisse. Sed aliquando an extitisse, vel defecisse casuali ditioni intelligatur, n̄. immerito dubitatur, ut ecce si mater filium sub ea ditione instituerit: Si a patre fuerit emancipatus, et filius n̄. per emancipationem, sed per Patris mortem, aut deportationem, legitimam alium dissolvenda patris potestatis modum, sui Iuris fuerit effectus, siquidem ditionis Verba inspiciantur, revera ditioni deficit, cum filius emancipatus n̄. fuerit, sed ex matris mente, et s. extitisse ditioni intelligitur. l. 3. C. de Inst. et Substit. quae eo animo sub emancipationis ditione haredes filius instituit, ut n̄. patri, sed sibi sui Iuris facto hereditatem acquirat; Unde quocumque modo filius sui Iuris fiat, et sibi acquirendi capax inveniat, utiliter extitisse ditioni censetur. arg. tōi. in l. Mulier. 22. in pr. ad Trebell. l. Si ita esset. 15. quand. dies leg. in quibus ex eadem rae ditioni: Si filius morte Patris sui Iuris fuerit effectus, siquidem filius a Patre fuerit emancipatus, extitisse intelligitur. Valeriana lib. 3. Illustr. tract. 2. cap. 1. n. 2. et 3. cum 3. seqq. melius quam Oroz lib. 4. de apicib. cap. 5. n. 29. Sed triaximum sentit Vlpianus Videtur, in l. fideicommissa. 11. S. Si cui ita fuerit. 11. de leg. 3. ubi docet, q̄. si is, cui sub ea ditione: Si morte Patris sui Iuris fuerit effectus, fuerit fideicommissum relictum, a Patre sit emancipatus, quamvis n̄. idē conditio defecisse dicatur, n̄. tamen statim, sed post Patris mortem, quasi tunc ditioni extiterit, ad fideicommissum admittitur: q̄. ditioni illa etiam emancipatione secuta ante paternam mortem n̄. extitit, ac per consequens nec emancipationis ditioni per Patris mortem, aut deportationem ante secuta emancipationem extitit. Verum respondet Costa in 5. Et quid si tantum 5. parte. num. 80. cum 4. seqq. quod ditioni illa: Si morte Patris sui Iuris fuerit effectus, siquidem a matre fuerit adjecta, prout in d. l. 22. ad Trebell. d. l. 15. quand. dies leg. statim per filij emancipationem extitit, ex matris s. quae, q̄. patrem filium emancipatum non

N. 10.

credidit, n. sub emancipationis, sed sub ea ditione filio in eju duntaxat gratiam fidei commi-
ssum reliquit; ab extraneo autem adscripta, prout in d. l. 5. ff. de leg. 3. n. statim per filij eman-
cipationem, sed post paternam demum mortem exiit, ex extranei testatoris voluntate, qui n.
modo in fidei commissarii favorem, ut sibi acquireret, sed et in institui heredi gratiam, ut tax-
diti solveret, suspendiue fidei commissum censeret. Vel dici etiam cum Cujacio poterit in d. l. 3.
C. de Instit. et substit. Ulpianus in d. l. 5. ff. potius alicui, q. ditione illa filio emancipato n. de-
ficit, imo statim exiit, et q. postea subiicit, post paternam mortem ditionem exiit, et fidei com-
missum deberi, n. ad emancipationis causam pertinere, in quo n. defecit, seu q. idem e, exiitue
ditionem jam dixerat, sed ad eum causam referendus, quo emancipato filio n. fuerit, et in quo
n. nisi per Patris mortem, aut legitimum alium dissolvenda poterat modum exiitue ditione
dici poterit. Difficilior videri potest ad rem selectu, quamvis vulgari ad rem aliam eod. in l.
Patrem 19. que in fraud. credit. ubi ab uxore heres institutus, et post mortem suam communi
filio hereditatem rogatus restituere, si emancipato filio maternam hereditatem restituerit, q.
debitam fuit pietatem secutus, n. intelligitur creditores fraudare: q. quam post mortem suam
erat hereditatem restituere, emancipato filio n. ex aliqua Iuris necessitate, sed sola pietate
ductus restituit: q. ditione: Si morte patris filius sui Iuris fuerit effectus, exiit per filij
emancipationem n. intelligitur, ac per consequens nec emancipationis ditione per Patris mortem,
aut deportationem exiit. Sed Cujacij omnia interpretat. lib. 11. Respons. Papin. in d. l. 19. cum
Cotta respondeo d. 5. p. n. 85. cum 2. seqq. q. ubi maritus ab uxore institutus post mortem suam com-
muni filio hereditatem rogatus restituere, emancipato filio ditione n. exiit propter uxoris mi-
muni filio hereditatem rogatus restituere, emancipato filio ditione n. exiit propter uxoris mi-
lem matris voluntatem, que n. temere voluit creditura, ut maritus emancipato filio hxe-
ditatem statim restituere, ne emancipationis beneficiu a filio avertere videatur, que eman-
cipaturus parens n. euet, si beneficiu suum tam onerosu sibi esse deberet, et idcirco parens
qui emancipato filio maternam hereditatem restituit, pietatis officio fungi, n. Iuris necessitati
qui emancipato filio maternam hereditatem restituit, pietatis officio fungi, n. Iuris necessitati
im-credetur satisfacere = Si dicas, ditionem debere omnino in specifica forma exiit, vel im-
pleri. l. Qui heredi. 44. in pr. de C. et D. et eum, qui sibi in unum carum cavet, in alterum,
etiam qui eundem effectum habeat cavere n. videri. l. Si cum dorem. 22. in pr. solut. matrim.
Respondet Donell. in d. l. 3. C. de Instit. et substit. num. 2. et 5. tom. in d. l. 44. ita procedere, nisi
alia testatoris fuerit voluntas, qua ditiones gubernat, prout in d. l. 3. ubi ex matris judi-
cicio emancipationis ditione filio quocunque modo sui Iuris effecto, utiliter exiit creditura;
Regulam vero eod. in d. l. 22. in pr. solut. matrim. ad pactionem, et stipulationem, que ex duorum
Irenu Istant, et in quibus ideo casu omnino remanet sub dispositione Iuris communi, spectare,
n. ad heredum institutiones, et testamentarias carere dispositiones, que ex sola testatoris vo-
luntate, ex qua unice pendent, laxiores interpretationes accipiunt.

N. H.

Sed et si quis Titius herede instituto Marcium ita
instituerit: Si Titius heres erit, Marcium heres erit, et Verumque alteri hereditatem iure-
rit restituere, Ista, q. Marcij institutio sub ditione casuali dicitur, que n. prius exiit,
quam Titius hereditatem adierit. l. 3. 5. Si quis ita. 2. de hered. instit. cum alijs adductis pra-
cedenti cap. n. Et cum 2. seqq. Verum si Titius hereditatem, quam suspectas prius dixerit, a
fidei commissario coactus adierit, an respectu institutionis Marcij exiit, vel defecit ditione
intelligatur, quaxitur. Dubitandi ratio in eo e, q. Titius, qui coactus adijt, perinde habetur,
ac si hereditatem repudiasset. l. Ita demum. 2. 5. Qui suspectam. 2. ad Trebell.; sed repudiante
Titio ditione institutionis Marcij sine dubio deficeret: q. et defecit, si Iulius Titius heredi-
tatem adierit. Sed merito, ex eo q. Titius quamvis coactus hereditatem adierit, institutio-
nis Marcij ditionem exiit in l. Si ita scriptum. 19. h. tit. a Marciano decidit, cum Treve-
heredi-

institutiōni, ad hoc ut servus necessarius hæres existeret, qui sine libertate necessarius servus
existere nunquam potest, n̄. tamen institutiōni simpliciter inesse tacite dici potest, si expressa n̄. fuit
siet, cum servus cum libertate pure institutus à testatore alienatus jure novi domini ad hanc hære-
ditatem possit. d. l. 9. §. Servus. 16. de hæred. instit. §. 1. Veri. q. si alienatus Inst. eod. tit. quibus nec refra-
gatur tōi. in l. Si ita scriptum. 13. §. 1. de liberis, et posth. cujus decimiva ratio clare colligitur ex
Reg. tōi. in l. Si certarum. 11. §. Si eodem testam. 2. de testam. militi =

N. 13

Rursum et in eodem terminis, servi scilicet liberi esse
juri, et instituti sub ea ditione. Si meus erit, quaeritur, an si vivus testator servus manumissi-
onem, exitum, vel defectum ditionis intelligatur? Et respondet Marcellianus in d. l. 5. §. 1. Veri. Sed
si vivus de hæred. instit. per servi manumissionem inter vivos à testatore factam ditionem illam
n̄. deficere, propter verosimilem testatoris voluntatem, qui n̄. manumissioni, sed alienationis
causam excludere voluisse censetur; et q. nec testamentari, seu ditionis verba hanc voluntatis
directura omnino repugnant; Nam à testatore manumissus, quamvis n̄. servus, ejus tamen
libertatis est. Sed dicitur docere Iavolenus videtur in l. Qui concubinas 29. §. Si stichus. 4. de
leg. 3. ubi si duobus servis sub ditione. Si in potestate mea erunt cum mortua, cum libertate
relictum legatus sit, et eorum alterum testator alienaverit, vel manumiserit, neutrum li-
berum futurum Labeo putat, Tribono ex adverso, cujus ^{am} magis defuncti voluntati dvenire
Iavolenus ait, et Vlp. et Marcellian. in alienationis terminis amplectuntur in d. l. 2. §. 1. h. tit.
et in l. falsa. 33. §. Vlt. de C. et D. juncto pro eorum explicat. Goffredo in l. Qui duobus. 23. eod. tit.
n. 31. cum seq. cum, qui in potestate remanisset, liberum futurum, et legatum habiturum
Respondit: q. ditionis illa æquè deficit, sive servus à testatore manumittatur, sive alienetur. Verum
Accursij solutionibus omnino in d. l. 5. §. 1. et in d. l. 29. §. 4. Respondet optimè D. D. Laurent. Sane de
5. Pedro in manu scripto dment. ad tom. in l. Demonstratio 11. de C. et D. n. 1. Conjecturas illas vo-
luntatis, de qua in d. l. 5. §. 1. ex eo derivat, q. testator dum sub ea ditione hæredem servus instituit,
n̄. servo solum, imò et præcipue sibi, ut servum hæredem haberet, prospexit, et idcirco manumissi-
onem carum excludere voluisse n̄. præsumitur, quæ directura ratio deficit omnino circa legatum
sub eadem ditione relictum in d. l. 29. §. 4. in quo servo dumtaxat, n̄. etiam sibi prospexit testa-
tor dici potest, et tam manumissioni quam alienationi carum excludere censetur. Quibus
notis, jamque vestris, suspendimus dmentarium, de potestatis, mixtaque ditioni imple-
mento, et dependenti, deficienti, et existenti, seu impleta ditioni effectibus duobus po-
testa capitibus tractari =

Caput tertium.

Quando hæredis institutiōni adscrip-
ta potestativa, mixtæ conditio impleta
fuisse, vel defecisse credatur?

Num. 1. Quando hæredis institutiōni apponita casualis conditio exitus, vel defectus dicatur, jam
vidimus. Nunc (ut docendi ordinem servemus, et difficiliorum, elegantiorumque nri Commentarii
partem lustramus) quando institutiōni adscripta potestativa, mixtæ ditionis adimpleta fuisse, vel
defecisse credatur, videamus. Non aliter potestativam, mixtæque ditionem adimpleri, quàm si id fiat,
q. in ditioneprehenditur, expeditum est; Verum nec sufficit materiale factum ejus, q. in ditione
prehenditur, sed illud præterea requiritur, ut rectè, et iuxta Juris normam expediat, ad hoc
ut adimpleta potestativa, mixtæ ditionis intelligatur, propter testatoris judicium, qui, nisi alia
ejus

Eius voluntas fuerit, quam adiciuntur Traditiones, recte, et secundum Iuris formam adimpleri volumine
 cenietur. Hinc sub potestativa illa Traditione, Si Titio decem dederit, hanc institutum, et pecuniam
 Titio praeter, non ideo Traditiones adimplet, nisi in Titium pecuniam dominium transferat, ut per argum.
 a speciali probat exponendus postea eod. in l. Mavius. ff. de C. et D.; Dandi namque Verbum sui
 natura dominij translationem importat. l. Ubi autem. ff. de V. O. l. Non videtur. ff. de R. I.
 §. Sic itaque dicitur. ff. Inrit. de Action. nec aliter a propria ejus significatione recedendum
 est, quam si manifestum fuerit aliud testatur sensum ex vulg. Regula eod. in l. non aliter. ff.
 in pr. de leg. 3. Si itaque alienarum pecuniarum praeter, cuius transferre dominium non potest. l.
Traditio. ff. in pr. de acquir. rer. domin. Traditiones non implet, nisi ab accipiente bona fide Trum-
 pta, vel proprii nummi mixta pecunia fuerit, quomodo aliter subiecto, impletam
 vera Traditiones non esse fateor, cum necesse ex his casibus institutum hanc in accipientem
 pecunia dominium transtulerit, in 1. q. bona fide facta Trumptio acquirendi dominij
 modus esse non potest, quod imò etiam acquirere antea esset, non potest non per Trumptions am-
 titi, in 2. q. Trumptio, quae dominij acquisitionem inducit. l. Si alieni. ff. de Solution. quez
 tom. non recte intelligit Osiwald. ad Donell. lib. 4. cap. 22. l. 2. ff. proxime, et immediate non
 ex institutum heredi, sed ex accipientis facto proficiat, pro impleta tamen Iuris censura
 habenda Traditiones crediderim. Expressus eod. in l. 3. §. Sed et in 9. in fin. de Statu lib. Nam
 ex quo bona fide Trumpta, vel proprii nummi mixta pecunia fuerit, cum jam amplius a
 veteri Domino vindicari non possit, perinde quoad accipientem, qui Trumptit, vel Trumscuit, habet,
 ac si ab initio propria ejus effecta fuisset, ut a simili probant eod. in l. Rogatus. ff. de V. O. l. 7.
 Nam et in 13. in pr. et ff. l. Non omni. ff. de Reb. cred. l. Pater. ff. de Iure dot. l. Quod si
fore. ff. de V. O. l. Carrus. ff. de l. 78. l. Si si cui. ff. de Solution. juncti quae pro eo-
 rum explicatione inter se parum concordat tradunt Cujac. lib. 8. quart. Papin. in d. l. ff. de Iure
 dot. et lib. 13. observ. cap. 28. Donell. in d. l. ff. de Reb. cred. ex n. 5. Anton. Faber in Nation.
 ad tom. in l. Si a furione. ff. circa fin. et in d. l. 13. ff. eod. tit. Richard. in pr. Inrit. quib. mod.
 re Stat. Oblig. n. 132. cum s. seqq. Vinn. in §. si frumentum. ff. Inrit. de Ver. divi. n. 2. et in §.
 Nunc admonendi. ff. Inrit. quib. alien. licet, vel n. num. 2. et 3. Ex eadem Ratio sub ea Traditione: Si
Truculanum fundum Titio dederit, institutum, tunc solus Traditiones adimplet, cum in Titium
 fundi dominium transferat; ceterum si alienus fundus tradiderit, Traditiones non implet, nisi postea
 fundus a Titio, qui eum mortui causa accepit, fuerit Vucapit, ex quo demum perfecta Vucapi-
 tionis tempore, quamvis vera impleta Traditio non sit, quae ex Vucapitione dominij dicitur acquiri-
 tio, tota ex legis dispositione profluit, ut dicitur ex vulg. in fragment. tit. 19. de Dominij. §. Vucapi-
 one. 2. et accurate fundari in Academ. de Vucap. cap. 4. ex n. 2. Iuris tamen censura, meo quidem
 iudicio, pro impleta Traditio habetur; Nam ex quo fundus Vucapit est, cum a veteri Domino jam am-
 plius vindicari non possit, perinde quoad accipientem, qui Vucapit, habetur, ac si ab initio ex tradi-
 tionis tempore in ejus dominium pervenisset, qui remore saltem ab instituto herede, qui Vucapi-
 tionis causa praestitit, non a veteri Domino, dominium acquirere, et causas habere cenietur. l. Si
aliena. ff. l. qui alienam. ff. de mort. ca. donat. eod. sic intelligi in l. Si ex transeu. ff. de donat.
 inter, ut a paritate probant eod. in l. Iulianus. ff. de Mandat. l. qui aliena. ff. in pr. l. Si dic-
tum. ff. de Si cum poter. ff. l. Si obligata. ff. de Eviction. l. I. qui alienum. ff. de Solut. quos
 explicat in tract. de Vucapition. cap. 5. n. 10. Si dicat: Non videtur data, quae eo tempore, quo
 praesens factus traditionis tempore non fuit: quod nec videtur datum, quamvis ab accipiente postea
 fuerit Vucapit: §. Traditio, quae non per materiale traditionis factum, sed per dominij translationem

impleta, alieno fundo tradito, quamvis postea Vucapio, pro impleta Iuri censura n. habetur.
Resp. Regulam tot. in d. l. 16. id soluz habere, q. de praesenti data n. videntur, quae eo tempore, quo
dantur, accipienti n. fiunt, nec negare, q. nova postea ca. interveniente, quae a traditione ducat o-
riginem, data ex post facto videntur, quae traditionis tempore data dici n. poterunt, q. accipienti facta
n. fuerunt, prout sentit Per. Faber videtur in eo tot. circa fin.: alienus itaque fundus ab inveni-
tuto haecede Traditionis implenda ca. traditus, qui datus traditionis tempore dici n. potest, ex quo per-
fecta fuerit Vucapio, quae ab inventuri haecedi traditione originem ducit, datus videtur, et ex tunc Iu-
ris censura pro impleta conditio habetur.

N. 2

Similiter et sub Traditione illa, Si testamentum fecerit (quae
Regulariter potestativa est ex l. Libertus. Co. S. Si libertinus. A. Veri. Nam si id genus. de Bon. libert.
diximus. t. cap. n. 39. circa fin.) haeces institutus ita Traditionem adimplet, si testamentum Iure fecerit,
alioquin si iniustus ex alicujus solemnitate defectu testamentum diderit, Traditionem implere
n. intelligitur; Nam iniustus testamentum nec testamenti quidem nomen meretur. l. t. qui terram.
facere. pon. l. t. de Injur. Nupt. S. Ex eo autem. d. Inre. quib. mo. d. terram. infam. pr. Inre. de haecede.
quae ab invent. defec. arg. tot. in l. 4. S. Idemnatuz. 6. de Re iudic.; ac si civili Iure iniustum, Praetorio
vero validum testamentum ordinavit, Veluti si suum haecede filius praeterierit. iuxta dicta. t. cap.
n. 44. meo videri Traditionem implere censetur, moveor tum ex eo q. et si paternus filius circa
adeundam haeceditatem praeteritus debeat in specifica forma servari. l. Si quis. 25. S. Sed Verum. 5. et 6.
Sed si mandavit. t. de acqui. haeced. filius tamen ad huc haeceditatem iuris Praetorio Iure agnoscere
bonorum possessionem n. prohibetur, et e converso iuris bonorum possessionem agnoscere, civili Iure potest
haeceditatem adire. d. l. 25. S. Sed q. si mandavit. d. Similiter q. quamvis in specifica forma im-
pleri Traditio debeat. l. Qui haecedi. 44. in pr. de C. et D. Conditio illa, Si testamentum fecerit,
per testamentum Praetorio Iure validum, ex quo secundum tab. bonorum possessio spectat, quamvis
iniustus civili Iure sit, impleta debet intelligi; Tum, et proprius; Nam Traditio, Si haeces erit,
per bonorum possessionis agnitionem existit, ut necessario colligitur ex l. In Traditionibus. 19. S. Si
patronus. 2. de C. et D. iuncta Reg. tot. in l. 2. de Bonor. possen. l. Praetor. 14. de R. I. q. et Traditio,
Si testamentum fecerit, per testamentum civili Iure iniustus, ex quo secundum tab. spectare bonorum
possessio potest, impleta debet intelligi.

N. 3

Rursum ex eadem Variatione (ut mixta Traditionis exempla
subijciam) sub ea Traditione: Si Titius adoptaverit, institutus, ita demum Traditionem adimplere
intelligitur, si Titius Iure adoptaverit; Ceterum per adoptionem n. Iure, Veluti apud incompeten-
tem Magistratum, per actum, Traditio n. impleta, nisi Principii postea relictus fuerit adoptio
firmata. iuxta terminos tot. in l. Adoptio. 38. de Adoption. Ex quo demum tempore pro impleta
Traditio habebitur; Nuptiarum pariter Traditio, quae, simul ac ducta Prox. e, quamvis n. dum in do-
mum mariti venerit, impleta statim. l. Cui fuerit. 45. de C. et D. quin dicitur probent tot. in
l. Seja. 66. S. t. de Donat. inter. et in l. Cum in te. 6. C. de Donat. ante Nupt. pro quorum exporte
videndus D. Reres lib. singulari de Donat. inter. cap. 2. n. t. per invicem, aut legibus interdictas
nuptias n. impletur. l. Haec conditio. to. in pr. Veri. Sed enim. de C. et D. ubi docet Vlp. quod haec con-
ditio, Cum filia mea nupserit, n. per omnes conjunctiones, seu nuptias adimpleri intelligitur, sed
per eas dumtaxat, quae Iure subtrahunt; iniusta namque nuptia nec nuptiarum quidem nomen
meretur. S. Si adversus ea. 12. Inre. de Nupt. ut ecce si filia n. dum nubili aetate fuerit in
mariti domum deducta, vel ei nupserit, cuius nuptii interdictus ei sit, implere Traditionem
n. creditur, cum et casuali omnino nuptiarum Traditio ita demum dicatur existere, si nuptia
iuxta fuerint secundum legum praeccepta tractata, in difficili tot. in l. 16. de testatib. quem
sic subtili accepit Costa in S. Si arbitrari. limit. to. n. 6. cui et dicitur quoad hanc partem
videtur

In huius namque terminis nuptiarum deditio infinitum tempus dpletur, et cum adimplem-
 tandum ponit, quando filia superstiti erit, per eam duntaxat obitum deficit, per inuiles adhuc
 nuptias nec implem, nec deficere, sed adhuc pendere censetur, q̄ solum evincunt priora illa
 duo adverbium Vltm̄ anteriori num̄. exogenia fundamenta, quae Anton. Sabuz immerito deceperunt.
 Unde facile intelligitur t̄p̄i. in d. l. pen. quand. dies leg. ubi nuptiarum deditio ideo per immaturas
 nuptias stricto etiam Iure n̄ deficere, sed pendere adhuc dicitur, q̄ n̄ ad primas nuptias refertur,
 sed infinitum tempus dpletur; sic enim dcepta proponitur quandoque, seu, q̄ ideo ē, quodocun-
 que nupserit; adverbium tamen illud tanquam extensivum, et temporis tractus dicens, non ad
 primas praecise nuptias restringitur, sed ad validas primas nuptias ex testatoris Voluntate pro-
 ducitur, quamvis n̄ nunquam propter Verosimilem testantis Voluntatem aliquam Restrictionem
 patiatur. l. Cum Vir. de C. et D.; 2. Verò casu, ad quem sine dubio Vlgiani deditio pertinet
 in d. l. to. ut illa t̄p̄i Verba demonstrant: Et si testator de primo nuptiali iugo senit, per inu-
 tiles primum de facto tractas nuptias stricto Iure ideo dditionez deficere, q̄ ubi de primo
 nuptiali iugo testator senit, illa dditionis Verba, Cum nupserit, hunc sensum reddunt: Si
cui primum nupserit, iure nupserit: Si q̄ filia iniuste primum nupserit, stricto Iure de-
 fecta dditione intelligitur, nec, si iure aut eidem, aut alteri postea nupserit, Utiliter
 dditionez adimplet, quae defecta semel, nec requiritur, nec iurata postea potest. Ex reg. t̄p̄i
 in l. Quidam. to. in p̄. l. Rogo. et de fideicom. libere. docent post alios Arias de Alvea
 lib. 2. Var. cap. 10. n̄. 47. cum seq̄. qui tamen t̄p̄i. in d. l. penult. quand. dies, n̄ meminit ex
 D. Ramoi. 2. ad leg. Iul. cap. 18. ferè per tot. et praecipue n̄. Ser. 6. Sed dicit: Quae iniuste nupit,
 perinde ac si n̄. dum nupserit, haberet. d. 5. 12. Inst. de nupti; sed ex eo soluz q̄ n̄. nupserit, dditione
 defecta dici n̄. potest, et n̄. maxime de primo nuptiali iugo patena senit: q̄ nec si iniuste nupserit, stricto
 adhuc Iure dditione defecta debet intelligi. Resp. q̄. et n̄. regulariter quae iniuste nupserit, perinde
 ac si n̄. dum nupserit, habeat; in praesenti tamen an filia n̄. nupserit, an iniuste nupserit, si
 strictus Ius attendimus, multuz refert, quae n̄. dum nupserit, dditione defecta dici nullo sensu
 poterit; quae autem iniuste nupserit, ideo dditione defecta intelligitur, q̄. huius dditioni: Si pri-
mas nuptias iure dtraxerit (quem sensum illa dditionis Verba, Si nupserit, ubi de primis
 nuptiis testator senit, reddere nupter dicebam) dtraxit omnino ille casus ē, quo filia priores
 iniuste nuptias inierit, qui n̄. potest n̄. defectuz dditionis inducere. Sed nec magis obstat, q̄. nup-
 tiaruz dditio, etiam si de primis nuptiis testator senserit, n̄. certuz aliq̄. sed infinituz tempus
 dpletur ex generali reg. t̄p̄i. in d. l. 9. de C. et D.; nam licet eatenus infinituz dplecti tempus
 dicatur, quatenus tam vivo, quaz mortuo testatore utiliter adimpletur. iuxta tom̄, qui in huius
 terminis expressuz loquitur in d. l. 9. junctuz quae dicitur p̄ced. cap. n̄. 4. et 5. n̄. tamen in id infinituz
 tempus dprehendit, ut ad iustas quacunque nuptias referatur, imò propter praefactaz stricti Iu-
 ris Tacem ad primas praecise nuptias restringitur, et per inuiles primas nuptias deficit.

N. 5.
 Nec q̄ inuiles primum de facto tractas nuptias dfirmari,
 aut dvalere sublato impedimento postea ponit, et interim quodam modo inpendenti sine,
 n̄. defectam, imò pendente adhuc esse nuptiaruz dditionez evincit; nam quae dtra legem praecpta
 nuptia de facto dtrahunt, iniuste ab initio, nec inpendenti sunt, et impedimento postea sub-
 lato, n̄. ex initio, sed ex sublato impedimento tempore iure esse censentur, tanquam novo Veni-
 uique conjugii dteniu dfirmata, dixerit t̄p̄i. in d. l. 65. 5. de Vita nupt. d. l. 6. C. de nupti; ut
 ad rem dtrahat D. Ramoi. d. lib. 2. cap. 18. n̄. 5. Magis profecto vixere videntur t̄p̄i. in d. l. 8. de
 Condit. cau. dat. et in d. l. 68. de Iure dot. in quibus tacita nuptiaruz conditio, quae doti promi-
 ssioni

ssioni inere, et ad primas nuptias referretur, ut in d. l. 68. Papin. agnovit, et probat praeterea eod. in l. Si sponsalibus. 58. in pr. eod. tit. in inutilibus de facto secuti nuptijs, stricto etiam Iure, non ideo deficiunt, sed pendere, et firmatum postea nuptijs existeret cum effectu dicitur. Verum respondet recte D. Ramo d. lib. 2. cap. 18. n. 6. q. tacita nuptiarum dicitio, quae dote inhaeret promissioni, ad primas quidem nuptias referretur, non tamen ad primas praeciae, sed ad primas validas, ex ipsius dote natura, quae validas nuptias determinatur, quibus servare dumtaxat poterit. l. Si ego. 2. in pr. Veri. quare de Iure dot. et id casu inutilibus de facto secuti nuptijs stricto Iure non deficit, sed in pendenti adhuc est, et firmatum postea nuptijs cum effectu existit, quemadmodum et haereditas institutionem, et legato adscripta, Si nuptierit, dicitio, et si testator de primo nuptiali iugo non senserit, ad primas quidem nuptias referretur, l. Boveri. 89. St. de Verbo. Sign. arg. eod. in l. Cum pater. 11. S. Pater. 9. Veri. Ceterum de leg. 2. juncto ibi Cusacio. 8. Respon. Papin. et tamen q. non ad primas praeciae, sed ad validas primas nuptias referretur, per inutiles de facto tractas nuptias non deficit, sed adhuc pendet, et nuptiarum postea confirmatione secuta utiliter adimpletur, ut a testatoris sensu colligitur ex d. l. Vo. de C. et D.; at ubi de primo nuptiali iugo tractat, testatoris sensu, conditio, Si nuptierit, ad primas praeciae nuptias referretur, ut antea non dicitur, et per inutiles primas de facto tractas nuptias adeo stricto Iure deficit, ut adimpleri, seu suscipi utiliter postea non possit =

Sed dicitur adhuc: Si tacita nuptiarum dicitio, quae dote inhaeret

N. 6.

promissioni, non ad primas praeciae, sed ad validas primas nuptias referretur, inutilibus primis tractis de facto nuptijs, si alia postea fuerint secundum legum praecpta tracta, promissa dote propter validas primas nuptias exigi cum effectu poterit; argui si inutilis primis de facto nuptijs sequantur, quamvis valida alia postea tractantur, dote exigi ex eorum causa non poterit, ut satis indicat Papin. in d. l. 68. in fin. de Iur. dot. tacita igitur nuptiarum dicitio, dote inhaerens promissioni, non ad validas primas, sed ad primas praeciae nuptias referretur; et tamen inutilibus de facto nuptijs secuti, non deficit, sed adhuc pendet, et eis postea firmatum cum effectu existit. d. l. 68. q. et si maxime dicitur, Si nuptierit, ubi testatoris sensu de primo nuptiali iugo tractantur, non ad validas primas, sed ad primas praeciae nuptias referretur, per inutiles primas nuptias non deficit, imo stricto Iure adhuc pendet, et eorum postea confirmatione secuta utiliter adimpletur. Cuius difficultati respondendum est, non ideo apud Papin. in d. l. 68. si inutilis primis de facto sequantur, quamvis valida alia postea tractantur, promissam dote exigi cum effectu non posse, q. tacita nuptiarum dicitio ad primas praeciae nuptias referretur, sed potius q. vel mulier ipsa certa personae dote promiserat, ut illa indicant Papiniani Verba, Si post alterius matrimonium ei nubat, cui dote promiserat, vel extraneae nuptiae mulieris certa expressa persona, cui nuberet, dote promiserat, quibus casibus tacita nuptiarum conditio ad validas quidem primas nuptias referretur, et per eas existit, siquidem cum eo, cui vel promissa dote, vel cuius persona fuerat promissioni tempore expressa, fuerint tracta, nec per inutiles primas tractas cum eo de facto nuptias deficit, sed adhuc pendet, et cum eodem nuptijs postea firmatum cum effectu existit, deficit tamen omnino, si valida prima nuptia cum alio tractantur, qui exigere dote non poterit, cum nec ei fuerit promissa, nec eius persona promissioni tempore expressa, nec existere postea creditur, si post validas primas dissolutas nuptias, ei, cui dote promissa, aut cuius persona fuerat promissioni tempore expressa, mulier nuptierit, cum ad validas primas nuptias referretur, nec valida prima nuptia dici possit, quae valida alia praecaverunt, et cum per validas primas cum alio tractas nuptias defecerit, q. tunc certum esse incipit validas primas nuptias cum eo, cui vel promissa dote, vel cuius persona promissioni tempore fuerat expressa, nec tractas esse, nec tractari jam amplius posse, Testitui, seu suscipi postea non poterit, ut recte quoad

hanc partem docuit Cuiac. d. lib. 10. quart. Papin. in d. l. 68. et supponere Anton. Faber videtur
 in Papin. d. tit. 10. de Nuptijs. prius. 5. i. l. 9. Quod idem ex eadem Iuris Ratio dicendum censeo de
 Traditione, Si nuptiarum, siquidem non de primis praeiis, sed de validis primis nuptijs, testator sensisset, et certam
 personam, cui mulier nuberet, expressisset; At ubi testator, qui de validis primis nuptijs, sensit, nulla
 expressa persona, cui mulier nuberet, indefinitam vagam nuptiarum Traditionem adscripsit, prout in
 priorum parte eod. in d. l. 10. de C. et D. ubi Cum nuptiarum Condicio sine ullius personae, cui filia nu-
 beret, designatione, adscripta à parente, eodemque testatore proponitur, non solum per inutiles primas
 nuptias illa nuptiarum Traditio non deficit, sed et per validas, vel cum eodem, cui iniuste primum
 filia nupsit, vel cum alio, postea tractas, utiliter adimpletur, quod et de tacita nuptiarum Traditio-
 ne dixerem, quae doti inharet promissioni, si abique ullius personae, cui nuberet, expressione, mu-
 licum doti indefinitè promissa proponeretur, et in huius terminis expressa nimirum, vel tacita nuptiarum
 Traditioni, quae non ad primas praeiis, sed ad validas primas nuptias referatur, Verinimam eximio
 s. Petri Barboia in privatis Scholijs ad ex. in d. l. 10. n. 4. et 6. quam timide laudat Arias de
 Mella d. lib. 2. cap. 40. n. ult. et licet Torquentes Verbi eod. in d. l. 10. agnoscant, idoneas huius rei expo-
 nenda non esse arbitrari D. Ramo d. lib. 2. cap. 18. n. 2. et 3. qui et n. 7. pro explicat. eod. in d. l. 68. in-
 ter expressas, et tacitas nuptiarum Traditiones, falsas, et ex dictis facillimè refellendaz differenciam
 distinxit, cum quorum scriptura non contrahitur, in nostram operam nec difficilem quidem agnoscat.

N. 7.

Sed licet nuptiarum Traditio, ubi de primis nuptijs patens,
 idemque testator senserit, per inutiles primas nuptias stricto Iure deficiat, ut hactenus disputavi-
 mus, benignè tamen pro non dum impleta, id est, adhuc pendente, habeatur, et filia, si velit, cui primum
 iniuste nupsit, vel alteri iuste postea nupsit, utiliter adimplere Traditionem censetur, ut in d. l. 10.
 de C. et D. Ulpianus tandemcludit, benignitatis tamen rationem non assignat, quam non in sola
 parentis erga filiam affectu praesumpit, ut eximiam Latrea tom. 4. decim. Gramat. decision. 33.
 n. 19. nec in nuptiarum favore, sed in Caducorum, et fisci portionum Exclusionem Veriani contendit
 (cui et nos aliquando subscripsimus in Academi. ad tit. 1. quand. dicit leg. cap. 3. n. 22) D. Ramo d.
 lib. 2. cap. 18. n. 8. et 9. supponit namque filiam apud Ulpianum supervivente adhuc parente, eodemque tes-
 tatore iniuste primum nupsisse, quod ex eo colligitur, quod initio tamen vivo adhuc testatore nupsisse filia
 proponitur, inde inferat, quod si filia facta, per inutiles videlicet nuptias, defecta Traditio crederetur,
 prout in Ulpiani terminis stricti Iuris rigor suadet, filia relicta in caduci causa distineretur,
 et ad fiscum pertineret; Nam Traditionis defectus vivo testatore contingenti relicta in caduci causa
 eo saeculo distinebat. l. 1. n. 5. Et cum triplici. 2. Veri. Vel ipsum Relictum C. de Caduci: Neque quia cadu-
 cum excluderet, nec fisco locus esset, quae revera Traditio defecerat, benignitatis praetextu, quo adver-
 sus Caducorum odium utebantur sapienter Consulti, pro non dum impleta, id est, pro adhuc pendente, habeatur.
 Haec tamen doctissimi Viri subtiliter displicet; namque per inutiles à filia tractas nuptias, quae
 stricto Iure conditio defecerat, benignè pro non dum impleta habendaz in d. l. 10. Ulp. decidit, sive vivo,
 sive mortuo parente, eodemque testatore inutiles fuerint tractas nuptias, aequè procedit, ut illud per-
 suadet, quod initio tamen de filia, quae sive vivo, sive mortuo parente nupsit, tractat, dum docet, nup-
 tiarum Traditionem quocumque tempore, id est, sive vivo, sive mortuo testatore, utiliter adimpleri; sed
 ubi post patris obitum inutiles, filia nuptias tractavit, etiam maxime defecta Traditio crederetur, non
 eo magis Ulpiani adhuc saeculo caducum relicta distineretur, aut fisco locus esset; Traditioni nam-
 que defectus post mortem testatoris contingenti caducum Relictum non distinet in Veriani s. quaz probat
 eod. in l. In testamento. 31. de C. et D. et defendit ipse Ramo lib. 4. Reliq. 35. n. 13. et 14. n. igitur in Cadu-
 corum, et fisci Exclusionem benignitatis, de qua Ulpianus in d. l. 10. Ratio Veritatis =

N. 8.

Dicendum itaque ultra Interpretes potius censeo, in
 UVA. BHSC

eo benignitatis ratione dicitur, q^d etn^o de primis expressim nuptijs Patens senescit, quamvis stricti
 Iuris rigor illud suaderet, ut de primis p^racise, n^o de validis primis nuptijs sensisse crederetur, ne
 alioquin otiosa, et supervacua primarum nuptiarum foret expressio, cum et ea n^o adjecta simplex nuptiarum
 dⁱctio referri ad validas primas nuptias deberet, ut ex d. l. 89. S. t. de Verb. Sign. dicebam n. 5. benigna tamen
 interpretat^r n^o de primis p^racise, sed de validis primis nuptijs sensisse intelligitur, quia id soluz expressit^r
 q^d etn^o expressum n^o esset, simpliciter nuptiarum dⁱctio tacite inellet, ut sic et doti, et mulieris utilitati
 consultuz amplius sit, quae etn^o primuz injure nupsere, vel eidem, vel alteri jure postea nubens Utili-
 ter dⁱctioem adimplet. Vnde infero t. q^d etn^o Vlp. in d. l. 10. de C. et D. de filia signante loquatur, q^d
 super ea re de facto consultu forsan fuerat, idem tamen responderet, aut responderi saltem debuisset,
 si extranea mulier cum primarum nuptiarum expressione adscripta nuptiarum dⁱctio proponeretur,
 cum una, eademque fieri benignitatis ratio circa extraneam, et circa filiam eandem interpretationem
 dⁱctioem exposuisset. C. infero, q^d si in d. l. 10. de primis p^racise nuptijs expressim testator sensisset, per
 inutile primam de facto tracta nuptias omnino dⁱctio deficeret, et nec benigne in pendentem adhuc
 esset, nec utiliter adimplem postea poneret; quod etiam testator, qui de primis expressim nuptijs sensit,
 de primis validis sensisse credatur, in ambiguo benigna Iuris inducit interpretatio; cum enim dubitari
 jure possit, an ex eo q^d primas expressim nuptias, de primis p^racise, an de validis primis nuptijs sen-
 sisset, in dubio stricti dⁱctioem sensu molliori ss. lenitur, nec ad primas p^racise nuptias restringitur,
 sed ad validas primas, id suadente benignitate, producitur; at in expressa voluntari terminis, in quibus
 de primis p^racise nuptijs sensisse testatorem dicitur, benigna huius interpretationi, seu conjecturae
 locus superesse n^o potest. ex vulg. Reg. t^o in l. Ille, aut ille. 25. de leg. 3. qua cessante propter manifestam
 testatoris voluntatem nuptiarum dⁱctio ad primas p^racise nuptias restringitur, nec ad validas primas
 tardius porrigitur, et per inutile primas ita deficit, ut nec succurrat, nec utiliter adimplem inpos-
 terum speretur. Novam vero nam hanc ^{am} fulcire potius quam infringere in d. l. 10. Vlpianum
 existimamus, qui stricti Iuris, et benignitatis dⁱctioem tunc soluz agnovit, cum de primis nuptijs
 expressim testator sensit, ut ostendunt illa t^o Verba: Et si testator de primo nuptiali iugo sensit, nam
 vero casum, quo de primis p^racise nuptijs expressim sensisse testator proponimus, n^o disputat, supponens,
 et merito ita expressim testatoris iudicium admitti benignam interpretationem n^o posse.

Veruz adhuc nuptiarum dⁱctioem, qua ad primas nuptias N. 9

refertur, per inutile primum de facto tracta nuptias ita deficere, ut nec benigna interpretat^r utili-
 ter adimplem postea possit, probare videretur difficili t^o in l. Matrimonij. Et qui, et a quib. Ceteri
 Iuris e. 25. anni minorem ex lege Alia Sentia manumittere n^o aliter potuisse, quam si vindicta ap-
 p^retium iuram aliquam manumissionis causam probaret, et inter iusta permittende manumissionis
 causam illam recipi, seu approbati dⁱcessisse, si ancillam minor matrimonij caa manumitteret, dummo-
 do se eam intra sex mensuz spatium prorez duceruz jurasset. l. Alumnoi. 14. S. t. et 2. l. Etiam. 15. S. Si
 duo. 1. l. Si minor. 19. l. Si rogatus. 20. S. matrimonij. 2. de manumiss. vind. S. Eadem lege. 1. et 5. Iura. 5.
 Veri^o Ancillam. Inst. Quib. ex cau. manumitt. n. lic. Anton. Sab. in Papin. tit. 6. p^ro. 2. illar. 12. cum seq.
 nec ex hujusmodi manumissione, quae tacitam ex natura rei futuri matrimonij dⁱctioem includit, ante
 tractuz matrimonij ancilla dⁱcessere libertatem potuisse. expressim t^o in d. l. 19. de manumiss. vind.
 juncto Sabro d. illar. 13. quin tractuz probet t^o, cuius diversa longe species e. in l. Non tantum. S. t.
 S. Ut de fideicom. libest. His breviter praesacti in d. l. Et qui, et a quib. pro regula primum tradit^r
 Modestinus, matrimonij caa a nullo alio ancillaz posse manumitti, quam qui eam prorez duceruz
 e. Hinc infero, q^d si alter matrimonij causa ancillam manumiserit, alter eam prorez duxerit, li-
 bertas n^o dⁱcessit, (quamvis si 25. anni maior ancillaz matrimonij caa manumiserit, aliud ob-
 servetur. 2^a t^o in l. Matrimonij. S. t. in p^ro. de ritu nupt. quem sic intelligit, et cum d. l. Et dⁱcessit
 exudicimus D. D. Laurent. Sanchez de s. Pedro ad lib. Regul. Licinon. Rufini in d. l. S. t. n. 7. et 8.)
 quod verum adeo esse ex Iuliani ss. subjungit, ut si ancillam matrimonij caa manumissaz, et ab alio,

quæ n̄ manumittit, uxorem ducit, a deoque repudiata, intra sex mensur̄ spatium i, quæ manumittit,
uxorem ducat, n̄ eò magis ancilla liberta sperat, ratione sic præstat, quæ de hi nuptijs Senatui sen-
sere, quæ post manumissionem, nulli alij interponitur, secuta fuerunt. Tunc sic. Quia tacita nuptiarum
deditio, quæ huic inhæret manumissioni, ad primas nuptias refertur, per inuiles primis de facto tracta-
ta in seruitute nuptias, ita deficit, ut suicitari, seu restitui postea n̄ possit, nec benigna sumitur in-
terpretatio, quæ strictius potest ditionis sensus lenigare, cum tamen libertas et Tebus omnibus favora-
bilior in l. Libertas. 122. de R. I. et publicaz dicitur mereri tutelaz. arg. tōi in l. Si quis. 53. in fin. princ.
de fidei comm. libert. q. fortiori ratione hæc institutioni, quæ minorum longe favoris meretur, nuptiarum
adicipta deditio, quæ ad primas etiam nuptias refertur, per inuiles primis de facto nuptias in
d. l. to. de C. et D. deficere ita debet, ut nec benigna interpretetur. utiliter adimplexi postea potest. Responden-
dum tamen e, benignæ illi interpretationi, quæ, ut testamento nuptiarum adicipta deditio, ubi
de primis nuptijs testator sensit, per inuiles primas nuptias n̄ deficit, et adimplexi postea potest, inducit,
in terminis tōi in d. l. Et qui, et a quibus idem locum esse n̄ posse, q. tacita nuptiarum illa deditio, quæ manu-
missioni tacite inhæret, ad validas quidam primas nuptias cum minore, quæ manumittit, tractas refertur,
n̄ tamen ad validas primas quacunque nuptias, sed ad eas dumtaxat, quæ minorem ipsum deceant, et
quæ honoris, et sine rubore tractare minor potest, uti colligitur n̄ tam ex eo q. minori Senatorio ful-
genti sanguine ancillaz manumittere matrimonij cã n̄ licet. Ex ratione tōi in l. Oratio. 16. de Sponsal.
lo. Sepe Julia. 44. in pi. de Titu nupt. cum similib. junctis quæ late, et doctè tradit D. Ramo lib. 2. ad leg.
Jul. et Pap. cap. t. cum plurib. seq. et præcipue cap. 33. n. 6. quò referri vulgò, et rectè illa Iustiniani Verba
solent, nisi iura cã impediatur, in d. S. S. In re. quib. Ex caus. manum. n. lic. quam ex eo, q. i. solus minor
permittetur ancillaz matrimonij cã manumittere, quæ n̄ indignè sortitur hujusmodi ditionis
foret uxore. d. l. 20. S. 2. de manumiss. Vnde quem tōm, quamvis ad minorem ex Senatorio sanguine orti
termino Ramo restringat d. lib. 2. cap. 8. n. 4. et cap. 21. n. 2. et cap. 33. n. 6. ad indignas, quamvis validas,
quacunque tã nuptias pertinere Albericus cum iudicio concedit; Nam n̄ proprie, et rectè loquen-
dum e, inter Senatorium Virum, et libertum tracta nuptias inuiles ipso Iure n̄ sunt. d. l. 16. de Sponsal.
et nullæ potius, quæ indignæ dicende sunt. arg. elegantè ad rem tōi in l. Vt in pi. Veri. Sed rectè de Con-
dicit sine cã, junctis ibi Cusacio lib. 11. quart. Papin. et Reter. 2. opuc. sect. 2. cap. 9. ex n. 6. quemadmodum et
in l. Cum ita. 63. S. 1. de C. et D. indigna nuptia dicuntur, quæ licet valide, n̄ tamen honoris, aut sine ru-
bore iuxta Civitatis more tractarentur, ut docet Costa in S. Si arbitratu ampliat. 3. per tot. Cui et rubi-
bre Ramo videtur lib. 4. Reliq. 2. n. 8. et ex eo præterea vincitur, q. n̄ ex turpitudine, seu delictis, sed ex
cibere Ramo videtur lib. 4. Reliq. 2. n. 8. et ex eo præterea vincitur, q. n̄ ex turpitudine, seu delictis, sed ex
justis dumtaxat affectionibus descendenti ad permittendaz minorum manumissionem probari causas de-
bitæ pro generali rep. tradita in l. Illud. 16. in pi. de manum. Vnde; alteri vero injure primis nuptia,
ab eo corrupta, et postmodum repudiata ancilla nuptias minorum n̄ decere, aut q. idem e, inhonestè,
Nec sine ingenti rubore tractandas à minore fuisse, quæ ambigat, ut quamvis nimia concisione Co-
sta prævidit in d. S. Si arbitratu ampliat. Vt n. 25. circa fin. Vnde q. in d. l. 19. de manumiss. Vnde præg-
nantem ancillaz à minore matrimonij cã Iure manumitti Celso scribit, sic temperanduz, seu acci-
pienduz arbitratu, si ex se prægnantes minor manumitteret; alioquin quam gravidaz alius reddi-
disset, n̄ nisi indignè, et inhonestè uxorem ducere minor poterit, ac proinde nec ex inhonestè illa cã
manumittere. ex ref. tōi in d. l. 16. in pi. d. l. 20. S. 2. eod. tit. merito q. Modericus in d. l. Et qui, et a quibus.
tacitaz illaz nuptiarum ditiones ancilla manumissioni inhærentes per inuiles primas cum alio,
qui n̄ manumittit, de facto tractas nuptias deficere adeo docet, ut nec benigna aliqua interpretat.
suicitari postea potest, cum ex tunc certum esse cõperit, honestas nuptias, ad quas deditio referebatur,
cum minore, quæ manumittit, nec tractas esse, nec tractari jam amplius posse, quo sensu decernitur Mo-
dericus Vadem accipio, quæ dicit Senator, hoc ipso, q. de honestis nuptijs sensit, de illi dumtaxat
sensisse, quæ nulli alij interponitur post manumissionem fuerint cum minore tractas, q. nec aliter mi-
norum decet, aut ei honestè esse possent. Si dicas, eandem, imò et majorum honestati ratione verari in
d. l. to. de C. et D. ubi patens, idemque testator, quæ nuptiarum ditionem adicipta, honestas filia nuptias

Missionum Originem referens, expresse Justin. testatur in St. Instit. de fideicommissis. hered. ad eorum
 et bonitatum Veruz, quae per fideicommissum relicta fuerunt, dominium ipsi acquirere, q. n. ex
 testam. sed ex Testituentis Voluntate, et sic ex inter vivos donatione, cuius capaces hi etiam sunt, qui
 capere ex testam. n. possunt, acquirere, ut dicitur in Vlp. ad prima fideicommissorum curabu-
 la necessario referendo in fragm. tit. 25. de fideicommissis. in pr. docent Pet. Haber. 2. Semer. c. 13.
 Cujac. ad Pandect in l. Non est ambigendum. 12. de Bonor. possen. circa fin. et cum alijs dano
 lib. 4. Paratipom. cap. 11. n. 13. et 14. Similiter g. ex ejus, q. d. ditioni implenda caa datur, et ex Vo-
 luntate danti, et sic ex caa donationis inter vivos, quamvis mortis occasione capiat, hu. etiam,
 qui passiva carent testamenti factione, dominium potest acquiri, et in eorum personis cum effec-
 tu translationis dominij dandi ditionio debet adimpleri. Vera Iavoleni ss. ind. l. 55. de Cet. D.

N. 11.

Sed adhuc dandi ditiones in eorum personis, cum
 quibus testamenti factio n. e. adimpleri cum effectu dominij translationis n. posse secuae
 dicendum e. quia qui eniz legatum ex testamento capere prohibetur, nec capere mortis, seu, q.
 idem e. ditioni implenda caa, potest, ut pro generali reg. tradit Paulus in l. Omnibus. 9. de
 mort. caa donat. Cujus Vera Ratio ex eo derivatur, q. et in u. qui mortis caa capiat, nec legatarius
 sit d. l. 8. Si quis omni. cau. test. nec ex testam. sed ex Voluntate danti, capiat. d. l. 38. de mort.
 caa donat. tot. sic intellig. in l. 5. Item si penus. 8. et in l. Id autem. 16. ad leg. Falcid. cum similit.
 legibus facillime testatoris illudrent, si in eorum personis, quibus ex passiva testam. factionis
 defectu Relinquere legata n. possunt, dandi ditiones possent cum dominij translationis effec-
 tu adimpleri jubere, cum in effectu unum, idemque emolumentum mortis caa, ac legati
 Iure quaeatur; quamobrem ex incapabilibus ex novis legibus, qui capere nihil ex testam. poterant,
 Veluti Caelibes, ne fraus et fisco, et legibus simul fieret, nec capere mortis caa poterant, et quibus
 certum modum ad capiendum lex praescriperat, qualis orbi exant, nec supra praescriptum modum
 mortis caa capere permittetur. Expressi tot. sic intellig. in l. Qui ditionis. 36. de mort. causa
 donat. Cujac. Observ. cap. 24. Gyphan. ind. l. 36. Ramos. d. lib. 4. Reliq. 33. n. 4. et qui passiva sunt
 testamenti factionis expertes, quemadmodum ex testam. sic nec mortis caa capere, aut domini-
 um acquirere permittuntur. d. l. 55. de Cet. D. Nec q. ex Voluntate danti, et sic ex inter vivos
 donationis causa, cuius sunt deportati, et peregrini capaces, id capiat, q. d. ditioni implenda
 caa datur, quidquam facit; Nam et si fatear ex ejus inter vivos donationis caa, quae nullaz ex
 testam. ducat originem, bonitatum, sive naturale dominium deportati, et peregrini acquirere
 quam optime posse ex Reg. tot. ind. l. 1. St. de Penus. d. l. 15. de Interdict. et Releg. juncto d. 5. 4.
 Instit. de Res. divisi. Ex ejus tamen inter vivos donationis caa, quae remote saltim ex testam. sur-
 sit exordium, et mortis testatoris occasione exerceat, ne alioquin fraus legum observantia ob-
 trudatur, nec bonitatum quidem acquirere dominium posse dixerit e. arg. tot. in l. 2. de Interd.
 et Releg.; profectio autem q. d. ditioni implenda caa datur, quamvis proximè, et immediatè ex
 Voluntate danti, remote tamen, et mediatè ex permisso saltim, quamvis n. dispositivo testatoris
 iudicio, ejusque mortis occasione, capiat, ut probat tot. elegans in l. Quidam. 96. St. de leg. 1. jun-
 ta Reg. tot. in l. 5. Sciendum. 6. de leg. 3. l. Ab eo. 9. C. de fideicommissis. Alia vero fideicommissorum
 e. caa, quae licet deportati relicta, postquam fuerunt ad Iuris necessitate redacta, pro n. scrip-
 tis habeant, ut ex Vlp. colligitur in fragment. d. tit. 25. de fideicommissis. 5. fideicommissa. 4. et fundat
 Retor. de Interdict. lib. 3. excus. 5. illat. 4. ex n. 59. et incapabilibus ex novis legibus relicta fisco ven-
 dicentur, ut probat tot. sic intellig. in l. Et fideicommissum. 87. de leg. 3. juncto Ramos. d. lib. 4. Reliq.
 32. n. 4. eo tamen saeculo, quo nullo Iuris vinculo tenebantur, et ex solo eorum, qui rogabantur, pu-
 dore pendebant, deportati etiam, et peregrini utiliter Relinquere, qui earum Veruz, quae ex
 fideicommissorum causa acciperent, bonitatum idio, seu naturale dominium acquirere, q. hujus-
 modi acquiratio n. ex testam. aut testatoris iudicio, sed ex liberali Testituentis Voluntate, et sic
 ex inter vivos donatione, cuius acquirenda semper fuerit deportati, et peregrini capaces, dicitur,
 Nec ex eo fraus aliqua legibus dici poterat improari, cum Veritute rogati, nec praecia, nec causa-

tiva aliqua necessitate coactus, sed ex mera liberalitate munifico animo fideicommissa testatur, n. idem in eo, q. d. ditionis implenda caa datur, Iuxta e, cuius si dominus acquirere deportati potuerit, et peregrini, manifesta sane Iuxta d. ditionis fraus fieret; Nam sub ditione dandi in iudicio pecuniaz dare d. pellitur, cum nec aliter hereditatez, aut legatuz possit acquirere, quam si prius ditiones impleverit. l. Ex qui. h. tit. nec aliter ditiones implere, quaz si pecuniaz ei, cui dare a testatore iunus e, dederit: ne igitur qui passiva carent testamenti facione idem in effectu testam. Occasione emolumentuz sentiant, q. sentie ex ipso testam. ponent, si passivaz testamenti facionez haberent, quemadmoduz ex testam. sic et ejus occasione, seu mortis caa capere, et dominus acquirere prohibenti, fraudi nimiaz evitanda gratia, cuius nullus metu, quo tempore n. dum fuerant ad Iuxta necessitatez Redacta, in fideicommissi deportati relicti Verrebaruz =

Veruz illud hanc solutionez acriter pungit, q. licet fideicommissa ante Augusti tempora Redacta ad Iuxta necessitatez n. fuerant, hoc tamen ipso, q. d. testam. Occasione a rogato, quamvis liberaliter prastarent, ex eoruz caa deportati, et peregrini acquiri dominus n. potuisse ex eo probari videtur, q. ex novis legibus incapaci, qui ex testam. cum effectu acquirere legata, et fideicommissa n. possunt d. l. d. sic iuxta incipionez intellig. de leg. 3. Nec ex mera rogati liberalitate, aut donatione indebita alioquin fideicommissa cum effectu capiunt, ideo soluz q. d. testamenti occasione prastant: q. nec ex fideicommissorum causa, quae eo etiaz tempore, quo nullo Iuxta vinculo detinebant, testamenti occasione a rogato, quamvis liberaliter prastabant, dominus acquirere deportati, et peregrini potuerunt. An prob. Qui hereditatez incapaci ex novis legibus restituere rogati, cum quadrantez ex Paganani Senatus Consulto beneficio possent retinere, scienti, nulla deductione facta, Universaz hereditatez restituit, fideicommissuz, tanquaz indebituz, quatenus dodrantez superat, liberaliter omnino, et nulla, sive precia, sive causativa necessitate coactus, prastat, ejusque donationez exerceat ex reg. d. in l. Donati. 29. de Donat. et tamen q. hujusmodi fideicommissuz testamenti occasione, quamvis indebituz, quatenus dodrantem excedit, et a sciente, et liberali herede, prastari, restituituz in legum fraudez censetur, nec incapaci cum effectu quaxitur, sed fisci Iuxta vindicata, eleganti, et singulari d. in l. Si postulante. 67. d. ult. ad Trebell. quem sic explona d. raria opinione Ioanni Garcia de Tauto fideicommiss. n. 12. et 13. et omnino Perro Barba. in l. 6. de Vulg. n. 23. cum l. seqq. merito intellexit Amaya in l. 4. de Delatorib. lib. 10. n. 24. cum l. seqq. praeunte Ant. Gomez in l. 9. Tauri n. 21. q. ex novis legibus incapaci nec ex mera rogati liberalitate, et donatione indebita alioquin fideicommissa cum effectu capiunt, q. d. testamenti occasione prastant, ac per d. frequens nec ex fideicommissorum caa, quae tunc etiam, cum nullo Iuxta vinculo detinebant, testamenti occasione a rogato, quamvis liberali, et donationez exercant, prastabant, dominus acquirere deportati, et peregrini potuerunt. Huius difficultati ab Interpretibus, quos evolere licuit, omnia Resp. q. h. rari, qui hereditatez restituere rogati, scienter quadrante n. deducto, Universaz hereditatez restituit, nec quatenus dodrantez fideicommissuz excedit, si proprie loquenduz sit, donationez exerceat exprimi d. in l. 5. d. Si quis rogatus. 15. de Donat. inter d. l. 67. d. ult. ad Trebell. l. Paruz. 19. cum l. seq. quae in fraud. credit. Paul. lib. 4. Sentent. tit. 3. d. ult. l. 4. C. ad leg. Falcid. Nam fideicommissuz ultra dodrantez naturali Iure debetur, et quamvis Naturali haec obligatio propter Paganani sententiaz, effectibus destituta, in Veriori s. quam probat d. in d. l. 5. d. ult. circa fin. de Donat. inter cum similib. et in Falcidia legi termini postalui tenet Bachov. de Action. d. i. p. 4. thes. 16. Si tamen haec quarta n. deducta Universuz fideicommissuz restituere, et de functi precibus fidum velit obsequi exhibere, Paganani jaz sententia committente, ut porè quae, adita semel hereditate, tota fuerat in heredi favorez inducta, effectus ex tunc habere credituz, nec restituti fideicommissi donationez admittit. ex reg. d. in l. Hoc Iure 19. d. Si quis seruo. 4. de Donation. quamvis qui scienti totaz hereditatez restituit, pro ea parte, quae dodrantez superat, quatenus sponte effectivaz naturalem reddidit obligationez, improprie donationez exerceat dicatur. in d. l. 67. d. ult. ad Trebell. Cuius vera decisiva Ratio jam liquet, ideo scilicet a sciente herede supra dodrantez incapaci restituti fideicommissuz, etiaz quatenus dodrantem

N. 12.

Vel etiam aliter, qui licet capere ex testamento non possit, capax acceptilationis exat, in legum, et fisci fraudem in frequentibus liberaretur, per incapaci delegationis negotii expediendum Mexito Paulus respondit. Hæc tamen diluendi ratio, quæ hæcenus, ut dicebam, Academici nostri Antecessores, et Professores probaverunt, et quæ mihi axidere nunquam potuit, deinceps subtrahenda non est; constat namque ex supra dictis num. 11. et 12. eum, qui vel parva testamenti factionis est, capax, Veluti de portatu, vel ex testam. capere cum effectu non potest, Veluti Cælebs, Nec ex eo quidem inter vivos actu, qui ex testam. ducat originem, et ex causativa saltem necessitate, ex testatoris, quamvis permixto, solius iudicio, descendenti, ab hærede exerceat, aut dominum quæere, aut capere cum effectu posse. d. l. 55. de C. et D. d. l. 67. §. 5. Vlt. ad Trebell. d. l. 9. d. l. 36. de mort. cã donat. quamvis igitur acceptilatio inter vivos actus sit; cum tamen in d. l. 29. de liber. leg. ex testam. ducat originem, et ex præcisa necessitate legata liberationis ratione ab hærede peragatur, ex ejus causa, qui capere ex testam. cum effectu non potuit, nec effectivus debuit modus liberationis sentiri. Hoc ipsius sic explicari: Stipulatio sine dubio inter vivos actus est; et tamen ex legati cã interposita sapit legati naturam, et ejus induit qualitates. l. 1. §. Si q. sub ditione. 14. Vlt. legator. quem tã expositi in Academic. ad tit. quand. dies leg. cap. 3. n. 8. §. et acceptilatio quamvis inter vivos actus sit, ab hærede tamen, ratione legata liberationis, peracta, legata sapit liberationis naturam, ejusque induit qualitates, ac legatus non potest, nec proinde, qui cum effectu ex testam. capere liberationis, ut et aliud quodlibet, legatus non potest, nec per acceptilationem, expedienda relicta liberationis gratia, ab hærede peractam, effectivus debuit modus liberationis sentiri.

Quamobrem, ut verissimam aliam, quæ excogitavi, inter præfata Iura diluendi assignem, suppono, q. incapaci ex novi legis relicto legatus, et in ejus persona dicitur, et ei acquisita, quamvis si intra centum dies creationis legis non paruerit, fisci Iuribus, tanquam caducum vindicetur. Vlt. in fragm. tit. 11. de Caduc. tã. sic intelligi in l. Si servus ejus. 82. de acqui. hæred. junctis quæ dicitur. l. cap. n. 15. Hinc si incapaci, eidemque debitori fuerit liberationis legati relicto, nec legatus intra præfixum terminum legis obtemperasset, quoniam modo legati commodus foret fisci Iuribus vindicandus, dubitari jure potuit; legata cetera, quamvis incapaci semel acquisita, à fisco portea, tanquam caduca, vindicantur; at liberationis legatus, si semel incapaci acquisita, à fisco portea vindicari non posse videretur; ut namque, cui liberatio relinquatur, tunc legatus, à fisco portea vindicari non posse videretur; ut namque, cui liberatio relinquatur, tunc legatus, à fisco portea vindicari non posse videretur, cum ab hærede per acceptilationem liberaretur. d. l. 3. §. 3. de liberatione leg. profecto autem si is, qui capere cum effectu ex testam. non potest, et cui relicta liberatio fuerit, ab hærede per acceptilationem semel liberaretur, nullum legata liberationis modum fisci vindicare portea potest, cum nec extincta semel per acceptilationem obligatio suscipi portea potest. ex Vulgari Reg. tã. in l. Inter stipulantes. 83. §. Sacram. 5. Vlt. Nec revocatur. de V. O. ubi communiter nostri Vesperini, nec obligat. sublata illius superius emolumentum, q. vindicari portea potest; ne tamen fraus et fisco, et legibus fieret, ita expediendum negotium fuit receptum, ut liberationis legatus in incapaci quidem persona diceret; nec tamen hæres incapax per acceptilationem liberaret, qui sicuri capere quodlibet aliud legatus cum effectu non poterat, sic nec legati liberationis ratione debuit per acceptilationem liberari, ne alioquin effectivus, plenissimisque modis legati sentiret, q. in liberatione per acceptilationem facta dicitur. d. l. 3. §. 3. de liber. leg. Sed imò incapax, si legibus non paruerit, fisco delegaret, ut innuunt Paulus in d. l. 29. eod. qui eleganter (q. Interpretari non observant) non legatus ipsum liberationis, sed ejus modum scribit ad fiscum pervenire, quo etiam loquendi modo in liberationis incapaci relicta terminis utitur Terentius Clemens in eod. in l. Si id q. 2. §. 5. Vlt. eod. tit. quam ad rem aliam explicat, et noviter induit ad tit. Quand. dies leg. d. cap. 3. n. 15; nec enim fisci, qui debitor testatoris non erat, per acceptilationem poterat liberari, legatus tamen modum sentit, quatenus à legato incapace debitus exigat, cuius, si capax ipse fuerit, ex testam. liberationem sentiret. Si dicas,

N. 15.

Opu incapaci delegatione n̄ fuisse, ad hoc ut ei relicta liberationi modus fisci sentiret; ponet namq̄
 hares sua incapaces hereditarias actiones fisco cedere. arg. tōi. in l. Si n̄ legatus. 25. Quod n. 2. de leg. t. cum
 similib. qui cetera actione adversus incapaces d̄stiteret, legatūque modus sentiret. Resp. actionis cessione facta
 effectivus legatū modus ad fiscum pervenire n̄ potuisse, qui si cetera sibi actione adversus incapaces d̄stiteret,
 doli mali exceptione foret submovendus, qua et submoveretur hares, si ab incapaci, eodemque legatario
 debitum exigere. l. Si non sororem. 26. S. adeo. 7. in fin. de Condit. indeb. d. l. 353. de liber. leg. l. Nihil
 interet. 50. S. Vlt. de Bon. libert. l. Dolo. 8. S. t. de Doli mali except. quippe cum Cessionarius utatur Iure, et
 actionibus cedenti. l. Emptor. 5. C. de hered. vel act. Vend. Exceptiones, quae obviarent cedenti, obstant
 ejus cessionario, ut probat tōi. sic intelligi in l. De illo. 23. in pr. Pro Socio. juncto Gonzal. ad tom. in
 cap. Oduardus. 3. de Solution. n. 10. et late docet cum plurius tum theoricis, tum practici Olca de
 Cession. Iur. tit. 6. quart. 11. per tot. et praecipue n. 55; Delegatione autem facta doli mali exceptionem
 timere fiscus n̄ potuisse, qui n̄ heredi, sed proprio nomine, nec hereditaria, sed propria ex stipulatu
 actione ex delegatione quaerita adversus incapaces d̄stiterat, qua ratione d̄stat doli exceptionem, quae
 ponit opponi deleganti, in ejus persona cessare, cui quis delegatus ē. l. Qui id q. 33. S. Vlt. de Donation. l.
 Nescimus. 4. t. de re judic. l. Si quis delegaverit. 12. l. Doli exceptio. 19. de Novation.

N. 16.

Ex quibus intelligo Paulus in d. l. 29. de Liber. leg. qui ca-
 pacem suam ab herede per acceptilationem n̄ liberandus, ne alioquin et incapaci alteri reo in legus,
 et fisci fraude liberatio d̄stingeret, merito docuit; alter enim, qui capere cum effectu ex testam. n̄
 poterat, legatus tamen acquirere n̄ prohibetur, quamvis fisco foret portea vindicandus, ut sup. dixi,
 ac per diequens, et capace per acceptilationem liberato, liberationem sentire legibus n̄ verabatur; Sed ta-
 men q. si verique semel liberaret, serio jam fisci legati modus ambiret, nec capax quidem per
 acceptilationem liberari, sed fisco, qui capere n̄ potest, delegatus, ut sic nec legi fraudetur, nec legati
 modus fisci amittat, et capax alter reus liberetur; ac in d. l. 55. t. de donat. inter, ideo extraneo
 per acceptilationem liberato, acceptus ferenti vror ejusdem obligationis reus n̄ liberatur, q. a marito
 facta donationi capax adeo n̄ ē, ut nec initiati donationi d̄stentia in ea radicetur, nec ei ex
 donationi ca. quidquam acquiratur; Regula vero, quae habet, uno ex reo per acceptilationem libera-
 to, alteri etiam reo liberationem d̄stingere. d. l. 16. de acceptat. cum similib. accipienda ita ē, si reus
 alter, cui accepto latum n̄ ē. ponit per acceptilationem a creditore peractam liberari. Unde infero, q.
 si in d. l. 29. ex reo alter passiva testamenti factionis epperi, veluti deportatus, esset, capax reus per
 acceptilationem sine dubio liberaretur, nec ideo deportato alteri reo liberatio contingeret, in cuius
 persona ex testamenti factionis defectu d̄stere liberationi legatus n̄ potuit, et qui ejus liberatio-
 nis, quae per acceptilationem d̄stingit, capax n̄ ē, cum acceptilatio ex civili Iure descendat, et solen-
 nis, legitimusque actus sit. l. penult. de Solution. l. accu. 22. de R. I. l. Vlt. C. de Test. huius qua in fraud.
 cred. quibus nec tenent vulgari tōi. in l. An inutili. 8. S. Vlt. de acceptat. quem post alios interpreta-
 tur Recte Valentia. 2. illust. tract. 3. cap. 1. ex n. 36. quem immeto reprehendit in hac re ferē delirans
 Oroz. 2. de apicib. cap. 2. ex n. 9. Sed nec ope exceptionis deportatus reus liberaretur; q. enim vulgo dicitur,
 et verum ē, inutilis acceptilationem in vim pacti de n̄ petendo defendi. l. Si unus. 27. S. penult. de Pacti,
 ita obtinet, si ea acceptus ferenti voluntas fuerit. d. l. 8. in pr. de acceptat. junctis quae dixi in academ.
 de Pact. liberat. cap. 1. n. 9; hares autem dum capax reo acceptus fert, n̄ ideo deportatus alterius reum
 intendit liberare, et praeterea cum deportato acceptus n̄ tulerit, nec cum eo tacite adhuc pactus debet de
 n̄ petendo ceneri, cum nullum sit pactus, q. duorum d̄stent, aut voluntates n̄ habeat. ex vulgari leg.
 tōi. in l. 5. et est pactio. 2. cum seq. de Pacti.

N. 17.

Sed adhuc (ut post utilem, nec importunam digressionem ad
 Rectam jam viam redeamus) Iavoleni d̄stioni in d. l. 55. de C. et D. opponi sine pace videri difficili,
 nec ad rem animadversus tōi. in l. Paulus. 3. de Reb. dub. ubi id, q. d̄stioni implenda ca. datur, et cer-
 ti, et incerti personis sine dubio dari debere, ut fideicommissi petitio ponit d̄stere, Paulus respondit, q.
 ex eo

Capere mortui causa potest, quibus et relinquere legata possunt, sed illi capere mortui causa permitti, qui et acci-
 pere legata possunt: q. ex ejus parte, qui captus mortui causa pecuniaz e, ad dominij acquisitionem n. tes-
 tamenti, sed implenda fidei commisso tempore passivam testam^{ti} factionem desiderat. Conseq. probat. Paulus
 n. de testamenti, sed de implenda fidei commisso tempore loquitur, ut ostendit Verbum illud capere, quod
 effectivam dominij acquisitionem significat. l. Aliud. In p^o. de Verb. sign. quam n. testamenti, sed ad im-
 plenda fidei commisso tempore fringere notum e, nec de relinquendi, sed de accipiendi legati tempore tractat, ut
 frat ex illi Verbi: Legata accipere possunt; et si eni n. me lateat, n. nunquam sic Consulto loqui, ut
 cum accipere dicant legatus, cui relinquatur; id tamen abivise solus, et improprie dici nemo negabit,
 cum Vere, et proprie legatum tum demum accipatur, cum acquiratur: q. ex ejus parte, qui captus mor-
 tui causa pecuniaz e, ad dominij acquisitionem n. testam^{ti}. sed implenda fidei commisso tempore passivam testam^{ti}
 factionem exposcit. Nunc quamvis incerta persona, in quam dandi fidei commisso testator contulerat, testam^{ti}
 tempore passiva testamenti factione careat, si tamen certificatione postea secuta cap persona sit,
 qua passiva habeat testamenti factionem, dominij mortui causa acquirere n. prohibetur, cum incer-
 titudini Verum, q. testamenti tempore passiva testamenti factionis defectus inducatur, ad implenda
 fidei commisso tempore sublatum jam sit, ut potest qua n. nisi post personae certificationem adimpleri per
 Veruz naturam potest, et Paulus id sibi Velle ind. l. 3. p^o. p^o. Verbum illud dari, q. anteriori num. ad
 Verum Contam exponit, et illud suadet, q. incerti Equi, ac certis personis dari debere, q. fidei commisso imple-
 nde causa datus, decidit; sed certis personis passivam testamenti factionem habentibus mortui causa
 dominij acquiratur: q. et incerti, si tales sint, qua certificatione secuta implenda fidei commisso tempore
 passiva gaudeant testamenti factione. Ex quibus infero, q. si in d. l. 55. de C. et D. testamenti tempore
 depositari, in cuius personam dandi fidei commisso testator contulerat, ad implenda fidei commisso tempore in p^o
 tinuz status a Principe retentus jam esset, mortui causa dominij acquireret, tanquam passiva jam
 testamenti factione ad implenda fidei commisso tempore gaudenti, quaz n. testamenti, sed implenda fidei
 commisso tempore desiderari jam dicit, et in summa dandi conditio in quemcumque passiva etiam testam^{ti}
 factionis expectem ab initio recte defectus, qui vel dominij acquireret, si implenda fidei commisso tem-
 pore passiva fuerit testam^{ti} factionem sortiturus, vel de facto solum pecuniaz accipiet, si in eadem
 adhuc causa permanerit, iuxta tom. n. intellig. in d. l. 55. pro cuius quoad quationes alias intelligen-
 tia, qua inspectione notae n. sunt, adeundi Costa in d. Et quid si tantuz d. 5. p^o. ex n. 15. Nique ad n. 21.
 et cum pluribus Reris d. lib. 2. opus. sect. 2. cap. 8. n. 4. cum 2. seq. quorum doctrina pro fidei commisso. eod. in d.
 l. 55. Veri. Quid enim intext. cum l. Quidam. 2. h. tit. ponit elegantem illustrati ex l. Hæredibus. 2. de leg.
 3. l. Quicumque. 58. de acquir. Ver. domin. cum alijs Juribus, qua accuratè jam explicati in Academ.
 ad tit. de acquir. possen. cap. 4. n. 5.

N. 19.

Aliud etiam potestativa fidei commisso exempluz, quaz, cum adimpleri
 de Iure n. potest, de facto utiliter adimpletur, extat in l. Mulier. 20. St. h. tit. ubi sub illa fidei commisso,
 Si hæreditarius servuz manumiserit, inservituz, q. ex dominij defectu, q. ante hæreditarius aditionem n.
 acquirat. l. Cum hæredes. 23. de acquir. possen. manumittere de Iure hæreditarius servuz n. potest, si
 eum de facto, et sic inutiliter manumiserit, adimplere fidei commisso tenetur, ut explicant post Antiqua-
 oxi Cujac. lib. 2. quest. Papin in l. Cum servus extero. 54. St. Mandati. Duaxen. ad num. tit. cap. 5.
 circa fin. Bellon. de Iure accens. cap. 7. quest. 16. n. 267. Reris d. lib. 2. opus. sect. 2. cap. 8. n. 4. et 2. ubi conci-
 liat tom. in d. l. 20. St. h. cum l. Si liber homo. 5. de fidei commisso. causa data. et lib. 5. cap. 6. n. 2. Alia præterea
 fidei commisso exempla, quaz q. adimpleri, vel exire de Iure n. possunt, de facto utiliter existunt,
 aut adimplentur, suppediant perspicui eod. qui nra explicat n. egent in l. Hæredibus. 2. St. ad
 Trebell. et in l. Servus. 36. de manum. tut. l. Stichus. 24. l. penult. St. de statutis. Videndi Duaxen. ad
 num. tit. d. cap. 5. circa fin. et Reris sub lib. 4. opus. ad notam Claud. in d. l. 2. St. h. In tamen omnibus
 obviare videntur eod. in l. Si fundus. 13. de C. et D. l. Qui filium. 2. in p^o. Veri. Nam q. alioquin. de ma-
 num. tut. l. Servus. 68. de Solutio. in quibus v. cui legatum, aut libertas (idem indubitate foret de hæ-
 redi institut. dicendum) sub ea fidei commisso relinquatur, Si furioso, aut pupillo decem dederit, si quidem
 furioso, aut pupillo dederit, fidei commisso n. implet; Si Veri tutori, vel Curatori dederit, dicitur fidei commisso
 implere. Tunc sic: Qui hujusmodi fidei commisso testator adscripsit, scribit sane furiosum eo animi defectu
 acquirere dominij n. posse, et pupillo sine tutori auctoritate propter Rati imbecillitatez non sine
 injenti

ingenti disipationi disipationi periculo dominium acquiri, et sic dandi dditionem in fuxione, vel pupilli persona omnino adimplexi iuxta Iuxi formam n. posse; et tamen dandi dditio in tutori, vel curatori solum persona debet iuxta Iuxi formam adimplexi. q. et dditio, q. de Iure adimplexi n. posse testator scribit, de Iure soluz, n. etiam de facto utiliter adimplexi. Sed et ex reg. difficillimi ruxiones tot. reddunt. 1. dditio illa: Si pupillo servierit, libertati adscripta, q. in facto dditio, in pupilli persona citra tutori interventuz utiliter adimplexi. d. l. 68. de Solut. Sed dandi dditio in facto non minus dditio dicitur in l. qui haedi. 44. in pr. et in d. l. 55. de C. et D. q. et in pupilli persona citra tutori auctoritate poterit adimplexi. 2. pupillo solutioni gratia stipulationi adjecto recte sine tutori auctoritate solvitur. l. Si stipulatu. 11. de Solutio. q. adjectio solutioni gratia merum in re factum dicitur. l. Si stipulatio. 9. eod. tit. q. et dandi dditio, tanquam in facto dditio, in pupilli persona citra tutori interventuz utiliter adimplexi. Pro. 1. d. 1. q. In eju persona, cui solutioni gratia stipulationi adjecto Iure solvitur, dandi etiam dditio utiliter adimplexi. d. l. 44. in pr. de C. et D. ergo in pupilli persona, cui solutioni gratia stipulationi adjecto citaz sine tutore Iure solvitur d. l. 11. de Solut. dandi dditio citra tutori interventuz poterit adimplexi. 3. dandi dditio personam in testam. designataz n. egreditur. d. l. 44. de C. et D. q. in pupilli, fuxioneve personaz collata adimplexi in tutori, vel curatori persona n. poterit. Patet d. 1. q. Nam q. hereditari dditio in testam. heredi personaz n. egreditur. l. Per procuratores. 9. de acq. h. heredi. siquidem pupillus ab extra-utro heredi in testam. sit, ipse soluz tutore auctore, n. etiam tutor ad huc hereditatez permittitur. l. P. pupilli. 9. eod. tit. q. et dandi dditio, quae destinataz in testamento personaz n. egreditur, in pupilli, fuxioneve personaz collata adimplexi in tutori, aut curatori persona n. poterit. 4. et 11. Si dditionis omniv. personaz collata adimplexi in tutori, aut curatori pecuniaz dederit, tum dominium implenda caa pupillo, vel fuxione dare jussit, tutori, aut curatori pecuniaz dederit, tum dominium adimplexi dditionem censetur, cum in rem pupilli, vel fuxioni versa pecunia fuerit, ut dicitur Pa. p. 1. an. videtur in l. Siichuz. 95. 5. Nam si fuxione. 1. de Solut. q. dandi dditio in pupilli, fuxioneve personaz collata, in tutori, aut curatori persona utiliter n. impletur; alioquin per dationem tutori, vel curatori factaz statu impleri dicitur, nec q. in pupilli, fuxioneve x. pecunia vertetur, expectaretur, cum ex quo versa pecunia in rem pupilli, fuxioneve fuerit, in pupilli potui, aut fuxioneve, quam in tutori, vel curatori persona adimplexi dditio Iuxi censura creditur =

N. 20.

Principali difficultati adveni p. x. jaceaz doctiaz de conditione, quae adimplexi iuxta Iuxi formaz non poterit, de facto utiliter adimplenda, supra expozta, Respondent optime Donell 8. Comment. cap. 33. et Cherius. 2. in excep. cap. 19. n. 8. et 9. pupillo, fuxioneve dandi scriptam testam. dditionem nec in pupilli sine tutori interventu, nec in fuxioneve persona utiliter adimplexi propter testatoris voluntatez, qui, duz conditioni implenda causa pupillo, fuxioneve dari jussit, ipu prospexisse, et pecuniaz recte, et cum effectu dari voluisse censetur, ut expresse docet Marcellus in d. l. 68. in fine. de Solutio. ibi: Nec enim hoc egit testator, ut quoquo modo esset datum, expleta videretur dditio; fuxioneve autem, qui ex animi defectu acquirere dominium, aut possessionem n. poterit, pecunia n. recte, aut cum effectu dari daretur, qui, licet dominium in interventu pupillo recte, aut cum effectu dari pecunia daretur, qui, licet dominium acquireret, pecuniaz facile perderet, ut tam de pupillo, quam de fuxioneve pertractans agebat Marcellus in d. l. 68. ibi: Nec datio ex eorum imbecillitate percat. Cum ipu pupillo, fuxioneve dandi dditio possit secunduz Iuxi formam impleri, ex testatoris judicio n. de facto, sed de Iure soluz utiliter adimplexi, ad eorum dditionum discrimen, quae cum adimplexi de Iure n. possunt, de facto utiliter adimplexi, in quibus terminis expresse proce- dunt tot. in d. l. 20. 5. 1. h. tit. d. l. 55. de C. et D. d. l. 11. 5. 1. ad Trebell. d. l. 24. de statu lib. Recte tunc adversus solutionem hanc antea. num. adducta difficultatez obviunt, quazuz 1. facile respond. dditionem illaz libertati adscriptaz, si pupillo servierit, ideo in pupilli persona citra tutori interventum utiliter adimplexi, q. in facto tota dditio, ut ait Iulianus in d. l. 68. id est nec dominij, nec alterius Iuxi translationem, sed merum, nudumque servi ministerium con- tinet, q. totuz facti est, et cujus disipatio n. nisi frustra timeretur; dandi autem conditio,

quamvis in eius personarum adscripta, qui dominus quare adimplenda ditionis causa non ponit, tamen in se factum contineat, ut in d. l. 55. de C. et D. in eius tamen personarum collata, qui testamenti occasione acquirere dominus non prohibetur, parum in facto, et in Iure parum dicitur, in facto, quatenus designatae testam. personarum non exceditur. tot. sic intelligitur in d. l. 44. in pr. et d. l. et d. Contra. 3. eod. tit. pro cuius ditione cum G. Cetera. 2. ejusdem l. 44. l. 65. Si filius factus. 4. de Statulib. Videndum. Pichardus in lectura ad tit. de leg. l. cap. 9. ex n. 18. vique ad fin. In Iure, quatenus effectivam dominus translationem exponit, qua Iuxta, non facti est. l. Cum servus. 82. Veri. Sed nos. de C. et D. et cum pupillo tutore auctore, et fuxione per mediam curatorem personarum recte, et cum effectu sine ditionis periculo acquiri occasione testamenti pecunia dominus possit, nec in pupilli sine tutore, nec in fuxione persona dandi conditio, quatenus in Iure dicitur, utiliter adimpleretur =

N. 21

Nec magis 2^a difficultas videtur ex d. l. 11. de Solut. deducta, cui etiam Costa non satisfacit in d. Et quid si tantum. 5. p. n. 31. et 32. Respondet Cherus d. lib. 2. cap. 13. n. 3. cum 2. seq. et n. 10. cum 2. seq. et n. 21. cum 2. seq. q. adjectio solutioni gratia tota facti est; nec enim qui pupillum solutioni gratia stipulationi adjectit, ipsi consulere, aut potuit, aut voluit, obligationem ex propria stipulatione pupillo acquirere, etsi maxime voluisset, non potuit. ex reg. tot. in l. Stipulatio. 38. §. alteri. 11. de V. O. stipulationi emolumentum in incertum aliquem eventum pupillo acquiri, efficere, si voluisset, potuisset, veluti si in stipulatione diceretur: Si pupillo non dederis, mihi dabis. d. l. 38. §. 11. Veri. Plano, quo casu dandi ditione adimpleri sine dubio in pupilli persona sine tutore non potest. arg. tot. in d. l. 68. de Solut. acquiri tamen noluit, dum sibi, aut pupillo dari stipulatum disjunctum fuit, cuius personarum nec emolumentum, q. noluit, nec obligationem, q. nec potuit, sed solutioni gratia dumtaxat adjectit, ut cum veluti procuratorum quendam, qui eius nomine pecuniam accepisset, ditionem, ut notant communiter Doctores in d. Si quis alij. 4. Veri. Plano solutione. In d. de Inutilib. Unde si stipulationi adjecto solutioni gratia pupillo etiam sine tutore auctore. Iure solvitur. d. l. 11. de Solut. qui nebulosari acceptas pecunias potest, quas imo salvas adhuc existerent, aut in rem suam veram reddere stipulationi tenetur, non quidem per mandati actionem ex rat. tot. in l. Marcellus. 25. de fidejussor. que solet aliquando adjectum sperare. l. Julianus. 13. §. 1. de V. O. sed per utilem illam actionem ex rescripto Divi Pij, quatenus locupletior factus sit. arg. tot. in l. 3. §. pupillus. 4. de negot. gest. l. 3. in pr. Commod. cum similib. nec dispendium aliquod verum, si acceptam foris pecuniam perdidisset, aut dissipavit, quo nomine nulla adversus pupillum stipulationi speret actio, qui imo sibi debet imputare, q. pupillum, que acceptam pecuniam perdidit, aut dissipavit verosimiliter previdit, aut providere saltem debuit, solutioni gratia stipulationi adjectit. arg. tot. in l. Cum mandatu. 23. in fin. de minor. l. Si quis. 7. §. 1. de V. l. cum l. seq. de Inuit. act.; dandi vero ditione in pupilli, aut fuxione gratia adscripta, quibus Iulere, et l. 44. in pr. de C. et D.; dandi vero ditione in pupilli, aut fuxione gratia adscripta, quibus Iulere, et l. 44. in pr. de C. et D.; Id namque tunc verum est, cum una, eademque ratio in dandi ditione, et in adjectione solutioni gratia verata, prout in d. l. 44. non in praesenti, ubi dispar Iuxta ratio adjectionem solutioni gratia est dandi conditio recernit. Ex quibus plerique Anton. Fabri calumnijs (aliquibus respondere otiosum existimavi) latenter jam satisfeci, qui lib. 4. Conject. cap. 15. per tot. integrum totum in d. l. 68. de Solut. non Marcello, sed Triboniano demore tribuendum, et in pupilli sine tutore, aut fuxione personam dandi ditionem utiliter adimpleri vera Iuxta rationem dicitur, cui et sine examine Schisfordes. subscribit lib. 3. ad eundem tract. 22. quaest. 4.

N. 22

3^a difficultati solutio ex praesacti principijs facile derivatur, dandi ditione regulariter designatae testam. personarum non exceditur propter testatorum voluntatem, ut in d. l. 44. de C. et D. in pr. ubi qui conditioni adimplenda causa servo pecuniam dare sunt, ipsius servi contemplatione ditionem adscribit, qua adimpleri in domini persona non potest; Dum quia

40
quia facti, et personaliter in hoc sensu est, et quia facti sunt, ad Dominum non transeunt. l. Si stipula-
tus. 16. in pr. l. Quod dicitur. 130. l. Vlt. in pr. de V. O. S. Sed cum factum. 2. In it. de Stipulat. serv. Dum quia
quatenus Ius, dominij scilicet tenet translationem, in ipsius servi persona, per quam ignorantiam etiam,
et Reluctanti domino pecunie dominij acquiruntur. l. Etiam. 32. de acquir. her. domin. Tecte, et iuxta
Iuris formam impletur; Ceterum si alia testatoris voluntas sit, quam in Universum Traditione Regere
sapius dicit, in eius persona, qui designatus terram non est, dandi Traditio potest adimpleri, et cum testa-
tor, qui in pupilli, fuxionem personarum dandi Traditionem adiciunt, pecuniam recte, et cum effectu
sine dissipationis periculo dari voluerit, non in pupilli dumtaxat tutore auctore, sed et in tutoris
persona, nec in fuxione, sed in eius solius curatoris persona Traditionem impleri voluisse censetur, cum
nec novum in Iure sit, ut cum alio de supremis quibus loquatur, et ad alium voluntatis intentus di-
rigatur, ut Papin. aiebat in l. Cum pater. 11. de Donat. 26. de leg. 2. Nec si pupilli heres ab extra-
neo instituat, ipse solum tutore auctore, non etiam tutor adire hereditatem permittitur, quidquam
facit; id namque ex eo provenit, quod hereditarij aditio legitimus actus est. l. Actus. 11. de R. I. junctis
l. 13. S. Tutor. 10. de acceptilat. l. Nemo. 123. de R. I. q. dicit de dandi Traditione non potest. Difficilior 1. et
ultima difficultas est, desumpta ex d. l. 95. S. de Solut. pro cuius solutione, et sic cum pluri-
bus Goffred. in d. l. 13. de C. et D. et in d. l. 44. eod. n. 3. et Cusac. lib. 28. quaest. Papin. in d. l. 95. S. Vnum fux-
tum. 6. de Solut. circa fin. pupillo, fuxionem dandi Traditionem per dationem tutori, vel curatoris factam,
cum demum utiliter adimpleretur intelligi, cum in rem pupilli, vel fuxioni vera accepta pecunia fuerit,
quod tunc solum tutor, et Curator dominorum loco habentur, cum ex bona fide tutelam, vel curam adminis-
trant, non cum pupillum, et fuxionem spoliant. l. Qui fundus. 11. S. Si tutor. 3. pro emptore, et sic accipiendum,
et Veritatem crediderim eod. in d. l. 13. de C. et D. d. l. 22. in pr. de manum. tertam. d. l. 68. de Solut. in
vera longum est, pupillo, fuxionem dandi Traditionem per dationem tutori, vel curatoris factam utiliter statim
impleri, quin, quod in pupilli, fuxionem rem vera pecunia sit, expectetur, ut ex seq. prob. l. ex d. l. 13. de
C. et D. d. l. 22. de manum. tert. d. l. 68. de Solut. in quibus per dationem tutori, vel curatoris factam pupillo,
fuxionem dandi Traditionem impleri scriptum dixerit est, quod dicitur mehercule non ponet, si non tutori, aut curatori
data pecunia, sed demum in rem pupilli, vel fuxioni vera Traditio adimpleretur. 2. Si ita demum per
dationem tutori, aut curatoris factam Traditio impleretur, si in pupilli, fuxionem utilitatem vera pecunia
fuerit, an pupillo ipsi, vel fuxioni, an tutori, vel curatoris pecunia daretur, nihil quoad implenda Tra-
ditionis questionem intererit, ut ex eo clare dicit, quod et si per dationem pupillo sine tutore, fuxionem factam
de presenti dandi Traditio non impleatur; si tamen in pupilli, fuxionem rem vera pecunia fuerit, et tunc
Iuris censura pro impleta debet intelligi. arg. eod. in l. 4. S. Si quis pupillo. 4. de dol. mal. except. l. Pupillo.
15. in fin. de Solut. S. Vlt. Veri. Sin autem aliter. In it. quibus alien. lic. vel non. et eorum, quae dicit non. et mixtura
prob. ex eod. in l. 3. S. Sed si argento. 9. Veri. Plane. de Statut. b. juncto Goffredo in d. l. 55. de C. et D. n. 1.
circa fin. in quo fallitur Anton. Faber, qui d. lib. Conject. cap. 14. dandi Traditionem vel tunc impleri, cum pe-
cunia datur, vel nunquam, existimabat, quem refellit praxerea eod. in l. 3. S. Si decem. 5. de Statut. b. ubi
Traditionis implementum in pendentem esse dicitur; sed in d. l. 68. de Solut. an pupillo sine tutore intererit,
vel fuxioni, an tutori, vel curatoris pecunia datur, plurimum refert, et tunc non impleri, 2. vero adim-
pleri Traditionem docemus: 1. per dationem tutori, vel curatoris factam pupillo, fuxionem dandi Traditio statim
utiliter adimpleretur, quin quod in pupilli, fuxionem rem pecunia testatur, expectetur. 3. Si vera Traditio
foret opinio, nulla quoad adimplenda Traditionis causam inter tutorem respectu pupilli, et servum respectu
domini diffra daretur; nam et domino Traditionis implenda causa dare iurum, quamvis si servo dederit,
Traditionem non impleat. d. l. 44. S. Contra. 3. de C. et D. Si tamen accepta a servo pecunia domino data, aut
in eius rem vera potest fuerit, ex tunc Iuris censura implere Traditionem censetur. eod. sic intelligi
in d. l. 95. S. de Solut. quomodo. de Solut. quidquid sentiat Anton. Faber d. lib. 11. Conject. cap. 14. Cuius
interpretationem sequens ille Veri. Ceterum qui servo d. S. evidenter refellit; argui inter tutorem
respectu pupilli, et servum respectu domini illud dicitur intererit, quod pupillo dare iurum, si tutori dede-
rit, implet Traditionem; Domino autem dare iurum, et si servo dederit, Traditionem non implet. d. l. 44. S. de C.

et D. d. l. 68. de Solution. §. 2. In ejus persona, cui debita pecunia Iure solveretur, dandi etiam Veritate deditio adimpletur; sed pecunia pupillo, futionove debita recte tutori, vel curatori solvitur, et solutioni Veritate praesens liberatio debitori dicitur, quin §. in pupilli, futionove utilitate Veritate pecunia fuerit, expectetur. l. Lucius. 46. §. Tutela. 5. de administr. tutor. l. Quod si forte. 14. §. Curatori. 7. de Solut. juncto cum pluribus Revo. t. Opusc. cap. 9. per totum: §. et per dationem tutori, et curatori factam §. 5. et vlt. sic solet §. nra fundari: Si per tutorem scelerit, quominus in pupilli personam adiciatur deditio pareatur, Iuris censura pro impleta deditio habetur. l. Tutela. 34. §. Si ea deditio. 4. de leg. 2. l. Cum pupillus. 18. in pr. de C. et D. d. l. 22. in pr. de manum. test. l. 3. §. non solum. 10. de Statu lib. l. fideicommissaria. 23. §. vlt. de fideicommiss. lib.; Sed tutoris impedimentum efficere solum potest, ut data pecunia ipsi tutori cedatur, n. etiam, ut Veritate in pupilli Veritate intelligatur, ne alioum plus ponat fictio in casu ficto, quam Veritas in casu vero. Tera Vulg. Reg. ex. in l. filio, quem pater. 23. de Libera. et Posth. §. pupillo, futionove dandi deditio per dationem tutori, vel curatori factam statim impletur, nec §. in pupilli, futionove rem Veritate postea pecunia fuerit, desideratur; Vltimum tamen hoc fundam. enim, Veritatem fateatur, exigui, aut nullius ponderis est; nam et si per tutorem scelerit, quominus ei deditio pareatur, qua §. in facto tota deditio, in pupilli persona recte circa tutoris interventum adimpletur, nec in tutoris solius persona potest adimpleri, Iuris censura pro impleta deditio habetur, ut expressit Titat ex d. l. 34. §. 4. de leg. 2. d. l. 23. §. vlt. de fideicommiss. libert. juncta d. l. 68. de Solution. et agnovit Goffred. in l. Iure civili. 24. de C. et D. n. 15. Ex eo igitur, §. si per tutorem scelerit, quominus pupillo dandi deditio pareatur, pro impleta deditio habeatur, pupillo dandi deditio per dationem tutori factam statim impleti, nec §. in pupilli rem pecunia Veritate, expectari, n. recte deducitur. Veritatem ex superioribus tenenda nra ss. e, quam indicavit primus Joannes de Immola in l. Julianus. 45. de C. et D. et egregie fundavit Cora in d. §. Et quid si tantum d. §. p. ex n. 22. usque ad 29. et nullio ex his relato, uno, aut altero adducto fundamento, ut novam defendunt Anton. Taber d. lib. 4. Conject. cp. 14. et Chenus d. lib. 2. interpret. cp. 19. ex n. 13. usque ad 18.

N. 23.

Nec huius ss. in d. l. 95. §. 7. de Solution. Papin. veritatem;

Omnino namque Anton. Taber, qui d. lib. 4. Conject. cp. 14. qua solet audacia miserum insectare Tribonianum, dicendum e, §. imo ex d. §. 7. maxime ss. nra probata; totum enim in eo Papin. e, ut inter pupillo, futionove dandi deditio, et pupilli, futionove solutioni gratia factam in stipulatione adjectionem illud inesse demonstrat, §. scilicet pupillo, futionove dandi deditio per dationem tutori, vel curatori factam statim impletur, nec §. in pupilli, futionove rem Veritate pecunia sit, desideratur; at ubi pupilli, futionove persona adjecta stipulationi fuerit, ita demum per solutionem tutori, vel curatori factam liberatio promissioni dicitur, si in rem pupilli, vel futioni Veritate soluta pecunia fuerit. Cujus diffra manifesta ratio ex dicitur n. 21. arguatur; pupillo, futionove dandi deditio nec in pupilli sine tutore, nec in futioni, sed in tutori, vel curatori persona utiliter adimpleti: §. per dationem tutori, vel curatori factam de presenti impletur, nec §. in pupilli, futionove rem pecunia postea Veritate. Exigitur; at ubi pupilli, futionove persona adjecta stipulationi fuit, qui sic promissit, etiam pupillo sine tutore, vel futiono solvens iuxta stipulationis legem ab obligatione liberatur. d. l. 11. de Solution. Nec igitur poterit a pupilli, futionove persona recedere, nec, si tutori, aut curatori solverit, de presenti, d. ex quo in pupilli, futionove rem Veritate pecunia fuerit, liberabitur, cum ex tunc pupillo ipsi, vel futiono solvitur videatur. Manet vero Papinianum mentem esse, si totam totam rem expendamus, Titat; Initio Papinianus ait, §. si pupilli, futionove persona solutioni gratia stipulationi fuerit adjecta, ita tutori, vel curatori pecunia recte dabitur, sicuti deditio implenda caa recte pecunia tutori, vel curatori datur, idque Veritate caa recipiendum, Labone, et Pegannus referunt ex veritate. Hucusque n. ppriam aperit, sed alienam Laboni, et Peganni ss. referit, qui, ducto argumento ab eo, §. deditio implenda caa datur, crediderunt, §. quemadmodum pupillo, futionove dandi deditio propter eorum utilitatem ex resolutioni iudicio recte in tutori, vel curatori persona adimpleti, sic et ubi pupilli, futionove persona solu-

tionis gratia stipulationi fuerit adjecta, Recte tutori, vel curatori solvitur. Postea in Veris. Idque etiam, ab eo, q. d. ditioni implenda causa datur, ad adjectionem solutionis gratia factam argumentum n. Recte denummi providens propter expressas nuper Tacem, ut de more moderate praefatus Saberni, et Pejanus ss. repushe-deret (inter excellentes alias, et animi, et ingenij dotes, quibus pariter ab Imperatoribus Consultoribus facile Princeps maxime commendatur, ut videtur e. apud Cujacium in praetudis ad libros quatuor ejusdem Miram ejus in scribendo moderataz eni turis dicitur ex l. Aquilani. 22. de Donat. ibi: Et cum de ea re mecum fulvius, et observat Recte de Donat. cap. 3. n. 13.) ita eam recipiendam subjungit, si in pupilli, fuxionive rem Vera pecunia fuerit, que Verba n. ad ditionis, sed ad inatio propositus principales adjectionis eorum referenda sunt, Fulviusque, q. si pupilli, fuxionive persona stipulationi fuerit adjecta, n. idem erit, q. in dandi ditione, dicens, sed illud magis, q. in illa ditione, Si domino dederit, cui n. aliter paruisse, qui servo dederit, intelligitur, quam si ad dominus pecunia pervenerit, quem sennum reddent illa eod. Verba, quomodo si domino jussu dare, servo dederit, ut domino daret. Quam Papiniani interpretatione primus Costa tradidit in d. S. Et quid si tantum. S. p. n. 30. cum 2. seqq. et eo n. relato sibi arogat Cherius d. lib. 2. interpret. cap. 19. n. 24. Denique nec nra obrisit ss. eod. in l. Lucius. 53. de manumiss. test. pro cuius explicat. vidend. Cujac. ibi lib. 15. Respons. Paul. Tom melius expediens, quaz Costa lib. 2. select. cap. 10. per totum =

N. 24.

Nec de facto solum propter testatoris iudicium, ut hactenus videtur, potestativa, mixtave ditiono utilis adimpleta, Verum et si n. dum impleta, vel defecta revera fuerit, Iuris censura pro impleta n. nunquam habetur, ut ecce, si per eum, cuius interest, ditionem n. implexi, fit, quominus impleatur, pro impleta ditiono habetur, ut pro rep. tradit Vlp. iuxta Florentinam lectionem in l. In Iure. 167. de R. I. quaz n. modo in legati, fideicommissi, et libertatibus, Verum et in stipulationibus, ceterisque ditionibus locum habet, et ad casuales n. minus, quaz ad potestativas, mixtave ditiones spectat. l. Hac venditio. d. in fin. princ. l. Sabeo. 50. de Constat. empt. l. Si fundum. 81. S. Si Titio. 5. de leg. 1. l. Iulianus. 45. l. quantum. 57. l. hateri. 60. in fin. l. Iulius Paulus. 81. S. de C. et D. l. 3. S. 1. 2. et 3. S. Si quis servus. d. cum seq. et S. Si ita. 15. cum 2. seqq. 55. l. 1. S. Stichus. 4. in fine. l. Si peculius. 20. in pr. et S. I. cui. 3. Veris. Diversa, et S. quadam. 5. Veris. Sed et in hateri. et Veris. Idem dicendum. l. Si ita. 23. S. l. Sex. vii. 34. S. l. Stichus. 40. S. Vlt. de Stat. lib. l. In executione. 85. S. Vlt. de V. O. l. Vlt. Veris. Ex quacunque C. de Condit. invest. et perspicuas illam habet Tacem, ne scilicet aliquan sit in hateri, aut cuius liber debitori arbitrio proprio facto spem legati, vel alius obligationis extinguere. Ita Reg. ex. in l. Si id q. 21. S. Vlt. de liber. leg. l. Sub hac. 8. de Oblig. et act. cum similib. aut spes statuta libertatis infringere. Ita Reg. ex. in l. 2. in pr. l. Statu liberuz. 9. in pr. de statu lib. Sed et ad hateruz institutionem praefata Regula pertinet, ut signanter exprimitur in d. l. 167. de R. I. Veluti si per coheredes, aut substituz (quo solo exemplo videtur Petr. Faber in d. l. 167.) aut per eos, qui ditione testamenti causa forent ab intestato successuri, quoz omniuz adiecta institutioni ditionem interest n. implexi propter accrescendi, aut substitutioni Iure, aut legitime successioni spem, fiat quominus ditiono existat, vel adimpleatur, Iuris censura vel extine, vel adimpleta jam fuisse ditiono intelligitur, ne alioquin in coheredi, aut substituz, aut eorum, qui ab intestato essent successuri, foret arbitrio hateri ex parte, vel ex alie sub ditione instituto proprio facto spem acquirenda hateri, vel ejus pariter ita testantis voluntatem adimere. Verum nec omne ab ejus persona proveniens impedimentum, cuius interest ditionem n. implexi, sed illud dumtaxat, q. impedienda hateri acquisitioni s. animo sit adhibendum, pro expleta ditione cedit, seu interpretativuz ditionis implemenz inducit ex rep. eod. in l. Non omne. 38. de Statu lib. junctis d. l. 3. S. Si quis servum. 8. Veris. q. si prohibetur. eod. tit. l. Thais. 41. S. 1. de fideicommiss. liber. Goffred. in l. Iure civili. 24. de C. et D. n. 22. Et huius Nec semper ejus, cuius interest ditionem n. implexi, impedimentum, quamvis impedienda hateri acquisitioni animo sit adhibendum, efficit, ut pro impleta adiecta institutioni ditiono habeatur, Veluti si quis vel ex parte, vel ex alie sub ea ditione instituta, quaz vel ex coheredi, vel ex substituz, vel eorum, qui ditione testam. forent ab intestato successuri, velata, seu tacita voluntate dependat,

UNA. BIST

Exempli causa, Si coheres, aut substitutus Capitulatum ascenderit, aut in terminis tui in l. Si quis iura 82 de heredi
instat. quamvis is, in cuius voluntate collata Istitutio est, et cuius eam non impleti iuretur, data opera, et
impedienda hereditatis, aut eius factus acquisitionis animo, Istitutionem non impleat, non eo magis Iure coheres pro
impleta Istitutio habetur, propter restantem voluntatem, qui ex eius arbitrio, cuius iuretur non impleti, pendere
Istitutionem implementur voluit, ut probant ab auct. tui. in l. Cum ab eo. et in fin. p. in de Contrah. emp. l. Qui
balneum. §. 5. l. qui potior. in pign. hab. l. 3. de leg. 2. l. Si iura 30. de statutis. l. Veluti. 27. §. 1. l. Quidam. 99. §. 1. l. Ita
stipulatus. 115. §. 1. de V. O. junct. quae dicitur ad titulum. de eo quod certo loco. c. 4. n. 15.

N. 25

Sed et si per eum, in cuius persona erat adimplenda Istitutio, quominus impleatur, steterit, pro impleta Istitutio habetur, itaque sibi voluit Iulianus iuxta affirmativam
veterem lectionem, quam Rejectis emendationibus Morthomani lib. 4. Obiciv. cap. 2. et lib. 5. cap. 8. Cujacii
lib. 55. ff. cum Iulian. et Dionysij Gothofr. in d. l. 166. de R. I. Referendi statim Interpretes amplectuntur in l.
Iure civiti. 24. de C. et D. dum dicitur, q. si per eum, cuius iuretur Istitutionem impleti, fiat, quominus impleatur,
pro impleta Istitutio habetur, cuius autem iuretur Istitutionem impleti, non quidem institutus heres, aut lega-
tarius, sed is intelligitur, in cuius persona adimplenda Istitutio est, ut explicant Pen. Sabex in d. l. 166. de R. I.
Donell. 8. Comment. cap. 34. et ibi Onuald. l. 1. B. quamvis aliter Duaren. ad n. 1. titulum. cap. 16. circa fin.
Veterisque lectionis, et affirmantis in d. l. 24. et negantis in d. l. 166. Vnus, eundemque sensus esse, nec impro-
babiliter, opinetur, quem parum solide impugnavit Onuald. ubi supra l. 1. B. Huius autem sic exposita
Regula Ratio in eo est, q. in omnibus casibus pro facto id habetur, q. per alium fit, quominus fiat. l. In
omnibus. 39. de R. I. et qui non animo solus, Verum et de facto fuit adimpleta Istitutio parati, siquidem
ab eo, in cuius persona erat adimplenda Istitutio, fuerit prohibitus, quatenus ex se fuit, testatori iudi-
cio obtemperavit, et implevit Istitutionem censetur. Exemplum Veri sibi iam quique sumere facile poterit
ex l. 3. h. tit. ubi adscripta institutioni dandi Istitutio, per solam Oblationem, si is, in cuius persona
erat adimplenda, Oblata sibi decem accipere recusavit, impleta, quin ad id pecunia Oblatione
opus sit, cum non de extinguenda Obligatione, sed de adimplenda Istitutione tractetur, et quamvis per
solam Oblationem, quae Obligatio subsecuta non fuerit, extinguatur Obligatio non potest. l. Illud. 11. de p. et
et mod. Veri vend. l. Obligat. 9. C. de Solution. cum simili Istitutio tamen per solam Oblationem acciden-
te Recusatione adimpleta. l. Celui. 23. §. 1. l. Arbitr. 10. in fin. de Recept. arbitr. l. Si per te non stat. 9. C.
de V. r. ut latius prosequuntur Goffred. in d. l. 3. h. tit. per integram Commentarij, et praecipui n. 2. et 5.
Donell. 16. Comment. cap. 13. et ibi Onuald. l. 1. cum 2. reg. Anton. Sabex de error. decal. 22. ex 5. et
accusari fundari in privato Comment. ad titulum. de lege Communi. cap. 1. ex n. 6. nec eji, qui accipere
Recusavit, poenitentiae locus est. d. l. 3. §. 5. S. Richui. 13. de statu lib. d. l. 1. l. 1. Veri. §. etiam semel. C. de Con-
dition. in ext. qui tui, licet in libertatis terminis loquatur, ad carceris etiam dispositiones quo-
ad hanc partem spectant, in quibus id ipsum servari probat elegant. Papinianus tui. in l. Parer.
tot. §. 1. de C. et D. ubi principium hoc agnoscunt Goffred. n. 1. et in l. Muriana. 7. cod. tit. n. 2.
et in l. 3. h. tit. n. 4. et Cusac. lib. 8. Resp. Pagin. in d. l. tot. §. 1. l. 1. alia sane causa erit, si is, cui adimplenda
Istitutioni causa danda pecunia fuerat, abiens sit; tunc enim nec per Oblationem, cui locus esse non poterit,
nec magis per pecunia Obligationem pro impleta Istitutio habetur, cum nullum ab eo, in cuius persona erat
adimplenda Istitutio, impedienda Istitutionis animo adhibere factus sit, ut probat dicitur tui. in l. 4. §. 1.
de heredi. instat. ubi Istitutio illa: Si Titio decem dederit, filij sui heredi institutioni adscripta, non po-
terativa, imò esse in difficili dicitur, si Titius longinquus itinere peregrinetur: q. adimpleti per pecunia
Obligationem non poterit, alioquin potestativa adhuc, nec in difficili esset, pecuniam namque Obligare,
et sic Istitutionem implere filij sui heredi facile poterit. Nec Fraxium suadet tui, qui Accusari, et
Antiquiores plures decepit in l. Cum heredi. in p. de stat. lib. ubi dandi Istitutio, si is, in cuius persona
erat adimplenda, abiens fuerit, per pecunia Obligationem impleta; nam in libertate solum pcedit,
pro cuius favore Iure singulari dicitur, ut statu liber, ex quo pecuniam, quae daret, haberet, si
quidem per eum non steterit, quominus daret, quamvis nec per heredem, nec per eum, in cuius persona
erat adimplenda Istitutio, steterit, hoc ipso implevit Istitutionem censetur. d. l. 3. §. 1. solum. 10. Veri. Et
sanè et §. Si quis. 12. d. l. 2. §. 1. cui 3. cod. tit. et cum eo abiente, in cuius persona erat adimplenda
Istitutio

deditio, per servum n. steterit, quominus deditio paxeret, dandi deditio impleta per pecunia obignationez
 censetur, ut post Raphaelz Cummanuz in d. l. 3. h. tit. docet Costa. 2. select. cap. 9. per tot. Sed dices, imo
 statu liberuz, hoc igit, q. paratuz pecuniaz habeat, quamvis nec eam obignavit, eo absente, cui dare jurus e,
 implevise deditioez intelligi, cum per eum n. steterit, quominus daret, quamvis nec per eum, cui dare
 jurus erat, steterit, q. sufficeret ad hoc, ut adimpleta statuta libertati deditio intelligatur, nuper dice-
 bamus. Respondeo, singulare illud Ius, de quo ind. l. 3. S. to. cum similib. protractanduz in eju injuriam, et
 prejudiciuz n. esse, cui dare statu libera jurus e, et qui cum accipere possit, culpa expen. fuit; Unde cum in d.
 l. 4. in pr. abiens Republica causa i. fuerit, in cujus persona erat adimplenda deditio, ne amissa pecu-
 nia damnuz propter abientiaz sentiet, obignata demuz pecunia adimpleta deditio intelligitur; Quod
 idem dicenduz censetur, et si n. Republica, sed alia qualibet caa, dummodo n. impedienda deditioez
 animo, si abfuerit, cujus statu liber dare jurus e, alioquin si impedienda deditioez animo, si abfuerit, cui
 statu liber dare jurus e, alioquin si impedienda deditioez animo abfuerit, sine dubio circa pecuniaz obig-
 nationem adimpleta deditio censetur, ut probat ab arg. tot. in l. Si eum 28. S. Vlt. de fideicom. libere.

N. 26.

Sed et alia adhuc superioru occurrunt regula exempla,
 Veluti si sub ea deditioe, Si Titium adoptaverit, institutus, Titius adoptare paratu sit, nec Titius
 velit se adoptandum dare, implevise deditioez censetur, cum per eum, in cujus erat persona adimplenda
 deditio, quominus impleatur, steterit. Expressus tot. in l. Si quis testam. 11. hoc tit. quem noviter ad
 rem aliam jam expressit. t. cap. n. 39. sub illa etiam deditioe institutus: Si statuas in Municipio
 ponent, si quidem statuas ponere paratu sit, et Municipi locum dederit, deditioez im-
 plevise intelligitur. l. Titius. 14. de C. et D. n. q. Municipi hi sunt, sine quozuz Voluntate, et con-
 sensu poni statuas n. possunt, ut credebatur Donell. d. tit. 8. Comm. cap. 34. Hec quidem ratio
 per se sola interpretativuz deditioez implevise n. inducet; sed potius, q. Municipion, quatenus
 Municipium ipuz representant, statuas in publico erigi interest, quia in Municipi cedunt ora-
 tuz. l. Seja. 6. S. Vlt. de auro, et arg. leg. et Duumviru, vel Decurionibus, sine quozuz consensu erigi
 statuas n. possunt. l. 2. de loco public. fruendo, juncto Reverso in l. Ambigui. 96. de R. I. h.eredi sub
 ea deditioe instituto erigere statuas paratu loci ad eazuz executionez denegatur, per eos utique,
 quozum interest, deditioez implevi, et in quozum persona, quatenus Municipiuz ipsum represen-
 tant, erat adimplenda, fieri intelligitur, quominus deditio impleatur, quia idcirco pro impleta
 habetur. Similiter si sub ea deditioe, Si Sejam uxorem duxerit, institutus, Sejam uxorem duxerit
 paratu, nec ei nubere Seja velit, implevise deditioez censetur, q. per Sejam, in cujus persona adim-
 plenda deditio erat, quominus impleatur, steterit. l. Vt ex fratrib. 23. h. tit. l. In testam. 31. Veri.
 Sed et Vtque, et Veri. muliere autem nolente. de C. et D. l. Si post diem. 5. S. Item si qua. 5. Veri. sed
 et si ita. quand. dies leg. l. 2. C. de Inrit. et Subrit. Idemque Iuxta exit, si Seja iniqui deditioibus,
 Veluti sine congrua dote, velit instituto nubere, perinde eniz, ac si nubere noluit, habenda exit. arg. tot.
 in l. Non dubium. 14. S. Vlt. de leg. 3. nisi h.ereditariu emolumentum, et restatori precognita mulieris
 egerat diversum Ius suadeant, ut observavit cum iudicio Costa in d. Si arbitrariu. limit. 6. n. 16.
 et 17. Nonnunquam tamen, quamvis per mulierem steterit, quominus instituto nuberet, pro ex-
 plevise deditio illa, Si Sejam uxorem duxerit, n. habetur, ut in l. Quoties. 9. S. Si quis ita. to. de h.ered.
 instit. d. l. 23. h. tit. l. 2. S. Si quis ita instituerit. 6. de Bonoz. possen. secund. tab. in quibus si ita testam.
 scriptum sit: Qui ex fratrib. meis Sejam uxorem duxerit, ex dodante, qui n. duxerit, ex quadran-
 te h.eredi erit; quamvis ex fratrib. utique Sejam uxorem ducere sit paratu, si soluz, cui Seja nupie-
 rit, h.ereditariu habet dodantez, aliter Veri, cui nubere Seja noluit, ad quadantez soluz admitti-
 tur, nec perinde, ac si Sejam uxorem duxerit, habetur, licet per Sejam, quominus in eju persona con-
 ditio adimpleatur, steterit, propter expremam testanti Voluntatem, qui majorez h.ereditariu par-
 tez ad eum ex fratrib. voluit pertinere, qui Sejam Veri, et cum effectu uxorem duxerit, quam ad
 alterum, cui nubere Seja noluerit, et ad dodantez acquisitionez Verum, et propriuz, nec interpreta-
 tivuz deditioez implevise deniderit. Sed et dote nomine sub prefata deditioe relictum
 legatum ut, interpretativo deditioez implevise locum n. esse Costa existimat in d. S. Si arbitrariu.
 d. limit. 6. ex n. 28. ea unica ratione movet, q. debet dote n. potest, ubi matrimoniu n. e. l. 3. de Iure

dotium; Verum ejus ss. n. conuenio, nec enim periuadeo testatores, qui dori nomine sub matrimonio cum
certa aliqua persona trahendi ditione legatum reliquit, legati commodo priuare legatarium Voluisse,
si cum ipse nuptias inire paratus erat, per eam, cum qua in eundem nuptias fuerant, quominus traherentur,
steterit, imo eam fuisse testatorum voluntatem crediderim, ut, si matrimonium fuisset tractum,
dori relicta quantitas decerneret; Sin autem per eam, cum qua trahendus erat, quominus traheretur,
fuerit, ad legatarium sine dori onere legati modum pertinere; Moveor ex ea in l. Iuris centum. ff.
S. Vl. Veri. q. si notit. de C. et D. ubi filia dori nomine sponso relicto legatum, si per sponsum, quomi-
nus matrimonium sequeretur, steterit, ad filiam pertinere Papin. scribit. Nec cum Costa. 2. select.
cap. 22. n. 3. respondeat aliqui, legatum illud, de quo Papin. sub modo fuisse, n. sub ditione relicto,
et idcirco ex eo, q. per sponsum, quominus matrimonium traheretur, steterit, ad filiam pertinere.
Nam et si fatear legatum illud modale, n. ditionale fuisse, ut ad rem aliam eum Papinianam com-
adducens dicebam ad tit. quand. dies l. cap. 3. n. 11. Ratio tamen illa, q. scilicet debet dori n. potest,
ubi matrimonium n. e. si quis erit, in modali n. minus, quia in ditionali legato militat, cum
nec ex modalis legati causa diti sine matrim. dori potest; et tamen modale legatum, si per eum,
cum quo trahendus matrimonium erat, quominus traheretur, steterit, q. Iuris censura pro
impleto modis habetur, ad legatariam filiam sine dori diti pertinet, alioquin cautionem
adhuc prestare cogeretur, cuius rei Papin. nec meminit; idem igitur in eisdem terminis exit de
legato ditionali dicendum. Nec tunc doctrinam nostram evertit ea in l. Si sponsalibus. 58. in
pr. de Iure dot.; Nam de stipulatione loquitur, cuius conditio, licet si per eum, cuius eam interest
n. impleri, fiat, quominus impleatur, impleta Iuris censura cadatur ex dicti n. 24. ex eo solum,
q. per eum, in cuius persona erat adimplenda, quominus impleatur steterit pro impleta non
habetur; interpretativum quidem huiusmodi ditionis implemenum, cum n. ex communi, sed
ex speciali ultimarum voluntatum favore submissio, Iure descendat, ut probari Vulgariter solet
ex d. l. 2. C. de Insti. et Substi. (pro cuius diti. cum l. Patet. tot. in pr. de C. et D. consulendus
Pichard. in lectur. ad tit. de Vulgar. cap. 1. ex num. 4. Vique ad 38. et praecipue n. 32.) ad tractus,
in quibus strictiori semper interpretationi fit locus, protrahendum n. e. ut docet cum pluribus
Axiis de Mesa. 2. Var. cap. 6. n. 22. et 23. et quamvis d. l. 58. n. adducta, Costa tenuerit in d. 5. Si ar-
bitrari. limit. 6. n. 18. cum 3. seqq. qui num. 24. cum 2. seqq. aliam subiecte superiori regula circa in-
terpretativum hoc ditionis implemenum limitationem =

N. 27.
Siue iuris per eum, cuius n. impleri, siue per eum,
cuius impleri ditionis interest, quominus heredi institutioni adscripta diti impleatur,
steterit, pro impleta diti habetur, idemque Iuris e. si per eum, cuius vel impleri, vel n. impleri
ditionis interest, tutores, curatores, aut procuratores steterit. d. l. 34. 54. de leg. 2. d. l. 78. in
pr. de C. et D. d. l. 22. in pr. de manum. test. d. l. 23. 5. Vl. de fideicom. libert. d. l. 3. 5. to. de statu
lib. docet Goffred. in d. l. 24. de C. et D. n. 1. cum 2. seqq. et n. 15. et 16. cum quo tamen in eo n. conuenio,
q. si per pupillum iam doli capaxem, quominus in eum persona adscripta dandi diti in tutori
persona adimpleretur, steterit, pro impleta ditionem habendaz arbitratur, Papinianus dicit. per-
motus in d. l. 78. in pr.; quippe cum pupillo sine tutoris intervenitu data pecunia diti n. imple-
atur. d. l. 68. de solution. iunctis qua dixi ex num. 19. eumque Veri ea sola sit Ratio, ne alioquin
data ipsi pecunia propter eum imbecillitate periret, abruerit profecto foret, ut ex eo, quod
tutori pecuniaz dari prohiberet, majus pecuniaz dispendium sentiret, si Iuris censura adiz-
pleta diti crederetur. Nec Goffredo in d. l. 78. Papin. assentit, qui dum impedimento per
pupillum adhibito pro impleta habendaz ditionis responderet, ad eam debet ditionis Veri, q.
qua in facto tota diti, de qua in d. l. 68. de solution. et qua, si cum in pupilli persona citra
tutori intervenit utiliter adimpleretur, ut dixi n. 20. sic, et impedimento per pupillum doli
iam capaxem adhibito, adimpleretur Iuris censura intelligitur, ut recte Cusac. lib. 2. Respon. Papin. in
d. l. 78. Si dicat. Quae in facto tota diti, in pupilli persona adscripta, adimpleri in tu-
tori persona n. potest. d. l. 68. de solution. et tamen impedimento per tutorem adhibito, Iuris cen-
sura

suva creditur adimpleta. d. l. 34. 54. de leg. 2. d. l. 23. 5. Vlt. de fidei comm. libert. §. et pupillo dandi
 Fidei, quamvis circa tutorem interventum adimpleti in eius persona n. possit, impedimento per pu-
 pillum adhibito Iuxta censuram pro impleta debet haberi: Vel melius: §. pupillo dandi Fidei, qua tu-
 tore auctore in eius persona utiliter adimpletur, adhibito per pupillum impedimento, forensi Vlt. que
 ratione debet adimpleta censeri. Respondet diversa Longi impedientis pupilli, et prohibentis
 tutoris causam esse; pupillus quippe, cum sine tutore deteriorum suarum reddere Fidei non possit. pro.
 Inest. de auctor. tutor. tamen pecuniam tutori dari prohibeat, propter inconsumptam etiam facilitatem,
 n. id efficit, ut adimpleta Fidei intelligatur, ne aliquam amissa pecunia damnum defloret; tu-
 tor autem, qui impuberis personam regit, quemadmodum deteriorum ejus reddere Fidei non prohibetur,
 quamvis eo nomine tutela iudicio teneatur, sic et adimpleti Fidei impedienti, efficit, ut pro
 impleta Fidei habeatur, ut Vel ipse agnovit Goffred. in d. l. 24. de C. et D. n. 15. et sensu Cujac. Vi-
 detur lib. 10. Respons. Moderini in d. l. 34. 54. de leg. 2.

N. 28.

Ex eo autem solum, q. per institutum sub Fidei-
 ne heredem n. steterit, quominus Fidei pareat, dummodo nec per eum steterit, cuius Vel im-
 pletur, Vel n. impleti Fidei inest, pro impleta Fidei n. habetur. expressi t. in l. Inde Nera-
 rii. 23. 5. Idem Iulianus. 2. ad leg. Aquil. d. l. 31. in pr. Veri. Nam cum Vni. l. Sub diversa. 51. 51. l. Cum
 ita datur. 94. in pr. Veri. Diversa. de C. et D. d. l. 20. 5. I. cu. 3. Veri. Vt n. eadem. de Statulib. l. Legatus
 C. de Fidei non inest. quamvis libertati adscripta Fidei, siquidem per servum, quominus ei pareat, n.
 steterit, quamvis per eum, cuius Vel impleti, Vel n. impleti Fidei inest, n. steterit, singulari
 Iure pro impleta propter publicum libertati favorem habeatur. d. l. 94. in pr. et 51. de C. et D. l. 2.
 libertate. 55. in pr. de manum. test. d. l. 3. 5. to. et 12. d. l. 20. 5. 3. l. Si hereditas. 28. de Statulib. l. 12. C.
 de Fidei inest. ubi videndi Raguellus, et Mexillus, Iacobus Goffred. in d. l. 39. de Reg. Iur. quo et
 Papin. receperit in d. l. 18. in pr. de C. et D. dum dicit, q. si per eum, in cuius persona erat adimplenda
 Fidei, quominus impleatur, steterit, tam libertati, quam legati Fidei adimpleta communi Iure
 censeatur, quam sentiat, q. si per servum n. steterit, nec per eum, in cuius persona erat adimplen-
 da Fidei, steterit, n. communi, sed singulari, benigneque Iure pro impleta libertati Fidei
 habeatur, q. in fideicommissaria n. minus (dummodo Vel tertariorum, Vel heredi, n. si alieni, sex-
 vi fuerit relicta) quam in directa libertate servatur. d. l. 55. in pr. 5. l. et 2. de manum. testam.
 Arg. t. in l. Thasi. 41. 5. Intra certa tempora. 12. de fidei comm. libert. Si dicat: Institutum heredi,
 per quem n. stat, quominus Fidei adimpleat, quatenus in se e, tertariorum iudicio obtemperat:
 q. adimplere n. minus Fidei censebitur, quam si per eum, in cuius persona erat adimplenda con-
 ditio, factum, quominus impleatur, esset; Omnia Donelli solutione d. lib. 8. cap. 34. Respondet
 q. ubi per eum, in cuius persona erat adimplenda Fidei, quominus impleatur, stetit, tertariorum
 iudicio fidem obsequium exhibuisse institutum heredi censeatur; tertariorum quippe ejus, in cuius
 personam Fidei adscripta, Veritatem prospexit, cui cum Reluctanti acquiri beneficium n. debe-
 at. l. In vivo. 69. de R. I. cum similib. hoc ipso, q. beneficium accipere renuat, plene creditur
 iuxta testantis voluntatem satisfactum; qua ratio deficit omnino, ubi per institutum solum ha-
 redes n. stat, quominus impleat Fidei, quo casu cum nec beneficium ei, in cuius personam ad-
 scripta Fidei fuerat, collatur, nec ab eo magis recusatur dici possit, nullo sensu aut ei satisfactum,
 aut tertariorum iudicio obsecundante institutum heredi censeatur, qui id casu nec Fidei imple-
 vite intelligitur = Nec tunc obstat, q. in d. l. 23. in fin. h. tit. ea Fidei: Si proximum duxerit, Si
 dederit, Si fecerit, ita plerumque accipienda, si per institutum heredem n. stet, quominus
 ducat, det, aut faciat, Marcellus scribit; Nam intelligendum ita e, ut si per institutum heredem
 n. steterit, et simul per eum steterit, in cuius persona erat adimplenda Fidei, Iuxta censuram
 pro impleta Fidei habeatur, ut ex eo stat, q. in specie, quam exagitat, et supra exponi n. 26.
 proxime dixerat, q. si mulier, cum qua Fidei adimplenda ca. in eunda ab altero ex fratri-
 bus nuptia fuerant, ex eis neutri nubere voluerit, ambo ad aequali hereditatis parte Vocantur,
 quam ambo implevere Fidei credantur. Sed subtili tunc, et ab Interpretibus praetexta occurrunt
 instantia: Quidq. per naturam e. impossibile, nec sub fictioni, aut interpretationi termini cadit. l. Si

paterfam. 15. 5. Vlt. cum lq. seq. de Adopcion. 5. Minorem natu. 4. In it. de Adopcion. lq. Confessio-
 nibus. 13. 5. t. lq. Si u. 14. in pr. et 5. t. de Interrogat. in Iur. fac.; sed q. mulier Vtriusq. fratri nubat, e. impo-
 ssibile, cum eadem duobus nupta esse n. possit. 5. Affinitati. 6. et 5. Socruz. 7. In it. de Nupt. q. nec sub
 fictionis, aut interpretacionis terminis cadit; ac per frequen. quamvis neutri ex fratribus nubere mu-
 lier voluerit, ambo tamen Vtrozq. eam duxerit, et ditionez implevisse censendi n. sunt: q. eozq. neuter
 debuit ad hereditatez admitti. Respondenduz tamen ex iurimo, frater in d. lq. 23. ubi ex ei. neutri
 nubere mulier voluit, implevisse quidez ditionez censeri, Vtrum n. quan. designataz a testatore perso-
 naz Vtrozq. ambo duxerint, q. induci per interpretacionez n. possit, sed q. quemadmoduz testator cum
 ex fratribus, cui nubere mulier noluerit, ad hereditatez partez Vocavit, sic et ambo, ubi eozq. neutri
 nubere mulier voluerit, ad equales credetur hereditatez partez Vocasse, et quan. ambo, hoc ipso quod
 eient nuptia: inire parati, nolente muliere, testatoris iudicio paraverint = Sed nec obstat t. in lq. Mule-
 ta. 6. in pr. de C. et D. qui n. de ditione, sed pena heredi apponita loquitur, n. monumentum certa ali-
 cuius persona arbitrari n. extruere, qua, si is, cuius erat arbitriuz, deceverit, aut adire n. possit,
 ideo n. imittitur, q. heres, perquez n. steterit, quominus designataz persone arbitrio monumentum
 extruere, culpa ex eoz fuit, sine qua pena loci esse n. potest d. lq. de Recept. arbit. lq. Aliud. 134.
 in pr. de Verb. Sign. lq. Sancimus. 26. Veri. Nisi intra primum tempus. C. de fidei iur. lq. Sancimus. 22. C.
 de Pœnis. tradunt Costa in d. 5. Si arbitrari ampliat. Vlt. n. 4. et 42. Cujac. et Duaren. in lq. Si quis ar-
 bitrari. 43. de V. O. Donell. in eadem lq. 43. n. 2. Nec obicit etiam t. in lq. Quibus diebus. 40. in pr. de
 C. et D. ubi per tertium cuius nec impleri, nec n. impleri ditionez intererat, adhibito impedimento pro
 impleta ditione n. habetur, sed si certo aliquo tempore spatio fuerit ditione circumscripta, die, quibus
 a vicino via publica uti, cum ad paranduz ditione ire vellet, prohibitus institutu heres, aut lega-
 tarius fuerit, nec per eum, quominus calumniam submoveret, steterit, ditione n. imputari dicuntur,
 q. longè diversum e; Nam si pro impleta ditione haberetur, ingeni. prejudiciuz is steterit, in cuius per-
 sona fuerat adimplenda ditione; at ex eo, q. die, quibus a vicino qui fuerit adimplere ditionem
 prohibitus, ditione n. imputari, nullum ei, in cuius persona debet adhuc adimplere ditione, pre-
 judiciuz interrogari, nec hi, quozq. n. impleri ditionez intererat, iuste queri poterunt, cum institu-
 tus heres inevitabili impedimento detentus, quam intra presens a testatore tempus implere ditione
 nez n. possit, adimplere potest debeat, et in summa propter minori longè prejudiciuz racionem facilius
 ex iusta caa adimplenda ditione terminus prorogatur, quam interpretativuz ditione inducitur
 implementuz. t. elegans in lq. 5. Si ditione. 34. ad Syllanian. ut Goffred. pravit in d. lq. 24. de C. et
 D. n. 19.

N. 29

Majorē sane difficultatem tenent t. in lq. Quæ sub ditione. 8. 5. mox tuo. 1. lq. Qui ex fratri-
 bus. 24. h. tit. lq. Turpia. 54. 5. t. et 2. de leg. 4. lq. filia. 28. in pr. de C. et D. ubi ex eo solum, q. per institutu
 heredez, aut legatariuz n. steterit, quominus ditione pararet, quamvis nec per eum steterit, cuius
 vel impleri, vel n. impleri ditionez intererat, veluti si servus ditione adimplenda caa manumitti
 jussum deceverit, aut ea, cum qua implenda ditione gratia Trahenduz matrimoniu exat, diem su-
 um obierit, pro impleta ditione habeatur, cuius Traxerim in eisdem terminis expresse scriptuz inve-
 nimus in d. lq. 23. 5. 2. ad leg. Aquil. d. lq. 34. in pr. et Veri. Nam cum Vni. de C. et D. d. lq. 4. C. de Condit.
 inest. Ve vero Accursij, et eji sequacuz in predictis Iuribus, Goffredi in d. lq. 34. de C. et D. n. 5. quem
 in effectu cum plurius sequitur Carillo lib. 2. Conrov. cap. 25. n. 82. et 83. et Anton. Fabri in Vation.
 ad tom. in d. lq. 23. 5. 2. ad leg. Aquil. improbabiles solutiones omittant, Cujac. 11. observ. cap. 22. et ad Pand.
 in d. lq. 54. 5. t. de leg. 4. et ad tit. C. de Condit. inest. Donell. in d. lq. 4. C. de In it. et Sub it. n. 14. Omnia
 d. lib. 8. Comm. cap. 34. lit. C. Suarez de Mendoza lib. 4. ad leg. Aquil. cap. 4. sect. 1. ex n. 24. multum interce
 Respondent, an ante, an postquaz adimplere ditione jam potuerit, et debuerit, circa institutu heredis,
 aut legatarij, ejusve, cuius vel impleri, vel n. impleri ditionez intererat, factum, fortuito a aliquo casu,
 aut terti. alicujus facto adimplere posse debeat, et primo casu adimpletam ideo ditionez intelligi,
 q. imputari instituto heredi, vel legatario n. potest, q. n. ante ditionez impleverit, quaz, et si voluerit,
 adimplere n. dum de Iure potuisset. arg. t. in lq. penult. 5. t. de C. et D. et sic intelligit. t. in d. lq. 8. 5. 2.
 h. tit. et in d. lq. 54. 5. 2. de leg. 4. in quibus q. servus adimplenda ditione caa. manumitti jussum su-
 perstite

peritite adhuc testatore decem, quo tempore potestativa illa Fditio adimpleta nondum potuit.
 ex Reg. cor. in l. 2. de C. et D. juncti, qua dicitur preced. cap. n. 4. pro impleta Fditio habetur, et in d. l. 24. h. tit. d. l. 54. S. t. de leg. 1. d. l. 28. in p. de C. et D. in quibus si vivo adhuc testatore ea decem, cum qua Fditioni adimplenda caa inveniata fuerant, aut si diem suum obierit, cuius arbitrio tractandus matrimonium erat, impleta Fditio credenda; nam et si adimpleta vivo testatore potuisset, adimpleta tamen n. debuit, imo onerosa adhuc Fditio, qua impleta semel revocari per poenitentiam n. potest, propter solam fallaci commodi spem ex deambulatoria testantis Voluntate adhuc pendenti, n. nisi imprudenter ante ejus obitum impleta, ut pro Cujacio advenit Maruz lib. 6. singul. opin. cap. 8. ex n. 5. Doctissimi modernus nosse disputat Scriptor in suo Peri Labone illustrato lib. 1. ad ex. in l. Si Venenda. to. in p. ad leg. Rhod. de fact. n. 12; 2. vero casu adimpleta Fditione n. credi, q. instituto heredi, vel legatario justissime imputatur, q. n. ante Fditionem impleverit, et in hi terminis accipiendis cori, qui de Fditione, qua post testatoris mortem, et sic postquam adimpleta, et potuit, et debuit, fortuito casu, vel alicujus tertij facto, adimpleta posse desistit, exprimitur loquente in d. l. 23. 5. 2. ad leg. Aquil. d. l. 34. de C. et D. d. l. 4. C. de Condit. in ext. Hanc praetera Cujacij distinctionem ex eo firmant Amoya lib. 2. obier. cap. 12. ex n. 14. et praecipue ex num. 18. Chenus t. interpret. cap. 23. n. 6. cum l. 1. reg. et D. Retes in M. S. Relect. ad ex. in l. Impossibili. d. de V. O. n. 1. q. potestativa Fditio, qua priusquam adimpleta potuisset, impleta posse desistit, ex tunc reddita impossibilis, et pro n. scripta habetur. d. l. 6. S. t. de C. et D. juncta generali reg. cor. in l. h. tit. cum similib.

Verum hac Cujacij solutio, sive distinctio, tamen N. 30.

doctissimi probata vix, ex pluribus duplices. 1. q. eo tempore, quo non dum adimpleta potuit, et debuit, adimpleta Fditio posse desistit, probat quidam per institutum heredem, aut legatarium n. extitisse, quominus Fditioni pareret, n. tamen evincit per eum scire, cuius vel impleta, vel non impleta Fditionem intenterat; sed q. per institutum heredem, aut legatarium n. sciret, quominus Fditioni pareret, nisi per eum sciret, cuius vel impleta, vel n. impleta Fditionem intenterat, interpretationem n. inducit, cum peculiare illud, et singulare libertati Ius sit, ut ex eo solum, q. per statum libertatis n. sciret, quominus Fditioni pareret, quamvis nec per eum sciret, cuius impleta, vel n. impleta Fditionem intenterat, pro impleta Fditio habeatur, ut dicitur n. 28. q. licet eo tempore, quo non dum adimpleta potuit, et debuit, adimpleta impleta, vel legato Fditio, fortuito aliquo casu, vel alicujus tertij facto, adimpleta posse desistit, n. i. deo impleta debet intelligi. A. numquam probo ex inevitabili, et ignoto ad rem cor. in l. Stichus. 39. 5. Si Stichus. A. de Statu lib. ubi cum relicta libertas ita fuerit: Si Stichus Atria mille nummos dederit, liber esto: et Atria vivo testatore decem, libertati Fditionem defectam Labeo, et Ofilius eximabant; ex Fdicio Trebatius, sive ante factus, sive post factus testamentum Atria decem, pro impleta habenda Fditionem aiebat. In qua Trebatius Labeonis, et Ofilij ss. rationem quidem habere Iavolenus agnovit. Verum hoc Iure nos uti responderet, ut pro impleta iuxta Trebatius Fditio habeatur, et servus ex testam. liber fiat, quam dicit, q. licet communi Iure Fditio revera defecerit, nec interpretatio ejus impleta fiat, quia dicit, q. licet communi Iure impleta propter favoris libertatis censeatur. Tunc si, in mento sit locus, singulari tamen Iure impleta propter favoris libertatis censeatur. Tunc si, in ubi potestativa illa Fditio superstiti adhuc testatore, quo tempore nec adimpleta potuit, nec debuit, d. l. 2. de C. et D. fortuito casu, per ejus fideliter obitum, qua acceptura mortis caa. pecuniaz erat, adimpleta posse desistit; et tamen n. communi, sed singulari potius Iure pro impleta propter libertatis favoris habeatur q. heredi institutioni, vel legato adimpleta Fditio, quamvis eo tempore quo adimpleta non dum potuisset, fortuito aliquo casu adimpleta posse desistit, singulari illo Iure cessante, cui in libertati Fditione dumtaxat e. locus, pro impleta haberi n. potest. 2. Si ex eo solum impleta Fditio crediderit, q. eo tempore adimpleta posse fortuito casu desistit, quo imputari instituto heredi, vel legatario n. potest, q. n. ante Fditionem impleverit, Verique, et ubi post testatoris obitum ante aperta testam. tab. adimpleta posse fortuito casu Fditio desistit, impleta Iure censura censeatur; Regulariter namque ante aperta testam. tab. quoniam heres scriptus, quibus legata relicta

et generaliter quidam in testamento scriptus sit, penitus ignoratur. l. Pupillares. 8. Quomodo.
terram. apert. l. Vlt. ad Trebell. junct. S. Sin autem. 3. In re. de Pupill. subicit. Expressior, elegantiorque est.
in l. Cum hares. 24. de libet. leg. Et autem, qui se haredem instituit, aut vellet sibi legatum, jure proprio n.
dum testam. tab. aperta ignorat. l. 3. S. 3. ad Syllan. imputari profecto n. potest, q. n. dum, quam ignorabat,
Fiditionem impleverit; atqui, si mixta legato adscripta Fideio fortuito casu, veluti per eju. obitum, in cu-
jus persona erat adimplenda, ante apertum testamenti tab. adimplexi posse desierit, impleta Iuxta cen-
suram n. creditur. expressus est. in d. l. 3. de C. et D. q. ex eo solum, q. eo tempore fortuito casu Fideio a-
dimpleri posse desierit, quo imputari instituto haredi, vel legatario n. potest, q. n. ante Fiditionem im-
pleverit, pro impleta Iuxta censuram n. habetur. 3. nam in d. l. 24. h. tit. n. sic fuerit institutio Fideia:
Qui ex fratribus meis Titiam Fidei duxerit, ex bene hares esto, qui n. duxerit, ex trionte
hares esto. et vivo adhuc testatore Fideia deservit, ideo pro impleta Fideio habetur, et fratres ambo ad
equali hereditariis partem vocant, q. Verum est (quae Papiniani sunt Verba) eos haredes institutos, sed
emolumento portionum eventum nuptiarum dixerit. En ubi vivo adhuc testatore, quo tempore necesse est
fratribus, q. n. dum uxorem Fideiam duxerit, poterat imputari, nuptiarum Fideio fortuito casu adim-
pleri posse desierit; et tamen Papiniani ad hoc ut interpretativum implementum Fideionis admittat, ad
specialem illam rationem recurrit, cujus Verum postea sensum exponemus: q. regulariter, q. eo tempore Fideio
adimpleri posse fortuito casu desierit, quo imputari instituto haredi n. potest, q. n. ante Fiditionem im-
pleverit, interpretativum Fideionis implementum n. inducit. 4. nam in d. l. 23. S. 2. ad leg. Aquil. sive
vivo, sive mortuo testatore occisus ab extraneo servus sit, quem institutus hares Fideionis adim-
plenda causa manumittere jussus erat, Vlt. pro impleta non haberi Fideionem respondet; postquam enim
dixerat, q. si servus sit post mortem testatoris occisus, institutus sub ea Fideione hares in servi estimat.
hereditariis etiam praeiungitur, q. propter occisionem Fideio deservit, subicit, q. si servus vivo testa-
tore fuit occisus, hereditariis censat estimatio, q. retro, quanti proximi fuit, inspicitur, quae ratio su-
ponit sane vivo etiam testatore occisus servo, quo tempore, q. eum n. dum manumittere, imputari instituto
haredi n. potest, pro impleta Fideione n. haberi, alioquin et importuna, et de n. supponenti subiecto
esset, cui ponderationi Donell. Suarez de Mendoza, et Reri antea laudati num. respondere frui-
tia conantur = 5. nam in d. l. 4. C. de Condat. inest. n. de Fideione, quae post mortem testatoris adim-
pleri posse desierit, tractatur, imo indefinite mixtam nuptiarum Fideionem, quae fortuito casu adim-
pleri posse desierit, pro impleta n. habendam decidit = 6. nam in d. l. pen. S. 1. de C. et D. si sic relic-
tum legatum sit: Si Maro, et Sejo centum Titius praerit, ei fundum lego, et Maro ante
accepta quadraginta decem, quamvis stricto Iure perire legatum debuisset; benigna tamen inter-
pretatione dicendus Pompon. decidit, q. si ante Titij legatarij mortem Maro decem, siquidem Sejo
quingenta Titius dederit, dimidiam legati fundi partes sequitur, supponens, et recte pro dimidia
altera parte legatum ex defectu Fideionis extinguat; cum tamen ante legatarij mortem, et sic eo tem-
pore, quo imputari legatario n. poterat, q. n. dum Fideionem praerit fortuito casu conditio adimpleri
posse desierit = Tandem, nec ex eo, q. potestativa, mixtae Fideio, quae, praesquam adimpleri potuerit, aut
debuerit, fortuito casu, aut alicujus tertij facto adimpleri posse desierit, imponibili ex tunc reddatur,
q. pro n. scripta sit habenda deducitur; quod enim vulgo dicitur, et Verum est, haredi institutioni ad-
jectas imponibiles Fideiones pro n. scripta haberi. a. l. 1. h. tit. cum simul ad eam Fideionem spectat,
quae testamenti tempore sit imponibilis, prout in d. l. 6. S. 1. de C. et D. ubi ex certis servis, quos insti-
tutus hares Fideionis implenda causa manumittere jussus erat, quosdam ante factum testamentum dece-
ssisse dicitur ex Veri. Sed servus, ut post Goffred. in eo epu tenet Benedic. Pinell. t. select. cap. 5. n. 18.
et vel ipse agnoscit Amaya d. lib. 2. obier. cp. 12. n. 9. cum 3. reg. n. ad eam, quae, cum possibili testam.
tempore fuisset, fortuito postea casu, vel tertij alicujus facto imponibilis esse coepit; Vera namque su-
periori regula ratio, quam ex Donello, Cujacio, Duarino, Ant. Gomez, et alij praestat Reri in d. l. 7.
de V. O. n. 1. in ea dumtaxat militat condicione, quae imponibili testam. tempore jam est, ut dicitur patebit =

Speciosiorē aliam inter prefata Iura Fideicommissi niam
 excogitavit D. Ramos lib. 2. ad leg. Jul. et Pap. cap. 18. n.º 8. et lib. 4. Reliq. 35. n.º 28. supponit, q. licet olim
 Fideicommissi defectus Vivo testatore fringens in quasi caduci causa relicto Titulo l. Vnic. §. Et cum
 triplici. 2. C. de Caduci; Fideicommissi tamen defectus post mortem testatoris quamvis ante apertis tab.
 testamenti fringens Caducum relicto n.º Titulo, ut ipse docuerat d. Reliq. 35. n.º 13. cum 2. regg. inde de-
 ducit, q. potestativa, mixtae Fideicommissi, quamvis si post testatoris mortem fortuito casu, vel alterius textij
 facto, adimpleti posse desinet, pro impleta n.º haberetur; si tamen id Vivo adhuc testatore contingeret
 in fieri odium adimpleta Iuxta censura crederetur, et q. hac distinctione retenta inter se ea Iura fa-
 cile Fideicommissi. Sed nec Veriore hanc Fideicommissi existimo, n.º q. nullum ex prefatis Iuribus inscrip-
 tionem habeat ad legem Juliam, et Papiam; nec enim ignoro in pluribus Consultorum decisionibus si-
 milis inscriptiones n.º habentibus, quas nunc recensere foret otiosius, saepe caducorum latere mysterium,
 sed q. si Vera foret, n.º peculiare, et singulare libertatis Ius illud esset, ut si potestativa Fideicommissi, superi-
 rite adhuc testatore, fortuito casu adimpleti posse desinet, impleta Iuxta interpretatione crederetur;
 q. tamen peculiare libertatis Ius esse, Titulo ex totu, quem praecedenti num.º Expendi in d. l. 39. §. 4.
 de Statu lib. et q. in d. l. 4. C. de Condit. inserit. generaliter docemus legato mixtam Fideicommissi adscrip-
 tam, quae fortuito casu adimpleti posse desinet, pro impleta n.º haberi, nec an Vivo, an mortuo testatore,
 id acciderit, distinguatur. Et denique praeter distinctionis Ratio cessat omnino in haeredum ini-
 stitutionibus; nec enim Fideicommissi defectus, quamvis Vivo testatore contingens, quasi caducam haeredita-
 tem, aut ejus partem Titulo, ex his, quae circa totam haereditatem dicebatur ad Titulo, quoad Ius leg.
 ced. cap. 1. n.º 8. et 12. et circa haereditatis partem ipse docet Ramos d. Reliq. 35. n.º 23. cum 3. regg. Et tamq.
 potestativa, mixtae Fideicommissi inscriptioni adscripta, quae Vivo adhuc testatore fortuito casu ad-
 impleti posse desinet, impleta censeri dicitur in d. l. 8. §. 7. et in d. l. 22. h. tit. q. q. potestativa, mixtae
 ve Fideicommissi, quae Vivo adhuc testatore fortuito casu, vel alicujus textij facto, adimpleti posse desinet,
 impleta nunquam Iuxta censura crederetur, n.º ex fieri, aut caducorum odio descendit, prout docti-
 ssimus Antecessor noster credebat, quo in haereditatis doctrinam suam Verificari n.º posse previ-
 dit. d. Reliq. 35. n.º 28.

Tenendum itaque firmiter e, q. institutioni adscripta potestativa, mixtae
 Fideicommissi, ex eo solum q. fortuito casu, aut alterius textij facto, impleti posse desinet, sive Vivo, sive
 mortuo testatore, sive ante, sive postquam impurari in testamento haereditatis possit, q. n.º ante Fideicommissi im-
 plevit, id fringit, pro impleta habenda n.º e, ut evincatur ex dictis n.º 28. et n.º 30. Nec Fideicommissi
 probant tot adducti n.º 29. Nam totu in d. l. 8. §. 7. h. tit. (omnia Donelli sibi Fideicommissi solut. d. lib. 8. com-
 ment. cap. 34. quae Trinci facile possit, tum ex reg. totu in l. 4. C. de his quae sub modo h. tum ex d. l. 8. §. 7.
 totu in d. l. 4. §. 5. Vlt. Veru. ante Nuptias de C. et D. Cui nec responderi pro Donello cum Coira pote-
 rit in §. Si arbitrari. l. 6. n.º 29. et 30. quem jam impugnari n.º 26. et Coira ipse lib. 2. select. cap. 22.
 num. 7. cum 3. regg. idem in praesenti de modo, q. de Fideicommissi dicendum subtrahit fundat) ita in-
 tellig. meo quidem iudicio e, ut sub ea Fideicommissi inscriptione haereditatis, si iuraverit se Stichum manumi-
 ssurum, siquidem Stichus ante factum testamentum decederit, Fideicommissi defectus n.º dicatur. ex reg. totu in
 d. l. 6. §. 4. de C. et D. Nam et iurijurandi Fideicommissi a Praetore remittitur, et quamvis ea remissa,
 quam in vim modi id adhuc dare, vel facere in testamento haereditatis cogatur, q. iurare jurus erat. d. l. 8.
 §. Quoties. 6. id tamen fallit, quoties impossibile illud e, q. iurare jurus fuit, cum impossibili modus
 pro n.º scripto ad in iura impossibili Fideicommissi propter Variationis identitatem habeatur. Nec q. Vivo tes-
 tatore Stichus decederit Vlt. proponit, arguit post testamentum factum decedere; Nam Verba illa, Vivo
 testatore, n.º nunquam n.º dum factu testamenti tempus significat, ut in totu in intellig. in l. 4. §. 5. Vlt. de
 Reg. Caton. et in eo sensu apud Ulpianum in d. §. accipienda sequenti suadet ejusdem §. Vericulus
 Idem e, ubi ita instituitur: Haereditas esto, ita ut Stichus manumittatur, mortuo Stichus ideo a haeredi-
 tate n.º submovendus dicitur, q. n.º videtur Fideicommissi (id e modo, qui Fideicommissi vicem gerit d. l. 4. C. de
 his quae sub modo) defectus, si parere Fideicommissi n.º possit, implenda e enim Voluntas, si potest. Quae
 Ratio cum Reflexu ad eum casum n.º possit, quo post factum testamentum Stichus decederit ex supra

dictis, ut ad eum potius carum referatur, superet, quo ante factum testamentum deceverit, et ad quem integrum ejus S. Testator referendum existimo: Facilioi sane opera exponitur tōi. in d. l. 24. h. tit. in cuius serie vivo testator Trobina defuncta (idem Iuxi enet, et si post testatoris mortem deceverit, ut probat indefinita, et generalis decisio tōi. in d. l. 25. de Bonor. posses. secund. tab.) impleta conditio creditur, et fratres ambo ad aequales hereditariis partes vocantur, n. q. in institutione, de quibus in eo tōi, n. sint additionales, quas imo veri, et proprie additionales esse dicit ex d. l. 9. S. to. cum S. seq. de haud. inrit. d. l. 23. h. tit. et ex d. l. 25. de Bonor. posses. secund. tab. et docet fundat Benedic. Pinell. lib. 2. select. cap. 5. ex n. 5. Sed potius q. superior regula, qua habet pro impleta potestativa, mixtamve additionem ex eo solum n. habendam, q. Vel vivo, vel mortuo testatore, fortuito casu adimpleti posse desierit, cenat, quoniam aliud directura testatoris suadet voluntas, qua additionis gubernat; in presenti autem id voluit testator creditur, ut si per neutrum ex fratribus steterit, quominus alteruter Trobinam uxorem duceret, implevisse ambo additionem consequatur, qui cum expresse unum ex fratribus, qui Trobinam uxorem n. duxerit, seu per quem n. steterit, quominus eam uxorem duceret, ad hereditariis partes vocavit, et utrumque verique, ubi per neutrum, quominus uxorem Trobinam duceret, steterit, veluti se Trobina re integra ante nuptias decesserit, creditur ad viriles hereditariis partes vocari, ut sic ex voluntate, quam circa unum ex fratribus testator expressit, colligatur mens, seu voluntati directura ad utrumque, quem sensum reddunt illa Papiniani Verba, qua decisivam Viam praesentent; quia Verum e. eos heredes institutos, sed emolumento portionum eventu nuptiarum directos, quasi dicat Cuius frater ambo in omnem eventum esse institutos, nisi per utrumque, quominus alteruter Trobinam uxorem duxerit, steterit, ita tamen, ut si eorum alter uxorem Trobinam duxerit, ex bene heredi fiat, hereditariis autem exiens ad fratrem alterum spectet; si vero per eorum neutrum, quominus alteruter consequantur uxorem ducat, steterit, ambo ex directura testatoris voluntate ad aequales hereditariis partes vocentur, prout ingeniose Papinianus interpretatur Benedic. Pinell. d. lib. 2. select. cap. 5. n. 1. et 2.

N. 33.

Nec difficultates sunt tōi. in d. l. 54. S. 1. de leg. 1. et in d. l. 28. in pr. de Ceter. D. in quibus idem si mulier sub ea dicitur relicta legatum sit, si arbitratu Titii nupserit, et Titius vivo adhuc testatore deceverit, mulier postea nubens, additione defecta n. creditur, imo ad legatum admittitur, q. sub diatribus additionibus relicta intelligitur, nimirum, si nupserit, et si arbitratu Titii nupserit, quarum prima, et potest adhuc, et debet adimpleri; secunda vero, ut potest qua moxam, et impedimentum aliquod nuptijs inferat, ex legi. s. remittitur, qua ea fuit, ne aliquid omnino impedimentum per additionem nuptijs inferretur, et quemadmodum quamvis superest Titius adhuc enet, mulier, tamen ejus arbitrio n. expectato, aut ejus inrequiritio consilio, nubens, ad legatum admittitur, sic, et ubi Titius, sive vivo, sive mortuo testatore, deceverit, postea nubens ad legatum admittitur; ad huc dicitur namque foret, ut alieni arbitratu dicitur, qua suspensa pro nichilo foret, id e. qua et si mandatum adhuc penderet, expectanda tamen n. enet, deficienti legatum extingueret, ut eleganter demonstretur in terminis Variacionum Papin. in celebri tōi. in l. Cum tal. 22. S. si arbitratu. 4. de Ceter. D. et docet nimirum tradit Cora in d. S. si arbitratu ampliat. Vlt. ex n. t. Vique ad 18. et concane desent Cusac. lib. 10. 99. Papin. in d. l. 22. S. 4. et Ramo d. lib. 4. Reliq. 2. n. to. Illud vero, tanquam observatione dignum, animadverto, tom in d. l. 22. S. 4. improbare omnino, qua supra sari jam rejecimus Cusacij, et D. Ramo opinionem; ait namque Papin. q. si Titius, cuius arbitratu mulier additionis adimplenda causa nubere jura fuerat, vivo testatore deceverit, quamvis dicitur deficiat, mulier tamen a lege succurratur, qua additionem remittit; si ipsa alia legato foret adscripta dicitur, quam lex n. remittit, et quamvis vivo adhuc testatore, fortuito casu, adimpleti posse desierit, impleta Iuxi censura iuxta Papinianum n. crederetur, qui sic expenit minime sententiarum n. firmat = Difficilioi sine dubio e. tōi. in d. l. 54. S. 2. de leg. 1. Verum Donelli solutione omnia d. lib. 8. cap. 34. quam evestunt tōi. in l. 2. S. Vlt. et in l. 3. de Donat. ex quibus exponendum e. tōi, qui quamvis a Donello n. adducatur, cum iuxta posse Videri, nec tamen juvat in l. 3. S. quid si ita 3. Vlt. Sed si nichil. et d. S. quoniam 4. de dicit. cau. dat. si recte intelligatur cum D. R. ex. 2. opus. sect. 2. cap. 7. ex n. t. et praecipue n. 7. Vel dicendum erit, servus, quem in d. l. 54. S. 2. legatarius additionis implenda gratia manumittere jussus erat, ante factum testamentum deceverit

decennie, et id circa conditiones, tanquam impossibilem, pro n. scripta haberi, prout scribit Dionysius Gothofr.
 Videtur, qui in marginalibus esu tui. notis in confirmatione adducit tom in d. l. 65. de C. et D. in cu-
 jus serie quidam e servus, quos institutus habet adimplenda conditioni caa manumittere jurus erat, ante
 factus testamentus decennie ponendus dicitur n. 30. circa fines; Vel si alicui hac dupliciter interpretati-
 o ex eo, q. et d. ejusdem l. 54. et decisiva ratio tui. in d. l. 52. Pomponium ibi n. de impossibili testamenti
 tempore conditione, sed de ea, qua, cum possibili testamenti tempore fuerit, q. fortuito mortalitati cam adom-
 plexi posse derisit, impossibilem ex post facto esse cepit, arguunt disputare, in re difficili, dum meliorem ali-
 ui solutionem attulerit, dici interim posse credendum, Pomponij decisionem in d. l. 54. 52. ad eum debere cau-
 Testamti, quo servus conditioni adimplenda causa manumitti juri, nec manumitteret, ipse sibi mortem
 diceret, Veluti si se ex alto precipitaverit, Vel laqueo suspenderet, ut in l. Sed si damnus. 9. S. Si ipse
 servus. 7. de Peculio, et in l. Cum autem. 23. S. Excipitur. 3. de Adilit. Edict. et in quo Iuxta censura conditio
 pro impleta merito habetur, cum per servum ipsum, qui nec aliter sui manumissionem poterat impedire.
 arg. tui. in l. pen. et ult. de Manumiss. et cuius adimpleti conditionis maxime interesset, ut ingeni liber-
 tati acciperet beneficium, et in cuius persona fuerat adimplenda conditio, quominus ipse manumitte-
 re, seu quominus conditio adimpleretur, retinet, q. n. potest n. interpretativus conditioni implementus
 inducere iuxta Reg. tui. in d. l. 29. de C. et D. Nec divinatoriaz niaz hanc interpretationem aliquis
 dicat, quam et illa tui. Verba persuadent: Sed et si Servus meus impedijet manumissionem, quibus impedi-
 tam manumissionem aseritur, qua licet per naturalem servus mortem improprio impedita dici potest, pro-
 prii tamen per violentiam, quam servus ipse mortem sibi diceret, dicitur impedita, et decisiva illa tui
 ratio firmat, q. scilicet per legatarius, quominus manumitteretur servus, n. retinet, qua, cum per se sola inter-
 pretativus conditioni implementus n. inducat, ut ex hactenus disputatu apparet, supponit omnino per ser-
 vum ipsum, quominus manumitteretur, retinet. arg. tui. sic intellig. in l. Multa. 20. in pr. hoc tit. q. ita
 demum in Pomponij testimonio verificabitur, si servum ipsum, iuxta novaz niaz interpretationem, ne manumit-
 teretur, mortem sibi dicitur ponatur.

N. 34.

Verum adhuc mirram conditionem, qua fortuito casu adimpleti posse
 derisit, ex eo solum, q. per legatarius, quominus eam impleverit, n. retinet, impletus Iuxta interpretatione
 censei, difficile probare videtur tui. in l. Qui quatuor. 30. S. Vxor. 5. de leg. 3. l. Annua. 20. in pr. de annui
 leg. l. Gajo. 13. S. l. Libertus. 18. S. et 2. l. Stichus. 20. S. Vlt. de alim. leg. l. Siqui ita. 8. l. Illi liberti. 84. de
 C. et D. l. 4. C. de leg. quibus obitone videtur tui. in l. Sejo. to. in pr. de ann. leg. Quae Iura ut breviter
 Explicem, certa ab incerti separare prius duxi. Expediunt illud e, q. si alicui simplex legatus, Veluti
 fundi, sub ea fuerit conditio relicta, Si cum matre, Vel liberti testatoris fuerit moratus, siquidem le-
 gatus, quandiu mater, Vel testatoris liberti vivebant, cum eis fuerit moratus, Vel ab eis una imorari
 fuerit prohibitus, quamvis postea mater, Vel liberti testatoris decedant, n. ideo defecta, imo adimpleta
 fuerit conditio, q. sic deceptus legatus sub initiativa solius conditione relinquere, qua, licet superstitibus ad-
 huius matre, Vel liberti, possit deficere, ante eorum tamen obitum adimpleta dici n. potest. ex Reg. tui. in d.
 l. 22. in pr. et d. et in d. l. tot. S. Socrus. 3. de C. et D. in quibus vidend. Cujas. 18. quar. et 8. Toponi. Pagin. et
 in huius termini, quatenus de simplici militaria legato loquitur, intellig. tom in d. l. 18. 52. de aliment.
 leg. advertens recte Goffred. in d. l. 84. de C. et D. n. t. et cum alijs Azai de Mera. 2. Variar. cap. n. 12. 14.
 et 15. Ceterum si annuum legatum sit sub ea conditione relicta, certum etiam e, q. legatarius pro eis an-
 nis, quibus a matre, Vel testatoris liberti una imorari fuerit prohibitus, ad legatum admittitur, cum per
 eos, in quorum personis erat adimplenda conditio, quominus impleverit, retinet, nisi iustis simultanea
 habitacionis recuanda causa matre, Vel liberti testatoris habuerint, ut probant a simili tui. in l. Ma-
 ria. 13. in pr. de ann. leg. et in d. l. tot. S. Vlt. de C. et D. in quibus si, cui sub ea conditione, Si filia, Vel nepotis
Nepotis pervenerit, Velictum annuum legatum erat, a filia, Vel nepote Nepotia fuerit admittitaze prohi-
 bitus, impleverit conditionem censeatur, nisi propter fraudem, aut summam negligentiam fuerit ab admini-
 strat. Vermorui, Conducit Reg. tui. in d. l. 37. de statutis. et a specie probat tui. in d. l. 30. 55. in pr. de leg. 3.
 ubi sub ea conditione Vxor relicta legatus, dum cum filia Capta erit, q. annuus e, pro eis anni, quib.
 filius a matre migraverit, ad matrem spectat, qua impleverit conditionem censeatur, ut explicat Costa lib. 2.
 Select. cap. 19. n. t. Evincunt hoc ipsum tui. in d. l. 34. S. 4. de leg. 1. et in d. l. 135. t. Vexi. Item Consultus de

Aliment. leg. Comperitur etiam e, q. si legatarius cum matre, vel liberi rectoris aliquo licet brevi tempore coeperit morari, quamvis postea ex iura aliqua causa cum eis morari desierit, ad prioris anni legatum admittitur, si ad sequentium annorum legata, nisi vel morari coeperit, vel ab eis fuerit prohibitus, ut evincunt rōi. in d. l. 30. §. 5. Veri. Sin autem in aliud municipium, et in d. l. 8. de C. et D. quos sic intelligunt Goffied. in d. l. 84. h. tit. n. 8. et Cora d. lib. 2. select. cap. 13. per tot. Videndus omnino pro Felicit. rōi. in d. l. 30. §. 5. cum l. Julianus. §. 1. l. Si quis Titio. §. 4. l. Si quis stipulatus. §. 3. Ex quōd. caus. major quā et ultimum Veri. rōi. in d. l. 30. §. 5. optimi interpretata. d. lib. 2. cap. 13. n. 4. et 5. Cui et subiciat Amaya. t. Obser. cap. 6. n. 32.

N. 35.

Hac supra traditi Reguli Iuri circa interpretandum Fditioni implementum recte Inveniunt; Ceterum si is, cum quo adimplenda Fditioni gratia morari, vel cuius negotia gerere legatarius sumus erat, decesserit, an ex tunc annum sub ea Fditione relictum legatum extinguitur, investigare difficillimum est. Quæstioni resolutio ex eo pendet, Verus scilicet defecta, Verum adimpleta Fditio credatur? In qua re (ut ex dicendi facile Rejiciendaz Donelli ^{am}. Omnia nam in d. l. 4. C. de Leg. ex n. 3. et d. lib. 8. cap. 34. Cui nec faverit rōi. in l. 5. §. 1. Veri. Sed et si de stat. lib. quem ex l. Arboibus. §. 2. De illa. §. 3. de Vusu. elegantex explicat Præceptor meus D. Didacus de la Serna in academ. de Locato. cap. 5. n. 10.) subtituli Cora d. lib. 2. select. cap. 13. n. 4. circa fin. cum 3. reg. et ex eo Alex. de Mera d. lib. 2. Varias. cap. 7. ex n. 22. conveniunt Fditioni, sub qua annum Relictum legatum fuerit, attendi Verba debere, pluximum que referre, an sic fuerit adimpleta Fditio, Si morari fuerit, Si negotia gererit, itaut primo modo adjecta Fditio, si, quandiu is superius fuerit, cum quo commorari, aut cuius negotia gerere legatarius sumus erat, fuerit impleta, per ejus obitum n. defecta, imò adimpleta perfecte dicatur, nec sub ea relictum annum legatum extinguitur, iuxta rōi, qui expressse in terminis sic adimpleta Fditioni loquuntur. in d. l. 20. de ann. leg. d. l. 18. §. 1. d. l. 20. §. 1. de alim. leg. d. l. 84. de C. et D. quamvis enim multiplex annum legatum sit, et tot in eo sint legata, quot anni. l. 4. l. Cum in anni. §. 1. de ann. leg. Omnium tamen legatorum una solum Fditio est, qua per ejus obitum, cum quo morari, aut cuius negotia gerere legatarius sumus erat, adimpleti perfecte dicatur, ut antea rōi. vidimus; 2. Verò modo Fcepta Fditio per ejus obitum, cum quo habitare, vel cuius negotia administrare sumus legatarius sit, deficere omnino dicatur; quoties enim sub sic Fcepta Fditione annum legatum relinquitur, quot sunt legata, tot etiam sunt Fditiones. Expressus rōi. in d. l. 4. tot. §. 1. de C. et D. qua per ejus obitum, in cuius persona fuerant adimplenda, pro sequenti anni anni deficient, et pro quorum defectu annuum legatum extinguitur. Ex rōi. in d. l. 4. C. de bus anni deficient, et pro quorum defectu annuum legatum extinguitur. Ex rōi. in d. l. 4. C. de Cond. inext. cum similib. nisi alimentorum legatum fuerit sub sic Fcepta Fditione relictum, quod quia ex præsumpta testantis voluntate in ipsius legatarij gratiam creditur adimpleta Fditio, non per ejus obitum, in cuius persona habitandi, vel negotia gerendi erat adimplenda Fditio, non expressat, sed adhuc perseverat. iuxta sic accipiendos rōi. in d. l. 13. §. 1. de alim. leg. et in d. l. 4. C. de Leg. §. 1. tamen si sub t. modo Fcepta fuerit Fditione relictum, etiam inspectu conditioni Verbi ad huc perseveraret, quin opus esset ad voluntatis Ffectum recurrere, ut si inter se Fferant, probare rōi. in d. l. 84. de C. et D. et in d. l. 4. C. de Legari, ubi supra Cora d. lib. 2. Hæc tamen opinio, nisi majori explicat. donec, duplicet; Nam si simpliciter accepta Vera foret, an annum, an simplex legatum fuerit sub t. modo Fcepta Fditione relictum, nihil referret, imò tam annum, quam simplex rōi. relictum legatum, vnam, eandemque invariabilem Fditionem haberet, et nec cedere, nec peti ante ejus implementum posset. Ex rōi. in l. 5. §. 2. quand. diu leg. Sed licet simplex sic relictum legatum, n. nisi post ejus obitum, in cuius persona fuerit adimpleta Fditio, et sic post Fditioni implementum cedat. d. l. 18. §. 2. de aliment. leg. d. l. 12. in p. et §. 1. de C. et D. annum tamen sic relictum legatum, quandiu legatarius Fditionem vel revera impleverit, vel implevere credatur, cuiuscunque anni initio, et cedit, et peti cum effectu posset, quin ejus obitum expectaret, cum quo habitare, vel cuius administrare negotia sumus legatarius est, ut expressè stat ex d. l. 30. §. 5. de leg. 3. d. l. 18. §. 1. d. l. 20. §. 1. de aliment. leg. et innuitur in d. l. 20. in p. de ann. leg. et in d. l. 84. de C. et D. ergo annui legati sub t. illo modo Fcepta Fditione relicti, non una Fditio est, imò tot sunt Fditiones, quot annua legata, ac per Frequens antea rōi. modo annui legati Fditio Fcipiatur, nihil inext. Rursum

in d. l. to. in p. de ann. leg. sub t. illo modo annui legati Decreta Iditio proponitur; et tamen per ejus obitum deficit, cuius negotia legatarius gerere jure exat, et ex ejus defectu annuus legatum Extinguitur =

Quare omnino etiam, qua tradit Castillo de aliment. cap. 4. n. 15. dicendum melius e, q. licet si de simplici legato loquamur, an 1. an 2. ex modo procedenti num. initio positu, cum alio habitandi, vel ejus negotia administrandi Iditio Iditio, illud referat, ut t. modo Decreta sit initiativa, 2. Vero modo adscripta sit resolutiva, ut subtiliter exponit Videndus Goffred. in d. l. 89. de C. et D. n. 2. cum 3. reg. et n. 9. circa fin. et n. 10. et 13. Si tamen de annuo legato loquamur, an 1. an 2. modo Iditio illa Iditio, nihil quidem refert quoad hoc, ut tot sint Iditiones, quot anni, quibus i. Vixerit, cum quo habitare, vel cuius negotia gerere legatarius jure est, et initio cujuscunque anni impleta initiativa Iditione annum legatum, et cedat, et peti potest, quin ejus obitu expectetur, in cuius persona Iditio capere adimpleti, testatoris namque, qui vel sub 1. vel sub 2. modo concepra Iditione annum legatum reliquit, ea dispositiva fuisse voluntas, ut gratum animum, et operosum legatarij obsequium annui legati Iditio remuneraretur, cui voluntati, et illud consequens e, ut quamvis 1. modo fuerit Decreta Iditio praesens cuius liber anni obsequium annua praesenti remuneratione pensetur, ut in hoc recte Goffred. in d. l. 89. n. 6. et 7. Si vero in per ejus obitu, in cuius persona habitandi erat adimplenda Iditio, annum legatum Extinguitur, quaestio sit, an 1. an 2. modo fuerit Decreta Iditio, illud intererit, q. sub 1. Decreta Iditio, annuus Relictus legatum n. Extinguitur; Iditio enim illa Si, quamvis illa duas Iditiones Si, et quandiu in praesenti propter expensas nuper Iditiones imponeret, id voluisse testatorem aperte significat, ut legatarius, et quandiu cum eo fuerit moratur, cum quo habitare jure e, ad legatum admittatur, et siquidem, quandiu superstiti ille fuerit, Iditiones impleverit, post ejus etiam obitu annum legatum capiat, quo sensu intelliguntur facile eod. in d. l. 20. in p. de ann. leg. d. l. 85. d. l. 20. 5. Vlt. de aliment. leg. d. l. 89. de C. et D. quoad alimentorum favorez recurrere sit necessum cum Antiquioribus n. nulli, qui impugnant Arias de Mesa d. lib. 2. var. cap. 7. n. 20. et 21. quod tamen ita procedat, si sub ea Iditione annum legatum sit propter legatarij utilitatez Relictum, q. praesumendum in dubio e, alioquin si propter ejus, cum quo legatarius habitare jure e, utilitatez sub ea Iditione Relictus legatum hanc probaverit, quamvis stricto Iure per ejus obitum, cum quo legatarius habitare cepit, Iditio n. defecerit, legatarius tamen annuus postea legatum Iditio defuncti voluntatez petentes poterit doli mali excepte repellere, prout docet Paul. in d. l. 89. quem sic eleganter accepit Costa d. lib. 2. select. cp. 19. n. 4. Quo etiam sensu explicandus Papin. exi. in d. l. to. in p. de ann. leg. qui cum alium sub ea Iditione: Si filiorum testatoris negotij intervenierit, annum Relictus legatum fuerit, et ex tribus filiis duo extraneis Relictis haeredibus decederint, annum legatum minus, et pro haereditaria duntaxat superstitis filij parte postea deberi eleganti praestata ratione respondit, q. tam labor, quam pecunia, divisionez Recipient, id e, q. cum legatum propter filiorum utilitatez fuerit sub ea Iditione Relictus, opera remuneranda caa, quam in eorum negotij gerentis dno esset legatarius exhibiturus, labore postea diminuto, et annum utique legatum, quod laboris e. praemium, diminui necesse e, quinimo et Extingui, siquidem omnes filij decederint, ut pote cessante omnino administrationali labore, ut docet Cusac. ad Pand. in d. l. to. cui nec opponuntur eod. in l. Qui opera. 38. 5. Locati, et in l. 5. Divi. 13. de Varj, et ex eadem. cognitum. pro quorum intellig. Videndi D. R. etes d. lib. 2. opus. sect. 2. cap. 7. n. 13. et 19. et D. D. Didacu. de la Serna ad tit. C. de Locat. d. cap. 5. n. 9. Sub 2. Vero modo, Veluti per Iditionem Dum, Vel Quandiu Decreta Iditione annuus Relictus legatum per ejus obitu, cum quo habitare legatarius jure sit, proximi Extinguitur, propter manifestum testatoris Iditio, qui pro habitationali duntaxat tempore

praestari legatum voluit. Nec rariuz probant eod. in d. l. 13. §. 1. de aliment. leg. et in d. l. 4. Cod. de
 Legati; Omnia quippe solutione Cora d. lib. 2. cap. 13. n. 4. in fin. et Arias de Mesa d. lib. 2. cap. 7. n. 25.
 dicendus Testis erat cum Goffred. in d. l. 13. §. 1. et in d. l. 89. de C. et D. n. 15. cum 2. regg. et Cusacio ad tit. C.
 de Leg. in d. l. 4. §. 1. ideo in hi. Iuribus annuum alimentorum legatum sic relicto: Quoad cum Clau-
 dio Iusto mortui legatarius sit, per Claudij obitum n. extinguatur, q. d. d. ita fuerat in legata-
 rij gratia adscripta, ut facilius, et expeditius annuum alimentorum legatum perciperet, Claudius
 nominus ille, cum quo legatarius habitare iussus erat, hanc in iuribus proponebatur, q. licet n. ex-
 primatur in d. l. 4. C. de Legati, colligitur tamen ex eod. in quo hoc ipsum Antonij Pij receptum
 Scavola refert. in d. l. 13. §. 1. Veri. Item Consultus. de aliment. leg.; promptius vero, faciliusque an-
 nuus alimentorum legatum percipiet legatarius, si cum herede, a quo fuerint alimenta praestanda,
 simul morietur, et id citio, et id citio quamvis per Claudij mortem d. d. ita, si verborum sola proprie-
 tas inspiceretur, Verba deficeret, propter praesumptam testatoris voluntatem ex eo elicerem, quod
 d. d. ita illam in legatarij favorem adscriptam, annuum alimentorum legatum percipere periret,
 ac n. ex tempore mortis Claudij sine illa fuisset d. d. ita relicto; Unde si n. in legatarij favorem,
 sed in ejus gratiam, cum quo habitare legatarius iussus erat, veluti si cum eo morari iubeatur, qui
 praestiturus alimenta n. erat, adscripta d. d. ita proponeretur, per ejus obitum, cum quo habitare
 legatarius iussus erat, et revera iuxta verborum proprietatem deficeret, et ex tunc, tanquam d. d. ita
 voluntatis d. d. ita cessante, annuus quamvis alimentorum legatum extingueretur =

N. 3)

Duo nunc breviter investiganda succedunt. Primum,
 utrum sub potestativa, vel mixta d. d. ita institutus, si quidem eam adimplere ab extraneo fue-
 rit prohibitus, quo casu pro impleta d. d. ita n. haberi jam dixi, eo nomine possit adveniri ex-
 traneus d. d. ita, et ab eo amissa hereditatis estimatio nancisci. Quae res facile sequenti d. d. ita
 tunc expeditur; Aut justum impedimentum fuit, veluti si servus implenda d. d. ita gratia
 a testatore manumissus fuit, vel ob sui defensionem inculpabilitatem servato moderamine, vel in
 adulterio deprehensus, Iure extraneus occiderit, et tunc institutus sub ea d. d. ita heres
 vi pretium, nec hereditatis magis estimatio n. ab extraneo n. praestari Iure desiderat, ut probat
 eod. in l. Qui occidit. 30. in pr. ad leg. Aquil. et ab arg. colligitur ex l. §. exp. 53. §. 5. Si heres. 3. de leg. 1.
 et facit Vulf. Reg. eod. in l. Grachus. 1. Cad leg. Jul. de adulter. aut injuriy impedimentum fuit, ve-
 luti si servus manumissus fuit, nec Iure extraneus occiderit, et tunc institutus sub ea d. d. ita heres
 ab extraneo praeter servi pretium, amissa etiam hereditatis estimatio n. d. d. ita. Expressi eod.
 in d. l. 23. §. 2. ad leg. Aquil. et faciunt ab arg. eod. in l. 3. de Conduc. fuit. et in l. Si quis. 52. §. 5. Si ser-
 vus. 28. de furtis, et licet solvendo extraneo n. sit, n. eo magis pro impleta d. d. ita habetur, quae Occisio
 semel servo defecit, quemadmodum et licet servus vivo adhuc testatore fuerit occisus, quo casu heres
 d. d. ita estimatio n. ab Occisione dominus n. d. d. ita, d. d. ita pro impleta n. habetur iuxta eod.,
 quem sic intelligi dicebam n. 30. in d. l. 23. §. 2. Veri. q. si vivo testatore ad leg. Aquil. docet, quam-
 vis n. sic fundet Goffred. in d. l. 24. de C. et D. n. 19. circa fin. cum 2. regg. Nec ad rem facit eod., qui
 Antiquiores plures ad d. d. ita sentiendum immerito movit in l. Plani. 94. §. 1. de leg. 1. quem explicat
 Cujac. lib. 39. ff. de Iulianis. Ex eadem Nat. si post extranei impedimentum adimpleri adhuc possit
 d. d. ita, veluti si in pecunia datione d. d. ita, sub ea institutus, quamvis n. hereditatis estimatio n.,
 quam n. amittit, ita tamen, q. sua intererat impedire d. d. ita n. fuisse, d. d. ita ab extraneo potest.
 arg. eod. in d. l. 52. §. 28. de furtis, ita Goffred. n. 49 = Secundum, et difficilius illud e, utrum scilicet,
 si extraneo danda d. d. ita implementum fuerit impedimentum ab eo, cuius n. impleta d. d. ita inter-
 erat, quo casu pro impleta d. d. ita habetur iuxta supra tradita, extraneo illi, qui acceptus mor-
 tuus caa pecuniam erat, actio aliqua competat, per quam eam, quam propter impedimentum d. d. ita
 implementum pecuniam amittit, ab eo, qui impedivit, possit d. d. ita. Et quidem si coheres coheredi
 danda d. d. ita impediret, coheredi, qui pecuniam accipere iussus erat, d. d. ita impedientem coheredis
 familia exciscunda iudicium eo nomine d. d. ita, per q. amissam pecuniam nanciscitur, singu-
 laris eod. in l. 3. §. 5. Sed et si iustum. 4. de Steru lib. in cuius serie ad aequitatem Variationem Recurre-
 reum

Proœmium.

Quod scriptum Seneca reliquit. lib. 6. de Benefic. capt. quadam exercendi tantum ingenij causa investigari, et semper extra viam facere; quædam, et dum quærentur, Oblectamento esse, et quærita Viri, in Iurispudentiâ nostrâ tractatibus experimus, quorum alij ingenia solent exercere, et delectant, et semper extra viam faciunt; alij et dum discutuntur, Oblectamento sunt, et dicuntur Viri, claudunt scilicet subtilitatem cum utilitate conjunctam. Tali profecto est, quæ per litterarum hujus curus spatium Primarijs Antecessoribus illustrandum Academia Princeps injungit, substitutionum tractatus subtilitatibus plenus, et tam in forensibus, quam in Scholasticis dissertationibus frequentissimus, et quem integris idæo, latissimisque Commentarijs plures tam practici, quam theoricæ, et diversissimi illustraverunt Scriptores. Quia vero inter Omnes substitutionum species pupillari facile eminet, et n. sine quavis dictionum factura ab Antecessoribus ex professo exposita n. dum est, præjecti primum generalibus substitutionum principijs, ejus solum illustratio- nem suscipio. Difficillimum esse agnosco post tot doctissimos Interpretes, qui hanc etiam partem occupaverunt, novum aliquid, aut specierum adjicere; Nec tamen (clarissimi Auditori) despero, quæ diffusè admodum, et confusi de pupillari substitutione hæcenus tradita sunt, brevi, perspicuoque stylo præhendere, n. nulla etiam ex proprijs observationibus adjicere, iuxta Seneca consilium epis. 89: *Studeat, n. ut plus alijs sciatur, sed ut melius =*

Caput I^m

In quo generalia substitutionum elementa qua-
 si per indicem demonstrantur, et de Origine, Natura,
 Speciebus, et formulis pupillaris substitutioni disseritur.

De pupillari substitutione ex professo acturus, ut per totius commentarij dictionum dicen-
 da perspicue intelligantur, generalia prius substitutionum principia quasi per indicem demons-
 trare constitui. Cum substituere nihil sit aliud, quam in alterius locum aliquid statuere,
 aut subrogare, generaliter accepta substitutio quamcumque subrogationem in locum persona, aut
 rei deficientis significat, quo sensu apud Iuris auctores substitui arbores dicuntur, substitui
 pecora, substitui debitor, creditorque, substitui Iudex, et substitui tutor, vel curator. l. 1.
 Agri. 18. l. Vel inutilium. 62. de Usu. 5. Sed et regni. 38. Inst. de Res. divi. l. Claudius. 16. Vossie.
 Planè. qui potiores. l. Tutor. 39. 5. In eum. 11. de admn. tutor. l. q. si forte. 12. 5. Sed et 9. de So-
 lution. l. Cum apud Sempronian. 20. Iudicatur solvi. cum similib. tradunt plures, quos congesta
 Oruald. 16. Comment. Donell. cap. 23. lit. D. specificè autem, et rectè sumpta substitutio, prout
 in presenti subrogationem in hæredi locum designat, et pluribus definitionibus omnium, quas
 recensere, et impugnare, nec mori, nec invideri novum est, sic commodè definitur: Substitutio
 est Secunda institutio, sive institutio secundi hæredi. Hæc definitio ab Accursio primum tra-
 dita, quam et amplectuntur Donell. 6. cap. 23. Govean. ad nu. tit. Rubric. n. 1. Faber. 15. Conjectur. cap. 10.
 Peralta ad Rubric. ff. de hæred. instit. n. 16. Spino in speculo certam. g. lona. 21. principali num. 1. Ex

Num. 1.

Veterum Iuriconultorum descriptionibus omnino firmata, inter quos Paulus in l. Ex factis 43. §. Sucus. 2. h. tit. in fin. Substitutionis secundae heredi appellationem esse scribit Cuius lib. 2. Instit. tit. 4. in prin. et in l. de Injur. Supr. l. 1. ad Syllan. l. 4. et parim h. tit. Substitutus secundae gradu scripti heredes appellatur, et à Tacito lib. 4. annal. Scripti in speciem secundam dicuntur. Ex Iuribus etiam Tac. definitio probatur, in qua Verbum Institutio locogeneris est, utpote quae tam secundam, quam primam heredi institutionem proprie comprehendit, ut ex eo dignoscitur, q. d. dicitur illa: Si testatorem heredes instituerit, impleta venietur, si cum substituerit. l. Mulier. 20. §. Vlt. de Condit. Inst. et institutionis nomine substitutio significatur in l. Signa. 25. §. Sed si mandavit. Vlt. Veri. idemque de Acquis. heredit. et est conuersio substituti nomine 1. gradu heredi scripto intelligitur. in difficillimo aliquo tōu, quem merifice sic exposuit Illustriss. Ramos in M. S. ad rubric. n. tituli n. 9. in l. Vlt. in prin. de leg. 3. ubi institutus 1. gradu substitutus vocatur, q. in eum locum, quem filius, qui ibi exheredatus proponitur, obtineret, si exheredatus non fuisset, subrogatur, qua explicacione retenta, factus eius tōi sententia est, qui summè torsit Cuiacium. 2. obier. cap. 32. et D. R. et sub 3. opus. ad librum singul. quare Scav. in eo tōu. Verbum autem Secunda diffra loco est; in eo namque differt substitutio ab institutione specificè accepta, q. d. specificè sumpta institutio 1. gradu factam institutionem significat; substitutio vero est 2. gradu decepta institutio inspecto ordine succedendi iuxta defuncti voluntatem, qui 1. gradu instituto statim à mortu tempore hereditatem voluit deferri, substituto vero non prius, quam institutus defecerit. l. 2. §. Deferri. 4. de Bonor. possession. Secunda tab. ut docent supra laudati.

N. 2.

Sic definita substitutionis summam, praecipuamque divisionem in duas dumtaxat species fieri debere emittunt Donell. 6. cap. 23. Gil Kenius ad Rubric. C. de Impuber. et alijs substit. num. 12. cum seqq. Duaren. ad n. tit. cap. 1. et 2. in directas scilicet, quae abique 1. gradu scripti heredi institutione, aut ministerio ipso Iure, Rectaque Via defert substituto hereditate, ubi substitutionis casu eveniat, et in fideicommissariam, siue obliquam, quando instituti scilicet heredi fideicommissaria, ut hereditate alij restituat, qui eam ab herede capit, eique subrogatur, et substituitur, quam divisionem ex eo firmare nituntur, q. d. in l. Centurio. 15. h. tit. et in l. Por additam. 5. C. de Impuber. et alijs substituit. directa substitutionis fit mentio, quae inepta omnino foret, si obliqua alia, aut fideicommissaria substitutio non esset, et q. d. fideicommissariam absolute, et simpliciter substitutionem vocant Papin. in l. Coheredi. 1. §. si heredem. 3. Veri. nec aliud h. tit. l. Max. de i. §. 1. et 2. ad Trebell. et Iustin. in l. generaliter. 6. Veri. Cum autem. C. de Inst. et substit. juncta l. Cum avu. 102. de C. et D. Verius tamen est, q. d. licet lato sumpto substitutionis vocabulo pro quacunque substitutione fideicommissaria, aut fideicommissaria substitutio proprie dici possit, ut in nuper adductis Iuribus, quae sic sunt intelligenda; si tamen strictè, ut in praesenti, substitutionis Verbum accipitur, fideicommissarium propria substitutio non est, cum etenim substitutio sic accepta 2. sit institutio, et fideicommissarium tamen ministerialis proprie nec heres, nec institutus sit, imò ab herede omnino differat. §. In prin. 2. cum seq. Inst. de fideicommiss. hered. implicat sane, q. d. in stricto hoc sensu substitutus fideicommissarius dici possit, ut docet expresse Papin. in d. l. 39. §. Max. institutus 3. de admn. tut. Rur. sui fideicommissum, euique restitutions à substitutione distinguat, ut rem omnino diversam, apparet ex l. 6. §. Titius. 5. ad Trebell. l. 6. §. Sed quia. 2. cum seq. C. Commun. de Leg. 5. Vlt. Inst. de Pupill. tenent Anton. Faber d. lib. 15. cap. 10. et de errorib. decad. 39. ex. 2. Schifor degen. 2. tract. 2. quart. 1. et 5. cum pluribus Onuald. 6. cap. 23. lit. I. Pichard. in lectur. ad n. tit. cap. 3. n. 9.

N. 3.

Melius itaque directa substitutio, de qua sola novae disputatio est, in communiori ss doctrina gratia in quinque species dividitur, seu distribuitur, vulgarem scilicet, Pupillarem, exemplarem, seu quam pupillarem, Reciprocam, et Compendiosam: Vulgari illa est, quae in

casum primo hæredi n. acquirere hæreditariu confertur, seu perquam in eum casum, quo in vitium hæres n. sit, substitutus vocatur, et sic dicitur, q. a quocunque testatore, et cuiuscunque gradu scripto hæredi fieri vulgo potest, quemadmodum et vulgari actione dicuntur, quæ magis receptæ, et solemnes sunt. l. 1. et 2. de Præscript. Verb. Hæc autem vulgari substitutio originem à lege decem virali trahit, quæ liberam testandi facultatem concevit. l. Verbu. Ro. de Verb. Sign. et introducta præcipue fuit in testamenti subsidium, ut eleganter loquitur Marcianus in l. Potest. 36. h. tit. id est, si in testamento l. dumtaxat gradu hæres institutus, eo hæreditatem repudiante, vel aliter deficiente ex defectu aditionis hæreditariæ residuum totum testamentum reddatur, et successioni ab intestato fit locus: pr. Inst. de hæred. quæ ab intest. defex. et cum eorum testamentum sortiri n. modo publicè interint, sed et ipsi testatori sic honorificum. l. Iulianus. 42. de acquir. hæred. l. 6. quemadmod. testam. apex. ut ampliani testamentorum securitati consulere, Decem virali legi potestate sibi concessa venientes plures hæredum gradus testatores in ultimi elapsis efficere conueverunt, ut si forsitan l. gradu scriptus hæres aliqua ratione defecisset, per 2. vel ulterioni gradu scripti hæredi aditionem posset testam. confirmari; vulgari itaque substitutio n. tam ex amore, quam ex timore testatori proficiscitur, qui dum primi hæredi repudiatione, forsitan propter os alienum hæreditariu perimecit, alios gradus hæredum facit, ut in eorum aliquo testamentaria voluntas se servat, ne aliquin intestatus decedat. Hæc quidem unica fuit vulgari substitutioni inducenda ratio; q. enim contendunt Osiwald. lib. 6. cap. 23. lit. A. Philippus Mannus ad Rubric. C. de Impubes. et alij substit. n. 64. cum seq. et notæ Richard. ad Rubric. Inst. de vulgari. n. 18. et in lectur. ad num. tit. cap. n. 11. inductam eam substitutionem fuisse ad excludendum fisco sui casibus, quibus hæreditas ex persona instituti in eum recessura erat, tanquam caduca ex legibus Julia, et Papia, ex eo facile vincitur, q. caducariæ legi, ex quibus Caducorum origo profuxit, quingenti circiter anni post legi 12. Tabul. lata fuerunt sub Octaviano Augusto, ut dicitur ex Tacito lib. 3. annal. vulgari igitur substitutio, quæ ex decem virali lege originem sumpsit, ad excludenda caduca introducta dici n. potest. Nec contrariu probat Iustin. in l. 1. in pi. Veru. Sed et ipsi. C. de Caduc. qui n. sic accipiendus est, quasi dicat, introducenda substitutionis ratione ex Caducorum exclusione pendere; Sed ut aserat, substitutionis, quamvis longè ante caducarias leges introducta, post illas, et earum occasione frequentari magis, et hu. introduci coepit à testatoribus, et Iuri consulenti, quorum Titio testamenta plerumque condebantur l. Lucius. 88. S. Vlt. de leg. 2. ut sic substitutus tanquam ex aperta defuncti voluntate vocatus fisco præferretur in ea hæreditariæ parte, quæ alioquin n. facta substitutione caduca fieret, ut eleganter docet Illustr. Ramos. l. ad leg. Jul. Reliq. 35. n. 29. cum 2. segg.

Pupillari substitutio, de qua postea per integrum Commentarium dixerimus, ea est, per quam liberi impuberibus in patria potestate exsistentibus, qui post Parentu obitum in alterius potestatem recaveru n. sunt, in eum casum Parentu substituit, quo ante pubertatem decederint. Exemplari, seu quasi pupillari, quæ sic appellatur, q. ad exemplum pupillari fuit introducta, et olim n. nisi speciali Principis rescritto impetrato, hodie autem post novam Iustiniani Institutionem Imuni Iure humanitati ratione subnito potest fieri, ea est, per quam Parentes mente capti, furionive liberi in eum casum substituant, quo in eadem mentis alienatione decederint. l. Ex facio. 43. in pi. h. tit. l. Humanitari. 9. C. de Impubes. et alijs substit. 5. Qua ratione. l. Inst. de Pupill. de qua exemplari substitutione præter Inst. m. Interpretes in d. 51. consulendi erunt Duaxen. ad num. tit. cap. 6. est. cum 4. segg. Petr. Gregori. lib. 42. Syntagm. cap. 24. Spino in speculo testament. gloria 25. principali. Anton. Gomez. l. Var. cap. 6. Petr. Barb. in d. l. 43. h. tit. Donell. 6. cap. 27. et ibi plura, et plura congerens Osiwald. per omnes literas. Reciproca substitutio est, per quam hæredes instituti in vicem substituuntur, veluti si testator, postquam duos, pluresve hæredes instituerit, ita dixerit, eoque invicem substituatur. Quæ quidem substitutio reciproca ideo dicitur, q. de persona ad personam reciproce reflectitur, et si duobus impuberibus liberi in potestate exsistentibus hæredibus instituti fiat, quatuor continet substitutiones,

N. 4.

duas vulgares, et duas pupillares, quarum singuli haeredi invicem substituti capaces evadunt. l. 4. S. h. tit. Si vero uterque haeres institutus, aut exeri unus extraneus fuerit, aut pubei, duas tantum vulgares substitutiones continet, n. pupillarem adhuc in persona impubei cohaeredi, qui pupillaris substitutionis e. capax; nec enim uniformi haec substitutio diverso Iure potest afficere eas personas, inter quas recipiatur. d. l. 4. S. Sed et altera. l. 2. l. Lucius. 45. h. tit. l. In testam. 6. C. de testam. milit. l. 2. et 4. C. de Impuber. et alij. substit. quam reciproca substitutioni materiaz late prosequuntur Anton. Gom. d. 1. tom. Var. cap. 8. Spino ubi supra. glossa 26. principali, et cum pluribus Illust. Ramo in M. S. ad num. tit. cap. 2. ex n. 14. Compendiosa demique substitutio e, qua verborum. Compendio plures in unius instituti persona substitutiones complectitur, veluti si Patris impubei filio in potestate existenti fucio, vel mente capto haeredi instituto quodocumque deceverit, aliquem substituerit, haec substituendi formula pro temporum, et casuum diversitate vulgarez, vel pupillarez dicitur substitutiones; Similiter, si miles impubei filio quodocumque deceverit, aliquem substituerit, eo intra pubertatem decedente ut pupillari, post pubertatem autem mortuo, ut militari directa ex militari privilegio substitutio valebit. l. Centurio. 15. h. tit. l. Praeib. 8. C. de Impuber. et alij. substit. juncti qua tradunt Anton. Gomez ubi supra. cap. 7. et Peri. Barbosa ad Rubric. nri tituli n. 93. cum 2. seqq.

N. 5.

Sed licet haec in quinque species substitutionis diviso clariori explicationi gratia possit subdividari; si tamen Iuris rationem attendamus, quatuor dumtaxat sunt substitutionis species, vulgari scilicet, pupillari, exemplari, et militari, qua in testamento militari Iure confecto filio pubei, vel extraneo haeredi instituto in casum acquiescit haereditari, et mortui in huius bonis potest fieri, qua ab ipso milite testatore ad haereditatem institutum pervenerunt. l. Milites. 5. de testam. milit. Reciproca autem, et compendiosa n. sunt species substitutionis Te, et substantia diversa a quatuor, quas proposuimus, sed diversa formula, et verborum descriptione, qua illas ipsas substitutiones vulgarez, pupillarez, exemplarez, aut militarez dicitur, et adeas referuntur, ut in exemplis reciproca, et compendiosa substitutionis anteriori num. adductis apparet. Sunt itaque solum diversi substituendi modi, seu diversa substitutionis adfectiones, quemadmodum de peculio actiones, et noxae propriae actionis species n. sunt, sed aliarum actionum modi, et adfectiones, ut noxae Interp. in 5. Actiones autem de peculio. 11. Inst. de Action. et in p. Inst. de Noxal. action. Recte tunc obicit, q. apud Moderatum in d. l. 4. S. h. tit. Reciproca substitutio tertium substitutionum genus appellatur; Nam facile respondet in eo esse generis Verbum proprie, et rigurose accipi n. debere, ut vel ex eo fiat, q. etiam reciproca substitutio a vulgari, et pupillari omnino differat, n. ideo tertium genus, sed tertiam potius substitutionis speciem dicitur; sed accipiendum potius esse pro modo, qualitate, aut forma dicitur substitutionis, pro ut et in eodem sensu pro modo generis accipitur in l. Thas. 41. S. Stichus. 11. de fideicom. liber. et in l. Cum qui. 23. S. de Truc. et in vulgari illo Virgilij Carmine: q. generis hoc hominum 10. docent praeter congestos ab Onuald. 6. cap. 23. lit. M. et O. Duaren. ad num. tit. cap. 8. et Peri. Barb. in d. l. Centurio. 15. h. tit. n. 116.

Num. 6.

Generalibus jam substitutionum principijs qua per indicem praebatis, nobiliorum earum speciem, pupillarez scilicet substitutionem exponendaz agredior. Pupillari itaque substitutio, per quam patris liberi impuberibus in potestate existentibus, et qui post eorum mortem in alterius potestatem recaverit n. sunt, in eum casum substituunt, quo intra pubertatem deceverint, Populi Romani moribus introducta est. l. 2. in p. h. tit. p. Inst. in fin. de Pupillari. et quidem dea strictaz Iuris rationez, qua inspecta patri familiae de proprijs dumtaxat facultatibus, n. etiam de alieni testam. permittitur. l. Conficiuntur. 8. S. Si pot. factum. 3. de Iure Codicillor. l. Sape. 53. de Verb. Sign. cum simi.; Patres autem, dum filio pupillari substituerit, de facultatibus, qua filio sui Iuri effecto obvenirent, testam. nec de sui, sed de impubei bonis disponit, ut

ut avertit Vlpianus in l. Sed si plures. to. S. Ad substituto. S. h. tit. Accedit, q. pupillari substitutio, qua impuberi testamentum e. l. Papinian. 8. S. Sed nec impuberi. S. de Inoffic. test. ex quo ipse filio, n. Patris substitutus habet exiit. d. princip. In iit. Veri. Si vero exiit. de Pupill. ex Parenti iudicio proficiat, q. dixerit omnino a filij iudicio e. l. Si stipulatus. 16. in pi. l. Ut. in pi. de V. O. expeditur vero e. testamentorum Iura ex propria Voluntate ss. n. ex alieno arbitrio pendere oportere. l. Qui testam. fac. pon. l. Illa institutio. 32. de haec. iustit. Sed licet stricta Iuris ratio pupillari substitutioni resistat, ex Iuris consultorum ss. qua per fori disputationes Populi conveni recepta in more, postea pertranit, Parentibus permittum fuit impuberibus liberis pupillariter substituere ex ea utilitati Ratione, q. cum honorificum valde sit testamentarium haec habere. d. l. 92. de acqui. haec. et filii quamvis morte Patris sui Iuris effectum propter pupillarem aetate testari, et instituire sibi haecdem n. ponit. l. Qua Ratione. S. Qui testam. fac. pon. Utile vnum e. ut Pater pro impubere filio testari possit, ut sic filius in pupillari aetate decedens saltem ex paterna providentia testamentarium haecdem relinquat. Et etiam praetextu pupillari substitutione fuit recepta, q. cum hi duntaxat liberi, qui in potestate existunt possit fieri, identitatis fictio, qua ex patris potestate resultat. l. Ne cum filio. 16. de furti. cum Vulg. quodam modo efficit, ut perinde testamentum dicitur, ac si ab ipso filio effectum fuisset. S. Iuris. 2. Inst. de Pupill. tradunt Costa in Si pater. de Testam. lib. 6. o. 1. p. verbo haberi. num. 2. Duaxen. ad num. tit. cap. 12. C. Ouald. 6. cap. 25. lit. A. et plures, quos refert Castillo. 2. controver. cap. 14. n. 2.

Num. 7

Ex Teratio tamen pupillares substitutiones n. solum propter pupillorum utilitate, sed stricto, summoque Iure receptas, et introductas fuisse existimant Lex. Bar. b. in d. l. 2. h. tit. n. 6. cum 2. seqq. Philippus Masinus in d. l. 9. C. de Impuber. et alijs substit. n. 59. Oxoz. 2. de apicib. cap. 1. n. 5. et alij plures, quos refert, et sequitur Castillo d. lib. 2. controver. cap. 14. n. 1. moventur ex eo, q. inter patrem, et filium fam. identitatis fictio fictio: q. stricto etiam Iure inspecto pater pro filio testari poterit, et perinde habebitur testamentum, ac si a filio fuisset ordinatum. Rursum lex 12. tabul. Patri fam. de pecunia, tutelaeve sua rei testari permittit. d. l. 120. de Verb. Sign. Sed filius cum in patrem sacri existit, rei Patris, et in ejus bonis esse iudicatur, adeo ut ex Quintio Iure ponit a Patre vindicari. l. 1. S. Per hanc. 2. de Rei Vindic. q. Pater, qui poterit de filij ipsius persona disponere, majori ratione poterit summo etiam Iure de pupilli bonis per pupillares substitutiones disponere. Ulterius lege 12. tabul. parentibus permittitur e. liberis impuberibus, quos in potestate habent, testam. tutore dare. d. l. 120. de Verb. Sign. l. 1. in pi. de testam. tut. seu tutelae Iure patris potestati mandare, ut eleganter agebat Papin. in l. Impuberi. 10. de admin. tutor. juncto pro eju expore. Ant. Fabi. in Papin. tit. 13. de Tutela. p. 1. circa finem: q. Pater, qui de filij tutela, tanquam de re sua disponere poterit, ex eadez l. 12. tabul. pupillariter filio poterit substituere, et de eju facultatibus testari. In eadem etiam sententia inclinare Papin. Videtur in d. l. Centurio. 15. h. tit. dum avertit, q. si miles impuberi filio, si intra 25. annu sine liberis decenerit, directo aliquoz substituerit, siquid filius ante pubertate decenerit, omnia eju bona communi Iure ad substitutum perveniunt, q. dependena illa substitutio filio ante pubertate mortuo ut pupillari substituit: q. sentit pupillares substitutiones n. sola utilitati Ratione, sed communi, seu stricto, summoque Iure substitui. Denique et Papin. dicitur e. utilitati Ratione, sed communi, seu stricto, summoque Iure substitui. Denique et Papin. dicitur e. ex Iure patris potestati proficiat, sed a quocunque parente, et filio etiam emancipato potest fieri, humanitati Ratione receptam, et introductam scribit, n. obicue indicans pupillarem substitutiones, ut poro qua ex Teratio patris potestate denderat, ex stricto, summoque Iure descendere =

N. 8.

Verum huc in priori ss. permittimus, cui haec fundamenta n. obicant. Quod etenim inter Patrem, et filium fam. fictio identitatis Veritatis, n. evincit, stricto etiam Iure pro filio testari Patrem posse, q. fictio illa, ut poro Iure civili inducitur ad ea, qua sunt facti, pertinere n. poterit ex Vulg. Reg. 201. in l. In bello. 12. S. facti. 2. de Captiv. ac proinde nec effecere, ut Parenti iudicium dixerim sum a filij iudicio n. ut. d. l. 16. d. l. 16. de V. O. et cum testamentum debeat ex propria Voluntate ss. n. ex alieno arbitrio pendere, adhuc stante identitatis fictione n. stricto, summoque Iure, sed

propter pupillorum utilitatem pupillaris substitutio fuit recepta. Nec q. filiūfam. res parū, et in ejus bonis esse quodam modo iudicetur, et ab ipso ponit ex Iure Quiritio vindicari, probat stricto etiam Iure Pariter de pupilli bonis posse per pupillares substitutiones disponere; nam patris potestati, et identitatis personarum fictio olim quidem efficiebat, ut fore quidquid filiūfam. acquireret, parenti acquireretur, et libera ei speraret acquisitio. l. Placet. ff. de acquir. hered. §. 1. In it. Per quas person. nob. acquirita; pupillari tamen substitutiendi facultate inducere n. poterat, cum pupillari substitutioni vis, et efficacia in id tempus conferatur, quo filius morte Patris sui Iuris effectus, perquam paternam hereditatem, vel alia forsan bona sibi acquireret, ante pubertatem decederet, et ea ratione hanc substitutionem, quamvis inspecto Ordinationis tempore, impuberum aliquando dicitur, ut in Rubric. C. de Impuber. et alijs substit. Exitu tamen aetate, et tempore, in q. conferatur, habita ratione, pupillari frequenter appellatur, q. pupillus n. proprie dicitur, qui ante pubertatem morte Patris sui Iuris effectus e. l. Pupillus. 239. de Verb. Signif. ut notant Omuald. 6. Comment. cap. 25. l. 1. C. et D. et Pater licet de bonis sibi per filiūfam. acquirere libere disponere possideret, de his tamen, quae ipse filius sui Iuris effectus sibi esset acquiriturus stricto Iure disponendi facultate obtinere non poterat =

N. 9.

Nec tunc Exemplum testamentariae tutela respiciatur, q. tamen si ex bona fide censendum e, fortissimum Italicam opinionem e. fulcrum, et a noxia ss. Auctoribus alio silentio praetermissum, Cui ut respondeam, et genuinam simul, nec inventam hactenus, imo nec quaritaz illius dicimus ex propria observatione rationem assignem, cui scilicet cum testamentaria tutela ex communi Iure legi 12. tabular. descendat, pupillari tamen substitutioni origo n. ex eadem lege, sed ex Iuris Civium ss. qua in mores postea populi Romani pertransiit, tandem recepta, introducitur. Dicendum existimo, q. testamentaria tutela, licet ex ipsa lege 12. tabul. descendat, n. tamen stricti Iuris ratione substituitur, sed propter pupillorum utilitatem fuit introducta, in id scilicet tempus defixa, quo filius morte Patris sui Iuris effectus; stricti autem Iuris ratio n. patitur, ut pater in id tempus, quo filius sui Iuris futurus e, de eius persona disponat, pupillorum autem utilitas extorrit, ut quamvis patris potestas morte extinguatur, patri tamen liceat impuberi filio testam. tutorem dare, cuius consilio filius regatur, donec ad pubertatem perveniat, idque nominatim ipsa lege 12. tabul. permittitur e, qua tutorem potestatem veluti quendam patris potestatis imaginem esse animadvertens, et de parentum erga liberos affectione, et maximo iudicio iure confidens, eis tutorem substitutiendi facultate indulget. Nec sane implicat, quod tutela testamentaria ex lege 12. tabul. oritur, et q. dea stricti Iuris ratione propter pupillorum utilitatem fuerit introducta; nam et videmus testamenti faciendi potestatem ex eadem lege derivari; et tamen dea stricti Iuris regulas in facti solariuz receptaz, permittazque fuisse in veteri ss. quam tenet Anton. Faber in Papin. tit. 2. p. 1. illat. 4. Sed dicit: Si testamentaria tutela dea stricti Iuris ratione fuit propter pupillorum utilitatem a lege Decemvirali permittita, cur pupillari substitutio propter eandem utilitatis rationem introducta ab eadem lege n. fuit? Resp. duplici forsan ratione moveri legem potuim, ut tutorem dandi, n. etiam pupillari substitutiendi parentibus potestatem tribueret. 1. q. pupillus tutore omnino indiget, cuius tutela regatur, n. pupillari substituto, quem habere honorificum quidem e, n. necessarium. 2. q. ex eo q. lex de paternae providentia confidens parentibus testam. tutorem dare permittit, nulli prejudicium irrogabat, imo proximioris pupilli agnati a tutela incommodo eximebat, at ex dea ratione ex eo q. parentibus pupillari substitutiendi permittit, proximioribus pupilli agnati successionis legitimam facturam inferebat. Minus, ut Vigentiori necessitati sine cuiusquam dispendio provideret, tutores dandi, n. etiam pupillari substitutiendi parentibus potestatem permittit. Postea vero ex Iuris consultorum ss. et Populi Romani moribus, ut non modo necessitati, sed et pupillorum utilitati, pleniorque honori provideretur, fallibili, et incerta agnatorum successionis ratione perhabita, pupillari substitutio ad iustae testamentariae tutela fuit recepta =

11. 40

Optime, pupillares substituentur omnia pupilli bona Imuni Iure capere, et tamen pupillares substitutiones adve-
 sui Ius strictum propter solam utilitatis rationem fuisse receptas; inductum etenim semel, et receptum,
 quamvis Iura stricti Iuris rationem pupillari substitutionis Ius commune recte appellatur, quatenus
 parentibus omnibus impuberi liberis in potestate habentibus spectat. Accedit, quod commune Ius, quo
 substitutum Universalia bona capere, si pupillus intra pubertatem deceverit, Papin. scribit, militari pri-
 vilegio opponit, ex quo, si filius pubes jam factus deceverit, ad paterna dumtaxat bona admitti sub-
 tituentur affirmat; profecto autem pupillari substitutioni Ius, quamvis sola utilitatis ratione recep-
 tum, siquidem cum militari privilegio puberi etiam filio, aut extraneo directo substituendi con-
 feratur, commune quam optime dicitur; sicuti et paganorum testamentum, licet Iura stricti Iuris
 Regula ex legis permissione proflexerit, quoties testam. militari Iure confecto opponitur, Iure
 Communi dicitur ordinatum in l. Militari. 36. §. Veteranus. 3. cum seq. de Testam. milit. imo et cum
 militari testam. n. deferatur, commune Iure confectum appellatur in §. Vlt. Inst. de milit. testam.
 eodem scilicet sensu, quo pupillari substitutioni Ius, et si cum militari substituit. n. confere-
 tur, commune appellari posse jam diximus = Denique nec nra ss. Iustin. opponit in d. l. 9.
 C. de Impuber. et alij substit. ubi dum exemplarem, seu quam pupillares substitutiones huma-
 nitatis ratione receptas, et introducitur scribit, n. ideo sentit pupillares ex Testam. substitutio-
 nem ex stricto, summoque Iure descendere, imo ex hac Iustinianam ss. inferri nec improbabilem
 forean posse, q. cum Exemplari substitutio ex humanitate fuerit recepta, pupillari similiber
 substitutio, ad cuius exemplum fuit exemplari inducta, humanitati etiam, seu Utilitatis ratione
 substituitur. Vel dici etiam poterit, q. cum humanitati ratio in Exemplari longe magis, quam in pu-
 pillari substitutione in eo eluceat, et dignificatur, q. Exemplari patris potestati Iure in super habito
 a quocunque parente, et emancipato etiam filio fieri poterit, ad pupillari dicitur, cuius Unica in-
 ducenda ratio, pupillorum videlicet utilitas patris potestati Iure, et personarum identitatis fictione
 velatur, et coheretur, potiore ratione ex humanitate inducta Exemplari, quam pupillari dicitur
 substitutio, quamvis utraque contra strictam Iuris rationem fuerit propter utilitatem recepta =

Num. 11.

Pupillari substitutioni origine jam exposita, de

Ejus natura succedit disputatio, circa quam illud n. immerito quaeritur, Verum scilicet pupillari
 hae substitutio vera, et propria sit substitutioni speciei? Et nonnulli veram, propriamque substitutio-
 nis speciem n. esse arbitrantur, tum q. substitutio omnium 2a institutio, vel 2a heredi debet esse institutio;
 sed pupillari substitutio 2a institutio, aut 2a heredi institutio n. e. q. nec propria e. substitutio-
 nis speciei. Min. prob. Pupillari substitutio pupilli testamentum e, et pupillari substituentur pupillo
 ipsi primus, et immediatus heres existit, et q. ad paternam etiam hereditatem aliquando admittatur,
 ex eo provenit, q. paterna hereditas pupilli hereditati juncta esse coepit. d. l. 10. §. filio. 2. h. tit. §. nec
 2a institutio, nec 2a heredi e. institutio, ac proinde nec vera substitutionis speciei; tum etiam q. pupilli
 etiam exheredati parentis pupillariter possunt substituere. l. 4. §. Substituere. 2. h. tit. §. n. solum. 4. Inst.
 tit. de Pupill. cum similit. Sed exheredato pupillo substituentur primus, non 2a heredi omni sensu e, nec in-
 altissimi locum subrogari dici potest: pupillari igitur substitutio vera, et propria substitutioni spe-
 cies n. e. Veriores tamen existimo ^{am} asserentium, pupillarem substitutionem veram, et propriam esse
 substitutionis speciem, quam ut fundem, et breviter simul Testam. opinionem fundamentum satisfaciunt,
 Constituo, q. pupillari substitutio, sive institutio, sive exheredato filio facta 2a institutio e, seu 2a
 gradu, prout vocatur in l. Cum quidam. 4. C. de Neces. serv. hered. inst. arg. l. 2. Quo gradu. 13. h. tit. n. 1.
 et pupillari substituentur 2a heredi appellatur in singulari totum in l. Siquis a filio. 32. de leg. 1. q. licet
 dua, et diversa sint hereditates patris, et filij; pupillare tamen, et paternum testamentum, quatenus
 ex unico iudicio patris Insunt, ex quo formam capiunt, et originem, pro uno testam. habentur,
 et pupillari substitutio pari quadam, et sequela paterni testamenti esse dicitur. l. 2. §. Illud. 2. de
 hered. vel acc. vend. l. 2. §. Prius. 4. l. Patris. 20. l. Qui plures. 38. §. Vlt. h. tit. ex unico autem hoc testam.
 prius Patris hereditatem n. solum deferri, sed etiam adiri oportet, quam pupilli hereditas deferatur.
 d. l. 2. §. 1. h. tit. et sic evidenter Testam. institutionem heredi, et delationem paternam hereditati priorem

esse debere in institutione heredi pupilli, et delatione hereditatis ejusdem, et frequenter inspecto succenti-
 onis, et delationis ordine ex eodem testam. quamvis circa diversa hereditates, substitutiones pupillarem
 sive instituto, sive ex hereditate pupillo factam esse institutiones. arg. rōi. in d. l. 2. §. Sed et ita scripserit. b.
 in fine. h. tit. cum semper paterni heredi precedat institutio, in cuius locum quodam modo pupillari sub-
 titutus substituitur, ut in unuare Modestini videatur in d. l. 5. §. h. tit. quia cum in p. rōi. dicitur, heredes
 institutos esse, qui 1. gradu scribuntur, substitutos autem, qui 2. et in §. 2. avertunt, tam ex hereditate quam
 instituti pupillis posse pupillariter substitui, ut objectioni, quae ex eo ponit de rōi, q. pupillari substitu-
 tio 2. n. videatur esse institutio, tacite responderet, adjectis in d. §. 5. §. Pupillariter substituta
 Patrem n. aliter posse, quam si heredes sibi instituerit, hoc ipso indicare volens, q. cum paterni heredi
 institutio, et paternae hereditatis delatio precedere semper debeant, pupillari substitutio
 institutio 2. institutio ē, et sic vera et propria substitutionis species. docent Peri. Barbosa ad
 Rubric. n. tit. n. 22. cum 2. seq. Schiffridg. lib. 2. ad Anton. Fabri. tract. 6. qu. 2. et Richard. in lec-
 tur. ad n. xum tit. cap. 2. n. 25. cum 2. seq.

N. 12.

Sed ut plenius pupillari substitutionis natura digno-
 catur, ejus prius species, et formulae exponere duxi. Et quidem duae sunt pupillari substitutionis species,
 alia scilicet expressa, alia vero tacita. Pupillari expressa substitutio dicitur, quae ex expresso patris ju-
 dicio proficitur, et vel nominatim, et specialiter, vel generaliter concipitur. Nominatim, et specialiter
 Decreta dicitur substitutio, quotiens pater adjecto nomine, aut signo aliquo indubitabili appo-
 sito certam pupillari substitutionem personarum designat, cuius specialiter concepta substitutionis per plu-
 res formulae apud Iuris auctores inveniuntur. P. haec est: Si filius heres erit, et intra pubertatem
deceperit, Titius eidem filio heres esto. d. §. non solum. 4. In re de Pupill. 2. Si filius erit, et intra
pubertatem deceperit, Titius heres erit. pro Insti. Veri. Voluti. eod. tit. 3. Titius impuberi filio heres
erit. arg. rōi. in l. 3. et in l. Qui liberis. 8. §. h. tit. 4. Si filius intra pupillarem aetatem deceperit, Ti-
tius heres erit. l. 2. §. Sed et si quis. 5. d. l. 8. in p. Veri. Pute. l. Si ita quis. 21. l. qui plures. 38. §. 1. et 2.
 l. Cum ex filio. 39. §. 1. l. Ex facto. 43. §. 1. l. qui habebat. 47. h. tit. l. Paterfam. 28. de Reb. auctoris. Iud.
 possid. In his sane omnibus formulis, et similibus, quae effingere facillimum erit, pupillari expressa
 substitutio dicitur, cum in eis patris n. sibi, sed impuberi filio heredes substituat. Ceterum
 si sic testator dixerit; Si filius heres erit, et intra pubertatem deceperit, Titius mihi heres esto,
 ut apud Modestinum in l. 5. h. tit. Cicero lib. 2. de Inventione, et Justinianus in l. Cum quidam.
 12. C. de Impuber. et alijs substit. dicendum videbatur inuoluntate Decretam pupillarem substitutionem, cuius
 pater n. filio, sed sibi heredes substituerit, q. repugnat omnino pupillari substitutionis naturae.
 Verum tamen ē. perinde sub praefata formula Decretam pupillarem substitutionem dicitur, ac si Verbi
 illud mihi adjectus n. fuisset. l. Coheredi. 4. §. h. tit. l. Si ita scriptum. 8. §. 1. de Bonor. possen. secund
 tab. Cuius rei elegantem illam rationem praestat Papin. in d. l. 4. §. 1. pater, qui praefata formula In-
 pupillarem substitutionem heredes sibi esse iubet, in bonis sui pupillo heredes substituit, perinde ac si
 ita dixerit, Si filius heres erit, et intra pubertatem deceperit, Titius in bonis meis erit heres esto,
 ut probat elegans ad rem rōi. in l. 1. §. C. de hered. insti. ubi si i, qui Titius heres extiterat, testam.
 ita scripserit, Sempronius Titius heres erit, perinde habetur, ac si in Titij bonis, seu hereditate
 Sempronius sibi heredes instituerit; in superiori itaque formula ad paternam duntaxat heredi-
 tatem pupillari substitutus vocatur, quae cum pupilli patrimonio semel confusa rei certa vicem
 obtinet in ejus hereditate. arg. rōi. in l. Cogn. 16. §. Sed et similes. 6. Veri. Et quamvis placeat ad
 Trebell.; sed pupillari substitutio facta ex re certa detracta rei certa mentione propter ulti-
 mae voluntatis favorem ad universam hereditatem protrahitur ex Vulg. Reg. rōi. in l. 1. §. Sed si ex
 fundo. 2. de hered. insti. l. Quoties. 13. C. eod. tit. §. et superiori formula Decreta substitutio, tanquam
 ex paternis bonis, et sic ex certis rebus facta, paternorum bonorum, quarum certarum rerum, mentione de-
 tracta debet ad universam pupilli hereditatem extendi, et licet, si scripturam ipsam, et Verborum
 sententiam intueamur, cum Verbo facta esse videatur, in effectu tamen, q. bonorum parvi, quarum rei certa
 mentio detraxerit, sine ullo proxi. Verbo facta iudicatur, ut loquitur Papin. in d. l. 4. §. 1. h. tit. quem

3 sic subtiliter acceperunt Cujac. lib. 6. Verponi. ejusd. in eo tom. Corra in cap. Si pater. de Testam. lib. 6. 3^a parte. Verb. Pupillari. n. 2. Pichard. in lectura. ad num. titul. cap. 1. ex n. 22.

N. 13.

Muc tamen sic explicata Papiniani Ratio opponi videtur tōi. in l. Pater familias. 46. ff. hoc titul. ubi Pater, qui primis tab. filium posthumum hæredem instituit, in secundis sibi, vel filio, si intra pubertatem deceverit, Gajum Sejum fratrem suum substituit, deinde Titium Gajo Sejo (obseruandus obiter est, etiam pupillari substituto vulgariter posse substitui, ut ex hujus tōi serie colligitur, in qua Gajo Sejo pupillariter substituto Titius proponitur substitutus, qui quidem et vulgariter, et pupillariter simul substitutus est, cum in eum casum sit substitutus, quo pupillus intra pubertatem deceverit, nec ei Gajus Sejus hæres extiterit) et postea sic scripsit: Si Gajus Sejus frater meus v. loco substitutus hæres mihi erit, tunc Titio hæreditatem restituet, et cum filius Patris hæres extiterit, ejusque ante pubertatem mortui hæreditatem Gajus Sejus ex caa pupillari substitutioni acquirat, quærebat, an Titio hæreditatem restituisse cogendus esset. Dubitandi ratio in eo erat, q. ita relictoz fideicommissum fuerat, si Gajus Sejus testatoris hæres extiterit, qui tamen n. testatoris, sed pupillo intra pubertatem mortuo hæres extitit. Respondit tamen Paulus, Gajum Sejum, qui impuberi filio hæres extitit, tenere omnino fideicommissum restituisse, nec advenari Verba illa testatoris, Si hæres mihi erit, cum Verum sit, Gajum Sejum, qui pupillo hæres extitit, testatoris etiam hæredem extitisse, cum paternam hæreditatem cum pupilli hæditate junctam acquirat, et hæres hæredi testatoris etiam hæres esse dicatur. l. 3. de Test. hæred. l. Si quis. d. 5. ff. de acquir. hæred. d. l. v. C. de hæred. instit. Tunc sic, enubi dicitur illa fideicommissio apponitur, Si substitutus testatoris hæres extiterit, omnino adimpleta dicitur ex eo, q. substitutus impuberi succedens in ejus hæditate paternam simul hæreditatem invenit: q. et superiori formula Decepta pupillari substituto etiam bonorum Patris mentione non delecta debet substitui, cum Verum sit, pupillarem substitutum Patris etiam per mediam impuberi personam hæredem extitisse.

N. 14.

Cui difficultati, omni, que tradunt Incep. n. 12. laudari, ut respondeam, suppono in d. l. 46. Patrem filio posthumo vulgariter simul, et pupillariter expresse substituisse, ut dicitur tum ex eo q. initio refert Paulus, testatorem sibi, id est vulgariter vel filio, si intra pubertatem deceverit, id est pupillariter substituisse; tum ex eo, q. in inferiori textu parte annexæ defuncti fratrem in utrumque casum fuisse substitutum, acquirat scilicet, aut n. acquirat hæreditatem; Unde in ejus serie pupillari substituto dicitur, quin alicujus dictionis delectatione opus sit. Qua suppositione facta, multum increvisse existimo inter dictiones adjectas fideicommissio in d. l. 46. et inter formulam illam, qua Decepta pupillari refertur substitutio in d. l. 46. ff. h. tit. cum similib; Condicio etenim illa fideicommissio apponitur in d. l. 46. Si substitutus testatoris hæres extiterit, æque extitit, si substitutus Patris solum hæres extiterit, ac si impuberi, ex eo quod impuberi succedens, paternam simul hæreditatem acquirat, tum propter antiquam Iuris regulam, que habet, q. hæres hæredi etiam testatoris est hæres. d. l. v. C. de hæred. instit. tum etiam propter defuncti iudicium, qui cum fratre suo vulgari, et pupillari simul substituto Titio vulgariter etiam et pupillariter simul substituit, et in casum, quo frater suus ex vulgari substitutioni causa suam dumtaxat hæreditatem acquirat, eidem Titio fideicommissum reliquit, fortiori utique ratione voluisse credendus est, ut in eum casum, quo frater suus impuberi ex pupillari substitutione succedens utramque simul hæreditatem acquirat, eidem Titio fideicommissum præstatet, q. cum uno fideicommissi iuxta dpendij modum acquirat. l. Imperator. d. 5. ff. de leg. 2. cum similib. substitutus, qui in eum casum, quo paternam solum hæreditatem, et sic minus dpendij acquirat, fideicommissio oneratur, majori ratione in casum, quo utramque simul hæreditatem, paternam scilicet, et pupillarem, et sic majus dpendij acquirat, fideicommissio oneratur. ceterum dicitur, q. cum itaque revera dicitur extiterit, omnino fideicommissum debetur, quin dictionem illam mihi dictioni apponitam delectare opus sit; Ex dicitur autem formula illa, de qua in d. l. 46. ff. hoc tit. cum similib. pupillari Decepta substitutio substitutus n. alicui poterit, quæ dictione illa mihi, seu quidem

E. bonorum Patris mentione deacta, ne aliquando Pupillus sua Vulgare Jura Regulari partem testatur, et
 partem intestatam decederet. Quae quidem doctrina in pupillari substitutione in iure filio facta sine du-
 bio procedit. An autem ex hereditate filio superiori nulla formula facta substitutione Verbi sit? In tex-
 Interrog. Troverius e. Negant Goffred. in d. l. 8. de Bonor. possen. sec. tab. circa fin. et Cora in cap. Si pater.
 de Testam. lib. 6. d. 3. p. e. Verbo Pupillari. n. 3. affirmat, et Tectius cum aliji Richard. in d. 5. In iur. de
 Pupill. ex n. 8. Quae ss. praeterquam propter generalitatem ultima Voluntarii favorez, et specialitatem pupillo-
 rum utilitatez potest defendi, suadent etiam ex d. l. 8. §. 1. et confirmari à simili ex l. Haereditas. 34. de
 haered. instit. l. 1. de Condit. instit. cum simili lib.

N. 15.

In exponendi huiusque formulae expressa, et specificè
 Decreta pupillari substitutione, sive pupillari, sive pupillari ejus substitutione attendamus, cum
 utriusque persona specialitèr demonstratur. Aliquando vero dicitur, ut licet pupillari substitutione
 persona specialitèr, et certitudine omnimoda designetur, pupilli tamen persona n. ex presenti, sed
 ex futuro aliquo eventu demonstratur. Quod ut intelligatur, sciendum, quod ei, qui impubes
 plures liberos in potestate habet, liberum arbitrium e. Vel nulli, Vel omnibus, Vel quibusdam
 pupillaritèr substituendi. l. Qui plures. 38. in pr. h. tit. et singuli liberi, qui pupillaritèr substi-
 tuunt, id agunt, ut ex eis nullus intestatus decedat, imò singuli testamentariuz haeredez relin-
 quant. l. Vel singuli. 37. h. tit. §. 5. Vel singuli. 6. In re. de Pupill.; Qui vero quibusdam duntaxat
 substituunt, alios intestatos decedere vult. Possunt etiam, et frequentèr solent parentes novissimo
 impuberi decedenti substituere, hac, Vel alia simili formula: Ex filij meis, ei, qui supremus
ante pubertatez decederit, Titius haeres esto; Sic autem Decreta substitutione pupillari quidem e,
 tanquam in secundum carum acquiritæ haereditatis facta, q. tamen ardua, valde solemnè, et com-
 munissima Parentibus erat, vulgari appellatur in difficili aliquando totum in l. In vulgari. 162.
 de Verbo Sign. ubi docent Cusac. et Gentili, et fere dixerunt Cora in cap. Si pater. de Testam. lib.
 6. c. 2. p. e. Verbo ac deinde filio. n. 19. cum 2. seqq. et Peri. Barb. in l. h. tit. n. 38. Specialitèr etiam
 Decreta dici poterit, si substitutione personaz inspiciamus, n. si pupillus intueamur, cujus persona non
 ex presenti, sed ex futuro eventu designatur, cum ei solus, qui novissimus impuberi decede-
 rit, Patens substitutione, qui hoc ipso Jure legitimaruz haereditaruz integroz inter fratres cus-
 todiri voluit. d. l. 34. h. tit. d. §. 6. In re. de Pupill. Nam cum ceteri nec testamentuz pater fecerit,
 nec ipse nisi in pupillari aetate dicitur potest facere, praemortentiu fratru haereditates ad
 superstitèr ab intestato pervenire necesse e. Minus evidenter inferatur ex eo, q. patens novissimo im-
 puberi decedenti pupillaritèr substituere, nullam inter fratres reciprocam substitutione factam
 intelligi, n. pupillare, tum q. pupillari substitutione, cum directa sit institutio, directa, et expressa
 Verba requirit, nec ex d. cetera voluntate potest induci. l. Haeredit. 21. Qui testam.
 fac. poss. l. Iubemus. 29. C. de Testam. Tum q. si reciproca vulgari substitutione inter fratres indu-
 cetur, integroz legitimaruz haereditaruz Jure inter eos custodiuntur dici n. potest, imò praemortentiu
 haereditatis Jure substitutione, et sic ex testam. ad superstitèr pertinerent. l. Si pater. 25. h. tit.
 Nec magis fideicommissaruz, q. licet sola d. cetera voluntate fideicommissaruz possit
 substitutione inducere. l. Cum proponebatur. 69. de leg. 2. in presenti tamen Voluntarii deficit d. cetera
 ra, cum patens integroz legitimaruz haereditaruz Jure inter fratres custodiuntur voluerit, Reciprocoz
 autèz fideicommissuz, siquidèz inter eos inducerentur, legitimè utique successioni derogaret saltem
 circa paternaz haereditatez, quae superstitibus fratribus ex causa fideicommissi, et sic ex Patris tes-
 tam. foret restituenda ex leg. 1. in d. l. 4. §. 1. si haeredez. 3. h. tit. l. t. Cad Trebell. docet Anton.
 Faber. 13. Conject. cap. 14. cum seq.

N. 16.

Verum huius doctrinae Refragari videtur vulgari, difficultè tamen
 totum in l. Titia. Sejo. 87. §. 5. Sejo liberu. 2. de leg. 2. ubi cum duobus liberis certum funduz testam. in-
 legasset, fidei eorum dimitte, ut qui ex eis ultimus decederet, eum fundum, cum moxeretur, Semp-
 pro restituere, et ait Paulus, in eo fideicommissio testam. duos substitutione gradus fecisse videtur,
 primum, ut qui prior ex liberis moxeretur, partem suam superstiti restitueret, alterum, ut novissimus
 decederet

decedens totum fundum Sempronio restitueret. Punctis: Ex eo solim q. qui novissimo ex liberis de-
 cedens, Sempronio fundum restituere iurum fuerat, dicit Paulus testatorem inter ipsos etiam li-
 beros legatarios reciprocum voluisse fideicommissum inducere: q. ex eo etiam, q. novissimo impuberi de-
 cedenti parens pupillariter substituitur, sufficiens voluntas dicitur deponitur ad hoc, ut recipro-
 cum inter ipsos factus inducatur fideicommissum. Pro solutione tamen dicendum e in d. l. 87. §. 2. Nece-
 ssaria Iuris ratio inter liberos ipsos legatarios reciprocum induci fideicommissum debuisse; cum eentz
 novissimo decedens totum fundum restituere iurum esset, nec aliter ipse defunctus precibus posset integrum,
 fidumque obsequium exhibere, quam si praemortentis collegatarij pari ad ipsum pertineret, quam
 nec acquirere aliter posset, quam ex causa reciproci fideicommissi, ea fuisse testatorem voluntas dicitur.
 novissimus, ut prior ex liberis decedens superstiti partem suam restituere; at ubi novissimo impuberi
 decedenti pupillariter parens substituitur, ad eum dumtaxat hereditatem substituitur vocatur,
 nec reciprocum inter fratres fideicommissum induci necesse est, ut novissimo decedenti heredi-
 tatis ad substitutum perveniat. Quinimo et si ea parenti sic substituenti expressa voluntas fuerit,
 ut novissimo impuberi succedens substitutus praemortentis simul liberorum hereditatem ac-
 quirere, n. eo magis reciprocum inter fratres inducendum fideicommissum esset, q. cum inter ipsos
 legitimorum hereditatem Ius reservatum credatur, in eum dumtaxat casum, quo praemortentium
 fratrum hereditatem ad novissimum ab intestato pervenerint, succedens novissimo impuberi sub-
 stitutus ad praemortentium fratrum hereditatem simul vocatus censendus e. Sic tom. in d. l. 87. §. 2. ex-
 plicans Per. Barb. in d. l. 37. h. tit. n. 3. et 8. Cujus lib. 14. Veron. Paul. in d. l. 87. §. 2. Anton. Fab. d.
 lib. 13. Conject. cap. 16 =

N. 47

Sed dicitur: in d. l. 87. §. 2. novissimus ex liberis decedens n. quidem integrum fun-
 dum, sed partem dumtaxat suam restituere rogatus debet intelligi: q. vel in eum sicut reciprocum
 n. debuit inter liberos ipsos legatarios fideicommissum induci, vel in terminis etiam pupillari sub-
 stituti novissimo decedenti facta inter fratres debet induci. An probabitur: Quoties ex parte in-
 tituti heres, vel collegatarius hereditatem, vel rem legatam restituere rogatur, partem dumtaxat
 suam restituere rogatus censetur, ut ab arg. probantur tom. in l. Servi elect. §. 5. §. 1. et 2. l. Si fundum. §. 1.
 §. Si liberis. §. 1. de leg. 1. l. Si Titius. §. 26. de leg. 3. l. Treia. §. 86. ad leg. Falca. licet alia indefinita heredi-
 tatem appellatio aut fundi totam hereditatem, aut integrum fundum comprehendat: q. licet in d. l.
 87. §. 2. novissimus ex liberis decedens fundum restituere iurum esset, n. ideo integrum fundum, sed
 suam dumtaxat partem restituere rogatus debuit censeri. Nec difficultatem dissolvunt Per. Barb.
 in d. l. 37. h. tit. n. 2. et Anton. Faber d. lib. 13. Conject. cap. 16. qui cum Antiquioribus n. nulli re-
 pondent, ideo novissimum ex liberis decedentem totum fundum restituere rogatum censeri, q.
 alioquin si testator voluisset, ut rogatus partem suam dumtaxat restituere, frustra novissi-
 mum restituere fundum iurum: ut igitur verba aliquid operentur, intelligendum e. sub fundi
 appellat. integrum fundum testatorem comprehendit; Haec etenim solutio ex eo manifeste dicitur,
 q. et si novissimus decedens partem dumtaxat suam restituere rogatus censetur, n. ideo ab ul-
 timo moriente frustra relicta fideicommissum dici potest; perinde enim dicitur, ac si sub alia
 qualibet datione fuerit relicta; Unde novissimum decedentem partem dumtaxat suam nomi-
 nari, nec frustra restituere rogatum invenimus in tota statim explicando in l. Si ejus qui.
 §. 34. ad Trebell. Praefere itaque Accursij, Alexandri, Alciati, et aliorum solutionem, quam im-
 merito impugnant Barb. ubi nuper n. 5. et Faber d. cap. 16. a recentibus testatorem in d. l. 87.
 §. 2. liberis legatarijs fundi alienationem prohibuisse, ut dicitur ex tom. lib. 14. et ex prohibita fundi alie-
 natione novissimum decedentem sub indefinita fundi appellatione totum fundum restituere rogatum
 censeri subtiliter Paulum coniecisse; nam si partem dumtaxat suam restituere rogatum crediderit,
 alienationis prohibitio circa praemortentis liberis partem nudum, et inefficax praecipuum dicitur:
 ut igitur alienationis prohibitio efficax testatorem praecipuum circa utrumque liberis partem in fidei-
 commissarij gratiam dicitur, novissimum decedentem totum fundum restituere rogatum intelligi iuxta

defunctæ voluntatē optimè Paulus respondit =

Maternus jam, q. si Patris novissimo impuberi decedenti pupillariter
 substituent, Reciproca nulla inter fratres directa, aut precaria inducitur substitutio, sed legitimarum
 hereditatum Ius inter eos integrum custoditur, ita ut promorientium hereditates ad superstitem ab inter-
 tato pertineant, et ad novissimo decedenti hereditatem substitutum admittatur. Hinc illud subtilissime
 quaeritur, an scilicet si pater, cum duos impuberes filios haberet, et qui supremus moreretur, aliquis
 substituerit, et impuberes simul ruina, foras, incendio, vel naufragio decederint, substituto locus
 sit? Dubitandi ratio ex sermonis proprietate denuntiat; Verba etenim Novissimus, proximus, supremus
 ultimum significant facta disparatione ad precedenti, ut ex Juvenali satyra. 11. in p. et Quin-
 tiano declamat. 19. in p. demonstrat D. Rer. d. Opusc. cap. 5. n. 2.; Vbi autem duos impuberes simul
 eodem casu perierunt, cum explorari non possit, qui prior, posteriorve deciderit, utique simul decedere,
 et neuter alteri supervivisse præsuntur. l. Duo socij. d. de hered. inst. et sic neuter primus, aut novi-
 ssimus dici potest; q. novissimo decedenti substitutum ad neutrum hereditatem admittendum videtur. Qua-
 deri hoc ipsum potest ex t. in d. l. 34. ad Trebell. ubi cum patre duos filios heredes institueret, ju-
 ssinetque, ut qui ex eis novissimus decideret, suam hereditatem partem alicui restitueret, et fratres si-
 mul a rem suam obijissent, respondet Marcellianus non alicui fideicommissarius ad partem hereditatis
 admitti, quam si ostenderit, qui eorum novissimus decideret, hujusmodi ratio probatione deficiat
 ad intestatam interpretat utriusque filij hereditatem matrem ex S. C. Tertull. admitti. Sed tamen con-
 trarium est, q. si uterque filius impubes simul eodem casu deciderit, novissimo decedenti substitutum ad
 utriusque hereditatem admittitur. Expressum est t. in l. Ex duobus. 34. in p. l. qui duo. 42. hoc tit. l.
 Qui duo. 1. in p. de reb. dub. in quibus decedentis ejus rei rationem partim ex unitate loquendi modo.
 partim ex voluntate testatoris eliciunt Consulti; Verba etenim illa Novissimus, proximus, su-
 premus, quamvis in propria, et rigurosa significat sunt disparativa, non tamen Iuris sapienter ut positiva
 accipiunt, et absque ullo proximo, aut proximioris concursu intelliguntur, et proximus is appella-
 tur, quem nemo precedit, et si solus sit, et novissimus si dicitur, post quem non est alius, quamvis
 ante eum nemo sit. l. 1. d. de Bonor. poss. sec. tab. l. 5. Proximus. 5. Unde Cognati. l. 2. d. Hæc ha-
 reditas. 2. et d. Septima. 4. de Sui, et legit. hered. l. Proximus. 92. l. Proximi. 155. d. l. In vulgari. 162.
 de V. S. Unde ubi impuberes duo filij simul decederunt, q. eorum neuter alter superstitis fuit, utiq.
 ultimi sibi decedere videntur, ut eleganter loquitur Tryphonianus in d. l. 2. de reb. dub. id est, res-
 pectu sui, quam dicat Numquamque impuberes, non quidem ad alium fratrum facta disparatione, sed
 sui ipsius respectu ultimum decedere, ut subtiliter cum Ludovico Teneira explicat Cora in d. cap. Si
 patet. 1. p. Verbo moreretur. n. 5. ac proinde cum novissimo uterque deciderit, ad utriusque heredi-
 tatem substitutum admittitur, cui nec testatoris voluntas refragatur, qui cum inter filios integrum
 legitimarum hereditatum Ius custodijnet, voluit utque, ut si ordine vita decedissent, primo secun-
 dus ab intestato succederet, et in novissimo decedenti hereditate etiam prius mortui heredita-
 tem substitutum inveniret. d. l. 42. h. tit. d. l. 2. de reb. dub. l. Patet. 14. ad leg. Falci. d. et sic voluisse
 etiam creditur, ut si uterque simul impubes decideret, utriusque substitutum succedat. Nec tunc
 obstat t. in d. l. 34. ad Trebell. ubi nullo unquam casu ad totam hereditatem, sed solus ad novissimo
 decedenti partem fideicommissarius fuit vocatus: probare itaque tenetur, quoniam ex fratribus novissi-
 mus deciderit, alioquin ex defectu certitudinis partem fideicommissum evanesceat, etiam si ex
 æqui partibus fratres scripti heredes fuerint, q. licet tunc in ratione quantitatis cetera pari sit,
 incerta tamen in ratione quotitatis est, et qualis sit, ignoratur. arg. t. in l. Meritum. 66. d.
 Sed si par. 2. de leg. 2. tradunt Cujac. tract. 4. ad African. in d. l. 34. h. tit. et ad Pandect. in d. l. 2.
 de reb. dub. Per. Barb. in d. l. 37. h. tit. n. 14. cum seq. et cum alijs D. Rer. d. lib. 7. Opusc. cap. 5.
 Num. 5. cum. 5. seqq. =

Sed tunc ingens occurrit difficultas ex eo, q. pater, qui novissimo decedenti pu-
 pillariter substituit, licet legitimarum hereditatum Ius Ius integrum inter liberos custodiret, non
 ideo voluisse censetur, ut in novissimo decedenti hereditate etiam ante mortui hereditatem substit-

4.

tutus inveniat: q. si impuberes simul eodem casu decederint, ad neutrum hereditatem debet substitutus admitti. An impuberes ex eo Trincenres probata, q. etiam legitimarum hereditatum Iure integro reservato evenire facile poterit, ut in novissimo decedenti hereditate prius mortui hereditas inveniat, ponamus unum ex fratribus puberes jam factus prioris decedisse, et impuberem alterum novissimum decedisse, tunc sane ad novissimi decedenti hereditatem substitutus admittitur, ut probat ab arg. speculom, et singulari tibi ind. l. 4. §. Cum pater. d. h. tit. ubi cum pater duas impuberes filias habuisset, et ex quibus novissima diem suum obiit, tabulas secundas fecisset, et impuberi filia superstiti sorore jam pubere decedisset, irritam omnino pupillarem substitutionem factam Papin. respondit, in impuberi priori persona q. n. novissima decedisse, in alterius vero, q. puberem aetate implevit, hoc ipso significans, q. si ex Traxio pubes prior decedisset, et impuberi postea diem suum obiisset, ad novissimam decedenti hereditatem admittetur substitutus, ut agnoscunt ibi Cujac. lib. 6. responsi. Papin. et Anton. Faber d. lib. 13. Conject. cap. 14. et tamen si pubes jam factus, quem prioris decedisse proponimus, testamentum dedisset, et extraneum heredem instituerit, ejus hereditatem in novissimo decedenti hereditate substitutus invenire non potest, ut advertit Cujac. ubi super; Nec enim impubes puberem fratrem testam. praeteritus potest adhuc per inoffensionem quarellam testamentum impugnare. l. §. fratru. 27. C. de inoffic. testat. §. 1. In tit. eod. tit. ponamus etiam prioris fratrem impuberes adhuc decedisse, ejusque hereditatem superstitis impuberes fratres tutore auctoritate repudiare, et novissimus postea decedisse, hoc sane casu priori hereditatem in novissimo hereditate invenire substitutus non potest: q. etiam legitimarum hereditatum integro reservato Voluisse patres non credimus, ut in novissimo hereditate etiam priori hereditatem substitutus inveniat, ac per frequentem si impuberes simul eodem casu decederint, ad neutrum hereditatem debet substitutus admitti.

Respondetur forsan, superstitis impuberes defuncti fratris hereditatem repudiare non posse, q. quemadmodum si fratres invicem fuerint pupillariter substituti, sibi invicem necessarij heredes existunt. ex reg. tibi in l. 2. §. Prius. 4. Veri. Vique adeo. l. Sed si plures. 10. §. 1. h. tit. l. Sed et in illo. 18. de Reb. dub. sic et novissimo decedenti substitutione facta sibi invicem necessarij ab intestato heredes debent propter parentis iudicium existere; nam aliq. Nec integrum legitimarum hereditatum Iure inter eos custoditum dici potest, ut potest q. per repudiationem facile eveniret, nec evenire potest, q. eveniat Patres Voluit, ut per novissimi impuberis personam tota ipsius patris hereditas ad substitutum perveniret, ut post Paul. Castrensem in d. l. 42. h. tit. Alexandrum in l. Quomodo. 1. C. de Iur. delib. et Lanonez in l. Si infanti. 18. C. eod. tit. n. 1. l. tenet ut novam sibi hanc opinionem arrogans Anton. Fab. d. lib. 13. Conject. cap. 14. qui omnes in eam rem utuntur tibi in d. l. 9. Veri. dicit si ordine de Reb. dub. ubi novissimo decedenti facta substitutio cum duo impuberes in nave simul perissent, docet Cui, q. si ordine vita decedissent, prius mortuo frater ab intestato haeres esset, posteriori substitutus, in ea tamen hereditate etiam prius defuncti fratris haberet hereditatem. Tunc sic: si superstiti defuncto fratris necessarij haeres non existeret, ubi Verique in nave, licet ordine, et aliquo temporis intervallo decedisset, superstiti defuncti fratris hereditatem adire non poterit, nec magis eam non adire ad substitutum exanimiter ex vulg. Reg. tibi in d. l. 7. C. de Iur. delib. cum simil; Incredibile namque est in repudiatione subita casu in mentem pupillo, aut ejus tutori venire de adeunda, vel repudianda frater na hereditate deliberare, aut de alio, quam de salute, et vita cogitare: Cum q. superstiti prius defuncto fratris ab intestato haeres existere dicatur, evincit omnino, q. ipso Iure necessarij haeres existere, ac proinde q. novissimo decedenti facta substitutio superstiti prius defuncti fratris repudiare hereditatem non poterit. Hac tamen solutio praeterquam q. secundo dicitur casu in argum. expenso potest adaptari, falsissimo etiam nititur fundam. Nam et si fratres invicem substituti sibi invicem necessarij heredes existant ex dicti Iuribus, ut suo loco latius disputabimus, novissimo tamen facta substitutio ab intestato non necessarij substituti sunt heredes, quia non ex

N. 20.

dispositivo, sed solum ex permisso Parentis iudicio, seu potius legi potestate sibi invicem ab intestato
 succedunt, eoque sensu integrum legitimarum hereditatum Ius inter eos Reservari Voluit Patet dictis,
 quatenus scilicet n. adimit, prout adimitur singulis facta substitutione potuisset. arg. eod. in l. Confiscan-
 tur. §. 5. de Ius. Codicill. l. 5. Sciendum. 6. de leg. 3. ut subtiliter dicitur Goffred. in d. l. 9. de Reb. dub. n. 5. cum
 2. seq. et n. 19. Quinimo, ut ego existimo, n. ab inter integrum legitimarum hereditatum Ius inter fratres
 Reservatum Verificaverit, quasi Voluntarij, n. necessarij invicem sine herede; Nam integrum legitima-
 rum hereditatum Ius derivari hoc significat, perinde scilicet derivari, ac si nulli substitutus datus
 fuisset; sed nulli facta substitutio fratri ab intestato sibi invicem Voluntarij, n. necessarij herede essent,
 ut notum est: §. Novissimo etiam decedenti substitutio facta Voluntarij sibi invicem ab intestato non
 herede, et ad eundem, Vel repudiandi liberam habent facultatem, alioquin si tunc sibi invicem necessa-
 rij herede existerent, integrum inter eos legitimarum hereditatum Ius reservatum n. diceretur, q. non
 perinde derivaretur, ac si nulli substitutus datus fuisset. Nec Fratrius probat eod. in d. l. 9. Veri. Diri
si Ordine de Reb. dub. in quo n. de fratribus impuberibus in eodem subito casu simul decedentibus Cuius
 loquuntur, sed de casu, quo Ordine decedunt, et eo temporis intervallo, quo novissimo tutore auctore prius
 defuncti fratris adire hereditatem potuerit, eamque ad substitutum transmittere, q. et supponitur in d. l. 42.
 h. tit. quem casum in id Triphoninus adduxit, ut genuinam sua decisionis rationem subtiliter, et artifi-
 cialiter demonstraret, totum scilicet in eo exat, ut doceret, q. si impubes uterque simul eodem casu periret, no-
 vissimo substitutus ad utrumque hereditatem admittitur, et ut defuncti Voluntatem substituto n. repugantem
 probaret, primum, q. si duo impuberes n. eodem casu, sed Ordine decedunt, ut ut superius prius defuncti
 acquirere hereditatem potuisset, in novissimo hereditate prioris etiam hereditatem iuxta parentis iudicium
 substitutus inveniat, inde deludit dea parentis Voluntatem n. fieri in eo, q. si impubes uterque simul decedat,
 uterque substitutus succedat, ut post Antiquos n. nulli explicuerunt Cetera in d. l. 9. §. 5. Cum in bello. de Rebus
 dub. Verbo Patet. n. 6. Donell. sub lib. 8. Comment. in d. l. 9. Per. Barb. in d. l. 37. h. tit. n. 18. D. Rees. d. lib. 3. opus.
 cap. 5. ex n. 11. et praecipue n. 16.

N. 21.

Huiusmodi itaque solutione Rejcta difficultati n. 19. opposita respondendum
 melius e. ex mente subtilissimi Goffredi in d. l. 9. de Reb. dub. n. 19. parentis, qui pupillariter novissimo de-
 cedenti substituit, eam esse Voluntatem, n. quidem, ut in omni eventu, sed eo solum casu, quo prior impubes
 adhuc filius decederet, eiusque hereditatem superius impubes frater acquireret, in novissimo hereditate
 te prius etiam mortui hereditatem substitutus inveniat; Nam si Vel prior pubes jam factus extra-
 neo herede intestato decederet, Vel prior impuberis mortui hereditatem superius impubes frater repu-
 diaverit, in novissimo hereditate prioris mortui hereditatem inveniri n. potest, eam tamen parentis Vo-
 luntatem sufficere ad hoc ut si uterque impubes simul eodem casu decederet, uterque substitutus succedat,
 Nam cum Voluerit parens, ut aliquo saltem casu per mediam novissimo decedenti portionem ante etiam
 mortui hereditatem substitutus acquireret, et Voluerit uterque ceneter, ut n. novissimus uterque decede-
 rit, uterque hereditatem substitutus acquirat. Ex quibus inferit Goffred. d. n. 19. cum 2. seq. q. et n. pa-
 ter, cum tres, Vel quatuor filios haberet, ex duobus ex eis novissimo decedenti pupillariter aliquem
 substituerit, siquidem duo illi filij, quorum novissimo substitutio facta proponitur, simul eodem
 casu decederint, ad utrumque hereditatem reliqui fratribus exclusi substitutus admittitur,
 Variationes praestat, q. licet pater adhuc ex duobus filij novissimo decedenti facta substitutio inte-
 grum inter omnes filios legitimarum hereditatum Ius custodiri Voluerit, et n. Ordine impuberes duo,
 quorum novissimo substitutus fuit datus, decedunt, prioris mortui n. quidem tota hereditas, sed eius
 dumtaxat pars ab intestato ad novissimum propter aliorum fratrum Iurum pertinuerit, cum tamen
 aliquo saltem casu iuxta parentis iudicium tota prioris mortui hereditas potuit ad novissimum,
 et per mediam ejus portionem ad substitutum pervenire, Veluti si alij fratres prius forsan decedissent,
 Vel prior impuberis mortuo superius hereditatem repudiasset, Vel ante earum aditionem dece-

ssuente, id sufficit ad hoc, ut n̄ duo illi impuberes simul decedant, ad eorum hereditatem, ceteris ex-
 clusis fratribus substitutus admittatur. Ex eadem etiam rat. deducit Goffred. q. 11. t. 1. in d. l. 9. cum simili.
 Etiam matris inter filios extante procedit eo adhuc Iure supposito, q. extat in l. 9. Ut. Cad. Tertull. 5. Sed cum
 antea. 5. Init. eod. aut in Novela. 118. cap. 2. ita ut si parens novissimo decedenti substitutus, et uterque impubes
 filius simul decederit, circa utriusque hereditatem matris substitutus preferatur; Nam licet si ordine im-
 puberes decedissent, prioris mortui n̄ tota hereditas, sed ejus pars propter matris decessum ad novissimum ab
 intestato, et per mediam ejus personam ad substitutum perveniret; q. tamen aliquo saltem casu iuxta
 parentis voluntatem integram prioris mortui hereditas potuit ad novissimum, et per mediam ejus
 personam ad substitutum pertinere. Veluti si mater prius fornicem decederet, vel adhuc superest prio-
 ris mortui delataz sibi hereditatis partes repudicaret, hinc si uterque impubes simul decederet, circa
 utriusque hereditatem matris substitutus debet preferri =

N. 22.

Duplicem hanc Goffredi illationem ingeniosam esse agnisco,
 falsissimam tamen existimo; quod enim hucusque diximus novissimo decedenti substitutum ad impube-
 ris utriusque simul decedentis hereditatem admitti, obtinere tunc solum potest, cum novissimo ex om-
 nibus liberis, quos Parens habebat, substitutus datus e, quo casu militat omnino ratio à Consulens
 praestita in d. l. 34. d. l. 42. h. tit. d. l. 9. de Reb. dub. qui t. 1. ut ex eorum l. 1. d. 1. de substitutione
 novissimo ex omnibus liberis decedenti facta loquuntur; n̄. Verò, cum pater, qui tres, vel quatuor fi-
 lios habebat, ex duobus ex eis novissimo decedenti substitutus, quo casu, si quidem duo illi filij, quorum
 novissimo substitutio facta proponitur, adhuc impuberes simul eodem casu decederent, ad neutrum
 hereditatem substitutus admittendus existimo, q. qui sic substitutus, parens legitimarum hereditatum
 Ius integrum inter omnes liberos reservavit, et voluit, ut si Ordine duo illi impuberes, quorum novissi-
 mo substituerat, decedissent, prioris mortui hereditas ab intestato ex aequo partibus omnium inter
 omnes fratres fuerit, et ejus dumtaxat pars ad novissimum, et per mediam ejus personam ad substitutu-
 tum pertineret. q. si duo illi impuberes simul decederent, n̄ nisi tria parentis voluntatem ad inte-
 gram utriusque hereditatem potest substitutus admitti. Rursum, hoc ipsum clarius explicarum, iuxta
 parentis iudicium unius dumtaxat, id e. novissimi, et alterius, id e. prioris hereditatis partes potest
 substitutus acquirere; sed ubi uterque filius simul decederit, quarum novissimi sit hereditas, et
 quamam prioris hereditatis pars sit, penitus ignoratur. q. ex defectu certitudinis ad neutrum here-
 ditatem substitutus admittitur, imò utriusque hereditatis fratribus alijs superventibus ab intestato
 defertur. arg. t. 1. in d. l. 34. ad Trebell. junctis que dixi n. 18. Hoc ipsum ex eadem rat. matris
 inter liberos extante novi Iuris inspecta dispositione procedit. Nec tunc Goffredi Consideratio Resta-
 tura; quod etenim in casibus, quos ipse expendit, tota prioris mortui hereditas ad novissimum
 et sic per mediam ejus personam ad substitutum pervenire n̄ tam ex iudicio testatoris, quam ex alio-
 rum fratrum, vel matris, mortui, vel repudiationis eventu à testatore n̄. transis profecturum; spec-
 tandum Verò id solum e, q. praecipue parens intendebat, qui cum legitimarum hereditatum Ius inter omnes
 liberos, vel eorum etiam matrem integrum reservaret, n̄. totam prioris mortui hereditatem, sed ejus so-
 lum partem ad novissimum, et per eum ad substitutum voluit pervenire, nec attendendum, curandum ve e,
 q. ex fortuito aliquo casu tota prioris defuncti ad novissimum, ejusque substitutum pars hereditas
 pervenire, quemadmodum ex Testamento ubi parens, qui duos tantum impuberes liberos habebat, novissimo
 decedenti substituit, q. id principaliter egit, ut tota prioris hereditas ad novissimum, et per eum ad
 substitutum pertineret, hoc solum attenditur, quamvis ex fortuito casu deingere possit, ut nulla prio-
 ris defuncti hereditatis pars ad novissimum, et ejus substitutum perveniat, ut anteriori n. diximus =

N. 23.

Ex quibus infero si. t. 1. in d. l. 9. de Reb. dub. cum simili.
 n̄. solum procedere, cum parentis duobus impubibus, quos habebat, liberis hereditibus intestati ex casu novi-
 ssimo decedenti substitutus, et ambo simul decedissent, sed etiam si duobus impuberibus liberis ex hereditate

Novissimo ex eis decedenti substitutus, quo etiam cani, siquidem simul ambo eodem casu decederint, ad Vtri-
 usque hereditatem admittendus substitutus dicitur, q. sive instituti, sive ex hereditate liberi proponantur, eam
 parenti fuisse voluntatem dicitur, ut sibi invicem ab intestato succederent, et per mediam novissimi personarum pri-
 ori etiam mortui hereditatem substitutus acquireret. Hinc illud potest dubitari, an si eorum duobus impube-
 ribus, quorum novissimo substitutus datus fuit, ad pubertatem alter pervenerit, et mox ambo, unus puber jam
 factus, alter vero impuber adhuc simul decederint, ad impuberis hereditatem substitutus admittatur.
 In qua re ex ultimo, q. nullus forsan adhuc dixit, ad impuberis hereditatem admitti substitutum debere,
 Moveor ex eo, q. ubi ambo puber jam unus, et impuber adhuc simul decederint, Vtriusque ultimi
 decedere creduntur, ad puberis hereditatem admitti substitutus non potest, q. etiam nominatim ei facta
 substitutio fuerit, post ejus pubertatem expiraverit: q. ad impuberis tanquam novissimi decedenti heredi-
 tatem debet admitti. Arg. tot. in d. l. 4. §. 2. h. tit. junctis quae dicitur num. 12. Accedit, q. si ubi Vtriusque
 impuber simul decedit, Vtriusque substitutus succedit, tam propter usitatum loquendi modum, quam
 propter testatoris voluntatem, ut jam vidimus, facilius sane ubi ambo puber jam unus, et impuber ad-
 huc alter simul decederint, ad impuberis hereditatem debet substitutus admitti, q. sive usitatum
 loquendi modum attendamus, impuber novissimus decedere creditur, sive parenti iudicium inspiciamus,
 manifestum est, parentem, qui voluit, ut Vtriusque hereditas aliquo saltem casu ad substitutum pertinere,
 Vtriusque et fortiori ratione voluisse, ut unus hereditatem substitutus acquireret. Si dicat, q. ubi duo
 fratres alter jam puber, et impuber adhuc alii simul decedunt, jam puber impuberi supervivente praes-
 sumitur. Arg. tot. in d. l. 2. §. 1. et in fin. l. Si mulier. 23. de Reb. dub. ac per frequen. q. neutri potest substit-
 utus succedere. ex arg. tot. in d. l. 4. §. 2. h. tit. Facile respondeo, huiusmodi praesumptionem inter paren-
 tes solum, et liberos inductam esse, de quibus praedicti tot. loquuntur, non inter fratres. d. l. 18. de Reb.
 dub. ex defectu institutionis, abique qua supervivencia praesumptione induci non possunt, ut docet D.
 Retes d. lib. 7. opusculor. cap. 5. n. 44. et 46.

N. 24.

Quod diximus novissimo impuberi decedenti substitutum ad
 Vtriusque impuberis hereditatem admitti, siquidem Vtriusque simul eodem casu decederit, tunc etiam
 procedere, cum Vtriusque peregre deciderit, et Vter novissimus decederit, substitutus ignorat, omnes fore
 antiquiores existimant, quorum opinio ex eo satis refellitur, q. tunc solum novissimo substitutus
 Vtriusque succedit, cum Vtriusque simul deciderit; sed ubi ambo peregre decederint, non ideo simul dece-
 ssisse creduntur: q. quando substitutus Vter eorum novissimus decederit, non ostenderit, ad neutrum hae-
 ditatem admittitur. Nec aliud sibi Papin. voluit, qui non modo antiquiores, sed et Cujacius ibi lib. 13. quart.
 ejusdem decedit in l. Qui ex liberi. ff. in pr. de Bonor. possen. secund. tab. ubi non quidem alieni substitutus,
 quando Vter novissimus decederit, ignorat, Vtriusque posse hereditatem adire, quem certum potius est
 neutrum posse interam hereditatem adire ex arg. tot. in l. Multum. 21. de Cet. D. sed solum propter
 incertam conditionem Vtriusque petere bonorum possessionem secundam tab. posse, eam scilicet, qua sine re ad
 custodiae tantum, et bonorum administrationem scriptis sub conditione hereditatis, interam dum pendet
 conditio, a Praetore decernitur. l. 2. §. 4. l. Si sub conditione. 5. l. Si demum. 6. l. Si servus. 10. de Bonor.
 possen. sec. tab. Nam qui ignorat, an conditio, sub qua fuit institutus, existerit, in eodem statu est, in
 quo esset, si conditio non dum existeret. d. l. 21. de Cet. D. et sic non hereditatem adire, sed solum secundum
 tab. sine re petere bonorum possessionem potest: q. et novissimo substitutus, quando ignorat, qui ex impu-
 beribus novissimus decederit, et sic an conditio substitutionis existerit, solum secundum tab. sine
 re Vtriusque impuberis petere bonorum possessionem potest, ut omnium primus Papin. accepit Co-
 tra in d. l. 9. §. Cum in bello de Reb. dub. in prin. ex n. 7. et lib. 2. select. cap. 16. cui substitubunt Petz.
 Barb. in d. l. 3. h. tit. n. 16. Valentia lib. 1. illustr. tract. 4. cap. 8. n. 8. D. Retes d. lib. 7. opusculor. cap. 5. n. 18.
 cum seq. qui tamen Papiniani sententiam ad eum casum restringendam dicitur, quo licet ignoran-
 tia detur ex parte substituti, sciendum tamen aliquando speratur, Vter novissimus decederit; si
 vero tali incertitudo fuerit, ut sciri omnino non possit qui prior, qui vero posterior decederit, veluti
 si ambo in Lybia deserti decedere dicerentur, Vtriusque propter omnimodam ignorantiam
 simul decedere praesumi, et Vtriusque succedere substitutus existimat. Quae quidem gravissimi Prae-
 ceptoris

5.

ceptoris opinio ex eo displicet, q. ubi Vterque eodem casu deceverit, Veronimiliter Ius praxumit
 Vtrumque in eodem instanti deceverit, n. solum propter omnimodam ignorantiam, sed etiam q. Vterque eo-
 dem casu deceverit; at ubi ambo in temore adeo loco deceverit dicuntur, ut sciri n. speretur, qui prior,
 qui v. posterior deceverit, n. idem Vterque uno, eodemque instanti deceverit praxumit, q. licet omnimoda
 detur ignorantia, n. tamen eodem casu Vterque deceverit, q. simul cum ignorantia ad inducendam huius-
 modi praxumitionem requirita. Unde nec alicui ultra Interpretet Vterque, n. solum ultimo casu ad neu-
 trum hereditatem subintratum admitti, Verum et neutrum adhuc sine re petere bonorum possessionem
 posse, quia licet interim dum an Idem extiterit, ignoratur, ad bonorum custodiam solet a Praetore
 decerni; Vbi tamen ea datur ignorantia, ut nullo Inquam tempore sciendum speretur, an Idem
 extiterit, n. nisi futura decerneretur, et in eorum praxudicium, qui ab intestato possunt Vtriusque
 impuberis hereditatem vindicare.

N. 25.

Ex supradictis etiam inferitur, q. si Patris n. novissimo, sed prioris ex
 impuberis liberi decedenti pupillariter aliquem substituerit, siquidem Vterque simul deceverit, neutri
 substitutus succedit; q. licet Vterque simul deceverit credatur. d. l. 9. de reb. dub. testatoris Voluntas reser-
 gatur, qui unius duntaxat, n. etiam Vtriusque impuberis hereditatem ad substitutum Voluit pervenire,
 et si fratres ordine deceverint, in prioris hereditate nunquam posterioris hereditas posse inveniri,
 ut d. pertinet: q. si Vterque simul deceverit, substitutus, qui Vter eorum primus deceverit, probare n. potest,
 neutri ex defectu probationis succedit, ne alioquin tria exprimus parentis iudicium Vtriusque here-
 ditati acquirat, ut acuti praxudit Goffred. in d. l. 9. n. 22. et 24. cum seq. qui in hanc rem expendit
 et in l. Si fuerit. de reb. dub. ubi cum ita legatur fuerit: Ex cognatis meis ei, qui primus in
 Capitolium ascenderit, centum lego, et duo simul Capitolium ascendissent, neutri legatus debetur
 V. l. p. idem respondit, q. licet Vterque primus ascendisse credatur, absurdum tamen esset, ut duo lega-
 tum caperent, q. uni duntaxat testator reliquerat, ut latius prosequuntur Cassi ad Pand. in d.
 l. 10. Donell. sub d. lib. 8. Comm. in eod. tom. Anton. Faber lib. 10. Conject. cap. 4. Hinc subinfert Goffred.
 ubi nupex n. 23. q. si pater primo decedenti Titium, novissimo decedenti Sempronium substituerit
 (potest namque singulis liberis singulis substitueri) siquidem Vterque simul deceverit, primo substituto
 omnino excluditur, q. iuxta parentis iudicium nullo Inquam casu potest Vtriusque hereditates
 acquirere; novissimo autem substitutus Vtriusque succedit, q. aliquo saltem casu, si fratres ordine
 deceverint, in novissimo hereditate prioris etiam hereditatem potest invenire, Veluti si primo
 deceverint, in novissimo hereditate prioris etiam hereditatem repudiant. Ne-
 substitutus ante eum deceverit, vel primo defuncto superites ejus hereditatem repudiant. Ne-
 rum hac Goffredi subtilitas ex hi, quae advenit eum n. 22. disputari, satis refellitur, ex quibus
 apparet in superiori specie Vtrumque substitutum excludi, q. qui sic substituit pater, id princi-
 paliter egit, ut singulis liberis singulis substituti deceverint, nec in novissimo hereditate prioris
 mortui reperiretur hereditas: q. q. ex accidenti, et fortuito casu a testatore n. praxiis, si fratres
 ordine deceverint, potuerit in novissimo hereditate prioris hereditas inveniri, nec spectandum e,
 nec in causa esse potest, ut si Vterque simul deceverit, novissimo magis, quam primo substitutus
 Vtriusque succedat.

N. 26.

Diximus eum, qui impuberis plures liberos in potestate habet, vel singulis, vel
 ei, qui eorum novissimus impubes deceverit, posse pupillariter substitueri. Hinc ita Decreta subti-
 tuit: Si Vterque impubes deceverit, Titius heres esto, an singulis separatim, an vero novissimo dece-
 denti substituisse pater videatur, fuit inter ipsos Consultos Itroverunt Vique ad Iustiniani tem-
 pora, qui in d. l. Cum quidam. de et penult. C. de Impubes et alijs substit. Sabini ss. Ifirmavit,
 alicuius superioris formula n. singulis, sed novissimo factam substitutionem intelligi, q. dicitio illa
 Vterque, quae ambigua e, et vel ut collectiva, vel ut distributiva juxta subjectarum materiarum, et
 testatoris Voluntatem potest accipi, in praesenti ut collectiva accipitur propter Veronimile parentis
 iudicium, qui integrum inter filios legitimam successionis Ius servare, nec ante Vtriusque filij mor-
 tem substitutum admitti Voluisse censetur. Huius autem Sabini ss. Vestigium apud praxipuum
 ejus Scholae auctorem Papinianum invenimus in d. l. 42. h. tit. qui tamen in l. Haec mei. 57. S. l. ad
 Trebell. propter defuncti Voluntatem ut distributivam distinctionem illam Vterque accipiendam res-
 pondit elegantis Ratione, quam cum iudicio

VA. B. J. S. C.

planius, et Verius fortitan explicantur, quam ea explicaverunt. Donell. Gaghan. Gilkenius, Raquetus,
et Merillus in d. l. pen. Anton. Faber d. lib. 13. Conject. cap. 18. cum seq. Nec tunc obstat tot. in l. Vlt. S.
filius. 2. de leg. 2. l. Lucius. d. S. Gajo Sejo. 7. ad Trebell. pro quorum explicat. et cum l. Codicilli. 39. de Vusu.
leg. Testat. Videndi exunt Cusac. ad Pand. in d. l. 39. Faber d. lib. 13. Conject. cap. 20. Larrea decim. Gra-
nat. 61. n. 40. cum seq. Inde provenit, q. et in terminis tot. in d. l. pen. prior ex fratribus puberis jam fac-
tus, alter vero adhuc impuberis decederit, ad impuberis novissimi hereditatez substitutionis admittit,
ut tenet Gilkenius in d. l. pen. n. 7. Veniat licet Merillus ad So. decisionis Iustin. in eo tot., qui
ejus opinionem n. probat; quod enim Iustin. decidit, substituto n. aliter locum esse, quam si Verus que
filius in prima etate decederit, vel ad eum carum e. Testanduz, quo Verus, ejusdemque etatis im-
puberis event, vel ita accipienduz, ut scilicet altero impubere decedente substituto loci n. sit; Ver-
que vero in prima etate defuncto substitutio locum habeat, nec tamen ideo negetur priore pubere
generaliter mortuo novissimo impuberis decedenti substitutoz succedere =

N. 27.

Generaliter etiam soler concipi substitutio, veluti
si pater cum plures sibi heredes instituerit, sic substituerit, quisquis mihi heres erit, idem filio
meo intra pubertatez mortuo heres esto. l. Vlt. C. de Impuber. et alij substit. S. Substitutus. 7. Inst. de
Pupill. ad quam substitutionez Vocant, qui in paterno testam. heredes scripti sunt, n. qui per eos heredes
extiterunt, ut ecce si servus heres scriptus sit (eadem etiam de filiofam. dicenda sunt) et paternam
hereditatem domino acquirere, siquidem post pupilli etiam obitum in eadem caa permanserit, ejus
similiter sumi domini adire hereditatez poterit; si vero vel pupillo adhuc supervivente, vel eo jam
mortuo ante ejus hereditatis aditionez manumissus, vel alienatus fuerit, Verus quidem dominus ad-
mortuo ante ejus hereditatis aditionez manumissus, vel alienatus fuerit, Verus quidem dominus ad-
mitti ad impuberis hereditatez n. potest, q. in paterno testam. scriptus heres n. fuit, nec ex dispo-
sitione, sed solum ex permisso parentis judicio, et sic legis potestate per mediam servi personaz ejus
heres effectus fuit. l. Edicto. 13. S. ad eos. 8. de Jur. fidei. tot. sic intellig. in l. Cum filio. 11. de leg. 1. l.
acquirunt. to. S. de acquir. Ver. dom. Sed ipse potius servus, vel manumissus suo arbitrio, vel aliena-
tus sumi novi domini adire pupilli hereditatez poterit. l. 3. l. Qui liberus. 8. S. h. tit. q. licet hujus-
modi substitutione hi solum Vocantur, qui patri heredes extiterunt ex dictis Iuribus, servi tamen
licet paternaz hereditatez domino acquirere, patri heres extitisse dici potest ex hi, qua substi-
tutio, et cum judicio tradit Pichard. Omnino Vidend. in lectura ad tit. ff. de leg. 1. cap. 9. cum seq. Ex
quibus hae melius percipiunt, quam ex traditi a Goffred. in d. l. 3. Petrus Barb. in d. l. 8. S. h. tit.
et Duareno ad num. tit. cap. 15. Hinc etiam heres heredi, quamvis testatoris etiam heres
dicatur esse. d. l. Vlt. C. de hered. inst. Ex hujusmodi substitutione succedere pupillo n. potest. d. l. 8.
S. 1. l. Sed si plures. to. in pr. hoc tit. l. Sciendum. 70. l. Ex illa parte. 22. S. de V. S. tum q. in paterno
testam. scriptus heres n. e. Dum q. tanquam incerta omnino persona Iure Pandectar. nec heres
institui, nec magis substitui poterit. S. Incertus. 25. Inst. de Leg. junctus, qua lazi dicit in Academia ad
eum S. Observatione =

N. 28.

Ex generaliter itaque Decreta substitutio ad impuberis hereditatez soluz Vocantur,
qui in paterno testam. heredes scripti fuerunt, et extiterunt, nec refert, an t. an Verus 2. gra-
du heredes scripti fuerint, utpote vulgariter substituti, si adveniente casu substitutionis parentis
heredes extiterint, ad impuberis hereditatez Vocantur, tanquam expresse parentis judicio instituti, a
qua tamen omnino excluduntur h. gradu scripti, qui paternaz repudiaverunt hereditatez d. l. 39. S. 1.
h. tit. Conducit ab arg. tot. in l. Si plures. 98. de leg. 3. Similiter et si patri, cum impuberis duo libe-
ros haberet, alij nominatuz, alij vero generaliter substituerit, si nominatuz substitutus impuberis
a patre instituti hereditatez acquirere, et sic patri etiam heres extiterit, etiam ad substitu-
tionez alteri impuberis generaliter factam admittitur, ut recte censet Goffred. in d. l. 39. S. 1. h. tit.
q. licet mediati, ex parentis tamen judicio, ipsi etiam heres extitisse censetur. d. l. Patrisfam. 46.
h. tit. junctus qua pro ejus explicat. dicit n. 13. cum seq. Sufficit autem q. qui parentis ex expresse ip-
sui judicio heres extiterit, ad hoc, ut generaliter ex Decreta substitutionis caa possit ad impu-
beris hereditatez admitti, et si quo tempore pupillus decedat, patri heres jam esse dixerit, q.
semel substitutionis Editionez extitisse sat e. l. In substituto. 31. in pr. h. tit. ubi illud extat
exemplum, veluti si aliquis ex heredibus paterno testam. scriptis, postquam patri hereditatez
advenit

melius quam Petr. Barb. in d. l. q. hoc tit. ex num. 2. Verum hæc Imperatorum Dicitio cessat, ubi
Fratris testatoris Voluntas apparuerit, Veluti si Patens Vulgariter tenus, et pupillariæ alius sub-
stituerit, tunc Vulgari substitutio ad pupillares n. protrahitur. l. Cum ex filio. 39. 5. l. h. tit. q. arguit
omnino Vulgaris substitutionis sola Ditionis potestate, n. secundum testatoris Verba, pupillares Ten-
nere, alioquin in d. l. 39. 5. l. impubere mortuo filio Vtrique substituto locus erit. arg. tot. in l. Si
alij. 19. de V. f. leg. Unde q. pupillari substitutio pupillis periculosa esse potest, si i. qui substitutus e,
mortuo parente se esse substitutum cognoscat, potest namque hæredicis spe ad affectandam pupi-
lli mortem impelli, sicut in Iure statutum e, pupillus Regulariter apud substitutum educari n. posse.
l. 4. 5. l. Vbi pupill. educ. deb. arg. tot. in l. 2. C. cod. tit. sic et à Prudentibus consultum parentibus est,
ut in primis testamenti partibus Vulgaris substitutiones faciant, pupillares autem in inferioribus
partibus scribant, et in prioris testamenti parte caveant, ne pupillares tabula ante pupilli obitum
aperiant, ut dicitur ex Cajo lib. 2. Inst. tit. 4. §. Pupillari. 2. Veri. Sed pupillari, Paulo in l. Vlt. ad
Trebell. et Justin. in §. Sin autem. 3. Inst. de Pupill. aut etiam ut 2^a tab. seorsim signata relinquant,
quas hoc ipso antequam pupillus deceat, aperiri Praerog. n. rinit. l. Pupillari. 8. quemadm. testam.
aper. quorum alterum facto id parentes auerunt, ne post eorum mortem insidiarum periculis
pupilli subiaceant, q. cum ex prioris testamenti parte dicit aliquem in 2^a tabula esse pupillarem
substitutum, nihil certi sibi de pupilli successione promittere Vulgari substitutum potest, cum ignoret
omnino, an ipse, an alius 2^a tabula fuerit substitutus, et si substitutus aliter sit, Vulgari substitutio
pupillares Tenere n. potest ex d. l. 39. 5. l. h. tit.

34.

Verum licet tacita sit pupillari substitutio in Vulgari potes-
tate Ditionis Tenentia, qua tamen in Reciproca, aut Dependia Tenentia, expressa e. saltem Verbi
generalibus. Quod ut percipiatur, Repetendum e, q. dicitur num. 4. Reciproca scilicet, aut Dependiam sub-
stitutiones impuberibus liberis in potestate existerentibus factam n. modo Vulgaris, sed pupillares sub-
stitutiones comprehendere, qua ambobus expressa perinde sunt quoad omnes Iuris effectus, ac si fuerint
specifici Verbi Decreta d. l. 45. h. tit. cum alijs adducti d. num. 4. Sed tunc graviter obstat tot. in l. 4.
5. l. h. tit. ubi Ius Divorum Marci, et Veri Ditionis introductus ad reciprocas etiam substitu-
tiones ex Ditione Divi Pij extennum fuisse refert Moderin. §. in Reciproca Tenentia pupillari
substitutio tacita n. minus e, quam qua in Vulgari continetur. Resp. ex s. Anton. Goveani in d.
l. 4. et Petri Barb. in eodem tot. n. 34. Divus Pium, qui ante Marcum, et Verum impexavit,
Ditione, ut reciproca substitutio facta per commune illud Verbum. Eoque invicem substituo.
duas Vulgares, et pupillares duas generalibus Verbis expressas substitutiones comprehendat; hoc autem
Ius post Divorum Marci, et Veri Ditiones ad illam etiam reciprocas substitutiones extennum
fuisse, qua sub forma Vulgari in hunc modum scripta: Si hæredes n. erunt, eos invicem substituo.
qua duas etiam pupillares, tacitas tamen substitutiones, n. ex Divi Pij, sed ex Divorum Marci,
et Veri Ditione Tenent. Reciproca autem hæc substitutio eas dumtaxat substitutiones compre-
hendit, quarum omnes, et singuli liberi capaces existunt d. l. 45. h. tit. arg. tot. in d. l. 2. C. de Impub.
et alijs substit. ut ecce impuberibus liberis exheredatis facta pupillares, n. etiam Vulgares substitu-
tiones Tenent, ut advertit Barb. in d. l. 37. h. tit. n. 26. Ex eadem Ratione duobus filijs, quorum unus
jam pubes, et impuber alius e, facta Vulgari, n. etiam pupillares substitutiones comprehendit. d. l. 4.
5. Sed si alter 2. h. tit. ubi parenti iudet Moderin, ut tunc singulis liberis separatim substitui-
tuat, puberi Vulgariter, et impuberi pupillari, ne alioquin si Vulgari modo impuberi quoque
substituat, Voluntari quaestiones Relinquat, quamvis separatim sic facti substitutionibus Vulgari
impuberi filio facta pupillares etiam Tenent; Verum ne forsitan aliqua Voluntari quaestio mo-
veatur, melius essecludit, ut patens impuberi filio specialiter in Verumque casus substituat,
ut explicat Barb. in d. l. 4. n. 39. cum 2. seqq. Aliquando tamen reciproca substitutio n. Uniformes,
sed diversa circa personas eorum, quibus facta e, Tenent substitutiones, Veluti si quis impuberem
filium exheredaverit, et duas alios jam puberes filios hæredes instituerit, eosque omnes invicem
substituerit, Reciproca hæc substitutio circa impuberem pupillari e, circa jam puberes Vulgari;

quia cum conitet, Partem singulis Voluntate substituere, nec sint filij eorumque substitutionum capaces, singulis in eum casum, quo potuit, substituere conendus e. ex reg. coi in l. Quoties. 12. de reb. dub. ut mixtice docuit Goffred. ad nu. tit. Rubricam n. 18.

N. 32.

Speciebus jam, et formulis pupillari substitutionum praecognitis, ut ejus natura penitus discerneretur, illud investigandum superest, Vtrum scilicet pupillari substitutio pura, vel aditionalis sit institutio? In qua re dicendum e. cum Cusacio ad tit. C. de Insti. et Substit. Pichard. in lectur. ad nu. tit. d. cap. 4. n. 50. et 53. et cap. 19. ex n. 35. Petro Barb. in d. l. 8. h. t. ex n. 31 et Valentinia in epistola. Exercit. ad Anton. Fabr. Exercit. 6. n. 10. et n. 13. cum 2. seqq. pupillari substitutionum sui natura n. aditionalem, sed puram esse institutionem, nisi sub aliqua aditione, quae ejus naturae n. insit, a testatore designetur, Veluti si novissimo impuberi decedenti, vel generalibus verbis sit facta, ut expresse docet Vlp. in d. l. 8. h. tit. et Paulus lib. 3. Sentent. tit. 4. S. Substituere. 17. et ab arg. pbat. coi. in l. Vt. St. Veri. Sed si sub aditione. h. tit. et necessaria etiam Iuris ratio convincit, iuxta quam aditiones, quae tacite insunt, et ex rei natura veniunt, et si a testatore exprimantur, aditionalem institutionem n. faciunt. l. Cornelium. 69. de hered. insti. l. Verba haec. 12. de adition. insti. Sed aditio illa si impuberi decederit, ex natura rei inest pupillari substitutioni, quae cum pupilli testamentum sit, ante ejus mortem existeret habere n. potest: q. aditionales substitutiones n. reddat. Hoc ipsum sic a simili explicatur, sic deceptas institutiones, Si hoc testam. n. infirmato decederit, Titius haeres erit, aditionalem esse nemo dixerit, q. aditio illa inest natura rei: q. nec aditio illa, Si impuberi decederit, substitutionem facit aditionalem. Rursum Verba illa in id apponuntur, ut significant a pupilli demum morte substitutionem incipere, ad q. temporis spatium designandum solet substitutioni adjici articulus ille Tunc. prio. Insti. de Pupill. cum simil. juncta l. 4. St. de C. et D. ergo substitutionem aditionalem n. faciunt, quemadmodum nec nepoti posthumi institutio iuxta Galli formulam decepta in l. Gallus. 29. de Liber. et Posth. aditionalis e. in Verborum ss, quam cum Anton. Fabr. fundat Valentinia lib. 3. Illust. tract. 4. cap. 3. ex n. 3. Sed nec magis Verba illa, Si filius haeres erit, quae in substitutione instituto filio facta apponi solent, aditionales substitutiones efficiunt, q. aditio illa omnino necessaria e, et in casum incipientis substitutionis n. potest n. existeret; quod sic ostendo: Pupillari substitutione n. aliter effectum sortitur, quam si filius parentis superviverit, ut notum e; sed hoc ipso q. impuberi filius haeres institutus parenti supervivat, n. potest n. suu. et necessarius haeres existeret, licet se abstinere, quo etiam casu pupillares tabulae substituunt. l. Si filius. 12. h. tit. ut suo loco dixerimus: q. aditio illa in incipientis substitutionis casum n. potest n. existeret, ac per consequens substitutionem n. reddat aditionalem, ut doceri argumentatur Illust. Ramos in M. S. ad nu. tit. cap. n. 25. cum sequenti.

Maecadem a. ex eo tandem infirmata, q. in pupillaribus tabulis relicta legata, quamvis tacitas aditiones detineant iuxta coi. sic intelligi. in l. Coheredi. 41. S. Coheredi. 6. h. tit. l. 5. Id. q. 13. l. In ratione. 11. S. q. Vulgo. 5. ad l. Falcid. l. Ita tamen. 27. S. a. Part. 4. ad Trebell. mortuo patre, quamvis vivo pupillo, quoad effectum transmissioni cedunt. l. q. quando dies leg. ced. et si sub expressa illa aditione relicta sint, Si filius ante pubertatem decederit. l. 7. S. Tractari. S. eod. tit. juncti quae late dixi in Academic. ad tit. quando dies leg. ced. cap. 5. n. 2. cum 3. seqq. q. pariter pupillari substitutione pura, n. aditionalis e. institutio. Sed objici potest coi. in l. Scavola. 16. ad Trebell. ubi cum Pater impuberis filium haeredem ex aie instituit, eique in Codicillis pupillari ter substituunt, docet Scavola, pupillares substitutiones, quae tanquam directa substituere n. potest, ut pote in Codicillis facta. l. Quod per manus. 10. de Iure Codicill. in fideicommissariam flecti, et matrem, quae ab intestato impuberi filio successerit, ex fideicommissi cau. teneri substituere haeredem testatorem. Progreditur, et aserit, q. si plures fuerint pupillo substitui dati, et in eisdem Codicillis in Vulgatarem casum inter se invicem substitui, et ex substitui unus vivo adhuc pupillo decederit, ad haereditatem fideicommissi n. transmittit, imo totum fideicommissi emolumentum ad eos pertinet, qui super sunt; Tunc sic: En ubi fideicommissi, in q. inutili pupillari substitutione dretur, Verba condi-

N. 33.

tionale, et intransmissibile est: q. et secundis tabulis relicum legatum. Verena ditionale e, ac per
 frequens pupillaris substitutio n. pura, sed ditionale e. institutio. Respondendum tamen e, fideicommi-
 ssum illud, in q. inutilis pupillaris flectiva substitutio, in d. l. 16. esse omnino ditionale, et sic intrans-
 missibile, q. expressas illam ditionem, Si impubes filius deceverit, qua quidem si expressa n. fuerit,
 fideicommissio n. inestet. Quod ut intelligatur, sciendum e, patres posse ab ipso filio impubere herede ins-
 tituto in eum etiam canom, quo pubes jam factus decedat, fideicommissum relinquere. Expressum est in d.
 l. 4. §. 1. si. 3. Veri. Nec aliud, et Veri. Et ideo hoc tit. ac per frequens et ab herede ipriu filij. ex reg.
 d. in l. Si fuerit. §. 4. de leg. 3. Nec dicitur probat d. qui subtilissimum Coraz in cap. Si pater. §. 1.
 Verbo de filio. ad filiam n. 13. et Verbo Interdum. n. 34. et Anton. Gomez t. Variaz. cap. 4. n. 12. deceptis,
 in l. q. fideicommissum. §. 5. l. 1. de leg. 4. ubi solum aseritur, fideicommissum a legitimo pupillo
 herede sub illa ditione relicum, Si impubes deceverit, ex eo, q. ad pubertatem pupillus pervenerit,
 evanescere, n. q. ultra eam iure relinquere n. potuerit, sed q. ita relicum fuit, ut sique ad puberta-
 tem valeret. Nec magis obstat d. in l. Ab exheredat. 126. Veri. Cap. de leg. 4. quem inferius for-
 sitan explicabimus. Ex quibus jam apparet, q. cum fideicommissum vel ab ipso impubere, vel ab
 ejus herede possit etiam ultra pubertatem relinquere, sui natura ditionem illam, Si impubes filius
deceverit, ditionem n. potest, qua ideo expressim apponita reddit omnino fideicommissum ditione-
 nale. Unde cum in d. l. 16. fideicommissum, in q. inutilis pupillaris flectiva substitutio, vel
 a pupillo herede instituto, vel a matre legitima ejus herede sub expressa illa ditione, Si impubes
deceverit, relicum invenitur, ditionale omnino, et intransmissibile e. Ex reg. d. in l. Si pecu-
 nia. §. 1. de leg. 2. cum similib. ad pupillaris substitutionem, et legatum, qua in secundis tabulis
 relinquuntur, dicitur, ut eleganter d. in d. l. 16. exponit D. Ramo d. cap. 1. n. 13. cum 3. segg.

N. 34. et 11.

Superiori denique ss. opponi fortiter potest d. in l.

Si is qui h. h. tit. ubi si in paterno testam. scriptus heres pupillariter filio fuerit substitutus,
 docet Paulus, q. et si patris hereditatem capere ex aliqua ca. n. potuerit, ad impuberis tamen heredi-
 tatem admittitur, si ejus mortis tempore jam capere possit, et ex ditione q. licet patri heredita-
 tem cum effectu acquireret, potest tamen p. in pupilli testam. pati, id e, si quo tempore pupi-
 llus deceverit, in capax effectus sit, ejus hereditatem n. capere: q. pupillaris substitutio n. pura, sed con-
 ditionali e. institutio. Prob. conseq. Nam si pura esset institutio, patris mortis tempore inspiceret,
 an capere substitutus possit, et si incapax tunc esset, quamvis decedenti pupilli tempore capax inve-
 niretur, capere ejus hereditatem n. possit, et e converso si tunc capere possit, et si pupilli mortis tempore
 incapax effectus esset, ejus hereditatem acquireret. Verum licet ex eo d. decretorie probari pupi-
 llariz substitutionem ditionalem esse institutionem exstitimare Magnus quondam Praxim. Antec. et
 et Præceptor meus D. D. D. Iosephus Nuñez de Lamora in M. S. ad num. tit. cap. 2. n. 68. et plura
 alia fundamenta ingeniose detexerit, præcipue n. 63. cum 2. segg. qua jam dissolvi; cum tamen ejus
 scripta ad manus non dum pervenissent, in Academiæ ad tit. Quando dicitur leg. ced. d. cap. 5. n. 2.
 cum 3. segg. Respondendum e, Paulus in d. l. 11. de Celibe, Orbo, vel Latino cavandendum esse, qui tes-
 tamenti quidem faciones habebant, capere autem cum effectu hereditatem n. aliter poterant, quam si
 intra centum dies creationis legi parvissent, et recta Iuri ratione docere pupillaris substituti capa-
 citatem, seu ditionem, n. paterna, sed pupillaris mortis tempore spectari oportere, q. ubi de Celibatus,
 Orbitari, aut Latinitati ditione tractatur, delationis hereditatis tempus attenditur, et si pure
 decreta sit institutio. iuxta eom. n. d. inscriptionem accipiendum in l. Non oportet. §. 2. de leg. 2. juncto
 D. Ramo lib. 4. ad leg. Int. et Pap. Reliq. 32. n. 15. Ex pupillari autem substituto, quamvis pura sit ins-
 titutio, n. ex patris mortis tempore, sed ex quo pupillus deceverit, hereditas substituto deferretur.
 l. 2. §. Interdum. 2. hoc titulo =

Caput 2.

N. 2.

Similiter ex patris potestate defectu emancipato filio pupillariter substituere Pater n. potest. d. l. 2. in p. h. tit. Ad quam Iuri partem spectat tot. in l. Cum ex filio. 39. in p. h. tit. ubi cum avus filio de medio sublato duos nepotes impuberes haberet, et eorum alterum in potestate, alterum emancipatum, et vellet Verumque ex & qui partibus heredes institueret, et si eorum aliqui impuberi adhuc decerneret, ad alterum partem ejus transferre, ex d. l. Iuri consultorum nepotes, quos in potestate habebat, solum heredes instituit, et ab eo dimidiam hereditariam partem emancipato, cum is ad pubertatem pervenisset, legavit, et ei, qui erat in potestate, pupillariter emancipatum substituit, quo facto siquidem ambo ad pubertatem pervenissent, inter se ex & qui partibus hereditatem dividerent; si vero is, qui erat in potestate, impuberi adhuc decerneret, emancipatum ei ex pupillari substituit succedere, et si emancipatum ad pubertatem n. pervenisset, alter totam retinet hereditatem. Consultorum itaque desiderio testatoris fuit, qui quodammodo emancipato alterum, quem in potestate habebat, pupillariter substituere videtur, quatenus emancipato ante pubertatem decedente alter integram avus retinet hereditatem, quamvis revera nulla emancipatio substitutio facta fuerit, sed solum dimidia hereditaria pars legatur, cum ad pubertatem pervenisset, fuit relictus, q. eo intra pubertatem decedente ex defectu d. l. Iuri pene cum, qui erat in potestate, tanquam heredes institutus remanet; Similiter ipsius huiusmodi cautio Africanus consilio e. in d. l. 33. h. tit. q. antea num. exponit. Veraque tamen cautio ex eo defendi n. posse videtur, q. filius in d. l. 33. a matre heres institutus sub d. l. Iuri, si ad pubertatem pervenisset, interim dum pendet conditio, prateritus e, ac proinde inofficiosi querelam potest exercere, cum matris prateritio, n. minus quam patris ex hereditario inofficiosi querela locum faciat. l. Si instituta. 27. S. de Inoffic. test. 9. S. de Inoffic. de ex hered. liber. testamento autem per inofficiosi querelam relictio filij institutio, et vulgari ei facta substitutio penitus evanescent, et inane redduntur Africanus consilium. Similiter emancipatus nepos in d. l. 39. nec institutus fuit, nec exheredatus, sed prateritus, et sic quamvis ipse dimidia hereditaria pars fuit legata, potuit d. l. Tab. bonorum posses. petere. ex reg. tot. in l. Ita tamen. 27. S. Qui rogatus. 12. ad Trebell. qua petita statim n. expectata pubertate dimidiam hereditariam partem irrevocabiliter auferret, et spem pupillari substitutioni amitteret. iura ex in l. I. qua. 22. hoc tit. totamque a Consulenti excogitatas cautiones subverteret ==

N. 3.

Priori difficultati respondere Cora in d. 5. et quid si tantum. 1. p. n. 69. cum seq. Peri. Barb. in d. l. 2. h. tit. n. 56. cum 2. seq. et D. P. Ricci in adversar. de Inoffic. test. cap. 18. n. 11. Summo ingenio Africanus in d. l. 33. proponit, filium ex avie heredem institutum sub d. l. Iuri, si ad pubertatem pervenisset, ut sic inofficiosi querelam excluderet, qua adversus heredes testam. scriptorum exerceri solum potest post additam hereditatem. l. Papian. 8. S. Si conditioni. 10. de inoffic. test. Cum q. filius nec coheredes habuerit, nec transferre ad substitutum hereditatem potuerit, cuius adeunda, vel repudianda pendente d. l. Iuri n. habet. l. I. qui heres. 13. de acquir. hered. quamvis interim a matre prateritus inveniat, exercere inofficiosi querelam n. potest. Verum et si facta in Africanus terminis, in quibus filius ex avie sub d. l. Iuri proponitur institutus, ex defectu d. l. Iuri d. l. Iuri de inofficiosi querela n. posse, crediderit tamen ejus d. l. Iuri aequo procedere, et si a matre sub illa d. l. Iuri institutus filius coheredes habuisset, moveat ex eo, q. filius ita demum per inofficiosi querelam potest maternum testamentum rescindere, si in eo prateritus inveniat; sed ubi sub d. l. Iuri heres institutus e, adhuc pendente d. l. Iuri prateritus dici non potest. q. et si coheredes habeat, interim inofficiosi querelam exercere n. poterit. Assumptum sic probat. Ubi filius suus heres sub casuali, vel minus d. l. Iuri heres institutus, nisi sub d. l. Iuri d. l. Iuri exheredatus, ideo ipso iure inutile testamentum reddit, q. in defectu d. l. Iuri prateritus inveniat. l. 4. l. Iaz dubitax. 86. de Heredit. instit. l. 4. C. de Instit. et Substit. q. pendente d. l. Iuri n. prateritus, sed ins-

sed institutus invenitur; alioquin etiam maxime in defectu ditionis esset exheredatus, inutile testamentum efficeret, ac per frequens filius a matre sub ditione hares institutus, interim dum pendet ditione, prateritus dicendus non est, et sic quamvis coheredes habeat, inofficium querelae exercere non poterit. Idem suadetur ex eo, quod emancipatus filius a Patre sub ditione hares institutus, interim dum pendet ditione, petere dextra tabulae bonorum possessionis non potest. l. 3. §. Sed si sub ditione. cum 2. reg. l. Sub ditione. de Bonor. possen. dextra tabulae quam petere profecto posset, si pendente ditione prateritus censeretur: quod et si filius sub conditione institutus in d. l. 33. coheredes habuisset, intendere inofficium querelae non posset, ac proinde elegans Africanus dicitur aequi procedit, sive ex aere, sive ex parte institutus filius proponatur =

N. 4.

2^a difficultati respondet Costa, Raphaelis Cumanum secutus, in d. 5. Et quid si tantum. t. p. n. 56. cum 2. reg. Emancipato nepoti, quantumvis praterito idem in d. l. 39. contra tabulae bonorum possessionis non dicitur, quod prateritus non inofficium, sed bona mente facta fuit. arg. eod. in l. Si emancipatus. 16. de Bon. possen. dextra tabulae. Quae quidem solutio ex eo facile dicitur, quod cum demum prateritus bona mente facta dicitur, et dextra tabulae bonorum possessionis excludit, cum prateritus amplius commodum experitur, quam quod ex instituto sentiret, prout in terminis eod. in d. l. 16. et in d. l. 39. emancipatus nepos prateritus minus compenditur ex testamento. Neque poterit, quam quod ex instituto perciperet, ut notum est. Nec melius Albericus, Angelus, et alij antiquiores, quos sequitur Petrus Barb. in d. l. 2. h. tit. ex num. 66. Respondent, incommodum, quod praterito emancipato nepoti inferatur in d. l. 39. propter ditionale legatum dpenari non solum cum pupillari substitutione, qua ipse fratri suo fuit substitutus, sed etiam cum ipse dimidia hereditatis partem adquirenda in existenti ditionis casum, et reciproca huiusmodi dpenationem dextra tabulae bonorum possessionis excludere. arg. eod. in l. Si pater puella. 12. C. de inoffic. testam. Nam reciproca compensatione idem in d. l. 12. inofficium querelae submovet, quod filia hares instituta ex existente proponebatur; at in d. l. 39. emancipatus nepos prateritus invenitur. His itaque solutionibus omnino, et alij Petrus Barb. ubi nuper. n. 10. circa fin. et D. R. et in Academi. seu advenas. de Bonor. possen. dextra tabulae cap. 4. num. 1. dicendum potius est. ex sententia Cusacij ad Pand. in d. l. 39. supponendum omnino esse in eo eod. emancipatum nepotem exheredatum fuisse, et sic nec dextra tabulae petere bonorum possessionis potuisse. ex reg. eod. in l. Non putavit. 8. de Bonor. possen. dextra tabulae. Nec magis inofficium querelae intendere, cum exheredatio non nota causa, sed bona mente facta fuerit, ut in l. 3. §. Cum Pollidius. 3. de Viru. l. Multi. 18. de Liber. et Posth. in id scilicet, ut dimidia hereditatis pars ei legata eo intra pubertatem decedente apud eum fratriem heredes institutus remaneret. Sed dicit: Si emancipatus nepos in d. l. 39. prateritus fuerit, petere dextra tabulae bonorum possessionis poterit, quod bona mente prateritus dici non poterit, ut supra dicebamus: quod in eod. terminis exheredatus poterit inofficium querelae intendere, nec bona mente exheredatus dicendus erit. Hinc difficultati, quam Cusac. non praevideat, respondere posse existimo, quod inofficium querela, quod extraordinarium, et odiosum remedium est, utpote quod defuncti famam supulat. l. 2. de Inoffic. test. difficultatibus decedat, quae bonorum possessionis dextra tabulae et licet tum demum prateritus petere dextra tabulae bonorum possessionis non possit, cum amplius modum percipit, quam quod ex instituto sentiret. d. l. 16. de Bonor. possen. dextra tabulae. minus tamen exigitur ad hoc, ut exheredatus ab inofficium querela removeatur; sufficit namque non nota causa, sed ut filio dretur, heredationem factam fuisse, quamvis minus emolumentum sentiat exheredatus, quam quod ex institutione perciperet, ut in d. l. 18. de Liber. et Posth. Emancipati itaque nepoti exheredatione supposita recte Consultorum cautio procedit in d. l. 39.

N. 5.

Sed licet hi dumtaxat liberi, qui sunt in potestate, fieri pupillares substitutiones posse certum apud omnes sit, illud tamen valde controversum est, Verum scilicet paterna mortis tempore in potestate filium esse sufficiat, an vero eo etiam tempore, quo pupillari fit substitutio, in potestate existere opus sit? Et quidem cum Donello. 6. Comment. cap. 25. Duarenio ad num. tit. cap. 19. Petrus Barb. in d. l. 2. h. tit. ex n. 96. asserendum est, Veroque tempore, faciendae scilicet substitutioni, et paterna mortis filium in potestate esse oportere, ad hoc ut pupillari dretur substitutio. Quae si sic a ratione probari; Extraneo facta pupillari substitutio ab initio inutilis proxius est. d. 5. Vl. In re de Pupill. ergo et si mortis tempore extraneus sit in potestate, ex post facto convalescere non potest. ex Vulgari reg. eod. in l. Quod initio. 29. et in l. pen. de Reg. Iur. ab auctoritate prob. tum ex d. pro. Instit. de Pupill. ubi conficienda substitutionis tempore patriae potestatis Iustin. denudat; tum et

Exprensus ex d. l. Coheredi 41. §. Cum filiis. 2. h. r. ubi sic Papin. loquitur. Si quis ex his mortui quoque tempore non fuit in familia, substitutio pupillari sit irrita, quibus Verbi, ut suadet dictio illa Quoque, duplici tempore patriam potestatem exposcit, testamenti scilicet, ut dicitur substitutio, et mortui, ut effectum habeat. An. tñ in l. Si alieni. 49. §. de hared. insti. §. In extraneis. 4. Inst. de hared. qual. et differe.

N. 6.

Eandem s. firmat Noviter nunc intelligi. tñ. qui ei Pupillari solet opponi in d. l. 2. in p. Veri. Sed si extraneus h. r. ubi docet Vlp. q. si extraneus qui impuberes haredes scripserit, potest ei pupillariter substitucie. Si modo eum adoptaverit, vel adrogaverit: q. n. obicure sentit ita demum pupillares substitutiones dicitur, si ejus faciendæ tempore extraneus jam adoptatus, aut adrogatus inveniat. Sin autem quaeratur, quonam modo evenire potuerit, ut extraneus hares insti- tutus ante factam pupillares substitutiones adoptatus fuerit, aut adrogatus? Respondent jam laudati s. s. nostri Auctores, q. cum ponit patens prius sibi testamentum facere, et postea ex intervallo pupillares substitutiones ordinare. l. Si quis eum. 16. §. h. r. potuit Vique extraneum, quem sibi haredes scripserit, priusquam ei pupillariter substitueret, adoptari, vel adrogari. Hac tamen interpretatio etri magno hactenus plausu in Schola nra recepta, si rectam Iuris rationem attendimus, meo iudicio subvertenda n. e. nam patria potestatis qualitas, qua ad Valorem pupillari substitutionis exigitur, paterni testamenti tempore debet adesse: q. si separatim a paterno testam. ex intervallo pupillares tabulae fiant, ei qui paterni testamenti tempore fuit extraneus, quamvis secundarum tabularum tempore jam adoptatus, vel adrogatus pupillari facta substitutio inutili proxima e. An. prob. Sicut Codicilli pari sunt testamenti, sic et 2. tabulae principalium tabularum partes obtinere videntur. l. Sicut. ff. quemadmod. testam. apert. et quemadmod. qua- cunque in Codicilli scribuntur, perinde habentur, ac si in testam. scripta essent. l. 2. §. Codicillorum. 2. de Iure Codicill. sic et in pupillaribus tabulis scribuntur, in primis scripta continentur. d. l. 41. §. 6. h. r. cum similit. Sed q. Codicilli pari sunt testamenti, et in eis scripta perinde continentur, ac si in testam. scripta essent, licet a testam. separatim fiant, qualitates, qua ad alicujus actus ditionem desiderant, n. modi Codicil- lorum, sed et testamenti tempore adesse requiruntur. Exprensus tñ in d. l. 2. §. de Iure Codicill ubi ad hoc ut directa libertas Codicilli relicta substituat, n. sufficit servus Codicillorum tempore proprius esse, imò tam testam. quam Codicillorum tempore testatoris proprius esse requiritur: q. ex eadem rade licet pupillares tabulae sepa- ratim a principalibus fiant, cum tamen principalium pari sint, patria potestatis qualitas, qua ad Valorem pupillari substitutionis exigitur, n. modo secundarum tabularum, sed et paterni testamenti tempore debet adesse, ac per frequens etri ex intervallo pupillares tabulae fiant, paterni testamenti tempore extraneus, qu- amvis secundarum tabularum tempore jam adoptatus, vel adrogatus pupillari facta substitutio inutili omni- no est =

N. 7.

Dicendum itaque existimo, Vlpiani s. in d. l. 2. in p. Veri. Sed si extraneus hoc r. de eo casu accipi debere, quo n. separatim, sed simul cum paterno testam. pupillares tabulae fiunt, ita ut testator, dum condere testamentum cepit, extraneus haredes scripserit, et testamenti scripturam interruptens eum adoptaverit, vel adrogaverit, moxque cum testamentum perficeret, ei jam adoptatus, vel adrogatus pu- pillariter substituerit, in quibus terminis efficax idco pupillari e. substitutio, q. cum n. separatim, sed si- mul cum paterno testam. fuerit ordinata, et ante factum testamentum extraneus hares institutus testato- ris potestati subiectus esse coeperit, Verus e. patria potestatis qualitates n. mortui modo, sed et paterni tes- tamenti ordinandi tempore intervenire; qua quidem nra intelligit elegantissimo Exemplo ponit illustrari ex tñ in l. 1. §. de Regula Ceron. quem subtiliter exponit, et cum l. Caetera. 41. §. Tractant. 2. de leg. 4. et 5. Sed si rem. 10. Inst. de Leg. mixtifici conciliarie Marc. Sylema lib. 6. mem. 6. Eclog. 6. Si dicas unico contextu, nulloque actu extraneo interveniente fieri testamentum oportere, alioquin inutile esse. l. Maxima. 2. §. de Testam. fac. poi. §. Sed cum paulatim. 3. Inst. de Testam. et sic adoptionem, vel adrogationem tanquam a tes- tam. penitus alienam, inter ejus Ordinationem factam, ipsius testamenti Ius vitare, facile respondebo, quod dicitur Unico contextu Ordinari testamentum debere, n. eo pertinet, ut testator unico contextu scribere testamentum teneatur, cui potius testamenti scripturam saepius interrompere liberum e, sed solus ad jam facti testamenti obligationes, et subscriptiones, qua uno, eodemque tempore peragendae sunt, ut colligitur ex d. l. 2. §. Vt. qui testam. fac. poi. et Exprensus de ius extat in l. Hac consultissima. 2. Veri. In omnibus. C. de Testam. ut plures Instituit. Interprepp. Observant in d. §. 3. Inst. de Testam. ac proinde inter testamenti ordi- nationem

natione factam adoptione, vel adrogatione in d. l. 2. Veri. Sed n' extraneo, n' soluz ipius testam^{tu} Ius non vitiane, sed et in causa fuisse, ut pupillari d'nteret substitutio

Verum advenis hujusmodi ^{iam} sic fundatur illud

N. 8

Occurrit, q' extraneo facta pupillari substitutio ejus postea adoptione, vel adrogatione secuta Invaluit: q' patria potestati qualitatez, quam pupillari exposat substitutio, paterna mortis tempore intervenire sat est. An. prob. Quisquis post factum testamentuz adoptatus, vel adrogatus, quasi posthumus ceneatur. arg. t'oi. in l. Verum. 8. in p'io. de injur. Rupt. 5. t. Inrit. Quib. mod. testam. infirm. Sed licet is, qui in utero adhuc e, in patria potestate n' sit. l. 1. de Collat. bonor. l. 1. de adrogand. libert. Et tamen pupillari substitutio recte fit. d. l. 2. in p'io. Veri. Posthumus. l. 1. Paternam. 16. h. tit. l. 1. Liberti. 18. 5. Posthumus. 3. de aliment. leg. l. 1. de fideicom. libert. 5. non solum. 1. Veri. Quacunque. Instit. de Pupill. quinimo et etiam, qui testamenti tempore conceptus n' dicitur, si tamen ante Patris obitum jam conceptus sit, pupillari substitutio facta consistit. Arg. t'oi. in l. 4. et 5. de liber. et posth. q' et extraneo facta pupillari substitutio, ejus postea adoptione, vel adrogatione secuta Invaluit. Cui difficultati respondendum e, q' licet is, qui in utero e, revera in patria potestate n' sit, q' in huius Omnibus, qua ejus utilitatez concernunt, jam natus, et quasi existeret in patria potestate ceneatur. l. Qui in utero. l. Qui in utero. 26. de Statu homin. pupillari substitutio, qua honorificam utilitatez secum affert, ei recte fit, qua fieri etiam potest ei, qui testamenti tempore conceptus non e; si tamen mortis tempore conceptus jam sit, utque iuxta Naturaz filius futurus speratur, ei que tanquam filio desiderato in id scilicet tempus, quo conceptus jam sit, potest parens pupillariter substituere. Non ideo de extraneo post pupillare substitutione ei facta adoptato, vel adrogato dicendum e, qui licet semel adoptatus, vel adrogatus, quasi posthumus censeatur, ante adoptione tamen, vel adrogationem nec in potestate futurus per Naturaz speratur, nec tanquam filius potest desiderari, et sic extraneo facta pupillari substitutio tanquam ab initio ex defectu patria potestatis proximi inveniatis, ex causa subiecta postea adoptionis, vel adrogationis Invalere n' potest, ut cum iudicio distinguit Petr. Barb. in d. l. 2. h. tit. n. 106. cum 2. seqq.

Argui etiam ex eo d'ra superioru ^{am} potest, q' quemadmodum huius soluz liberi, qui sunt in potestate, fieri pupillari substitutio potest, sic et huius dumtaxat utiliter fit, qui post mortem substituendi recasui in alterius potestate n' sunt. d. l. 2. in p'io. Veri. Nepotibus. h. tit.; et tamen Nepotibus a Patre praevius facta pupillari substitutio, eorum parte ante mortem avi de medio sublato, ideo consistit, q' jam post obitum avi cadere in patrii potestate n' possunt, imo sui Iuris efficiuntur. d. l. 2. in p'io. Veri. Sed n' eos. d. l. 4. 5. h. tit. q' similiter patria potestati qualitatez, quam pupillari requirit substitutio, paterna mortis tempore intervenire sufficit. Cui difficultati ut satisfaciam, suppono avum nepotibus testamenti tempore n' praesente, et qui primum in familia gradum occupant, in potestate exi'entibus, posse pupillariter substituere. d. l. 39. in p'io. hoc tit. Quod tamen hodie in Hispania nra Regno n' procedit, q' cum filius per matrimoniu sui Iuris efficiatur ex l. 1. Pauli, qua e' lex 8. tit. 1. lib. 5. Nov. Recop. Nepotes ex eo matrimonio nati in avi potestate n' sunt, cum ab emancipato filio procreati videantur. ex reg. t'oi. in 5. Illud autem. 9. Inrit. Quib. mod. Ius patri potest. solo. quibus ideo ex patrii potestati defectu pupillariter substituere avus n' potest. Verum q' iuxta praedicta Regni leges filius n. Statim post matrimoniu tractus a patrii potestate liberatur, sed ubi in facie Ecclesiae sacrae benedictione accepit, uno saltem casu etiam hodie pater nepotibus potest pupillariter substituere, scilicet si post matrimoniu quidam tractus, ante sacrae tamen benedictione accepta conceptus fuerint, nec post mortem avi in patrii potestate sint recasui, ut ex Pragmatici observarunt Gregori. Lopez in l. 4. tit. 5. part. 6. glo. 1. in fine. Anton. Gomez tom. 4. Variar. cap. 1. n. 2. Azobedo in d. l. 8. tit. 1. lib. 5. Nov. Recop. n. 21. cum seq. et ex theoricis Petr. Barb. in d. l. 2. hoc tit. n. 12. et D. Reris sub 3. opus. ad lib. singul. qua. 1. Scav. in l. 1. de 5. 1. h. tit. n. 1. Romanoru autem communi Iure inspecto, Nepotibus etiam testamenti tempore a patre praevius avus pupillariter potest substituere, et ita demum efficax substitutio e, si ante mortem avi eorum pater de medio sublatus fuerit. d. l. 2. Veri. Sed n' eos. h. tit. argum. t'oi. in l. 1. 5. 1. de testam. tutela; alioquin si quo tempore avus decedit, pater in potestate adhuc sit, Nepotes, qui mortuo avo sui Iuris n' fiunt, sed in Patrii cadunt potestate. l. 5. de

N. 9

Mari, qui sunt sui, vel alien. Iux. p^{ro} Inst. quib. mod. Iux. pater pot. solu. ex an. testam. heredem habere n. possunt, cum filij fam. sint, ne cum testam. possint decedere. l. 6. Qui testam. fac. poss. juncto D. Re. t. Opuc. cap. 22. ex n. 3. et pupillari substitutio in id solum fuerit introducta, ut impuberes liberi parentis morte sui Iuris effecti ex paterna providentia testamentarij herediz sortiantur. Quibus supposito omnia solutione Cora in d. S. Et quid si tantum. l. p. n. 14. cum l. seqq. et Petri Barbi in d. l. 2. h. tit. Num. 109. cum seq. Superiori difficultati respondeo, q^d pupillari substitutio nepotibus a patre praecis facta, tota in id tempus defertur, quo pater de medio sublato ipse primuz graduz coequeat occupare, et sic perinde estimatur, ac si nepotibus jam suis, nec testamenti tempore praecis facta fuisset, q^d sic ostendo; Ita demuz nepotibus a patre praecis potest avus pupillariter substituere, si eoi iuxta legem Vellej; ex tunc heredes instituerit, vel exheredaverit, cum ante mortem avi Iura suavitatis adepti fuerint. d. l. 2. Veri. Sed si es. h. tit. argum. v^o. in l. Si heredita. 10. S. qui filij 2. de testam. tit. ut potest latius dicemus; Sic autem instituit, vel exheredat nepotes jam ut sui testamenti tempore considerantur, posthumi nepoti exemplo, qui iuxta Galli Aquilij formulaz institutus tanquaz suu testamenti tempore iudicatur ex hi, qua docet Valentin. 3. illuz. tract. 4. cap. 3. ex n. 3. Cum igitur institutus, vel exheredatus facta pupillari substitutio estimanda perinde e, ac si jam sui testamenti tempore facta fuisset, ac per frequens 3^m hoc pupillari substitutionis requisituz, q^d scilicet impuberes liberi v. gradum occupent in familia ad instar patris poterant etiam testamenti tempore debet adesse =

N. 10.

Triplex autem hoc pupillari substitutionis requisitum, q^d scilicet impuberes sint liberi, in potestate existant, primumque in familia gradum occupent, n. modo in pagano, sed et in militari testamento procedit; miles itaque, quamvis militari Iure testetur, nec puberibus liberi substituere pupillariter potest, ne alioquin ipse sui iuris effecti libera testandi facultas auferatur, nec magis impuberibus liberi in potestate n. existentibus, q^d pupillari substitutio n. militis praemio, sed Iure patris potestatis mandatur. argum. v^o. in l. Impuberi. 10. de admini. tuer. Ab auctoritate hoc ipsum evincitur ex d. S. Vlt. Inst. de Pupill. ubi auerit Justin. q^d extraneo, vel puberi filio pupillariter substituere nemo potest: q^d nec miles quidem. Et ex l. Precibus. 8. C. de Impuber. et alijs subit. ubi ad hoc ut miles impuberi filio possit pupillariter substituere, patriuz potestates Imperatoris expugnant. Quibus fundamentis subiacet hanc tventuz ^{am} Cora in cap. Si pater. l. p. Verbo haberi ex n. 8. et Petrus Barbi in d. l. 2. h. tit. ex n. 75. Nec tunc respargari v^o. in l. Centuria. 15. h. tit. l. Miles ita. At. 6. Miles et emancipato. l. de Testam. milit. in quibus q^d dicitur militem vel filio puberi, vel impuberi emancipato in acquirenda hereditari, et mortui eorum posse directo substituere, n. ad pupillares, sed ad militares substitutiones referenduz e; potest namque miles ex privilegio extraneo cuiuscunque, vel puberi filio in eorum adire hereditari, et mortui directo substituere. l. 5. de testam. milit. l. 6. in fin. C. eod. tit. Quae quidem militaris directa substitutio a pupillari omnino differt, pupillari substitutio n. patri, sed pupillo heres existit, ejusque Universa bona capit; at militaris directi substitutio n. instituit heredi, sed ipse militi testatoris heres fit, cujus dumtaxat bona nanciscitur, ut ex predictis Iuris Titat, et ex eo evidenter demonstratur, q^d alioquin si militaris directi substitutio ipse heredi instituto in bonis saltem militis heres existeret, a milite heres instituto vel partim testatus, et partim intestatus, vel cum duobus testamentis praecis decederet, quorum Vtrumque a v^o graduz esse nemo n. videt, de directa itaque militari, n. de pupillari substitutione loquentur v^o. in d. l. 15. h. tit. et in d. l. At. S. A. de testam. milit. ut ex eorum littera manifeste liquet, et docent Petri. Barbi in d. l. 15. et Anton. Taber. 15. Conject. cap. 12. de eadem etiam militari directa substitutione intelligenduz existimo difficiliter alioquin v^o. in d. l. 10. S. ad substituto. S. Veri. nisi mihi h. tit. quem de pupillari partuz specie accipienduz credidit subtilissimus alioquin Cora ubi supra num. 12 =

N. 11.

Ex eadem ratione nepotibus a patre praecis pupillari substitutio ab avo milite facta n. aliter substituit, quam si ante mortem avi eorum pater de medio fuerit sublatus. arg.

tōi. in l. 2. de Testam. tut; Tum q̄. efficere miles n̄. poterit, ut nepos, qui post ejus obitum in Patris po-
 tentate cadit, ex secundis adhuc tab. hæredes habeat; Tum q̄. si aliter pupillari substitutio ab avo
 milite facta substitueret, post ejus mortem Iure pupillariter filio suo substituendi pater fraudaretur, ne
 alioquin cum duobus testamenti filii decederet; militum autem, sicuti et ceterorum privilegia porrigi ad
 alienas injurias n̄. oportet, ut aiebat Papin. in d. l. 4. de admitt. tut. fortiori ratione filius fam. miles
 in testamento militari Iure defuncto filio suo impuberi in potestate avi existenti pupillariter substituere n̄.
 poterit, quinimo pupillari ab ipso facta substitutio, tanquam ex defectu patris potestatis ab initio pro-
 sui inutilis, quamvis prior ejus pater decedat, meo quidem iudicio ex post facto valere n̄. poterit eo
 dicitur num. 5. Nectus omnibus opponuntur tōi, quibus decepti plures antiquiores fuerunt in d. l. 4.
 S. 4. Veri. Nam et si filio, et in l. Cum filius fam. 28. de testam. milit. qui n̄. de pupillari, sed de di-
 recta militari substitutione loquuntur, ut prævidetur Costa in d. cap. Si pater. v. p. Veri. Pater. ex
 num. 12. Petrus Barb. in d. l. 2. h. tit. n̄. 85. cum seq. et Anton. Faber in Papin. tit. 13. de Tutel. pri. t̄.
 illat 28. et ex eorum serie colligitur; Nam in d. l. 28. cum filius fam. miles impuberi filio in avi
 potestate manenti substituatur, tutoreque deditur, Respondet Vlp. substitutionem quidem valere, tute-
 la autem dationem n̄. valere; Discriminis rationem ex eo denuit, q̄. miles hæreditari quidem sua, quæ
 voluerit, substitutionem facere poterit; alienam autem Ius minuire n̄. poterit, prior rationi pater pupi-
 llari substitutionem n̄. adaptatur, per quam n̄. testator, sed impuberi succedat, adaptatur tamen
 militari directæ substitutioni, per quam n̄. filio hæredi instituto, sed militi testatori succedat;
 posterior etiam rationis pars evincit n̄. de pupillari, sed de militari substituit. Consultus dicitur;
 Nam in pupillari n̄. minus viget, quam in tutela datione, ideo scilicet filius fam. miles tutorem
 filio in avi potestate manenti dare n̄. poterit d. l. 4. S. Nec tutorem. 2. de testam. milit. q̄. si tutela
 datio substitueret, Ius avi minueretur, qui jam nepoti tutorem dare n̄. poterit; sed similiter si filius
 fam. miles filio in avi potestate manenti poterit pupillariter substituere, Ius avi diminueretur, qui
 iam nepoti n̄. nisi inutiliter pupillariter substituatur. Ut q̄. apponit ab Vlp. differre ratio procedat,
 n̄. de pupillari, sed de directæ militari substituit. ejus decisiō esse accipienda, de qua etiam intelligi
 ē, qui eamdem speciem tenet, tōi. in d. l. 4. S. 4. Veri. Nam et si filio. de testam. milit. ut prob. tum
 ex eo q̄. Consultus substitutionem illam similem esse scribit substitutioni emancipato filio à patre
 milite facta, quam n̄. pupillarem, sed directam militarem esse antea n̄. vidimus; tum q̄. docet, q̄.
 filio hæreditas avi acquirata ad substitutum à patre milite datum n̄. pertinet, quam ipse omnino
 enot perceptorum, si pupillari enot substitutum. Illud tamen obiter admonendum duri, q̄. inutilis
 ab initio pupillari substitutio ex defectu patris potestatis à patre milite facta, si ex post facto
 is, cui pupillaris substitutus datus ē, in ejus potestate pervenerit, ex novo, recentique militi iudi-
 cio poterit, tanquam tunc facta, substitere. arg. tōi, juncti, qua ibi observant Doctores, in S. Sed et
 sig. 4. In tit. de milit. testam.

Tum pupillari substitutioni requiritur illud ē, ut scilicet pater
 sibi iustus testamentum faciat, alioquin si vel sibi testamentum n̄. dederit, vel n̄. Iure fecerit, in-
 tituli substitutio ē. l. 4. S. Vlt. l. 2. S. qui quis. t. h. tit. Vlp. in fragment. tit. 23. quemadmod. testam. Num.
 S. n̄. aliter. S. S. Liberi. S. In tit. de Pupill. in quibus Iuris evidenti ejus rei ratio redditur, q̄. scilicet
 pupillari substitutio pater, et sequela paterni testamenti ē, qua abique eo, tanquam principali,
 consistere non poterit. ex vulgari reg. tōi in l. Cum principali. 118. de R. I. Hinc præterito filio
 n̄. nisi inutiliter pupillari fit substitutio, q̄. cum præteritioni vitium ipso Iure nullus pa-
 ternus testamentus reddat. l. Si filius. 7. l. Inter cetera. 30. de Lib. et Posth. nec etiam trahere
 secunda tabula possunt; ut itaque pater impuberi filio recte in secundum carum substituatur,
 debet eum hæredes instituere, aut nominatim exheredare, et instituto quidem filio, quamvis
 ex legitima dum taxat ei debita, poterit pater pupillariter substituere. dicitur tōi in l. Ex tri-
 bus. 26. C. de Inoffic. test. Cujus ss. hodie etiam Iure inspecto procedit, ut docet Orwald. 6. Com-
 ment. Donell. cap. 25. lit. I. quia licet ex institutione Iustin. in l. Quoniam in prioribus. 32. C. cod.

N. 12

quodcumque gravamen filio circa legitimam imponitur ipso Iure tollatur, pupillari tamen substitutio
n. oneri, sed honori pupillo d. l. 2. de acquir. hered. Exheredato etiam impuberi filio recte pupillari
fit substitutio. d. l. 1. §. 2. d. l. 10. §. 5. h. tit. Ulpianus in fragmento tit. 23. quemadmodum etiam rumpit. §. Etiam d. d.
§. 1. Inst. de Pupill. §. n. ex institutione, sed ex Iure patris potestati derivata, nec pupillo iniuriarum ali-
quarum, imo honorificarum afferre utilitatem. Accedit, quod in Veronensi ss., quam ex professo fundat Valentinus. §. il-
lustr. tract. 3. cap. 4. per tot. Exheredatio superstitie adhuc parente filio Iura suorum non adimit, sed
post Patris obitum, et aditum hereditatem, dummodo per inofficium quaxelam testamentum postea res-
citur non fuerit: stat §. recte, quod pupillari substitutio, quae huius duntaxat fit, quae Iura suorum habent
Exheredato etiam fieri potest, tutari exemplo, qui cum in testamento huius solum, qui sui heredes
sunt, dari potest. l. Quo tutela. §. 1. de R. I. Exheredato tamen filio recte datur. l. 1. de testam.
tut. Hoc ipsum ex eo confirmatur, quod suorum Ius in eo, cui vel pupillariter substituitur, vel testamento
tutor datur, in id solum exigitur, ut scilicet sui Iuris post parentis mortem fiat, nec in alterius po-
testate cadat: §. Exheredato, qui post parentis obitum sui Iuris fit, non minus quam instituto et
tutor dari, et pupillariter potest substitui.

10. 13.

Hic in filio tam antiquo, quae Novo Iure procedunt, fi-
liabus autem, aut Nepotibus testamenti tempore iam sui, quamvis praeteriti, pupillari facta
substitutio utilis olim erat, ut indicat Ulpianus in d. l. 2. in pr. h. tit. Nec enim huiusmodi personae pra-
terita nullum parentis testamentum reddebant, sed solum incertarum portionem scripti hereditatis accre-
cebant. pr. Inst. Veron. Sed non ita de Exheredat. liber. §. tamen post Novam Iuriscianam sanctionem in l. 1.
C. de Liber. praeter. aliter se habet. Porthumii, et Terentii liberis nullo sexu, aut gradu discrimine
habito, non aliter quae hereditas instituitur, aut hereditas, antiquo etiam Iure pupillari substitutio
recte fiebat, quae praeteriti agnoscendo testamentum indistincte rumpebant. §. Porthumii. 2. Inst. de ex-
hered. liber. Unde quae negotii testamenti tempore a patre praesens, ubi superstitie adhuc avo patre de medio
sublato Iura suorum nanciscerentur, ex 2. legi Vellejae capite porthumiorum loco haberentur, et praeteriti
testamentum rumpunt. l. Porthumiorum. §. 1. de Injur. Rupt. §. Porthumiorum. 3. de Exheredat. liber. non aliter
eius facta pupillari dicitur substitutio, quam si vel instituitur heredes fuerint, vel Exheredati, ut di-
ssertit Ulpianus respondit in d. l. 2. in pr. Veron. Sed si eos. h. tit. quod et in testamentum tutela
termini Consultus ipse decidit in l. Si hereditas. to. §. qui filium. 2. de testam. tut. Quae ut perici-
piantur, scire oportet, Nepotes tamen testamenti tempore a patre praesens, quamvis vero avo
fuerint Iura suorum adepti, olim ante legem Vellejae praeteriti rumpere testamentum non potui-
sse, sed admodum solum per Ius accipiendi ad certam portionem fuisse, nec a negotiis testamenti tem-
pore iam sui quidquam dicitur, donec lex Vellejae 2. capite circa Nepotes testamenti tempore iam
suis utlibet praevisi Iuris observationem reliquit; Cavet autem, ut testamenti tempore a patre
praesens, si quidem ante mortem avi patre de medio sublato adepti Iura suorum fuerint, quae
porthumii censerentur, et ad instar porthumiorum praeteriti testamentum rumpent; quae quemadmo-
dum porthumii Nepotes per oblivione praeteriti censerentur, et ea ratione agnoscendo rumpunt tes-
tamentum, sic et testamenti tempore praesens Nepotes per oblivione praeteriti intelliguntur; ca-
debile namque est arum de praesens Nepotibus non cogitare, nec carum illum spectare, quo ipse Iu-
ra suorum nanciscerentur, quae quidem oblivioni ratio in Nepotibus testamenti tempore iam
suis locum habere non poterit. Iuris itaque Nepotes testamenti tempore praesens in eum casum, quo
vivo avo in patris locum succedant, heredes institui, vel Exheredari, non alioquin praeteriti tes-
tamentum rumpant; Hic quidem Vera 2. Vellejae legi capite ss. est, quae liberaliter probata ex d.
l. 13. de Injur. Rupt. l. Gallus. 29. §. Sequenti. 13. de Liber. et Posth. l. Si quis filium. 34. C. de inoffic. test.
d. §. 3. Inst. de Exhered. liber. ut doctè animadvertunt Cora in §. Et quid si tantum. 4. part. ex n. 33.
et Cherius. 1. Interpret. sub cap. 49. per integ. Comment. ad tom. in d. l. 29. §. 13. de Liber. et Posth. quo-
rum ss. libenter exornarem, et simul plures alias Interpretum opiniones circa 2. Vellejae legi capite
impugnare, si temporis, et instituti ratio patereat. Minus quod provenit, quod ita demum avo poterit praesens
Negotibus pupillariter substitueret, si eos heredes instituerit, vel Exheredaverit, quae cum praeteriti
rumpant

Umpant testamentuz, ipi praxeritū facta dūtere pupillarū n̄ potest substitutio =

Ex quibus iteruz explicandū ē. tōi. in d. l. 2. in p̄. Veri. Sed

N. 14

si extraneum. h. tit. ubi idē eum, qui in locum Negoti à testatore fuit adoptatus, Vel adoptatus fuit
 precedente, hæc edq̄ institutus Vlpianus proponit, ad hoc ut pupillarū facta dūteret substitutio, q̄. aliōquin
 praxeritū, ubi sui hæres efficeretur, iuxta legem Vellejam testamentuz rumperet, nec dūtere pupillares
 tabula ponent, ut docent Costa in d. 5. Et quid si tantuz. 4. p. n. 23. cum 2. seqq. Cujac. ad Pandect. in d. l. 2.
 Duaren. ad num. tit. d. cap. 14. et Pet. Barb. in d. l. 2. n. 102. cum seq. qui eleganter animadvertit, tunc solū
 Vlpiani^{am} ss. procedere, cum Negot. fuit adoptatus, tanquaz ex precedente filio natus; Nam si Vel tanquam
 ex jam mortuo, Vel quā ex incerto filio suscepti fuerit adoptatus. iuxta terminos tōi. in l. Adoptio-
 nei. 43. cum l. seq. l. Adoptare. 37. de Adoptioni. impune praxeritū potuisset, ut potē jam sui testamenti
 tempore, et ei quamvis praxeritū potuisset avus pupillariter substituere. Vnde infero l. in d. Veri. Sed
 si extraneuz n̄ post factuz principale testamentuz, prout falsio Barb. et communiter Doctores exis-
 timant, sed ante illud potū perfectuz extraneuz hæredq̄ scriptuz fuisse in locum negoti adoptatuz
 iuxta novaz niaz interpretationez num. 7. supra tradituz, quam nunc sic convincenter probō:
 Si adoptio post principale perfectuz testamentuz in specie d. Veri. Sed si extraneuz supervenisset,
 nihil sanē interiret, an Negot. tanquaz ex filio precedente natus, an Veri tanquaz ex jam mortuo,
 Vel incerto filio suscepti fuerit adoptatus; Veroque namque carū praxeritū testamentuz rum-
 peret, nec ei praxeritū pupillarū facta substitutio utilis esset, q̄. licet olim adoptivus Negot. testam-
 tempore jam sui naturalis Negoti exemplo praxeritū nulluz testamentuz n̄ redderet, post factuz
 tamen testamentuz in locum Negoti, tanquaz ex jam mortuo, Vel incerto filio suscepti, adopta-
 tui posthumi loco habebatur, et praxeritū testamentuz statim rumpebat, quemadmodū licet fi-
 lia sive naturalis, sive adoptiva praxerita eo Iure injuruz paternuz testamentuz n̄ effice-
 ret, post testamentuz tamen adoptata, q̄. posthuma Iure Verebatur, praxerita testamentuz rum-
 pebat. Expressus tōi. in d. l. 8. in p̄. de injur. Rupt. Ut q̄. in r̄nuatuz ab Vlp. dūcrimen potit Verifi-
 cari, dicenduz omninō ē, extraneuz hæredq̄ scriptuz ante principale perfectuz testamentum
 adoptatuz jam fuisse =

2. adveniū Omnium Interpretuz ss. infero, q̄. et in d. l. 2. Veri. Sed

N. 15.

si extraneum extraneuz ante perfectuz principale testamentuz in negoti locum, tanquaz ex præ-
 cedente filio suscepti, adoptatus, n̄ institutus, sed exheredatus fuerit, nec ruptura periculo testam-
 substitutionez interit, q̄. scilicet extraneuz hæres institutus post factuz testamentuz adoptatus illud
 idē n̄ rumpit, q̄. legi jam satisfactuz ē, et utilis omni tempore ē institutio. l. filio, quez patet 23.
 S. 1. de Liber. et Posth. l. Si quis. 18. de Injur. Rupt. Ex d. r̄nuo autē extraneuz exheredatus post
 testamentuz adoptatus, illud n̄ rumpit. l. non putavit. 8. S. Sed in extraneuz. 8. de Bonoz. ponit Tra-
 tab. pro cuius dicitur cum d. l. 23. in p̄. de Liber. et Posth. et d. l. 8. S. Si quis emancipatuz. 7. Vi-
 dend. Cujac. 12. quart. Papin. in d. l. 23. q̄. scilicet extraneuz exheredatio, tanquaz ab initio inu-
 tili, et inepta. l. Quidam cum filium. 132. de V. O. ex subsecure adoptioni causa d. r̄nuo n̄ po-
 ter; Mac tamen differē tunc solū servatur, cum extraneuz hæres institutus, Vel exheredatus
 post factuz testamentuz adoptatus, at si ante perfectuz testamentuz fuerit adoptatus, nihil om-
 ninō refert, an quo tempore extraneuz erat, institutus fuerit, Vel exheredatus, q̄. tunc exheredatio
 ab initio, ex facti videlicet testamenti tempore utilis facta reperitur, cum i, qui quo tem-
 pore extraneuz erat, fuerit exheredatus, ante perfectuz testamentuz fuerit Iura suoz adop-
 tu; Testamentaria autem cuiuslibet dispositioni utilis instituz n̄. scribendi testamenti tempore,
 sed ex quo perfectuz testamentuz jam ē, debeat estimari, ut probant periculi, et r̄nuo ad
 Rem tōi. in d. l. 5. Vlt. de Regula Caron. juncto Marc. Syclama d. lib. 6. membra. eclog. 6. et in l. Si
 quis. 14. de Ver. dub. junctis Donello sub. 8. Comment. in eo tōi, et ejus asecla Arnoldo Vinnio in
 S. Incertis. 25. Instr. de Leg. num. 1. Cum igitur in d. Veri. Sed si extraneum ante principale
 testamentuz perfectuz extraneuz in negoti locum, tanquaz ex precedente filio natus, fuerit adop-

tatus, et si n̄ institutus, sed exheredatus fuerit, testamentum n̄ rumpet, et ei facta pupillari substitutio sine dubio fructuet. Si dicat: Cui ergo Vlp̄ in superioribus Veris. Extraneus heredes institutus fuisse requirit? Non difficile respondeo, Consulere n̄ quidem precise institutionis requirere, sed solum aserere, q̄ si fuerit institutus, testamentum n̄ rumpit, et pupillari fructue substitutio, nec tamen ideo negare ideo dicendum fuisse, et si exheredatus proponeretur, ita ut tunc solum testamentum rumpat, cum praeiuris inveniatur, et id sibi Vlp̄. Voluisse ipsius tōi series persuadet, quae de Naturalibus nepotibus à Patre praecens Cui dicebat in Veris. Sed si eos, eadez in adoptivis negotiis praecens procedere scribit in d. Veris. Sed si extraneum, ut agnoscunt Cujac̄, Duaren̄, et Barb̄: sed Naturalibus negotiis praecens, sive institutus, sive exheredatus, recte pupillari fr̄ substitutio: q̄ et adoptivo praecens nepoti in d. Veris. Sed si extraneum, sive instituto, sive exheredato secure potest avus pupillariter substituere =

N. 16.

Hoc autem pupillari substitutioni requiritur, q̄ scilicet pater iustus sibi testam. faciat, in pagano, n̄ in milite testatore procedit; miles namque ex privilegio, et si testamentum sibi n̄ fecerit, militari Iure potest impuberibus liberis testamentum facere. d. l. 25. Veris. non forte. h. tit. l. In fraudem. 15. 5. Item. 5. d. l. 41. 5. Vlt. de Testam. milit. quo tamen casu pupilli testam. substitutio dici n̄ poterit, q̄ 2^a non est institutio, cum nulla patris heredi precedat institutio; Unde Consulti in praedictis Iuris n̄ sic loquuntur, ut dicant militem, et si testamentum sibi n̄ fecerit, impuberi filio posse pupillariter substituere, sed solum pro eo testari posse asserunt, ut sentit Richard. in Rubric. Inst. de Vulgar. n. 41. cum seq. quamvis aliter, nec recte haec explicet Orsuald. 6. Comment. Donell. cap. 23. lit. 9. Hinc et si soli filio miles testamentum faciat, solemnitates, quae in ordinandis testamentis desiderantur, observare n̄ tenet, q̄ licet pupilli testamentum sit, ex patris militis iudicio proficiat, cui solemnitatum diligens observatio Principalibus Institutionibus remota est, et ex eadem ratione sive in militia, sive extra annum minionis pater decederit, impuberi militari Iure factum testamentum substituit d. l. 15. 5. juncta generali Reg. in l. Quod dicitur. Et l. Testam. 26. de Testam. milit. Nec interset, an intra annum minionis, an Veris post illum elapsum impuberi filius moriatur, ut eleganter Paulus respondit in l. Quod dicitur. 38. in pr. Veris. Et ideo. eod. tit. dicebat institutio tōi, q̄ si miles intra minionis annum decederit, Iure militari factum testamentum substituit, quamvis post annum deditio institutionis exiret, q̄ et docet Justin. in 5. Sed haec tamen. 3. Veris. quid ergo. Inst. de milit. test. Ex quo inferit in d. Veris. Et ideo, pupillo militari Iure factum testamentum substituit, dummodo intra minionis annum pater decederit, quamvis pupillus post annum diem suum Obierit. Nec tamen ex eo credat aliqui, Paulum sententiae pupillari substitutione n̄ praxam, sed dditionalem esse institutionem adversus ea, quae dicitur superior cap. ex n. 32. qui sic potius accipiendus est, quam sentiat pupillares substitutiones tacitas ex natura rei dditionis fructue, et quam ab expressa institutionis dditione arguat ad tacitam pupillari substitutionis dditionem, circa quam Vigentia dubitandi ratio occurtebat, tum q̄ n̄ patris militis, sed filij testamentum est, tum q̄ superstitie adhuc impuberi n̄ dum Ifirmari posse 2^a tabula videbantur; Sed tamen q̄ tota pupillari substitutio ex militis patris iudicio formam capit, et originez, quam ipsius testamentum censeatur, nec an impuberi filius, sed solum an pater intra minionis annum decederit, spectatur =

N. 17.

Ex his inferit Goffred. in d. l. 15. 5. miles de Testam. milit. n. 3. et in l. Si pater. 29. h. tit. n. 4. q̄ paganus testator ad hoc ut impuberi militi filio pupillariter recte substituatur, n̄ militari, sed communi Iure debet 2^a tabula ordinare, q̄ n̄ ex militi pupilli, sed ex pagani patris iudicio proficiat, cui remota testamentaria solemnitate n̄ sunt. Quae quidem Goffredi doctrina, si antiquum Ius spectamus, tunc solum Vera esse potest, cum impubes miles condere testamentum n̄ potuit, nam si numerorum Tribunalium meruisset, potuit olim quamvis in pupillari aetate, et patria potestate constitutus testari. l. Vlt. C. de Testam. milit. junctis Orsuald. d. lib. 6. cap. 28. lit. C. et cum alij, D. Rees d. lib. 1. Opusc. cap. 22. n. 30. ac proinde nec ei potuit pater pupillariter substitui =

Substituere, ut signanter advertunt Cusac. 12. observ. cap. 36. et ex eo Dionys. Gothofr. ad Pandect. in d. l. vlt. quemadmodum, et quo tempore Constantini floxuit Institutio, qua impuberibus Caelibatus profitentibus in ingressu Religionis testandi facultates indulget, ut ex Sozomeno lib. 4. historiae ecclesiasticae cap. 9. notavit Omuald. d. lib. 6. cap. 5. lit. P. et pupillariter substituere pater non potuit, ut docet Cusac. ubi nupera cum in id solum adinventas pupillares substitutiones saepe dixerimus, ut liberi parentis morte sui Iuris effecti, qui ex aetatis defectu condere testam. non possunt, ex parenta saltem providentia testamentariorum haeredes relinquunt. Hodie autem post Iustiniani Institutiones, qui in d. l. vlt. impuberi militi, quamvis numerorum Tribunatus meruerit, testandi facultates ademit, Verissima indistincte Goffredi ss. e. sicut et post Novell. 6. Leonis, qua superius a Constantino indulgetur privilegium abrogavit, impuberibus quamvis Caelibatus profitentibus, et Religionem ingredientibus parenti poterunt pupillariter substituere. In festo 2. Goffred. in d. l. to. 5. 5. h. tit. q. miles pater potest impuberi pagano filio ex re certa pupillariter substituere, ita ut substitutus in illum dumtaxat succedat, et pupillus partim testatus, et partim intestatus moriatur. Quae tamen Goffredi opinio ex eo displicet, qd. et si miles pater militari Iure possit impuberi filio testari, efficere tamen non potest, ut paganus impuberi filius partim testatus, et partim intestatus decedat, qd. pupillari substitutus, quamvis ex parentis militis iudicio datus, non partim militi, sed impuberi pagano haeres existit, quem Ius nostrum partim testatus, et partim intestatum decedere non patitur. l. Ius nostrum. d. de R. I. ex re igitur certa a patre milite facta pupillari substitutio non minus, quam si a pagano facta fuisset, ad Universam pupilli hereditatem protrahitur. Ex reg. ed. in d. l. 4. 5. vlt. h. tit. juncti, qua dicitur proced. cap. n. 12. cum 2. reg. Nec adveniat tunc in d. l. to. 5. 5. Veri. nisi mihi. h. tit. qui non in pupillari, sed in directa militari substituitur procedit, ut agnovit Goffred. et dicitur num. to. q. itaque in d. l. 15. 5. 5. de testam. milit. scriptum est, militis parentis potest impuberi pagano filio militari Iure testari, ad ea pertinet, quae testamenti ordinationes concernunt, non qua ad impuberis hereditatem spectant.

Quintus denique pupillari substitutionis requiritum est, qd. pater prius sibi testamentum faciat, deinde impuberi filio substituatur, alioquin si ordinem scriptura dixerit, inutilis pupillari est substitutio, ut Ulpianus responder in d. l. 25. Prius. d. h. tit. qui tamen in d. Sed et si quis. 5. et in d. Sed et si ita. 6. ejusdem l. 2. ubi ipse advertit, aut ss. mutare videtur, dum docet, et si dixerit scriptura impuberis testamentum factum sit, vale tamen esse, nec scriptura, sed successionalis ordinem spectari oportere. Ut itaque Ulpiani mentem aperiamus, supponendum est, patrem posse vel uno, eodemque tempore sibi simul, et impuberi filio testari, vel sibi prius testamentum condere, et ex intervallo secundas tabulas ordinare, et utroque casu sibi per scripturas, et filio per nuncupationes, vel e converso recere testari. l. Patris. 20. d. t. h. tit. l. Si ita scriptum. 8. 5. vlt. de Bonor. posses. secund. tab. juncto Baro. in d. l. 2. n. 11. cum 2. reg. plurimum autem interere, an sibi simul, et filio, an sibi prius, et filio ex intervallo patens tereatur; ubi etenim sibi simul, et impuberi filio testatur, sive civile, sive praetorium Ius attendamus, una, eademque solemnitas sufficit, adeo ut, si patri tabula signata sint, quamvis pupillari simul ordinata signata non fuerint, utroque Iure velis pupillari sit substitutus. tunc sic intelligi in d. l. 20. in prin. h. tit. l. vlt. de Bonor. posses. 9. de Bonor. posses. secund. tab. Si vero sibi prius, et impuberi filio ex intervallo patens tereatur, dixerit solemnitatibus opus est. l. Si quis eum. 16. d. t. h. tit. quo sensu in pupillari substituitur. duo quodammodo esse testam. dicuntur in d. In pupillari. 2. Inst. de Pupill. alioquin si unum dumtaxat testamentum esset, uno, eodemque Testamento paterna, et pupillari tabula simul peragenda forent. ex reg. ed. in d. l. 21. 5. vlt. Qui testam. fac. poss. Ruarius ubi sibi simul, et impuberi filio pater testatur, pupillari expressa substitutio Institutionis potestate tacitaz Vulgaraz Tenet substitutiones. d. l. 4. in prin. hoc tit. quidq. cum Ant. Fabio, et Valentia Frustra persuadere nitatur Pichard. in lectur. ad num. titul. cap. 19. per tot. praecipue ex n. 20. Sed si sibi prius, et filio ex intervallo tereatur, pupillari substitutio tacitaz Vulgaraz Tenere non potest, ut docent Goffred. in d. l. 2. 5. 4. n. 7. et in d. l. 4. h. tit. n. 11. et Baro. in d. l. 4. h. tit. n. 25. q. cum Vulgari substitutus non pupillo, sed patri haeres existat, si pupillari expressa substitutio secus facta tacitaz Vulgaraz substitutiones includeret, Pater ex intervallo, et si inutiliter sibi testam. fecisse reperiretur =

N. 18.

Hinc noviter intelligo eam, quae in desperata sua opinione
 Confirmatione parum feliciter expendatur Pichard ubi nuper n. 43. cum 4. seq. in l. Ex pupillari. 44. h. tit.
 ubi ex sententia Martiani respondet Paulus ex pupillari tertiam, superius principale nec ex parte, nec in totum
 posse firmari Tota tamen difficultas in assignanda specie consistit, quam (plurimum opinionibus omnibus,
 quas de vitiis dicitur Cujac. to. quart. Pauli in eo tunc, Omnia etiam ipsius Cujacii interpretat, quam im-
 pugnavit facile esse) sic esse fingendam existimo, cum pater sibi prius, et ex intervallo impuberi filio ter-
 tamentum fecisset, sentit Paulus, pupillarem substitutionem tacitam Vulgarem dicitur non posse, q. quemadmodum
 Codicillis hereditas dari ideo non potest, ne alioquin per Codicillos, qui testamenti pari sunt, ipsum tertiam
 firmetur. l. Quod per manu. to. de Iure Codicill. Sic nec in pupillaribus tabulis ex intervallo ordinatis herede-
 dom sibi pater institueret potest, ne alioquin per pupillares tabulas, quae principalibus pari sunt, princi-
 pales ipsae tabulae firmari videantur, et sane si pupillari ex intervallo facta substitutio tacitam Vulgarem
 includeret, per pupillares tabulas sibi vel in totum, vel ex parte principali firmarentur, in totum, si pu-
 pillus hanc institutus parente adhuc supervivente decederet, quo casu cum Vulgari substitutione locus esset,
 principali tabula, quae ex defectu heredi instituti, si substitutus datus non fuisset, inutilis in totum
 fuisset, in totum omnino per pupillares ex intervallo factas firmarentur, si pupillari expressa sub-
 titutio Vulgarem tacitam diceret; Ex parte vero, si pupillus hanc institutus a paterna hereditate re-
 abstinuisset, quo casu, si Vulgari substitutus datus non fuisset, per nudam sui heredi existentiam pro
 parte dumtaxat principale tabulae firmarentur, quoad scilicet, quae solam testamenti firmationem
 nec aliquod heredi factum desiderant. l. Si filius. 12. h. tit. l. Sciendum. 32. de manum. testam.
 pro parte vero forent inutilis, quoad ea videlicet, quae praeter testamenti firmationem heredi factum,
 aut ministerium exponunt. l. 1. §. 1. vlt. Vt in pover. legator. ut seq. cap. dicimus, et in eam tradit Va-
 lentina. 3. illux. tract. cap. 7. n. 15; at si pupillari ex intervallo facta substitutio tacitam Vulgarem
 includeret, principales tabulae, quae alioquin pro parte dumtaxat dicerent, quoad scilicet, quae so-
 lam testamenti firmationem requirunt, per tacitam Vulgarem substitutionem, cuius casu per impuberis
 heredi instituti abstentionem existeret. l. Ex Traicru. 44. de Testam. pro altera etiam parte, quoad ea
 videlicet, quae non solum testamenti firmationem, sed heredi praeterca factum desiderant, sine dubio con-
 firmarentur: Ne ergo ista Iuris Varietate per pupillares tabulas firmari vel in totum, vel ex parte prin-
 cipales videantur, sent optimè ex intervallo factam substitutionem tacitam Vulgarem non continere, eamque
 esse speciem, et ^{am} tunc in d. l. 44. h. tit. et diversam longe esse causam pupillari substitutionis cum
 patris simul tabulis ordinata, quae tacitam Vulgarem dicitur, nec tunc per pupillares tabulas in
 totum, aut ex parte firmari principali dici possunt, quae proprii potius viribus propter Vulgarem
 tacitam substitutionem ex ipsi elicitam dicerent =

Quibus suppositis, ut certa iam ab incerti separamus, sequi-
 dem Patrem non uno, eodemque Testamento, sed separatim sibi, et filio velis testari, prius sibi testamentum fa-
 cere, et postea secundum debet tabulas ordinare, alioquin si ab impuberi tertiam in cepit, inutilis pu-
 pillari est substitutio. d. l. 254. et 5. vlt. h. tit. q. quidem Omnes admittunt Interp. et manifestam ha-
 bent Variationem; Cum enim pater ab impuberi tertiam incipit, filii testamentum abique paterno factum
 invenitur, et inutile ab initio est, nec ex post facto etiam post perfectum paternum testamentum potest
 valere, ut videtur Goffred. in d. l. 254. n. 2. Si vero uno, eodemque Testamento sibi, et impuberi simul
 filio pater testetur, an sibi prius heredes debeat scribere, an vero scriptura ordinem invertere, et
 filio prius pupillariter potest substituere? Non levis inter DD. est controversia. Cujac. ad Pand. in d. l. 2.
 §. 4. substituimus. Contra in cap. Si pater. l. §. Verbi adiciendi. ex n. 3. et in §. Et quid si tantum. 3. §. n. 9.
 cum seq. et cum secutus Barb. in d. l. 254. h. tit. ex n. 6. asserunt antiquo illo Iure inspecto, quo ante
 heredi institutionem nihil in tertiam scriptum valebat Ulpianus in fragm. tit. 24. de leg. 5. Ante hanc
 dicit 14. Paulus. 3. Sentent. tit. 6. de leg. 5. l. 5. Ante heredi. 34. Inst. de Leg. parentem, et si sibi, et filio simul
 testaretur, sibi prius scribere heredes debuisse, et ante paterni tertiam institutionem scriptam pupi-
 llarem institutionem inutilem proxiis fuisse, idque Ulpianus sentisse, qui in d. l. 254. expressè respondit,
 Patrem prius sibi, deinceps filio scribere heredes debere, et ea ratione utitur, q. scilicet Testam. unum
 esse

Et, quia pupillari substitutio, quamvis ex intervallo facta, paxi, et sequela patris testamenti est, ac proinde separatim ante patris testamentum ordinata inutilis ab initio est, nec post perfectum patris testamentum valet, ut explicat Duaren. ad num. tit. d. cap. 11. Maneat itaque, q. si separatim a patris pupillari tabula fiat, n. aliter pupillari dicitur substitutio, quam si ante patris testamentum fuerit ordinata, ut exprimitur Ulpianus avertit in d. l. 2. §. 1. h. tit. Quod quidem etiam post novam Justiniani Institutionem in d. §. 34. Inst. de Leg. ad pupillari substitutionem valorem exprimit, ut cum iudicio agnoscit Corta in d. cap. Si pater. d. 1. p. Verbo Adficiens. n. 13. et ex eo dicitur, q. cum antiqua Iuris regula a Justin. abrogata olim ad pupillari substitutionem n. pertinuerit, ut antea non. Vidimus, nec nova Justin. Sanctio ad pupillari substitutionem spectat =

N. 23.

Hiis omnibus requisitis intervenientibus, recte pupillari fit substitutio; at si ex alicujus requisiti defectu sit inutilis, veluti si puberi jam filio, vel emancipato impuberi facta sit, quaeritur, an ut fideicommissaria saltem dicitur? In qua re iuxta communem Interpretum ^{am} dicendum breviter est, Regulariter inutilem factam pupillari substitutionem nec ut fideicommissariaz substituitur, ut sentit Papin. in l. Verbi civilibus. d. hoc tit. dum docet Verbi civilibus post 14. aetatis annus frustra substitutionem fieri; nec enim frustra facta dici potest, si ut fideicommissaria saltem dicitur. Subjungit porro, q. qui n. admittitur, ut substitutus, nec etiam ut cohaerens potest admitti. Cujus responsi, ut dubitandi, et decidendi ratio intelligatur, sciendum est, q. si sic Decepta substitutio fuerit, Si Titius haeres institutus intra sextam aetatem deceverit, Sempronius ei haeres esto, Vix ulla ponet dubitandi ratio occurrere; nullo enim colore instituto haereditate expressi substitutus cohaerem se datum fuisse poterit pretendere; at si simpliciter Decepta substitutio fuerit, proet supponendum omnino est, in hunc modum, Si Titius haeres institutus intra sextam aetatem deceverit, Sempronius haeres esto, ponet quidem dubitari, an sub ea ditione Sempronius cohaeres datus videatur? Cum sic institutus invenitur. Respondet tamen Papin. nec ut cohaerens Sempronius admittitur, q. testatoris Voluntas Resagatur, qui filium in solidum haereditate instituit, et ad integram Vocavit haereditate; profecto vero si sub illa ditione Sempronius cohaeres aditus intelligeretur, filius interim n. totam haereditate, sed ejus dimidietatem haberet, ut explicat Barb. in d. l. 1. ex n. 62. juncti, quae tradit Illust. Ramo in M. S. ad tit. de leg. 1. cap. 2. ex num. 1. dum q. disputat Papin., an substitutus cohaeres datus videatur, supponit inutilem factam directam substitutionem dicitur ut fideicommissariaz n. posse; alioquin si Sempronius per fideicommissum filio substitutus intelligeretur, Verum tanquam cohaeres admittendus esset, n. nisi frustra quaeretur. Eandem communem ^{am} firmans id. in l. Si facta. §. C. de fideicommiss. et in §. 1. Inst. de Pupill. in quibus aseritur extraneo, vel filio puberi in causam acquirere haereditate, et mortui fieri directam substitutionem n. posse, sed hoc solum testatoris permittum esse, ut extraneum, vel puberem filium, quem haereditate instituit, per fideicommissum obliget alij, vel totam haereditate, vel ejus partem restituere. Cum q. Expressum requiratur fideicommissum, evincitur omnino inutiliter conceptam pupillari substitutionem nec ut fideicommissariam dicitur =

N. 24.

Communem tamen hac ^a expediat illam partem limitationem, si pupillari substitutio sit in Codicillis scripta, quo casu tunc ex duplici Ratio sit inutilis, et q. extraneo, vel puberi filio facta, et q. in Codicillis scripta, in quibus directa substitutiones, n. magis quam institutiones veritate scribuntur. d. l. 10. de Iure Codicill. cum similit. propterea conjecturatur defuncti Voluntas in fideicommissariaz flectitur ex reg. id. in l. Illud. 13. §. 1. de Iure Codicill. l. Lucius. 88. §. 1. de leg. 2. q. cum sit Codicillorum locus precarij, seu fideicommissarij substitutionibus aptus, id Voluntas testatoris praesumitur, ut inutilis pupillari substitutio saltem in vim fideicommissariaz substituat. Nec quidquam refert, an ab intestato facti, an vero testam. fuerit in Codicillis firmari, quidquid dicit Ancon. Faber. 15. Conject. cap. 10. quamvis laudatus a Schifordes. lib. 2. ad eund. tract. 6. quart. I. imo indistincte Codicillis, quamvis testam. confirmati, facta institutio, vel substitutio Universali fideicommissi Iure defenditur, ut probant id. in l. Cum quis decedens. 37. §. 1. de leg. 3. l. 1. §. 1. C. de Codicill. et ea fulcitur Ratio, q. si Codicillari clausula id operatur, ut inutile

10.

alioquin testamentum, et in eo tenentur in rebus fidei commissa Iure defendatur. l. Exca. 29. §. 1. Qui
 testam. fac. poi. l. 3. de testam. milit. magis utique id operabitur ipsa Codicillorum natura, ut cum judi-
 cio friderat Illustri. Ramos in M. S. ad num. tit. cap. 1. n. 18. qui cum Bartholo communiter recepto
 in l. 1. n. 2. de Iure Codicill. aliud esse dicendum docet, si pater fam. n. codicillo, sed testamentum condere
 voluerit, nec codicillorum clausulas adiecerit; tunc enim inutiliter decepta institutio, vel substitutio nec fidei
 commissa Iure defenditur, n. q. testamentarij Codicilli sint, sed q. pater fam. facere Codicillos noluit.
 d. d. si accipiendi, qui Anton. Sabru immerito in D. rarij opinionem induverunt in d. l. 4. §. 1.
 q. si haredes. 3. Veri. quae ita h. tit. d. l. 29. in p. qui testam. fac. poi. l. 1. d. l. 13. §. 1. de Iure Codicill. l. non
 Codicillum. 4. C. de Testam. l. Ex testam. 29. C. de fideicom.

Superiori tamen limitationi obviare vide- N. 25.
 tur Vulgari, difficulti tamen tpi. in l. Scavola. 16. ad Trebell. ubi cum pater impuberi filio, quem ex aere
 haredes scripserat, Codicilli pupillarij substitueret, et impubes filius decerneret, benigna interpretat.

glacivine docet Scavola, ut licet inutilis sit substitutio tanquam Codicilli scripta, mater tamen,
 quae ab intestato pupillo succedit, substitutio fidei commisso obligetur; Tunc sic; En ubi ad benigni-
 tas interpretationes recurrit Scavola, ut doceat scriptas in Codicillis pupillarij substitutiones ut
 fidei commissarij posse defendi: q. benigna interpretat. seclua Codicilli scripta pupillarij substitui-
 tio nec in vim fidei commissariae substituit. Omnis interpretationibus Cora in cap. Si pater. 3. p.
 Verb. Interdum n. 30. Cusacij. th. obrev. cap. 25. Anton. Gomez. t. Variar. cap. 4. num. 6. Espino in specul. testam.
 glou. 32. principali ex n. 23. Anton. Sabru. 15. Conjectur. cap. 10. Donell. 2. Comment. cap. 22. et ibi Onuald. l. 1. §. 1.
 dicendum est cum Illustri. Ramos in M. S. ad num. tit. d. cap. 1. n. 19. cum seq. q. licet Codicilli scrip-
 ta pupillarij substitutio regulariter iuxta Iuri Variationes ut fidei commissaria substituat, benigna
 tamen interpretat. ideo opus fuit in d. l. 16. q. fidei commissum illud, in q. inutilis pupillarij fidei
 titur substitutio, post impuberis haredis instituti mortem, seu a matre legitima ejus haredes,
 et sic ab haredes haredis relicto intelligitur; Unde n. communi, sed speciali, benignoque illo
 Iure consistit, quo antiquitus fidei commissa ad legatorum dicendum post mortem haredis, seu ab
 haredes haredis relinqui concurrebat, ut signanter concurrebat in l. Si fuerit. 5. §. 1. de leg. 3.
 benigna igitur interpretatio n. in eo e, ut inutilis pupillarij substitutio in fidei commissarij
 flectatur; hoc enim ex Iuri Variatione proficiscitur; sed in eo potius, ut post mortem impuberis haredis
 aut ab ejus legitima haredes matre relicto fidei commissum, in q. inutilis pupillarij con-
 diti substitutio, possit substitui. Subtiliorum aliam, et Veriorum fontem ejus Scavola rei-
 ponit interpretationes excogitavit subtilissimus Primarius Antecessor, et Magister meus, quo
 Majoris Academia nra n. tulit. D. D. D. Josephus Nunez de Zamora in M. S. ad num. tit. cap. 2.
 ex n. 48. et praecipue n. 53. cum seq. quam, q. ex incunctis constat principiis, quae nunc re-
 serare recta docendi methodus n. patitur, in opportunitate D. mentarij nri locum Rej. c. m. s.

Caput tertium.

De modis, quibus Pupillaris extingui- tur Substitutio

Veriliter sic decepta pupillari substitutio n. nulli modis extinguitur, quos sigillatim
 exponemus. Et quidem 1. ex quo liberi ad pubertatem pervenerint, pupillari ipsi facta ex-
 tinguitur substitutio. l. 2. in p. l. In pupillari. 4. l. Coheredi. 4. §. 1. Cum pater. 7. l. Ex facto. 43. in
 p. Veri. Et ut quem. h. tit. §. 1. et §. Masculo. 8. In it. de Pupill. quia cum tota inducenda pupillari
 substitutionis ratio ea fuerit, q. cum liberi impuberis parentis morte sui Iuri effecti condere
 testamentum n. possint, utile visum e, ut ex paterno iudicio possint testamentarij haredes re-
 linquere, et ex quo liberi ad pubertatem pervenerint, testari jam possint. l. 5. qui testam. fac. poi.
 cessante jam fine substitutionis, ipsam etiam substitutionem extingui necesse e, ne alioquin Civi
 Romano jam puberi libera testandi facultas auferatur. Hinc evidenter inferet, q. ubi filius

Num. 4.

anni 14. Vel filia 12. Vltimuz attingent dies, q̄ ex tunc testamenti faciendi Ius habent ex d. l. 5. jun-
 ti, quæ pro eju explicat. tradunt plures, quos refert, et sequitur D. Retes. t. Opus. cap. 22. n. 34. pupillares
 Extinguitur substitutio. Nec tunc testatur exi. ind. 58. Inst. de Pupill. ubi q̄. Iustin. scribit, tum demig
 pupillarem substitutionem evanescere, cum masculi 14. m. femina vero 12. m. annuz excederint, accipiendum sic ē
 ut scilicet ex quo potremuz 14. aut 12. anni diem attingent, quoad testandi Ius, et pupillari substituti-
 onis causam jam hoc tempore excedere credantur, cum testari perinde possint, ac si pubertatis anni excessi-
 vent, ut probant sic intelligi et inter se conciliandi tōi. in d. l. 5. Quæ testam. fac. poss. et in l. Si frater. 4.
 C. eod. tit. et communiter docent Interpretes in d. 5. 8. Unde si pupillari substitutus ad hæreditatem ex
 causa substitutionis admitti desideret, probare omnino tenetur substitutionis caruz existerie, impubery
 scilicet, cui fuit substitutus, intra pupillares ætates decennio, cum hoc præcipuz sua intentioni sit fun-
 damentuz, quilibet vero sua intentioni fundamentum probare tenetur. l. Si minor. 4. C. de in integr.
 restit. l. Si mater. 17. C. de Probat. ut docet Barb. in d. l. 2. h. tit. n. 36. cum seqq.

Num. 2.

Sed licet Regulariter per pubertatem pupillari evanescat sub-
 stitutio, n̄ nunquaz tamen etiam ante pubertatem extinguitur; nam et si ultra pubertatem porrigi non
 possit substitutio, omne tamen spatium, q̄ ē intra pubertatem, liberum parenti ad pupillarem substiti-
 tuendum relinquitur, qui et ad breve tempus ætati potest substituere, veluti sub hac formula, Si
filii mei intra 10. annum decenerit, Titius ei hæres esto. l. Quæ plures. 38. d. h. tit. quo casu siquidem
 filius post 10. quamvis ante 14. annuz decenerit, nec civili Iure ad hæreditatem, nec Prætorio ad
 bonozuz possen. substitutus vocatur, propter manifestuz Parenti iudicium, qui intra certæ ætatis tem-
 pus substitutus circumscriptus. l. Si ita qui substituerit. 2. h. tit. Et tunc et potest parenti diversos
 post cuiusque ætatis finem substituere, et quidem si sic scriperit, Si filius intra 10. annum decenerit,
Titius hæres esto: Si post 10. intra 14. Marius hæres esto, prout in d. l. 38. d. Itaque. 2. h. tit. Expediunt
 ē, Unumquemque substitutum in eum casum ad impuberi hæreditatem separatim admitti, in quem
 expressè fuit substitutus, et in persona Titij substitutionem extingui, ex quo pupillus 10. annuz exce-
 sserit, in Marij autem persona ex eo tempore substitutionis incipere, et per pubertatem extingui.
 l. 2. d. Si primus. 3. de Bonoz. possen. sec. tab. Si vero sic parenti substituerit, Si filius mei intra 10. an-
nos decenerit, Titius hæres esto: Si intra 14. Marius, dubitari quidem potest, an si filius intra 10.
 annos decenerit, uterque simul substitutus ad eju hæreditatem admittatur? Dicendum quidem Vide-
 tur, utrumque substitutum debere ad impuberi hæreditatem devocari, quippe cum in maiori ætatis
 numero minor etiam teneatur. arg. tōi. in l. 5. Si stipulanti. 4. de V. O. expressè tōi. ind. l. 14. h.
 tit. juncto Duaxeno in paraphrasi ad num. tit. cap. 22. Verum omnino ē, filium, qui intra 10. annos
 decenerit, intra 14. etiam decennio; utique ipse substituto locus esse videtur, cum in Veriusque per-
 sona carui substitutioni extiterit. Contrarium tamen, et merito respondet Paulus in d. l. 43. d. h. tit.
 doceri, in Veroque substituto suum tempus separatim servari, id ē, Unumquemque substitutum in eum
 a testatore expressum separatim ad impuberi hæreditatem admitti; q̄ licet in maiori ætatis num.
 minor etiam teneatur, Verosimile tamen ē, patres, qui in singula ætatis tempora singulis substiti-
 tutos vocavit, id voluisse, ut nullo unquam casu utriusque simul pupillo succedant, imò in Veriusque
 iusque persona suum tempus servaret separatim, nisi vel ex oriori, vel ex inferiori testamenti parte
 Veraxia testatoris voluntas aperte ostendatur, quo casu quia conjecturæ locus n̄ superest. ex Vulgari
 Ref. tōi. in l. Ille. 25. d. de leg. 3. Uterque simul substitutus ad impuberi hæreditatem admittitur.

Num. 3.

Secundus extinguenda pupillari substitutionis modus
 ille ē, si liberi ante parentis mortem sui Iuris effecti sint. Expressè tōi. in d. l. 4. d. 5. Cum filia. 2.
 h. tit. q̄ cum substitutio ante parentis obituz confirmata non dum sit, et ad eum casum pervenerit,
 a quo incipere n̄ potest, omnino debet extingui. ex Ref. tōi. in l. Pluribus. 140. d. 5. Vlt. de V. O. juncti, quæ
 pro eju explicat et diliat. cum l. In ambigui. 85. d. de Rep. Iuz. ex Donello peripicue demore tradit
 Arnold. Vinn. in d. Ex contrariis. 1. Inst. de Leg. Et tunc quoties pater, qui ribi, et impuberi filio testa-
 mentuz fecit, ab hostibus postea captus filio impubere in Civitate relicto in eorum potestate decuit,
 et impuber postea filius diem suum obiit, an per legem Corneliam pupillari tabula confirmaretur,
 fuit inter ipsos Consultos controversuz, ut dicitur ex tōi. in l. Pater. 10. de Captiv. ubi refert Papin. qui-
 dam existimasse pupillares substitutiones evanescere, et legitimæ successionis locum esse, qui ea Tade-
 more-

movebantur, ubi superstitie adhuc parente sui Iuri filius efficitur, iuxta pupillari fit substitutio.
 d. l. 4. §. 2. h. tit. Sed cum pater ab hostibus captus, et eorum servus efficitur, filius statim ab ejus
 naturaliter adhuc superstitii potestate revera liberatur. l. penult. de Libes. et Poth. §. pupillari om-
 nino extinguitur substitutio, nec per legem Corneliā confirmatur. Prævaluit tamen, et merito Terentia
 ss. existimantur iuxta hoc casu pupillari substitutione non fieri, imo per legem Corneliā confirmari.
 l. Lex Cornelia. 28. h. tit. l. 10. de Captiv. §. quoad pater apud hostes superstiti, filius patri a potestate
 in plenum liberatus dici non potest. l. penult. de Sui, et legit. cum pendeat in incertum patri a potestate Iuri
 propter Iuri postliminij. l. 1. §. 1. ad Macedon. §. Si ab hostibus. §. In re. Quib. mod. Iuri pater pot. solv. ubi au-
 tem apud hostes pater decedit, per fictionem legis Corneliæ ipso Captivitate instanti fingitur decuisse,
 Et ex eo demum tempore filius sui Iuri factus retro creditur. Quibus fictionibus supportus filius
 superstitie adhuc parente sui Iuri factus non fuit: §. pupillari tabula cum paterni simul per legem
 Corneliā confirmantur, ut explicant præter plures, quos refert, et sequitur D. Reter. 6. opusc. cap. 15.
 num. 7. Bast. in d. l. 28. h. tit. n. 3. et Cherius. 2. interpret. cap. 43. per tot. Hæc autem pupillari sub-
 stitutioni confirmatio non ex ss., ut falso opinabatur Pichard. in lectura ad num. tit. cap. 24. n. 43. sed ex
 Verbi legis Corneliæ proficiunt, quæ dum eorum testamenta, quæ in captivitate decederunt,
 confirmat, non ad ipsorum solum hereditatem pertinet, sed ad omnes hereditates, quæ ad quem-
 cunque ex eorum testam. pertinere possunt, si in hostium potestate non perveniunt, ut lo-
 quitur Julianus in d. l. 28. h. tit. §. cum pupillari tabula principalium tabularum pax sint,
 Verba legis Corneliæ pupillari non minus, quam paternæ tabulæ comprehendunt. Nec quidquam
 interest, an filius in paterni tabulæ institutus fuerit, vel exheredatus; Superior etenim
 Iuri ratio ex postliminij, et legis Corneliæ fictionibus desumpta æque militat, sive ins-
 titutus, sive exheredatus filius proponatur, ut adversus Anton. Fabr. 3. Conject. cap. 9. et lib. 10.
 cap. 3. et Pichard. in lectura ad num. tit. cap. 25. per tot. docent Cherius d. lib. 2. cap. 43. eo
 num. 6. et Reter d. lib. 6. cap. 15. n. 7.

Tertius modus, quo pupillari extinguitur substitutio, est,
 si filius impubes vel superstitie adhuc parente, vel post ejus obitum in alienam potestatem perva-
 nerit, ut ecce, si pater impuberem filium, cui pupillari substituit, antiquo Iure cui-
 bet quantumvis extraneo, hodie autem avo, vel proavo paterno, vel materno in adoptionem
 dederit. juxta terminos tōd. in l. Cum in adoptivi. to. C. de adoption. duplici ratiōe iuxta sub-
 stitutio fit, et quæ mortui tempore filius in naturali patri potestate non est, et quæ sive supersti-
 te, sive quæ jam mortuo naturali parente in adoptivi patri potestate, et filius fam. invenit,
 ac proinde nec testamentarius, qualis pupillaris est substitutus, nec legitimam heredem
 potest relinquere. ex vulgari reg. tōd. in l. 6. qui testam. fac. poss. pr. In re. quib. non est permis. fac.
 testam. Similiter nepotibus testamenti tempore à patre præcisi facta pupillari substitutio,
 si quidem morientis avi tempore præcisi adhuc inveniantur, et post obitum avi in patri po-
 testate cadant, iuxta omnino fit, cum filij fam. post avi mortem inveniantur, nec testamen-
 tarius possunt heredes relinquere, ut dicitur ex huius, quæ dicitur præced. cap. n. 9. Ex eadem ratiōe si
 impubes filius post patri obitum causa cognitione præhabita, per Præcipale rescriptum
 fuerit adrogatus, quæ eo modo filius fam. efficitur, et cum capere fortunam quoque transferret
 in adroganti potestatem. l. Si pater fam. 15. l. Si adrogato. to. de adoption. l. Qui ex libent. 11.
 §. Ut. de Bonor. possen. sec. tab. pupillari ipse facta extinguitur substitutio. Quod ut intelli-
 gatur, scire oportet, impuberes olim adrogari non possunt, ut Ulpianus testatur in fragm. tit. 8.
 de adoption. §. Per Prætorum. 4. Veri. Pupilli. §. nec ipse animi iudicium habet, nec tutori aliena
 potestati eum subicere germanum erat, non solum quæ in adrogatione datio omnino extra tute-
 la administratione est, ut ex Florentino. aiebat Ouald. 2. Comment. Donell. cap. 23. lit. D. §.
 etiam quæ tutori auctoritas, quæ circa pupillari facultatum administratione Versatur, in

N. 4.

id de iure n. posse crederetur, ut tutelae ipsae, et administrandi facultates extingueret, quae sane per impuberis adrogationem extinguuntur. l. Si adrogati. 14. in p. de Tutel. S. I. In re. Quib. mod. tut. fin. ne alioquin inducitur ad unum fing. auctoritas ejus. Itemque Operaretur. Item Vulg. Reg. tit. in l. Legata. 13. in p. de leg. 1. l. Legata. 14. de adm. leg. Rursum impubere in adrogationem dato agnati Iura legitimae Successionis amittunt, cum agnationis Ius, quo legitimae defunctae hereditate, per minimas capitis diminutiones, quae per adrogationem contingit, proxime extinguatur. S. Vlt. Inst. de Legit. agn. tut. et adrogatus ut pote filiusfam. nec testamentarius, nec legitimus haeres potest relinquere, quae etiam ratione per impuberis adrogationem pupillari a naturali parte facta finitur substitutio: ne ergo in tutore esset arbitrio tutelae, et a parte factae pupillares substitutiones extinguere, aut pupilli agnati spe legitimae Successionis fraudari, impuberi olim ne tutore quidem auctore potuisset in adrogationem dari.

N° 5.

Porro vero ex Divi Antonini Institutione impuberis adrogationem fuisse permissam. Item ex Ulpiano d. tit. 8. S. 4. ita tamen ut tutoris intercedat auctoritas, et causa cognitio apud Magistratum precedat, in qua plurima excutiuntur, quae continentur in d. l. 15. S. In adrogatione. 2. cum seq. l. Nec et. 1. de Adoptione. l. Vlt. C. de Aucton. prae. l. 2. C. de Adoptione. S. Cum autem. 3. Inst. eod. tit. nec jam in tutoris arbitrio esse dici potest tutelae ipsam extinguere, cum impuberis adrogatio n. nisi causa cognitione apud Magistratum praehabita per Principale Rescriptum Expediatur. Sed tamen cum animadvertisset Antoninus impuberis, quam permittebat, adrogationem aut pupillari substitutio, aut pupilli agnati fraudi esse, cum per eam pupillari expiraret substitutio, et agnationis Iura tollantur, nec rationi esse discrepantem, ut Principale beneficium ad alienae facturae porrigatur d. l. 43. in p. Vexi. Et enim iniquum h. tit. ne inde iniuria nasceretur Occasio, Unde Iura nasci debuerunt, ut ad rem aliam eleganter aciebant Imperatores in l. Meminerint. 6. C. Unde vi. n. aliter fieri impuberis adrogationem statuit, quae si datus fidei iuribus caveat adrogator persona publica, id est, tabulario, si pupillus intra pubertatem decederit, Rescriptumque se bona illi, qui si adoptio facta non esset, ad ejus Successionem venturi essent. d. l. 15. S. Vlt. cum 3. legib. seqq. de adoptione. d. l. 2. C. eod. tit. d. S. 3. Inst. eod. Item autem sunt vel pupillari substitutio, cum si naturali pater impuberis filio secundae tabulae fecerit, vel proximiores agnati ex his, quos pupillus ante adrogationem habebat. Unde licet per impuberis adrogationem tam pupillari a naturali parte facta substitutio, quam legitimae Successionis Iura perimantur, superioris cautionis remedio tam pupilli agnatis, quae pupillari substituto satis prospectum est, qui licet impuberis adrogato intra pubertatem decedenti tanquam haeres n. succedant, cum impuberis in adoptiva familia decedens nec testamentarius, nec legitimus haeres potest relinquere, ut illi tamen ex stipulatu actione possunt adversus adrogatorem, et ab eo datus fidei iuribus experiri, et pupilli sequi facultates, ut expresse Papin. decidit in l. Causa cognita. 10. h. tit. dum docet, q. si impuberis adrogatus decedat, quemadmodum agnatis Principali auctoritate vinculo cautionis prospiciatur, sic et pupillari substituto a naturali parte dato succurratur, ita ut sive agnati, sive substituto utiles dumtaxat actiones praestentur. l. 2. S. pen. Vexi. Sed si forte impuberis ad Tertyll. ut docent Cusac. 29. quare Papin. in d. l. 10. h. tit. et Barb. in l. 10. S. In adrogato. 6. h. tit. n. 2. cum 2. legq. et n. 15. habet autem locum hac cautio, ubi pupillus intra pubertatem decedit, at si puberes aetate exierit vita decedat, substitutio evanescit. d. l. 10. de adoptione. q. et si adrogatio n. intercesserit, pupillari tamen substitutio per pubertatem expiraret, nec ex eo ubi naturali pater impuberis filio tabulae secundae n. fecerit, agnati, quos ante adrogationem pupillus habebat, iniuria fieri intelligitur, ex his, quae tradunt omnino videndi Anton. Fab. in Papin. tit. 11. de Adoptione. p. 10. t. illae. 11. circa fin. et Oroz lib. 5. de Agric. cap. 6. num. 8. cum seq.

N° 6.

Ab hac tamen communi Interpretum calculo Recipra ss. decidit Anton. Fab. d. illae. 11. fieri per tot. enixè persuadere intendens, quod ubi Impuberis per Principale Rescriptum adrogatus, cautionis vinculo agnati quidem, quos ante adrogationem pupillus habebat, porrigitur

prospicitur, et legatis etiam, aut libertatibus secundæ tabulæ relicti, n. etiam pupillari substituto, nisi servus cum libertate pupillariter sit substitutus, q. ut evincat, sic arguit: Pupillari substitutio pupilli testamentum est; sed impuberi adrogatus relinquere pupillares hæredes n. potest: q. nec cautionis vinculo pupillari substituto potest esse consultum. Rursum: Pupillari substitutio ita servat iuris rationem fuit propter pupillares utilitates recepta: q. per adrogationem, qua n. aliter, quam si causa cognitione præhabita pupillo expedire visa fuerit, fieri permittitur, extinguere ita debet, ut nec cautionis vinculo debeat substituto succurrere, ne alioquin plus privilegij habeat, quàm aliud quodlibet patrisfam. testamentum, q. penitus per adrogationem extinguitur. d. l. 1. ff. de Bon. possen. sec. tab. Idem Fabri fundamentum facile resp. ex eo q. cautionis vinculo sit pupillari substituto prospectus, n. infanti impuberem adrogatus testamentarius hæredes relinquere; nec enim substitutus tanquam hæres, aut substitutionis, quam extinctam esse fatemur, Iure succedit, sed cautionis beneficio pupilli bona requirit, quemadmodum et agnati, qui legitimi hæredes impuberi adrogato existere dici n. possunt, eodem cautionis constituitur beneficio, et divinis proximi testamenti à pubere patrisfam. facti causa est, q. idem ita per ejus adrogationem extinguitur, ut nec cautionis vinculo instituti hæredes succurrant, q. sicut libertus testatoris fuit Iure perfectus testamentum cancellare, sic et propria adrogat. iuribus illud destruere; at pupillus ne tutore quidem auctore potuit per voluntarias adrogationes à naturali patre factas pupillarem substitutionem extinguere. ex resp. tom. in l. In tabulæ 36. de Statu lib. qua ratione Antonini Pij. destructio, sicuti pupilli utilitati consulit, dum causa cognita fieri ejus adrogationem permittit, sic et pupilli agnati, et pupillari substituto per cautionis remedium progerit. Hanc solutionem præsentem Faber subiungit favorabilioris idem proximiori agnati, quam pupillari substituti causam esse, q. pupillari substituti persona certa est, qua n. nisi improbi, præmaturæ, et contra bonos mores de superstiti adhuc impuberi hæreditate potest esse sollicita. d. l. 2. §. Interdum. 2. h. tit. l. 1. §. Si impuberi. 21. de Collat. bon. at illius persona, qui pupillo ab intestato sit succurrus, incerta omnino est, q. dum superstiti pupillus est, quinam mortui ejus tempore proximior agnatus futurus sit, ignoratur, nec improbi agnati dici possunt, qui de superstiti adhuc impuberi hæreditate n. sibi ipsi nominatim, sed ei, qui pupilli mortui tempore proximior fuerit agnatus, Trevanda solliciti sunt: stat q. optimè pupilli duntaxat agnatis, n. etiam pupillari substituto pro cautionis beneficio succurrere. Sed præterquamq. potest etiam, quinam pupillari substituto, ignorari, si pupillari tabula sint separatim scriptæ, resp. patrem adrogatoris publicæ persona, n. Verò pupillari substituto cavere, qui cum cautionem ipse n. accipiat, de impuberi adhuc viventis hæreditate sollicitus dici n. potest =

Ab auctoritate suam opinionem adstruit Anton. Fab. ex tom. in d. l. 1. §. de Adop. ubi docet Ulpianus, pupillorum adrogationem huius duntaxat permitti debere, qui vel naturali cognatione, vel iusta affectione ducti adrogaverint, ne in tutorum eret potestate, et tutelam finire, et à patre factam substitutionem extinguere: q. per impuberi adrogationem omnino pupillari extinguitur substitutio. Expendit et tom. in d. l. 1. Verbi. 19. cod. et ubi annexit idem Ulpianus Verbi satisfactionem, qua ab adrogatore præstat, et libertatibus, et legatis secundæ tabulæ relicti prospectum esse, et multo magis, servo substituto; Tum sic, si per cautionis beneficium fuerit pupillari substituto succurrus, non nisi frustra Ulpianus scripsisset, libertatibus, et legatis secundæ tabulæ relicti prospectum fuisse; Derivato etenim pupillaris substitutionis effectu dubitare nemo potest, omnia in secundæ tabulæ relicta per cautionis beneficium derivari: dum q. Ulp. libertatibus, et legatis prospectus nominatim scribit, pupillari substituto succurrus n. fuisse supponit. Rursum si cautionis beneficium pupillari cuilibet substituto succurreret, substituto servo succurrere n. nisi frustra Ulpianus admoneret; Quinam etenim dubitaret cautionis beneficium, q. pupillari cuilibet substituto succurreret, servo etiam cum libertate substituto debere succurrere: Cum ergo substituto servo succurrere signanter Consultus advertat, alij cuilibet pupillari substituto præter servum n. fuisse prospectum sentit. Expendere etiam potuisset tom. ad rem adhuc n. animadvertens in d. l. 2. §. Impuberem. 5. ad Tertull. ubi docet idem Ulpianus, impuberem filium, cui pater secundæ

N. 7)

tabulas fecerat, tunc certum esse intestatus decedere, cum substituti ejus omiserint hereditatem. Ex quo infert, qd si impubes fuerit adrogatus, dicendum e, matrem ad ejus bona ex S. Cto Tertulliano admitti, quae haberet, si intestatus decederet, tum sic, En ubi si impubes adrogatus decedat, ejus bona n. ad pupillarem substitutum, sed ad matrem cautionis beneficio spectant: qd per cautionis vinculum agnati duntaxat, aut cognati, n. etiam pupillari Juliano substituto =

N. 8.

Nulla tamen ex his Ulpiani decisionibus Sabri opinioni suffragatur; tñ etenim in d. l. 1. D. de adoption. solum probat, per impuberis adrogationem pupillarem substitutionem extingui, n. vero negat per cautionis vinculum pupillari substituto succurri. Similiter et tñ in d. l. 1. eod. dum satisfactionis vinculo libertatibus, et legati secundae tabulae relictae prospectus affirmat, pupillari etiam substituto prospectus esse supponit, ut dicitur ex eo, qd Ulpianus id neminem dubitare scribit; profecto vero si per cautionis vinculum prospectus pupillari substituto n. fuerit, dubitari praevidetur, an libertatibus, et legati secundae tabulae relictae prospectus erit? Et postea subjicit Consulibus multo magis neminem dubitare substituto etiam seruo prospectus esse, pupillari cuilibet substituto consultum evincit, quare sic arguat: Si pupillari cuilibet substituto, et libertati secundae tabulae relictae cautionis consultum beneficio, multo magis substituto seruo, in quo et substitutionis, et libertatis ratio reperitur, debet esse prospectum. Difficilior videri poterit tñ in d. l. 2. D. ad Tertull., quem tamen duplici modo intelligi posse existimo, v. si dicamus, qd Ulpianus scribit, si impubes adrogatus decedat, ejus bona ad matrem pertinere, intelligendum tunc esse, cum scilicet naturalis pater impuberis filio tabulae secundae non fecit. 2. et verius fortitan dicendum arbitror, praefataz Ulpiani ss. accipiendam sic esse, ut si impubes adrogatus decederit, et à naturali patre datus pupillari substituto ejus bona, quae tibi restitui cautionis Iure desiderare possit, recusaverit, mater, perinde ac si intestatus filius decederet, ejus bona ejusdem cautionis Iure persequi possit, quò Ulpianus reperisse, ipsa tñ series persuadet, in nullo aut Consulibus, tum demum certum esse impubem filium, cui pupillarem patris substitutum, intestatum decedere, et legitima matris successione ex Tertull. S. Cto locum esse, cum substituti hereditatem omiserint; Quod qd postea subjicit, si impubes adrogatus decederit, ejus bona ad matrem pertinere, perinde ac si intestatus decederet, siquidem in eisdem terminis facta scilicet pupillari substitutioni accipiantur, ut suadere videntur dictio illa quare, qua verba Ulpiani, ad eisdem etiam substitutionum repudiationis terminis referendum necessario est, ut sic eodem in omnibus eumate recte potestior vinculus anteriori cohaereat =

N. 9.

Fortiori utique ratione (ut ad hanc jam redeamus) si impubes filius superstiti adhuc parente ab hostibus captus e, et sive vivo, sive mortuo patre in eorum potestate decederit, pupillari extinguenda substitutio. d. l. 28. Vers. Si vero vivo. h. tit. qd sive vivo adhuc patre decederit, eo tempore, quo secunda n. magis quam prima tabula firmari potuerunt, decedere invenitur; sive mortuo jam patre naturaliter filius decederit, Iuris censura ipso captivitate instanti, et sic filius famil. retrocedit decedere, ac proinde nec testamentarius, qualis e. pupillari substituto, nec legitimum heredes potest relinquere. Sin autem impubes filius post patris obitum ab hostibus captus in eorum potestate decederit, dubitari quidem poterit, an pupillares tabulae per impuberis servitutem iura facta per legem Corneliam possint firmari? In qua re omnino, qua tradunt Anton. Sabri d. lib. 10. Conjecturas. cap. 5. et D. Reces. lib. 6. opusculor. cap. 15. n. 9. dicendum breviter e. cum Richard in lectur. ad n. r. tit. cap. 22. per tot. et Cheno d. lib. 2. interpret. cap. 44. per tot. et Amaya 2. Obsev. cap. 2. ex n. 32. qd si legis Corneliae Verba intueamur, pupillares tabulae n. firmantur; Cornelia namque lex de secundae tabulae seroniam à patris nihil locuta ejus dumtaxat personam demonstravit, qui testamenti factionem habuisset, ut ait Papin. in d. l. 10. D. de Captiv. Ex mente tamen legis, qua legitimam impuberis apud hostes decedentis hereditatem ab intestato confirmavit, cum tamen pupillus intestatus decedere proprie dici n. possit, pupillari substitutio firmatur, qd licet impubes testamenti factionem n. habuerit, pupillari tamen substituto, quamvis à patre facta pupilli testamentum e, et eorum bona, qui in hostium potestate decedunt, sive testamenti factionem habuerint, sive n. habuerint, vel ex Verbi, vel ex ss. legis Corneliae ad eos pertinent, ad quos pertinerent, si in hostium potestate n. pervenissent. d. eom. sic intellig. in l. Bon. 22. in pr. de Captiv. Minc exponendum e. tñ in d. l. 28. Vers. Sed si pater. h. tit. ubi docet Iulianus, qd

quod si post mortem Patris impubes filius ab hostibus captus in eorum potestate decederit, n. commodè dicitur ejus hereditatem ad substitutum pertinere pupillarem ex lege Cornelia; q. scilicet lex de secundis tabulis à paternis seorsim confirmandi locuta n. fuit: sentit q. Julianus, q. si Cornelia legi verba impudiamus, n. Imode dicitur hereditatem ad substitutum pertinere; si vero legi mentem, et sent. attendamus, commodè dicitur, secundas tabulas confirmari, et ad substitutum hereditatem pertinere. Cui tamen sic explicata Juliani decisioni adveniam Papin. Videtur in d. l. to. St. de Captiv. ubi cum in eadem specie legi Cornelia verba deficere asseruisset, alienum n. esse subjungit, Prætoris subiequi n. minus Patris, quam legi voluntatem, et utiles actiones in hereditatem substituto dare: q. cum ad Prætoris auxilium confugiat, nec ex verbis, nec ex mente legi Cornelia pupillares tabulas sentit confirmari. Verum cum Amaya ubi nuper respondet, Papinianum in d. l. to. St. n. negare secundas tab. ex mente, et ss. legi Cornelia confirmari, sed potius auerere n. modo iure civili, ex mente scilicet legi Cornelia, sed et Prætorio confirmari, alienum namque n. esse scribit, Prætoris subiequi n. minus Patris, quam legi voluntatem, et tam iuxta Patris voluntatem, quam iuxta legi sententiam utiles actiones in hereditatem substituto dare, n. q. directæ actiones deficient, quæ ex sent. n. minus, quam ex verbis legi proficiunt. ex reg. vti. in l. 6. St. de Verb. Sign. cum similib. Sed q. si substitutum sec. tab. bonorum poss. adjuvandi Iuri civilis gratia à Prætorio introductæ agnoscere maluerit, utiles ei actiones à Prætorio dantur, quia licet directæ possint appellari, quatenus ex edicti verbi proficiunt, q. tamen cum civilibus ex sent. legi Cornelia descendentes deferuntur, vti Iuri utiles appellantur. l. Tutor. 16. 5. Vlt. de Pign. act. junct. l. 4. de Superficie. 5. Nam si cui. 4. Inst. de action.

N. 10.

Illud tamen adhuc subtili disquisitione dignum occurrit, Verum scilicet, si post Patris obitum impubes filius ab hostibus captus, et puberem jam ætate egressus in eorum potestate decederit, pupillares tabula ex mente, et ss. legi Cornelia confirmari? In qua specie Goffred. in d. l. 28. h. tit. n. 9. cum 2. reg. et Petr. Barb. in eodem tit. n. 9. ex mente legi pupillares tabulas sentiant confirmari ratione illa subtrahi, q. filius, qui apud hostes decedit, per fictionem legi Cornelia ipso captivitate instanti impubes adhuc erat: q. licet puberem ætate egressus revera decederit, impubes tamen fingitur decedere, ac per consequens ex mente legi debent pupillares tabula confirmari. Asumptum probat Goffred. ex d. l. 28. Veri. quare etiam h. tit. ubi si impubes filius superstiti adhuc parente ab hostibus captus sit, et post patris obitum apud hostes naturaliter decederit, quamvis eo tempore revera decederit, quo patris potestatis Ius pendere dici n. potest, q. tamen eo ipso captivitate instanti, et sic filius iam fingitur decedere, pupillares substitutio per legem Cornelianam n. confirmari: q. ex eadem ratione in Titianus verba, si impubes filius post patris obitum ab hostibus captus, puberem postquam ætate impleverit, in eorum potestate decederit, quamvis revera puber iam factus decederit, q. tamen ipso captivitate instanti, et sic impubes adhuc fingitur decedere, pupillares tabula debent per legem Cornelianam confirmari. Ex Titianus tamen Cora, cui libenter subscribo, in cap. Si pater l. 2. verbo Defuncti ante tempora pubertatis. n. 6. pupillares tabulas in presentia ex sent. legi Cornelia confirmari n. posse docet; q. eorum verba, qui in hostium potestate decedunt, ad eos pertinent vel ex verbis, vel ex mente legi Cornelia, ad quos spectarent, si in hostium potestate n. pervenissent. d. l. 22. in pi. de Captiv.; Sed si filius post patris obitum in hostium potestate n. pervenisset, et puber iam factus in Civitate decederet, ejus hereditas ad pupillares substitutum n. pertineret, ut potè iam pupillares substituit. per pubertatem extincta: q. licet impubes post mortem patris ab hostibus captus apud eos puber iam factus decedat, n. eo magis ex ss. legi Cornelia ejus hereditas poterit ad substitutum pertinere.

N. 11.

Nec tunc Goffredi, et Barboza fundamentum refertur; q. licet quando pupillus apud hostes naturaliter superstiti est, pendeat Ius pupillari substitutio nisi propter Ius postliminii, ubi apud ipsos puberem ætatem egredietur, pupillari statim abrumptum substitutio, nec pendere iam amplius dici potest; et quamvis puber iam factus apud hostes decedens ipso substitutio, nec pendere iam amplius dici potest; et quamvis puber iam factus apud hostes decedens ipso captivitate instanti decedere fingatur, n. ideo legi Cornelia menti locui est, quæ id solum agit, ut testamentariam, aut legitimam successionem in eorum præterea confirmet, ad quos hereditas pertineret, si captivus in hostium potestate n. pervenisset, et in Civitate decederet. d. l. 22. de Captiv. et licet fingat eum, qui apud hostes decedit, ipso captivitate instanti decedere, in presentia n. impubem, sed puberem iam factum

ipso Captivitate instanti fingit decedere, ut pupillari substitutione excludat, et legitimo heredi lo-
 cum faciat, eandemque captivi hereditariam causam constituat, quae erit, si in horum potestate n. perve-
 nisset, et in Civitate decederet. Si cum Adversarij inter: Lex Cornelia fingit, captivum ipso Captivitate
 instanti decedere; sed in proposito filium, qui revera pube jam factus apud hostes decedit, Captivitate ins-
 tanti impubes adhuc erat: q. dum Captivitate instanti fingitur decedere, n. potest n. impubes adhuc decede-
 re fingi; impossibile namque e, q. impubes captus sit, et q. Captivitate instanti pube jam factus decedere
 fingatur. Respondendum existimo, q. et si falsum omnino sit dicere, impubez captum ipso Captivitate
 instanti puberem jam factum decedere; q. tamen cum puberem jam factum capi possibile fuit, id sufficit,
 ut fingere Lex Cornelia possit eum, quamvis adhuc impubez revera captum, jam puberem captum fuisse,
 et Captivitate instanti decedere; q. fictio omni potest esse de possibili, licet sit de falso, ut si impube-
 ru capti, et apud hostes puberem jam facti decedenti hereditariam eadem caa constituantur, quae foret, si
 nunquam captus in Civitate decederet. Nec magis obstat paritas deducta ex d. l. 28. Ver. quare etiam
 h. tit. Nam ubi impubes filius vivo patre captus post ejus mortem apud hostes decedit, pupillari firmari
 n. potest substitutio, q. si veritatem attendimus, servus horum revera decedit, si fictionem spectamus, Captivita-
 ti instanti, et sic filius fam. fingitur decedere. Si dicas: Cur q. Lex Cornelia n. fingit eum Captivitate ins-
 tanti morte patris sui Iuri effectus decedere, quem admodum et diximus eum, qui impubes revera captus
 pube jam factus apud hostes decedit, ipso Captivitate instanti puberem jam factum decedere fingi.
 Resp. q. cum fictione eatenus Ius admittat, quatenus necessitas exigit, ut cum Ant. Patro docet Valen-
 tia. 3. illius tract. h. cap. ubi impubes captus post puberem aetatem impletam apud hostes decedit, id eo cap-
 tivitate instanti pube jam factus fingitur decedere, q. alioquin Iura Iuri Regulae jam puberem deceden-
 ti pupillari substitutione succederet, cuius absurdum vitandi necessitas superiorum fictionum extorret; at
 ubi supervivente patre captus post ejus obitum apud hostes decedit, quamvis fingi poterit ipso Captivitate
 instanti morte patris sui Iuri effectus decedere, id eo tamen huiusmodi fictionem Ius n. admittit, quia
 ejus inducenda nulla e. necessitas, cum nullum exes sequatur absurdum, q. ex eo, q. Captivitate ins-
 tanti, et sic filius fam. decedere credatur, nec testamentarium, nec legitimum heredes possit relinquere.

N. 12.

Constat ex his, pupillari substitutionem extingui, si impu-
 bes filius, vel supervivente adhuc parente, vel post ejus obitum in aliena potestate pervenerit, vel vivo
 patre sui Iuri effectus sit. Sed q. evenire facile potest, ut emanu pube per adoptionem in
 patriam potestatem redigatur. iuxta ex. in l. Qui liberatus. 12. de adoptione et ut impubes post patris
 obitum adoptatus per emancipationem, aut mortem adoptatoris sui Iuri iterum efficiatur, quare
 solet, an huius casibus extincta pupillari substitutio convalescat? In qua re civile Ius a Praetore
 separandum omnino e; Civile etenim Ius, quemadmodum et inuaz activaz testamenti factionem in quali-
 ter testatone desiderat, adeo ut medij temporis inhabilitas irritum testamentum faciat, sic et in pu-
 pillo, cuius testamentum pupillari e. substitutio, medij etiam temporis habilitatez exponit; Praeto-
 rium autem Ius, sicuti ut secundum tab. bonorum ponit indulget, activam testamenti factio-
 nez, testamenti solum, et mortis tempore requirit, nec de medij temporis curat habilitate. l. 1. S.
 Exigit. 8. de Bonor. possen. sec. tab. S. Non tamen per omnia. 6. Inst. quib. mod. retam. infirm. Sic nec in
 pupillo medij temporis habilitatem requirit, adeo ut pupillari substituto secundum tab. bonorum
 ponit indulget, licet itaque superioribus in casibus extincta semel pupillari substitutio con-
 valescere civile Iure n. possit, ex praetoria tamen Aequitate valeat, et quamvis factum a pubere
 patre fam. testamentum per ejus adoptionem irritum factum, siquidem testator sui Iuri jam
 factus decederit, ita demum praetorio Iure cum effectu valeat, si testator ipse novo aliquo iudicio
 suam voluntatem firmaverit. l. Qui ex liberis. 11. S. Vlt. de Bon. possen. sec. tab. ad hoc tamen ut pupilla-
 ri substitutio per impubez adoptionem extincta, ex eo q. impubes sui Iuri factus decederit, cum
 effectu praetorio Iure valeat, novo aliquo iudicio opus n. e; pupillari etenim substitutio, dum per
 impubez adoptionem extinguita, non tam pupilli iudicio, quam nullum e. S. Praeterea. 1. Inst. quib.
 n. e. permiss. fac. test. quam sola Iuri necessitate extingui dici potest; Istat autem, q. ubi per invo-
 luntariam aliquam capti diminutionem irritum testamentum constituita, siquidem testator duplici
 tempore

tempore, testamenti scilicet, et mortis activam testamenti facionem habuerit, abique ulla suprema voluntarii confirmatione cum effectu Prætorio Iure Invaluit. d. l. h. d. de Bonor. possen. sec. tab. et ad rem docent Petr. Barba. in d. l. to. 5. In adrogato. b. h. tit. ex num. 5. et idem in effectu sententiæ Pichard. in Rubr. Inr. de Adoption. ex n. 29. Vno tamen casu tam civili, quàm Prætorio Iure pupillari Inr. substitutio, si scilicet impuber. filius ab hostibus vivo patre captus postliminio redierit, et post patris obitum in Civitate decederit; tum q. per postliminij fictionem nunquam apud hostes, et semper in Civitate fuisse creditus, Veroque Iure pupillari Inr. substitutio, qua per captivitatem n. tam abrumpi, quam suspendi dici potuit. Ex reg. in l. b. d. quatenus. 12. de Injur. Ruz. et in d. vlt. Inr. quib. n. e. per am. fac. test. junctis quæ tradit D. Retti d. lib. 6. opus. cap. 8. ex n. 11.

N. 13.

Quartus modus, quo pupillari evanescit substitutio, e. si impuber. filius turbato mortalitatis ordine ante patrem decederit, tunc duplici expedita ratione pupillari extinguatur substitutio, et q. impuber. filius fam. decedit, et q. eo tempore decedit, quo n. dum firmati suspensum adhuc parentis tabulæ firmari secundæ tabulæ non potuerunt. Ad quam Iuris partem spectat difficilis Papin. decisio in l. Quod si filius. 11. in p. de Captiv. ubi cum pater ab hostibus captus fuisset, impuber. filius, qui in Civitate manebat, prior decedit, et mox pater apud hostes diem suum obiit, Respondit Consul, nihil esse, q. de secundæ tabulæ tractari possit, id e. nullo unquam casu pupillares substitutiones Inr.tere, sive q. vivo patre filius fam. decedisse intelligitur, sive q. n. reverso eo exinde sui Iuris filius fuisse videtur, ex quo pater in hostium potestate pervenit, qua difficilis sanè ratio explicanda n. e. Vbi post patrem apud hostes decedentem impuber. filius in Civitate decedit, an pupillares tabulæ firmarentur, inter Consultos fuit controversia, quidam existimant, iuxta secundæ tabulæ firmari, q. filius vivente patre sui Iuris factus intelligitur, ex quo pater in hostium potestate pervenit; alij vero, quorum ss. ut Veronæ Papin. an. firmavit in t. u. quem jam supra num. 3. explicavimus, in d. l. to. in p. de Captiv. propter legis Cornelie fictionem Prætorium consueverunt. Nunc autem in d. l. h. in p. eod. tit. ubi post patrem ab hostibus captum prius in Civitate filius decedit, mox pater apud hostes, ut in utriusque Scholæ ss. indubitati evanescere pupillares substitutiones demonstrat, Veriusque rationibus utitur. 1. Verissima, et subtilissima illa e. filius, qui patre apud hostes adhuc supervivente vita decedit, n. dum in plenâ patria potestate liberatus, et sic filius fam. mori intelligitur d. l. penult. de iur. et legit. q. testamentarius hæredes, quali pupillari e. substitutus, velinquere n. potest, præcipue cum eo tempore decederit, quo n. dum firmato patris testam. q. n. nisi post naturalem ejus mortem firmata. l. 4. C. de Postlim. Revers. firmari secundæ tabulæ n. potuerunt. 2. Ratio, quam Papin. in d. l. to. in p. falsam esse docuerat, et in præsentia in id solum adducit, ut in huiusmodi quæst. n. diuinitate Consultos ostenderet, ex Prætoris Scholæ auctoribus sic procedit, Vbi pater apud hostes decedit, filius exinde sui Iuris fuisse videtur, ex quo pater in hostium potestate pervenit, et sic n. per naturalem patris mortem, sed per ejus captivitatem patria potestate fuit liberatus: q. iuxta Veriusque Scholæ principia iuxta pupillari fuit substitutio, ut feliciter Papin. explicuit D. Retti d. lib. 6. opus. cap. 15. n. 8. Varijs inter prætoribus, et explicationibus omnibus, quas excogitarunt præter Antiquiores Cuius. lib. 34. quart. Papin. in d. l. h. Barba. in d. l. 28. h. tit. n. 11. Faber. to. Conject. cap. 6. Pichard. in lectur. ad num. tit. cap. vlt. per tot. Valentia. illustra. tract. 3. cap. 9. ex n. 14. Amaya. 2. observ. cap. 2. ex n. 24. Cherius. 2. interpret. cap. 45.

per totum = Illud tamen adversus sic intellectam Papin. ss. illud occurrit, q. dum apud hostes Patrem decedit, per fictionem legis Cornelie ipso Captivitate instanti creditur decedisse: q. impuber. filius, qui post captivitatem decedit, necessario post patrem decedisse intelligitur, et ex patris mortis tempore, q. cum Captivitate instanti Inr. guntur, sui Iuris factus retro creditur, ac per frequens debent 2. tabulæ firmari. Annuntius ex eo firmatus, q. filius, qui post patrem ab hostibus captus in Civitate decedit, si postea apud hostes pater moriatur, pater fam. creditur decedisse, et legitimum

N. 14.

heredem relinquit. d. l. penult. de Susi, et legit. l. 1. §. ad Tertull. l. Proponeretur. In p. de Car-
 tzen. peculio. §. ex eadem ratio in eisdem terminis impuberi filius potest testamentarius heredem,
 qualiter pupillari substitutus relinqueret. Cui difficultati respondendum est, quod ubi post patrem ab hostibus
 captum prior filius in Civitate decedit, pupillari, quae pendebat antea substitutio, statim extingui-
 tur, cum impubes nondum in plenum patria potestate liberatur, aut potius incerti status decedens
 testamentarius heredes relinqueret non potuerit, et cum eo tempore decederet, quo supervivente adhuc
 patri apud hostes firmari tabula non potuerunt: Extincta igitur durante captivitate pupillari
 substitutio firmari postea per fictionem legis Corneliae non debet, quae ad instantiam postliminij fictionis
 circa ea dumtaxat operatur, quae in suspensio fuerunt durante captivitate, non circa ea, quae vel
 ex captivitate instanti, vel in ipsa captivitate fuerunt extincta, ut docent Faber, Valentia, et Ama-
 ya in anteriori num. sine laudari, quidquid dicit Retei d. lib. 6. cap. 15. n. 1. Nec adversum, sed di-
 versum est, quod filius, qui post patrem ab hostibus captus in Civitate decedit, si apud hostes postea pater
 moriatur, legitimus heredes relinquit ex supra dictis Iuribus; nam ad hoc ut quis post legitemus
 heredes relinqueret, nulla propriae status certitudo requiritur, sed sufficit, quod patrem reversa de-
 cederet, aut ex post facto decensse credatur, ut dicitur Goffred. in l. Si pater 29. h. tit. n. 24.

N. 15.

Ex iisdem principiis intelligendum est, in d. l. Si
 pater 29. h. tit. ubi si prior pater, deinde filius in hostium potestate pervenerint, et prius apud hos-
 tes pater decederet, si quidem postea filius postliminij reversus impuberi in Civitate decedat, pupilla-
 res tabula firmantur; quod cum per postliminij fictionem filius in captivitate nunquam fuisse credatur,
 perinde dicitur substitutio, ac si ambo, pater scilicet, et filius in Civitate decederent; aut post patrem
 apud hostes mortuum, filius in captivitate decederet, legem Corneliae ad pupillarem substitutionem
 non pertinere Respondit Scaevola, quod licet per fictionem legis Corneliae ambo captivitate instanti deca-
 dere fingantur, et sic filius post patrem captus posterior decensse intelligatur, quo casu iuxta 28.
 si creditur decensse, supervivente adhuc patre apud hostes decensse intelligitur, quo casu iuxta 28.
 tabula firmatur, nec per legem Corneliae firmantur. d. l. 11. in p. de Captiv. docet Goffred. in d. l. 29.
 h. tit. n. 13. Hoc ipsum sentit Papin., qui cum Scaevola sine pace pugnantem vulgo creditur in d. l. 11. §. 1.
 de Captiv. ubi si ambo ab hostibus capti sint, et prior pater decedat, legem Corneliae substituto
 sufficere respondet, non aliter, quam si apud hostes pater defuncto postea filius in Civitate decederet.
 Quibus Verbis, nisi cavillemur, idem, quod Scaevola sentit, Papin. non aliter scilicet, aut quod idem est,
 non aliter legem Corneliae substituto sufficere, quam si post patrem apud hostes mortuum reversus fi-
 lius in Civitate decederet: §. si ambo in captivitate decederint, quamvis prius pater diebus suum
 obiisset, tam ex Papin. quam ex Scaevola §. iuxta pupillari fit substitutio, prout Papin. accepit
 Goffred. in d. l. 29. n. 20. quam interpretationem immutato casu Amaya d. lib. 2. cap. 2. n. 55. cum seq.
 Cui ex dictis occurrere quilibet poterit, ut sic opus non sit emendare. Fabri d. lib. 10. cap. 7. quem
 sequuntur Pichard. et Valentia ab Amaya ubi nuper num. 54. Relati, aut alij in interpretationibus,
 quas tentant potius, quam firmantur Chenus d. lib. 2. cap. 46. per tot. et D. Retei d. lib. 6. cap. 15.
 n. 11. cui novissime subicitur Oscenii Academia eruditissimi Primarius D. D. Iosephus Mar-
 tinez del Villax in accurata Vexi dixerat. de Pupill. substit. quae diebus haec ex ejus jure ad
 manus nostras pervenit, cap. 1. §. 3. ex num. 54. qui num. 34. cum 2. seqq. cum Fabio d. lib. 11. cap. 7. Rec-
 te animadvertit, quod etiam pater, et filius simul ab hostibus capti fuerint, et in captivitate decederint,
 iuxta pupillari fiet substitutio, idemque Iuris esset, et si simul eodem subito casu apud hostes
 interissent, §. et si ambo simul eodem casu in Civitate decederint, evanesceret substitutio, ut tra-
 dit Costa in §. Cum in bello. Verbo Patrem prius mortuum. n. 5. Tum quod impuberi filius cum patre
 simul decedens prior decensse praesumitur. l. Qui duos. §. 5. Vlt. in fin. de Reb. dubi. Tum quod et si uno,
 eodemque instanti ambo praesumerentur decensse, non eo magis pupillari dicitur substitutio, ut
 omnes illae dispositiones, quae non aliter dicitur, quam si alter alteri superviverit, amobus simul

Decedentibus evanescunt. l. Quod de panice. 16. in pr. et St. cum 2. legib. seq. de Reb. dub. juncto D. Reti. J. opus. cap. 5. ex n. 29.

Num. 16.

Quintus extinguenda pupillari substitutioni modus ille est, si pupillari substitutus ante impuberis filium deceat; quippe cum pupillari substitutioni Ius superante adhuc pupillo, aut post ejus mortem ad heredem transmitti ante aditum hereditatem non possit. l. Sed si plures. to. in pr. juncti l. Qui plures. 23. l. Lucius. 45. §. 1. h. tit. l. Torii. 84. de acq. hered. per substitutionem mortem ante impuberis obitum contingente extinguere necesse est. Hinc referendus est. in l. Qui habebat. 4. h. tit. ubi qui filius, et filiarum impuberis in potestate habebat, filiarum heredes instituit, filiam exheredavit, et si filius intra pubertatem decederet, ei exheredatarum filiarum substituit; si vero, si antequam nubere, id est, si antequam ad nubilem aetatem perveniret, obijisset, uxorem, et sororem suam pupillariter substituit, et cum impuberis filia (sic Florentina lectio habet, quam vulgarem praeferenda) merito omnes fecerit DD. contendunt) prior decederet, deinde frater ejus impuberis, quarebatur, an filii hereditas ad uxorem, et sororem testatoris Iure substitutionis pertineret? Et respondit Scarola secundum ea, quae proponerentur, impuberis filii hereditatem ad Iure substitutionis non pertinere; quod cum exheredata filia fratri suo pupillariter substituta eo adhuc vivente deceat, pupillaris substitutionis Ius transmittere ad uxorem, et sororem testatoris sibi pupillariter substitutas non potuit; unde si prior frater impuberis decederet, filia ei Iure substitutionis heredi existeret, et in ejus potestate impuberis decedentis hereditate fratris etiam hereditatem uxoris, et sororis testatoris pupillariter substituta inveniret; ac quod impuberis filia prior decedere proponebatur, nec transmissionis, ut jam vidimus, nec magis proprio Iure uxoris, et sororis testatoris succedere ex causa substitutionis potuerunt; Quod enim dicitur substitutionis substitutus etiam instituto substitutus intelligi, et si ante, si post institutum prior substitutus defecerit, 2. substituto locum esse. l. Si Titius. 27. l. Coheredi. 4. in pr. h. tit. l. Quando. 69. Veri. I. autem de acq. hered. §. Sed si instituto. 3. Instit. de Vulgari; in Vulgari duntaxat, non etiam in pupillari substitutus procedit ex traditi a Duarino in paraphrasi ad num. tit. cap. 16. in fin. Ex quibus inferunt, quod et in pupillari substitutus talis sit, qui adveniente substitutionis casu pupillo necessarii heredi existeret, veluti si impuberis frater in eadem potestate constitutus fuerit; si tamen ambo eodem casu fataliter interierint, pupillari extinguenda substitutio. Expresius tamen in l. Sed in illo. 18. de Reb. dub. §. cum ambo eodem temporis instanti decedere praesumantur, nec alter alteri supervivisse credatur, finire pupillari non potest substitutio, quae non alteri exitum sortitur, quam si impuberis substitutus superviveret, ex his, quae in fine superioris num. dicitur.

17.

Sextus modus, quo pupillari extinguenda substitutio, est, si patrum testamentum quacunque ratione ruptum, irritumve factum sit, quia cum 2. tabula priorum tabularum pari, et sequela sint. l. Sicut. 11. quomadm. testam. apert. §. Liberis. 5. Instit. h. tit. non ponunt non eandem cum prioribus fortunam experiri. ex Vulgari reg. to. in l. 2. de Recul. leg. cum similib. Hinc si agnitione, aut qua agnitione sui heredi, patrum testamentum rumpatur, in necessariam conleg. pupillari extinguenda substitutio. d. l. 2. in pr. Veri. Nam si principale h. tit. ad quam partem referebat Anton. Faber. 9. Conject. cap. 5. tom. in l. Si pater filium. 26. h. tit. qui tamen in Vulgari substitutionis terminus accipiendus potius est, ex doctrina Cusacii. 29. ff. de Inst. in eo to. et Perri. Barb. in l. 4. h. tit. n. 388. cum seq. Similiter si pater, qui sibi, et impuberis filio testamentum fecerat, postea sibi tantum legitimum solemnitate adhiberi testamentum fecerit, sicuti per posterius testamentum superius principale rumpitur, sic et pupillari tabula eandem patiuntur jacturam. Expresius tamen in l. Si quis cum. 16. §. 1. Veri. Nam et si sibi. h. tit. Ex eadem ratione paterno testamento per inoffensionem quarelas rescisso 2. tabulae sunt. l. Papi. 8. §. Sed nec impuberis. 5. Veri. Sed si in parum de inoffic. test. ubi id ita procedere Ulpianus docet, si patrum testamentum in totum fuerit per inoffensionem quarelas rescissum; nam si pro parte duntaxat eversum sit, §. Iuxta non repugnare dicitur, l. Circa. 24. cod. tit. pupillari adhuc finit substitui.

tutio, quod agnovit Iulianus in l. In substitutione. 3. in pr. Vexi. forte ex causa. h. tit. cum patris testamenti Ius n. modo in totum ab initio dicitur, sed et post exitum quatuor pro parte permaneret. Hodie vero post novam Iustin. ditionem in Auth. Ex causa. C. de lib. p. p. testam. etiam in totum per inofficiam quarelas rescio, quemadmodum legata, et reliqua capita firma et emanant prater institutiones, sic et pupillari dicitur substitutio, q. ticee 2. de institutio, certum tamen e, Iustinianuz, dum solam institutionem per inofficiam quarelas exenti dicitur, de ea dumtaxat institutione sentit, qua Pater sibi haeredes scripsit, n. de pupillari substitutio. qua tota n. ad patris, sed ad impuberis hereditatem spectat, ut docent Donell. 6. Comment. cap. 25. et plures alij, quos congerit Ouald. ibi lit. V.

N. 18.

Co itaque Iure, q. ante novam illam Iustiniani ditionem obtinuit, patris testamenti in totum per inofficiam quarelas rescio iuxta pupillari fiebat substitutio, ut patet jam adducta Iura probat ab argum. t. in l. Iure n. 26. S. Vt. de testam. tut. in quo, sicut et in alijs, inofficiam quarela a d. tab. bonorum possen. longe distat; Nam et in testam. q. pater sibi, et impuberi filiosfam. fecit filius alter emancipatus sit pater, et d. tab. bonorum possen. agnovit, n. ideo pupillari exenti substitutio. l. Ex duobus. 34. S. Vt. l. Et d. tab. 35. h. tit. l. Vt. S. Si filius. 2. cum seq. de leg. 3. l. filius. 5. in pr. et S. de leg. p. d. tab. bonorum possen. cuius inter inofficiam quarelas, et d. tab. bonorum possen. d. i. carminis Variis haec est per inofficiam quarelas Omnino paternus testam. exenti, et res ad intestati causam rediguntur, principali autem subrepto testam. n. potest n. pupillari exenti substitutio, qua eji pati, accensio, et sequela e. d. l. h. quemadm. testam. apex. d. S. S. In sit. hoc tit. at ex d. variis d. tab. bonorum possen. quamvis patris iudicium rescindat. l. t. de Legat. p. et bona scripti haeredis. auferat, qua in emancipatum pater filius transfert. l. Cum emancipatus. 13. in pr. de Bonorum possen. d. tab. qui a Praetore haeredi loco dicitur. ex Vulg. Reg. t. in l. 2. de Bonorum possen. testamentum tamen n. rescindit, cum intestatum paternam n. efficiat, imo ex testam. competere dicitur. l. 4. C. de Collat. 5. Sunt autem 3. In re. de Bonorum possen. ut cum alij tradit D. Rees in adversar. de Bonorum possen. d. tab. cap. 2. n. 2. qui per integrum illud caput eleganter fundat, d. tab. bonorum possen. ea dumtaxat testamentaria dispositione rescindere, qua ad defuncti patris bona pertinent. d. l. 13. in pr. de Bonorum possen. d. tab. l. In quibus. 23. de Leg. p. quo scilicet senu per eam minus proprie testamentum rescindi dicitur in l. Vt liberi. 11. C. de Collat; eas vero testamenti dispositione, qua patrimonij diminutione n. continent, illas velinquere, ac proinde pupillares substitutiones, ex qua n. patris, sed impuberis hereditas defertur, rescindi per d. tab. bonorum possen. n. posse. Accedit, q. inofficiam quarela, qua ex Iure civili descendit, efficit, ut qui semel haeres exiit, nunquam haeres exiit videatur. l. Eum qui. 21. S. Vt. cum alij de inoffic. testam.; at d. tab. bonorum possen., qua ex Praetoris edicto proficiunt, eam vim habere n. potest, cum Praetor sicuti facere haeredes n. potest. S. Quos autem. 2. In re. de Bonorum possen. sic nec efficit, ut qui semel hereditatem adijt, nunquam haeres exiit credatur: Cum q. hereditatis aditio per d. tab. bonorum possen. n. rescindat, q. patrum adhuc manet testamentum pupillari etiam substitutio per exeat. Vnde inferat, n. praetorio dumtaxat, ut falius Barthol. et antiquiores alij in d. l. 34. S. Vt. h. tit. opinabantur, sed civili etiam Iure agnita d. tab. bonorum possen. pupillares substitutiones dicitur, cum utroque Iure paternus adhuc testamentum periret, alioquin si iuxta veterum opinionem Praetorio dumtaxat Iure ex edicto de legat. p. pupillari dicitur substitutio, secundum tab. relicta legata n. omnibus, sed exceptis solum personis substitui praetare teneretur; d. variis vero d. tab. ex d. l. 5. in pr. de Leg. p. ut acurte Variis dicitur Costa in S. Et q. n. tantum. 3. p. n. 145. cum seq.

N. 19.

Nec huic doctrina resistunt t. in l. I. qui. 22. hoc tit. d. l. 55. non solum 4. Vexi. Cui consequens de leg. p. l. In servitute. 16. S. Si qui. 5. de Bon. libere. in quibus n. negatur agnita d. tab. bonorum possen. pupillares adhuc substitutiones dicitur, sed

Sed soluz avertitur, quod si emancipatus filius praeteritus impubei patri pupillariter substitutus dea tab. bonor. ponit. petierit, a substitutione repellitur, q. longe diversum est, Et ut plenius percipiatur, sciendum e, q. si n. pupillari substitutus, sed emancipatus frater praeteritus dea tab. bonor. ponitione agnoverit, pupilli inna pubertate decidendi haereditate n. modo adire, sed et cum effectu retinere poterit substitutus. Juxta t. sic intellig. in d. l. 34. §. Vlt. h. tit. et in d. l. 5. in pr. et §. de leg. prae. Si vero emancipatus filius praeteritus fratri pupillariter substitutus dea tab. bonor. ponit. agnoverit, quamvis ponit impubei haereditate adire, eam tamen cum effectu n. retinet, imo a commodo substitutionis repellitur, q. cum filius praeteritus judicium impugnaverit, ex eo modum nequi n. debet, et cum pupillari substitutio ex parentis judicio directi proficiat. d. l. 8. §. 5. de Inoffic. test. ab eo tanquam ab indigno fructu eripit impubei haereditate l. 2. in pr. de hi qui ut indigni auf. quo sensu, ex t. videlicet inspecto, pupillari substituto, qui dea tab. bonor. ponit. accepit, impubei fratri haereditati persecutio in supra adductis Iuribus dicitur denegari. Quod et procedere, et si pupillari substitutus, qui dea tab. bonor. ponit. petijt. Vetus in judicio fuerit, docent cum alijs Casrensi, et alijs, quos sequitur Per. Barbosa in d. l. 22. h. tit. ex n. 8. quorum ss. tunc soluz vera esse potest, cum quaestio illa incidere, an scilicet bona, an mala mente emancipatus filius praeteritus, prout in terminis t. in l. Si emancipatus. 16. de Bonor. ponit. dea tab. junctis, quae dicitur 2. cap. n. 4. alioquin emancipatus filius praeteritus in dea tab. bonor. ponit. quae edictali e, et abique causa cognitione praeteritus indulgetur, n. poterit n. obtinere. Sic autem restricta superiori doctrina ex eo a simili firmatur, q. si exheredatus filius impubei fratri pupillariter substitutus inofficium querelaz intendit, et vetus in judicio fuerit, q. quantum in se fuit, paternum testamentum evertere curaverit, indignus e, ut lucrum aliq. ex parentis judicio nanciscatur, et ab eo, tanquam ab indigno impubei fratri haereditate fructu aufert. ex t. t. in d. l. 8. §. Meminimus. 14. de Inoffic. test. Nec tunc obstat t. in d. l. 5. §. Si quis. 3. de leg. prae. ubi ideo si quis dea tab. bonor. ponit. accepit, et postea apparuerit eum ex hi libere n. esse, qui petere bonor. ponit. possunt, indignitate n. trahit, q. uti censo, per errorem bonor. ponit. accepit, et ex defectu tenent, qui per errorem excluditur. l. Si per errorem. 15. de Iurisdic. trahit indignitate n. potuit, quamvis Barb. ubi nupta n. 9. in eo ejus t. dicitur Tacem trahit, q. ex inutili ponitionis bonor. petitione indignitas dicitur n. potest, qui dicens modus ex eo facile repellitur, q. ex inutili actu saepe utili, efficaxque voluntas desumi consuevit. l. Vlt. de Vel. cor. l. Licet. 20. l. Legatum. 24. §. de adm. leg. l. 4. in pr. et §. adsignare. 3. de adsign. lib. et junctis, quae tradunt Anton. Gomez. 2. Var. cap. 14. n. 16. D. Olea de Cessione Lux. tit. 2. quae. 5. ex n. 21. D. Reus lib. 3. de Inced. et Vel. n. 118. Sed ad hoc ut quis indignitate trahat, sufficit, q. recedere paternum testamentum voluerit, quamvis n. obtinuerit. q. si in d. l. 5. §. 3. n. per errorem, sed consulto accepta bonor. ponitio fuerit, ex hujusmodi quantumvis inutili petitione indignitas omni debetur =

Sed quando in praefata indignitate species incidimus, n. nulli alio casu, in quibus pupillari substitutus indignitate trahit, et in effectu ab impubei haereditate repellitur, colligere nec alienus erit, nec injucundum. Et quidem quoties pupillari substitutus paternum testamentum arguit, veluti n. illud falsum esse dicat, a substituto repellitur. l. 5. §. qui principale. 14. de hi, quae ut indigni aufert ubi dicitur, q. quemadmodum qui testamentum arguit, Codicillo etiam arguere censetur, sic et qui paternum testam. arguit, 2^a tabula, quae ejus pari sunt, imo probare intelligitur, et e converso recit qui falsos Codicillos dicit, n. ideo testamentum arguit. l. Haeredit. 15. cod. tit. si e qui 2^a coarguit tabula, n. ideo principales impugnare censendum e, imo in eis sibi relicta capere cum effectu poterit. Similiter si pupillari substitutus super defuncti impubei statu dixerit moveat, ab ejus haereditate tanquam indignus submoveat, Cujus rei elegans exemplum extat apud Papin. in l. Cum tabula. 16. in pr. cod. tit. ubi cum pater impubei filio fratri filio ex parte pupillariter substituerit, et post mortem pateri substituti

N. 20.

fratru filij ejus maris subjecti partu ream postularent, ut partu legitimaz hereditatez vindi-
 carent, nec obtrunissent, neci partez hereditarij ex causa substitutionis auferendaz Consultu respon-
 dit. Quz quidez Papiniani decisiō dupliciū An. Fabro. 6. Conject. cap. 12. ex eo, q. qui n. Iure factum tes-
 tamentuz tendit, et de ejus Iure disputari, nec testatoris judiciuz credituz impugnare, nec indigni-
 tatem subjecti partu ream postularent, de testamenti solim Iure, et viribus disputarunt, q. n. partuz sub-
 jectum esse dicitur, ex defectu voluntatis testatoris nullum testamentuz esset. ex reg. t. in l. 4. C.
 de hered. inst. cum similib. q. n. idco testatoris judiciuz impugnaret, ac per frequen. n. debent com-
 modo substitutionis privari. Audax tamen hxc Fabri adversus Papin. opinio ex eo facile vincit,
 q. subtilissimus Papin. n. idco indignos esse substitutos respondit, q. testatoris judiciuz impugnaret, q.
 non arguit Consultoz Principes n. poterat ignorare, sed potius q. defuncto impuberi status Trover-
 siam moverunt; quisquis vero defuncto status Troveriaz, ejus hereditate indignus effici-
 tur. l. Si inimicitia. 9. 5. Vlt. cod. tit. Ratio autem illa, qua utitur Consultu, q. ex testamento ^{am}
 secundum se dicitur n. haberent, quam immerito Faber emendavit, explicanda sic e. Ideo a vic-
 ti substitutus hereditarij partem fisci aufert, q. ex testam. id e. circa testamenti nullitatez ^{am}
 secundum se dicitur n. habuerunt, quam si obtrunissent, legitima successioni Iure n. modo partem
 suam retinerent, sed et partez alteraz partu hereditatis vindicarent. Nec hu. omnibus opponitur
 t. in l. Ex facto. 13. 5. Vlt. h. tit. ubi si alter ex heredibus in primis tabuli scripti, et in secundis
 impuberi pupillariter substitutus tacitaz fidez accommodaverit de restituendo fideicommissio in-
 capaci, quamvis indignus paterna hereditate efficiatur, pupillari tamen substitutioni etiam
 per illa Verba Decret, quisquis mihi heres erit h. moduz cum effectu idco retinet, q. licet tra-
 legi deliquerit, et eo omni emolumento privetur, q. ex legum potestate descendit. l. Si totam. 83. de
 acqui. heredit. l. Placet. ff. de hi. qua ut indig. l. Beneficio. 52. 5. t. ad leg. Falci. testatoris judic-
 ium n. offendit, cui potius, quantum in se fuit, plenum obsequiuz exhibere curavit. l. 3. de Probation.
 l. Si tacitum. 13. ad leg. Falci. et si pupillari substitutioni modo, q. non ex legum auctoritate,
 sed ex patris testatoris judiciis proficiatur, privandus n. e. ut docent Valentin. t. illuz tract. 4.
 cap. 2. n. 24. D. Retes in adversar. de inoffic. testam. cap. 23. n. 6.

N. 21.

Aliquando vero pupillari substitutus impuberi her-
 editate indignus efficiatur, nec tamen hereditas ad fisci pertinet, sed agnati, aut cognati ab
 intestato defertur. Quod ut intelligatur, scire oportet, olim Divi Severi oratione cautum fuisse, ut
 mater, quz impuberi filio tutor n. perisset, de ejus impuberis decedenti intestata successione,
 tanquaz indigna submoveretur, nec tamen ad fisci hereditas pertineret, imo proximioribus
 agnatis deferretur. l. 2. 5. t. et l. cum alij. qui petant tutor. l. 2. 5. Si mater. 23. cum omnibus seqq.
 precipui 5. Vlt. ad Terryll. l. 3. C. cod. tit. Verum q. hac Severi oratio ad intestatam ditionem
 impuberis hereditatez pertinebat, potest Theodosius, et Valentinianus Imperatores in l. Omnem. 6.
 C. ad Terryll. et in l. Sciant. 10. C. de legit. hered. noviter ditionem, ut etri mater fuerit im-
 puberi filio pupillariter substituta, requidem tutor n. perisset, substitutioni comodo prive-
 tur, et generaliter ut pupillari quilibet substitutus, qui tutorem ei n. perisset, ab ejus heredi-
 tate submoveretur, quasi fortitan ditiones respiciens Iustin. in 5. penult. Inst. de Senaz. C. Terryll.
 matrem, quz liberi tutor petere neglexerit, ab eorum impuberuz morientuz successione re-
 pellendaz generaliter scribit, nec curat, an intestata, an vero cum testam. a parte facto impube-
 rei filij decedant. Nec Tertull. probat t. in l. Vlt. 5. Hxc autem 2. qui pet. tut. Omnis etenim An-
 ton. Fabio in Papin. tit. 13. de Tutel. pri. 5. illar. 8. dicendum e, matrem, quz liberi tutorem non
 petijt, ab eorum dumtaxat bonis, et hereditate submoveri, n. vero a fideicommissio mariti testam.
 relicto; Quod quidem n. ex impuberis, sed ex mariti testatoris bonis percipitur, ut docent Barb.
 in l. Centurio. 15. h. tit. n. 129. Ouald. 3. Comm. Donell. cap. 8. lit. 5. Guierrez de Tutel. l. 5. c. 16. n. 26.
 cum seq. Anton. Gomez in l. 14. Tauri. n. 18. Si dicas, Triphonius in d. l. Vlt. 5. idco maris fidei-
 commissio n. privari respondit, q. ejus peritio ex alieno judiciis descendit, quz ratio argu. mili-
 tat in pupillari substitutioni modo. Resp. Triphonii rationez suo seculo concludentem omni-
 no fuisse ex supradictis; Cui autem ^{am} etiam post nova ditione procedere, n. quidem ex ejus
 ratione,

Ex his, quæ in testamentis scribuntur, quædam præter ipsius testam^{ti} firmatæ hæredum etiam factum, et ministrorum exponunt, qualia sunt legata, et fideicommissa, quæ quidem, si nisi hæres se ab hæreditate abstinuerit, non debentur. l. 1. §. 1. de legat. 1. et in p. legat. tot. sic intelligi in l. 1. §. 1. Qui sunt in potestate. Si q. Omnis. c. 1. test. tales etiam fideicommissaria libertates sunt, quæ suo hærede se abstinente non debentur. arg. tot. in d. l. 1. §. 1. de legat. 1. et in p. legat. junctura l. 1. c. de fideicommissaria libertate. ut cum iudicio tradit omnino videndum. Costa ubi supra n. 12. qui substituta non minus, quæ Verè interpretatur tot. in l. Cum quatuor. §. 1. Sed et si suis. to. eod. tit. qui nos in communibus tractat Intepretatur opinionem induxit in Academic. ad tit. Quand. dicit leg. ced. cap. 2. n. 13. quædam Verò solam testamenti substitutionem, nec hæredum factum exponunt, et per nudam sui hæredum existentiam etiam abstensione secuta omnino firmantur, ut videtur in directa libertate l. Sciendum. §. 2. de manum. testam. et in exheredatione d. l. 1. §. 1. h. tit. Sed pupillari substitutione ex solius patris iudicio proficiat, nec ullum hæredum factum exposulat, ut notum est: q. per nudam sui hæredum existentiam etiam abstensione secuta debet cum effectu firmari =

N. 24.

Verè in huius ss. non leviter tradidit V. G. r. i.

Videtur in Vulgari, nec tamen Vulgariter Explicando totum, quod non nullis à communi, quam propugnamus, ss. abire cogit in l. Apud Iulianum. §. 1. ad Trebell. ubi cum testator, cum impubere filio alios hæredes institueret, eoque filio substitueret, et in 2. tabulæ Universale fideicommissum reliqueret, ex ss. Iuliani Vlp. respondet sufficere ei, quod fideicommissum in 2. tabulæ accepit, Vnum ex hæredibus institutis cogere adire patris hæreditatem; hoc enim facto, inquit, et confirmatis Patris tabulæ, poterunt ex substituta ambo cogi adire, et retinere hæreditatem. Tum sic: En ubi impuber filius hæres institutus à paterna se abstinuit hæreditate, q. necessarius supponendum est, alioquin si se immiscuerit, omnino firmaturum patris testamentum foret, nec ad ejus firmationem Vnum ex extraneis coheredibus adire desideratur; et tamen non aliter pupillaris dicitur substitutio, quam si unus ex extraneis hæredibus patris adiret hæreditatem: q. per nudam sui hæredum existentiam abstensione postea secuta pupillari non firmatur substitutio. Vazij Interpretatur opinionibus omnino, Respondet Valeria d. lib. 3. tr. 4. cap. 1. n. 2. et in d. l. 1. §. 1. Vnum ex extraneis coheredibus adire requirit, non quidem ad pupillari substitutionis firmationem, qua per nudam sui hæredum existentiam firmata jam erat, sed ad hoc ut 2. tabulæ relicta fideicommissum substituat, q. cum hæredum factum exponat, per nudam sui hæredum existentiam firmari non potest. Hac tamen solutio vera quidem erit, si in d. l. 1. §. 1. de fideicommissum in 1. tabulæ relicta firmatione ageretur; at cum in eo totum non in 1. sed in 2. tabulæ relicto proponatur fideicommissum, si nuda sui hæredum existentia paterna, et pupillari simul tabulæ firmantur, sufficere sanè extraneis hæredibus ex causa duntaxat substitutionis adire compelli, nec patris hæreditatem adire opus erit, cum ex 2. non ex 1. tabulæ fideicommissum debeat, ut considerat Villax ubi supra d. cap. 3. sec. 1. §. 2. n. 99. qui solutionem aliam excogitavit, et late propugnavit, quam aptiori loco falsam esse demonstrabimus. Dicendum itaque meo iudicio est, q. licet in eo totum nuda sui hæredum existentia paterna, et pupillari simul tab. firmantur, et sufficiat extraneis hæredibus ex substitutionis causa duntaxat adire compelli, ut 2. tabulæ relicta fideicommissum cum effectu simpliciter firmetur, ad hoc tamen, ut eo modo firmetur, quo testator voluit, Vnum ex extraneis hæredibus patris hæreditatem adire compelli requiritur, quod sic explico: Pater, qui impubere filio ex parte hærede instituit, et extraneis coheredibus ei pupillariter substituit, 2. tabulæ fideicommissum reliquit, voluit verique, ut substituti pupillares hæredes, et ei junctæ sue hæredum detatis patris, ex qua impuberis instituit, fideicommissario restituerent; Vbi autem pupillus se à paterna abstinuit hæreditate, Verique simul tabulæ per nudam sui hæredum existentiam firmantur, si extraneis hæredibus solim ex causa substitutionis adire cogentur, 2. tabulæ relicta fideicommissum firmatur quidem quoad pupillares hæredes, non tamen quoad eam paterna hæreditatis partem, ex qua pupillus fuit institutus, quæ post abstensionem inveniri in ejus hæreditate non poterit: ad hoc igitur ut iuxta testatoris voluntatem fideicom-

minus firmata, unum ex extraneis heredibus paterna hereditate adire spelli opus est; hoc enim factum, ei, qui coactus patris hereditate adiret, pupilli, qui se abstinuit, pars accrescit. ex reg. ep. in l. Papin. 43 ad Trebell. et firmata patris tabula quoad eum scilicet effectum, ut sic fideicommissum dicitur, prout fuit à testatore relicto, poterunt ambo ex substitutione cogi adire, et restituere utramque hereditatem, quod cum coacti adierint, quicquid ad eos ex testatoris iudicio pervenerit, debent restituere. l. Ita tamen. 2. §. Qui suspectam. 2. d. l. 43. ad Trebell.

Nonnunquam tamen licet extraneus in paterno testamento institutus patris hereditatem repudiaverit, exheredato filio facta pupillari substitutione vel civili speciali, vel Praetorio Iure dicitur. Civile speciale Ius in testamento militari Iure factum locum habet, quod cum miles, et non sibi testatus non fuerit, impuberi testamentum facere potest, ut dixi praeced. cap. num. 16. similiter etiam ex eodem testamento adita hereditas non fuerit, impuberi testamentum substitit. l. Miles ita. 4. §. 5. de testam. milit. Praetorio Iure si à Patre institutus hanc omnia causa principali testamenti ab intestato possideat hereditatem, quemadmodum legata, et fideicommissa ex edicto si quis omnia causa testam. praetoria. l. 4. et per tot. tit. si quis omnia causa testam. sic et pupillari substitutione conservata. d. l. 2. §. 1. Veri. Plane. h. tit. Cujus est §. non quidem procedit ubi pupillus hares fuit institutus; eo namque casu quamvis omnia causa testamenti ab intestato hereditate se immiscuerit, per nudam sui heredi ex testamento exhereditatione non ex Praetorio edicto, sed civili Iure pupillari firmata substitutione ex nupta traditis: tunc §. obvenit, cum exheredato impuberi patris substituit, et emancipatus alter filius hares institutus omnia causa testam. ab intestato inde liberi bonorum possessionem agnovit, quo casu quamvis irrita exhereditatio facta impubes etiam ab intestato patris hares exhereditat. l. filium. 2. in pr. de Bonor. poss. contra tab. §. tamen id ex eo dicitur, quod emancipatus filius institutus callido filio testam. causa omnia, sicuti legata, et fideicommissa, sic et pupillares substitutiones Praetor tueri, in quibus dumtaxat terminis, quod nullus hactenus obvenit, accipi tunc ille potest, quod si non emancipatus filius, sed extraneus, aut agnatus aliquis à patre fuerit institutus, omnia causa testam. et si irrita impuberi exhereditatione dicitur possidere ab intestato hereditatem non ponit. Nec tunc obstat ad rem adhuc non animadvertens tunc in l. si in testam. 22. in pr. et §. si quis omnia causa testam. ubi si testator ita scripserit: Titius hares esto, si Titius hares erit, Marius hares esto, et Titius omnia causa testamenti callido consilio ab intestato possideat hereditatem, ideo advenit eum Marius peritio hereditatis non datur, quia licet legata, et fideicommissa Praetor tueri, quae non aliter, quae ab herede ponunt relinqui, et pupillares etiam substitutiones dixerit, quae non aliter substituit, quam si paterno testamento institutus hereditatem adierit, in superiori tamen specie hereditatis, quae ita data fuit, rationem habere non debet, quod non Iuris cogente necessitate, sed sua culpa testator sub ea ditione patris hereditatem Marius dedit. Praetorio etiam Iure pupillari dicitur substitutione ex edicto de legatis praest. si extraneus paterno testamento institutus meus bonorum possessionis dicitur quam postea emancipatus praetorius agnovit, paterna hereditatem repudiaverit; §. sicuti tunc excepti personis relicta non minus dixerunt, quam si adita hereditas fuerit. l. 4. l. Ac ubi. cum l. seq. de Legatis praest. sic et pupillarem substitutionem Praetor tueri, ut advenit Coram, et Pet. Barb. prosequitur D. Rees in adven. de Bon. poss. dicitur tab. d. cap. 7. n. 4. et ad tit. de Legatis praest. cap. 15. num. 8.

Irrita autem facta pupillari substitutione per paterna hereditatis repudiationem potest ex post facto, aut Praetori, aut civili Iure dicitur, ut ecce si extraneus minor 25. anni hares institutus hereditatem repudiaverit, et à Praetore postea in integrum restitutus secundum tab. bonorum possessionis agnovit, simul cum paterno testam. exheredato impuberi facta pupillari substitutione Praetorio Iure convalescit, et veriles actiones pupillari substitutione decernuntur. d. l. 2. §. Ego etiam. 3. h. tit. Rursum, si ha-

N. 25.

N. 26.

terno testamento scriptu heres exheredato impuberi pupillariter substitutus hereditatem retine-
 re rogatus patris hereditatem repudiaverit, et eam postea Praetori fideicommissarij officio com-
 pulsus adierit, sicuti patrum testamentum dicitur, sic et 2^a tabula Iure civili suscitatur, ut ad-
 versus Quintum Cervidium Scavola ex Iuliani, et aliorum ss. Pauli, et Hermogeni. docuerunt
 in l. Qui plures. 38. §. Vlt. h. tit. l. Nam q. 4. §. Si q. 3. ad Trebell. §. licet per paterna hae-
 ditati repudiatione cum 1^a 2^a simul tabula iuxta facta fuerint; q^a tamen Legariani S. Cui aucto-
 rit. et sic civili Iure heres etiam post repudiationem ponit a fideicommissario impulsus hereditatem
 a dno. d. l. 4. §. 4. ad Trebell. l. 2. §. Vlt. de Sui, et legit. ejusdem S. Cui auctoritate cum paterno simul
 testam. pupillari substitutio convalescit. Si dicas, coactam illam aditionem paternam, n. etiam pu-
 pillari tabula posse suscitari, q^a heres paternam solus hereditatem coactus adierit, a qua diversa pu-
 pilli hereditas e, qua forsitan Varone Scavola movebatur; Resp. q^a licet diversa sint hereditates,
 q^a tamen 2^a tabula priorum tabularum pars sunt, et unum, idemque testamentum dicitur, debent
 simul per coactam aditionem dvalere. Nec id solium obtinet, ubi institutus heres paternam heredita-
 tem retinere rogatus e, sed et si pupilli hereditatem rogatus sit retinere, idem Iuris exit, et potest
 pupillari testamenti caa cogi adire patris hereditatem, quaz repudiavit, ad hoc ut ex 2^a tabula fi-
 dei commissum dvalere, dummodo jam pupillus decesserit; eo enim adhuc superstiti audiendus fidei-
 commissarius n. e, utpote improbi, et ita boni moris de viventi hereditate sollicitus. d. l. 2. §. In-
 terdum 2. h. tit. d. l. 2. §. a Patre. 4. ad Trebell. pro cuius quoad rem aliam exportat. Vidend. Oualdui. 7.
 Comment. Donell. cap. 22. l. 1. Conducit et tot. in l. 5. §. Si ab impuberi. 12. Vt in poss. legat. in qui-
 bus etiam terminis accipiendus e. tot. in d. l. 2. §. §. n. duo. 5. ad Trebell. facit etiam ab arg. tot. in
 l. 2. §. Illud 2. in fin. de hae. Vel acc. Vend. si recte intelligatur cum Barb. in d. l. 2. §. 2. h. tit. n. 28.
 qui per integrum illum dmentarius, qua de coacta aditione post repudiationem diximus, meli-
 us sane tradit, quam Cora in cap. Si pater. 3. §. Verbo. Consendum n. 4. cum 3. 1699.

10. 21

Septimus Extinguenda pupillari substitutionis
 modus ille est, si pupillari substitutus impuberis hereditatem sibi ex causa substitutionis dela-
 tam repudiaverit, quo casu ex defectu aditionis hereditarij 2^a tabula infirmatis ex vulgari reg.
 tot. in l. Si nemo. 9. de testam. tit. cum simili. intestatus pupillus decedit. Expressi tot. in l. 5. §.
 Impuberem. 5. ad Trebell. Spectat ad hanc Iuris partem tot. in l. Si mater. 2. in pr. et 5. §. Si q. omni.
 caus. testam. in tit. tot. proponit Papin. Matrem impuberis filio pupillariter substitutam tes-
 tamenti causam omnino, id e. hereditatem ex pupillari substitutionis caa repudiante, eamque legi-
 timam successionis Iure ex S. Cui Trebell. ab intestato pcedere, supponit per substituta matrem repu-
 diationem extinctam pupillarem substitutionem fuisse; dubitat Verò, an mater, qua omnia causa testam.
 id e, pupillari substitutionis, qua impuberis testamentum, legitimam filij hereditatem
 possidet, 2ª tabula relicta legata, aut fideicommissum ex edicto Praetori Si qui omnia causa testam.
praeare teneatur. Dubitandi ratio in eo erat, q^a Praetori Edictum ad Principale dromearat, n.
 etiam ad pupillare testamentum pertinere videbatur. Respondet tamen edicto locum esse, et ex
 eo 2^a tabula relicta praeari oportere, q^a Edictum ad eos omnes pertinet, qui per fraudem omnia
 caa testamenti ab intestato possident hereditatem, et tam pupillare, quam paternam testam.
 completiva. Arg. tot. in l. 2. §. ad causam. 2. quemadmod. testam. apex. Idemque ex eadem Varone
 dicendum esse subijungit, si mater filio coheres data fuerit, et substituta, et omnia caa testam.
 legitimam impuberis possideat hereditatem. Progrediva, et in S. t. casum ponit, quo pupillari substi-
 tutus, qui citra fraudem filium impuberis bona ab intestato possidere coepit, in edicti ^{am. n.} 5. §. n.
 incidit, Veluti si frater, cuius filius testam. fratris impuberis sub emancipationis ditione pupi-
 llariter fuerit substitutus, filium emancipare noluerit, et impuberis hereditatem legitimam suc-
 cessionis Iure sibi delatam repudiaverit, ejusdemque bona per filium ab intestato possidere ce-
 perit, n. quidem legitimam successionis Iure, q^a ante Iustinianum in legitimis hereditatibus successi-
 oni loci n. erat, sed ex Praetori Edicto per bonos possidet. Unde Cognati. iuxta Reg. tot. in l. 5. Pla-
 cebat. 7. In re. de Legit. agnat. succes. legatorum, aut fideicommissorum, quae relicta in 2^a tabula
 fuerunt, praestationi obnoxii ideo non e, quia per filium n. emancipatum, utpote defecta con-
 dit. acquiri impuberis hereditas ex causa substitutionis n. potuit. Nec obstat Reg. tot. in l. 5.
 Qui sub dicit. 8. Si q. omni. caus. testam. quae in potestativa duntaxat, n. etiam in casu ditione pcedit;

Emancipationis autem conditio, sub qua apud Papinianum fratris filius parvulus, seu conobitino suo impuberi pupillariter fuit substitutus, casualis est, non potestativa; nec enim filius invito parenti potest emancipationis beneficium exorquere. S. Vlt. Inst. Quib. mod. Ius patris potest. solus docet eleganter Cuiacius 6. Respons. Papin. in d. l. 2. §. 1. Si quis omni. cau. testam. =

Modo jam omnes, quibus civili Iure pupillari extinguitur substitutio, recensuimus. Pontificis autem Iure inspecto, iuxta cuius Canonicas Sanctiones impuberi, siquidem materia supplicat aetate, possunt matrimonium contrahere. cap. final. cum alijs. de Desponsat. Impuber. pupillari etiam evanescit substitutio, si impuber, cui facta secunda tabula fuerunt, matrimonium contraxerit, et ex eo filio suscepto in pupillari aetate deceaserit, quemadmodum cujuslibet patrisfam. testamentum agnatione praeteriti posthumum rumpitur. l. 3. in p. de Inj. v. Rupt. Sic et pupillari substitutio, qua impuberis testamentum est, debet sui heredi agnatione rumpi. Conducit ab arg. t. d. in l. Ex facto. 43. in p. Ver. igitur. h. tit. ubi quasi pupillaris, seu exemplari substitutio puberi furioso, vel mente capto filio facta sui heredi agnatione rumpitur: idem igitur de pupillari substitutione dicendum est, qua tamen si filius ante impuberem patrem deceaserit, praetorio Iure convalescit. argum. t. d. in l. Posthumus. 12. de Inj. v. Rupt. docet Costa in cap. Si pater. §. 1. Ver. Impuber. num. 11. cum seq. et Ver. Si abique lib. xii. n. 53. qui idem Iuris esse existimat, si Pater impuberi filio filium jam ex matrim. habenti extraneum nepote praeterito substituerit, nam et si tunc incivilis sit substitutio, si tamen filius ante impuberem patrem deceaserit, Praetorio Iure succedat. argum. t. d. in l. filio praeterito. 17. de Inj. v. Rupt. Nec tunc obstat t. d. in d. l. 8. §. 5. de Inoffic. testam. quo n. p. v. d. r. defendit Barb. in d. l. 2. h. tit. n. 157; Omnia etenim Costa solue. Resp. maxime secundae tabulae praeteritae inofficium querelae exercere non posse, quod substitutio, quamvis impuberis testamentum sit, ex parentis iudicio descendit, quod non per inofficium querelam impugnare non licet; at in praesenti filius, qui in secundae tabulae praeteritae invenitur, abique ulla iudicij impugnatione solum suavitati ratione pupillares substitutiones evadit. Nec magis obstat ratio illa, qua Paulus verius in d. l. 43. §. 1. Verosimile non est, id Patrem cogitare, ut eum, qui postea naceretur, exheredaret, quae potius probat, quod si furiosus filius filium jam habuisset, pater vel exheredare, vel substituere nepotem tenere, nec praeterire eum impune posset.

Illud superesse investigandum, Verum scilicet si pater impuberibus duobus lib. xii. pupillariter atque substituerit, et ex eis altera prior ad pubertatem pervenerit, debeat etiam in impuberis persona pupillari extinguatur substitutio? Et secus dicendum est cum Per. Barb. in l. Lucius. 45. h. tit. n. ult. n. ideo in persona impuberis substitutiones extinguantur, ut probant à simili t. d. in l. Si tutor. 9. §. 1. de tutel. et Ratio. diversat. l. 3. C. de testam. t. d. ubi duobus impuberibus tertiam. tutor datus, quamvis eorum altera puber factus sit, non ideo impuberis tutor esse desinat, et in l. 3. §. 1. Ibidem. 8. de Carbon. edict. ubi si duo impuberis status Treverianam patientia, altero pubescente, alterius etiam pubertati expectatur. Ex quibus infertur, quod et si pater impuberes duo filios invicem, seu reciproce substituerit, et eorum unus fuerit puber, et aetate exierit, non ideo in persona impuberis extinguatur substitutio, ut novissime cum alijs sentit Villan in laudata jam diversat. de Pupill. cap. 4. §. 3. ex n. 69. personarum etenim paritas, quam reciproca desiderat substitutio, ab initio solum exigitur; superveniens autem ex portu facta disparitas extinguere in persona impuberis substitutionem non debet. argum. t. d. in l. Eadem. 9. §. 1. de Rel. dub. et licet pupillares substitutiones, quae sub reciproca continentur, ab initio respectu, et correlativè se habeant, ubi tamen productae jam sunt, earum qualibet parte sola dicat, reciprocam substitutionem per supervenientem personarum disparitatem irritari, ac proinde omnes, quae in ea stituerantur, substitutiones extinguantur, necessum esse; Resp. substituta personarum disparitate reciprocam quidem substitutionem esse desinere, non tamen ideo in persona impuberis

N. 28

N. 29 et 30.

substitutiones extinguuntur, quae sicuti in esse semel producta abique ulla alterius dependentia subsistit, sic et post ejus interitum per se solam utiliter terminatur. Ex eadem ratione fluit, qd si pater, qui impuberes duos filios invicem substituat, eorum alterum emancipaverit, vel in adoptionem dederit, n. idcirco in alterius persona, quem in potestate retinuit, pupillari extinguatur substitutio, ut contra aliquos antiquiores tenet Barb. in d. l. Vel singulis 32. h. tit. n. 20. cum 3. regg. Tum qd. dicit n. potest, parentem, qui per unum impuberis emancipationem tantum in ejus persona substitutionem fecerit, in alterius etiam persona extinguere substitutionem voluisse; tum etiam qd. contra in utriusque persona tantum efficere substitutionem voluisse, n. eo magis in persona ejus, qui fuit in potestate retentus, substitutio extingueretur, cum sola testatoris voluntas iure factum testamentum infirmare n. possit. S. Ex eo autem. 7. In re. Quib. mod. testam. infirm. nec in praesenti locum habet Regula terti. in l. Alteri. 25. de adm. leg. pro cuius explicat. consulendi Barb. ubi nuper n. 23. et Cusac. in eo terti. lib. 9. respons. Papin. Ut jam Commentarius suspendamus, post Academicas elapsas ferias, quae superant, Divino adspirante numine prosecutus =

Caput quartum.

De Pupillaris substitutionis effectibus

Num. 1.

Qua utiliter ab initio dicitur, nec ex post facto infirmatur, pupillari substitutio per plures patris effectus, quos sigillatim illustrare decrevi. Summus, sive praecipuus pupillari substitutionis effectus, ex quo ceteri ferè omnes dimanant, ille est, qd. pupillari substitutio existente casu substitutionis, n. patri, sed impuberi ex testam. haeres existit. l. Vni. C. de Secund. tabul. Hinc qd. iuxta vulgares Iuris regulas quando ex testam. defertur, aut defertur haereditas sperata, ab intestato successionis locus n. est. l. Quando. 33. de acquir. haeredit. l. Antiquas. C. Communia de succen. pupillari substitutus tanquam ex testam. vocatus, siquidem in puberi haereditatem admiserit, eos omnes excludit, qui n. facta substitutio pupillo ab intestato esse successuri. Expressi terti. in l. Si testam. 7. C. de Impuber. et alij substit. et consequenter impuberis etiam matri praefertur. l. 2. S. Impuberis. S. ad Terent. quae nec inofficium quarelas potest adveniri pupillari tabulas exerceat. l. Papin. 8. S. Sed nec impuberis. S. de Inoffic. terti. arg. terti. in l. Humanitati. 9. Vex. Ut Occasione. C. de Impuber. et alij substit. ut dixi antea. cap. num. 28. ne quarela remediis dericta legitimam potest diequi, sive patri, sive pupilli bona iniuriamus, ut Ius nunt. civile secutus, statuit Bonifacius VIII. in cap. de Testam. lib. 6. quod et Regio nunt. Iure cautum est in l. 12. tit. 5. part. 6. et in l. 6. Tauri, ubi qd. dicitur, ascendentes descendentes ab intestato succedere, nisi descendentes liberos relinquunt, aut alios, qui Ius succedendi habeant, ad pupillares substitutos referendum necesse censuit Anton. Gomez. l. Var. cap. 4. n. 1. et in d. l. 6. Tauri. n. 10. et n. modo in externo, sed et in interno, seu Conscientia foro procedere docent idem Gomez d. cap. 4. n. 7. et plures, quos sibi ejus additionator Agillon Laynez concepit n. 9. et cum alijs pluribus notat D. Didacus de Bexera in suis disputat. Salmant. lib. 1. cap. 8. n. 19. qui ferè omnes illam limitationem subiungunt, nisi scilicet impuberis mater matera egerit prematura, qua tunc à substituto alimenta petere poterit. arg. ex in l. 5. S. Item Rescriptum. 17. de agnor. l. 1. dext. Ex eadem Iuris ratione pupillari substitutus tamen extantem impuberis fratrem in successione praefertur, qui nec per inofficium quarelas poterit 2. tab. impugnare. d. l. 8. S. de Inoffic. Sed dicit, idcirco matri 2. tabul. praerita inofficium quarela n. dicitur, qd. pupillari substitutio n. eo impuberis filij, sed ex patris iudicio descendit, qd. non dicitur inofficium n. licet. qd. ex eadem in Testam. Vera ratione frater 2. tabul. praeritus poterit inofficium quarelas adveniri pupillarem

Utram substitutionem intendere, utpote quae ex communi parentis iudicio derivatur, quae inofficiosum accusare permittitur. Respondeo, quod pupillari substitutio, quamvis ex parentis iudicio proficiat, impuberi tamen, non patris testamentum est, et facti veritatem praeterito ideo inofficiosum quarela non dicitur, quod illud dumtaxat parentis iudicium ipse permittitur tanquam inofficiosum impugnare, quod circa ipsius parentis bona versatur, non autem quod in pupillari substitutio ad impuberi bona pertinet; substitutio etenim hac tanquam est in pupilli gratiam introducere sic regulariter, prout impuberi veritas suggerit, et sic quatenus patrem iudicium est, ab inofficio quarela patrem excludit; quatenus autem impuberi testamentum est, fratrem ab eodem remedio submovent, ut considerant Per. Barb. in l. 2. h. tit. n. 149. cum seq. et Bellon. de Iure accret. cap. 2. quare. 37. ex n. 24. et praecipue n. 28. cum l. seqq. Sed nec magis facti inofficio dicitur quarela, et non turpi aliqua persona fuerit impuberi substituta, quod tunc eo etiam praesenti frater excluditur, quod substitutio parentis iudicium est, quod ipse, quatenus ad impuberi hereditatem spectat, impugnare non licet, ut tradit Donell. 19. Comment. cap. 5.

Num. 2.

Quod diximus, pupillarem substitutionem impuberi etiam matris in eius successione praefari, abique ulla proxiimi frateri procedere, si pater expresse in 2. carum impuberi substituerit, nec interit, an specialibus, an generalibus Verbi expressi substituerit, imo generalibus expressi Verbi, non minus quam specialibus pupillari decepta substitutio in Omnium Interpretatione. ab impuberi successione matrem excludit, ut ecce pupillari duae substitutiones, quae impuberibus duobus eiusdem Iditionis liberis reciproca facta tenent, substitutio, quamvis non specialibus, generalibus tamen Verbi expressa sunt; clausula etenim illa, Coique invicem substituo, communis est, et aequi ad pupillares, quam ad vulgares substitutiones denotanda, earumque efficaciam demonstrandam idonea, earum itaque qualiter ab impuberi successione matrem submovent, ut probant tot. in l. Lucius Titius. 45. h. tit. et in l. 2. C. de Impuber. et alijs subit. in quibus, dum dicitur ideo reciprocam substitutionem matris ab intestata impuberi successione non excludere, quod inter aequalis conditionis personas fuit facta, nec pupillares potuit substitutionem non excludere. ex reg. tot. in l. 4. 5. 2. h. tit. l. In tertiam. 6. in pr. C. de testam. milit. savi innuitur, quod si inter eiusdem Iditionis liberis fuerit decepta, pupillares duas substitutiones produceret, quarum qualiter matrem omnino ab impuberi hereditate removeret. Similiter pupillari substitutio, quae in compendiosa tenetur, matrem excludit, sive dependens substitutio expressa, et specificis tempora distribuat, Veluti si miles testator impuberi ita substituerit, Si intra pupillarem aetatem, Vel postea filius meus decenerit, Titius heres esto, sive non specialibus, sed generalibus solum Verbi a milite testatore sic fuerit decepta, quodcumque filius meus decenerit, Titius heres esto, quae non minus, quam si specificis fuerit decepta, orationis dependens plura tempora, et plures uni, eidem persona facta substitutiones dicitur, quod temporale illud adverbium Quando cunque, quod tempora nominatim fecit distribuat. l. 3. in pr. quib. mod. Viri. amitt. arg. tot. in l. 4. et 8. de annua leg. tam pupillari substitutionis intra pubertatem, quam directa militari potest pubertatem tempore dicitur; Veroque itaque casu si quidem filius ante pubertatem aetatem impletum deceperit, sine dubio substitutus ratione pupillari substitutionis generalibus Verbi expressis ad hereditatem admittitur, et impuberi matri praefertur, ut expresse Imperatores decident. in l. Precib. 8. Veri. Si vero substitutio. C. de Impuber. et alijs subit. Si vero puber iam factus diem suum obierit, substitutus militari directa substitutionis Iure abique ulla diminutione a parte militate profecta bona nanciscitur; Reliqua autem aliunde comparata, et in filij hereditate recepta mater ab intestato succedens ex S. C. Tertulliano Luciana. 2. tot. in l. Centurio. 15. h. tit. l. 5. l. Cum filius. fam. 28. de testam. militari.

Num. 3.

Sed statim obijci tot. in d. l. 8. Veri. Si vero post pubertatem C. de Impuber. et alijs subit. ubi in eisdem terminis Imperator respondens, quod si filius post pubertatem deceperit, a matre intestatarum successione obtinere, substitutus a parte profecta bona veluti ex causa fidei commissa petere potest: quod non directo militari, sed obliquo potius Iure succedit, ac proinde ex bonis a parte profectis, quae recipiunt, Tacellianis quae deducere mater poterit, ut in

nostro Regno Institutus expresse videtur in d. l. 12. tit. 5. part. 6. Cui difficultati ut plures alii
 as solutioni omittam, quas late refert, et refellit Costa in cap. Si pater. 3. parte Verbo interdum.
 ex n. 44. breviter cum antiquioribus nullis, quos sequuntur Connanus. 10. Comment. cap. 8. n. 16.
 et Donell in d. l. 8. n. 11. cum seq. Respondendum est, Imperatori in eo tunc. n. negare, q. si pater iam
 factus deceat, substitutus Iure directa militari substitutioni, quae post pubertatem in pendi-
 onia comprehenditur, à patre milite profecta bona requiritur, sed potius asserere, q. si mater cum
 filij hereditate, ad quam ab intestato admittitur, paterna simul bona possideat, substitui-
 tus n. filij, sed patris bona ab ea petere poterit, in eamque rem civili directa petitioni heredi-
 tatis actione adversus ipsam experiri. Nec Trazius suadent illa tunc. Verba, veluti ex causa
fideicommissi, quae solum inter militarem directam, et fideicommissariam substitutionem simili-
 tudinem quamdam significans, nam in militari n. minus, quam in fideicommissaria patris
 dimittat bona, n. etiam proprii filij facultate continentur. l. Coheredi. 4. §. si heredes.
 3. Ver. Nec fideicommissio. n. tit. Et sicut ex causa fideicommissi militari testamento relicta
 bona omnia testatoris abique ulla Trebellianica 4. diminuet ad fideicommissariam perve-
 nient. l. 1. §. Denique. 18. ad Trebell. l. In testam. 1. C. ad leg. Falcid. sic et directa militaris
 substitutioni Iure integra testatoris bona ad substitutum spectant, quamvis illud revera in-
 ter utramque substitutionem intret, q. in fideicommissaria fiduciarius heres, qui directo
 Iure à testatore capit, fideicommissario hereditatem restituit, in directa autem militari sub-
 titutus n. alieno ministerio, sed directo Iure testatoris hereditatem nanciscitur. Nec hoc Ius
 immutavit patria l. 12. tit. 5. part. 6. quae, ut subtilissimus observavit Costa ubi nuper num. 60.
 loquitur de compendiosa à milite sub forma pupillari Decepta substituit in hunc modum:
Quandoquies que est mozo muera, sea su heredero tal home, qui latine huius orationi equi
pollet: Quandocunque deceerit, ei Titius heres esto, sic autem à milite pendiōna facta
substitutio post pubertatem nec ut pupillari poterit fieri, cum miles post pubertatem, n. ma-
tri quam pagani, possit pupillariter substituere. Ex his, quae dixi. 2. cap. n. 10. cum seq. nec etiam
ut militari directa, q. fuit sub pupillari forma Decepta, militarem autem directam substitutio-
nez à pupillari toto, ut aiunt, Cato dicitur nullus ignorat, in fideicommissariarum itaque hispa-
no benigno Iure flectitur, ut tam matris, quam substituti utilitati bus Trulacua, pendiōna
autem à milite facta substitutio in d. l. 8. n. sub pupillari forma, sed sic simpliciter fuit
Decepta: Quandocunque filius deceerit, Titius heres esto, quae ideo post pubertatem ut directa
militaris substituit, q. oratio illa pro temporum Varietate n. minus directam militarem, quam
pupillarem substitutionem comprehendit.

Num. 4.

Verum autem quae de impuberi matre per pupillarem sub-
 titutionem, sive specialibus, sive generalibus Verbis expressae excludenda hucque diximus, in
 tacita etiam pupillari, quae ut diximus l. cap. n. 30. cum seq. in expressa Vulgari Divorū Ma-
 terna, et Severi Institutioni potestate dicitur, aequè procedant celebri inter Interpretes contro-
 versia, et Severi Institutioni potestate dicitur, aequè procedant celebri inter Interpretes contro-
 versia est, quam ut brevi methodo comprehendat, cum Donello in d. l. 8. C. de Impuber. et ali-
 js. num. 5. et 6. et lib. 6. dment. cap. 26. et ibi Osiwald. tit. C. Giphario in d. l. 8. Connano d.
 lib. 10. cap. 8. n. 13. et Anz. Fabio. 15. Conject. cap. 3. cum seq. et de exorib. decat. 35. error. 5. statuo
 pupillarem tacitam substitutionem in expressa Vulgari potestate Institutioni dicitur n. minus,
 quam expressam, ab impuberi successione matris excludere, nisi Vigenti aliqua Trazius testa-
 toris voluntati expresse dicitur; Quae quidem s. probate, tum ex d. l. 4. h. tit. ubi generali-
 ter docemur in expressa Vulgari pupillarem tacitam substitutionem dicitur, nec curatur, an pu-
 pillus superstitem matrem reliquerit, an post ejus mortem deceerit, tum ex l. Quamvis 4.
 C. de Impuber. ubi mater in testam. matris simul cum impubere filio heres instituta,
 siquidem filius post acquisitionem patris hereditatem impuberi adhuc deceerit, ideo cum, qui
 sibi simul, et filio Vulgare fuit substitutus, excludit, q. q. dicitur, Expressae Vulgare
 substitutionem pupillarem tacitam dicitur, fallit, si Trazius sensum testatoris dicitur, ut Vi-
 domus. l. cap. num. 30. in presenti autem id testatoris Voluisse, ut Expressae Vulgari substitutio
 ad pu-

Nunquam e, favore contra substitutum non debet. Ex qua sic explicata Iustiniani dicitur evidenter inferri, q. cum in eius tōi sexie salum propter defectuaz testatoris Voluntatem pupillari tacita substitutio in expressa Vulgari dicitur ab impuberi successione matrem n. submoveat, ubi Voluntatis defectura defecerit, pupillari tacita substitutio n. minus quam expressa ab impuberi hereditate matrem excludit.

Num. 6.

Opponunt tamen Adversarij difficillimum tom, qui praecipuum sua opinionu e. fulcrum in d. l. 8. Veri. Nam n. e. incerti Iuri. C. de Impuberi ubi explorati Iuri esse Imperatores respondent, q. si pater miles impuberi filio in v. tantum carum, id e. Vulgariter substituerit, et filium, postquam pater haeres extiterit, intra pubertatem decenerit, ad matrem, n. ad substitutum debet ejus successio pertinere: q. tacita pupillari substitutio in expressa Vulgari contenta efficax ad excludendam impuberi matrem n. e. Cui difficultati respondet Goffred. ad nri tituli rubric. n. 22. tom. in d. l. 8. intelligendum tunc esse, cum testator se in v. tantum carum filio substituisse nominatim expressit, in qua specie propter expressam patenti Voluntatem in expressa illa Vulgari substituit. Nec contra matrem, nec contra quemlibet alium impuberi agnatum, aut cognatum pupillari tacita continetur. Quia solutio littera tōi n. congruit; quod enim Imperatores scribunt, militem patrem filio in v. tantum carum substituisse, n. sic accipiendum e, quare pater nominatim v. carum excluens, sed quare illum omnino, et Vulgariter filio substituerit. Omnes fere alij ss. Novae auctoritate respondent, tom. in d. l. 8. in milite testatore procedere; in Vulgari autem a milite facta substitutione tacitaz pupillarez indistincte n. contineri, q. militum testamenta propter nimiam eorum imperitiaz n. legibus, aut dictionibus, sed nuda, simplicia, et prout Verbi expressa e. Voluntate Regunt; sed q. in expressa Vulgari tacita pupillari dicitur substitutio, Divorum Marci, et Severi dictionis potestati efficit q. indistincte in expressa Vulgari a milite facta tacita pupillari n. dicitur. Sed nec magis hae solutio diluit difficultatez; Verum namque e, expressam Vulgare substitutionem, quamvis a milite factam, si dicitur ejus Voluntas n. sit, pupillarez tacitaz dicitur; q. enim dicitur militis testamentarij legibus, et dictionibus soluti esse, tunc Verum e, cum tra ipse expressit testante; at si ita testent, ut eorum judicia possint Iure communi paganorum substitui, proculdubio censentur a Iure communi n. recedere, sed ei se potius conformare expressit tōi in l. 3. C. de testament. milit. ergo dum filio Vulgariter miles substituit, Divorum Marci, et Severi dictioni se conformare dicendum e. Rursum, q. dicitur militis testamentarij legibus, aut dictionibus soluti esse, ad eas leges, aut dictiones spectat, quae eorum utilitatez infirmant, Veluti ad legem Falcidiam, et S. C. cum Pezarianus in d. l. 5. h. de Trebell. d. l. 7. C. ad legem Falcid. et ad leges Caducarias ex hi, quae tradit D. Ramo ad leg. Jul. et Pap. Velig. 32 per totam, n. ad superioraz dictionez, quae defectuata testatoris Voluntati subvertitur Vulgarem expressaz substitutionem ad tacitam pupillarem extendit: q. q. in d. l. 8. impuberi mater substituto praefertur, n. ex eo provenit, q. in militari testam. substitutio defecta proponat, sed ex eo potius q. tacita pupillari substitutio in expressa Vulgari dicitur efficax ad excludendaz impuberi matrem n. esse.

Num. 7.

Quibus solutionibus rejectis, ut non dum forsitan perceptaz Imperatoruz ss. in d. l. 8. novo nunc splendore illustremus, supponendus prius e, q. licet in expressa Vulgari substitutione a milite facta, si dicitur ejus Voluntas n. sit, pupillari tacita dicitur, militari tamen directa n. dicitur, nisi aliud militem testatorem sine probetur, q. licet miles possit extraneo etiam, aut puberi filio in secundum acquireta hereditarij casum directo substitui. d. l. 5. h. de d. l. 5. de testam. milit. hoc tamen Ius privilegiatum, et exorbitans a communibus testamentarij legibus e, et tunc solum servatur, cum miles expressit in v. illum carum directe substituit; at si in v. carum simpliciter, seu q. idem e, Vulgariter substituerit, Iuri communi se conformare continetur, nec aliter in Vulgari expressa substituitur tacita militari continetur substitutio, quam si aliunde contra Ius commune testari, et privilegio suo usi militem testatorem Voluisse probetur. Annuptum probat

difficili' rōi. in d. l. 6. Veri. Sed cum ex testam. C. de testam. milit. ubi cum milis fratrem suum
 et impuberem filiam hæredes eo æquū partibus instituit, eoque invicem substituit, et filia
 postquam pater hæres extiterat, impuberi adhuc deceisset, inter impuberi matrem, et substitutū
 Troveria suborta, mater quidem interrata filia successione ex eo sibi defendebat, q̄ reciproca
 substitutio facta inter inæquali' ditioni' personas adhuc in impuberi filia persona pro-
 ducere pupillares substituciones n̄ potuit ex d. l. 4. §. 2. h. tit. d. l. 2. C. de Impuberi. Patruus, idem-
 que substitutus ex adventu impuberi hæreditatem pupillari substitutiōni Iure ex eo ad se per-
 tinere tendebat, q̄ licet personarū imparitas in causa sit, ut reciproca substitutio in paga-
 nico testamento scripta, adhuc respectu impuberi pupillares substituciones n̄prehendat,
 aliud tamen de reciproca substitutiōne in militari testamento degeta dicendum Videtur;
 quippe cum miles proprio privilegio possit extraneū etiam hæredibus in C. acquirere hære-
 ditari' carum directio substituiere, nulla personarū imparitas Veretur, quæ in causa esse possit, ut
 reciproca substitutio, quemadmodum directam militarem respectu Extranei producit, pupillares
 etiam respectu impuberi filia substituciones n̄ pariat. Quam Troveriaz ut dicitur Alexander,
 manifesti quidem Iuris esse respondet licet militibus proprio privilegio hæredibus etiam Extra-
 nei in C. acquirere hæreditari' carum directio substituiere, sed pupilla patruum probare
 oportere, an ea fratru' sui militis Voluntas fuerit, quam apertius diceret, q̄ in dubio miles,
 qui inter inæquali' ditioni' personas reciprocam substituciones deget, n̄ privilegiatus, sed
 communi Iure Nus, et sic n̄ directe milititer in C. carum, sed vulgariter in C. duntaxat Subi-
 titiōne censetur, ut eleganter explicat Peri. Barb. in d. l. 4. h. tit. n̄. 60. Si autem id militez
 sensime probet, ut in reciproca militez etiam directaz substitucionesprehenderet, substitutū
 matru' preferendū insinuat Imperator, q̄ ubi miles in reciproca directam militarem substiti-
 tiones Voluitprehendere, tam fratru' suo, quam filia in C. acquirere hæreditari' carum
 substitutiōne dignoscitur, et substitutiō respectu filia, si pubes jam facta deceisset, directa
 militari' erit; si vero intra pubertatem obierit, pupillari' omnino erit, et matru' penitus
 excludet, quin personarū imparitas obicit, q̄ præterquam q̄ nullum ex eo pupilla præju-
 dicium generatur, quæ potius honorificam testamentarij hæredi utilitatem dequirat, cum
 miles utriusque hæredi in C. acquirere hæreditari' carum substituiere Voluit deprehenda-
 tur, Vnicuique in eum casum, quo potuit, substituiere Voluit censetur, ut subtiliter expo-
 nit Barb. ubi nuper n̄. 52. cum seq. Cujus doctrina potest exponari ex hi' quæ dixi V.
 cap. n̄. 31. circa finez; ex hoc autem sic intellecto rōi infero V. pupillares tacitaz substitui-
 tiones n̄. minus quam expressaz, matrem excludere; nam licet pupillari', quæ in reciproca
 inter æquali' ditioni' personas factaprehenditur, expressa generalibus saltem sit Verbi;
 quæ tamen in reciproca inter inæquali' ditioni' personas facta, aliquando propter
 directaz testatori' Voluntatez Veritatem, prout in d. l. 6. et in d. l. 4. §. 2. h. tit. tacita
 omnino ē, et tamen matrem excludit. C. infero, q̄ cum Regulariter in reciproca à mi-
 lite facta substitutiō directa militari' n̄. continetur, cum tamen reciproca substitutiō
 sui natura possit quamcunque substitucionesprehendere, fortiori utriusque ratione in
 expressa Vulgari substitutiōne à milite facta regulariter, nisi alia militis Voluntas fue-
 rit, Veritatem directa militari' n̄. debet.

Num. 8.

Ex quibus intelligim' ex vltimo rōi. in d. l. 8. Veri.
 Nam n̄. ē. incerti Iuri. C. de Impuberi. ubi q̄ tradunt Imperat. q̄ si filius in patris militis
 potius potestate V. tantum casu habuit substitutū, et post paternaz acquirere hæreditatez de-
 cessit, ad matrem omnimodo ejus debet pertinere successio, tunc solum accipio, cum filius vel
 concipienda Vulgari substitutiōni tempore pubes jam erat, vel eo tempore impuberi post puberez
 ætatem impletam postea deceisset; quibus sane casibus Verum ē filium V. tantum casu substitutū
 habuisse, in priori, q̄ puberū jam filio ne miles quidem potest pupillariter substituiere, in posteriori,

^a pupillari, sive expressa, sive tacita, quamvis a milite facta substitutio omnino per pubertatem
 extinguitur ex dicti. 2. cap. n. locum seq. Nec sic acceptum Imperatorum Rescriptum dubitandi Ta-
 tione caret, quae in eo meo iudicio erat, stendebat scilicet substitutus, q. licet mater intestato
 decedenti filio succederet, a parte tamen milite profecta bona ad se pertinere debebant, q. in expressa
 Vulgari a milite facta directa militari substitutio dicitur videtur. Verum cum regulariter
 a milite Vulgari facta substitutio tacitae militariae directae n. contineat, ut antea num.
 m. diximus, Optime Imperatori respondet, q. si pube filius, postquam patri haez exstitit
 intestatus decedit, ad matrem omnimodo ejus spectat successio, q. id e. mater omnia bona sive
 a filio parata, sive a milite parte profecta legitima successioni Iure nanciata, et eam
 Imperatorum fuisse ss. ruder dicit illa Omnimodo, quae super bonorum duntaxat parte Pro-
 verbiaz fuisse significat, quam substitutus tacitae militari directae substitutioni Iure ad se
 pertinere potest fontan exiimare. Nec divinatoriam nam esse interpretationem aliqui dicat
 quae praeterquamq. in ipsius tui littera, ut jam vidimus, inducatur, ex eo etiam potest firmari, q.
 mulier in d. l. 8. obicue nimis Imperatori conlucit; nec enim precibus suis Expressit, an in
 an in 2. canum fuisse, nec Num pube, vel impube filius Incipienda substitutioni fuerit, nec
 magis an impube adhuc, an vero post pubertatem decederet, quae singula in Tributa Omnia
 Accusate Imperatori distinguunt. q. q. simpliciter respondent, q. si 1. tantum casu a parte mi-
 lite facta substitutio fuerit, et filius post acquirentiaz paternaz hereditatez decederit, ad matrem
 omnimodo ejus spectat successio, cum intelligi de filio infra pubertatem decedenti n. possit,
 ex dicti n. 6. ad filium post pubertatem intestatus decedentem, sive faciendae substitutioni tem-
 pore jam puberem, sive tunc impuberem, postea puberem factum reitringendaz omnino est.

Num. 9

Alter pupillari substitutioni effectus ille e. quod
 pupillari substitutus, q. exstitenti casu substitutionis non patri, sed impuberi testamentariu haez
 exstitit, impuberi, sive a parte haezdi instituti, sive exheredati universa bona, sive ab ipso parte pro-
 fecta, sive aliunde comparata nanciata. l. Sed n. plures. to. 9. ad substitutos. S. d. l. 15. l. Coheredi. 4.
 S. Vle. l. Vle. S. Vle. h. tit. S. non solum. I. Inst. de Pupill. Tum q. ad substitutum impuberi haezditas
 pertinet, cujus appellatione Niverum Ius, q. defunctus habuit tempore mortis donatus. l. Nihil ali-
 ud. 24. de Verb. Sign. cum similib. Tum q. cum pupillari substitutio impuberi testamentuz sit, Nivera
 impuberi bona ex ejus causa ad substitutum spectare opus e. ne aliquin circa uniu, ejus dem qua
 pupilli haezditatez detur testari, et intestati Iocum dicit leg. tui in l. Ius notum. 2. de Test. Ius. Nri
 Vexia itaque bona, quae mortis sua tempore pupillus reliquerit, ad pupillare pertinet substitutum,
 n. tamen ea, quae pupillus tutore auctore alienaverit, quorum alienationez revocare substitutus
 n. poterit, quamvis ab ipso parte profecta fuerint. dicitur tui in l. 4. infen. Vbi pupill. educ. debeat.
 l. 4. S. Sed et n. 2. Veri. Sed n. nullor. de tutel. et Ration. dicitur. l. Si a substituto. S. in pi. de leg. 1. pupi-
 llari etenim substitutio impuberi testamentuz e. et substitutus perinde habetur, ac si ab ipso
 impubere haez institutus fuerit. S. Igitur. 2. Inst. de Pupill. Expeditum vero e. a testatore recte
 factam alienationez revocare ejus haezdez n. posse, ut ad rem dicitur D. R. et n. 7. Opus. cap. 6. num. 18.
 Quod et in pupillari substitutione militari testam. facta servatur, quae et n. ex parte n. solum
 boni fuerit dicitur, ad Niveriaz pupilli haezditatez extenditur, ut 2. cap. n. 47. fundari, ubi jam
 Animadverti tom. in l. 10. S. S. Veri. nri mibi. h. tit. qui ex Interpretibus plerisque decipit, de direc-
 ta militari, n. vero de pupillari substitut. Exaudiri oportere =

It. to.

Partia tamen superior doctrina illam li-
 mitationez, si scilicet adrogator parte adrogato impuberi pupillare substitutus, quo casu ea
 duntaxat ad pupillare substitutum spectant, quae ex adrogatori patrimonio ad adrogatum im-
 puberem pervenerunt, quartam itaque, quae tanquam a. alienuz impuberi ex adrogatori bonis
 debetur. l. 8. S. Si q. impube. 15. de inoffic. testam. l. Vle. Si q. in fraud. patron. Substitutus nanciatus.
 l. Si adrogator. 22. S. h. de adoption. d. l. 10. S. In adrogato. 6. h. tit. quia licet quarta n. ex adrogatori
 munificencia, sed ex providencia ditionis Divi Pij ad impuberem perveniat, quia tamen ex
 Adro-

adrogatorum bonis proficiunt, potest ex ejus iudicio ad substitutum spectare, praecipue cum nullum ex eo dependendum, imo honorificam testamentariam hereditatem utilitatem adrogatorum impube exheredat. Si quae etiam alia praeter quartam ex adrogatorum liberalitate, et patrimonio impube fuerit adeptus, fortiori ratione ad substitutum pertinebunt. Quinimo quidquid adrogatorum beneficio, aut contemplatione post ejus obitum impube acquirunt, veluti si adrogatorum amicus, vel cognatus est aliquid ei reliquerit, quasi ex adrogatorum patrimonio profectum censetur. argum. tot. in l. Adit. 45. §. 1. de acquir. hered. et ad pupillarem substitutum spectat, ut Ulpianus decidit in d. l. 4. §. 6. §. 2. Ego etiam h. tit. quem tot. in terminis acquisitionis post adrogatorum mortem facta cum iudicio intelligit Petrus Barb. in ejus comment. num. 51. et 56. et ex ejus doctrina nulla illatione deducit ex num. 62. Nec iterum idem Ulpianus respondet in d. l. 22. §. 1. de Adoptione ubi q. scribit, ad quartam solam, quam ex adrogatorum patrimonio impube adrogatorum consequitur, pupillarem substitutum admitti, intelligendum tunc est, si nec ab ipso adrogatore, nec ab alio ejus contemplat. bona alia impube fuerit adeptus. Nec tamen ideo impube adrogatorum morte sui Iuris effectus intra pubertatem partim testatus, et partim intestatus decedit, imo substitutus ejus in solidum, seu ex alie herede efficitur, qui tamen bona, quae impube, et si adrogatorum non fuerit, haberet, quae ad eum etiam ipso Iure pertinent, primitivi pupilli agnati in vim cautionis ab adrogatore praestita tenentur restituere, nec enim veteres agnati ad legitimam successione vocantur, ut potest cum agnationis Ius fuerit per adrogationem extinctum, nec potuerit per adrogatorum obitum succedere, in cuius familia impube adhuc permanet. l. 3. §. 1. de ad Macedon. tot. sic intelligit in l. 3. §. 1. Si pater. 2. l. Verum. 9. de Bonor. possen. Ita tab. juncto D. Reti. 1. opuc. cap. 22. n. 19. Cautionis itaque duntaxat Iure possunt adversus substitutum exequi. Unde ipso Iure ab adrogatore datum substitutus Universa impube bona accipit, non minus quam si datum a naturali patre fuisset, quamvis si cautionis vinculum, et restitutionis effectum inspicimus, ea duntaxat capere in supra dictis Iuribus dicitur, quae ex adrogatorum bonis proveniunt, vel provenire censentur, ut docent Cusac, et Govean. in d. l. 4. §. 6. Duaren. ad num. tit. cap. 15. Costa in cap. Si pater. 2. p. Verbo Omnia bona. num. 6. Anton. Faber in Papin. tit. 11. de Adoptione. pro. 1. illat. 11. Oruald. 6. Comment. Donell. cap. 25. lit. 4.

Verum advenit hanc doctrinam h. tit. arguer. Cautionis praestita ab adrogatore ipsum duntaxat, et ejus heredes obstringit. d. l. 22. in pro. de Adoptione. Sed pupillari substitutum non adrogatorum, sed impube adrogato heredes exstitit: q. cautionis vinculo non tenetur. 2. Si impube adrogatorum morte sui Iuris effectus bona aliqua sine ulla defuncti adrogatorum contemplatione acquirunt, haec sane nec pupillari substitutum, nec magis adrogatorum heredes cautionis vinculo restituere cogendi sunt; solum etenim cavet adrogator de bonis restituendis, quae in eum adrogatorum transulerit, et quorum commodum ei potest acquirunt. §. Cum autem. 3. In re. de Adoptione. §. cum adrogator de bonis post ejus mortem ab impube acquirunt tenentur nunquam potuerit, nec etiam ejus heredes, aut pupillari substitutus debent eo nomine cautionis vinculo obstringi, ac proinde huiusmodi bona non primitivi pupilli agnati restitui, sed ad substitutum debent cum effectu pertinere. Sed licet laudati Interpretes duplicem hanc difficultatem non excitarent, 1. resp. q. quamvis pupillari substitutum immediate soli impube adrogato heredes exstitat, remote tamen, et mediate etiam patenti adrogatorum heredes exstitit, si impube ab adrogatore heredes institutus fuerit. ex resp. tot. in l. Paterfam. 26. hoc tit. junctis quae pro ejus explicat. dixi 1. cap. num. 13. cum seq. et cautionis vinculo tenetur; si vero impube fuerit exheredatus, quamvis substitutus nec immediate, nec mediate adrogatorum heredes efficitur, cum tamen ex ejus iudicio in Universa impube bona ipso Iure succedat, quae restituere adrogator tenetur, cum sua causa, et ejusdem restitutionis oneri obnoxia requiritur, q. sufficit, ut veli ex singulari actione possit eo nomine conveniri. arg. tot. in l. Fili Verbi. 19. §. 1. de Adoptione. 2. difficultati resp. q. cum cautio ab adrogatore praestita non certam aliquam quantitatem, sed quaecumque impube, si adrogatorum non esset, haberet, fuerit, seu non facta adrogatione ad ejus agnatos

Num. 11.

N. 12.

pertere debuerent, dicitur, nihil sane prohibet, ut substitutus, qui impuberi ex eius iudicio succedat, eorum etiam, quae post adrogatoris obitum pupillus acquirere, restitutioni sit obnoxiius =

Sed vixens adhuc occurrit difficultas ex eo, q. si naturalis parens impuberi pupillariter substituerit, moxque adrogator 2. etiam tabulas fecerit, tunc sane a naturali patre datus substitutus cautionis n. indiget beneficio, sed praetoris Iure ad impuberis Successionem admittitur; Extincta etenim per adrogationem pupillari substitutio, si adrogatus morte adrogatoris sui Iuris factus decederit, Iure praetorio succedat, ut dicitur praeced. cap. Num. 12. g. cum Praetor substitutio pupilli testamentum sit, cum duobus testamentis impubes decedit, quod notissimum Iuris reguli adversatur. l. Quaezabatur. 19. de testam. milit. cum si milib. Qua difficultate opponebat Barb. in d. l. 10. d. 5. 6. h. tit. n. 40. et Pichard. ad Tribic. Inrit. de Adop. n. 12. cum seq. Verum esse fatenti, q. impubes tunc cum duobus testamentis decedit, id tamen n. repugnare ideo sentiunt, quia cum duos diversos parentes habuerit, duorum etiam filiorum vicem substituet, et quam duorum hominum dixerit, duas hereditates intelligitur. Argum. tot. in l. Si certarum. 12. d. de testam. milit. Mihi tamen rem hanc sedulo penanti ad Verum Interpretum Omnium ss. Verum Verum e, impuberem nunquam cum pupillaribus duabus substitutionibus, seu cum duobus testamentis posse decedere; Nullus etenim in toto Iure locus e, qui duplici pupillari substitutioni fecerim admittat, ut percipere apparet ex l. Nec ei. 12. d. de l. 12. in prio. d. l. 22. d. de Adop. d. l. 10. d. 5. 6. l. Causa cognita. 40. h. tit. l. 2. d. Impubem. 5. et pen. Veri. Etenim forte impubes ad Tertull. qui solum ad hanc Iuris partem spectant; profecto autem absque ullo Iuris testimonio monitum duplici pupillari substitutio fecerim admittere absurdum existimo, praecipue cum nec ad rem conducatur tot. in d. l. 12. d. de testam. milit. qui non in pagano, sed in milite testatore procedit, quem cum duobus testamentis decedere posse notum est. d. l. 19. eod. tit. =

N. 13.

Dicendum itaque censeo, q. si naturalis

parens impuberi pupillariter substituerit, ab adrogatore postea facta substitutio inutilis proxius e, et tunc demum adrogator poterit impuberi 2. tabulas ordinare, cum naturali patre ei pupillariter n. substituerit, et in his dumtaxat terminis accipiendi sunt tot. in quibus nulla a naturali parente facta substitutioni mentio extat in d. l. 22. d. de adop. et in d. l. 10. d. 5. 6. h. tit. quam novam ss. efficaci praeterea Iuris ratione sic fulcio: Pupillari substitutioni Ius Iura stricti Iuris rationem propter solam pupilloz utilitatez receptum fuit, ut disputavi. l. cap. num. 6. cum l. seqq. quomobrem ubi pupillus paternae n. indiget providentia, ad hoc ut testamentariz heredes relinquat, q. cessat ratio inductiva substitutioni, ne naturalis quidem parens poterit ei pupillariter substituerit, ut in exempli, quae adduci. 2. cap. n. 12. Sed ubi a naturali patre substitutio facta proponitur, impuberi adrogatoris providentia non indiget, ut testamentarium haereditatem relinquat, cum habeat a naturali patre datum substitutioz: q. deficiente inductiva substitutioni ratione adrogator impuberi n. poterit pupillariter substituerit. Rursus a simili sic ss. nra fundatur: Cum puberis furio, vel mente capto filio qui libet parens sine sexui, aut gradu distinctione possit quam pupillariter substituerit. l. Humanitatu. 9. C. de Impuberi. si quidem utraque parens substituerit, a patre facta substitutio sola dicitur, ne alioquin cum duabus quam pupillaribus substitutionibus, et sic cum duobus testamentis filius decedat in Verion. ss. quam cum Donello, et Menchaca tractat Vinn. in d. l. Inrit. de Pupill. n. 2. g. patet ubi naturalis parens pupillariter substituit, adrogator n. poterit se cunctas tab. ordinare. Si Obiecta, a naturali patre factam substitutionem adrogatoris morte secuta ex praetoria solum aequitate succedat, quae impuberi utilitati dicitur, eius autem aequitatis ratione omnino cessare, si adrogator pater pupillariter substituerit, ex cuius providentia testamentariz heredes pupillus sortitur, ac proinde pupillare ab adrogatore factam substitutionem solum dicitur, et substitutionem bona, quae impubes, et si adrogatus n. fuerit, habuerit, et substitutio a naturali patre dato cautionis Iure teneri Veri. Veri; Respondebo, Praetoris aequitatis

17. *taru' Tationem, propter quam a naturali Parte facta substitutio per adrogationem extinguitur,*
 post adrogationis obitum succedat, n. ex eo cenare, q. adrogator pupillariter substituerit,
 Nec enim Praetor pupilli duntaxat modo, sed et a naturali parte dati substituti iurisdictioni con-
 sultit ad iurata Institutionis Divi Pij, qua impuberi adrogationem permittit; interet autem
 substituti a naturali parte factam substitutionem succedat, ut ejus iure iurisdictionis impuberis
 bona, sive a naturali, sive ab adrogatore parte profecta, sive aliunde comparata cum effectu
 capiat, ne aliter posito Iure ut in adrogationi arbitrio a naturali parte facta substitutionis
 convalescentiam impediat, et praetori iuris aequitatem recludere. arg. tui. in l. Nec ex praetorio 27.
 de Reg. Iur. et in l. At huius in fin. Inst. de haec. qua ab iure defert.

17. 19.

Cum autem pupillari substituti iurisdictionis impu-
 bexi bona, sive a parte profecta, sive aliunde acquisita nanciscatur, quaei soles, an patri,
 et filij haereditates possit separare, ita ut eorum unam adeat, alteram vero repudiet? Quam
 difficillimam sane quaestionez ut perspicue resolvam, sequenti casu separatim explicabo,
 aut si tabulae haec instituti exheredato impuberi pupillariter est substitutus, aut ex parte
 in paterno testamento scriptus haec impuberi ex parte instituto substitutus datus e;
 aut denique ex alicui heredi instituto impuberi pupillariter aliqui substitutus. 1. casu,
 si quidem extraneus a parte ex alicui scriptus haec exheredato impuberi sit pupilli-
 ter substitutus, si paternaz haereditatez repudiaverit, q. paterno testamento per repudiatio-
 nem haereditariu desituro iuxta quoque 2. tabulae sunt, pupillarez haereditatez adire
 postea n. potest, nisi vulgarez substitutus habuerit, cuius aditione fuerit paternuz tes-
 tamentum confirmatur. l. 2. St. Veri. adeo. d. l. 10. S. Si ex alicui heredit. Si vero paternam
 adierit haereditatem, liberum ei erit pupilli haereditatez existente casu substitutionis adire,
 vel repudiare, tum q. quamvis ex eodem parentu iudicio utraque successio deferatur, pu-
 pilli tamen haereditas diversa omnino e. a patri haereditate. d. S. 2. Inst. de Pupill. nec in
 praesenti mixta utraque haereditas invenitur; tum etiam q. licet pupillares tabulae iure
 sine paterni n. possint, paterna tamen etiam sine pupillaribus Iure conuertunt. arg. tui.
 in l. 5. S. qui principali. 14. Veri. non idem de hiis quae ut indign. facit etiam a simili, quod
 q. plura legata in, eisdemque legataris eodem testam. relicta diversa sunt, nec inter se
 cohaerent, quamvis ex uno iudicio proveniant, potest legataris eorum uno agnito alte-
 rum repudiare. l. 5. in pr. de leg. 2. cum similib. Quibus fundamentu advenit Anton. Fabruz
 utriusque Valeria in epistol. exercit. ad eundem. exercit. 1. 3. et 6. optime animadvertenti in totu
 in d. l. 11. St. Veri. quod si alterutra detestam. milit. quo praecipue Sabes movebatur, si
 miles alium ex Carthaginiensibus, alium ex paganiis boni instituerit, et alterutra bonorum
 pars xii alieno, q. ex ea causa pendebat, n. sufficiat, et ex ea instituti repudiaverit,
 ideo alterum, qui adijt, spelli vel totam haereditatez defendere, vel totam creditoribus
 solvere, q. q. carthaginiensia bona a paganiis separantur, et quarum duorum hominum duae ha-
 ereditates censeantur, n. ex Iuris Tatione proficiunt, sed ex privilegio, q. creditoribus obene
 n. debet, militi itaque voluntas, ne alioquin pro bonorum parte sine successione decedat, et
 creditorum prejudicium in causa sit, ut cessante privilegio duae illae haereditates in unam,
 sicuti revera sunt, iurisdictione coalescant. Quod quidem in praesenti dici n. potest; pa-
 tri etenim, et impuberi exheredato haereditates n. ex privilegio, sed communi Iure om-
 nino diversa sunt, nec in unam possunt coalescere; Hoc ipsum probo ex ignoto ad rem
 tou. in l. Si quis. 25. S. Sed si mandavit. 12. de acquir. haeredit. ubi docet Vl. q. si filius fam.
 ab extraneo in 1. tabulae ut haec scriptus, et impuberi, ex heredato ponamus, substitutus, si
 pater ei iuraverit, ut ex 1. tabulae adeat, n. sufficit iurari, q. sic explicio; sufficit quidem iurari
 ad adeundam paternaz haereditatez, n. vero ad pupillari haereditari aditionem, ut ex eo infuso

quod in seq. §. P. lane 13 statim subiungit Consultus, q. n. sic Patris mandaverit: Si qua ex
testamento Lucij Titij hereditas deferatur, Sufficit iurum, ad Vnūque scilicet hereditati ad-
ditione: Quod §. in antea §. dicitur, iurum n. sufficere, ad pupillari, n. etiam ad paternam hereditati
aditione referendam ē, ac proinde extraneus ex alicui scriptus, qui paternam adierit hereditatem, potest pu-
pillarem postea repudiare, alioquin n. filius fam. iurum patris ex t. tabula adierit, impuberi postea
necessarium partem efficeret, nec novo iurum indigeret. ex reg. tōi. in l. 6. §. Interdum. §. eod. tit. Nec
huius ss. Obiitit tōi. in d. l. §. 5. §. de leg. 2. pro cuius explicat. et Tertiar. cum l. Si legatario. 22. in prin.
de fideicom. libert. Omnis Cusacio lib. 22. quæstion. Papin. in d. l. 22. Videndus Goffred. in d. l. §. 5. n. 4.
cum seqq. =

N. 15.

Si vero extraneus ex parte hærei institutus exheredato impuberi pupillariter sit substitutus,
et si paternam hereditatem repudiaverit, siquidem per coheredi aditionem fuerit paternam hereditatem
firmatum, poterit postea pupillarem hereditatem amplecti, ut probant tōi. in l. Ita tamen. 27. §. qui
suspectam. 2. l. Si patris. 55. §. quid §. 3. in fin. ad Trebell. qui explicat Valentin. 3. Illux. tract. 4. cap.
n. 6. cum 2. seqq. qui num. 9. cum 2. seqq. ad eandem differentiam inter extraneus ex alicui institutum,
et eum, qui ex parte scriptus ē, referendus existimat tōm in l. Quamvis. 40. de acquir. hered. Cu-
jus hanc esse s. tendit, si extraneus a parte scriptus hærei, et exheredato impuberi substitutus,
nihil quidem paternam hereditatem attigerit, id est nec eam adierit, nec repudiavit, aliq. tamen
propter patris voluntatem habeat, vel faciat, veluti n. impuberi adierit hereditatem, quærebat,
an ideo paterni creditoribus respondere cogendus esset. Et Iulianus eum patris creditoribus res-
pondere debere respondit, et incidere in Edictum, de quo in tituli ff. Quib. ex caus. in pōm. etia,
et de reb. auctor. Iudic. pōm. ea Ratione: Nam qui parentis iudicium oppugnaverit, n. debet ex
eadem hereditate quicquid consequi, quam apertius dicitur, qui paternum testamentum per
repudiationem deruxerit, nihil ex parentis iudicio poterit Trigu. §. Extraneus dum adierit impu-
beris hereditatem, in paternam etiam hereditatem pro hærede genitæ censetur. Marcellus autem
n. notandi, sed explicandi Iuliani gratia multum interesse scribit, an ex alicui fuerit in pa-
terno testamento institutus, an ex parte, ita ut si ex alicui, per pupillari hereditati aditionem
paterna etiam hereditas intelligatur; si vero ex parte, potest remota patris successione impu-
beris hereditatem amplecti, q. et Iulianum sentit Treas. ex d. l. 27. §. 2. ad Trebell. Concludit
itaque Valentinus, q. pupillari substitutus, qui exheredato impuberi adierit hereditatem,
ita demum hoc ipso pro hærede genitæ in paternam hereditatem censetur, si n. aliter consuetudo
pupillares tabula pōm. quam n. ipse paternam etiam hereditatem adierit. Inferit etiam n. 42.
q. si n. extraneus, sed ipse testatoris filius fam. ex alicui hærei institutus fratri impuberi exhere-
dato pupillariter fuerit substitutus, quamvis, quamvis se paternam hereditatem abstinuerit, poterit
fraternam hereditatem se immiscere. l. Si filius qui patris. 12. h. tit. Nec ex eo q. ex causa substitu-
tionis fraternam hereditatem se immiscuerit, pro hærede genitæ in paternam hereditatem cen-
setur. l. filius. §. de acquir. hered. q. cum nuda sui hæredi existenti pupillari firmet
tabulas etiam abintentione secuta, ut vidimus anteriori cap. n. 23. cum seqq. consuetudo quæ
optimè 2. tabula pōm. et si filius institutus hærei se paternam abstinuerit hereditatem =

N. 16.

Hæc tamen docerimus Antecessori opinio ex
sequentibus defendi non potest; Nam licet per nudam sui hæredi existenti pupilla-
res tabula firmata, filius tamen ex alicui institutus, qui se paternam abstinuit hereditatem,
parentis iudicium impugnat, et evocat, et si indignus efficitur, ut quicquid ex parentis
iudicio Triguatur. §. licet exheredati fratri hereditatem ex causa substitutionis se immi-
scuerit, eam cum effectu retinere n. poterit, imò ab eo tanquam indigno fructu poterit heredi-
tatem auferre. arg. tōi. in l. 22. h. tit. et in l. 2. in prin. de hi. quib. ut indign. cum alijs Iuris
adductis præced. cap. num. 19. in quibus quamvis parentis iudicio per 2. tab. bonorum pōm.
Tertio Valida 2. tabula sint, si tamen impuberi substitutus 2. tab. bonorum pōm. agnoverit,
UVA. BHSC ab eo,

ab eo, tanquam ab indigno fisco exiit impuberi hereditatem. Ex quibus subtilissimi Cora in cap. Si pater. 2. p. Verbo Defuncta ex n. 45. acutissime intelligit difficilem tom. in d. l. 10. de Acquir. hered. in terminis terminis filij instituti, n. ex transe, ut vadent paterna hereditati, patris creditorez, et patris iudicij repetita mentio, et Verbum illud Immiscuit, q. necessarii, n. etiam extranei hereditibus potest adaptari. Quæstio itaque in eo erat, Verum scilicet si institutus filius ex hereditate impuberi facti substitutus, nihil quidem paterna hereditati attigerit, impuberi autem hereditati se immiscuit, an hoc ipso paterna hereditati se immiscuit censetur? Dubitandi Ratio hæc erat, per nudam n. heredi existentiam etiam abstensione secuta pupillares tabula confirmantur. q. ex eo q. filius fuerit fraternarum hereditatuz complexu, n. ideo paterna hereditati se immiscuit videtur. Decidit tamen Vlp. ex ss. Iuliani, q. hoc ipso q. filius fraternæ se immiscuit hereditati, paterna etiam se immiscuit intelligitur; Nam alioquin si patris iudicium per abstensione impugnet, quamvis Valida 2. tabula forent, ab eo tamen tanquam ab indigno auferretur fisco fraternarum hereditatuz. Quam ss. ita demum procedere iuxta Marcelli notam subiungit, si filius a patre ex aie fuit institutus; Nam si ex parte, n. ex eo q. impuberi hereditati se immiscuit, paterna quoque se immiscuit censendus e; potuit enim absque ullo metu, indignitati scilicet, patris successione remota impuberi hereditatem amplecti; qua quidem discrimini ratio explicanda sic e, filius ex aie institutus, si quidem paterna se abstinet hereditate, paternuz iudicium quoad ea omnia, quæ præter testamenti confirmationez heredi factum exponunt, impugnet, et indigni efficietur, ut quidquam ex patris iudicio caperet. q. dum impuberi se immiscet hereditati, pro hærede gerit in paterna hereditate censetur, ne alioquin indigni pupillari substitutioni emolumento reddatur; ex parte vero instituti et si paterna se abstinet hereditate, n. ideo patris iudicium exerceat, q. per coheredi aditionez confirmata; indigni itaque que n. e, ut ex substitutione fraternarum retineat hereditatez exemplo heredi ex parte instituti, qui si hereditatez repudiaverit, n. ideo indigni efficiatur, imò relicto n. b. legatum solidum capite l. Qui filiarum. 1. 1. Vlt. cum l. Seg. l. filio. 8. de leg. 1. potest q. absque ullo indignitati metu omnia patris successione fraternarum hereditatuz complexu, ac per consequens n. ex eo quod fratris hereditati se immiscuit, in paterna etiam hereditate pro hærede gerit censendus e. Sed dicitur: Ex parte instituti filius, qui se paterna abstinet hereditate, quatenus ex se e, paternuz iudicium impugnavit, quamvis fuerit per coheredi aditionez confirmata; q. indignitatez detrahit. Arg. tpi. in l. 8. 5. meminisse. 14. de Inoffic. test. Resp. q. filius, qui coheredem habet, dum se patris abstinet hereditate, n. id agit, ut patris iudicium impugnet, q. potuit per coheredi aditionem confirmanduz sperat, sed ut hereditaria onera recuset, et si coheredi aditione secuta indignitatez n. detrahit, exemplo extranei ex parte instituti, et ex hereditate impuberi substituti, qui et si paternarum hereditatuz repudiaverit, si quidem coheredi adierit, indigni pupillari hereditate n. redditur d. l. 2. 52. ad Trebell. aut ex aie instituti repudiaverit, si quidem per substitutionem vulgari aditionez fuerit paternuz testamentuz confirmatus. d. l. 10. 54. h. tit. Nec huc trahi potest tpi. in d. l. 8. 5. 14. de Inoffic. qui de exheredato filio loquitur, qui ea mente inofficiam quæclam intendit, ut omnino testamentuz exerceat, q. nulla alia ratione confirmanduz sperat, qui ideo et si n. abstinet, indigni efficiatur, ut quidquam ex patris iudicio nanciscatur.

17.

Nec tunc solum hæc procedunt, ubi institutus filius, qui ex hereditate facti hereditati se immiscuit, nihil paterna hereditati attigerit, prout in d. l. 10. id e, nec se immiscuit, nec abstinet, sed etiam ubi a paterna se abstinet hereditate. Quod ut percipiatur, sciendum e, q. n. hæc ad extranei discrimen, et si ab hereditate se abstinet, ei postmodum potest se immiscere l. Si quis suu. 8. de Iure delib. l. 1. qui. 9. de acquir. hered. l. 15. Qui sunt in potestate. 1. Ver. q. si postea. Si q. Omnia. Caus. totum. l. Vlt. C. de Regul. hered. Si itaque filius a patre ex aie institutus, et exheredato impuberi substitutus, postquam se a paterna abstinet hereditate, facti hereditati se immiscuit,

Cipere cogendus est. Hinc difficultas, quae ex Consulibus nonnullis in Praetoria opinione invenitur, res-
 pondendus est, quod licet revera patris, et impuberis hereditas dicitur non, et paterna hereditas a filio
 semel acquisita non amplius patris hereditas, sed proprium filij patrimonium sit; quod tamen ab initio
 ante filij immixtionem una, eademque hereditas erat, propter pupilli favorem, ut testamentarium
 heredes omnino sortiantur, etiam post immixtionem una, eademque patris hereditas esse fingitur,
 quam videatur filius heres cum effectu non exstitisse, ubi in pupillari aetate decedit et quod coheres sub-
 titutus Iuris censura perinde habetur ac si ex parte patris, ex parte sub Titutione a patre fuerit
 institutus. l. Coheredi. ff. de Coheredi. h. tit. cum similib. quod superiorum Iuris accrescendi necessitatem
 inducit, ut letius docent Barba in d. l. 12. in pr. h. tit. eo n. 22. et Belloni. cap. 9. quae 37. per tot. et
 praecipue n. 44. cum seq. qui cum iudicio animadvertit eo n. 60. aliud dicendum esse, si exheredatus
 impuberi in Tabulis scriptis heres pupillariter sit substitutus, ex his quae dicitur n. 14. quamvis im-
 merito Valentia, quam prius adversus Fabrum in Epistolic. Exercitat. tenuerat II. postea retracta-
 rit d. lib. 3. tract. cap. 2. n. 22. =

N. 19.

Hinc etiam coheres impuberi coheredi pupillariter substitutus post
 aditam hereditatem paternam supervivente adhuc pupillo decederit, ad heredem pupillarem heredi-
 tatem, quoties impuberi decederit, transmittit, nec substitutus heres potest pupilli hereditatem omi-
 ttere d. l. 59. de acquir. heredi. quod licet pupillari substitutioni spes, si vivo adhuc impubere sub-
 titutus moriatur, ad heredem non transferatur, ut vidimus antea. cap. n. 16. Si tamen pupillaris
 substitutio sit cum accrescendi Iure conjuncta, prout in presenti, ejus spes ad heredes transmittitur,
 quod substitutio quemadmodum necessitates successionis, sic et quae ab ea proficiunt, transmittitur
 ab accrescendi Iure mutua. Coheredi itaque substituti heres non solo accrescendi Iure, sed potius
 Iure substitutionis ad se transmittit Iure accrescendi, quod cum ea conjunctum est, et sic Perog.
 Iure pupillarem hereditatem suscipere cogitur, ut solide fundat Belloni d. cap. 9. quae 39. eo n. 15.
 Nec contrarium evincit tot. ind. l. 10. in pr. h. tit. quod praeterquam quod dicitur ponit, impuberem in ejus sen-
 tu non ex parte institutum, sed exheredatum fuisse, respondet Belloni d. quae 39. n. 34. cum seq. quod etiam
 ex parte filius proponeretur institutus, ideo ibi coheres substitutus ante pupillum decedens, ad
 heredes pupillares non transferat hereditatem, quod cum plures fuerint substituti, et per unum ex supervi-
 tibus aditionem possint Tabula confirmari, cessat omnino ratio, propter quam Iuris accrescendi di-
 ximus cum pupillari substituto conjungi, quae in eo tota verberatur, ne pupillus intestatus decederet,
 qua cessante solus pupillari substitutioni absque Iure accrescendi spes. d. communis Iuris re-
 gulam ad heredes transmitti non potest. Unde infert Belloni quod si supervivente substituta paternam
 postea hereditatem repudiaverit, coheres substitutus, qui post aditam paternam hereditatem ante
 pupillum decedit, pupillarem hereditatem ad heredes transmitti non censetur; ne alioquin inter-
 ratur pupillus decederet. Quae quidem Belloni solutio defendi non potest, quod verum existimo, quod etiam
 plures coheredes ex parte institutos impuberi sine simpliciter substituti, et eorum aliqui post
 acquisitionem paternam hereditatem ante pupillum decederit, ejus heres cum reliquis substitutis, qui
 paternam adierint hereditatem debet ad pupillarem hereditatem transire Iuris accrescendi ratione,
 quod singulorum respectu locum habet. Nec aliud probat tot. ind. l. 10. ubi quod substitutio non simpliciter,
 sed generalibus illis verbis: Quicumque mihi heres erit, facta proponitur, heredes heres admitti ad pu-
 pillarem hereditatem non potest ex dicitur. l. cap. n. 27. Nec magis praefata doctrina repugnat tot. ind. l. 10.
 Si ex pluribus. I. Veri. alia causa. de iuri, et legit. heredi. pro cuius explicat. Videnda. Illustrat. Rama
 lib. 4. ad leg. Jul. et Pap. Reliq. 32. n. 4. = 3. denique cur, si ex aie scilicet intestato impuberi pupillari-
 ter aliqui substitutus, siquidem pupillus, postquam paterna se immiscuerit hereditati, intra pubertatem
 decederit, cum paterna bona in simplex filij patrimonium conversa deprehendantur, substitutus heredi-
 tates separari non potest, cum una dumtaxat pupillari sit hereditas, quae paterna simul, et ali-
 unde separata bona complectitur. Expressus tot. ind. l. 10. ubi quod substitutio non simpliciter, et tot. ind. l. 7. ff. de Acquir.

N. 20.

hered. Sed opponi videtur difficultas sane tōi in l. Si rī qui ex bonis 6. h. et ubi sibi, qui ex bonis testatoris solidum capere n̄ potest, impubere ejus filio sit substitutus, solidum ex ea causa capere posse dicitur, quasi a pupillo capiat, quod tamen sic Iulianus interpretatus, ut ex his bonis, quae fuerint a testatore profecta, solidum capere n̄ possit; ex his vero, quae pupillus aliunde paravit, aut si ex hereditate sit substitutus, solidum capere n̄ impedietur, quasi a pupillo capiat. Tum sic, En ubi ex auctore institutus impubes patris se immiscuit hereditati; et tamen substitutus, quamvis ex bonis ab impubere paratis solidum capiat, ex paternis tamen solidum capere n̄ poterit. Et si ex auctore institutus impubes patris se immiscuit hereditati, poterit substitutus hereditates separare. Primumquam difficultates occurramus, omnia, quae circa hujus tōi speciem variè tradiderunt Fusari de Substit. quart. 125. per et Calderia lib. 4. Var. lectio. cap. 3. Cujac. ad titul. C. de Infir. p̄n. Celib. et ad Pand. in d. l. 6. Goveani in eod. tōi, et Pinell. 2. select. cap. 18. ex n̄. 16. supponendum ē. cum D. Ramo d. lib. 4. ad leg. Iul. et Pap. l. 33. n̄. 16. cum seq. pupillarem substitutum in d. l. 6. Orbem quidem, et avunculum ipsius impubere fuisse, qui tanquam orbis, et respectu testatoris extraneus ex ejus bonis solidum capere n̄ poterit, q̄ tamen pupilli avunculus ē, cui lex Papia jussum suum imponere exorbitat, ejus ex bonis solidum capere n̄. impedietur. Qua supposita facta, respondeo, q̄ licet communi Jure per utriusque patrimonij, ut causa, postquam per impubere immixtionem junctum esse capiat, Jure tamen legum caducariarum hereditates dividuntur, ne alioquin fraus legibus fieret, et solidum ex paternis bonis per mediam impubere personam caperet, qui aliter ex eis solidum capere n̄. poterit, quemadmodum licet fideicommissa, et mortis causa capiones a legatis quam plurimum dicerent, fraudi tamen evitanda causa quotiens de caducariis legibus disceptatur, legatorum nomineprehenduntur, ut probant tōi. attentis universionibus sic intelligenda in l. Et fideicommissum 87. de leg. 3. l. Quod dicitur 36. de mort. causa donat. docent Pinell. d. lib. 2. cap. 18. n̄. 12. et Barb. in d. l. 6. n̄. 46. qui n̄. 16. advertit ^{am. tōi.} in d. l. 6. solum prohibere, ut qui solidum capere ex testatoris bonis n̄. poterit, ex ejus judicio, et bonis filii substituti solidum capiat n̄. autem impediat, ut ex ipsius filij pubere portā facti testamento solidum etiam ex paternis bonis capiat, in quo nulla fraus veritatis arg. elegantius ad rem tōi. in l. Qui Titij. de his quae ut indign. aufer. Ex qua sic explicata decem. tōi. in d. l. 6. utilem, et elegantem ad praxim illationem deducunt videndi omnino Corta in cap. Si pater 2. p. verbo. Bona omnia ex n̄. 8. Antoni Gomez in l. 9. Tauri ex n̄. 20. Gutierrez lib. 3. tract. quart. quest. 55. et Barb. in d. l. 6. ex n̄. 56. Nec magis etiam junctas per impubere immixtionem hereditates, separare substitutum posse probat tōi. in l. 15. Item videamus de Separat. qui ad aliam Cong. diversam separationem spectat, cuius beneficium, siquidem impubere, qui parenti heredi ex tōi. substituti bona teneant, tam pupillariibus, quam paternis creditoribus adversus pupillari substituti creditoribus Praesentia concedit.

N. 21

Ceterum si a patre ex auctore institutus impubes, postquam patris se abstinuerit hereditate, intra pubertatem decenerit, et tabulae per nudam sui heredi existentiam definita, quarumvis, verum substitutus possit omnia patris pupillares dimittat hereditatem amplecti? Super qua re acriter, et sine pace pugnare videtur tōi. in l. Iulianus 42. de acquir. hered. et in l. Pater fam. 28. de reb. aucto. Iudic. possid. In d. l. 42. Refere V. l. Iulianus scripsit sine substitutione, ad legitimam heredi ducimur, hoc ipso q̄ pupillares fuerit hereditatem amplecti, paternis etiam creditoribus respondere tenent, nec posse paternam hereditatem recusare, hanc vero Iulianus ^{am.} ideo a Marcello recte notatam esse, q̄ pupilli veritatem impugnat, qui ipse saltem potest habere successores, timidiū etenim substitutus impubere hereditatem adiret, si hoc ipso paternis etiam oneribus implicaretur, et q̄ alioquin si testatoris frater fuerit impubere substitutus, possit omnia causa substitutionis legitimam pupilli hereditatem possidere, quam incidet in edictum Si quis omnia causa testam. Nec enim edictum fraudare Voluisse videtur, qui sibi progrederet, nec paternis oneribus pupilli hereditas implicaretur ex dicti num. 11. circa fin. Quanam autem Iuris ratio Iulianus in eam opinionem adduxerit investigare difficultissimum ē. Et quidem subtilissimus Antecessor, et Praeceptor meus D. D. Iosephus Nuñez de Zamora in M. S. ad titul. de acquir. hered. cap. 4. ex n̄. 21. existimat, q̄ cum in pupillari expensal

Substit-

Substitutus. Vulgaris tacita continetur. d. l. 1. h. tit. quidquid dicit Richardus in lectura ad novum tit. c. 13. per tot. quoties pupillus, postquam pater se abstinuerat hereditate, intra pubertatem decem, caru. Veriusq; substitutionis ex parte pupillari scilicet expressa, et tacita vulgaris, et utraque hereditas tam paternam, quam pupillari ex diversi causi substituto defectiva, qui ideo iuxta Iulianum hoc ipso q. impuberis adierit hereditate, pro herede etiam in paternam hereditate gerere ex tacita vulgaris substitutionis causa intelligitur, q. alioquin n. omnia paternam pupillares dumtaxat hereditates acquirere vellet, ejus commode indignus efficeretur, utpote q. parentis iudicium per repudiationem impugnaret. Arg. tot. in d. l. 1. de acquir. hered. juncti, quae pro ejus explicat. d. num. 16. cum seq. Quam quidem Iuliani ^{am} Veram esse laudatus Praeceptor contendit, si substitutus propria auctoritate impuberis hereditate simpliciter adierit, et in hi. termini intelligit eom in d. l. 28. de Bon. auct. Judic. possid. Concluditque Marcellus, cui Vlp. subscribit in d. l. 42. n. reprehensione, sed expositione Iuliani continere. Ait scilicet Marcellus, Nisidam Iuliani ^{am} caute, et iudicio accipiendam; nec enim Iulianus voluit omnem proxiu adierum pupillari substituto precludere ad solius impuberis hereditate acquirendam, hoc enim pupilli ~~hereditate~~ impugnet, qui nimo etiam in ss. Iuliani potest substitutus sine metu xxi. alieni patris, et abique indignitatis timore, n. quidem propria auctoritate, sed a Praetore separatione impetrata solius impuberis hereditatem cum effectu retinere iuxta Papiniani consilium in d. l. 12. h. tit. juncti quae d. num. 17. q. ex eo persuadere, q. eisdem illi argumentis, quibus Papin. utitur ad probandum debere Praetorem se facilem, proclivemque praebere ad indignitati veniam indulgendam in d. l. 12. utitur etiam in sua oratione Marcellus, ut evincat substitutum posse abique ullo metu solius impuberis hereditatem acquirere.

Verum haec subtilissimi nostri Praeceptoris opinio, quamvis Veram n. minus, quam ingeniosam dicitur doctrinam, Iavoleni tamen responso in d. l. 28. de Reb. auct. Judic. possid. adaptari meo iudicio n. potest. Ait enim Iavolenus q. ubi in pupillari expressa substitutus vulgaris tacita continetur, ea omnia procedunt, quae Praeceptor noverat decrevit, et praesidit Bar. Videtur in d. l. 12. h. tit. n. 10. at cum n. semper in pupillari expressa substitutus vulgaris tacita continetur ex dictis. l. cap. n. 30. in d. l. 28. in pupillari tacitam vulgarem propter testatoris voluntatem comprehendit. l. cap. n. 30. in d. l. 28. in pupillari tacitam vulgarem propter testatoris voluntatem comprehendit. henz n. fuisse hoc ex seqq. Ait Iavolenus, q. ex quo pupillus paternam se abstinuit hereditate, parentis bona veniunt; Tunc sic, si in ejus serie pupillari substitutio vulgaris tacitam contineret, abstinente pupillo tacite vulgaris substitutionis casu extiterit, et si quidem substitutus paternam hereditatem repudians, quo solius caru patris bona venire potuissent, retinere postea ex 2. tabuli impuberis hereditatem n. poterit. ex reg. tot. in d. l. 1. de acquir. hered. Si vero eam ante pupilli obitum nec adijisset, nec repudians, sed de ea adeunda, vel repudianda deliberraret, q. necessario supponere laudatus Praeceptor debet, Patris bona a creditoribus vendi n. potuissent, ut probant epi. in l. 5. et cum l. seq. de Iure delib. l. Idem 22. et de Bon. auct. Judic. possid. Cum q. statim post impuberis abstentionem parentis bona distracta a creditoribus proponantur, dicendum e. in pupillari tacitam vulgarem substitutionem contentam n. fuisse. Praeterea si in d. l. 28. pupillari substitutio vulgaris tacitam contineret, et substitutus hoc ipso q. impuberis adierit hereditate pro herede etiam gerere in paternam hereditate censeretur, quamvis paternis creditoribus non minus quam pupillaribus etiam ultra vires hereditarias respondere teneretur. ex reg. tot. in l. More. d. de acquir. hered. cum similib. paternam omnia n. minus, quaz pupillaria bona, quamvis ex diversi causi acquireret, sed Iavolenus ex paterni boni nihil acquirere substitutum decidit. q. in ejus tot. serie in pupillari substitutione propter testatoris voluntatem vulgaris tacita d. prehensio n. fuit.

Quo circa dicendum e. cum Cujacio lib. 3. quaest. Papin. in d. l. 12. h. tit. et Valentia d. lib. 3. illuz. tract. cap. 7. n. 1. cum 2. seqq. ea ratione Iulianus existimasse in d. l. 42. de acquir. hered. substitutum, ad legitimi heredi d. i. cimen, paterni etiam creditoribus respondere cogendum esse, q. licet post abstentionem d. junctae hereditate d. i. n. possunt, substitutus ex parentis iudicio ad impuberis hereditate Vocari, q. sufficere Iuliano videbatur, ad

N. 22.

N. 23.

hoc ut defuncti Patris eximiationi conuulere, cuiusque creditoribus respondere deberet, ut ex eo colli-
gitur, quod idem Iulianus, qui super ea re Praeceptores suus Iavolenus Truluit in d. l. 28. de Bon. Aucto-
Iud. ponit. se illud maxime movere scribit, quod unum testamentum est, id est, quod ex eodem Patris iudicio sub-
stitutus ad impuberis hereditatem Vocatur. Quam ^{am} si, ut potest quia pupilli utilitate impugnat, Mar-
cellus merito reprehendit, ut vidimus n. 21. et ex eo praeterea convincere possumus, quod si sufficeret
substitutum ex parentis iudicio ad impuberis hereditatem Vocari, ad hoc ut et si nihil ex patris
bonis acquireret, patrem adstringeret oneribus, utique et ex hereditate filio substitutus, qui ex pa-
rentis iudicio ad pupilli successione admittitur, patrem etiam creditoribus respondere cogendus
esset, quod quam absurdum sit, nemo non videt. Huius tamen Marcelli nota, cui et Vlp. adhaeret,
quam data opera Iavolenus opponitur in d. l. 28. pro quorum Iurum Faciliatone respondet Valeria
ubi supra n. 19. multum interesse, an pupillus ante immixtionem paterna se abstinuerit hereditate,
prout in d. l. 42. quo casu Marcelli, et Vlpiani s. Vera est, an vero potest quia paterna se immiscuit
hereditati, ab ea mox abstinuerit (prout ex edicto Praetoris pupillus potest etiam non implorato
in integrum restitutionis auxilio. l. Impuberibus. ff. l. Necessarii. 57. in pr. Veri. Sed impuberibus. de
acquir. hered.) ut in d. l. 28. suadet Veri. ille et cum substitutus; tunc enim ideo substitutus hoc
ipso quod impuberis adierit hereditatem, patrem etiam creditoribus respondeat spellitur, quod benefi-
cium illud a Praetore pupillo concennum, ut si se post immixtionem abstinuerit, patrem oneribus
liberetur, ipsum persona tribuitur, nec ad substitutum debet transire. ex reg. iud. in l. In omnibus.
68. l. Privilegia. 196. de R. I. Quae Faciliandi Ratio, praeterquam quod licet Iavoleni adversatur, ex
eo dupliciter, quod si ante, siue post immixtionem pupillus abstinuerit, omnino hereditatei separen-
tur, et beneficium illud, quod pupillo tribuitur, ut potest post immixtionem se abstinere, abstinente
secura debet etiam ad substitutum transire, ut probant iud. si inter se differantur in l. 6. de in
integ. Restitut. et in d. l. 57. in pr. et ff. de Adquir. hered. quidquid dicat Faber de Exorb. de-
cad. 31. ex l. 9. n. 12. cum seqq. Quare dicendum abierit non nisi iustitia horum Iurum Faciliatone
Exquiri; Iulianus etenim opinionem suam, quam Marcellus, et Vlp. impugnant in d. l. 42. a
Iavoleno Praeceptore suo didicit, quem super ea re conuuluit in d. l. 28. ut Vulp. agnoscunt Interp.,
nec alio praeterea Iuri loco ejus Iuliani opinionis Verigium invenitur, ut sic concludamus
Iavoleni, ejusque discipuli Iuliani s. ^{am} qua exeat in d. l. 28. a Marcellis, et Vlp. recte reprehen-
sam esse in d. l. 42.

N. 24.

Alius pupillari substitutionis effectus ille est, quod scilicet quos ponit testator
sibi Necessarios haereditate facere, potest et impuberi filio, si eos pupillariter substituerit, ut
ecce filius in sacri patris existeri impuberi fratri pupillariter substitutus Necessarius im-
puberi haereditate existit. l. 2. 5. Prui. 4. Veri. Vique adeo. d. l. 10. ff. de h. tit. quippe cum pupillari sub-
stitutio tota ex parentis iudicio deriveret, et in C. tabula institutus haereditate perinde habeatur,
ac si in primis sub tacita impuberis mortis conditione fuisset scriptus. d. l. 4. 5. 6. ff. de h. tit. ex
2. n. minus, quam ex C. tabula sub potestativa Editione sit institutus, et sic Voluntarius pa-
tris haereditate sit. l. Verba haec. 12. de Condit. instit. impuberi tamen simpliciter substitutus nece-
sarius haereditate efficitur; Idemque obtinet, et si in C. tabula sit exheredatus; sufficit enim, quod
pater, si voluerit, Necessarium sibi haereditate efficere filium potuisset, ad hoc ut filius ipse ex
causa substitutionis Necessarius impuberi fratri haereditate existat, ut colligitur ex dictis Iuri-
bus, et docent Goveanus in d. l. 10. ff. de h. tit. et Corta in cap. Si pater. 2. p. 2. Verbo Subsequentes et filia
num. 9. cum seqq. Nec rursus interest, an jam natus filius, an posthumus fratri pupillariter sub-
stitutus, imo et si posthumus, de quo accipiendum est. iud. in d. l. 264. in fin. d. l. 10. ff. de h. tit. Nec
tamen ideo frater fratri pupillariter substitutus suus haereditate existit, prout falso opinabatur
Corta ubi nupta n. 11. cum seqq. Sicut enim qualitas circa patris duntaxat hereditate
Veratur; frater autem substitutus quamvis ex parentis iudicio, non tamen ipse parentis, sed
impuberi fratri haereditate existit. Sed dicitur: Abstinente beneficium sui, et Necessarii simul, non
etiam Necessarii solum haereditate a Praetore conceditur d. l. 57. 5. ff. de acquir. hered. sed frater
fratri pupillariter substitutus potest ex Praetoris edicto paterna se hereditate abstinere. d. l. 42.

h. tit. q. non modo necessarius, sed et sui heres efficitur. Respondeo t. novum in Iure n. esse, ut necessarius dumtaxat heres, qualis e. servus a domino cum libertate institutus possit aliquando se abstinere. Cujus rei extant exempla in l. 3. §. qui fidei commissum. 2. de hered. instit. l. Si servum. D. S. t. de acquir. hered. in quibus terminis accipiendi sunt t. in l. Sciendum. 32. de manum. test. l. Aut Praetor. to. 5. Sig. to. Veri. Idem et in servo. quae in fraud. cred. 2. resp. q. et si Regulariter servus, qui necessarius heres existit, abstentioni n. gaudeat beneficio, frater tamen fratri substitutus, qui necessarius, n. etiam sui heres efficitur, ideo abstinere se potest, q. cum ea sola ratione necessarius ex 2. tabula fiat, q. et eum necessarium sibi heredem efficere poterat potuisset, implicaret omnino, q. paternae hereditatis potest per abstentioni beneficium ommittere, a fraternae vero hereditate se abstinere impediretur. Nec contrarium probat t. in d. l. 22. in pr. Veri. Sed q. in fratre. de acquir. hered. Cujus sensus hic e. frater impuberi fratri substitutus, q. necessarius heres existit, repudiare quidem ex causa substitutioni fraternam hereditatem n. potest, abstinere tamen, et se potest ab intestato immittere n. prohibetur, quid q. cum alij dicat Valeria d. lib. 3. tract. 4. cap. 2. n. 18 =

N. 25

Spectant ad hanc Iuri partem breviter nunc exponenda aliqua Consultorum decisiones. Est hinc intellig. e. t. in l. Sed et in illa 18. de reb. dub. pro cuius explicat. Videnda, quae dicitur preced. cap. n. 16. quibus addendum Villar de Pupill. substit. cap. 3. §. 3. sect. 2. ep. n. 26. 2. huc pertinet difficultas, et singulari t. in l. 5. Signi autem. 13. de Succes. Edict. ubi querit Vlp., an frater fratri pupillariter substitutus intra annum, an vero intra centesimum diem petere bonorum possen. debeat. Dubitandi ratio in eo erat, q. liberis, et parentibus anni spatium ad petendam bonorum possen. a Praetore deditur d. l. 5. Sanguis. 12.; sed frater fratri substitutus perinde necessarius heres existit, ac si parenti succederet: q. n. intra centesimum diem, sed intra anni spatium debet bonorum possen. agnoscere. Respondet tamen Vlp. et merito, fratrem intra centesimum diem petere bonorum possen. debere; nam Praetor in elargiendis bonorum possessioni temporibus personam magis petenti intuebatur, quam caput ignum, Unde bonorum possen. petente, ut ex eo dignoscitur, q. filium, et si tanquam cognatum bonorum possen. petat, n. centum dumtaxat dies, sed annum spatium habet. l. 4. §. t. Qui ordo in bono. possen. serv. arg. t. in l. De bono. 6. §. huic autem. 2. de Carbon. Edict. Et pater, qui filium emancipavit, quamvis non ut pater, sed ut patronus ad filij successiones admittatur, annuus similiter spatium conceditur d. l. 5. §. gen. et Vlt. de Succes. Edict. d. l. 4. §. t. qui ordo in bono. possen. servet. Ex eadem itaque ratione q. frater fratri substitutus, quamvis necessarius heres existat, frater revera est, et ad fraternam, n. vero ad paternam successiones vocatur, centesimum dumtaxat diem, n. annum spatium habet, docet Corta in cap. Si pater. d. 2. §. Verbo Subsequenter et filia n. 25. cum s. seqq. Ex ejdem principiis 3. explicandus e. t. in l. 35. Vlt. de hered. instit. ubi docet Ulpianus, q. aperta tabularum dilatio Ius necessarii heredis n. mutat, id e. q. licet extraneus ex parte institutus heres ante aperta tabula adire hereditatem n. possit, ut dixi in Academic. ad tit. Quando dies leg. ced. cap. t. ex n. 8. Sui tamen, aut necessarius, quamvis ex parte scriptus heres, etiam clausi tabulae heres existit. l. 3. C. de Iure delibet. prout explicat D. Ramos d. lib. 4. ad leg. Jul. et Pap. Reliq. 35. n. 11. Exemplum in pupillari substituto Consultus subjicit; nam si frater impuberi fratri substitutus post pupilli mortem, ut recte ibi Accursius, et Paulus Castrensis applicans, quamvis ante aperta secundae tabulae se in adrogationem dederit, necessarius heres adhuc existit. Nec adversatur Modestinus in l. Sub condit. C. de Liberi, et Posth. qui ideo respondet, q. si sub conditione institutus filius ea pendente se in adrogationem dederit, necessarius heres n. e. imo post conditioni implementum absque adrogationi sui adire naturalis patris hereditatem n. potest, q. eo tempore in adrogatoris potestatem pervenit, quo n. dum impleta conditione necessarius heres naturali parenti n. extiterat; at in d. l. 3. §. Vlt. frater, qui defuncto jam impuberi fratri ex substituit.

Necessarius hæres existens, n̄ ex eo q̄ ante apertam secundam tabulam se in adrogationem dedi-
isset, potuit necessarius esse denique, nec enim aperta dilatio potuit Ius necessarij hæredi immu-
tari =

N. 26.

Ex eadem ratione servus proprius testatoris cum libertate impuberis pupillariter substitutus
ex 2^a tabula absque aditionis beneficio necessarius hæres existit. d. l. 254. in fin. d. l. 10.
St. h. tit. qui licet stricto Iure vivente adhuc pupillo etiam post aditam paternam hereditatem
statu liber n̄ sit, sive q̄ existente casu substitutionis à semetipso libertatem, et impuberis hære-
ditatem dequirat. arg. tōi. in l. 2. §. Si primus. 3. de statu lib. ut tradit D. Rees sub lib. 3. opusculis.
in l. 1. §. 1. h. tit. n. 2. sive q̄ firmata n̄ dum 2ª tabula sunt, ex quibus libertas dicitur. Ex
Reg. tōi. in d. l. 2. in pr. l. 9. §. 1. de statutis. ut vulgò dici solet, Libertatis tamen causa quo-
cunque gradu sit substitutus post paternum testamentum per extranei aditionem, vel per
sui existentiam firmatum supervente adhuc pupillo statu liberi causam apprehendit. d.
l. 2. §. 1. l. In tabula. 36. eod. tit. ut sic sive à pupillo alienetur, sive manumittatur, nec spe-
cialiter libertas amittat, nec successionis necessitates evadat; alioquin etenim ab impubere
alienatus, vel manumissus existente casu substitutionis n̄ necessarius hæres existens, sed
vel jussu novi domini, vel suo arbitrio adire, aut repudiare posset impuberis hereditatem,
et sic parentis iudicium puer filii recideret, q̄ in civile Papiniano virum ē in d. l. 36.
Accedit et libertatis favor, qui solus sufficit, ut servus in 2^a tabula liber esse jussus, et n̄ sub-
stitutus n̄ sit, statim post paternam hereditatis aditionem in statu liberi cāa convertatur.
d. l. 2. §. 1. de statutis. Hinc si 1^a tabula legatus servus in 2^a cum libertate impuberis substi-
tuatur, sub ita quidem conditione legatum datum intelligitur. dicitur tōi. in l. Si
servus. 18. St. h. tit. l. Si fundum. 81. §. 1. de leg. 1. juncta Reg. tōi. in l. Si post mortem. 68. §. Si
puer. 2. eod. tit. tōi. sic intelligit in l. Si q̄. cum. 16. in pr. h. tit. d. l. 25. Plus. 2. de statu lib. junct.
Villan d. cap. 3. §. 3. sect. 4. ex n. 26. quo etiam pertinet, quæ ex hi facile percipiunt, nova Insti-
tutiō decurio in l. Quidam. 55. §. 1. C. de necess. serv. hered. in ven. existente itaque casu sub-
stitutionis legatum evanescit, et servus liber, et necessarius impuberis hæres existit, ut Vlp.
docet in d. l. 18. St. h. tit. qui in l. Idem ē. 19. seq. idem esse subiungit, si servus in 1^a tabula
legatus, in 2^a post legatoris mortem impuberis substitutus, quo etiam casu impubere intra
pubertatem mortuo statim legatum evanescit, et servus liber, et necessarius hæres exi-
sit, ut docet Goveanus in eo tōi. Cujus doctrina potest illustrari ex d. l. 68. §. 1. de
leg. 1. pro cuius explicat. et cum l. Peculium. 65. §. 1. Titio. 2. de leg. 2. conciliat. Trulenda,
quæ dicit ad tit. Quand. dicit leg. ced. cap. 5. n. 20. Quinimò et si servus in 1ª tabula liber
esse jussus in 2ª impuberis simpliciter substitutus, q̄ licet ex alieni gradibus, ex ejus-
dem tamen testatoris iudicio libertatem, et impuberis hereditatem consequatur, et q̄ unum
testamentum ē, ab adita paterna hereditate liber efficitur, et impuberis mortuo nece-
sarius hæres existit, ut post magnam veterum alterationem Insti. decidit in l. Cum
quidam. 4. C. de necess. serv. hered. in ven. quem sic explicant Raguell. et Merill.

N. 27.

Hinc et si pupillus substitutus sibi servum alienave-
rit, q̄ tamen alienatio fit cum sua causa. d. l. 2. in pr. de statu lib. existente casu substitui-
tionis servus liber, et necessarius hæres existit, adveniens quem eo nomine, si ex onerosa ven-
ditionis causa alienatio processerit, de evictione competit actio. elegans tōi. in l. Qui à pu-
pillo. de evictio. juncto ibi Cujacio lib. 13. ff. de Iuliani. Conducit ab argum. tōi. in l. Sed
et n. 19. St. eod. tit. Inde etiam quamvis is, qui servum à pupillo errore scilicet auctore,
ex venditionis, vel ex alia causa jura accepit, cum sibi cum libertate hæredem scilicet
interim quandiu servus pupillo potest hæres existere, ex totam emptoris nec libertatem,
nec hereditatem consequitur, et si quidem pupillus pubertatem evenerit, ex tunc jam substitui-
tionis spe, perinde ex emptoris testamento liber, et necessarius hæres efficitur, ac si pu-
pillo substitutus n̄ fuisset; at si impuberis necessarius hæres existens, poterit utique et
emptori necessarius hæres existere. l. Patet. 51. de hered. in ven. l. 1. §. 1. h. tit. Ratio in

eo est, quod si servus Impubere adhuc intra pubertatem degente liber, et necessarius Emptori
 heres existeret, existente postea casu substitutionis, nec amplius liber, nec magis necessarius ex
 2^a tabula, ex quibus libertatem non acciperet, impubere heres existeret. En reg. ex. in l. De rem. 90.
 de hered. in ius. ut explicant Reteri sub d. lib. 3. in d. l. Vl. 5. Vl. n. 4. et Villaz d. cap. 3. 5. 3. sect. 4.
 ex n. 9. existimo tamen non solum pupilli utilitatem, sed et stricti Iuris Nationis Ius illud in-
 ducere; statuliber namque pendente conditione manumissus ante novam Iustiniani sanc-
 tionem in l. Vl. 5. Sed et sub condit. 2. C. de Lat. liber. toll. non Quiritiam, sed Latinam istius
 libertatem frequenter, quam Tom elegantissime illustrat D. Petra. de Charaxi in t. i. i. u. a. De
 daical. parte cap. 13. per tot. Unde cum servus impuberi substitutus, quando potest ex substitut.
 heres existeret, etiam vivente pupillo statuliberi causam obtineat, ab emptore in seum liber,
 et heres esse sumus, Quiritiam non nascitur libertatem, sine qua existeret necessarius heres non
 poterit, imo nec latinam adipiscitur, quia cum liber simul, et heres fuerit scriptus, dum demum
 liber efficitur, cum potest heres existeret =

Inferretur etiam inde, quod si parens servum, quem non
 alio communem habebat, cum libertate impuberi substituerit, Pandectarum Iure, si quidem
 ad domini partem redemerit, servus, quemadmodum si in 2^a tabula liber, et heres fuerit scrip-
 tus, necessarius ipse Domino heres existeret, nec et existente casu substitutionis liber, et necessa-
 rius impuberi heres efficitur; at si parens parte nondum redempta decederit, quamvis eam
 impubes postea redemerit, servus adveniente casu substitutionis liber quidem, non tamen
 necessarius, sed voluntarius heres efficitur. l. 6. 5. Si servus. 3. de hered. in ius. d. l. Si servus. 18. in
 pr. h. tit. 9. nec tunc ipse Domino testatori poterit necessarius heres existeret. Quod si nec a
 Domino, nec ab impubere fuerit ad domini partem redempta, equitatis ratione suggerere Vlgian.
 scribit in d. l. 18. ut servus ipse pretium sua patri domino offerenti parit et libertatem,
 et hereditatem nancisci, quod tamen ex domini voluntate pendebat, et ita demum procedit,
 si vivo adhuc impubere pretium a servo oblatum sit, post cuius obitum seorsum erit obla-
 tio, cum veluti quodam accipiendi Iure integrum servi dominum ad socium pertinet,
 cuius summi adiri, vel repudiari impuberi hereditas deberet. Hodie vero post Iustiniani
 institutionem in l. 4. C. de Commun. Serv. manum. et in 5. Vl. In re. de Donat. servus commu-
 nis impuberi substitutus omnimodo existente casu substitutionis necessarius heres efficitur,
 cum socium partem sua pretium accipere cogitur. Sic ferè docent Reteri sub d. lib. 3. in d. l.
 Vl. 5. Vl. h. tit. n. 6. cum seq. et Villaz d. cap. 3. 5. 3. sect. 4. ex n. 64. qui dicitur dicat Oroz lib. 2. de
 apicil. cap. 14. per tot. et præcipue n. 15 =

N. 28.

Ultimus pupillari substitutionis effectus circa lega-
 torum, et fidei commissorum præstationem veritatis, pro cuius rei intellig. supponendus necessa-
 rius est, quod si parens impuberi filium heredem scripserit, in 2^a non minus, quam in 1^a tabula
 poterit sine dubio legata relinquere, quemadmodum et si filio heredi instituto 2^a tabula
 non fecerit, à legitimo ejus herede fidei commissum Iure relinquat. l. Si fundum 92. 5. Vl.
 de leg. 1. ex reg. ex. in l. 85. 1. de Iure Codicillo. Quod quidem fidei commissum simile
 omnino est pupillari substitutioni, et ad ejus instar per filij pubertatem extinguitur. l. 9.
 fidei commissum. 93. de leg. 1. in quo ingenue nunc lapsum me fuisse agnosco in t. huius Com-
 mentarij cap. n. 33. ubi dicitur cum Illust. Ramo avarum; Verum quia me nec pudet, nec pu-
 debit unquam Papiniani exemplo in l. 6. 5. 4. cum l. seq. de Serv. exposit. Si quis foris erroris
 exciderint, Veritate Ignota retrahere, nunc Cora in cap. Si pater. 3. 1. Verb. Interdum n. 2.
 et Verb. Conendum. n. 20. et Petri Barb. in d. l. 4. 5. 3. h. tit. n. 3. et 13. cum seq. dicitur
 etiam si præfeto, cui non obstat ex. in d. l. 4. 5. 3. Veri. Nec aliud h. tit. Sciendum namque est
 duplex esse fidei commissum, vulgare scilicet, et pupillare. Vulgare, de quo loquitur Papin.
 in d. l. 4. 5. 3. illud est, quo pater impuberem filium nominatim gravat, ut suam hereditatem
 cum morietur, ponamus, restituat, quod paternam dumtaxat hereditatem, non etiam proprias
 filij facultates comprehendit, et potest etiam ultra pubertatis annum relinquere; Pupillare illud

N. 29.

E, quo Pater n. impubem filium, sed potius legitimum ejus heredem gravat, ut pupillari hereditatez reseruet, q. ad Vulgari differenciam omnia impuberi bona delectatur, et ideo per pubertatez extinguitur. d. l. 93. de leg. 1. q. filio post pubertatez decedente, legitimus ejus heres ex tacito, non quidem parentis, sed ipsius filij iudicio ad ejus successionez admittitur. Ex quibus subtiliter conjectatur D.D. Iosephus de Zamora in academic. ad novum tit. cap. 2. n. 53. cum l. regg. benignam illam interpretationez, qua utitur Scavola in ex. in l. 26. ad Trebell. quem ad rem aliam exposuimus cap. 2. n. 25. in eo consistere, ut fideicommissum illud, in q. inutili pupillari flectitur substitutio, et q. Vera juxta parentis voluntatez pupillare esse deberet, propter intermedie matris favorez Vulgare solum censetur, ut sic mater propria filij facultatez propriaz retineat, et Paterna solum Pergaratica deducta reseruet. Qua interpretatione admittitur dicitur ponit, ideo fideicommissum illud superstitite adhuc pupillo ad heredes transmitti non posse, q. cum n. ut pupillare, sed ut Vulgare consistat, per conditionem illam, Si pupillus intra pubertatez decederit, quae ejus natura n. inest. d. l. 41. §. 3. h. tit. redditur omnino conditionate, quamvis si alicui nati Praeceptoris interpretatio displicuerit, aliter tibi in d. l. 26. accipi cum Costa ponit in cap. Si pater 3. p. Verbo Intendum. n. 3. cum pluribus regg.

N. 30.

C. supponendum e, q. si pateri impubem filium exheredaverit, in quidem nihil ei in terram. reliquerit, quemadmodum ab eo nec legata, nec fideicommissa Iure relinquunt. ex reg. tibi in l. Ab eo. §. C. de fideicommiss. sic nec ab ejus substituto. d. l. 41. §. 3. Veri. Et ideo si pater. h. tit. l. Ab exheredati. §. 26. in pr. de leg. 1. arg. tibi in l. Plane. §. 94. in pr. eod. tit. Sed obicit, q. hi possunt gravari fideicommissis, quibus aliquid datur, vel quibus n. adimittitur. l. 4. §. Sciendum. 6. de leg. 3. Sed pater exheredati substituto expresse iudicio impuberi hereditatez largitur, et legitimo exheredati heredi tacito iudicio pupilli hereditatez relinquere creditur, ut potestquam potuit et tabulari facti adhibere. arg. tibi in d. l. 8. §. de Iure Codicillar. q. tam ab exheredati substituto, quam a legitimo ejus herede poterit fideicommissum relinquere. Respondeo, Regulam tibi in d. l. 4. §. 6. de leg. 3. ita procedere, si paterfam. ex suo patrimonio, vel ejus occasione aliquid dederit, vel n. ademerit, ut pone qui conditioni implenda causa capit, Remoto saltem testatoris iudicio, quamvis n. ex ejus patrimonio, sed danti, q. tamen occasione patrimonij testatoris capit, potest fideicommissum onerari. l. Quidam. §. 6. de leg. 1. at substituto exheredati, ejuq. legitimus heres, quamvis n. expresse, vel tacito Patris iudicio impuberi hereditatem acquirant, nihil tamen ex parentis bonis, aut eorum occasione capiunt, qui ideo fideicommissis gravari n. possunt. Quod si exheredato impuberi aliquid pateris reliquerit, antiquo quidem Iure intra relicti modum sive ab impubere, sive ab ejus substituto, aut legitimo herede poterat fideicommissum relinquere, quod debuit circa Falcidia rationem reseruet. d. l. 41. §. 3. Veri. alioquin. h. tit. ut pote quam solus heres, n. etiam legatarij, aut fideicommissarij particulari possunt deducere. l. Poenales. §. 32. §. Si Titio. 4. l. Sex Falcidia. 47. §. ad leg. Falcid. ut docuit Cusac. lib. 6. respons. Papin. in d. l. 41. §. 3. Legatum vero nec ab impubere, nec ab ejus substituto relinquere poterat. l. Miles ita. 41. §. Si miles. 3. de terram. milit. l. Qui fundum. 87. §. qui fitio. 7. Veri. Nec huic derogatur ad leg. Falcid. Nam legatum eo Iure ad fideicommissum dicitur sicuti ab exheredato legatario relinquere n. poterat. §. In re. de singul. reb. per fideic. Vellet. sic nec ab ejus substituto, ne plus Iuris circa substitutum, quam circa pupillum testator haberet, ut arguit Iulianus in d. l. 87. §. 2. in fin. quem sic accipiunt Cusac. ibi lib. 6. ff. ejusdem. Govean. in d. l. 41. §. 3. h. tit. Omuat. 1. §. 8. Comm. Donell. cap. 2. lit. C. Pichard. in lectura. ad tit. de leg. 1. cap. 2. ex n. 57. Retes sub d. lib. 3. in l. Vlt. in pr. de leg. 3. n. 4. Hoc autem ex nova Justiniani sanctione in l. Cum quidam. 24. C. de legat. quamvis exheredato

rentia, inutili omnino repetitio foret; Nec enim ex eo quod pendente conditione intra pubertatem
pupillus decederet, t. tabuli relicta legata, quamvis in 2. repetita non fuerint, extinguerent, imo
existente conditione ex pupilli persona, et sic ex t. tabuli a substituto deberent. ex reg. t. in l. Legato.
65. de C. et D. cum similib. Ut q. aliquid operetur repetitio, nec inutili proximi sit, non cum sui condi-
tionibus, sed pure in 2. tabuli legata repetita creduntur, docent Goffred. in d. l. 52. §. 1. et in d. l. 84. §. 1.
de leg. t. et Chenus. 2. interpret. cap. 18. en. n. 6. Ex quibus facile intelliguntur t. in l. Si quis a f. 32. in
pr. et in d. l. 113. §. Si ab impubere. l. de leg. t. in quibus si ab impubere legatum fuerit sub conditione:
Si ad pubertatem pervenerit, et a substituto fuerit repetitum, siquidem ita scripta repetitio sit,
ut iisdem diebus legata praesentia, existente casu substitutionis inutile omnino legatum illud
est ex defectu conditionis, q. testator in substitutionis caetera legata, non etiam illud repetitum
dignoscitur, ut explicat Chenus ubi supra n. 5; at si simpliciter repetitio facta fuerit, pure,
omnia legata repetita creduntur, et illud etiam legatum praesens a substituto debetur, nec intelli-
gitur repetita conditio, quae inutile legatum faceret, quod et in repetitione a vulgari substit-
uto facta procederet. d. l. Ut de fideicom. libert. quemadmodum et ne inutili alioquin repe-
ditio sit, in primis tabulis sub conditione relicta legatum in secundis in dubio pure repeti-
tur intelligitur, ut jam dixi, et ad rem viderat Goffred. in d. l. 52. §. 1. de leg. t. n. 15. cum seq.

N. 33.

Inferatur ex his, q. si in t. tabuli pure relicta legatum
in 2. sub conditione repetitum sit, inutili omnino repetitio est, q. cum ex t. tabuli legatum
pure debeat, a substituto non ex propria, sed ex pupilli persona debetur. d. l. 84. §. 1. Vix. quasi
de leg. t. nisi forsan in t. tabuli pure inutiliter relicta legatum, in 2. tabuli sub conditione
fuerit repetitum, veluti si cum rei propria legatarij pure, et sic inutiliter relicta in t. tabulis
fuerit, in 2. sub conditione testator legata repetitur, tunc efficax repetitio est, et legatum rei
propriae legatarij, q. ex t. tabuli tanquam pure relicta consistere non potest, ex 2. tanquam
conditionale consistit, et non existente conditionis tempore rem suam legatarij alienaverit, a
substituto ex propria, non ex pupilli persona debetur, in quibus terminis accipiendus est primo
difficillimus alioquin etiam in l. Legato. 19. §. 1. de leg. t. in cuius serie ratio a nonnullis exem-
plum apponitur in legato rei propriae in t. tabuli pure relicta, et in 2. pure repetita, quo-
rum opinio facile convincitur ex dictis. 2. cap. n. 6. Superior autem nostra interpretatio ex
eo potest confirmari, q. et si. t. in d. l. 19. in pr. quae habet legata in tertiam inutiliter
relicta per repetitionem in Codicillis potest confirmari, ita procedit, si cum pure
inutiliter in tertiam fuerint relicta, in Codicillis sub condit. fuerint repetita, ut adver-
tit D. Reteri in eo temporanea praesent. typi mandata ad eam in l. Quaedam. 7. §. 1. de Iure
Codicill. n. 10. Quod q. subjicit in d. §. 1. in terminis etiam repetitionis sub conditione concepta
intelligendus est, nisi forsan cum Petro Barb. in d. l. 19. n. 15. speciei ita ponatur, ut legatum
inutiliter in t. tabuli relicta sit propter rei legata incertitudinem, et pure in 2. utiliter
repetitum, propter rem jam declaratam, quamvis ut q. sentio dicam, tunc non ex 2. sed ex t.
tabuli legatum deberetur. argum. t. in l. Maxcedi. 24. §. 1. qui tertiam fac. poi. Quod autem
adjectum in d. l. 19. §. 1. tunc legatum illud debetur, cum pupillus patri hares extiterit, et de-
cenerit, non eo pertinet, ut non debeat, si cum pupillus patri hares extiterit, intra pubertatem
decenerit, sed potius ut si vulgari, sive pupillari substitutionis casu extiterit, legatum
a substituto non ex pupilli, sed ex propria persona debeat.

N. 34.

Iam vero si de invenianda legi Falcidia ratione
queratur, siquidem tam in 2. quam in t. tabuli utiliter relicta legata sint, ex omnibus simul
contributi, et communi calculo subjecti una falcidia deducitur; nam 2. tabuli relicta perinde
habentur, ac si in primis sub conditione fuerint relicta. d. l. 113. §. 1. ad leg. Falcid. Unde propter
incertum distributionis, cui existens distributionis casus locum facit, t. tabuli relicta liquido

pupillus n̄ debet, quæ integra n̄ aliter præstare compellitur, quam si caveant singuli legatarij se q̄ legatorum nomine amplius cepisse apparuerit, quam per legem Falcidiam tulerit, testetur eos. l. 1. §. Interdum. 12. l. 1. cui 31. ad leg. Falcid. l. 1. §. 1. Si cui pluriquam per legem Falcid. Pupillus itaque quoad legata in 2. tabuli relicta ejus personam substituit, à quo sub conditione legatum est, ut in elepanti specie Ulpianus crebat in l. Non solum. 7. §. Unde quærit. 5. cum 2. regg. de test. leg. Superiorum autem cautiones exigere impuberi tutores debent, quam si n̄. exceperint eo nomine tutela iudicio pupillari substituto tenentur. l. Si i. qui. 80. in fin. princ. l. Repertus. 89. ad leg. Falcid. d. l. 1. §. Si n̄. fuerit. 2. Si cui pluriquam per leg. Falcid. existente vero casu substitutioni ex omnibus Tribuati simul legati unicam Falcidiam pupillari substituto dedit, ad cuius rationem incundaz quantitas, quam mortui tempore patris reliquerit, spectatur, nec ejus patrimonij, q̄ aliunde pupillus acquisierit, et mortui sui tempore reliquerit, ratio habetur, et pro concurrente solum quantitate eorum, quæ morienti pater reliquerit, omnia legata præstantur, ita ut si paterna mortui tempore ejus hæreditas in ea causa esset, ut legati omnibus soluti quadrans integra remaneret, quamvis à pupillo portio diminuta ita sit, ut ejus hæreditas legati solvendi n̄. sufficiat, substituto falcidiam deducere n̄. potest, et e converso si paterna hæreditas legati solvendi n̄. sufficeret, quamvis locuples patrimonium aliunde acquisierit, falcidiam detrahere substitutus n̄. prohibetur. d. l. 1. §. 5. l. In duplicibus. 79. d. l. 8. §. 1. si extranei. 5. in fin. et d. 5. 7. Veri. Potest dici ad leg. Falcid. docent cum pluribus Valentia lib. 1. illuz. tract. 6. n̄. 2. cum 3. regg. et Chersiu. 2. in expret. cap. 13. n̄. 19.

N. 35.

Nec contrarium probat eod. in l. 5. §. Si ab impuberi. 12. Ut in poverim legator. Nam ut ibi Goffredus prævidet, ex eo, q̄. i. cui in 2. tabuli legatum relictum est, n̄. modo in ea bona mittatur, quæ parenti fuerunt, sed et in ea, quæ impuberi portio acquisierit, n̄. infert, q̄. ex bonis à pupillo aliunde acquisierit solvenda legata sint, sed solum quod omnia illa bona sunt hæreditaria, in quorum ideo possessionem legatarij mittendus est ex reg. eod. in d. l. 5. §. qui in possessionem. 5. Difficilius sane illud est, q̄. pupillari substituto potest gravari, ut pupillarem hæreditatem testatur, q̄. fideicommissum tam aliunde comparata, quam à parente profecta bona complectitur ex dicti num. 29. ac per consequens ex omnibus solvendum est. Omnis tamen Carralho de una, et altera quarta. 3. parte. num. 65. et 68. qui difficultatem agnovit, nec diluit, respondet cum Goffredo in d. l. 1. §. 5. Ut. ad leg. Falcid. num. 4. cum 2. regg. et n̄. 8. qui ideo à substituto relicta legata, aut singularia fideicommissa ex patris duntaxat bonis præstantur, q̄. cum pupillari substitutio fuerit solum propter pupillorum utilitates, peccati parentibus n̄. debuit, ut bona ab impuberibus aliunde comparata legati, aut singularibus fideicommissis erogarent, ut potest quæ impuberum utilitatem impugnarent, potius quam adjuvarent, cum legatarij, et particulari fideicommissarij Iuri successores n̄. sint, et eorum metu timidius forsitan substituti pupillorum hæreditate adirent; ex contrario autem universale pupillari hæreditate fideicommissum à substituto relictum, q̄. pupilli respicit utilitates, cui universali fideicommissario in effectu perinde succedit, ac si testamentarius hæres esset, qui et potest substitutum ad adundaz pupilli hæreditatez compellere, ex omnibus bonis, sive à patre relicti, sive à pupillo comparatis præstatur. Unde infert Goffredus, q̄. licet ab exheredati substituto nec legatum, nec particulare fideicommissum possit relinquere, ut dixi num. 30. universale fideicommissum, q̄. pupillo proficuum est, Iure relinquatur, ut probant ab arg. eod. in d. l. 2. §. 2. h. et. d. l. 1. §. 1. l. 2. §. 4. cum seq. et ad Trebell. quamvis à legitimo exheredati hærede, nisi patri hæres existeret, nec universale quidez fideicommissum relinquere ideo n̄. possit. d. l. 94. de leg. 1. §. impuberi nullam affert utilitatem, qui cum maxime fideicommissum dicitur, n̄. eo minus intestati exitum pateretur.

N. 36.

Hæc in substitutione ex ave instituto impuberi facta procedunt; at si ex parte instituto hæredi impuberi coheres pupillari substitutus, quoad legata à se, et à filio in 1. tabuli relicta coheredi Iure utitur, et licet integram suam partem habeat, si tamen pupilli pars exhausta, vel onerata legati inveniarur, falcidiaz ex ea deducere

potest, quia cum non suo nomine, sed Impuberis legatus ab eo relicti adstringatur, ex cuius persona
 Falcidia deductione fungitur. d. l. 8. §. Qui filium. 4. Veri. Si vero patris. ad legem Falcid. iuncta regula
 tōi. in l. Quod si alterutro. 18. eodem tit. Et e converso si pupillus integram suam portionem habuerit, co-
 heres substitutus ex sua portione, quamvis legatus exhausta, vel onerata Falcidiam deducere n̄ potest,
 imo onerata substituti portio per integram impuberis portionem repleta. d. l. 8. §. Si extranei. 5. cum
 seq. iuncta d. l. 18. ad leg. Falcid. Ex eadem ratione substitutus quamvis integram suam portionem
 habeat; si tamen pupilli portio legatus tam ab ipso, quam in 2. tabuli relicti exhausta, vel onerata
 sit, Falcidiam ex pupilli persona potest detrahere. d. l. 11. §. quantum. 7. ad leg. Falcid. q. cum in 2.
 tabuli relicta quoad Distributionis effectum in 1. et sic à pupillo quasi sub conditione relicta
 censentur, quoad eundem effectum n̄ possunt à substituto data videri, qui ideo ex impuberis
 persona Falcidiam deducit, cuius rationem in singulis h. x. edibus ponendam dicit l. In singulis.
 11. eod. tit. nisi forte utraque pupilli scilicet, et coheredi substituti portio exhausta, vel onerata
 legatus inveniat, quo casu quamvis substitutus ex sua portione Falcidiam detraheret, exis-
 tente casu substitutionis deditur simul portionibus, et legatus ex integro ex omnibus Falcidiam
 ita deducit, ut ejus patrimonij, q. moriens pater reliquerit, integrum quadrantem retineat,
 ut sic, si una portio minus quam altera fuerit onerata, omnium legatariorum, qui æque
 voluntatem testatoris habent, pars sit conditio. d. tom. sic intelligitur in d. l. 8. §. Ut. et præcipue
 in Veri. nec aliter, quem sic exponit Cherius d. lib. 2. cap. 13. n. 15. Nec tunc obicit tōi. in d. l. 4.
 §. Coheres. 6. in p. h. tit. ubi pupilli portio ex sua persona onerata legatus n̄ fuit, sed solum in 2. ta-
 buli Vtra portionis pupillo relicta dosantem relicta legata fuerunt, quo casu ideo substitutus co-
 heres habita totius hereditatis ratione solida legata præstat, quia ex pupilli persona, qui oneratus
 n̄ fuit, Falcidiam deducere n̄ potest, et perinde habetur, ac si ex parte pater, ex parte sub conditione
 in 1. tabuli fuisset institutus, in quibus terminis indistincte portionum, et legatorum Distributioni
 locus e. d. l. 11. §. 7. Veri. et aliam causam. d. l. 8. §. Si ex parte. 3. ad leg. Falcid. Aliud vero dicendum
 monet Papin. in d. l. 4. §. 6. Veri. non idem. Si cum pupillus coheredem haberet, n̄ ejus coheres, sed alter
 in 1. tabuli hæres n̄ scriptus pupillariter fuerit substitutus, qui adveniente casu substitutionis
 coheredi in 1. tabuli scripto coheres esse intelligitur, quemadmodum et h. quorum unus in 1. ta-
 buli res aliqua legata, et alteri in 2. eadem relinquatur, et conjuncti sunt, et existente casu
 substitutionis ad rem eandem concurrunt. l. Plan. 34. §. Sed si in pupillari. 10. de leg. 1. tōi. sic intelligitur
 in d. l. Quid ergo. 53. §. t. eod. tit. iuncto Ramo in M. S. ad tit. de Leg. 1. cap. 2. n. 8. ac proinde quam-
 vis coheres integram quadrantem habeat, ex pupilli portione, si legatus tam à pupillo in 1.
 quam in 2. tabulis fuerit onerata, Falcidiam potest substitutus deducere. ex rep. tōi. in d. l. 11. ad
 leg. Falcid. docent obicere n̄ minus quam diffusè cum alij Valentia d. lib. 1. tract. 1. cap. 7. ex n. 18.
 Carvalho de una, et altera quarta d. 3. f. ex n. 90. Cherius d. lib. 2. cap. 13. ex n. 13.

N. 37.

Quod si ex alicuius invento impuberi duo, pluresve pu-
 pillariter sint substituti, in singulis separatim ratio legi Falcidia ponenda e, ut ecce si cum in
 1. tabuli relicta legata intra dosantem fuissent, in 2. unus ex substituti pari legatus sit one-
 rata, alterius vero portio onerata n̄ sit, onus quidem eorum, qua relicta in 1. tabuli fuerunt,
 si pupillus eis n̄ diem soluti decenerit, pro æquis portionibus inter substitutos dividitur, quo-
 rum is dumtaxat, cuius portio tam legatus à se relicti, quam dimidia eorum parte, qua
 relicta in 1. tabuli fuerunt, onerata invenitur, Falcidiam deducit l. Si i. que. 80. in p. ad
 leg. Falcid. Nec contrarium evincit tōi. in d. l. 1. §. Marcellus. 3. Si cui plura per leg. Fal.
 ubi ideo cum 1. tabuli relicta legata n̄ fuissent, ex substituti unus, cuius dumtaxat portio in
 2. tabuli legatus fuit exhausta, integra legata solvit q. adhuc substitutus alter de adenda,
 vel repudianda sua portione, qua integra erat, deliberabat, qua si fuisset postea repudiata,
 exhausta portioni accresceret, et Falcidiam submoveret. ex rep. tōi. in d. l. 18. ad leg. Falcid.
 Interim itaque integra legata præstat, exacta tamen in Veri. que substituti gratia cautione

Si cui plusquam per legem Falcidiam, qua Vtrique proficiet, si cum altero etiam substitutus adierit, An alieni onus portea emerit, et tam ejus solvendi, quam falcidia deducenda ratione legatorum partem reperere necessum sit, ut explicat Valentinus d. lib. 1. tract. 1. cap. 6. n. 11. Hinc si unus ex substitutis patri legatus ab eo in 2. tabuli relicto sit oneratus, alterius autem portio legatus quidem ab eo relicto onerata non sit, Tributis autem legatus ab eo relicto cum dimidia eorum parte, qua relicta in 1. tabuli fuerunt, onerata invenitur, si quidem, cuius patri legatus ab eo relicto onerata est, non quidem ex pupillari persona, sed ea subducta ex propria persona, perinde ac si patri haeres extiterit, ad intellectum institutionis revocatur, et falcidiam ex sua portione deducit; alter vero, cuius patri legatus quidem ab eo relicto onerata non est, cui autem cum dimidia eorum parte, qua a pupillo relicta fuerunt, tributis onerata invenitur, quamvis ut institutus saluum quadrantes habeat, nec ex sua persona falcidiam potest deducere, ex pupilli tamen persona, et tanquam substitutus falcidiae deductione frangitur, ut sic calculi confusione facta in tabulis patris, et filij unica falcidia servetur. d. l. 11. §. Si filius. 6. ad leg. Falcid. quem tom. sic exponunt Valentinus d. cap. 6. ex n. 11. et Cherius d. lib. 2. cap. 13. n. 20.

N. 38.

Ceterum si exheredato impuberi in 1. tabuli scriptus haeres pupillaris, si substitutus, si in 1. tabuli ultra paterna hereditate dote autem relicta legata sint, ex eis falcidiam deducit, nulla habita pupillari hereditate ratione, qua cum longe diversa a patris hereditate sit, nec eodem, sed diverso hereditario Iure capitur, legata non auget. l. quod supra. 10. ad leg. Falcid. juncto ibi Cujacio lib. 20. quart. Papin. quemadmodum et in id, quod pra legatus nomine ad impuberem ex parte institutum pervenerit, ex falcidia computationem non venit, id est, legata non auget, quia non hereditario, sed pra legatus Iure a pupillo, et ab ejus substituto capitur. l. Cum pater. 60. in pr. juncta l. In quartam. 9. eod. tit.; si vero tam in 2. quam in 1. tabuli ultra paterna hereditate dote autem relicta legata sint, omnia quidem communi calculo subjiciuntur; patris tamen, et impuberis hereditate tanquam diversae non confunduntur, imo nulla pupillari hereditate habita ratione, et inspecta solum patrimonij quantitate, quam mortui sua tempore pater reliquerit, ex omnibus tributis simul legatus unquam falcidiam substitutus deducit. d. l. 11. §. 11. ad leg. Falcid. Nec tunc obstat totum in d. l. Si filius qui patris. 12. h. tit. in cuius serie, quam ad rem aliam explicuimus num. 11. ideo filius a patre haeres scriptus, et exheredato impuberi fratri substitutus, qui a Praetore impetrata separatione paterna se abstinuit hereditate, et fraternam ex causa substitutionis retinuit, legata 2. tabuli relicta praestare compellitur, quia cum patris, et portio fratris sui, et necessarii haeres extiterit, ex parentis iudicio, potuit in 2. non minus, quam in 1. tabulis legatus onerari, et quia per abtensionis beneficium paternae portio hereditate omnia non efficit quidem in 1. tabulis relicto in effectu non adstringatur, efficere tamen non debet, ut eorum onus, qua relicta in 2. tabulis fuerunt, non subeat, cum et patris haeres extiterit, et per eum steterit, quominus paternae retineret hereditate, quia legatarij obesse non debet, ut tradit Cujac. lib. 3. quart. Papin. in d. l. 12. in qua merito dicitur in huiusmodi casu legata praestari habita ratione facultatum in falcidia, non patris, ut alia solet, sed impuberis, id est eam dumtaxat quantitate, quam mortui sua tempore pupillus reliquerit, spectari, cum ex ejus, non ex patris bonis legata praestentur; Unde convincitur nova quaedam ejus tunc decisiva ratio a Cherio excogitata lib. 1. interpret. cap. 15. ex n. 16. cui parum faveo totum in l. Si berro. 26. de Bonis libertor. ubi ideo legatum testatoris relicto ab haerede repudiatum in bonis numeratur, quoties de falcidia questio est, quia repudiatio ex mera haereditate voluntate dimanat, qua legatarij obesse non debet; at in d. l. 12. filius non propria auctoritate, sed a Praetore separatione a Praetore impetrata paterna se abstinuit hereditate, qua ideo in ejus bonis non numeratur. Ex quibus, et ex dictis num. 35. convinci etiam potest nova alia interpretatio tradita a Villax de Pupill. substit. cap. 3.

S. 2. sect. 4. ex num. 100. ad tom. in d. l. 5. Ut ad Trebell. quem noviter jam exponi preced. cap. n. 24.
 Ex supra dictis inferens, q. si duobus impuberibus
 a communi parente institutus separatum aliqui sit substitutus, et utique intra pubertatem
 decedenti heres existat, impuberibus de medio subducenti perinde habetur ac si in 1° tabuli ex
 duabus hereditariis partibus institutus ipse parenti heres existens, ac proinde tam hereditatis
 quam legatorum distributioni locus est, ita ut si ex alterius impuberis bonis paterna hereditatis
 quadrantem substitutus retineat, exonerata, vel exhausta alterius portione falcidiam deducere n.
 possit, nec curatur, an primi, an vero posteriori decedenti parti sit onerata. l. Patet. ff. de Duobus. 2.
 juncta d. l. 5. 6. et 5. 7. Veri. et aliam causam. ad leg. Falcid. ut prater eo, qui congerit Reter
 lib. 7. Opusc. cap. 5. num. 24. docet Carvalho de Vna, et altera quarta d. 3^a. p. n. 97. cum 4. seqq.
 Similiter si ex duobus impuberibus institutus novissimo decedenti substitutus aliqui sit, si qua
 dem utique simul decedenti ex substituto heres existat. iuxta ea, que dixi. l. cap. n. 18. quo
 ad inveniendam Falcidiam rationem tam hereditatis, quam legata communi calculo subjicienda;
 ac si n. simul, sed ordine fratres decederint, nec hereditatis, nec legatorum contributioni locus est,
 ac quamvis in novissimo decedenti hereditate ejus etiam, qui prior decedit, hereditatis sub
 titutus inveniat, si tamen dimidia paterna hereditatis parti, que ad novissimum decedentem
 pervenit, legati tam in 2°, quam in 1° tabuli relicti sit onerata, ex ea sexcentiam, qua semi
 ni est quadrans, ex lege Falcidia retinebit, nec ratio ulla habebitur ejus patrimonii bonorum
 portionis, in qua novissimus ab intestato prior successit, neque qua n. ex dispositivo parentis judi
 cio, sed ex legis potentate ad novissimum, et per mediam ejus portionem ad substitutum pervenit.
 l. Qui duos. ff. de h. tit. d. l. 5. Ut ad leg. Falcid. Si vero de legato ab impubere, qui prior de
 cedit, aut in 1°, aut in 2° tabuli relicti quassatur, expeditum est, q. 1° tabuli relicta debere
 ipse capere, que a fratre, qui ipse ab intestato successit, tanquam a alienum debent, 2° autem
 tabuli ab ejus substituto in casum, in quo ipse novissimus decederet, relicta iuxta in ejus perso
 na 2° tabuli facti in necessitatem consequentiam evanescunt. d. l. 42. Veri. Legata. h. tit. docent
 Reter d. lib. 7. cap. 5. n. 22. cum seq. et Carvalho d. 3^a. p. n. 103. cum 5. seqq.

Sequitur jam, ut videamus, an, et quodam modo pa
 rentis iudicio per contra tabulas bonorum possessionis exercitio, in primis, aut in secundis ta
 bulis relicta legata substitutus praterire teneatur. Et quidem si eo testamento, quo im
 puberi filio pupillariter parenti substituit, emancipatus alter filius prateritus invenia
 tur, sive emancipatus ipse, sive impuberi institutus commissio per fratrem edicto contra tabulas
 bonorum possit. agnoverit, quia civili etiam iure pupillari coniventur tabule ex dictis
 anteriori cap. num. 18. et 22. in eis relicta legata non modo exceptis personis, sed et extra
 neis quibuslibet habita ratione legi Falcidia substitutus praterire teneatur. l. Ex duobus. ff.
 de h. tit. d. l. filium. 5. in prin. Veri. Si vero a substituto. de legato prater. ita tamen ut si
 per contra tabulas bonorum possit. plus adeptus fuerit impuberi, veluti si ex incia fuerit institutus,
 qua per bonorum possessionis beneficium exercit in seminem, non pro incia, sed pro semini
 modo ad inveniendam falcidiam rationem a substituto legata praterentur, et similiter, si ex eo,
 q. pupillus a se relicta legata iuxta Pratorii edictum, de quo in l. 4. et per tot. tit. de legat.
 prater. n. omnibus, sed exceptis dumtaxat personis praterentur, portio, ex qua fuit institu
 tus, aucta fuerit, pro augmenti etiam modo falcidiam substitutus deducet. l. Et si 2° tabu
 lai. 35. hoc tit. d. l. Ab exheredari. ff. de h. tit. in prin. Veri. Sed si committenti de leg. 1. d. l. 5. 5. 4. de
 leg. prater. Nam et impuberi ipse pro augmenti etiam modo exceptis personis legata debent.
 d. l. 35. h. tit. d. l. 5. 5. Si legata. 5. iuxta Veriorem affirmativam Florentinam lectionem, et
 5. Ut de legato prater. ut solide fundat Carvalho d. 3^a. p. n. 45. cum 4. seqq. Et e converso si prop
 ter contra tabulas bonorum possit. minus ad impuberem filium pervenerit, veluti si ex aucta
 fuerit

fuit institutus, quo casu emancipatus frater praeteritus hereditatis seminem ei auferat, pro
 ejus dumtaxat modo, q. ad impubem pervenerit, in incenda Paludis Natione a se relicta
 legata substitutus praestabit, ut sic eadem diminutioni, et augmenti sit Ratio d. l. 35. Ver. Huius
 consequens. h. tit. Nec obstat, quod huius casibus augmentum non ex parentis iudicio, sed per
 bonorum possessionis beneficium ad impubem filium pervenerit; Nam respondeo, quod licet
 impuberi contra parentis iudicium augmentum lucretus, substitutus tamen iuxta parentis
 iudicium Universam pupilli hereditatem consequitur, et augmentum ex parentis boni hære-
 ditatio Iure percipit, q. efficit, ut pro augmenti etiam modo à se relicta legata praestare
 teneatur, ut considerat Carvalho d. 3. p. num. 6. cum 2. seqq. Nec magis obstat, q. ex hereditati sub-
 titutus pro ejus modo, quod ex paterna hereditate circa parentis dispositivus iudicium ad
 impubem pervenerit, legatorum, aut fideicommissorum praestationi n. adstringatur. d. l. 8. §. qui
 filio. Ver. Dicit aliqui ad legem Palud. iuncti qua dicitur num. 3. q. in exempli in eo
 textu adducti paterna hereditas proprium heredi patrimonium effecta ex ejus iudicio
 ad impubem pervenisse proponitur; at in presenti augmentum, q. per bonorum possessionis be-
 neficium ad impubem pervenit, ex paterna hereditate descendit, et ex parentis iudicio à sub-
 tituto hereditatio Iure percipitur =

N. At et N. 2.

Si autem de legatis in primis tabula à pupillo relicta à sub-
 tituto praestandi quaeratur, siquidem emancipato filio praeterito ex minori parte, quam semine
 institutus fuerit impuberi (in his quaestionibus institutus praeteritus n. praeteritus impuberi ponendus
 est, alioquin inutiliter secunda tabula forent ex dicitur. 2. cap. num. 12. nec praeteritus filius po-
 sset legatus, aut fideicommissi onerari. l. 2. de leg. 3. §. alieno. 3. §. Si pariter. 3. de fideicommissi li-
 berat. l. Cum quidam. 3. C. de fideicommissi) et commissio per fratrem edicto seminem fuerit adeptus
 tui, quamvis excepti dumtaxat portioni iuxta Praetorium Edictum de Legatis praest. pro modo
 semini legata praestare teneatur, eo tamen impubere mortuo substitutus; Ex ea quidem parte,
 ex qua filius à patre fuit institutus, omnibus etiam extraneis, ex semine Verò excepti solum
 portioni legata praestare compellitur. l. 5. §. Si filius. 2. de leg. 3. Sed dicitur: Primis tabulae
 relicta legata n. ex propria, sed ex pupilli persona tanquam & alienum debet substitutus, qui
 nec in plus, quam pupillus potest onerari. d. l. 4. §. 5. d. l. 8. §. 2. in fine. ad leg. Palud. sed pupillus
 in proposito, nec ex ea quidem parte, ex qua à patre fuit institutus, extranei portioni legata
 praestat: q. nec ejus substitutus. ex Vulgari regula ed. in l. 2. §. 2. in prin. de Verb. Oblig. Respondeo,
 q. ideo pupillus in presenti excepti solum portioni legata praestat, quia integrum seminem con-
 tra parentis iudicium per solum bonorum possessionis beneficium acquirit; at substitutus eam
 partem, ex qua impuberi fuit institutus, ex parentis iudicio nanciscitur, et pro ejus modo omni-
 bus etiam extranei ideo legata praestat. Quod quidem ita procedit, si per bonorum possessionis be-
 neficium majorem hereditatis partem, quam ex qua fuit institutus, impuberi fuerit adeptus;
 at ex contrario si propter bonorum possessionem fuerit minorem partem consecutus, Veluti si ex
 aere, vel majori parte, quam semine fuerit institutus, substitutus pro ejus modo, quod ad im-
 puberem pervenerit, ad ejus instar exceptis dumtaxat portionis legata praestare tenebitur.
 Ed. sic intelligendi in d. l. 5. §. 5. de leg. 3. d. l. 5. in prin. Ver. Et siquidem de legatis praest.
 deficit etenim augmenti ratio, qua praetoriam aequitatem inducit, ut in contrario casu
 pro ejus modo, quod ex testatoris iudicio ad ipsum perveniret, omnibus etiam extraneis
 legata praestare substitutus teneatur. Unde si per bonorum possessionem pupilli portio nec
 augetur, nec diminuitur, Veluti si ex semine institutus fuerit impuberi, pro semini modo
 non extranei, sed excepti solum personis substitutus legata praestabit. Tradunt omnia
 Cujacii emendatione D. Retes sub lib. 3. opusculi. ad lib. singulae quaest. Scævola in d.
 l. 5. §. 2. et 3. de legatis. 3. et Carvalho de una, et altera quarta. dicit. 3. parte ex num. 50 =
 Haberi jam (sectatores nobilissimi) integrum de Pupillari Substitutis tractatum, si non

feliciter evenit, summi certe Vigilij elaboratum. Quaecunque Consultorum testimonia, et
Imperatorum placita ad rem spectare comperui, aequali
diligentia collegi, ex eis plurima proprijs obier-
Nationibus illustravi. Utinam in Dei
laudem, et Vestram Virtutem =

Finis coronat opus hujus tractatus

Academica disputatio de falsis Demonstrationibus, et causis legato adjectis, vel institutionibus. Et ad titulum Cod. de falsa causa adjecta legato, vel fideicommisso.

Caput I^{um} De falsis Demonstrationibus.

Siue testator heredem instituat, siue alicui quis leget personam heredem, aut legata-
rii, et rem legatam demonstrare oportet, ut certo appareat, quæ ille senserit, et de qua re
senserit. Demonstrantur enim tam res, quam personæ citra controversiam suo nomine; Ceter-
um et alijs signis demonstrari possunt, quæ propriè demonstrationi appellationeprehendun-
tur = Demonstratio nihil aliud est, quam adjectio nominis extra nomen personæ, aut rei
designanda causa adhibita, ut ait Donell. lib. 8. Comment. cap. 14. Unde plerumque vice no-
mini fungi dicitur, q^d tantundem præstat. l. 6. de Ver. cred. l. 6. prope finem ff. de Rei Vindic.
l. Nominatim. 34. ff. de Cond. et Dem. quapropter demonstratione frante perinde institutio-
nem, et legatum consistere certum est, ac si proprium nomen esset expressum. l. 9. §. 8. l. 76. l. 77. ff.
de Hæred. instit. l. Institutio talis. 10. Vers. Proinde. ff. de Condit. institut. Cui et aliud conse-
quens est, ut si falsum nomen adjectum sit, errante in nomine testatore, nihilominus insti-
tutio, et legatum valeat, quasi nomen omnino adjectum non esset, dummodo certum sit demo-
stratione testatori, de quo ille senserit, et quam rem legaverit. l. Qui habeat. 28. in fine.
ff. de Reb. dub. l. 8. §. 2. de Bonor. possen. secund. tab. l. 1. ff. de leg. 1. l. Si in nomine. 1. C. de
Testam. §. Si quidem in nomine. 29. Inst. de Leg. arg. ex. in l. 32. de Ver. Oblig. l. In vendi-
tionibus. §. Si in nomine. 1. ff. de Contrah. empt. Pariter et illud infertur, scilicet q^d vel
in persona legatarii, vel re legata demonstranda testator erraverit, tamen perinde legatum
valeat, ac si nullus error interveniret, dummodo vel ex nomine, vel aliunde constet, cui
legare, aut quam rem testator legare voluerit. =

Num. 1.

Ex quo principio sequens Iuris Regula
fluit: Falsa demonstratio legatum non perimit, si aliunde de persona legatarii, et de
re legata constet. text. in l. 48. §. Si in parte. Vlt. de hæred. instit. l. 75. §. Si mihi. ff. de
leg. 1. l. Lucius. 88. §. Quisquis. 10. de leg. 2. l. 35. §. et l. 93. §. l. 102. l. 113. l. 8. l. Cum scrip-
tum. 6. ff. de Dote præleg. l. 10. ff. de auro, et arg. leg. l. 25. et 28. §. fin. et anteced. de Liber.
leg. l. 28. de Reb. dub. l. 1. in prin. et in §. Igitur. l. 33. et 34. l. 72. §. fin. de Cond. et Dem.
l. 6. de Manum. testam. l. 2. et 3. et Vlt. C. eod. l. fideicommisso §. Hanc proxima. 30. Inst. de
Legatis. Ex Iure Regio sunt ex. in l. 19. et 20. tit. 9. part. 6. Ejus ratio ex dictis provenit;
Nam cum demonstratio solum personæ, vel rei designanda causa dicatur, si aliunde
de persona, vel de re legata constat, in super habetur ut pote superflua, eoque Vlpianus
in d. l. 1. §. Si quis uxori. ff. de Dote præleg. ibi. Nam quidquid demonstrata rei adicitur
satis demonstrati fructus est; Superflua enim adjectio non tollit legatum, sicut nec alia
quamlibet scripturam obtrahere. l. 12. §. penult. ff. de fundo insti. l. 26. §. 1. in fin. de adm.
leg. l. Quæ extrinsecu. 65. de V. O. l. 32. §. Labeo. 6. ff. de auro, et arg. leg. l. 81. et 94. de
Reg. Iuris =

N. 2.

Diximus, falsam demonstrationem legatum non vitare; Verum non absolute

N. 3.

hanc Regulam intelligendam, sed ita demum, si aliunde de persona legatarij, et de re legata constet. Quod ut plenius percipiatur, sciendum est, duplicem esse demonstrationem, superfluum unam, necessariam alteram. Superflua illam demonstrationem dicimus, qua rei, vel persona jam satis designata demonstranda gratia adhibetur; Quae ideo superflua dicitur, quia ea insuperhabita de persona legatarij, et de re legata constat, exempli gratia, Demonstratio subjecta rei, vel personae nomine suo designata superflua est, veluti si testator dicat: Caio Sejana domus Domini centum do, lego. Vel ita: Stichum, servum meum Vernam Manio do, lego, aut Stichum, quem a Caio emi; Cum enim constet de persona, et de re legata ob propriis nominibus expressiones adjectio sequens, quae demonstratio est, utpote supervacua adjecta superflua recte dicitur. Necessariam illam demonstrationem dicimus, quae personae, vel rei alias non designata demonstranda causa adhibetur, quae necessaria ideo dicitur, quod absque ea de persona, et de re legata non constat, V.g. Si testator dicat: Ex cognatis meis Si quis filiam meam uxorem duxerit, ei haeres meus centum dato, Vel si is, qui nullos fundos habebat, ita legaverit: Fundum, quem Manius possidet, Sempronio do, lego; cum enim nec de persona, vel de re legata constet ob proprium nomen demonstratio designationis causa apponita necessaria est: Regula igitur notitia de superflua, et supervacua demonstratione accipienda est, quae et si falsa sit, legatum non evadit, non vero de necessaria demonstratione, cuius falsitas redit inutile legatum; quippe cum absque ejus verificata non apparet cui, aut quam rem testator legaverit, conditionale redit legatum, quod vel ex ejus veritate consistit, vel ex falsitate evanescit; Unde necessariam demonstrationem soleo appellare demonstrationem conditionalem, et conditionem demonstrativam. Quae doctrina auctoribus illis expendendis roboratur, et menti est tenenda pro tractatus nostri non minoris parvi intellectu.

N. 4.

Agnoverunt haec duas demonstrationes species, et inter eas tradunt discrimen Consulti in d. l. Demonstratio. v. in prin. et 5. l. et l. 4. §. 4. ff. de Cond. et Dem. et in 5. l. et vlt. de haered. insti. l. 35. §. 4. et 2. de leg. 3. l. 8. et 16. de Dote praef. et Imperator in d. 5. 30. de Legatis. Quibus omnibus, et alijs pluribus similibus docemur, ita demum falsam demonstrationem legatum non vitare, si de persona, et de re constat: 1. supponendum est, aliquando insuperhabita demonstratione de persona, et de re constare, aliquando vero non, et 1. casu falsam demonstrationem non vitare legatum, 2. vero vitare, expressius id traditur in l. Nominatim. 34. de Cond. et Dem. ubi de Demonstratione loquens Florentinus sic concludit; Nec interest falsa, an vera sit, si certum sit, quod testator demonstravit: 1. si alias non constat, de quo senserit testator, multum interest falsa, an vera sit demonstratio, ut si vera sit, legatum consistat, si falsa, corrumpat. Ex quo probatur, necessariam demonstrationem conditionalem reddere legatum. Ulterius, cum conditio vel ad praesens, vel praeteritum, aut futurum tempus referatur, et ea, quae ad praesens, vel praeteritum tempus referuntur, aut statim inferunt legatum, aut omnino non differant. l. Cum ad praesens. 37. ff. de Ver. cred. l. Cum in d. 16. ff. de Injust. rupt. irrit. l. 100. de Ver. Oblig. §. Conditiones. penult. Inst. eodem; ea vero, quae in futurum referuntur, legatum suspendunt, et differunt. §. Sub condit. 4. Inst. de V. O. idem de Natura demonstrationis dicendum est; ea vero, quae praesens, vel praeteritum tempus concernit, legatum non suspendit, sed illico utile, aut inutile reddit, quae vero in futurum concipiuntur, omnino legatum demorat, vique dum existat, vel deficiat, idque sibi credo voluisse Florentinum in d. l. 34. §. 4. ff. de Cond. et Dem. ibi: Inter demonstrationes, et conditiones hoc interest, quod demonstratio plerumque factam rem ostendit, conditio futuram; 1. sentit Florentinus demonstrationem quandoque faciendam non ostendere, et in futurum referri =

tempus collata conditionale efficitur legatum, et illud, si falsa sit, veritas. Fuit enim, referendo totum à nullo ex his, quos viderimus, ad rem expensis in l. Quoties. 9. §. Si quis ita dixerit. To. et S. Planè. l. Titius. 24. cum duobus regg. ff. de hær. in iust. l. 8. in fine princip. et S. ff. de Vulg. et Pupill. l. Vtra ex fratribus. 23. l. Qui ex fratribus. 24. ff. de Cond. in iust. l. Aquinim. 2. §. Si quis ita instituerit. 6. de Bonor. pœn. secund. tab. l. Si servus. to. 8. §. In iurmodi. 3. de leg. 1. l. Si tibi. to. de leg. 3. l. Qui plures. 18. de Vnif. leg. l. Th. de Vel. dub. §. Incertus. 25. In iust. de Legatis. Veri. Sub certa Veri demonstrat^e; at ei legatum relinquere, demonstratio in futurum tempus collata conditiones imponit institutionibus, et legato; q^o abique ejus Verificatione n^o apparet, cui legatum datum intelligatur. Nec quemquam turbet, q^o eo modo concepta institutio n^o absolute, et Veri conditionalis, sed quasi conditionalis dicatur in d. l. 9. §. ff. de hær. in iust. Nam præterquam q^o in alijs Relati Iuribus conditionalis simplicitate dicitur, ut in l. 23. et 24. ff. de Cond. in iust. et l. Th. de Vel. dub. l. 12. §. 6. de Bonor. pœn. secund. tab. dicitur Quasi in eadem n^o improprietas, sed Veritatem exprimit, ut probat nota Richardi in Rubric. de Action. n° 23. Idque sensive Vlp^m. dicit. §. suadet contextus. Nec minus negotium facit, q^o eo modo relicto legatum conjunctum in d. §. 25. sub certa demonstrat^e ratum dicat; Nam licet demonstratio pendeat ex factibili, et contingenti Eventu, tamen certa jam ab initio dicitur, q^o n^o immerito vagatur, sed certo personarum ordine, aut n^o constringitur ad differentiam ejus demonstrationi, quæ incerta personæ ex incerti adjicitur =

Opponunt t^o in l. Unum ex familia. 67. §. Ropo. 7. de leg. 2. l. Cum quidam. 24. l. Cum pater. 77. §. 4. eod. tit. l. Si qui plures. 94. de leg. 3. l. Si quis Titio. 17. §. Si hæres. 1. de leg. 2. l. 24. §. Vlt. de statu lib. ubi si legatum relinquatur uni ex liberis cognatis, vel liberis, cui hæres velit, vel si hæres rogatus sit fideicommissum Universale, vel particulare restituere uni ex liberis, cui voluerit, si hæres nullo electo decedat, omnes admittuntur. Et tunc sic argui potest, En ubi legatum, aut fideicommissum relicto fuit sub necessaria demonstrat^e, sub qua n^o apparet cui datum sit; et tamen licet demonstrationi eventus deficiat, consistit q^o falsa demonstratio, quamvis necessaria legatum n^o veritas. Respond^t doctrinam nr^{am}, qua asserimus, demonstrationi necessaria defectum irritare legatum, procedere, cum demonstratio pendeat ex contingenti eventu, aut designatione testatoris, ut in Iuribus superiori num. adductis; aliud Veri dicendum esse, quoties demonstratio ex hæredi facto pendet, ut in Iuribus expensis, in quorum serie pendet ex hæredi electione, quo casu absurdum esset ex ejus voluntate legatum infirmari, cum testator in ejus arbitrio n^o posuerit, an velit restituere, sed cui potius restituat, atque ita solius distributionis liberum arbitrium concesserit. l. Verum. 7. §. Cum quidam. de Vel. dub. l. Pater ex Provincia. 22. de Man. Vnde ideo ut meliori modo, quo poterit, testatoris voluntas adimpleatur, omni electione n^o secuta admittuntur; Vel posset forsan dici, q^o licet hæres n^o eligat, n^o ex eo deficiat demonstratio, nam hæres poterit plures, vel omnes nominare. l. 67. §. Itaque. 2. de leg. 2. Vnde si nullum proponit per electionem, omnes censetur nominare, nec ea rei testatoris repugnat voluntati, quia ideo uni ex familia fideicommissum reliquit, ut ceteros excluderet, cum personarum n^o designaret, sed ut hæredi eligendi arbitrium conferret, et hæres per electionem beneficii quodammodo debitorem acquireret; quare ita voluntatem defuncti interpretamur, ac n^o electione cessante omnes ad legatum, aut fideicommissum Vocantur =

N° 6.

Difficillioris habet notam in l. Generali. 32. §. filiorum. ff. de Usu. leg. cuius haec est species: Mulier nupsit Sejō, et ex eo filios aliquos suscepit, eo mortuo, nupsit cum alio, ex quo filiam suscepit, in tertiam. haeredes instituit ex aequi partibus filios ex Sejō susceptos, et filiam ex alio marito procreatam, in eodem tertiam ita legavit Matrem Eliodorandi matris meae dandi volo quoad vivat usufructum bonorum meorum; ita ut post obitum ejus ad liberos meos, aut ad eum, qui ex his vivet, pertineat. Adiecit omnes haereditates, et viva usufructuaria, filij ex eo suscepti decederunt, postea usufructuaria decedit, sola vivente filia ex alio marito suscepta: Quae Scavola, Verum usufructus ad solam filiam superstitem, an pro haereditarii portione ad defunctorum quoque filiorum haeredes pertineat? Et respondet, ad omnes redire, apud quos proprietatis esset, tam ad haeredes defunctorum filiorum, quam ad superstitem filiam. Nunc sic expendo: En ubi legatus fuit usufructus sub necessaria demonstratione, in filium collata, scilicet ei ex liberis, qui vivet; Et tamen deficiente demonstratione, scilicet mortui filij ex t. Matrimonio susceptis, usufructus n. solum spectat ad filium, in cuius persona vera extitit demonstratio, sed ad haeredes eorum filiorum, in quorum persona falsa apparet: q. necessaria demonstrationis falsitas legatum n. reddit inutile.

N. 8.

Omnium Antiquorum somnijs, Respondendum est, in dicta hypothese legatum usufructus post mortem usufructuaria haereditas relicti nullum fuisse momenti. l. Qui usufructus. 25. ff. de Usu. leg. quia cum usufructus extinctus ipso Iure cum proprietate consideretur, frustra in eum casum haereditas domini proprietati relinquatur: itaque testatorem nil novi voluisse percipere, nec aliter de usufructu disponere, quam disponeret de proprietate, praesumitur. Nec contrariam voluntatem indicare putavit Scavola in illis verbis: Ita ut post obitum ejus ad liberos meos, aut ad eum, qui ex his vivet, pertineat, quae ita accipit, ut sensus sit, Voluisse testatorem, usufructum pertinere ad filios, qui post mortem suam viverent, post mortem usufructuariaj: itaque illa verba, qui ex eis vivet, n. sunt conjungenda cum illis, post obitum ejus; n. enim relinquatur usufructus eis, qui post mortem usufructuariaj viverent, sed eis, qui post mortem suam supererent; Unde cum omnes filij matris testatoris supervivissent, ejusque haereditate adita decederent, quodcumque usufructuaria decederet, ad eorum haeredes usufructus Iure consolidationis reverteretur. Nec Claudius contra Scavolam caput, imo ejus decisionem rationem assignat; ait enim; Non credit Scavola, ipsum usufructum in eum portionum haereditariarum post mortem aviae inter ipsos mutuo dante, usufructum vel decem ad alterum transire, et sic de singulis ad superstitem. Id est, n. credit, testatorem reliquere usufructum eis, qui post mortem usufructuariaj supererent, sed eis, qui post mortem suam viverent, eo magis quod aequi partibus haeredes scripti exant, et ideo cum parvam affectionem mater erga omnes filios monerasset, facile existimavit Scavola, ita accipienda esse verba, ut aequalitas inter omnes haeredes servaretur; Unde nulla demonstrationis falsitas hic intercedit; Nam in hoc casu cum sola filia adiret, et viveret, solum ad eam pertineret usufructus, et ita ait Cuiacius, q. ea verba ad eum, qui ex eis vivet, scilicet si ceteri praemortui sunt, qui adirent haereditates, aliud sane dicendum esse, si filij illi n. adita haereditate ante usufructuaria mortem decederent; tunc enim eorum haeredes nullam usufructus partem habere n. Iure consolidationis, q. proprietatis penes ipsos n. esset; non Iure legati, q. nec usufructus in filiorum persona constituit, nec si constitueret, ut potest personalis ad haeredes transiret.

teretur. Quam expositionem deduco ex huius, qua inter se contrarie dixerunt Cujac. in Repetit. ad d. l. 32. §. 1. et lib. 10. observ. cap. 39. et lib. 23. cap. 8. Anton. Fab. lib. 1. Conject. cap. 11. D. Petri lib. 1. opus. ad notam Claudij in d. l. 32. §. 1. de Viufr. leg. =

Ex hac etiam necessaria demonstrationi in futurum collata natura, jam intelligo totum in l. Stichus, qui meus erit. 6. de leg. 1. ubi testator dixit: Stichus, qui meus erit, cum moriar, haeres meus dabo, et ait Iulianus, magis conditionem iniecit testator, quam demonstrare voluisse, id est, que ex eo apparet, quod si demonstrandi causa haec ratio poneretur, ita concepta esset: Stichus, qui meus erit, non qui meus erit, Constatque huius rationi qui meus erit inesse conditionem, et demonstrationem; ideo vero ait Consultus magis inesse conditionem, quam demonstrationem; quia inest demonstratio, cum in futurum sit collata quoad omnes effectus conditionale reddit legatum; Unde ea oratio qui meus erit, in eo solum differt ab hac Si meus erit, quod huius solum inest conditio, et res praesens legatua sub conditione, si permanserit in dominio. d. l. 33. §. Si quid legaverit. 3. de Cond. et Dem.; non enim legatua quilibet servus, potest Stichus nomine insigniri, sed is, qui testamenti tempore Stichi nomen habuit: Unde illius sive necessaria, sive voluntaria alienatione ita legatum extinguatur, ut nec redemptione ejusdem Stichi convalescat. ex Regula l. Cum Servus. 15. de adimend. leg. multoque minus alterius servi comparatione, cui idem Stichi nomen imponatur, tamen in locum prioris subrogetur. argum. tot. in l. fidejussor. 26. §. Vlt. de Pignori. illi vero orationi qui meus erit, non solum conditio, sed et demonstratio inest; non enim legatua Stichus praesens, quem tempore testamenti testator habet, sed indefinitum Stichum quemcumque habuerit mortis tempore; Unde licet alienatione Stichi sive voluntaria, sive necessaria legatum extinguatur elegans tot. in l. Scribit. 34. §. Vlt. in fine. ff. de Auro, et arg. leg. non quod Revocatum sit, sed quod defuerit conditio, id verum est, cum nullum Stichum habet testator tempore mortis; Si vero legatuz ipsum Stichum alienatuz redemerit, vel alium servum comparaverit, et Stichi nomen imponerit, in eo legatum consistit. Optimus ad rem tot. in l. filia sua. 28. §. 1. de Cond. et Dem. docet Duaren. in l. 6. de leg. 1. Orsuat. lib. 8. Comment. cap. 31. lit. C. =

Ex quibus refellendi sunt Donell. lib. 8. Comment. cap. 31. Cujac. in Repetit. ad totum in l. 6. de leg. 1. et lib. 2. observ. cap. 39. Emman. Acoita lib. 1. select. cap. 6. qui asserunt, huius orationi, qui meus erit, solum inesse conditionem, non demonstrationem, et eam non differre ab illa, Si meus erit. Moventur ex eo; Nam res designanda est Verbi, et notis praesentibus, ut certa fiat, non ex futuro tempore, quo qualis futura sit, nunc ignoratur; at quando legatua Stichus, qui testator fuerit, cum morietur, non certus servus, sed quisquis futurus erit Stichus tempore mortis legatua: quod est orationi solum inest conditio, non demonstratio. Expendunt tot. in l. Nupes. 85. Veri. Plane. de leg. 3. ubi ait Pompon. hunc sermonem, Verum, qui mea erit, in tempore mortis collatum, pro conditione accipiendum esse; similem et illud Stichum, qui meus erit; Nec intrare, Verum dicat testator, an si meus erit, et Labeo idem eo nomine caput, quia diceret, sermonem illum, etiam in futurum tempore collatum, pro demonstratione accipiendum = Sed notia sententia praeter adducta fundamenta nititur expressio tot. in d. l. 34. §. Vlt. de Auro, et arg. leg. ubi haec scriptura, Aurum, quod mortis causa paratum erit, dicitur in se habere demonstrationem legari, et arguunt, id est signum, et designationem rei; ita enim Verbum illud Aurum accipitur in l. In hac actione. ff. ad exhib. ut exudite advertit Duaren. ubi supra: Notanda itaque est audacia Cujacij, et ejus alienationi, quibus assentire videtur Anton. Faber de error. Pragmat. decad. 51. error. 1. in fine, qui textum hunc emendaverunt; Nam praevideere debuerunt, Consultum non negare, legatum hoc conditionale esse, imo asserere, habere in se demonstrationem, et conditionem; Nam asserit, aurum alienatum non debet, sive necessaria, sive voluntaria intercederit alienatio; constat vero, aliud fuisse dicendum, si legatum illud conditionale non esset =

Nec obstat Ratio in contrarium adducta, cui facile satisficit ex jam dicto; licet enim demonstratio regulariter ad praesens, vel praesentem

Num. 9

N. 10.

N. 11.

Tempus referatur, nunquam enim in futurum confertur; Nec implicat Tempus, vel personam ex futuro eventu demonstrari, ut in speciebus Relatiui, implicat sane ex futuro eventu, praesenti tempore Tempus designare, non Verbo repugnat eo futuro eventu, tempore, quo existat, Tempus demonstrari, et uno, eodemque tempore conditionem existere, et demonstrationem. Nec contrarium suadet textus in d. l. 85. Nam ideo Pomponius Labeonis sententiam improbat, quod demonstrationem solam, non conditionem illi Verbi, qui meus erit, inesse dicebat, quod licet eo textu non colligatur, manifeste constat, ex l. Servi electione. 5. §. Labeo. t. de leg. 3. ubi is, qui communem servum habebat, ita legavit: Stichus, qui meus erit, cum moriar, haeres dato, quare, an totum debeat? an pars? Labeo totum deberi respondit. Trebatius, et Carius, quorum sententiam Veronesius censet Paulus, partem deberi dixerunt. Si in §. Labeonis huic legato non solum inesse demonstratio, sed et conditio, dicere non potuisset, totum servum deberi, cum respectu partis conditio defecisset; at qui dixerit, totum servum deberi, quod sentit solum ei inesse demonstrationem, et eadem causa notatus fuit a Pomponio =

N. 12.

Verum demonstrationem in futurum collatam non reddere legatum conditionale, probari videtur ex l. Hi Verbi. tot. de leg. 3. ubi ita Vir uxori legavit: Uxori meae lateralia vitatoria, et quidquid in eis conditum erit, qua membra nulli meo manuscriptis continebuntur, nec ea sunt exacta, cum moriar, licet in Natione transacta sint, et cautiones ad actorem meum transtulerint. Deinde Praefectus in Urbe secum tulit lateralia illa, in quibus condiderat chirographa debitorum, et pecunias quaedam, in Urbe chirographa reddidit debitoribus, et pecunias erogavit, sicque evacuavit lateralia, post biennium reversi in patriam, alias pecunias condidit, et alia chirographa, quarum Scavola, an ea debeantur, qua mortis tempore condita fuerint? Et respondet, non deberi, qua mortis tempore continerentur. Tunc sic arguitur. En ubi Relativum referatur ad futurum tempus, videlicet et in his quidquid conditum fuerit; et tamen quia evacuata fuerunt lateralia, qua in eis condita sunt tempore mortis, legato non cedunt. contra d. l. 28. §. ff. de Condit. et Dem. quod demonstratio in futurum tempus collata non reddit legatum conditionale. Nec satisfacet, qui cum subtilissimo Acora d. lib. 1. Select. cap. 6. hanc distinctionem adhibuerit, Relativum cum futuro tempore legatum adiectum in certo corpore, veluti Servus, qui meus erit, aut aurum, quod uxori causa paratum erit; vel certo corpore adiectum, veluti Stichus, qui meus erit. In incerto corpore Relativum demonstrationem facit; in certo autem, et demonstrato facit conditionem, quia in corpore incerto totum verbatum in demonstratione est, quod legatur; non vero referatur ad Verbum legandi dispositivum; at vero in corpore certo, et demonstrato Relativum non referatur ad demonstrationem rei legatae, cum non sit necessarium, sed additur ad Verbum legandi dispositivum, et efficit legatum conditionale, in quo Acora intelligit d. l. 345. ff. de auro, et arg. leg. et doctrinam Alexandri in l. Commodissimi. to. de Liber. et Posth. num. 6. Unde cum in hac l. tot. Relativum adiectum sit corpore incerto, demonstrationem, non conditionem invenit legato =

N. 13.

Non inquam, qui haec dixerit, difficultati satisfacit, Nam differentia illa omnino convincitur ex d. l. Nuptes. 85. de leg. 3. ubi a seculo Pomponius Servum hunc meum ad praesens tempus adiectum, cum certum corpus legatur, non facere conditionem, sed demonstrationem, ubi non ita legaverit testator. Stichum meum, aut si incertum corpus legatur, veluti Vestem meam, Vinam meam conditionem facere, quod probatur ex l. Si ita esset legatum. 7. de auro, et arg. leg. Idem discrimen inter legata certi, et incerti corporis videtur, si ad tempus praesens Relativum adiectum sit Eleganti textus in l. Quintus Mucius. to. ff. eisdem. Deinde docet Pomponius hunc sermonem in futurum tempus collatum Vestem, qua mea erit, pro conditione accipiendum esse, et illud Stichum, qui meus erit, quod licet Conditioni, et demonstrationi Consultus agnoscat discrimen inter casum quo Relativum praesenti tempore adiectum corpore certo, et hanc faciat demonstrationem, et inter casum, quo adiectum incerto corpore, et tunc conditionem facit, tamen nullam admittit, diffe-

differentiam inter Relativum futuri temporis, quo adjectura certo corpori, et quo incerto corpori adjectura, sed indistincte scribitur facere conditiones demonstrativas, scilicet ut ex jam dictis constat. Idem liquet ex d. l. 34. §. 5. Pl. et d. antea de aux. arg. quely. ubi si testator ita leget: Vxorī aurum, quod ejus causa paratum erit liberē alienante ipso Iure n̄ debent, sive alienatio sit Voluntaria, sive Necessaria: §. relativum illud incerto corpori adjectum conditionem facit. Conseq. patet; Nam si solum demonstrationes faceret, legatum purum esset, nec quacunque alienatio sufficeret, ut legatum diminuere, sed requireretur Voluntaria. ex res. l. Rem legatam. 18. de adim. leg. §. Si rem. 12. Init. de Leg. Regere quae dicitur circa finem. Conducit et tōd. sic intelligi alias difficili in l. Pavedia. 22. §. De libertis. 3. ff. de fundo instruct. 18. ubi Patronus libertis legavit sic: Lego fundum cum omnibus, quae ibi erunt, cum moria, et ait Consultus, q. si accepta Viniana tempore mortis Vinum deprehendatur, quod testator vendiderat, nulla necessitate compulsus, illud legari verbis continetur manifeste contra testatoris Voluntatem, et haeres probaverit; et quia Verum ē expresse conditiones, quia Verum ē, Vinum in bonis fuisse tempore mortis, quod solum inspicitur, cum legatum sit conditionale, re- potē continens Necessariam demonstrationem, rejecta interpretatione Fabii lib. 10. Conject. cap. 6. et aliorum, scilicet Vinnij, et aliorum, qui refert in d. 12. Init. de Legati =

N. 14.

Uterius sic differentiam traditam ex hi, quae superius judicari, convinco. Hinc orationi Stichus, quae meū erit in s. Acosta inest conditio; sed tunc relativum reddit corpus legatum incertum: §. relativum adjectum corpori incerto n̄ solum demonstrationem, sed etiam conditionem facit. Prob. Min. In hac oratione non legatur certus, et determinatus Stichus, quem testator habet tempore testam. sed incertus, et indeterminatus, si scilicet, quem tempore mortis habiturus ē, ut supra num. 9. probari ex d. l. 28. §. 1. de Cond. et Dem. §. relativum futuri temporis corpus alias certum reddit incertum: §. de n̄ supponente subjecto. Conseq. sequitur, dum admittit discrimen inter casum, quo Relativum hoc adjectura corpori incerto, et cum quo certo corpori adjectura, cum nullo casu certo corpori adjecto dici potest: quo solo fundamento satisfacit ratio, q. ipse faceret, q. si in specie d. l. 34. §. 5. Pl. nullum aurum haberet testator mortis tempore, non esset legatum: ergo legatum illud pendet ex futuro eventu, et per consequens est conditionale: tenendum itaque ē, Relativum de futuro demonstrationem simul, et conditionem indistincte indicare legat =

Nec obstat tōd, quem in sua sent. confirmacionem adducit Costa, expendit l. Commodiome. 10. de Liber. et Posth. ubi si testator ita posthumus haeredes instituat: Qui me mortuo nasceretur, haeres esto, si vivo eo nasceretur, sumptis testamentum. Cujus rei jam rationem reddit Pompon. quia hic filius nec ut sub conditione quidem haeres scriptus intelligitur: §. relativum incerto corpori, idē posthumo adjectum n̄ reddit institutionem conditionalem. Sed responderi ex ipso tōd, contrarium colligi, ubi posthumus institutus neutrius temporis habita mentione Iure dicitur institutus: ergo si Vtrius solum temporis facta mentione institueretur, sub conditione dicitur haeres scriptus. Quod ex eo patet, quod si in altero casu nasceretur, testamentum ut praeiterit scriptus. Nec aliud suadent illa Verba: Nec sub conditione quidem scriptus haeres intelligitur, quae referenda sunt ad casum omnium, in quo certum est, nec pure, nec sub conditione scriptum haeredem intelligi; quem sensum expostulant sequentia illa Verba qui in hunc casum nasceretur, qui non est testam. apprehensus. docet Cusac. in d. l. 10. Notandum tamen ē, q. licet olim posthumus institutus in unum casum, in altero praeiterit censeretur d. l. 10. l. Gallus. 23. §. foritan 8. de Liber. et Posth. l. Si pater. 26. de Vulgar. l. Si ita scriptum. 47. §. 4. de haered. instit. cum non possent Consulti casum institutionis supplere, et si legi Velleja t. cap. cavebatur, posthumum, et alienum institutum iuxta Aquilianam formulam testamentum n̄ sumptis, et si vivo testatore nasceretur, contra id, quod lege XII. Tabularum cavebatur, Paulus sic intelligens lib. 3. Sentent. tit. 1. §. Tali. antepen; Modie

N. 15.

tamen ex nova Iustiniani constitutione in l. Pl. C. de Posthum. hered. instit. institutio posthu-
mi in unum casum concepta ad alterum extenditur, q. benignè creditur, n. deficere demonstra-
tionis casum, nec censetur, Patrem ideo posthumuz instituit in casu, quo post mortem suam nati-
ceretur, ut eum in contrarium casum non Vocaret, sed potius quia illius se morturuz cogita-
bat, vel n. instituit posthumuz, qui se vivo nasceretur, n. eo animo eum creditur instituisse,
ut in altero casu eum excluderet, sed qui se n. morturuz ante posthumi natiuitatez cogi-
tavit. Quam differentiam inter novum, et antiquum Ius ex quibusdam Antiquioribus
agnoscunt Cusac. ubi supra, Donell. et Gilkenius in d. l. fin. Noter Pichard. in lectur.
Salmantic. ad l. Gallus ad eju. principium cap. 1. n. 200. et ad l. Nunc de legat. 8. cap.
12. n. 14. Similis est questio etiam in l. fin. C. de Instit. et substitut. ubi videndus Gilke-
nius plures referens.

N. 16.

Expendit etiam d. lib. t. select. cap. 2. tom. in l. Cum illud 25. §. Fix-
res meus. t. quando dies leg. ced. ubi vi, cui pupillus nummos naturaliter tantum debe-
bat, quos scilicet sine tutori auctoritate acceperat, et quibus locupletior factus n. erat,
ita legavit: Marci mei Titio dabo, quod pupillus solveret, et ait Papin. hoc legatum
simile esse legat. fructuum, qui ex fundo nascentur, vel eju, q. ex Virescencia natum exit,
et aserit, quod si medio tempore legatarius moriatur, antequam pupillus evolvat, trans-
mittit legatum ad heredes. Sic insurgit, En ubi Relativum de futuro incerto corpori fuit
adjectum, et n. injectit legato conditionez, sed demonstrationez; alias enim si conditio-
nale esset legatuz, n. transmitteretur ad heredes pendente conditione. l. 1. §. Si post diem 5.
§. 2. quand. dies leg. ced. l. Vnic. §. Si autem aliquid sub condit. de Caduc. toll. §. Relati-
vum de futuro incerto corpori adjectum n. conditionez, sed demonstrationez injectit
legatum. Verum providere debuit subtilissimus Vir ex ipso etiam suam doctrinaz exponi
convinci; Patet enim Papin., omnia illa legata conditionalia esse, et nihil interim
peti posse, nec contrarium esse, q. ad heredes transmittant; quippe cum conditiones
illæ n. ex testam., sed extrinseci ex rerum qua legantur natura, adveniant. l. 1. §. 9. de
de Cond. et Dem. l. Interdum. 13. de V. O. quoad transmissionez n. reddunt legata con-
ditionalia, ut idem Papin. scripsit in l. Conditiones. 99. de Cond. et Dem. et constat
ex l. Quod pure. 6. §. 1. quand. dies leg. ced. quod idem servatur, et n. testator conditionez,
qua ex rei natura inest, exprenerit, ut in d. l. 15. Nam ut vulgo dicitur, et Verum e,
qua tacite insunt, et n. exprimentur, si tamen eo modo, quo insunt, exprimentur,
nil operantur, ut in terminis probata ex d. l. 25. et ex l. Hæc Verba. 3. de leg. 1.
l. Si Titio. 25. §. 1. quand. dies leg. ced. Nec aliud probant illa Verba d. l. 15. Nam
quando dies legati, cui conditio n. adscribitur, quamvis extrinseci expectanda sit,
cedit, quibus dicere videtur Consultus, Relativum illud conditionez n. injectit, nam ita
intelligenda sunt, ut sensu sit, testatorum n. intelligi adscribere ex testam. conditio-
nem, qua tacite inest, et n. eam exprenerit quoad hoc, ut legati transmissionez impe-
diant, licet Verum sit, per illud Relativum conditionem exprimi.

N. 17.

Rejecta q. illa subtili magis, quam
vera differentia, dicere cogor, dum meliora occurrunt, Veram esse conjecturam eruditi-
ssimorum Virorum, quam amplectitur Cusac. in Veritat. ad l. 16. de leg. 1. qui exprimentur;
inde Committi dictionem n. deesse, itaque legenduz Respondi secundum ea, qua
proponerentur, n. deberi, n. qua mortu tempore. Et ut sensu sit, solum ea deberi, qua
mortu tempore in lateralibus essent, n. Verò ea, qua prius condita, inde exempta fuerunt,
et id scripsit Scavolam conjector, tum quia quaerit, an ea videatur tantum testator
legasse, qua postea Reverari in lateralibus condidit: §. supponit deberi, qua mortu tempore
in lateralibus essent, solumque quaerit, an qua prius condita fuerunt, legato cedant?

3. Cui quaestioni congruenter responderetur, non deberi, nisi quae mortui tempore continentur: absurdè ergo responderetur, non deberi, cum in ipsa quaestione contrariuz supponatur. Tum etiam ex Veris: Idem quaeritur, in quo quaerit, an cum emptiones praediorum in iudic lateralibus condiderat, praedia quoque legato cedant? Et respondit, si eo animo Emptiones praediorum ibi condiderat, ut eorum proprietates legatario praeretur, praecise defendi, praedia quoque deberi; absurdum sanè esset quaerere, an etiam praedia haec legatario deberent, si nihil aliud esset in legato, absurdumque esset respondere, praedia quoque deberi, deinde et esset absurdissimum decidere, praedia illa deberi, cum nulla congrua discrimini possit reddi ratio, ex quibus constat, locum illum corruptum eo modo emmendandum esse =

N. 18.

Possunt etiam proponi exi. in l. Si fundus 49. l. Si chorui. 79. §. l. Si ita legatum. 86. de leg. 3. l. Si uxori. 39. §. Cum ita. 1. et 5. Alfenus. 2. de auro, et arg. leg. l. Seja. 20. §. Pamphila. 6. de fundo in iud. in quibus docetur, quod si legatum sit fundus cum omnibus, quae ibi erunt, quae ibi casu mortui tempore sunt, legato non cedunt, et e converso quae casu abeunt, legato continentur: §. relativum illud de futuro non reddit legatum conditionale. Consequenter patet, nam si conditionale ex eventu qualis qualis existentia consisteret, et ex defectu qualiscunque evanesceret. Sed respondeo, quod quoties legatum relinquatur per Relationem ad certum locum, ea tantum continentur, quae ibi sunt, ut perpetua maneat. l. Vxorum. 41. §. Legaverat. 6. de leg. 3. exi. sic intelligi. in l. Cui. 84. de leg. 3. l. Generali. 32. §. Uxor. 2. de Vusu. leg. quia alicuius rei esse, vel ad eam pertinere tantum videtur, quod ibi non casu, nec ad tempus, sed perpetua destinatione collatum est. l. fundi. 17. §. Labeo. 7. de action. empt. l. 32. de Pignori. l. In praedij. 7. §. In quib. cau. pign. vel hypot. tacit. contrah. l. Si qui. 40. de Religi. om. docent plures, quos refert Valeria lib. illustr. tract. 2. cap. 1. n. 11. et ex eadem ratione ea quoque legato continentur, quae non in perpetuum, sed ad tempus, vel casu abeunt. l. Quiritium. 78. l. Servus. 82. de leg. 3. l. Quiritium. 42. l. Idem respondit. 38. de fund. in iud. l. Ex facto. 35. §. Rerum. 3. de haered. instit. Unde cum in conditionibus expendenda sit testatoris voluntas. l. In conditionibus. 19. de Cond. et Dem. licet in dictis Iuribus legatum sit conditionale, tamen cum conditio pendeat ex testatoris arbitrio, rectè responsum est, ea, quae casu sunt, legato non cedere, cum a testatore eo animo instituta non sint, quemadmodum nec continentur, quae a legatario inferuntur. l. Omnia. 32. §. Cum ita legatum. 3. de leg. 2. l. Cum delationi. 18. §. Sabini. 12. de fund. in iud. l. Nomen. 34. §. filio. 4. de leg. 3. et e converso deberi ea, quae casu abeunt, cum vel ignorante testatore ab alio, vel ab ipso testatore, non tamen animo minuendi legatum exempta inde sint =

N. 19.

Deinde et in serie exi. in d. l. 16. de leg. 1. cum similibus debere consistere legatum, et si Stichus legatus alienatus sit, probari videtur in l. Talem. 51. §. Si qui ita scripserit. 4. de haered. instit. ubi testator ita scripsit: Stichus si meus erit cum mortuus, liber, et haeres esto. Et respondit Consultus, quod si vivus cum manumiserit, adhuc tamen Stichus liber, et haeres erit: §. pariter adhuc deficiente conditione inducitur per Relativum de futuro in d. l. 16. debuit consistere legatum. Respondit deficiente quidem conditione inutilem reddi institutionem in d. l. 51. §. et ob id servum alienatum non posse adire hereditatem iure Emptoris, ut ipse Marcianus fatetur, Verum non intelligi deficere conditionem, ex quo quod a vivo testatore Stichus sit manumissus; nec enim eum casum excludere voluit testator, sed alterum tantum, quod esset alienus, et alia verba testamenti omnino huius conjectura non repugnent; Nam quamvis servus non est, libertus tamen est; pravis tamen innungit difficultas ex l. 29. §. Si Stichus. 4. de leg. 3. ubi quidam ita scripsit: Si Stichus, et Damma servi mei in potestate mea erunt, cum mortuus, tunc Stichus, et Damma liberi sunt, et fundum illum sibi habento. Si ex his

Alterum Dominus alienaret, Vel manumitteret, Labeo putat, neutrum liberum futurum.
Tubero, cuius sententiam Voluntas defuncti convenire magis ait Iavolenus, eum, qui reman-
sisset in potestate, liberum futurum, et legatum habiturum: q^o nulla est differentia inter casus
quo alter servus fuit manumissus, et inter casum, quo fuit alienatus, cum neuter admittatur
ad legatum. Respondit cum D^o Saneio ad l. 17. de Cond. et Dem. num. 7. in d. l. 5. Et eam coniec-
turam derum^{us} ex eo quod testator videtur non tam servo consulere Voluisse, quam sibi
haeredem habiturum; at Verò in d. l. 29. §. 4. n. sibi, sed servo potius prospexerit, quapropter
n. est illi conjecturae locus.

N. 20.

Ad hanc etiam partem necessariæ demonstrationis in futurum
collata expectat eod. in l. Iam certum. §. de vitico, Vino, et Oleo leg. ubi ait Iulianus, q^d cum
certus numerus amphorarum Vini sit legatus ex eo quod in fundo Semproniano natum
erit, si minus natum sit, amplius non debetur, quia hæc Verba, quod natum erit, quan-
taxationis vicem obtinent, quod idem obtinere in contractu Emptionis, et Venditionis, si
Vendita sunt duo pondera olei ex eo, quod in fundo certo natum erit, idem Iulianus
scripsit in l. Si debitor. 39. §. Verumli. h. de Contrah. Empt. et probat in l. Qui fun-
dum. 40. §. qui aurum. 2. eod. titul. Ex quibus constat, Relativum de futuro conditionem
simul, et demonstrationem injicere legato, idque sibi voluit Iulianus. Verba illa, quod
natum erit taxationis vicem obtinere scripsit; taxationis, ut observat Cujac. lib. 2.
observat. cap. 12. ex l. Maximo. 41. §. Et circa fines de leg. 2. et alij in locis, tum scriptio-
nes Verborum quaedam, quibus oratio aut coercetur, aut dilatur; illa Verò aditio
legato certo amphorarum numero legatam rem demonstrat, et coercet, ut si minus
nascatur, minus legato contineatur. Illud notatu dignum censeo, q^d n. animadvertunt
Interpretes, solum Iulianum indicare controversiam de hac re, fuisse inter Veteres,
et aliquos contra sentisse; nam in d. l. 5. scribit placuisse, et in d. l. 39. §. Et a plerisque
Respondum esse: Notat q^o meo iudicio, Labeones, et ejus avoclas, qui cum eorum maxime, Rela-
tivum de futuro demonstrationem solum, n. conditionem injicere legato, quo nomine eoi repre-
hendisse Pompon. in d. l. 85. de leg. 3. dixi supra num. 11. consequenter in alij speciebus di-
cere cogebantur, integrum num^{us} amphorarum Vini legatario deberi, et si nihil natum
esset; at cum obtinueret, Relativum illud Verumque injicere legato, conditionem scilicet,
et demonstrationem, merito eoi notans Iulianus, respondit placuisse, et a plerisque
Respondum esse, minus legato contineri, si minus natum esset, ut ex ejus necessariæ
demonstrationis eventu, vel defectu utilitatez, vel inutilitatez legati pendere =

N. 21.

Adversaria eod. in l. Legatum. 42. §. de annuis
leg. l. Ex eo Vini. 13. de vitico. Vino, et Oleo leg. l. firmius. 16. in prid. quand. dies leg. ced.
l. Inter stipulantes. 83. §. Sacram. 5. Veri. Pro quo. de V. O. Quibus omnibus docemur,
q^d cum legatus certus numerus amphorarum Vini in annos singulos, ex eo q^d in certo
fundo nascetur, vel certa quantitas ex redditu prædictorum futurum anni, si aliquo for-
san anno minus natum fuerit, vel si quantitas ex illius anni redditibus redigi non
possit, quod deesse, ex ceterorum aliorum Veritate supplendum est: q^o Relativum de futuro
n. inducit conditionem. Donell. in d. l. 83. §. 5. de V. O. circa finem. num. 9. ait, hanc
eandem ^{am} contineri in d. l. 5. de vitico. Vino, et Oleo leg. cuius eum esse sensum concen-
dit, ut si minus natum sit, non solum primo anno, sed et omnibus leg. q^o nihil
forte amplius natum sit, minus debetur. Sed hæc interpretatio et Verbu, et mentis
Repugnat, satique convincitur ex nuper dictis. Cujac. lib. 9. Respons. Papin. in d. l. 26. §. 1.
dies leg. ced. Respondet, multum inesse, an legatus certus numerus amphorarum Vini
ex eo q^d nascitur hoc anno, an certo fundo simpliciter, quod ex fundo nascetur,

primo casu, cum legatur numerus certus ex eo Vino, quod anno nasceretur, quod eo anno de-
 esset, ex sequentium annorum fructibus n. esse supplendum, in quibus terminis intelligit eam
 in d. l. 5; In secundo vero cum legatur simpliciter, id, quod deest, ex ceterorum annorum ver-
 tate supplendum esse; quia generaliter fructus fundi omnium annorum demonstrati sunt,
 in quibus terminis intelligit eam in contrarium expensas = Sed haec solutio divinae ratio-
 nis est; Cum enim l. 5. n. proponitur legatum, certus numerus amphorarum Vini ex eo, quod hoc
 anno nasceretur, sed absolute ex eo, quod nasceretur, deinde etiam testator legaverit simpliciter,
 creditur de primi anni fructibus sentire, ut constat ex d. l. 33. St. de Constat. emp. =

N. 22.

Utraque igitur solutio rejecta, Respondendum est cum
 Pacio centus. 6. quae. 34. quem sequitur Oualdus lib. 8. Comment. Donell. cap. 19. lit. C. qui
 avertit, differentiam esse constituendam inter casum, quo legatur certus numerus fructuum
 semel ex his, qui ex certo fundo sunt nascenti, et inter casum, quo legatur in singulis
 anni; priori casu, ut in serie eod. in d. l. 5. nihil debetur ultra id, quod priori anno na-
 tum fuit; posteriori casu, ut in serie eod. in d. l. 17. St. de annui leg. et in d. l. 13. de tunc.
 Vno, et oleo leg. annorum quadam conjunctio fit, ita ut quod aliquo anno deest, ex
 aliquorum annorum redditibus suppletur ex praesumpta testatoris voluntate. Nec tunc
 obicit eod. in d. l. 26. quod dicitur leg. ced. ubi semel tantum fuit legata quantitas, et ta-
 men ex sequentium annorum veritate suppletur, cui in super habita solutione Pacij, et
 Oualdi ubi supra, qui avertent, intercedere conjecturam voluntatis ex eo, q. testator con-
 juncta persona, fratri nempe suo legavit, Respondit cum Cujacio 9. Respon. Papin. in d.
 l. 26. ibi n. fuisse legato fructus, qui ad modum certum nascerentur, sed legatam fuisse
 certam pecuniam, cuius quantitas n. minueretur, si minore fructus ex fundo provenie-
 rent; quapropter nullam conditionem legatum habere respondit Pompon., sed solvitur
 solvenda pecunia tempore proximo, ut commodius eam ex redditibus huius praes-
 ret, et ea est ratio, ob quam sequentium annorum veritas expectatur, alia si testator
 legasset, vel semel, vel in anni singulis certam pecuniam quantitatem, nulla habita men-
 tione reddituum fundi, licet in posteriori parte testamenti cavisset, ob eam causam le-
 gataris certo fundi esse obligatos, ut ex eorum redditu pecuniam perciperet, huius omni-
 modo tenetur integram quantitatem praestare, et si ex fundorum redditu redigi n. potest
 nulla expectata inferiorum annorum veritate. Eod. sic intelligit in l. Lucius Titius. 12.
 de aliment. leg. ubi advertit Cujac. ad responsionem Pauli. Nec magis Vaget d. l. 83.
 S. 5. de V. O. quia ut advertit Pacius ubi supra, ibi stipulatus quidam fuit centum
 amphoras Vini eo fundo, n. ex redditu fundi, nec ex eo quod natum sit; quapropter
 quanto cuncte ex eo percipiantur, debentur =

Sed adhuc noverit doctrina, quam huiusque

N. 23.

Asserimus Relativum de futuro n. solum demonstratione, sed et conditione injicere
 legato, ex aliquacumque dispositione graviter obviunt eod. in l. 2. in prin. et d. l. 8. Si
 quis ita scripserit. 36. de hered. inst. ubi si quis ita scripserit: Lucius, et Sempronius
 heredes sunt ex partibus, quas adscripsero, nulli adscripti partibus Valida est ins-
 titutio, et ad aequales partes vocantur instituti; Si vero scripserit, ex partibus, quas ad-
 scripsi, nota, quod in hac legati institutione deficiente conditione, semper inutilis est ins-
 titutio, nulla habita distinctione, Verum partium distributio conferatur in arbitrium
 alienum, an testatoris, sicut in legati institutione nulli partibus adscriptis, inutilis
 esse, dicitur institutio, quia ut Ulpianus ait, id creditur inesse conditioni: q. in primo
 casu institutio n. e. conditionalis, et per consequens Relativum illud demonstrationis innuit

solam institutionem. Sed cum Carolo Ruino l. 6. de leg. 1. n. 33. et Matheo Gualdo ibidem, qui referunt, et sequuntur Ornatu lib. 8. Comment. cap. 31. lit. f. Rejicienda est omni communi solutio, qui tenent, quod si quis reddere conditionale per Relativum de futuro, Verbum circa substantiam dispositionis, ut in institutione defectus conditionis dispositionem deficere faciat, si circa accidentia, ut in distributione partium, ut in d. l. 2. ubi n. distinctio ipsa, sed partium distributio fit conditionalis secundum ^{am} s. tunc defectus conditionis accidentia quidem veritas, sed n. substantiam dispositionis. Rejicienda, inquam, est haec solutio; nam Relativum de futuro facit conditionalem totam orationem, n. antecedens tantum, ut ex jam disputatis constat. Cum ipsi q. xxiij. duas esse prohibitiones hominis, et legi; Quoties quis a prohibitione legis recedit, sibi aliquid proponens, siquidem id proficere, valet, sin minus ad prohibitionem legis poenitentia prioris conditionis, qua vique ad mortem est libera, Verbum creditur, ut accidit in dicitur Iuris in partium distributione, quae si omittatur a testatore, fit a leg. partem aequali tribuente ex Voluntate testatoris, quomodo sunt accipienda illa Verba d. l. 2. quam duplici facta instituit. scilicet una hominis, altera legi ex hominis Voluntate; Contraria vero si quis sibi aliquem actum proponat, ne expedit nequidquam, a leg. in contrarium carum capum sit, ut evenit in d. l. 18. de Inst. leg. et omnibus relati num. 5. quia legationum incertitudine nulla leg. consultum fuit, et in d. l. 16. de leg. 1. dispositio in actu contraria n. Substituere =

N. 24.

Res sane est difficilis, inculcanda, et amplius explicanda est solutio. Verum est, institutionem eo modo conceptam ex partibus, quas adscribere esse conditionalem, et ob id censuere Marcellum, ut refert Vlp. in d. l. 1. nulli adscribere partibus esse institutionem inutilem, perinde ac si scriptum n. esset: Ex partibus, quas adscribere. si minus ex aequi, ita ut duplex censetur facta institutio, cui dispositioni aniam praebet testatoris Voluntas, qui cum ita scribit, videtur dubitare, an partes adscribiturus sit, necne, et cogitare, si forte n. adscripserit partes haecdesi fore ex aequi partibus, ut cum iudicio considerat Duarenus in paraphrasi ad titul. cap. 3. et in d. l. 6. de leg. 1. Quapropter docet Vlpianus, aliud dicendum esse, si Voluntas testatoris refragetur; quod proculdubio Verum est, cum testator dicit, si eri partes adscribere, tunc enim n. aliam vult, eos haecdesi esse, quam si partes adscribere. argum. tot. in l. Titio. 34. in prin. de leg. 2. expressus tot. in l. Vle. in fine. de Bonor. possen. secund. tab. Itaque Verum est, Veroque casu esse conditionalem institutionem, sed in principio conditio n. excludit conjecturam Voluntatis, ut in eius defectum alia institutio ex aequi partibus inducatur; in 2. vero conditio expressa est Voluntas testatoris omnem conjecturam excludens. ex leg. tot. in l. Ille. 25. §. 1. de leg. 3. Ex quibus convincitur Donellus, qui d. lib. 8. Comment. cap. 31. putavit, Veroque casu utilem esse institutionem nulli adscribere partibus, motus illi Verbi. Sed magis est, ut sic utraque institutio accipiat, quae tamen ita intelligenda sunt, id est ut Vana, quam duplici facta institutione, si utraque inest, accipiatur ex partibus, quas adscribere unam, sin minus ex aequi alteram. Ex omnibus facile potest satisfieri subtilibus argumentis Antonij Fabri, qui de errorib. Pragmat. decade. 35. errore. 10. per totum, nimium multa, ut ipse fateatur, in miserum Tribonianum cumulat, qua sola Verborum Marcelli opinionem amplectens =

N. 25.

Dicitur l. 2. de haered. instit. opponi solet ed. in l. Si contra. 25. ff. Pro Socio, ubi si contra sit Societas ex his partibus, quas Titius arbitrat

4

tratus fuerit, Titio antequam arbitraretur decedente, nil agit, Celsus respondit, eam reddens
 rationem, quia id ipsum actum est, nec aliter societas sit, quam ut Titius arbitratus sit. Quod
 idem tenet in alijs contractibus eodem modo celebratis. l. Si merces. 25. ff. Locati. l. Si quis arbitratus. 23.
 cum legib. seqq. de V. O. l. Vlt. C. de Contractu. emp. Sed ex d. l. 25. Pro Socio gravis insurgit diffi-
 cultas, et argumentum; Nam contractus Societatis ex provisione legis, qua natura contractentium
 voluntate, partibus n. expressis, inaequalibus partibus contractus intelligitur. l. 29. in p. ff. Pro
 Socio. S. H. Instit. eod. tit. Et tamen quia certa fuit Societas ex partibus, quae Titius arbitratus fue-
 rit, n. secuta partium designatione iuratur contractus: q. licet haeredes scripti sine partibus
 ex Iuri provisione ad aequales partes admittantur, tamen cum testator dixit, ex partibus,
quas adscripsero, nullis partibus adscriptis, inutilis debet esse institutio. Respondetur ind. l. 2.
 25. Conditionem assignationis partium referri ad alterum factum, scilicet Titij exierit;
 quapropter n. possumus deficiente assignatione partium conjecturari, seu praesumere mutatur
 esse consilium contractentium, ut ex eorum arbitrio partium assignatio non pendeat; qua-
 propter si assignatio partium a testatore per relativum de futuro in extranei factum re-
 ferretur, ea deficiente, ex eadem ratione inutilis erit institutio, quomodo ponet intelligi
 tot. in l. Clemens. 84. S. de haeredib. instit. ubi testator ita scripsit: Quanti ex parte mea
Titio haeredem institutum recitarem, ex ea parte Sempronius mihi haeres esto, et ait Pau-
 lus, nullo recitatio testamento, inanem esse institutionem, notavit Cujac. in Reperit. ad hunc
 tom; at vero ind. l. 2. adscriptio partium cum pendeat ex voluntate testatoris, datus locus
 conjecturae, et praesumptioni, de qua supra = Objici etiam potest tot. in l. Qui ex fratribus. 29. de
Condit. instit. ubi testator scripsit ita: Qui ex fratribus meis Titiam consobrinam uxorem du-
roxerit, ex bene haeres esto, qui n. duxerit, ex exidente haeres esto; Consobrina vivente testatore
 decem, quaxit Papi'n, an fratres admittantur ad hereditatem, et Respondet, ambo ad her-
 ditatem venientes seminem habere, et reddi rationem, quia verum e, eos haeredes esse insti-
 tutos, sed emolumento portionum, eventum nuptiarum dixerunt: q. supponit relativum de futu-
 ro n. reddere institutionem conditionalem. Deinde ex hac evidente ratione idem convincitur;
 Nam si institutio illa esset conditionalis, mortua consobrina re integra inutilis esset. l. In
 testamento. 31. de Cond. et Dem. l. Legatum. 4. C. de Condition. inseris; Nec enim ut conditio
 pro impleta habeatur, sufficit exire per eum, cui opposita e, sed requiritur exire per
 eum, in cuius persona adimplenda e. l. Si post diem. 5. S. Item. 5. Quando dies leg. ced. Vel
 pro eju interire n. impleti. l. Si ve civilis. 29. de Cond. et Dem. Donell. lib. 8. Comm. cp. 34.
 Ouald. per Omnes l. 2. A. q. cum mortua sobrina teneat institutio, relativum solum de-
 monstrationem, n. conditionem infert institutioni, cum tamen partium distributio non
 pendeat ex facto testatoris. Respondetur, conditionalem esse illam institutionem, ut con-
 stat ex l. Vter ex fratribus. 23. de Condit. institut. l. 25. Si quis ita. 6. de Bonor. possion.
 secund. tab. l. 9. S. Pleni. ff. de haered. instit. et deficiente conditione, deficere; sed n. inte-
 lligi deficere conditionem mortua consobrina; Nam Regula tot. ind. l. 84. de Cond. et
 Dem. et l. 4. C. de Contraria testatoris voluntate; in specie vero nostra datus conjectura
 voluntatis, ut conitae institutio mortua consobrina; quia cum testator unum ex fra-
 tribus vocaverat, qui consobrina nuptiarum, sed potius cui impossibile erat consobrina nu-
 bere (nam eadem duobus nubere non poterat) S. Socrum. Instit. de Nuptijs, et ita per
 quem n. exiret, quominus nubere, manifeste sensit, q. quando per eum n. exiret, quo-
 minus alteruter consobrinam ducat, quia se intra decem, an comitantem inces
 vixiles portiones, Unde ex voluntate, quam testator expressit circa unum ex fratribus,
 quem vocat ad hereditatem, ex eo solum, quod per eum n. exiret, colligitur mens ad
 utrumque, ut in p. Institue. de legitima Patron. tutela, ut si per eum n. exiret, ad tri-
 lei admittantur; per eum autem n. stat mortua consobrina, quae intelligenda sunt illa

N. 26.

Papinian's Verba: Quia verum est eos heredes institutos, scilicet in hunc casum, licet distributio portionum pendeat praeiudice ex nuptiarum eventu, docet subtiliter, et ingeniose Pinellus lib. 2. selectarum. cap. 1. per totum. et praecipue num. 22.

N. 21

His, quae diximus, per illurxant. tōi. in d. l. 2. de hered. instit. et tōi. in l. 8. C. de Instit. et Substit. ubi si testator ita scripserit: Prius haeres esto secundum infra scripta conditiones, et nullam conditionem adiecit, sanxit Iustinianus, supervacuaque conditionem, praedicationem, et testamentum puram habere institutionem, et ad id ostendendum utitur responso Papiniani in l. Cum pater. D. 5. de leg. 2. ubi Vici Civitatis reliquit, qui proprios fines habebant, n. ideo minus ex fideicommissis debent respondere, quod testator fines raturum promittit, ac postea morte praeventu n. fuit. Cujus constitutioni e. Ratio; nam illis Verbi n. certo constat, testatorem Voluisse conditionem adiecit, sed consilius ejus tantum fuit apud se deliberantis, quod mutare ex poenitentia censeret eo ipso, quod cum Iure possit. facit ab argum. l. 6. 5. 2. de Iure Codicill. et l. 7. in prin. de leg. 2. Sed contrariis vide l. 22. de leg. 3. Conciliat Orwald' ad Donell. 8. Comment. cap. 4. lit. E. qui adducit etiam l. 14. de leg. 1. et l. 7. de leg. 2. Rejuncta solutione Cujas. 4. obier. cap. 7. Nec obstat tunc tōi. in l. Quoties. 3. 5. Tandem de leg. 2. de hered. instit. ubi ait Ulpianus ex Marcello, q. si testator, qui conditionem inserere destinabat, n. adiecit, institutio inutilis e. Nam Omnia Duaren. ad titul. de Cond. instit. cap. 3. Etiothom. lib. 1. Amicabilium. cap. 9. qui putant d. l. 9. 5. 5. abrogari per d. l. 8. Respond. cum Donello in d. l. 8. et lib. 6. Comment. cap. 21. quem ibi sequitur Orwald' lit. h. ex Accursio d. l. 9. 5. 5. procedere, cum testator destinabat conditionem inserere institutionem n. aliter institutus, quo casu certum e. Voluisse institutionem facere omnino conditionalem, nec voluntatem ipsius patere, ut pro instituto habeatur is, qui reperta institutus pure cum noluerit testator esse illam heredes nisi sub conditione, quo etiam casu adhuc potest constitutionem d. l. 8. idem Vigere.

N. 28.

Non dum me abire sine Antoni. Faber, qui de errorib. Pragmat. decad. 35. error. 9. per tot. Imperatorem in d. l. 8. ineptitudinis arguit, et d. l. 9. 5. 5. emmendat. Rationes haec sunt; Et si illa adjectio secundum conditiones infra scripta non injiciat conditionem, facit tamen, ne institutio ulla Ratione videri debeat pura, quamvis nulla conditio sit subiecta, siquidem aperte demonstrat, voluntatem testatoris illam fuisse, ut puram institutionem n. faceret: q. non adjecta conditione, nulla debet esse institutio; n. pura, q. testator ab initio egit de facienda illa conditionali; non conditionali, quia nullam conditionem adscripsit. Deinde incertum aut esse argumentum, q. Iustinianus a Papiniani responso tanquam a simili abducit; nam in specie, de qua consultus fuit Papin., Vici, quos testator Civitatis reliquerat, proprios fines habebant; ideoque tamen testator n. exprimitur fines, quos super aliam scripturam demonstraturum promittent, nil tamen obstat, quominus fideicommissum deberetur, cum de re relicta constat; in casu vero d. l. 8. nulli a testatore expressi conditionibus nulla alia conditio rebe, qua institutioni naturaliter instituit; quapropter aliud Papin. respondisset, si testator promittent se demonstraturum alio, fines, quam qui cum Vique in diem fuissent, cum tunc mortua ante demonstrationem testatoris n. constet, de quanto corpore senesce, et per consequens deberet esse inutile fideicommissum. Ulterius hic Variocinatur: Papinianus illum casum tractat, quo testator morte praeventu non fecit, quod se facturum promittent: q. si bona e. constitutio Iustiniani, sequeretur, ut institutio fieret pura, quam testator conditionalem facere voluisset, si morte praeventu conditionem, quam adire destinaverat, non adijisset. Contra id, quod supra dictum est. Tandem emmendat d. l. 9. 5. 5. Sed inutilia sunt haec argumenta. Non obstat t. cui satisfit ex dictis num. antea si dicamus, testatorem credi ex poenitentia mutasse consilium eo ipso, q. conditionem n. adscripsit; Unde aliud fore

fore dixerimus, si testator n. alia institutione Valere Voluerit, quam adjecta conditione. ex d. l. 1. §. 1. Nec magis Viget 2um Nam sententia Papin^{us} n. ea ratione nititur, q^d Vici certis finei habeant; nec enim id sufficeret, cum testator n. solum promitteret, se finei demonstraturus, sed et certamini formam, quam celebrare singulis annis volebat; Cum vero plures conditiones conjunctim apponantur, omnes adimplere necesse est. l. Si heredi plures. §. de Condit. instit. et per consequens mortuo testatore ante demonstrationem certaminis, cum n. conset de quo sentent, inutile debere esse fideicommissum, si vera est ea ratio: q^d quae Papinianus novit, eadem ratio est, quae Justinianus scilicet, q^d mutare consilium creditur testator. Nec tunc obstat ultima consideratio; Nam q^d Papinianus scribit, testatoris morte praeventus nec finei, nec certamen demonstrare, n. cum sensum habet, quasi testator in animo semper habuisset demonstrationem subjicere; morte vero improvia raptus, id facere n. potuisset, sed illud potius, quod ante demonstrationem deceiit, eo quod credimus mutare consilium; Nam negare non poterit, ipsum, licet improvia morte fuisset excusus, potuisse ante perfectum testamentum, vel ante factos codicillos, demonstrare, quod promittit. Ex quibus conset, congruam Iuris regulam esse institutionem l. 8. et ei optime quadrare exemplum d. l. 11. §. 1. Vt. Ratioibus, quibus Faber emendat d. l. 9. §. 5. Excludit, in cuius explanatione satisfit =

Solet imponi t^{em} in l. Vt heredi. §. 5. Cum

N° 29.

ita legatum est. 2. de leg. 2. ubi ita scripsit testator: Quantam pecuniam heredi meo a Titio exegerit, tantam Marcio dato. Dubitat Marcellus, an hoc legatum sit conditionale? Et ex 55. Pauli respondit, primum esse, ejusque conditionem statim cedere, et legatarium agere posse, ut sibi actiones praestentur: q^o relativum de futuro n. injicit conditionem legato. Respondit cum Duareno in d. l. 6. de leg. 1. q^d in praedicta specie conditio fuit adjecta praestationi legati, n. legato; n. Voluit enim testator, ut legatarius consequeretur, q^d Titius debet, sed ut heredi non cogere daret, nisi quod exegerit; Unde heredi n. potest conveniri, ut det antea, quam exigeret, quia conditio inest solutioni, et exactioni Teri; potest tamen conveniri, ut actiones praestet, quia legato n. inest conditio, quod idem servatur, quoties id, quod Titius debet, simpliciter alicui legatur; nec enim potest legatarius ab herede petere quantitatem, priusquam eam exegerit, sed solum potest petere, ut sibi actiones praestentur. §. Tam autem. Vt. Instit. de Legari; quapropter licet ex illa formula legandi conditio inducatur, tamen cum sit eadem ipsa conditio, quo ex natura rei tacite inest, et n. expressa sit, n. potest impedire conditionem legati. ex leg. l. 3. de leg. 1. cum simi lib.

Huius doctrinae opponi potest t^{em} in l. Qui

N° 30.

rem. 122. §. Agrius. 1. de V. O. ubi filiusfam^{ulus} servo publico stipulanti spondit se daturum quidquid patrem suum Publio Marcio debere constituit, patre defuncto antequam constituit, quid, quantum debet, quantum est, an si actum fuisset contra heredem, et debitum constituit, filius teneatur? Et Respondet Scavola Si conditio n. exierit, stipulatione n. committam. Tum sic: Conditio, quae in huius t^{em} serie inducitur per relativum de futuro, ex ipsius natura Teri tacite inest; Nam est filius simpliciter patris debitum promittit, n. tamen prius conveniri potest, quam quo debitum constituet; et tamen quia expressa fuit, omnino reddit stipulationem conditionalem, quinimo et ex eo quod vivo patre n. constituit, filius ex ea conveniri n. potest: q^o patet in d. l. 50. tit. de leg. 2. legatum debet esse conditionale ex eo quod conditio expressa fuit per relativum de futuro, licet alia tacite inest, Omnium intellectibus Donelli, Cujacii, Duareni, Conari, Mothomanni, et plurium aliorum, quos refert, adequare, et solide refellit Oruald^{us} lib. 15. Comment. cap. 12. lit. B. dicendum est cum subit Corta lib. 2. select. cap. 23. quem sequitur Cobarrub^{us} praetiar. quart. cap. 39. n. 5. Scavolam sentire, conditionem illam impletam utiliter fuisse potest mortem patris; nec enim id controversiam admittit, et ob id qui edere dubia Coniuler^{is} vidit, cum ex proposito facto apparet, conditionem veram exierit, Respondit Obligui, si non exierit conditio Stipulationem committam, ut innueret, quia conditio

Omnino existit, stipulationem committam esse; Nam quemadmodum ea Vocula evincitur
 adjungitur praeterito perfecto, dubium est, quod in oratione conditionali ponitur Evenire,
 vel non evenire, sive affirmativa, sive negativa sit oratio. Similes locutiones adducit ex
 Virgilio. *Aeneid.* Si navi *Frigida* ad littoram noxiam non apulerent, Coeta, et Oivald.
 ex ipisimo *S. tos. Venre. 22. Ut auferderet illos, si Moyses* existimet in Cezopetu ejus psal-
 mo. *tos.* qui ex popularibus exemplis explicat. Quibus suppositis, difficultati expensa,
 quam excogitavit Conanus lib. 6. Comment. cap. 3. n. 9. respondit in specie, de qua loquimur,
 conditionem fuisse expensam, qua inhareat, sed alio modo, quam quo inhareat, quod
 sic ostendo in hunc modum Quoties qui promittit debitum Titij, ita demum tenet stipu-
 latio, si debito constat, Verum illic cum eo agi potest ob hoc ipsum, ut constat debitum,
 ac cum qui promittit, quod debere Titium constituerit, non ante conveniri potest, quam cons-
 tet deberi, quod fuit licite institutum cum Titio, vel ejus haerede, ut in d. 54. ubi ita
 demum dicitur, existere conditionem, si constat deberi, cum actum sit cum haerede patris;
 quapropter reddita stipulatio omnino conditionalis; quippe qua tacite innuit, si alio
 modo quam quo innuit, exprimeret, omnino conditionalem dispositionem efficiunt. *l. Si*
ita legatum. 65. S. Si ille volent. de leg. 1. l. Servo. 47. l. Si ita expensum. 69. de Cond. et Dem.
et Donell. 8. Comment. cap. 15. in prin. ac in d. l. So. 5. 2. conditio, qua tacite innuit, eo modo
fuit expensa, quo innuit, et per consequens non reddit legatum conditionale. ex reg. d. l. 3.
de leg. 1. cum alijs.

N. 31.

Tandem expendi potest etiam in *l. Potior. 11. S. Si colonus. 2.* qui potior
 in pignori habet ubi Colonus convenit, ut inducitur in fundum illata ibi nata pignori
 ement, et antequam induceret, rem aliquam alij hypotheca nomine obligavit, quam
 postea in fundum induxerit, quaeritur, qui ex creditoribus potior erit? Et respondit
 Gasius, eum potiozem esse, qui pure specialiter accepit, quod rei ex priorum conventionem inducitur,
 in fundum non obligatur, sed ex inductione in fundum. Tunc sic, in hac specie contracta
 fuit obligatio pignori per relativum de futuro; illa enim conventio inventa, et illata
 hunc sensum reddunt, qua inferenda, et invenhenda exunt; et tamen nec sub conditione
 contracta fuit obligatio; alia enim cum existens conditio ad tempus contractus retro-
 trahatur. *l. 8. Veri. quod si pendente de pign. et commod. Rei Vendit. praefertur primus cre-*
ditor, ut constat ex S. l. ejusdem l. 14. §. relativum de futuro non innuit conditionalem di-
positionem. Respondit pignori obligationem, de qua in d. 52. fuisse conditionalem; actum e-
nim fuit, ut hac res pignori nomine obligaretur, qua inferenda sunt, id est ita de-
num in fundum inferetur, quod eo ipso S. probatur, tunc autem, potiozem esse eum, qui pure acce-
pit, scilicet secundum creditorem: §. supponit, prius obligationem sub conditione fuisse
contractam. Nec tunc obstat consideratio deducta ex S. 7. d. l. 11. Nam respondit pra-
dicatam Regulam Veram esse, quoties pignori obligatio contractatur sub conditione, qua
non est in potestate debitoris; cum enim ipse cessare non potest, nec facto huius implemen-
tum ejus impendere, eo praesenti tempore hoc Jus acquiritur creditori, et conditio exis-
tens retrotrahitur. Quod sufficit, ut praefertur posteriori creditori, qui rem pignori
pure accepit; ac vero quoties pignori obligatio contractatur sub conditione, qua est in
potestate debitoris, ut in d. 52. nullum Jus ante implemenum creditor acquirit, cum
debitor ponit cessare, et conditionem non implere, proinde tota obligatio estimatur eo
tempore impleta conditioni, nec retrotrahitur loci est; quapropter potior est creditor,
qui ante impletam conditionem rem pure pignori accepit. l. Titius. 4. qua Rei pign.
oblig. ponit ubi Cusac. 8. quaest. Papin. Unde non ideo secundus creditor praefertur in d. 52.
quod prior obligatio non sit conditionalis, sed quod fuerit sub potestativa conditione contracta-

N. 32.

Constat jam, necessariam demonstrationem con-
 ditionale omnino reddere legatum quoad omnes effectus, si in futurum tempus conferatur,

Nunc de demonstratione in praesenti, vel praeteritum tempus collata dicamus, quae maximè dif-
 fert à demonstratione in futurum tempus. Collata haec enim, ut ex disputatione liquet, non potest
 non esse necessaria, et omninò injicit legato conditionem; illa vero quando hoc, necessaria ali-
 quando superflua est; necessaria est, quae rei alia non designata demonstranda causa subiectum;
 Superflua, quae rei satù designata demonstranda gratia adhibetur. Necessaria demonstratio
 in praesenti, vel praeteritum collata, abique qua de re legata non constat, conditionem quidem in-
 jicit legato, quae aut satù ipsum infirmat, si falsa est, aut omninò non differt, si vera est, cum
 non pendat ex aliquo eventu, ut dixi num. 4. ex l. Conditi. l. 1. de V. O. cum similibus. Et sic
 spectant tñ. in l. Si servus. l. 8. Quodcumque. l. 1. de leg. l. 1. de Dote praesig. in quibus si
 legentur centum, quae sunt in arca, si nulla sint, si nihil debetur. Cujus rei ea ratio
 videtur, quia testator legans quantitatem circumscriptam certo loco, non tam quantitatem,
 quam corpus stans tali loco, creditur legare; quantitas enim loco circumscripta gerit
 vicem speciei. l. Tali. l. 30. Si legatus. l. 6. l. Planè. l. 31. Sed hoc ita l. Sed si certo. l. 1. de
 leg. l. 1. In ratione. l. 30. Si vero certo. l. ad leg. l. 1. de leg. l. 1. Sed cum. l. 1. Ve legator. nom. cav. l. Si
 certo. l. 32. de V. O. proinde si eo loco pecunia non invenitur, inutile est legatum, quod corpus,
 quod non est in rerum natura, legatum fuit. arg. tñ. in l. 1. de penult. de Cond. et Dem.
 et si minus invenitur, quam à testatore dictum est, ea solum quantitas debetur, quae in-
 venta fuit, et e converso si maior invenitur, solum debetur quantitas nominata à tes-
 tatore, quia non solum legavit quantitatem circumscriptam loco, sed certo numero, et it
 locum ipsum, ita observari numerum convenit simul cum loco; citra locum vero nulla nu-
 meri habetur ratio. docet Cujac. ad African. in d. l. 1. l. 8. l. 10.

12. 36

N. 33.

Sed opponuntur quamplura argumenta, et
 argui potest ex d. l. 1. l. 8. l. 10. ubi si mortis tempore plena fecerit, et postea aliquid
 perierit, periculum ad heredem spectat: quod quantitas circumscripta certo loco non gerit
 vicem speciei. Prob. conseq. Ea differentia inter debitorem quantitatis, et speciei est, ut
 debitor quantitatis nunquam rei interitum liberetur d. l. 1. l. 8. l. 10. de oblig. et act. l. 1. l. 1. Cod.
 Si certum petatur, ubi Cuiac; debitor vero speciei re perempta abique culpa sua libera-
 tur. l. Quod re. l. 5. de reb. cred. l. Si et legati causa. l. 13. de V. O. quod cum in d. l. 1. non liberetur
 haec interitum quantitatis, convincitur, quantitatem circumscriptam speciei vicem non
 gerere. Respond. debitorem quantitatis in locum circumscriptum ejus interitum liberari,
 si sine facto suo pereat d. l. 1. l. 30. l. 4. ad leg. l. 1. l. 32. de V. O. secus vero si ex facto suo
 contingat, id, quod dicitur de debitore speciei, dicendum est de debitore quantitatis cir-
 cumscriptione. Quapropter, ut animadvertit Cuiac. l. 5. ad African. in d. l. 1. l. 10. supponendum
 est, quantitatem interitum ex culpa heredi; alia enim ejus periculum ad legatarium
 spectaret. Argui etiam potest ex tñ. in l. Quidam. l. 96. in prin. de leg. l. 1. ubi testator, qui
 quadringentis aureos legavit, jussit certam quantitatem prestare ex eis, quos in Castris
 habebat; si enim in castris nulla pecunia reperitur, ait Iulianus, nihilominus qua-
 dringentis deberi: quod legatum quantitatis circumscriptae conitit, et si non invenitur in
 eo loco quantitas. Verum ex ipso tñ. constat solutio; nam cum testator ab initio puxit
 quadringentis aureos legasset, licet postea jussit ex eis aliquos solvi, ex his, quos
 in Castris habebat, creditur potius heredibus demonstrare voluisse, unde pecuniam
 sine re familiari in eo modo contrahere possint, quae conditionem injiciunt. Quae con-
 jectura ex eo etiam derivatur, quod testator jussit, partem solvi à servo actore, partem
 ex his, quos habebat in numerato, ita Cuiac. in d. l. 96. Nota illa Verba Conditionem
 injicere, quae denotant demonstrationem necessariam conditionem legato injicere, ut capi
 avertisimus =

22. 32

N. 34.

Eodem modo intelligi. et tñ. in l. Paula. l. 21. l. 5. de leg. l. 3. ubi quidam alumno
 suo. l. 50. legavit, quae jussit à Colono suo ex pensionibus fundi ab eo debiti prestari, et

Colono quidam legavit, Ficus movis controversiam de hereditate, et jura Procuratoris fisci
ei Colonus pecuniam solvit, mox heres scriptus fisco obtinuit, decemque Attumus, cui quin-
genta legata fuerunt, ejus heredes petebant fideicommissum a Colono, Velejus heres, ait Paulus,
Imperatoris placuisse, Colonus, vel heredem ejus non teneri prestare fideicommissum, sed potius
testatoris heredem, quia videtur testator demonstrare, unde heres pecuniam contraheret, et le-
gataris acciperet. Cujus doctrina ut ratio pateat, notandum est, post Theophrastum Divi Pij
omnem debitorem posse onerari fideicommissum; Cum enim debitor pecuniam alteri prestare
juberetur, intelligitur ei remissio debiti per fideicommissum relicta, et heredem petentem per
exceptionem doli posse submovere, quapropter utile est fideicommissum ab eo relictum. l. q.
Si pecunia. d. de leg. 1. et fideicommissario competere electio, an agere velit adversus heredem
ad cedendas actiones, an adversus debitorem. l. Cum qui decedens. 3. d. S. Pater. 3. de leg. 3.
tota. sic intelligitur in l. tot. d. S. Qui margarita. 13. de leg. 1. ut recte contra Anton. Fab. lib. 4. Con-
jectur. cap. 11. fundat. Oruald. lib. 6. Commenc. cap. 7. l. 1. h. Verum cum fideicommissarius experiri-
tur adversus heredem, non tenetur heres pecuniam solvere, et si debitor idoneus non sit, sed
solum ad cedendas actiones. l. Lucius. 88. de leg. 2. Ex quibus principiis fuit, nisi fallor,
Ratio dubitandi ad d. l. 2. d. S. fin. de leg. 3. Videbatur enim dicendum, legatarium solum
posse agere adversus heredem, ut sibi cederet actiones contra Colonus, a quo ei fideicom-
missum relictum fuit, non ut pecuniam prestaret. Sed decisiva ratio in eo stat, quod non
creditur testator fideicommissum debitorem onerare, sed heredem demonstrare unde com-
modius pecuniam solveret. Quae conjectura voluntatis ex eo demonstratur, q. testator So. sine
aliqua additione legavit ab initio, ut licet postmodum ea Colono prestari juberetur, id cre-
ditur adjecisse demonstrationis causa, unde debitor non fuit oneratus fideicommissum, ex
eadem ratione heres non liberatur cedendo actiones, sed pro pecuniae solutione; alias
enim si ab initio heres gravatus esset ex pensionibus debitis a Colono, pecuniam pre-
staret etiam si Colonus gravatus solum actiones reddere tenetur ex d. l. 88. d. de leg. 2.

N. 35.

Deinde Obijciunt tota in l. Si ita stipulatus fuero. 120.
de Verb. Oblig. ubi si ita stipulatus fuerit aliquis hanc summam centum aureorum, si
centum non sint, nulla dicatur stipulatio: q. patet in d. l. tot. d. S. to. Nullum debet esse
legatum, si integra quantitas a testatore nominata loco, quo circumscripta est, non invenia-
tur. Omnium Antiquorum solutionibus, notat Pichardus in S. Praeter. 7. In re de inutili. sti-
pulat. n. 22. quem sequitur D. Santos ad d. l. 1. de Cond. et Dem. num. 7. respondet, q. cum
Papinianus proponeret, stipulationem illam non esse conditionalem, id probavit ex Verbo.
Quoniam ex eo, quia si esset conditionalis, et centum non inveniantur, stipulatio nulla
est, conditione, sub qua concepta est, deficiente: Cum q. Valeat stipulatio, quod pro constanti
supponit Consulens, manifeste sequitur, eam non esse conditionalem. Sed haec interpre-
tatio ex ipso textu convincitur, cuius Verbi, et menti repugnat. Omnia etiam solutione
Cujacij lib. 37. quae Papin. in d. l. 120. Respondendum est, hanc esse sententiam Papinianam,
scilicet quod haec stipulatio hanc summam centum aureorum conditionalis non est, et si
ex mente contrahentium hunc sermonem inesse injiciunt propter Verbum, si modo cen-
tum aureorum est, quod contingit, cum ita demum contrahentes stipulationem utilem esse
volunt, si summa centum aureorum est, qui forsitan ex onerosa causa eam conficiunt. ar-
gum. tota in l. Si dua. 52. ff. Locati. Nam et si Verbi id expressum esset, stipulatio non esset
conditionalis, quoniam vel summa est centum aureorum, et ab initio utilis est stipulatio
purae contracta, aut summa non est centum aureorum, et tunc ab initio est inutilis, idque
senius Consulens suadet subjecta Ratio, scilicet quia sermo, qui ad praesens tempus refer-
tur

tur, non habetur in ista conditione, et si contractus rei peritatem ignorent: itaque in hac
 l. No. jacet exceptio regula tradita in d. S. to. quae fluit ex voluntate contractuum, a qua
 leges contractus accipiunt. l. Contractus. 23. de Reg. Iur. Tradunt hanc solutionem Duaren. et Do-
 nell. in d. l. No. Cora lib. 1. select. cap. 2. quam textui congruentem esse agnoscunt, sed cogitandum
 posse dici idem Papinianus, et Africanus docere; nam Papinianus non aserit, utilem esse
 stipulationem, si minor sit summa, sed inutilem esse, si non sint centum aurei, scilicet si
 nulla summa reperitur; quapropter ait, quod licet illa stipulatio sic accipiatur, si modo
 centum aureorum est, id est si centum aurei sint loco designato, adjectio non facit conditionem
 utpote in praesens tempus collata, quod idem tenet Africanus in d. S. to.

N. 36.

Argui etiam potest ex tui in l. Peculi-
 um. 65. S. Quadrage. t. de leg. 2. ubi si quadrage legatur, equo uno postea perempto, totum le-
 gatum extinguitur: q. pariter cum legatur certo loco quantitas circumscripta, si minus
 invenitur, totum legatum debet corrui. Sed facile solutio datur; Multum intus inter
 legatum quadrage, et legatum quantitati circumscriptae; nam equo illo perempto, qui ut
 ponit Papin. in d. l. 65. demonstrabat quadrage, qui scilicet eminentior, et omnium prestan-
 tissimus erat, ex quo potissimum quadrage clarecebat, ut exponit Cujac. 16. quaest. Papin. qua-
 drage esse debere; tres enim, qui superunt, quadrage non possunt facere, proinde corrui le-
 gatum. argum. tui in l. Proinde. 22. S. t. ad legem Aquil. l. Si id quod 58. Pro Socio. l. Cum ejusdem.
 34. S. t. l. Adibus. 38. S. ff. de Ad. l. r. Edict. quapropter aliud dicendum erit, si aliter equ-
 us fuerit peremptus, nisi quadrage usufructus legatus erit; tunc enim indistincte uno per-
 empto legatum corruiet. l. Quia tamen. 10. S. fin. Quib. mod. usufr. amitt. Donell. lib. 10. Comm.
 cap. 18. ubi Orinald. tit. 9. Nisi quatuor equi legati proponerentur; tunc enim huius proprietatis,
 sive usufructus legatur indistincte, licet prestantior equus moreretur, in residuo lega-
 tum corruiet. d. l. 10. S. fin. quia non corpus unum quadrage legatum fuit, sed quatuor equi
 separati legati fuerunt: pariter ergo cum centum, quae sunt in arca, legantur, et si minor ibi
 summa reperitur, in ea corruiet legatum, quia in summa maiori continetur minor. l. Di-
 summa. 22. S. Si plures. 3. de Recept. arbit. l. 5. Si stipulanti. 4. de V. O. Videndi Reperentes in S. Pra-
 zerea. 7. In tit. de Inutilib. Stipulat. l. In eo. 110. de Reg. Iur. l. Si unam. 22. S. Secunda. S. de Pra-
 zeri. Nec huius Regula obstat tui in l. De arate. 116. Qui ex quadrante. 2. de Interrogationib.
 in Iure fac. ibi enim non ideo ibi, qui cum erit haerit ex quadrante respondit, se esse haeredem
 ex aie; in aie ex illo Edicto convenitur, quia in aie non continetur quadrans, sed in pa-
 nam mendacij, quia decipere volunt interrogantem, sic Anton. Faber in Variation. ad d.
 l. 11. S. t. et 2.

Quae diximus de quantitate certo loco circumscripta ad Relativum praesen-
 tis temporis, producenda sunt ad cetera rei quoque, quae pondere, vel mensura constant,
 ut si legentur auxipondo dua, quae sunt in arca, aut vini amphora dua, quae sunt in
 cella vinaria, aut fragmenti modi decem, quae sunt in horreo, ut ex paritatis ratione do-
 cet Cujac. dicit tract. 5. ad African. in d. l. 108. S. to. de leg. 1. et probat tui in l. Si quis servum. 8.
 S. Si quis legaverit. 2. de leg. 2. quo facit Regula tui in l. Cum rei. 47. S. to. de leg. 1. Sed opponi po-
 tere tui in l. Si quis cum fundum. 26. de actioni. Empti, ubi qui fundum vendidit, ei dicitur ac-
 curra dolia centum, quae in fundo esse affirmat, et ait Alfenui, quod licet ibi nullum
 dolium fuerit, tamen centum dolia Emptori debentur: q. pariter cum legatur rei pondere,
 vel mensura constanti certo loco circumscripta, et si ibi non invenitur, debet corruiere le-
 gatum. Omnino Anton. Faber in Variationi respondit cum Cujacio in Recitat. ad d. l. 26. quod
 Venditor non designavit certum corpus dolozum, quod accederet fundo; nam dotea tantum
 centum fundo accurra dicitur generaliter, non specialiter dotea, quae sunt in fundo, quamvis
 obiter affirmaverit, ea esse in fundo, locum, in quo erant dotea, non ex loco dotea designavit,
 denique in Vendendo, non ad locum dotea circumscriptio, sed ad numerum, quem praestare

N. 37.

Si vero igni deponenti legatur, licet ex hac ratione non sit necesse pecuniam depositam esse, tamen si deposita est, requiritur, ut valeat legatum jam ei non deberi; nam legatum debetur a debitore creditori relicto, ut in d. l. 88. §. 10. de leg. 2. ut evidenter probatur, nisi fallor, ex illi verbis: Si non deberentur, quae denotant loqui Scavolam de deposito irregulari, in quo solum quae potest, an pecunia deposita debeat, quia translatum fuit dominium in depositarium, qui non debet corpus, sed tantundem rem, non in Regulari, in quo cum dominium maneat in deponente, vel penes eum, quae potest, an pecunia debeat, sed an sit deponentis, inter quae maximum stat discrimen; ea enim, quae nostra sunt, nobis non possunt dici deberi. l. Quintus Mucius. 27. §. Argentor. 2. l. Scribit. 34. de auro, et arg. leg. 2.

Demonstratio etiam omni per relativum de praesenti, vel de praeterito rei ita incerta, et indefinita, quae sine ea constare non possit, adjecta necessaria est, et injicit legato conditionem. Eleganti modo in l. Nuges. 85. de leg. 3. ubi Pomponius hanc distinctionem adhibet, ut quoties certum corpus legatur, ad praesens tempus adjectum hoc Verbum meum non faciat conditionem; si vero incertum corpus legatur, Veluti ita: Vinea mea, Vertem meam pro conditione accipi, ut ea demum, quae testatoris sunt, videantur legata, licet ex id, quod testator suorum numero habuit, legato cedat. l. Sui. 73. de leg. 3. cui etiam legato demonstrationem inesse Paulus scribit in l. Si ita esset legatum. 7. de auro, et arg. leg. 2. Eandem distinctionem praestat idem Pomponius in l. Quintus. 10. de auro, et arg. ubi aserit, quod si testator ita legaverit: Velimentum, aut Vas, quod ejus causa paratum est falsitas demonstrationis perimit legatum; si vero ita scripserit: Vertem illam purpuream, licet adjecerit, quae ejus causa antea, paratum esset, licet nec empti, nec parata sit, legatum valet, quia certo corpore legato demonstratio falsa apponitur non perimit legatum. Quae doctrina iuxta subjectam materiam exaudirienda est de demonstratione inducta per relativum de praesenti, vel de praesenti, non vero inducenda est de demonstratione inducta per relativum de futuro, cuius falsitate indistincte exerceere legatum jam docuerat Patrus per relativum de futuro, cuius falsitate indistincte exerceere legatum jam docuerat Patrus in d. l. 85. et ex eo nos fundavimus in superioribus. Ulterius probat hanc doctrinam etiam in l. Si ita esset legatum. 7. de auro, et arg. ubi aserit Vlp. in l. Haec venditio. 7. §. Huiusmodi. l. Si quis fundum. 37. de Contrah. empt. ubi aserit Vlp. quod si venditio ita facta sit, quantum pretij in arca habeo, quantum tu eum emisti: aut tibi erit fundus empti tanti quantum a testatore empti est, et nihil sit in arca, et fundus non empti, sed donatus sit, contractus inutilis est, quia deficiente conditione nullum pretij datur, quia de eo non constat: §. semper Vlp. demonstrationem adjectam rei ita incerta, quae sine ea constare non possit, conditionem injicere dispositioni. Nec quemquam turber, quod in d. l. 37. non dicitur absolute conditionalis venditio, sed similis conditionalis; nam id praedicatur de omni conditione ad praesens, vel praeteritum relata, ut supra diximus, et terminus constat ex d. l. 7. §. 1.

N. 40.

Ex quibus fluit, quod si legatur domus adjecta quacunque demonstratione legatum est inutile, si demonstratio falsa sit. Quod ut intelligatur, sciendum est, non omne legatum generi valere; Legatum generi summi, et subalterni praecipuum est, nullum, Veluti si quis substantiam, corpus, aut aliud simpliciter legat; ea namque est huius generis infinitas, ut levissimam, et minimam rem ex eo haberi praerando liberaretur; In genere infimo distinctio est observanda inter rei subjectas, ut si tales sint, quae certam habeant determinationem a natura, ut homo, equus, vox, equus, lanx, earum rerum generaliter relictarum legatum habeat. l. Cum certis. 13. l. Legato. 37. l. Si servus. 108. §. Cum homo leg. de leg. 1. l. Si exedat. 25. §. Si incerto. 11. famul. Exci. quia certa saltem est rei legata demonstratio; si vero a natura determinate non sint, sed tales sunt, quae demonstratione hominum constituentur, ut fundus, et domus, si testator nullas res, aut fundos habuerit, earum rerum simpliciter relictarum legatum inutile est. l. Si domus. 11. de leg. 1. l. Cum por. 69. §. Genera. de Luxe dot. l. Ita stipulatus. 115. in prin. de V. O. quia cum fundus, et domus affectione nostra consistit. l. Quod in rerum. 24. §. penult. de leg. 1. et respectu legati gleba una sphaera dicitur fundus ponit. l. Locum. 60. de Verb. Signif. et minima quoque materia domus

N. 41.

Rectè dicatur, certa n̄. è demonstratio, quod n̄. testator fundos, aut heredes habuerit, & dicitur simpliciter legatus, vtile est legatum, sed Ratio Iuris suadet Valere, idem de fundo dicendum è, quod de domo. Donell. lib. 8. Comment. cap. 19. et in d. l. 115. de Verb. Oblig. n̄. 19 ubi disputat de stipulatione Duaren. in d. l. 33. de leg. 1. Vltimus, si nummi legentur generaliter, nullum è legatum; Necesse è enim adici numerum t̄. n̄. intelligi in l. Nummi. 75. de leg. 3. Cujac. in d. l. 13. de leg. 1. quod idem dicendum è. de Rebus pondere, vel menzura constantibus. l. Triticum. 94. de V. O. n̄. contraria sit Voluntas testatoris. t̄. n̄. intelligi in l. Quidam. 7. de Tritic. Vino, et Oleo leg. Verum quod de pecunia diximus, locum n̄. habet, nisi aliunde de certa quantitate constet, Veluti ex fine dandi, si ad Refectionem Via legentur. l. Quidam. 30. de leg. 2. Vel si alius legentur pecunia ad Viaticum, Vel ad alimenta. l. Si cui annuz. 12. de annuz. leg. l. Cum alimenta. 22. de aliment. leg. Donell. in d. l. 115. n̄. 14. et 15. Comment. cap. 4.

N. 42.

Hic supponitur D. Sants ubi supra n. 9. sequentem distinctionem assignat. Si demonstratio adjecta sit legato generis summi, aut subalterni, aut ejus generis infimi, cujus speciei n̄. habent certam demonstrationem à natura, si ex eis nullas testator reliquit, ejus falsitas non infirmat legatum, quia abique demonstratione legatum n̄. consistit, ut diximus; Si vero adjecta sit legato ejus generis infimi, cujus speciei certam demonstrationem habent à natura, ejus falsitas legatum non infirmat; quia etiam abique demonstratione certa è. Vel legata finitio, Veluti si quis legaverit hominem, equum, Urbem, quaz à Cajo emi. Quod idem ostenditur contendit, si demonstratio falsa adjecta sit legato ejus generis infimi, cujus speciei non habent certam finitionem à natura, si aliqua ex eis testator reliquit, Vel legato quantitati incerta, in his casibus, quibus Valere supra diximus: definit itaque generaliter, falsam demonstrationem legatum generis alii validum evadere n̄. posse. Sed fallitur Via doctrinamus; Nam prefata distinctioni expresse resistit Pompon. in d. l. 10. de auzo, et arg. leg. et in d. l. 85. de leg. 3. quia nullam differentiam agnoscit inter hoc legatum: Quæ ejus causa parata sunt, et illud: Vas, aut Vestimenta, quæ ejus causæ parata sunt; sed Verumque per demonstrationis falsitatem extingui docet; cum tamen Vas, et Vestimentum propriam habeant determinationem, solum que consistunt discrimen inter eas, quo legato generico subiecta demonstratio, et casum, quo aditur legato speciei jam designate, ut in l. falsa demonstratio videtur legatum, in l. non videtur. Dicendum è. ergo cum Consulto, indistinctè falsam demonstrationem subvertat legatum genericum, cui fuit adjecta:

N. 43.

Diluvamus præcipua prædicta sententia fundamenta, ex quorum solutione nostra Veritas constabit, Naturæ Ratione, et Autoritate; Ratio hæc est; Falsa demonstratio n̄. vitiat legatum; quia ea detracta validum foret; sed legatum genericum in casibus, de quibus supra simpliciter abique demonstratione Relictum, validum è. g. n̄. debet vitari per falsam demonstrationis additionem. Respondit prædictam Regulam Veram esse, cum demonstratio supervacua è; tunc enim legatum, quod alii haberet, per falsitatem demonstrationis n̄. vitatur; aliud vero dicendum est, cum demonstratio è. necessaria, ut contingit indistinctè, quando genericis legato adjecta; tunc enim Ratione demonstrationis n̄. jam generis, sed speciei legatur, Veluti si quis ita legaverit hominem, quem à Cajo emi, Nemo sanè dixerit, hominem in genere tunc legari, sed in specie illa, quæ à Cajo emptus è; Nam Vagam, et falsam hominis appellationem Relativum resistit, et coheret in specie illius, qui à Cajo emptus fuit; quapropter deficiente demonstratione non datur in Verum natura legata rei; licet enim datur homo in genere, cum genus nunquam pereat, non datur tamen homo in specie; legatus vero fuit homo in specie, n̄. in genere, per consequensque proinde inutile redditur legatum hoc ad legatum quantitati circumscripta, quando loco, quo circumscripta è, n̄. invenitur, ex quibus forma Syllogistica obiecta, distinguo majorem: Falsa demonstratio non vitiat legatum, q. ea detracta validum foret, si demonstratio n̄. immutat naturam, et qualitatem rei legata, ita ut alia sit res cum demonstratione, nego major; sed legatum genericum valet sine demonstratione; con-

cedo minorum: q. n. debet videri per falsam demonstrationem, nego suppositum consequenti;
 Supponit enim post demonstrationem legatum esse genericum, cum tamen sit specificum, exemplo
 me expediam: Legatum speciei, Veluti stichi, valet sine ulla demonstratione; et tamen si appo-
 natum de futuro, Veluti qui meus erit, ejus falsitas videtur legatum, q. demonstratio immutat
 qualitatem rei legata, et Relativum de futuro rem certam per se reddit incertam, ut in superiori-
 bus contra Accorram disputavi, sic pariter demonstratio de presenti e converso. Vel praeterito rem
 incertam reddit certam, genus coarctat ad speciem, et per consequens quando rei incertae adita,
 ejus falsitas videtur legatum ex rei legata defectu.

N. 44.

Ab auctoritate expedit t. in l. Si ita lega-
 tum. 65. in p. de leg. ubi testator ita legavit: Sejo sexvov decem do, praeter eos decem, quos Titio
legavi, siquidem tantum decem inveniantur in hereditate, ait Gajus, inutile esse legatum, q.
 nulli supererunt; si vero ampliores supererint post eos, quos Titius elegit, Respondet, in ceterum
 valere legatum, sed non in ampliores, quam decem, qui legati sunt, q. si minus sint, in tanto
 quanti inveniantur. Nunc sic arguitur supponit cum Cusacio, ideo non debentur sexvov, nisi sint
 in familia, q. legatum relictum fuit per vindicationem, ut constat ex ipsa forma: q. si relic-
 tum esset per damnationem, deberentur, et si n. essent in familia: q. falsa demonstratio adjecta
 generi infimo, cuius speciei habent certam demonstrationem a natura, n. irritat legatum.
 Verum modus hic facile solvitur. Pareo, quod si hoc legatum relictum esset per damna-
 tionem, deberentur sexvov decem et si non essent in familia; Nego tamen, tamen inde resulta-
 ret, quod falsa demonstratio legatum illud n. irritavit, quinimo et nego aliquam fruisse
 adjectam demonstrationem illi legato; ea enim Verba praeter eos decem, quos Titio legavi, n.
 demonstrationem, sed exceptionem continent. l. Titio. 36. de leg. quibus in legatum per vindi-
 cationem relictum significat a testatore, si ita demum si Cajo decem sexvov legasset, si hi post
 electionem Titij supererint, Titius itaque praeter Cajo in electione, unde legatum Cajo re-
 lictum modo erit genericum, si post electionem scilicet Titij ampliores quam decem sexvov su-
 pererint, modo specificum, si decem tantum, vel minus supererint, modo nullum, si nulli rema-
 neant; at si legatum esset per damnationem relictum, Verba illa solum denotarent, quod ultra
 decem sexvov legato Titio, Caji dum acciperet, sive in familia manerent, sive non.

N. 45.

Manet ergo ex Pomponio in d. l. de auro, ar-
 gentoque leg. q. demonstratio adjecta rei, qua abique ea constare non potest, necessaria est, et condi-
 tionem injicit legato. Sed adversaria t. in l. Cum uxori. 58. de leg. 3. ubi uxori sua quidam
 ita legavit: qua causa ejus parata erant, deinde purpura comparavit in Provincia, qua
 tamen non dum adduxit, et ait Ulpianus, purpura ad mulierem pertinere. Tunc sic: Si
 demonstratio illa necessaria de presenti injiceret conditionem legato, solum ei cederent, qua
 testamenti tempore parata erant. l. de auro, et arg. leg. non ea, qua post testamentum pa-
 rata fuerant; Nam Verbum est, Vel sunt; nunquam futurum tempus complectitur. l.
 Verbum. 123. de Verb. Sign; sed debentur purpura comparata post testamentum: q. demon-
 stratio necessaria de presenti non reddit legatum conditionale. Responderi potest cum Cu-
 jacio lib. 12. obiter. cap. 8. quem sequitur Orinaldus lib. 8. Comm. cap. 19. l. c. quod licet in Pandec-
 ti Florentini legatur qua parata sunt, in alij tamen legatur qua parata erant, qua
 lectio verior est; ea enim retenta praesens cedunt legato purpura post testamentum completa,
 cum ea Verba contineant demonstrationem de futuro. Vel retenta Florentina lectione dici
 potest, testatorem ante factum testamentum purpura comparasse. Nec obstat Verbum illud
 Deinde; Nam accipi potest pro Uterius, et potest id suaderi ex eo, quod ait Ulpianus,
 quod vivus comparavit, Nam quando hoc ante testamentum vivus qui dicitur, post fac-
 tum mortuus. Notat Oroz lib. 4. de ap. cap. 2. n. 4. t. in l. 5. de Regul. Cat. Unde
 recte cedunt legato purpura, quia Verbum est, praeteritum quoque tempus comprehendit.
 d. l. 123. de Verb. Sign. et probat t. in l. 45. de leg. 3. Nec ad rem facit, q. purpura adjecta
 non fuerint: n. est igitur traditio, vel assignatio, sed sola sufficit designatio. l. Item legato. 49.
 S. Item interit. 3. de leg. 3.

Et ad eam Iunij partem spectat t. in l. Hoc artic. 29. de

N. 46.

Hæred. instit. ubi si quis ita scripserit: Titius, et Sejus quanta quique eorum ex parte hæredem
me habuerit scriptum, mihi hæres esto. docet Pompon. q. 13, qui testatoris hæredem scriptum n.
 habuerit, n. admittitur ad hæreditatem; Nam sine demonstratione n. constat de parte, itaque
 idè n. probatur institutio hæc quod captatoria sit; non enim sunt captatorie institutiones,
 qua in præteritum, vel præsens tempus conferunt. l. 1. in p. de hæred. instit. ubi testator
 ita dicit: Ex qua parte Titius me hæredem scripserit, Lucius hæres esto. Et ex s. Celi
 Respondet Ulpianus, esse conditionalem, proinde nulli partium adscripti inutilem esse, quemad-
 modum et hæc institutio: Ex his partibus, ex quibus testamento matris scripti fuerint, hære-
des sunt, Conditionalis è, et deficiente conditione inutilis est. Ex quo constat, nullum
 discrimen Consultum inter eorum, quo pendet conditio inducta per Relativum de præterito
 ex facto extraneæ personæ, et inter eorum, quo pendet ex facto testatoris constituisse,
 sed indistinctè statuisse ex defectu conditionis inutilem reddi institutiones; Veroque
 casu licet discrimen sit inter eorum, quo conditio assignatione partium inducta per
 Relativum de futuro pendet ex facto Rei, et casu, quo pendet ex facto testatoris, ut dicitur
 supra num. 25. Cujus Rei ea est Ratio, quia cum testator dicit: Ex partibus, quas adscrip-
si, n. dubitatur, an partem adscripserit, necnè; nec enim ulla potest esse probabilis dubita-
 tio testatoris, cum possit noisse, an partem adscripserit, vel non, nec potest videri par-
 tibus n. adscriptis ad legi provisionem redisse, eos ex æqui partibus instituendo; quia
 oratio in præteritum concepta statim Vera, aut falsa è, nec potest quæ in præsentem
 simul renuntiare dispositioni legi, et ad eam penitenter redire. docet Duarenus in
 additione de hæred. instit. cap. 3. Mathew Ginabaldus in l. 6. de leg. 1. quem Refert, se-
 quiturque Osiwald. lib. 6. cap. 2. lit. a. h. Ex quibus facile Refellitur Sabca, qui de errorib.
 Pragm. decal. 31. ex. to. d. l. 2. de hæred. instit. adscribit Triboniano, qui indignè iniectatur.

N. 4)

Pendet ex his expositio tri. in l. 1. de scriptis. v. l. a. de
 Bonor. posses. secund. tab. ubi docet Paulus, quod ut bonorum possessio detur hæredi scripto,
 exigitur, ut demonstratus sit propria demonstratione, et quod portio ei adscripta inveniri po-
 sset. Ex quo inferitur, quod si ita hæres scriptus sit, ut interdum excludatur ab hæreditate
 ex eo, quod non invenitur portio, ex qua institutus è, nec bonorum possessionem petere poterit, q.
 sequenti declarat exemplo, Veluti si quis ita hæredem instituat: Titius quanta ex parte prioris
testamento eum hæredem scriptum habeo, hæres esto; tunc enim Titius deficiente condi-
 tione idè excluditur ab hæreditate, quia n. invenitur portio, ex qua institutus è, nec pen-
 dente quidem conditione poterit petere bonorum possessionem; sciendum è enim, quod licet
 hæres institutus sub conditione, quia ea pendente n. poterit adire hæreditatem, poterit tamen
 agnoscere bonorum possessionem secundum tab. qua sine re constituitur, deficiente condi-
 tione. l. 2. §. 1. l. Si sub conditione. §. l. Id demum. 6. l. Si sexvul. to. de Bonor. posses. secund. tabul.
 Id tamen ita demum procedit, si constat de portione ei adscripta; alia si certitudo portio-
 nis ex eventu conditionis pendeat, ea pendente hæredi scripto non datur possessio, ut Paulus
 scribit in præsentem, et constat ex d. l. 2. §. Si quis ita instituerit. 6. de Bonor. posses. secund. tab.
 Unde concludit, quod si pars fuit designata, poterit hæres pendente conditione petere bonorum
 possessionem. Veluti si ita scripserit testator: Titium Sejuz priori testamento ex semine scriptus
hæredes habeo, vel Sejum Codicillis ex semine hæredes scripsero, ex semine hæres esto. Ex
 ipsa sanè tri. littera convincitur error Cusacij, qui in præsentem libro 7. quaest. Pauli, qui
 in his ultimis speciebus putabat, adhuc de præsentem conditione verilem esse institutionem;
 Cujus tamen sententiam existimarem, si ita concepta esset institutio Ex semine quem
adscripsi; hic enim cum constat, de parte, frustra exigitur Veritas demonstrationis, et pariet
 forsan tentari, idem dicendum esse, si ita concepta esset institutio Ex semine, quem adscrip-
sero arg. tri. in d. l. 2. de hæredib. instit. Convincitur deinde alius error Donelli, qui d. lib. 8.
 cap. 31. existimavit, nullam esse differentiam inter institutionem ita conceptam: Ex partibus,

quas adiciendo, et ita factam. Si ei partes adiciendo, quae jam rejeci num 29 =

N. 48.

Huc pertinent etiam in l. Item quod Sabinus. 17. §. Sed si alic ex-
 pleto. 3. Veri. aliter. de hered. instit. ubi avertit Ulpianus, quod si alic expleto aliquis sit heres
 institutus simpliciter, si non in parte, in alium alicem admittatur. Ex Reg. etiam in l. Si plures. 6.
 Veri. Partibus. Instit. de hered. instit. Si vero alic expleto testator ita dixerit: Titius ex reliqua
 parte heres esto, institutio inutilis erit; quia cum nihil reliquum sit, ex nulla parte heres
 institutus est, et ut recte ratiocinata noverit Pichardus in d. §. 6. n. 17. manifestè ostendit tes-
 tator, lubricam, et inanem institutionem se facere ex nulla parte cum heredem scribere. Cum
 ergo certitudo partu pendeat ex illa demonstratione, ejus falsitas institutionem infirmat.
 Similis est etiam in l. Qui n. militabat. 18. §. Sejus. Vlt. de hered. instit. ubi quidam instituit Ma-
 rius ex parte, quam per legem capere potest, ex reliqua Titium, si Marius capere potuerit
 solidum. Respondet Papin. institutionem Titij inutilem esse; Cum tamen Titius simpliciter
 institutus ad alium alicem esset admittendus, ut idem Papin. definit in l. Quod si. 19. de He-
 red. instit. e converso vero si Marius nullius partu sit capax, in totum admittitur Titius.
 l. Quod si. 80. de hered. instit. l. 2. C. eod. tit. Veridica, vel reliqua partu appellatione etiam
 ai continetur. l. Cum optio. 17. de optione leg. l. Potest. 15. l. Ceterorum. 160. de Verb. signif.
 Unde ex illius veritate, vel falsitate pendet institutionis utilitas, vel inutilitas, parti-
 tione, et si testator cum alicem jam exceisset, forte quia duos heredes instituit, 1um
 ex ser. vncijs, 2um ex octo, 3um ex reliqua parte, ut nulla portioni facta mentione here-
 dem instituerit, tertium admittitur ad id, quod dupondio deest. Elegans etiam in l. Ex vncijs. 87.
 de hered. instit. Ex Reg. etiam in l. Sabinus. 18. eod. tit. in qua specie in dupondium
 esset expletum, tertium simpliciter institutus, aliud alic aufere, fieretque transitus
 ad dupondium. Ex regula etiam in §. Et si plures. 8. Instit. de hered. instit.; institutus vero
 ex reliqua parte nihil haberet, ut potè inutile, facta institutione ex defectu necessaria
 demonstratio =

N. 49.

Ex dictis num. 16. potest explicari difficultas etiam in l. 19. ff. de hered.
 instit. ubi testator, qui quosdam heredes instituerat, vacua parte relicta, ita instituit.
 Si mihi Sejus heres n. erit (quem non instituerat) Sempronius heres esto. Quærit
 Ulpianus, an Sempronius admittatur ad vacantem portionem, et ait, Pergamus existima-
 sse ad eam partem admitti, ea forte ratione motum, quod illa conditio: Si mihi Sejus
 n. erit, existit, cum Sejus n. est institutus, videturque ex eo genere conditionum, quæ ne-
 cessaria dicuntur, nec possunt non existere, cum fieri n. possit, ut heres sit extra-
 neus, qui scriptus n. est. Sed tamen ex plurimum Consultorum ss. conclusit, ad eam
 portionem admittendum n. esse, ea eleganti ratione, q. huic Sempronio præter da-
 ta, quæ nulla esset, quæ sic explicanda est: In hac specie ea parti Sempronio data est,
 quæ Sejo data erat, proindeque nulla, cum Sejo nulla data esset, similique est hac ins-
 titutio illi, de qua in d. l. 2. de hered. instit. Ex qua parte Sejum heredem scripsit, si ille
 heres n. erit, Sempronius heres esto, quo casu nemo dubitaret, quin si ex nulla parte
 Sejus heres scriptus esset, nec Sempronius quidem utiliter institutus esset, quod evenit pro-
 culdubio in serie etiam in l. Julianus. 15. de hered. instit. Anton. Faber lib. 9. Conject. cap. 20.
 Sic d. l. 19. subtiliter interpretatur, exploris erroribus, et emendationibus Accursij,
 quem Antiquiores sequuntur, et Antonij Augustini, explorata etiam interpretatione
 Cujacij in Recit. ad illum etiam, quem sequitur D. Santsi ubi supra n. 18. qui avertit,
 Sempronium substitutum Sejo fuisse; quare cum substitutio sit in locum alterius sub-
 rogatio. l. 1. de Vulpaxi, et Sejus non fuerit institutus, n. potest Sempronius dici substitui-
 tutus, et per consequens idco n. admittitur ad vacantem portionem, quæ ss. convincitur ex
 ipso etiam, in quo Ulpianus Sempronium institutum, n. substitutum appellat.

Expectat etiam ad hanc Iuris partem eam in l. Si sic leg. 75. §. Si mihi. t. de leg. 1. l. Legavi 25. Verum. Contra. de Liber. leg. in quibus si quis rem legaverit: Legatio, quod ei debet, non adjecta quantitate, si nihil debeat, nullum est legatum ex ea evidentem ratione, quia non apparet, quantum fuerit legatum; constat vero tunc demum falsam demonstrationem inferre legatum, cum abique ea de re legata non constat. Idem cautum non invenitur in l. Si non designata. 3. et in l. No. h. tit. et in §. Sed si Noxi. 15. in fine. Instit. de Leg. ubi si maritus nullam dotem accepit non designata quantitate, vel nullis corporibus demonstrati Noxi simpliciter dotem legaverit, ex eadem ratione dicitur, inutile esse legatum. Sed argui potest ex l. In testam. 21. de Cond. et Dem. ubi quidam testamento fuit, ut sibi monumentum fieret ad exemplum ejus, quod in Via salaria esset Publii Septimi Demetrii, et nisi falsum esset, haereditas magna poena mulcravit, cum nullum tamen monumentum reperiretur, suspicaretur tamen haereditas testatoris Voluisse monumentum fieri ad exemplum alterius, quo erat Publii Demetrii, quarebari, cujusmodi monumentum facere oporteret, si poenam evitaret? Et respondet A. Genui, quod si ex conjectura appareat, quod monumentum demonstrare Voluisset testator, tamen in scriptura error intercederet, id fieri ab haerede debet; si autem Voluntas ejus proxiu motu, tamen haereditas monumentum tenenda extruere secundum substantiam, et dignitatem defuncti. Tunc sic: En ubi licet de re omnimoda incertitudo, falsa demonstratio non liberat haereditas ab onere extruendi monumentum: §. nec debet legatum irritari, et si abique ea de re legata non constat; et in legato dotis augetur difficultas ex l. Cum post divorcium. 69. §. 4. de Iure dot. ubi si gener a socio dotem simpliciter non demonstraret, vel quantitatem fuerit stipulatus, stipulationem utilem esse respondet Papin. non obstante ratione incertitudinis, quod dos pro modo facultatis Patris, et dignitate mariti constitui potest: §. idem dicendum erat in legato dotis.

N. 51.

Verum respondeatur, quod in serie eam in d. l. 21. et si non reperitur monumentum illud, ad cuius exemplum alteri sibi fieri iussit testator, non tamen datur omnimoda incertitudo, nam monumenti constitutio ex Iure, ex legibus certitudinem accipit, vel favore Religionis reducitur ad arbitrium boni Viri, ad quod plerumque monumenti constitutio referebatur. l. 6. l. 40. §. 5. de Cond. et Dem. l. 11. de Condit. cau. dat. l. 30. de leg. 2. l. 14. de annua leg. et licet testator iubeat monumentum simpliciter fieri, teneatur haereditas illud extruere. l. Haereditas. 50. de Pet. haeredit. quapropter demonstratio illa superflua est, quemadmodum et ejus falsitas a monumenti extruere haereditas non redditur immune, quod convenit testatoris Voluntati, qui ideo iussit, monumentum fieri ad exemplum alterius, ut secundum dignitatem fieret; fit autem iuxta dignitatem suam, licet illud, ad cuius exemplum fieri iussit, non reperitur; ac vero cum qui legat alteri simpliciter, quod ei debet, nullo debito apparense, non constat, quid legatum sit, et alia huius incertitudinis lex non occurrat, et proinde inutile est legatum. Nec tunc obstat instantia circa legatum dotis deducta ex d. l. 69. §. 4. Cui ut respondeatur, animadverto, multum incertum, an ipsa mulier, vel extraneus simpliciter dotem promiserit, an pater mulieris, prioris casu nulla est promissio propter incertitudinem. l. 1. C. de Doti promiss. posteriori casu utilis est. d. l. 69. §. 4. Cuius discrimini ratio est, quia officium Patris est dotare filiam pro modo facultatum suarum, et dignitate mariti, nisi de certa quantitate convenisset; Unde promissio et Iure, et legibus accipit certitudinem. l. 19. de ritu Nuptiar. sed nullus ex legibus est modus, nomine dotis, ad quem mulier, vel extraneus citra conventionem teneatur; Unde si dotem simpliciter promiserit, inutile est promissio ob incertitudinem, cui lex non occurrat, nisi adjectum quam postea arbitrari fuerit, quia in boni Viri arbitrium tunc collata intelligitur dotis constitutio, docet exploratum plurimum erroribus Duaren. lib. 1. dig. cap. 58. Cujac. lib. 4. Respons. Papin. in d. l. 69. et probatur ex l. 3. C. de Doti promiss. Ex quibus jam est manifesta solutio; nam cum legibus non

Sic praesentis modus legatus datus a maximo relicto ratione incertitudinis nulla dote accep-
ta nullum est legatum.

Pari ratione si quis ita legaverit: Lego Sempromio, quod mihi Titius
debet, si Titius nil debeat, nullum dicitur legatum esse in d. l. 75. §. 4. in prin. de leg. 1. et idem
accidit, quod Ulpianus scribit in §. seq. ejusdem l. scilicet, quod si quis ita legat: Decem, quae
mihi Titius debet, Sempromio lego, et Titius nil debeat, inutile est legatum; nam in hac le-
gandi formula n. quantitas legatur, sed species, hoc e. quantitas circumscripta, et unita illi per-
sonae, et obligationi, in summaque actione, quam contra Titium habet testator; Unde si Titius revera
deberet, haec n. cogereur praestare decem legatum, sed solum actionem contra debitorem,
vel servum. l. Servus filij. 44. §. Sed et si nomen. 6. l. Legatum. 70. §. de leg. 1. l. Nomen. 34. l. Chi-
rographum. 59. in fine. de leg. 3. §. Tam autem. In it. de leg. 1. §. e. conversio si Titius nil debeat, cum
nulla sit actio, nullum esse legatum ex defectu rei legata, quasi rei legata fuerit, quae n. e.
in rem natura, quod ex eo confirmat Consultus, quod si vivus exegerit testator pecuni-
am, exstinguetur legatum. l. fideicommissum. 11. §. Ergo et si nomen. 13. de leg. 3. d. §. 2. In it.
de leg. quia pervenerit ad eam, a quo incipere n. potest: §. actio tantum continetur in le-
gato, et per consequens fortiori ratione si ab initio nulla sit actio, ab initio inutile debet
esse legatum. Huc optime conducit, quod ipse Ulpianus ait, scilicet, multum increpere inter
falsam demonstrationem, et falsam conditionem, si ve causam, docent, illa Verba: Decem, quae
mihi Titius debet, demonstrationem n. facere, sed exprimere vim conditionis, et causam legati
idem dicitur legatum ipsum, ut Cujac. interpretatur; Nam non est novum, ut Verbum Condi-
tio legati denotet statum legati, et legatum ipsum, ut constat ex l. Si fundum. 88. §. Si liber-
tus. 4. de leg. 1. Verum n. ita intelligendus e. Consultus, quasi sentiat, legatum illud n. continere
demonstrationem. Id enim falsum esset, sed potius quasi dicat, n. demonstrationem solum, sed
etiam conditionem continere, et unico verbo n. superfluum, sed necessariam demonstrationem,
ut sensus sit, falsitatem demonstrationis supervacua n. veritate legatur, falsam vero condi-
tionem, id est necessariam demonstrationis falsitatem legatum excedere ex rei legata defectu.

N. 52.

Ad plenum intellectum hujus rei repetendum

est, quod dicitur, nempe legatum hoc exstingui per exactionem debiti factam a testatore, quod
probat rōi. in l. Si id. 21. de liber. leg. fortiori ratione, quam ubi rei legata postea alienata;
Nam rei si alienata esse, duxat legatum, quod consistere potest, licet rei aliena facta sit; ac
cum nomen exactum est, exstinguitur ipsa debiti substantia, hoc e. illud ipsum, q. legatum
e. perimitur, frustra que desiderabit legatarius ubi actiones cedit, cum nulla supervenit,
Ex quo insignis. In ite differentia inter alienationem rei legata, et exactionem debiti legati;
per alienationem enim rei legata n. alia legatum exstinguitur, quam si adimendi legatur
animo alienatio intervenit. §. Si rem suam. 12. In it. de Legati, qui animus ex alienandi
causa induitur. d. l. 75. §. Si rem. 12. de leg. 3. at legatum debiti per qualem qualem exactionem
exstinguitur, quia deficit ratio, quare legata fuerit. d. l. 21. de liberat. leg. quemadmodum etiam
si causa alienationis sit merè voluntaria; si tamen legatarius probaverit, testatoris n.
habuisse animum adimendi legatum, n. exstinguitur legatum, ut constat ex contraxio sennu
ex d. l. 75. §. Si rem. 12. de leg. 3. sic pariter et si debiti legatum a testatore exactum sit; si
tamen legatarius probaverit n. exegisse debitum animo exstinguendi legatum, sed potius
ut ipse exactam pecuniam ab haerede consequeretur, n. exstinguitur legatum; nam tunc legatur
debiti in legatum quantitas translatum, seu transfusum intelligitur. l. penult. §. Ut de
adim. leg. sic docet, licet n. sic exprimet Vinn. in d. §. 2. et 3. in nota qua intelligit e.
rōi. in d. l. 75. §. 3. ut patet cum §. 12. anteced. a contraxio sennu judicaverit per alienationem
voluntariam n. exstingui legatum, si legatarius probaverit, testatoris animum adimendi
legatum n. habuisse. Ex hoc recte inferitur in §. 3. quod pariter licet legatum exstingatur per
a qualem exactionem debiti, tamen si legatarius contrariam testatoris voluntatem ostenderit,

N. 53.

N. 54.

adhuc perseverat, agit de informatione legati debiti, pro eius exacte. Menoch' de Præsumpt. 2. 2. tom. lib. 4. præsumpt. 168. Constat q. fortiori ratione inutile esse hoc legatum, si ab initio nulla sit actio =

Quibus opponi poterit difficultas Iuliani decisio in l. Si damnatus. 10. de Liber. leg. ubi hæres damnatus fuit a fideiussore n. petere, et quod Verum debet, fuit iuris Titio dare, ait Consultus teneri hæredem liberare fideiussorez per pactum, n. per acceptilationem. Proxeditura ulterius, et ait, q. si hæres damnatus sit a Verò n. petere, et damnatus sit Titio dare, quod fideiussor debet, tenerur Verum per acceptilationem liberare, et legatario licet æstimationez confexerit, id e. eandem quantitatem, quam fideiussor debebat; Tunc sic; En ubi testator legavit Titio dare, quod fideiussor debet; et tamen licet nil debeat fideiussor, ut pote liberatus per liberationez Verò principaliter Relictaz ex Verò. 10. in l. Si quis Verum. 5. de Liber. leg. conserit legatum, et tenerur hæres quantitatz debitam a fideiussore legatario solvere: q. quoties qui legat alicui certam quantitatz, quam Titius ei debet, et si nullum sit debitum, debet conserere legatum. Nec difficultati satisfacet, qui dixerit, ideo legatum hoc utile esse, quia testator sciebat, nihil debere fideiussori; quapropter creditur legare quantitatem, non actionem; doctrinam Verò inductam ex d. l. 75. §. 2. procedere, cum testator existimabat, Titium debere. Nam solutio hæc ex infra dicendis satis refellitur. Respondendum q. e. in eo totum nullam interuenisse necessariam demonstrationis falsitatem, sed eam quantitatem, quam Verò Verum principaliter, et fideiussor debeant, duobus fuisse relictam, nempe Verò principaliter, qui ideo liberatus per acceptilationem. ex d. l. 5. de Liber. leg. et alteri cuidam Tertio, cui legatum fuit, quod fideiussor debebat, et per consequens quod Verum principaliter, cui quidem 3. n. dimidia quantitatis summa solvenda e. sed in egra quantitate, quia legatum, ut ex totum constat, legatum fuit disjunctum per damnationez; quoties Verò eadem rei duobus junctim per damnationem legatur, Iure antiquo n. extinguatur inter eos legatum, sed eadem Verique in solidum dari debet, uti rei ipsa, alteri æstimatio, ut constat ex Ulpiano in fragment. tit. 24. de Leg. 5. Si per damnationem. 12. ex Cajo lib. 2. Instit. tom. 5. §. Inter legatum, ex Paulo lib. 3. Sentent. tit. 6. de Leg. 5. Interdum. 2. et ex Iustin. in d. l. Unica. 5. Verò autem. 11. Verò. Si autem. C. de Caduc. toll. Ex qua doctrina intelligitur totum in l. Non quocumque. 82. §. Qui hærum. 5. de leg. 1. l. Qui duos. 13. §. 1. de leg. 2. tradit hanc solutionem D. Sane ad l. 11. de Cond. et Dem. ubi supra num. 12. ex mente Cusac. lib. 33. ff. Iulian. in d. l. 19. et in d. l. 82. §. 5. 55.

N. 55.

Potest etiam argui ex totum in l. Cum Titius. 16. §. Hæres. 3. de leg. 2. ubi ita legavit testator: Hæres meus Titio dabo, quod ex testamento Sempronij debetur mihi. cum Iure novationis, quam testator ante fecerat, nihil ei ex testamento Sempronij deberetur. Respondet Papin. falsam demonstrationem legato n. obesse: q. n. recte contrarium huc, que asserimus. Sed facilis est solutio; Nam Verum e. eam quantitatem debere testatorem, licet enim n. deberetur ex testamento, debetur tamen ex stipulatione; per novationem enim non omnino perimitur obligatio, sed Verum sublata nova constituitur: itaque, ni fallor, demonstratio illa partim e. necessaria, partim est superflua; quatenus exigit debitum, necessaria est, quatenus exigit deberi ex testamento Sempronij, superflua est; Unde cum sit Vera illa demonstrationis pars, qua necessaria e. scilicet cum Verum sit, eam quantitatem deberi testatori, licet alia demonstratio, qua necessaria e. falsa sit, cum falsum sit per novationem quantitatis deberi ex totum partem, qua superflua e. falsa sit, cum falsum sit per novationem quantitatis deberi ex pristina obligatione, n. ob id debet Verari legatum, idque sibi voluit Consultus, dum respondet falsam demonstrationem n. obesse legato, indicans, illam partem, qua demonstrationez continebat, falsam fuisse, illam autem, qua conditionem simul, et demonstrationez habebat, Veram fuisse quin imò expremum subiungit, nec partem quidem superflua demonstrationis in totum falsam fuisse; Nam potest in totum videri falsa, quod Veritati primordis adjuvatur; nec enim necessaria extinguit promptam memoriam, et eam pristina obligat. Unde licet proprie post novationez n. potest dici deberi ex pristina obligatione, improprie tamen id dici potest, cum pristina obligatio quoad modum novationis causam dederit. Quod confirmatur ex eo, quod legatum liberationis debitori relictum n. perimitur novatione facta; quoniam idem obli-

partus maneat, non eadem ex Veteri, sed ex nova causa, quae originem capite a Veteri, ut probat
eod. in l. Vlt. S. Vlt. de liberat. leg. sic docet, licet n. sic explicet Cujac. lib. 7. Respons. Papin. in d. S. 3 =

N. 56.

Uterius expenditur eod. in l. Huiusmodi. Co. de V. O. ubi
quidam ita fuit stipulatus: Quod Titius tibi debet, cum debitor desierit, dare sponde. et ait Ulpianus, hanc stipulationem utilem esse, perinde ac si sub qualibet alia conditione concepta esset. Tunc
sic: q. in stipulatione quantitati debita promissori n. continetur actio, et per consequens idem de legato dicendum e. Conseq. probari; Nam si in ea stipulatio, et actio continetur, et in utroq. stipulatio, ut potest collata in tempus, quo nulla futura esset actio. ex reg. eod. in l. Nemo. 87. de Verb. Oblig. l. Stichus. 39. de Manumiss. testam. l. Quod sponit. I. C. de Donat. ante Nupt. Ergo cum utilis sit, evincitur, n. actionem, sed quantitatem continere. Sed respondet idem Ius quoad hanc partem observari in stipulatione, quam in legato; Nam siquis stipulatus a Marcio, quod ei Titius debet, si Titius nil debeat, inutilis e. stipulatio, in eadem ratione, qua in eodem casu inutile esset legatum; at cum quis stipulatus, quod Titius promissori debet, cum debitor esse desierit, n. continetur in stipulatione actio, sed quantitas ex expressa contrahentium mente, quae ex eo colligitur, q. fuit collata in tempus, in quo debitor Titius esse desinet; quapropter cum tunc n. desit actio, sed quantitas, intelligitur, contrahentes sensisse de quantitate praestanda sub conditione, Si Titius debitor esse desierit, quae stipulatio proinde est utilis, ac si sub alia qualibet conditione concepta esset, cum quantitas, quae vere debetur, in id tempus promittatur, quo deberi designat. Ex quibus Verbis interpretari ex utroq. utile etiam esse legatum eo modo conceptum, Veluti si ita leges testator: Decem, quae mihi Titius debet, cum debitor esse desierit, lego Sempronio; pariter enim tunc n. dicimus, legatum esse actionem; sed quantitatem sub illa conditione Si debitor desierit, et per consequens utile esse legatum, perinde ac si sub alia qualibet conditione esset relictum =

N. 57.

Ex quibus venit intelligenda Papiniani ind. l. Cum illud. 25. S. Marcus meus. 4. quoad. dicit leg. ced. ubi testator, cui pupillus naturaliter debebat nummos, quos ab eo sine tutoris auctoritate acceperat, et ex quibus locupletior factus n. erat, ita legavit: Marcus meus Titio dato, quod mihi Sejus pupillus debet, quarit Consultum, an huiusmodi legatum utile sit, necne; Et adhibita distincte. Respondet quod si testator ad praesens tempus Verba retulit, quia nihil ei pupillus debet, nullius momenti legatum e. q. si Verbo debiti naturalis obligationis, et futurae solutionis cogitavit, utile e. legatum, perinde ac si relictum esset: Marcus meus dato Titio, quod pupillus solveret. Quod ut intelligatur, notandum e, supponere Consultum, pupillum nummos accepisse sine tutoris auctoritate; alia enim si tutoris intervenisset auctoritas, civitatis origina obligatio iuxta nota principia l. Obligari. de auctorit. auctori. cum similib. et per consequens indistincte legatum consistere, hancque teneret cedere actionem legataris contra pupillum. Ex eadem etiam ratione supponit, pupillum ex nummi locupletior factum n. fuisse; alia enim utilis actio in eum competere, quatenus locupletior factus esset, ex Divi Pij Rescripto. l. Titus contestata. 37. de Negot. gest. l. Sed mihi. 3. in prin. ff. Commodari. et pariter indistincte valet legatum, casum itaque illuc tractat, quo pupillus naturaliter nummos testatori debebat, in quo sane videbatur dicendum, legatum esse inutile ex superioribus dictis, cum nulla sit actio. Verum Papin. id Verum esse faceret, si testator ad praesens tempus Verba retulit, id est, si legavit praesens, quod testamenti tempore ribi pupillus debebat; aliud vero dicendum esse, si Verbo debiti naturalem obligationem, et futuram solutionem cogitavit, id est, si eo animo legavit, ut legataris consequeretur, quod pupillus debet, in casum, a quo pupillus solvitur esset, et si cum pupillus a naturali obligatione liberaretur, et debitor esse desineret; tunc enim idem consistit legatum, q. n. actio, sed pecunia legata sit sub illa conditione, Cum pupillus debitor esse desierit, iuxta id, quod supra dicti ex d. l. Co. de V. O. Nam licet pupillo in aetate pupillari solvenne id, quod naturaliter tunc debebatur, competat ex aequitate indebita conditio. l. Quod pupillus. 4. de Condit. indebit. tamen si pubes factus solveret, Repetere n. poterit, ut constat ex d. l. 25. quae in hiis terminis intelligenda e, et ex l. Vlt. de Iure iur. cum similibus =

N. 58.

Hiis omnibus simile illud e, quod si testator leges Titio centum, quae ipse ei debet, si nihil debeat Titio, omnino inutile est legatum, ut expressè constat ex d. l. 75. S. quod si adierit. in prin. de leg. 1. quia n. quantitas, sed liberatio legatur, quod legato hoc continetur, ut si

hæres petat, exceptione submoveatur, si non petat, possit à legatario conveniri, ut ipsum liberet. l. 3. §. Nunc de effectu de liberat. leg. §. Si quis debitor. 3. Instit. de leg. cum similib. §. Necessaria est demonstra-
tio, qua deficiente redditur inutile legatum ex defectu rei legata, cum nulla possit esse liberatio, ut nulla
inter censet obligatio. tōi. in l. Decem. 116. de Verb. Oblig. Deinde in illo legato, liberatione, et debiti remi-
ssione contineri n̄ quantitate ex eo constat, q̄. si debitum à testatore exactum fuerat, redditur in-
nane legatum. l. Non solum. 7. §. liber. 1. l. Si id q̄. 21. de liberat. leg. quod idem ab argum. probata ex l.
Cum hæres. 24. eod. tit. ita sentiunt omnes Interpretes, à quibus recessit Anton. Faber. lib. 5. Conject. c. 2.
qui existimat, multum interesse, an legatum relinquatur per vindicationem, an per damnationem, ita ut
si per vindicationem relinquatur, hoc modo: Lego Titio centum aureos, quos mihi debet, licet Titius
nihil debeat, et sic falsa sit demonstratio, vitale tamen legatum sit; si vero per damnationem hoc modo:
Centum aureos, quos mihi Titius debet, hæres meus damnas esto n̄ petere, vel et dare Titius nihil debent
te, Vitale sit; quia hoc posteriori casu verisimile est, testatorem voluisse, ut si nihil Titius deberet, ni-
hil ei daret hæres, cum dare n̄ possit quantitatem eam, qua sibi deberet, si nulla deberet; prius
autem casu testator ipse dedit, non de illo quaerimus, quid hæres dare possit, sed quid testator dede-
rit, et ad relicta quantitatis præstationem teneret hæres, quare falsa duntaxat demonstratio
adjecta; ab auctoritate tota vii ss. nititur Pauli decisione in l. Legari. 25. de Liberat. leg. quam ex-
pressam putat, nec ullum aliud esse fundamentum, q̄. n̄ explico, quia ex capite deum potest

N. 59.

Vexim à contraria ss. Recedendum n̄. est, qua expressè probat
ex d. l. 25. §. 2. ubi cum de legato vindicationis loquatur Ulpianus, asserit Titius nihil debente nullum
esse legatum, nec dici cum Fabio Consultum n̄ tractare casu illo, quo dum debita ipsi debitori lega-
tur, sed illo, quo decem debita à Titio alio extraneo legantur; nam ipsa tōi series ostendit mani-
feste Verumque casum pertractari, et idem Ius in Veroque consistit, licet per vindicationem legatum
relinquatur; et ratio differentia tradita à Fabio inter casum, quo decem debita ipsi debitori legantur
per vindicationem, et casum, quo per damnationem relinquuntur, nullius momenti est; in omni enim
legato n̄. solum inspicitur, q̄. testator dederit, sed et q̄. dare possit hæres, cum nullum sit legatum eju-
s, qua dare n̄ potest, quinimò et in proposita specie, qui decem debita ipsi debitori legavit, nu-
llo debito existente, nihil ipsi legavit, cum hoc legato sola liberatio, n̄ quantitas contineretur
ex jam dictis rationibus: itaque et si inspiciamus, quid testator dederit, sive quid hæres dare
possit, inveniemus nihil à testatore datum, et nihil ab hærede dari posse, et per consequens inu-
tile erit legatum, quia rei legata fuit, qua non est in Verum natura. Nec contrarium probat
perplexus sanè tōi. in d. l. 25. de liberat. leg. ibi: q̄. si nihil debeat, potest dici, quare falsa demon-
stratione adjecta etiam peti, quod comprehensum est, posse. Cui ut respondeant Interpretes, duas
inferunt emendationes, ex quibus unaquaque videtur probabilis, è Varii eductor, quos sequitur
D. Saneos ubi supra n. 13. asserunt, illa Verba n̄. affirmativa, ut in Pandectis Florentinæ, sed cum
interrogatione, ut in Vulgaribus, legenda esse, et similitera sequentia Verba: Sed poterit hoc dici,
si ita legavit, Centum aureos, quos mihi debet, Vel stichum, quem hæres meus debet, damnas esto
non petere, cum interrogacione legenda esse, ut sic in hoc Verbo. Quod si Sejo dicit, Veri interro-
gacioni respondeatur. Cujac. to. quart. Pauli in d. l. 25. feliciter eam explicatis in emendatio-
nem subjungeret. Quærit Paulus, si creditor debitori legaverit, quod sibi ab eo deberet, Vel adjecta
certa quantitate, seu specie, Vel ea n̄. adjecta, an vitale legatum sit? Et respondeat mihi, Vel inter-
esse an testator fuerit hæres debitorum liberare, an prohibuerit hæredem à debitorum debitum
exigere, sed Veroque casu liberationem legatam intelligi hæres à debitorum posse conveniri, ut
liceret eum. Progredietur, et ait, q̄. si testator etiam centum aureorum, Vel fundi debiti mentionem
fecit, et subit debitum, debitor liberandus est. Quærit tamen, quid dicendum, si debitum non sit?
Et ait, prima facie posse dici, quare falsa demonstratione adjecta, quantitatem posse peti, quia
cum contra de quantitate legata, fuerit videtur hæres, exigitur Veritas demonstrationis;
nulli enim verbi, ut eleganter considerat Cujac, Paulus n̄. dividit, sed dubitanda Veritas ponit,
itaque necesse n̄. est, hæc Verba cum interrogacione legi contra Pandectarum Florentinam
fidem. Pergit, et ait: Sed poterit hoc dici, ita legaverit Centum aureos, ita hic negationem addit
Cujac. et ita legit, Sed n̄. poterit hoc dici, ubi supra, et tract. 5. ad African. in d. l. 25. §. 1. de leg. 1.

Sed nostra solutio; Nam Consultus expendit Rationem dubitandi, et ait, illi caribus, posse demonstrationi
 falicitatem legatum n. Valere, et Expressius continet dubitationem, dum ait, q. si quis dixerit:
Hæres meus centum aureos, quos mihi Titius debet, damna esto ei dare, poterit tentari, et si nullum
debitum sit, Valere legatum. Hucusque dubitavit, mox decidit, id sibi nunquam placere, sed in his om-
 nibus caribus demonstrationem esse necessariam, e jusque falicitatem legatum Valere. Nec dicat aliquis, Pau-
 lum id solum in ultima specie respondere, et arguit sic licita illa Ratio cum dandi Verbum ad debi-
 tum Refere, si testator existimaverit: q. generalis est; Subjungit Verò illam Rationem specialem, q.
 eo casu fortiori Ratione dicendum videbatur, faliam demonstrationem n. Valere legatum, q. dandi
 Verbo Visu fuit testator. Sed tamen respondet in presenti, liberationem legatam intelligi, q. Verbum
 illud ad debitum Refertur. l. 35. de liberat. leg. l. 34. in pr. eodem =

N. 60.

Nunc illa est discopanda questio, an sci-
 licet qua deduximus ex d. l. 35. de leg. 2. de leg. 1. procedat, si testator sciens nihil sibi à Titio deberi,
 dum quaerit, n. Titius debet, ipsi Titio, vel alij legaverit. Et quidem Raphael Cumanus in
 d. l. 35. de leg. 2. ubi secus Valerianus docet, tale legatum n. Valere, an ita vero ss. Cumanus conie-
 quens fuisse constitucere Regulam, quod Valere, cum Regulariter testator praxumatur n. errare.
 itaque indistincte in tali legato eius actioni, et liberationi continetur, nec potest ex interpretate
 fieri, ut quantitas videatur legata, quia Voluntas in eo, quod legari potuit, n. expressa è, in eo vero,
 quod è. expressa, inutile è. arg. tot. in l. Quoties. in pr. de hæred. instit. Sed potest argui ex d.
 l. 25. de liberat. leg. ubi idem scribit Paulus, legatum n. continere, quia dandi Verbum ad debitorum
 Refere testator existimavit: q. loquitur de Errante testatore, et supponit, q. si testator sciens
 sibi nihil deberi eo legari, n. liberari, sed quantitas continetur. Respondit cum Costa ubi nuper,
 illi Verbi id etiam Paulum sensisse, quod etiam si Verbo dandi Visu fuerit testator Iure libera-
 tio legato continetur n. certa quantitas, q. dandi Verbum ad debitum omnimodo testator se re-
 ferre existimavit, id est ad debitum, de quo locutus fuerat, cum dicit, quod mihi debet, proinde
 colligit n. minus in specie Ius liberationi legato contineri, quam si hæres damnatus esset non
 petere. In qua specie nemo dubitaret, cum liberatio indistincte esset legata.

N. 61.

de liberat. leg. quem pro utraque ss. expendant AA. Proponit Scarola, Creditorem debitori
 suo ita legasse: Cajo Sejo quidquid sub pignore horreorum suorum debuit, ab hæredibus meis dari
velo, cum post facti Codicillo testator partem pecunie debita à Cajo Enegete, Quædam an pe-
cuniam solutam debitor ex causa legati ab hærede creditori petere possit. Et respondet, n. posse;
 quia liberatio legata è n. quantitas. Progreditur, et quaerit, si ante facti Codicillo creditor
 à debitore pene omnem pecuniam sortis, et Viuarum exegerit, ita ut modicum jam debeat,
 an pecunie soluta repetitio competat debitori Iure legati, et respondet propter Verba ad præte-
 ritum Relata, quod si oblivione, aut incidencia pecunia sibi soluta ita legavit, nec repetitio
 competit debitori, q. n. pecuniam, sed liberationem legare voluit testator; at si consulto, id est sciens
 pecuniam jam solutam esse ita legavit, competit repetitio debitori, quia n. liberatio, sed quantitas
 creditur legata. Nunc si inferunt Interpretes Auctores nostræ ss. q. si legatum Relictus esset
 per Verbum præsentis temporis debet indistincte liberatio esse in legato, sed n. Rectè, ut Co-
 sta prævidit; Nam in specie illa erit Verbo præsentis temporis Visu fuerit testator, cum
 aliquid licet modicum debeatur, in eo ponit constitucere legatum; Ratio Verò Cumanus Vera est,
 quod legatum omnino esset inutile, si liberatio legata videretur; deinde q. tot. loquitur de le-
 gato simpliciter Relicto; questio Verò nostra è. de legato certa quantitate. Ex quibus pro con-
 traria ss. sic expendi potest Verbum Debit hic effici, ut quamquam in legato certa quanti-
 ta n. continetur, tamen per Relationem ad præteritum tempus certa quantitas quadam
 debita à testatore intelligatur sciente: q. si legatum relinquatur expressa quantitate per
 Verbum de præsentis à sciente testatore, non liberatio, sed quantitas debet credi legata. Sed
 cum Costa Respondetur, n. posse eandem Rationem Versari in Verbo præsentis temporis, quam
 in Verbo præteriti locum habet, nam ubi ita legatur: Quidquid mihi Titius debuit, ei hæres
dato, manifestè constat, Ius liberationis secundum Verborum proprietatem n. posse legatum
 intelligi, cum utique qui debuit nec ad præsentis debet, nec ad præteritum liberari. Unde questio

9.

conditio est impossibilis, impossibile est legatum, quia rei legata non est in Verum natura; legatum vero rei impossibile, quia in Verum natura non est, omnino est nullum. l. Quidem. 7. S. de testibus, Vno, et oleo leg. arg. tot. in St. Inrit. de inutilib. scipulat. Nec aliud probat tot. in d. l. 72. S. 7. nam ibi rejecta falsa, et impossibili conditione, constat de libertate, et seruo, cui relicta fuit; Vnde si legatum sub eadem ratione relinquere, utile esset. Eadem solutione intelligo tot. in d. l. 70. S. 4. et hac de necessaria demonstrat. dixisse sufficiat in hoc capite =

Caput secundum.

De supervacuis demonstrationibus adjectis institutionibus, Legatis, et fideicommissis

Diximus jam de necessaria demonstratione, ex cuius veritate omnino pendet legati veritas, vel inutilitas. Succedit nunc supervacua demonstratio, seu superflua, id est adjectio nominis extra nomen rei, vel personae jam satis designatae demonstranda causa adhibita, in tempore praesenti, vel in praeteritum collata, non in futurum, de hac accipiendum est, q. Vulgo factatus, falsam demonstrationis dispositionem, cui adjectus, n. veritas; Cum enim aliunde jam constet de rebus, et personis, frustra desideratur veritatis demonstrationis, quod probant textus omnes adducti superiori cap. Nam t. in quibus legata certa, alia species, vel quantitas cum falsa demonstratione veluti Stichus, quem a Titio emi Stichus Vernaz sulcorum quocum fundum Tusculanum, qui mihi a Sejo donatus est centum aureos, quos mutuo accepi. Quae doctrina vera est non solum quando testator, qui unum tantum Stichus, vel fundum Tusculanum habebat, ita legavit, Verum etiam meo iudicio si plures Stichos, vel fundos ejusdem nominis habet, unum ex eis legaverit, multum intererit, an de certo seruo, vel fundo senexit, an de incerto? Si de incerto senexit, per vindicationem legabit, legatario competit electio. l. Qui duo. 20. de leg. 1. quia tunc genus legavit, n. speciem. l. Qui ex pluribus. 106. de Verb. Oblig. Si vero de certo senexit, nec tamen appareat, de quo senexit, poterit legatarius heredem compellere ad incertitudinem declarandam, et heredi competit electio, ut quae veritas, praeter tet. tot., qui sic ab omnibus accipiuntur in l. Si quis. 32. S. l. Cum servus. 39. S. Sejo. 6. de leg. 1. expressi tot. in l. Legato. 39. eod. tit. ubi Cujac. et Duaren. Quibus positum si in primo casu falsa demonstratio legato adjectatur, Reperenda sunt, quae dixi precedenti cap. n. 43. Vel autem falsa demonstratio legatum n. veritas, q. testator de certo corpore senexit in supervacua demonstratione, de quo constat per heredi electionem, legato vero specifico n. nocet demonstratio. Sed arguet aliquis n. inutiliter. In d. S. 30. Inrit. de Leg. cum similib. docetur legatum Stichum falsa demonstratione ita demum verile esse, si de seruo constat q. supponitur, aliquem posse dari canon, in quo si falsa sit demonstratio adjecta legato Stichus n. constat de seruo, et tunc legatum esse inutile, sed nullus alius poterit dari canon, in quo falsa apparente demonstratione n. constat de seruo, nisi cum testator plures servos ejusdem nominis haberet; alia enim propter nominis expressionem praesens de seruo constaret: q. tunc inutile debet esse legatum. Respondetur, illo casu de seruo constare per heredi electionem, et falsum esse dicere, nullum alium posse dari canon, in quo falsa apparente demonstratione adjecta legato Stichus de eo n. constat; nam et si nomen Stichus expressum sit, et sic Stichus legatus sit, poterit tamen evenire, ut nullum ejus nominis servus testator habeat, quo casu jam n. constat de seruo per proprium nomen; itaque si n. est quod aliunde

N. 4.

pretio fundus emeretur; idem Sempronio Vnumfructum petente, Venditor tenetur, Verum
 id explicandum est. ex tōi in l. fundus. de action. empti, scilicet si Sempronius vendit Vnum-
 fructum, porroquam in ea causa esse capiat, vel etiam si Seji Vnumfructus emeret, n̄ dum tamen esset con-
 solidatus cum proprietate, ita ut nolo, damno, ex nomine afficeretur Emptor, sic explicat Cujac.
 lib. 5. ff. Iulian. in d. l. 39. §. Vlt. Ex qua ratione si in contractu Emptionis error interveniat, n̄
 solum in nomine, sed in corpore rei vendita inutilis est Emptio. d. l. 9. in p̄rio de Contract. empti.
 Et de legato dicendum est, si simili casu eveniat, ut considerat Duaren. in d. l. 4. Regula Veri
 nostra procedit, quando error solum intervenit in nomine, vel demonstratione, n̄ in re legata.

Ad hanc partem supervacua demonstrationi perti-
 net tōi. in l. 4. §. Si quis Vxor. d. l. Cum scriptum. 6. in p̄rio. et §. de Dote p̄ced. l. Qui tui. 4. §.
 Qui talem. 4. de Cond. et Dem. l. Cum quidam. 2. de leg. 2. l. 3. in fine. l. Vlt. C. huc tit. de falsa
 cāa adject. cum similib. in quibus si maritus, qui nullam dotem acceperat, certam quantita-
 tem, quam accepit, legat, legatum valet. Sed huius doctrina opponi solet tōi. in l. 1. qui in po-
 tentate. 15. §. Et quem dotem. 3. de legat. p̄ced. Subscribit Paulus et, qui dotem n̄ habet, nullus
 legatum debet, licet sub p̄cedente dōri legat. Resp. cum Cujacio in Recitat. ad r̄m̄ t̄rit.
 et de falsa causa; in eo tōi agit de testamento relicto pro bonorum possessione contra tab.
 eo quo nec legata, nec fideicommissa debentur, exceptis ijs, quae relicta sunt liberis, et
 p̄cedentibus, et Vxor, vel nuxui dōri nomine, quae omnia conservat ex d̄cti in l. 4. in
 p̄rio. de leg. p̄ced. licet Veri Praetor Vxor, vel nuxui dōri nomine legatum relictum, Ve-
 lut rei alienum, Temque debitam conservat, n̄ tamen conservat, nisi Vera sit causa dōris;
 ideoque legatum relictum sub p̄cedente dōri ei, qui dotem n̄ habet, n̄ conservat ex d̄cto,
 sed infirmatur, ut caetera legata; nam ea fuit mens Praetori, ut conservet tantum dotem
 mulieribus, quam habent naturalia legata, nec relicta quidem sub Umbra, et imagine do-
 ti, quomodo intelligendi sunt tōi. in l. Venditor. 4. §. Si quis Vxor. 3. et §. Cum autem. 5. et §.
 Vlt. l. Sed et r̄. tōi. in p̄rio. de leg. p̄ced. §. 4. Nec obstant tōi. in l. Sed et r̄ plus. 9. eodem tit. ubi
 conservatur legatum, licet in eo plus sit, quam in dote. Nam omnia solutione Cujacii lib.
 4. Pauli ad Edict. in d. l. 9. cum Accusatio respondendum est, q̄ ibi datur actio n̄ ad id, q̄
 plus est in legato, quam in dote, sed ad eandem quantitatem: itaque sensus est, q̄ licet plus
 legatum sit, quam in dote erat, tamen conservatur legatum quoad eam quantitatem, quae
 pro dote data fuerat, q̄ optima sane Ratio n̄ videtur, n̄ alia fraus fiat edicto, quo faci-
 unt, nisi fallor, ab argum. tōi. in l. Cum qui decedem. 3. §. filio. 6. de leg. 3. l. Qui t̄ritom.
 2. de Probation. ubi si ei, qui intra certum modum capere potest, maior quantitas sub
 p̄cedente debet legat, in fraudem leg. dicitur relictum legatum, et solum potest legata-
 rius capere quantitatem, quae n̄ excedit modum à lege constitutum; Unde in hi omnibus
 casibus legatum n̄ p̄cedit falsitatis demonstrationi, nisi reddat inutile, sed potius lex ipsa
 vel Praetori Edictum.

Solet opponi tōi in l. Cum tale. 2. §. Vlt. de Cond. et Dem. ubi Papi-
 nianus docet, falsam demonstrationem non facere legatum, et ad id ostendendum sequenti
 utitur exemplo: Si quis cum Titio mihi legasset, et ita scripserit: Ex centum, quae Titio
 legavi, quinquaginta haec Sejo dato, tamen Titio nihil datur ex defuncti Voluntate, quia
 non animo legandi, sed diminuendi legatum, quod falso datum emittimabat, ita scripsit, et
 concludit, Sejum propter falsam demonstrationem legati n̄ plus consequi, quam si vendere
 demonstratum fuisset: q̄ falsa demonstratio legatum non infirmat. Sed fatua est illatio;
 Nam Papiinianus non avertit, falsam demonstrationem vitare legatum, sed potius non vi-
 tare, cum doceat, Sejum, cuius legato falsa demonstratio fuit adjecta idem consequi, q̄
 consequeretur, si vera esset demonstratio: solam ergo Regulam illam proponit, scilicet q̄ falsa
 demonstratio, quemadmodum n̄ vitat legatum, sic nec illud facit, id est n̄ efficit, ut Tr-
 titio, cui nihil fuit legatum, aliquid legatum sit. Cujus est Ratio, quia per Verba enuncia-
 tiva, cum non dispositiva sint, non inducitur dispositio. l. Ex fruct. 19. l. Haec dicit. 65.

N. 5.

N. 6.

l. Si quis ita. 8. de Hæred. insti. l. Titio. 34. in princ. de leg. 2. sic explicans Cujac. lib. 18. quæ
 Papin. in d. l. 2. §. Vlt. Pacius centur. 6. quæ. 44. Obsuata lib. 8. Comment. cap. 14. l. c. 9. Notandum
 è tamen, quod licet ex Verbi enunciatiui ñ inducatur petitio legati, aut fideicommissi, tamen
 competit intentio per exceptionem doli ex conjecturata voluntate testatoris, quomodo intelligendi
 sunt tot alia difficile in l. Emptor. 62. §. ubi Cujac. Respons. Papin. de Ver. Vindic. l. Denique. 8.
 §. Interdum. de Peculio leg. 5. Si peculium. 20. in fine Insti. de Leg. l. Vlt. §. de Doli mali, et metu
 Except. Exceptio enim doli omnibus obstat, qui aliquid petunt contra voluntatem testatoris,
 ut constat ex dicendis sequentibus capitulis, solum in testamento militari. Iure confecto ex
 Verbi enunciatiui dispositio inducitur l. Testamenta. 49. de manumiss. testam. l. Ex his Verbi. 7.
 C. de Testam. militaris. Verum idem viget adhuc in testamento pagano, quam in exheredatione
 filij Iure antiquo; Nam cum olim necesse non esset filiam nominatim exheredare, sed suf-
 ficeret inter ceteros. princ. Insti. de exheredat. liberor. ex Verbi enunciatiui potuit induci fi-
 lia exhereditio. tot. elegans in l. Qui volebat. 61. de hæred. insti. ubi videtur id sensisse Cujac.

N. 7.

Verum opponitur tot. in l. Ex hac scriptura. 16. de Donat. ubi ex Verbi enunciatiui inducitur dispositio. Resp. cum Cujac. ibidem lib. 2. Respons. Vlpian.
 quod ibi ex Verbi enunciatiui ñ inducitur fideicommissum, sed solus præsumitur, factam
 fuisse à testatore donationem inter vivos; Nam fidei datæ testatoris, qui dixit se inter vivos
 donare liberum, quomodo intelligitur etiam tot. in l. Si donatio. 5. C. de Donat. Obici etiam
 potest tot. in l. Cum ita legatur. 9. de optione leg. ubi cum testator ita legasset: Titio Stichum de
 lego, si Pamphilus neglexerit, ait Iulianus, hoc legatum esse alternativum: q. sensu ex Ver-
 bi enunciatiui induci dispositionem. Sed ex ipso tot. solutio liquet; Nam Consului ñ ase-
 rit, legatum illud non esse alternativum; Nam Pamphilus tantum è in conditione, non in dis-
 positione. l. Si penu. 24. quand. dies leg. cad. sed simile esse legato alternativo; Nam quemad-
 modum legatum è alternativum, si per vindicationem relinquatur, competit electio legata-
 rio, sic pariter et ex illa legandi formula legatio. Sed hoc interset, quando in legato al-
 ternativo Verumque è in obligatione, in prædicto vero legato solum Stichus è in obligati-
 one, et Pamphilus in conditione, latè de Verbi enunciatiui agit Bartholus in d. l. 16. de
 Donat. Ex quibus omnibus jam constat Ratio, ob quam Papin. in d. §. Vlt. scripsit, demon-
 strationem falsam legatum non facere. Solum ille xerat sexupulus; Videbatur dicendum in
 illa specie demonstrationem illam fuisse necessariam, et ejus falsitatem debuisse reddere inu-
 tile legatum; Nam cum Titio nihil fuisset legatum, et Sejo fuerit relicta quantitas, ex ea,
 qua Titio data fuerat, nulla appareret quantitas, qua posset dici ei legata. argum. tot.
 in l. 19. de Hæred. insti. quem pro ejus explicat. dixi superiori cap. n. 49. Sed resp. in
 præsentia, nullam dari incertitudinem, licet falsa sit demonstratio, quantitas ñ erat releganda
 ita designata fuit à testatore, et licet Vera esset demonstratio, quantitas ñ erat releganda
 ex ea, qua Titio data fuit, cum nullo certo loco esset circumscripta; ac Verò in d. l. 19. omni-
 modo data incertitudo ex necessaria illius demonstrationi falsitate =

N. 8.

Ulterius sciendum è, quando que demonstrationem
 ñ. solum falsam, sed et Veram legatum infirmare, veluti si contumeliosa, et turpi demon-
 stratione persona legatarij denotetur. Expressus tot. in l. Quoties. 9. §. Si quis nomen. 8. de
 Hæred. insti. Nam cum finis legati sit beneficium, et honore afficere legatarium. l. 13. §. 2.
 de Leg. præ. l. Qui tutelam. 28. ff. de testam. tutela. l. 33. de Excusat. tutor. cum similib.
 nihil potest esse tam contrarium ipsi legato, quam legatarij opprobrium, dedecus, et injuria;
 Unde e converso exhereditio, qua filij exhereditate injuriam continere dicitur. l. fili-
 us. 22. de Inoffic. testam. Valida est, et si contumeliosa demonstratione persona filij ex
 hereditate denotetur. l. Ceteri pepererit. 3. in princ. de Liber. et Posth. licet aliquando admitta-
 tur probatio filij. l. 10. §. Item actus. de Carbon. edict. Nec obstat tot. in l. Cum qui dicen-
 dus. 37. §. Sejum. 2. de leg. 3. ubi fideicommissum ita relictum proponitur: Mavis liberum de
 me nihil merito dare volo; Nam id ad Nationem pertinet, illa Verba ñ. continere Titium,
 aut injuriam in liberum, sed potius indicium propria libertati, et beneficentia testatoris,
 qui

qui etiam in libertum, quem nihil obesse affirmabat, fideicommissum tamen beneficio as-
 cere non dubitabat, aut etiam a liberatione, quam praestat Valeria lib. 3. Illura tract. 5. cap.
 num. 8. scilicet quod in ea specie contumeliosa demonstratio est adjecta persona sicuti jam demons-
 tratur, scilicet Manio liberto, in eo arg. l. 48. §. 4. de Mania in ver. Nec etiam obstat eod. in l.
 Decius. 13. de adimend. leg. ubi enim non fuit libertus in datione legati contumeliosis signo
 demonstrato, sed cum ei esset legatum velicium creditum ademptum ex conjecturata voluntate tes-
 tatoris, qui in portuena scriptura aliqua ratione motus, eum penumum libertum appellavit.
 docet Cora lib. 4. select. cap. 3. num. 4. Difficilior est eod. in l. Huius Verbi. 48. §. Illa institutio. 4.
 de Mania in ver. ubi ait Marcianus, illam institutionem Valere: Filius meus impius meus
male de me meritis haeres esto; quia prae haeres instituitur cum maledicto, et concludit
 asserens, Omnes huiusmodi institutiones utiles esse: quod demonstratio contumeliosa non valet ins-
 titutionem, vel legatum. Omnia Varij Interpretum solutionibus, dicendum est, dicendum con-
 tituendum esse inter carum, quo contumeliosa demonstratio adjecta persona jam demons-
 trata, et carum, quo apponitur persona alia non designata demonstranda causa; primo casu
 nec vitiosa institutio, nec legatum, sed turpi illa demonstratio, vel contumelia rejecta,
 ut pro non scripta habeatur; qua rejecta remanet valida dispositio, ut adhuc persona aliunde
 de vero casu nec valet institutio, nec legatum, qua rejecta demonstratione contumeliose non
 constat aliunde de persona haereditis, aut legatarij, quo casu loquitur eod. in d. l. 9. §. 8. de ha-
 red. in ver. et intelligenda est Regula ex ea desumpta, docent Cumanus, et Socinus in d. l. 3. de
 Lib. et Post. Donell. lib. 6. Comment. cap. 19. ubi Oualdus lit. A. B. et C. Cora ubi supra. Nec
 tunc obstat eod. in l. Turpia. 59. in prin. l. Si quis inquit in l. 112. §. Si quis scripserit. 3. in fine
 de leg. 4. ubi generaliter docemur, turpia legata, qua demerandi legatarij gratia scribentur,
 in odium scribentis pro non scriptis haberi. Respondet quod hoc verum non loquitur de turpi demonstrati-
 one adjecta legato, sed de turpi legato, aut dispositione, scilicet quando inquitur Veri legata in re
 turpitudine, et contumelia, veluti in puerilia, aut muliebria ornamenta, aut Vestimenta le-
 gantur: quod eod. in l. Vesti. 23. §. 2. Veri Puerilia, et Veri Muliebria. de auro, et arg. leg. quo casu
 legatum pro non scripto habeatur; quia non potest manere, quod simul turpitudine ipsa, et nota lega-
 tarij permaneat. docet ex alijs Valeria lib. 3. Illura tract. 5. no. 8. per eorum.

N. 9.

Itaque quoties demonstratio est necessaria,
 si contumeliosa est, vitiat legatum; quando vero supervacua est, licet necessaria sit, legatum non
 vitiat, ex dictis Iuribus, ex quo constat, tum demum demonstrationem esse necessariam, cum
 aliunde non constat de persona legatarij, forte quia non est expressum nomen. Inde descendit ex-
 positio eod. in l. Nemo. 58. §. 4. de haered. in ver. ubi docet Paulus, quod qui frater non est,
 si fraternam charitatem diligitur, recte cum nomine suo sub appellatione fratris haeres
 instituitur: Exigit ergo, ut nomen proprium exprimat; quia cum demonstratio falsa
 sit, ut teneat institutio, requiritur aliunde constare de persona haereditis, scilicet ex proprio
 ejus nomine, Unde colligitur, qualem demonstrationem esse necessariam, sine qua eo nomine
 nec aliunde constat de persona, et re legata, et per consequens ejus falsitatem vitare le-
 gatum. Verum ex d. l. 58. §. 4. sic graviter videtur argui posse: Etiam si proprium nomen sit
 expressum, tamen ut consistat institutio, requiritur, non omnino falsam esse demonstrationem;
 Nam ut recte instituat sub appellatione fratris is, qui frater non est, adhuc expresso proprio
 nomine, requiritur, quod fraternam charitatem diligitur: quod si fraternam charitatem non diligitur,
 superflua demonstrationis falsitas inutilem reddit institutionem. Sed resp. quod licet in spe-
 cie haeres instituitur non diligetur, ut frater, tamen institutio consistet, nec ideo exigit
 Consultus, ut ea affectione diligatur, ut valeat institutio, sed ut possit elidere replicatione
 exceptionem, quam ei ponent coheredes, vel venientes ab intestato objicere, ponent enim res-
 tatoris eum instituisse, ut frater errore lapsi, nec alias fuisse institutum, proinde ad ha-
 reditatem eam non expectare; nam defectu causae finalis vitiat institutionem ope exceptio-
 nis, ut postea dicemus, cujus expectationis Ius potest ipse ea replicatione resolvere, quod scilicet

testator cum instituit, seu appellatione fratris, non quod eum fratrem suum esse putaret, sed quod ipsum fratrem charitate diligeret. Quod idem evincit, quandoquidem ex demonstratione indicatur causa finali legati, vel institutionis, ut mox plenius conabit. Et hac de hoc capite, integroque de falsis demonstrationibus tractatu.

Caput tertium.

De falsis causis, Institutionibus, Legatis, Et fideicommissis adductis

Num. 1.

Qua hucusque diximus de falsis demonstrationibus, magis obviat in falsa causa, qua dispositioni adjecta non nocet. l. Demonstra. ff. de Quod autem. 2. l. Quae tale. ff. de falsam causam. de Cond. et Dem. §. Longe magis. ff. Instit. de Legatis; nam demonstratio licet sit superflua quodam modo, saltem quoad verba cum legato cohaeret, cum adhibeatur ad personam legatarii, ad rem legatam designandam; causa vero legandi a legato separata est, quia nihil est aliud, quam Ratio, aut oratio impleti ad legandum, et sine ulla causa et potest, et solet, quod sentit Papin. in d. l. §. 6. dum scripsit, ideo falsam causam legato non obesse, quia Ratio legum legato non cohaeret. Cui rei ea apponuntur exempla, Veluti si quis ita legaverit: Tertio, quia me absente negotia mea curavit, Stichum do, et lego. Vel ita: Tertio, quod patrociniis ejus capitali crimine liberatus sum, Stichum do, et lego; licet enim nec negotia testatoris inquam generet Tertio, nec patrociniis ejus liberatus sit, utile est legatum. In quibus omnibus notandum est, causam in praesertim confexi ex Regula 10. in l. Si ita legatum. ff. de Cond. et Dem. Cum enim sit impulsiva, debet precedere actum ipsum legandi; Sed dicit aliquis: Legatum praesertim exigere causam impulsivam, cum semper propter affectionem testatoris moram, et probatam ex legatarii merito sit. l. Nec adducit. §. Pro Socio. Unde ex defectu causa impulsiva legandi inutile enim fuit olim legatum incerti personae relictum. §. Incerti. ff. Instit. de Legatis cum similib. ex quo falsitas causa impulsiva legandi inutile debet reddere legatum. Respondet tamen verum esse legatum exigere causam impulsivam, sed non exigere positivum meritum legatarii, sed non de merito tantum. Argum. 10. in l. Servo. 20. l. Testamentum. ff. in p. et ff. de Manum. ff. test. qua Ratione legatum incerti personae olim relinquere utile non potuit, quia crediderunt Vereri ex parte ejus personae, qua incerta opinione animo suo testator subiebat, nec positivum meritum, nec de merito posse considerari, quod testator in affectionem provocaret; at vero cum testator expresserit in testamento, si causa vera est, datum meritum positivum, si falsa, deficiente merito positivo, superesse non demeritum, quod est solum sufficiens causa impulsiva legati: itaque meritum positivum superflue adjectum a testatore creditur.

Num. 2.

Nec in ultimis solum Voluntariis inest, sed in actibus inter vivos hoc Ius observatur, ut expresse constat ex l. Damus. ff. de In summa. ff. §. Id quod. 2. de Condit. indeb. ubi id quod datur ob causam praesertim repeti potest, et si falsa causa sit, si modo fuerit Voluntaria, id est qua si vera esset, necessitatem obtingeret; Nec enim scire debuit is, qui dedit, se ad aliquod praestandum teneri, quare donare videtur, quod nullis Iure cogente conceditur ex totum in l. Donari. ff. de Reg. Iur. l. Campanus de operis libertor. Cui accedit, quod causa adjecta confirmanda donationi gratia infringenda; inducta vero ad unum effectum, non debet ejus contrarium operare. l. Legata. ff. de leg. §. Legata. ff. de adimona leg. ut recte Ratio citatur Donell. lib. 4. Comment. cap. 10. Ad hanc partem pertinere totum in l. Si divorcio. ff. de Verb. oblig. Eximantur Donell. et Duaren. in ejus Explicatione Series hac est: Divorcio facto, mulier, qua nihil in dote habebat, a marito centum doti nomine fuerit stipulata, aut ea, qua centum duntaxat in dote habebat, ducenta doti nomine fuit stipulata. Respondet Consulens, quod si ducenta stipulata, qua centum habebat, centum in stipulatione veniunt, alia autem centum a dote debeantur.

vinet, tunc potest petentem legatum exceptione doli mali summovere, ut expresse docet Papin.
in d. l. 22. §. 6. in fin. de Cond. et Dem. et constat ex l. 1. C. hoc tit. et nunc ea res n. difficultate
probari potest ex eo, scilicet, quod testator apud amicos elegerit, se, si Titius negotia sua non
curaret, nihil habere, cur ei quidquam reliquerit, vel se facere n. posse, q. egregium officium sibi
a Titio praeitum aliquo legato remuneraretur: generaliter q. quotiescunque probari potest, tan-
quam pro compensatione accepti beneficii legatum relictum esse, si falsa sit causa repellitur
legatarius per exceptionem doli mali, quae omnibus obstat, qui n. ex voluntate defuncti ali-
quid petunt. l. 5. §. 1. de adimend. leg. l. 1. Apud Celsum. 4. §. Praeterea. de doli mali, et
met. Quae doctrina excedit etiam, cum demonstratio innuit legato causam; si enim haeres
probarerit, n. alias testamentum fuisse legatum, potest legatario opponere doli exceptionem. Hic
pertinet tñ. in l. Si pater. 4. l. Nec apud de Haered. instit. l. Nec profectio. 3. C. de Test. in
quibus si demonstratio necessitudinis causam continet, et postea si huius oppositionis error de-
regitur, veluti si is, quem testator haeredem instituit ut naturalem, et legitimum filium,
filius n. sit, aut si ille, quem fratrem nominavit, et frater n. sit, inutilis institutio redditur,
si probetur, testamentum alias haeredem eum institutum n. esse. Nec tunc obstat tñ. in l. 33. in
pñ. de Cond. et Dem. ubi generaliter docetur, falsam demonstrationem etiam necessitudinis
causam continentem n. nocere legato fideicommissio, aut haeredi institutioni, veluti si fratrem
dixerit, aut sororem, vel nepotem, vel quodlibet aliud. Nam haec Regula tunc demum proce-
dit, cum testator scribat, legatarium, aut haeredem filium, aut fratrem n. esse, aut cum talem
appellavit, forsan fratrem, vel paterno amore illius prosequere, ut in d. l. 58. §. 1. de haered.
instit. ut ex antiquioribus docet Gilkenius in d. l. 1. C. de Haered. instit. num. 1. Vel
etiam licet erraverit, si tamen abunde colligatur, eum legatum fuisse relictum haer-
editatem, et si exhibuerit causam falsitatem, praedicti vero tñ. si huius Regula conti-
nent exceptionem. Nec etiam obstat tñ. in l. Si paterfamilias. 40. cum l. Si quando.
de haered. instit. l. Cum proponat. 31. C. eodem. §. fin. In d. de Vulgari, ubi error circa
personam haeredi n. vitiat institutionem, veluti si testator cum libertum suum exi-
timavit, vel patremfamilias, cum revera servus esset, nam is error n. vitiat circa
causam finalem institutioni, ut advertit Gilkenius in d. l. 3. num. 12. Nec hi Insti-
tuti obstat tñ. in d. l. 33. §. Sederi cui. 2. de Cond. et Dem. ubi enim legatum relic-
tum liberti proponitur; quapropter ei tantum debetur, qui in eadem causa ma-
nent, licet ei quoque debeat, quia a nullo donatus e, q. ejus honor solum au-
getur, n. conditio mutatur; quod etiam procedit, si probetur, testamentum aliam n.
fuisse relictum legatum. tñ. si intelligi in l. 1. C. de Ingenui manum. =

Num. 5.

Sed opponi
potest tñ. in l. 1. §. Pomponi. 8. de Carbon. edict. ubi si filius impubes haeres, vel exhaeres
scriptus sit, quamvis filium esse negetur, cessat edictum Carbonianum; quoniam vel qua-
si scriptus habet bonorum possessionem, etiam si filius n. sit, vel repellitur, quasi si
exheredatus, et si filius esse videatur. Huius doctrina ea subjicitur exceptio, nisi
forte posthumus, aut haeres institutus, et natus negetur esse filium, et supponitur dicatur,
quo casu interim datur Carboniana bonorum possessio ejus partem, ex qua institutus
e, ut tantisper habeatur pro postumo defuncti, et questio differatur in tempore
pubertatis. Tunc sic, En ubi testator ut filium instituit, qui filius n. erat, et ta-
men utilis est institutio: q. falsitas demonstrationis necessitudinis causam continentis
n. reddit inutilem institutionem. Responderi potest cum Gilkenio in d. l. 5. Cod. de
Test. n. 5. quod in d. 58. intelligendum est ita demum dari bonorum possessionem
secundum tab. haeredi scripto, etiam si filius n. sit, si sit jam in quasi possessione
huius Insti, et pro tali institutus sit, verum n. prohibet, quominus propinqua ip-
sui defuncti parte institutus haerede quaestioni statim moveat, et ita haereditatem
avocare. l. Quidem. 15. de Probat. Vel potest etiam responderi ex doctrina Cusacy in
Ve

11.

Te, ut ad d. 5. 8. ad titul. C. de Hæred. insti. prædicam eom. intelligendum esse,
 ita ut conuicta institutio, nisi probetur, testatorem n. alia eum filium, quem ex
 se exiimabat hæredem fuisse institutum quasi verè filium esse, idque sibi Velle
 Consultum subiecta suadet exceptio; ait enim quod si posthumus sit hæres institu-
 tus, et donatus dicatur suppositus, interim n. secundum tabulas, sed Carboniana bo-
 norum possessio ei competit; Nam si filius n. sit, n. potest admitti ad hæredita-
 tem, ut testator eum n. alia n. esse institutum, quod idem dicendum erit, si
 filius natus hæres scriptus negetur esse filium, et probetur, n. alia fuisse eum
 institutum, idemque censendum est de legato, aut fideicommissi relicto ei,
 qui filius credebatur; Nam si impubes negetur esse filius, quæstio status in tem-
 pus pubertatis deferretur, n. quidem ex edicto Carboniano, quia negatur de suc-
 cessione, sed rescripto Divi Pij, etsi probetur, n. alias testatorem fuisse legationem
 relicto, quam se verè filium esse, inutile reddet legatum. tot. sic intellig. in
 S. 1. de Carbon. edict. quinimo et in exheredatione filij facta cum elogio, id est
 expressa causa idem observatur; Nam si probetur, falsam esse causam, inutilis est
 exheredatio. l. Si posthumus. §. 1. S. Vlt. cum l. sequenti de Lib. et Post. l. 5.
 Idem ait. 9. et S. Si quis filius. to. de Carbon. edict. quia ex patris affectione cre-
 ditur, n. alia filium fuisse exheredatum, quam si vera esset causa testamento
 expressa, ut notant DD. in dicitur Iuribus.

N. 6.

Illud etiam quaeritur, per excessum, cui
 applicanda e. hæreditas, his casibus, quibus diximus, reddi inutilem institutionem
 eto falsitate demonstrationis continenti causam necessitudinis an fisco, an vero Veni-
 entibus ab intestato? Et quidem dicendum e. cum omnibus hæredes ab intestato ad-
 mittendi esse; Nec enim is, qui hæres institutus e, repellitur ab hæreditate ex eo q.
 indignus sit, sed ex defectu voluntatis testatoris, et causa finali falsitate; licet
 enim Papin. in d. l. Cum quidam. 12. de h. quæ ut indign. auf. indigni esse
 dixerit eis hæredes, qui n. habent supremam voluntatem defuncti, et ab his fi-
 cum hæreditatem aufere, tamen materiam subiectam hæredes accipient, cum sci-
 licet odio eorum, qui priori testamento scripti fuerant, posterius testamentum n.
 Iure fecit, in quo incapaces hæredes instituit, quo casu n. tam mutatio voluntatis,
 quam odio testatoris hæredes in primo testamento scriptos reddat indignos, ut ibi-
 dem notat Cujac. lib. 11. quart. Papin. Unde cum solus voluntatis defectus hæredes
 n. reddat indignum, evincitur hæreditatem ad venientes ab intestato expectare
 Verum contrarium probari videtur ex l. Aufertur. 46. in prin. de Iure fisci, ubi do-
 cetur auferi successionem ut indigno ei, qui cum hæres institutus esset, ut filius post
 mortem ejus, qui præteritus dicebatur, suppositus declaratus e. Glor. et Barthol.
 in d. l. 46. Angelus, et Goffred. in d. l. 4. C. de hæred. insti. Exiimant eom. in d.
 l. 46. eo casu accipiendum esse, quo nec Lucius hæres ab intestato exiit, ita ut
 hæreditas adjudicaretur, ut Vacans n. alio Iure. Sed solutio ex ipso textu convincit.
 quia ait auferi successionem hæredi tanquam indigno, cum in dicti legi his
 Fulgorius, et alij, quos sequitur Gil. Kenius in d. l. 4. n. 11. rectissime respondent.
 Regulariter Verum esse in supradicti casibus fisco n. posse aufere hæreditatem;
 in dicta vero l. 46. huius repulæ exceptionem contineri, cum scilicet filius suppo-
 situs e; suppositi tunc enim successionis reputantur indigni, quæ indignitas au-

ferri, et turpitudinis originem sumi n̄. quidem in heredem institui, sed alterius, quod
sufficit, ut fucus auferat hereditatem, sicut et auferat ei, qui heres institutus ē a testatore
ab altero per Regulam, quæ tenet alterius factum alteri n̄ nocere. l. 2. S. si q. aliq. test.
prohib. et audienda ē, cum heres scriptus habeat supremam voluntatem defuncti. l. 4. S. 1.
Si q. aliq. test. prohib. l. 1. v. n. quib. n̄. competit bon. possessio. docet Cujac. lib. 11. Pauli ad
Edict. in d. l. 2. S. 1. =

N. 7.

Pertinet ad eandem Iuris partem tot. in l. Patum ejus. vlt. de hered.
inst. cuius hæc est species. Testator heredem instituit Patumjam magnam filiam Pa-
tumeji magni, eique Patumeji substituit, cum Patumeji substitutus esset occisus, et
vulnere præcipuerat filiam quoque heredem institutam interfecit, mutavit tes-
tator voluntatem, et aliud confecit testamentum, in quo Rufum heredem scripsit
cum hac præfatione: Quia heredes, quos volui habere, mihi continuare n̄. potui, Nonius
Rufus heres esto, Patumeja contenta in primo testamento agebat per C. raptum n̄. esse
et ad hereditatem se admitti debere, supplicavit Imperatores, videbatur dicendum, pri-
mum testamentum per portum raptum esse. ex regula tot. in S. Posteriori. Inst. Quibus
mod. testam. infirm. cum vulg. nec ideo inutilem esse heredi institutionem falsam 2. tes-
tamento, q. falsa sit causa testamento expressa, cum falsam causam nec legato, nec institu-
tioni obesse hucusque auctum sit, sed tamen pronunciavit Imperator, primum testam.
per portum raptum n̄. esse, et perinde hereditatem ad pecuniam pertinere ex voluntate
testatoris, quia cum testator existimat, illud testamentum esse irritum, cum ex eo heredi-
tatis adiri n̄. possit; Unde C. raptum testamentum itaque n̄. irritum falsam causam in eo
expressa, sed validitas primi ex voluntate testatoris. Ex quo inferat, q. si nullum aliud
testamentum præcederet, institutus cum illa præfatione, qua testator diceret, ideo eum
heredem instituisse, quia putabat alium esse mortuum, quem alius esset institutus. Ob-
tinens hereditatem, n̄. obstante falsa causa; quoniam nec voluntas n̄. sufficit ad inducendam
institutionem ejus, quem testator mortuum credebat, tum q. ex Verbi enunciativum n̄. indu-
cit heredi institutio, ut dixi supra cap. 2. num. 6. et 7. tum etiam q. nec testator voluit
cum heredem instituisse, quem decebere putavit. argum. tot. in l. Si quis ita. 16. S. Si quis euz
ignorare. 3. de Testam. titela. Tandem q. n̄. instituit, nam et si quis a se sit, se aliquem ins-
titutus, n̄. potest illi aliquid Ius competere ex vi hujusmodi auctoritatis. l. final. de
Testam. ergo hereditas debet pertinere ad eum, quem testator instituit, n̄. ad eum,
quem esset institutus =

N. 8.

Unde cum in serie tot. in d. l. vlt. de hered. inst. primum tes-
tamentum per portum raptum n̄. sit, hereditas pertinet ad Patumjam, qua legata in
eo relicta præstare cogitur, et tenetur etiamolvere posteriori testam. relicta, q. n̄. est.
testam. quod erat, sed q. falsa causa solum intercedit circa institutionem, n̄. circa legata,
et posteriori testamentum perit vicem Codicillorum, et in eo contenta debentur tanquam
relicta in Codicillis; licet enim impleat valere verumque testamentum, n̄. tamen
implicat posteriori, quam legata, ut Codicilli valere. Nec tunc obstant illa tot. Verba
Perinde ac si in posterioribus tabulis ipsa fuerit heres scripta. Nam hæc similitudo in-
telligenda est quoad effectum, n̄. quoad modum; nam cum præcedat testamentum, et in
Codicillis sint ejus accesorij, heres in effectu tenetur præstare in illis relicta, perinde
ac si in illis institutus esset. Si vero Patumeja probabilibus conjecturis ostenderit, testa-
mentum ea legata n̄. fuisse relicta, si sciret ea vivere, solum tenebitur præstare relicta
priori testamento, et legatarius petens ex posteriori poterit doli mali except. submoveri
iuxta tradita. Sic difficilem tot. hunc exploni plurius exoribus, ex alij doctis,
et late exponit notet Richard. in S. Posteriori. Quib. mod. testam. infirm. ex n. 12.

Vique

Vique ad Num. 20. ex quibus Refellendus e. etiam Anton. Faber, qui de errorib. Pragmat. Decad. 39. ex. 5. ex n. 24. existimabat, illud Ius n. ex ratione, sed Imperatoris indulgentia emanare. Similibi et sensu tot in l. Vlt. de Testam. tutela, ubi, qui testam. tutore, dedit, codicilli, alioi ideo redare significavit, quoniam testam. datus quidam defuncto, aut excusationem habere posse comperiret, quare Sexvola, an qui eorum Viverent, nec Execum. essent tutorei permanerent. Et respondet permanere ex eo q. cum causa finali codicilli expressa falsa sit, nec testam. animum haberet prioris tutorei Vocandi, dati in Codicilli tutorei esse nequeunt, exiprius testam. Voluntate; Nam etn. nihil prohibeat et in testamento, et codicilli tutorei datus simul conjecturari. l. 2. C. de testam. tut. tamen in proposito id dici potest, cum ex ea ratione, quae testamentum movet, ut posteriore in codicilli tutorei daret, appareat, notuim. eos concurrere cum illis, post testamentum dederat, ut eleganter Ratiocinatur Anton. Faber in Iuxi. p. 13. de Tutelis p. 1. illar. 56. Ex quo inferitur, q. si nulli alij tutorei dati essent, tutorei omnino essent illi, qui codicilli datus fuerint cum illa prefatione, quin falsa causa tutela n. obicit, sicut nec alij cuilibet dispositioni. argum. ejus, q. d. omni

num. precedenti. Deinde qua diximus pro horum Iurium illustratione, evidenter probantur ex eo in l. Instituta. ff. de Inoffic. test. ubi mater, quae existimabat filium decemine, alium heredem instituat, et ait Vlt. pone maternum testamentum, et inoffic. etiam quarelam exereere: Supponit itaque testamentum Valere; quarela enim competit contra heredem testam. scriptum, postquam aditit hereditatem, n. ante l. Papi. d. Si condit. ff. de Inoffic. test. q. ante aditam hereditatem n. confirmat ex hereditate. l. filium. 20. de Bonor. ponen. contratab. Constat vero ex testam. solum Valido, et hereditatem defuncti, et adiri posse; et tamen falsam inesse institutionem; ideo enim mater alium heredem scripsit, q. existimabat, filium mortuum esse: q. falsa illa causa n. iuxta testamentum sane, et n. mater aliud testamentum prius condidisset, in quo filium heredem scripsisset, licet posteriori testam. alium heredem adjecta falsa causa scriberet, tamen filij institutio consisteret, nec testamentum prius praeiungeretur ex d. l. Vlt. de hered. instit. Unde ideo consistit testamentum in d. l. 27. ff. de Vlt. q. nullum aliud praecedat, quo filius esset scriptus, secundum quem intelligi. e. tot in l. Cum mater. 28. de Inoffic. test. ubi mater, quae militem falsi audierat decemine testamentum ad filium pertinere scripsit, et ait Paulus, Decretum Adrianus decemine hereditatem ad filium pertinere, ita ut legata, et libertates praestentur, supponendum e. filium ad hereditatem admitti, pro inoffic. quarela, ut in 5. Vlt. l. praed. nec ad id opus fuisse Adriani decreto, sed ad illud scilicet, ut rescindat per quarelam testam. praestanti legata, et libertates; licet enim cum officio testam. arguitur, Omnia in eo contenta rescinduntur in poenam injusta exheredationis, ut ait in praesenti Paulus, tamen in proposito casu ex benignitate iuravit Adrianus, cui pars locum esse n. debet, q. mater probabili errore decepta filium, quem superesse putavit praeterendo n. deliquit, nec factum potest argui quasi recessit ab officio praetari: Nulla e. iniquitas e. filium praestare ea legata, quae mater ab ipso esset relicta, si eum institueret. docet Opunt. 6. Comment. cap. 13. lit. a. h. nec id sine exemplo inductum e. Nam et Rescindit testam. per bonorum possessionem. contratab. ex edicto Praetori quibusdam personis legata praestantur, ut constat ex integro tit. de Legatis praestandi. Nec etiam Paulus in illi Verbu. Et sic illud ad notans, quod de libertatibus, et legatis abjicitur, Nam cum inoffic. testamentum arguitur, nil ex eo Testamentum Valet. Decretum reprehendit ut absurdum, ut plures

N. 9.

Opinanti. Sed illud notat ut singulare, q. dicitur de legari, et libertationibus, quasi diceret q. d. filius advenit matris iudicium quaxelam intendat, necn. ex Teicripce, sed ex Iure provenit, quod vero reicis iudicio legata presentis, n. ex Iure, sed ex benignitate dicitur remittat. hoc q. n. illud in decreto ut singulare notatu dignum e, ut optime interpretari Duaren. in para- phras. ad titul. de inoffic. test. cap. 14.

11. 10.

Sed Anton. Paber, qui hanc etiam doctrinam tradide- rat de errorib. Pragmat. decad. 20. ex. 9. ab ea dicitur in proemiali add. l. 2. S. Vltia, et ad d. l. 28. continens in prefato casu filium n. posse inofficium praxerari, et colore exer- cere quasi n. sanx mentis esset, qui testamentum ordinavit. l. 2. de Inoffic. test. p. 10. Inist. cod. tit. 2. aequi mater rumore decepta filium praxeravit, n. potest furiosa dici, nec sanx inveni n. furie, cum pietatis officium n. neglexerit, ita ut nimia crudeli- tas id potius sit obijcienda, quam demencia, et furor: q. nulla e. ratio danda hoc casu quaxela contra testamentum matris probabili errore decepta, atque innocenti. Proinde quaxela competit filio exheredato, praxeritio matris ignorantis n. potest haberi pro exheredat. ex defectu voluntatis, sicut nec praxeritio militis ignorantis habetur pro exheredat. l. 6. Inist. de Exheredat. liber. ego filio ab ignorantie matris praxerito n. potest com- petere l. 6. Inist. de Exheredat. liber. ego filio ab ignorantie matris praxerito n. potest com- petere quaxela, itaque filium avexit hunc ex principali providentia habendo pro rati- turo, q. cum videret ad manus exclusum esse a matris successione, quippe nec nullus potest dari testamentum ex defectu suitari. l. Nulla foemina. 13. de Sui, et legit. hered. Nec potest intendere bonorum pover. contra tab. ex regula tot in l. Illud. 9. S. ad tes- tamenta. 2. de Bonor. pover. nec exercere quaxelam ex rationibus allatis, quod solum superest remedium filij, a matris praxeriti. S. Vlt. Inist. de Exheredat. liber. cum vulg. et alias iniquissimum esset filium matris privare hereditate adique ejus voluntate, ita- tui ipsum pro invituro habendus esset ex tacita matris voluntate, quae proculdubio filium invituit, et n. viveret, intellexit, ut ad ejus affectionem credendus esset, idque Adrianus decernit ait liquere ex d. l. 28. per tot. quia praxerita legata, et libertates, quae solum ab invituro debentur, tum q. totu ait, hereditatem ad filium pertinere, quod dici simpliciter n. potest, sed quaxelam ei competere, et in quaxela enim adere alia in iudicij incertis, et eo rta, et ejus Sententiae confirmatione expedit totu in l. Si mater 3. C. de Inof. tion. testam. ubi posthumus a matris praxeritu, quae in pua pueris decernit, habetur pro invituro ex benignitate Imperatoris a totu in d. l. Vlt. ubi cenet, Patru- meiam haberi pro invitura in posteriori et etiam, concluditque negatione adimn S. Vlt. d. l. 2. et eum in praxerito Intepretu tubuens

Finis

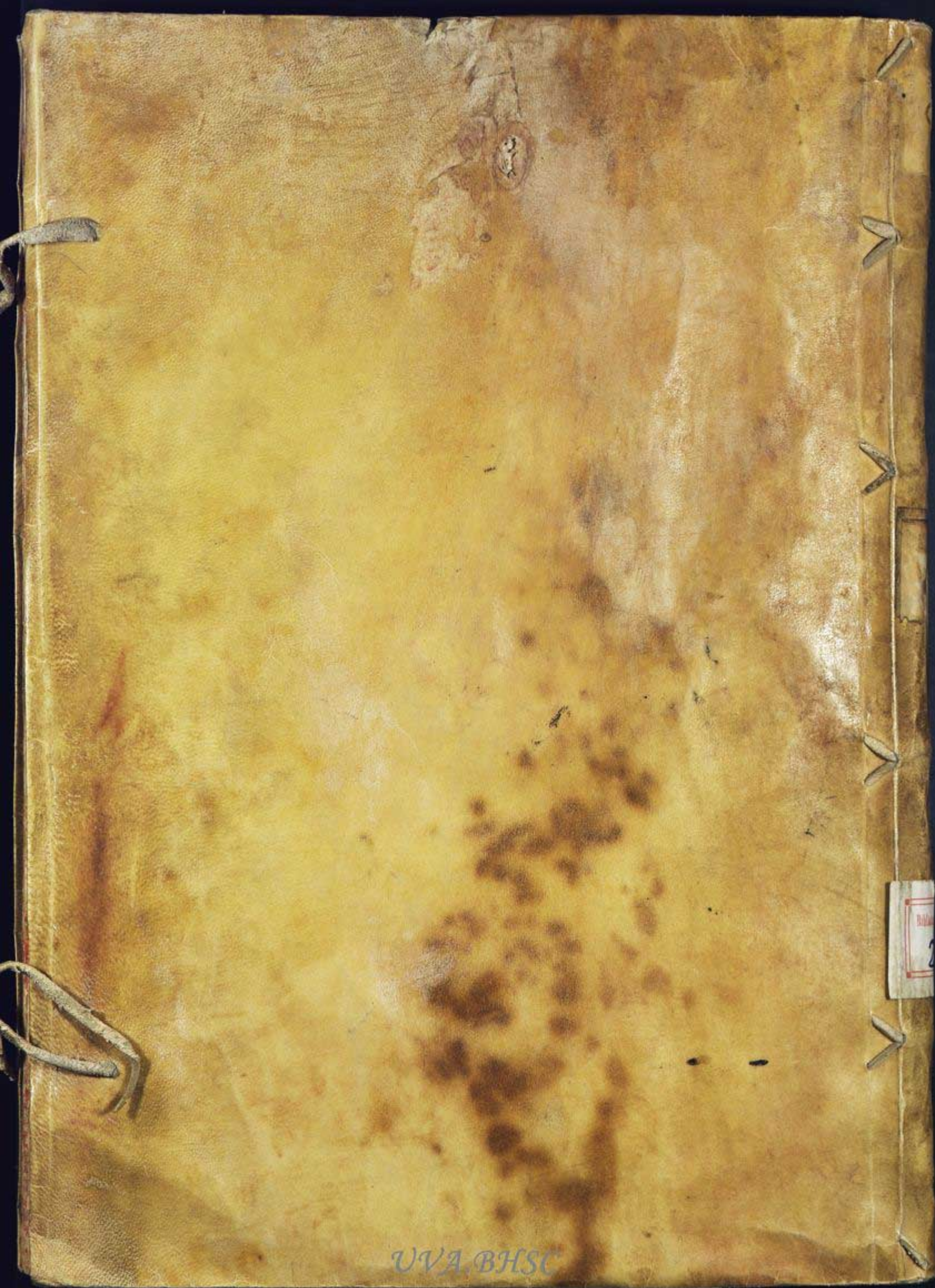

UVA BHSC

UVA
BHSC

UVA. BHSC